

**THE BOOK WAS
DRENCHED**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200155

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶ್ರೀ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, ಅನಂದವನ—

ಯೋಗಾಯೋಗ

ಅಥವಾ

ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯ

—

ಭಿ. ಪ. ಕಾಳಿ

—

ಭಿ. ಪ. ಕಾಳಿ,

ಶ್ರೀ ಕೇಸಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲಾ, ಅನಂದವನ (ಅಗಡಿ)

ಪುಸ್ತಕದರ್ಶನ

—

೧-೮-೦ ರೂ

(ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಕಾಶಕರಿಂದ ಕಾದಿಡಲಾಗಿವೆ)

ಪ್ರಕಾಶಕರು -- ಭಿ. ಸ. ಕಾಳೆ, ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರೆಸ್ ಆನಂದವನ-ಅಗಡಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರ ಎರಡು ಮಾತುಗಳು

ಇದೊಂದು ಕೊಸ ನಮೂನೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ. ಸುಪ್ರ ಸಿದ್ಧ ಮರಾಠಿ ಲೇಖಕನಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ನೆ. ಚಿ. ಕೇಳಕರರ ಪುಸ್ತಕದ ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಇದು ಬರೇ ಕಥೆ-ಕಾಗಂಬಲಿಯಾಗಿರದೆ, ಹಲವು ಉಚ್ಚ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಧು:ಪುಸ್ತಕವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಓದಿ ನೋಡದ ಹೊರತು ಇದರ ಗುಣವಗುಣಗಳು ತಿಳಿಯಲಾರವು.

ಅಂಥ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ತ್ರದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಶ್ರೀಮಾನ್ ಕೇಳಕರರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಪಾಠಕರು ಎಂದಿನಂತೆ ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನವೀಯುವರೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಂಲೀ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗಿನ ಸಲಕರಣೆ-ಕಾಗದ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬೆಲೆಯು ಮಿತಿಮೀರಿ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಕೂಡ ನಾವು ಈ ಪುಸ್ತಕ ಒರೆನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಕೊಡಗುವೆವು. ಕನ್ನಡಿಗರ ಉದಾರಆಶ್ರಯವು ವೃದ್ಧಿಗತವಾಗಿ ದೊರೆತರೆ, ಇಂ ಒಲವು ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಂನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಅಡಿಯವರೆಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಜ್ಜೆಯಿದೆ. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀಮನ್ಮರುವು ಪೂರೈಸಲಿ

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲೇನಿದೆ?

ವಿಷಯ	ಪುಟ
೧ ಪಪಾ, ಮಾಜೆಸ್ ಪ್ಲೀಜ	೧
೨ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ಅ್ಯಂಡ ಕೋ	೧೧
೩ ಚಂದೂನ ಬೇಟೆ	೧೭
೪ ಯೋಗಾಯೋಗದ ಬೀಜಮಂತ್ರ	೨೬
೫ ಬೈರಾಗಿಯ ಫಜೀತಿ	೩೨
೬ ಬೇಕಾ ಇವಳಿಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್.	೪೨
೭ ಮೇರಿ ವೊಡಹಾಲುಸಳ ಪತ್ರ	೫೨
೮ ವಜ್ರಾಘಾತ	೬೨
೯ ಗುರುಸಂಶೋಧನ	೭೦
೧೦ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಕೆನಿಮಾತು	೮೬
೧೧ ರಾಜಿನಾಮೆ	೯೫
೧೨ ಮತದೊಳಗಿನ ಜೀವನ	೧೦೨
೧೩ ಗುರು ಪರೀಕ್ಷೆ	೧೨೨
೧೪ ಪ್ರಕಾಶದ ಪ್ರಥಮ ಕಿರಣ	೧೩೫
೧೫ ಬನ್ನಿಯ ಎರಡನೇ ಸಾರಿಗೆ	೧೪೮
೧೬ ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಾ	೧೫೬
೧೭ ಚಂದೂ-ಮೇರಿಯರ ಪ್ರಥಮ ಭೆಟ್ಟಿ	೧೬೭
೧೮ ಒಂದು ಹೆಣದ ಪಂಚನಾಮೆ	೧೮೦
೧೯ ಮತದೊಳಗಿನ ಇಂಗಿತ	೧೯೬
೨೦ ಚಂದೂನ ಗುಪ್ತ ಸಂಶೋಧನ	೨೦೮
೨೧ ದಿನ್ನೆಯ ಮೇಲಿನ ಗುಜಗೋಷ್ಠಿ	೨೨೭
೨೨ ದೇವರ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ	೨೩೫
೨೩ ಪುನರ್ಭಿಟ್ಟಿಯ ಯೋಗಾಯೋಗ	೨೪೨
೨೪ ವೈರಾಗ್ಯದ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ,	೨೬೧
೨೫ ಉಪಸಂಹಾರ.	೨೬೬

ಯೋಗಾಯೋಗ

ಅಥವಾ

ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯ

ಪಸಾ, ಮ್ಯಾಚೆನ್ ಪೀಜ!

(ಅಸ್ಪಾ, ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿ ಪೂಟ್ಟು ಕೊಡುವಿರಾ?)

ಠಣ,- ಠಣ,- ಠಣ,- ಠಣ,- ಠಣ,- ಠಣ,- ಠಣ,- ಠಣ
ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ.

ಗಡಿಯಾರದೊಳಗಿನ ಬಟ್ಟಲ ಮೇಲೆ ಠಣ ಠಣ್ಣ ಎಂದು ಎಂಟರ ಪೆಟ್ಟು ಬೀಳಲಿಕ್ಕೂ ಚಂದೂಲಾಲನ ಕುದುರೆಯ ಟಪ ಟಪ್ಪ ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ಎಂಟು ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಅಗಸಿಯೊಳಗಿನ ಫರಸುಗಲ್ಲ ಮೇಲೆ ಬಿಳಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೇಬಿದ್ದಿತು!

ಈ ಯೋಗಾಯೋಗವು ವಿಚಿತ್ರವಲ್ಲವೇ? ಮತ್ತು ಲೋಕದ ಅಮರ್ಯಾದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಯೋಗಾಯೋಗಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯಗಳು ಪುಣ್ಯಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಬರುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ಈ ಪುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಈಶ್ವರೀಸಂಕೇತಗಳೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತಾನೊಂದು ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದನೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕ್ಷುದ್ರ -ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಜಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದೇನಾದರೂ ಸ್ವತಃ ಮಾ ವನು ದೊಡ್ಡವನಾಗುವನೇ! ಘಟನೆಗಳ ಅನುಪ್ರಾಸ ಇಲ್ಲವೆ ಗಮಕ ಗೊನ್ನು ಕೂಡಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಜೋಲಿಹಿಡಿಯುತ್ತ ಕೂಡುವದಕ್ಕಿಂತ ದೇವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಎಷ್ಟೋ ಮಹತ್ತ್ವದ ಕೆಲಸಗಳಿರುತ್ತವೆಂಬದು ಖಂಡಿತವು.

ಆದರೆ ಯೋಗಾಯೋಗದ ಸಂಭಾವನೆಯು ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಮನುಷ್ಯನು ಲಭಿಸುವನೋ ಆದರಂತೆಯೇ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಯೋಗಾಯೋಗವು ಭೋಳೆಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಚಮತ್ಕಾರವಾಗಿಯೂ, ಅಂಜುಬುರುಕನಿಗೆ ಭೀತಿಪ್ರದವಾಗಿಯೂ, ದಿಟ್ಟನಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವಾಗಿಯೂ, ಮುಂದರಿಂದು ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಸುಮುಹೂರ್ತವಾಗಿಯೂ, ಹಿಂಜರಿಯುವವನಿಗೆ ನೆವವಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ವಿವೇಚಕನಿಗಂತೂ ಕೇವಲ ವಿನೋದವಾಗಿಯೂ ತೋರುತ್ತದೆ!

ಯಾವನೊಬ್ಬ ಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಂಚನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಉಗುಳಲು, ಅದರೊಳಗಿಂದ ಒಂದಾನೊಂದು ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಾ ಕೃತಿಯು ಉಂಟಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಚಿತ್ರಕಲಾಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗಾರಾ ದರೂ ಇನಾಮು ಕೊಡಬಲ್ಲರೇ?

ಎಲೈ ಯೋಗಾಯೋಗವೇ! ನೀನು ಇದುವರೆಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯ ಮನಸುಗಳನ್ನು ಭ್ರಮಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೀ! ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಮನಸು ಗಳನ್ನು ತಣಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತೀ! ಕೂಟಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ಎಡ-ಬಲಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನಾದ ಪೋಲೀಸ ಶಿಪಾಯಿಯಂತೆ ನೀನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವಾಹನಗಳ ವೇಗವನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಿರುತ್ತೀ; ಮತ್ತು ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಸೂಚಿಸಿ, ಅದೆಷ್ಟೋ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರುತ್ತೀ; ಆದರೆ ಕೂಟಿನ ಪೋಲೀಸನು ಕೈತೋರಿ ಸುವ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ, ತೀರ ಕೊನೆಯ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸಹ ಅಪಘಾತ ತಡೆಯುವದು ಚಾಲಾಕ ಮತ್ತು ದಕ್ಷನಾದ ಡ್ರೈವರಿಗೆ ಶಕ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಚಾಲಾಕಿ ಮತ್ತು ದಕ್ಷತೆಗಳಿಲ್ಲದವನು ಪೋಲೀಸನಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ದೋಷ ಕೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ! ಇರಲಿ. ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಯೋಗಾಯೋಗ ದಿಂದ ನಮ್ಮ ಚೋದ್ಯಪುರದಲ್ಲಿ ಏನು ಘಟಿಸಿತೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ ನಡೆಯಿರಿ.

ಊಊ

ಶಣ-ಶಣ-ಶಣ-ಶಣ-ಶಣ-ಶಣ-ಶಣ-ಶಣ

ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ-ಟಪ

ನಂದಭುವನದ ಕಲ್ಲಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲಿನ ಭದ್ರವಾದ ಯಾರದ ಲ್ಲಿಯ ಪಂಚಧಾತುವಿನ ಬಟ್ಟಲ ಮೇಲೆ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಕೊಡತಿಯ ಪೆಟ್ಟುಗಳು ಬೀಳಹತ್ತಿದವೆಂದರೆ ಅರ್ಧ ಪಟ್ಟಣವೇ ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಚಂದೂಲಾಲನ ಆ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟಗಳ ಸಪ್ಪಳವಾದರೂ ಅಷ್ಟೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸೊಕ್ಕಿದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲ ನೇ ಹತ್ತಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಮನೆಯ ಮುದುಕ ಸವಾರನೊಬ್ಬನು. ಅವ ರಿಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನೇ ಅದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಕುದುರೆಯ ಸವಾರಮಾಡುವ ಬೇರೆ ಎಂಥ ನಿಪುಣ ಎದೆಗಾರನಿಗೂ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿ ಓಡಾಡಿಸುವ ಧೈರ್ಯ ವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ತನ್ನ ಕುದುರೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾರ ನಾಗಿ ವಿರುಗಾಡಲು ಹೋದವನು, ನಂದಭುವನದ ಉದ್ಯಾನದ ಬಾಗಿಲ

ವರೆಗೆ ಕುದುರೆಯನ್ನೋಡಿಸುತ್ತಲೇ ಬಂದನು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಏರಿ ಹತ್ತುವದರಿಂದ, ಅಗಸಿಯವರೆಗಿನ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆತನು ಆ ತನ್ನ ದಣಿದ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಆ ಕುದುರೆಗಾದರೂ ತನ್ನ ನಡಿಗೆಯ ಕಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿರಬೇಕು. ಅಂತೆಯೇ ಅದು ತನ್ನ ಉಕ್ಕಿನ ನಾಲುಗಳ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ದಿಮಾಕದಿಂದ ಅಪ್ಪಳಿಸುತ್ತ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಖುರಪುಟಗಳ ಸಪ್ಪಳವು ಒಳ್ಳೇ ಬಿಗಿಯಾಗಿ. ಬಿಗಿದ ಮದ್ದಿಯ ಮೇಲೆ ಒಳ್ಳೇ ನುರಿತ ಮದ್ದಿಕಾರನು ಡಾಲಿನಿಂದ ಛಾಪುಹಾಕುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಯೋಗಾಯೋಗದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗಡಿಯಾರದ ಎಂಟು ಗಂಟೆಯ ಎಂಟು ಪೆಟ್ಟುಗಳೂ ಆ ಸೊಕ್ಕಿದ ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟಗಳ ಕೊನೆಯ ಎಂಟು ಹೆಜ್ಜೆಗಳೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬಿದ್ದವು. ಕೂಡಲೆ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಸವಾರನು ಅಗಸಿಯೊಳಗೆ ಇಳಿದು ನಿಂತುಕೊಂಡನು.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಕುದುರೆಯ ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿಂದ ಡಾಲಿನಿಂದ ಹಾರಿ ಕೊಂಡನು; ಮತ್ತು ಆ ಕೊಬ್ಬಿದ ಕುದುರೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ಗೋಣ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಚಪ್ಪರಿಸಿದನು. ಅದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಖೇಕರಿಸಿ, ಬಾಯೊಳಗಿನ ಬುರುಗನ್ನು ಚಿಮ್ಮಿ ಆ ಶಾಬಾಸಿಕೆಯ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿತು. ಆ ಕುದುರೆ ಮತ್ತು ಆ ಸ್ವಾರ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅಂದಿನ ಆ ಸರ್ಯುಟನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕೃತಕೃತ್ಯಾದೆವೆಂದೆನಿಸಿರಬಹುದು.

ಕುದುರೇ ಚಾಕರಿಯವನು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಚಂದೂಲಾಲನು ತನ್ನ ಬೂಟುಗಳನ್ನಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಲೆ ಪಡಸಾಲೆಯ ಪಾವಸೆಗಳನ್ನೇರಿದನು. ಆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಮುಗಿದೊಡನೆಯೇ ನಂದನ ಭುವನದ ಪಡಸಾಲೆಯು ಹತ್ತುವದು ಅದು ಹದಿನೆಂಟು ಘಟ ಅಗಲ, ಐವತ್ತು ಘಟ ಉದ್ದ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನುಣುಪಾದ ಫರಸುಗಲ್ಲಿನ ಹಾಸಿಗೆಯಿದ್ದಿತು. ಪಡಸಾಲೆಯ ತುದಿಗೆ ಕಬ್ಬಿಣದ ಸುಂದರ ಎಫದ ಕಟಾಂಜನವಿದ್ದಿತು. ಎರಡೂ ತುದಿಗೆ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ಕಮಾನುಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳಲ್ಲೊಂದೊಂದು ಶೋಭಿವಂತ ಕೋಚವೆದ್ದಿತು. ಪಡಸಾಲೆಯ ನೆಟ್ಟನಡುವೆ ಇಬ್ಬರು ಪ್ರಶಸ್ತಾಗಿ ಮಲಗಬಹುದಾದಂತಹ ತೂಗಮಣಿಯಿದ್ದು, ಅದು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಸಲಾಕಿಗಳಿಂದ ಮೇಲಿನ ಶಿಲೇಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ತೂಗಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಆ ತೂಗಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿ

ತಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು.

ಅವನ ತಂದೆಯಾದ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ವರ್ಮರ ನಿತ್ಯಕ್ರಮವೇನಂದರೆ, ಬೆಳಗಿನ ಸರಾಸರಿ ಎಂಟುಗಂಟಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಆ ತೂಗಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಿಗೆಯವನು ಎದುರಿಗಿರಿಸಿದ್ದ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಚೌರಂಗದ ಮೇಲೆ ಚಹದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ತಂದಿಡುವನು. ಬಳಿಕ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಪತ್ನಿಯು ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸುರುವಿ ಕೊಡಬೇಕು; ತಾನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಉಭಯ ತರೂ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಹಾಸ್ಯ ವಿನೋದಗೆಯುತ್ತ ಚಹಾ ಪಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ಇಂದೂ ಆ ವಿಧಿಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಸರ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕಪ್ಪನ್ನು ಕೆಳಗಿಡುತ್ತಿರಲು ಅವರಿಗೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನೇರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದೂಲಾಲನ ರಮ್ಯಮೂರ್ತಿಯು ಕಾಣಿಸಿತು.

ಚಿರಂಜೀವನ ಆ ಸುಂದರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆತನ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಧನ್ಯತೆಯೇಕೆನಿಸಬಾರದು? ಇವ್ವತ್ತೂ ಲ್ಲರ ಹರೆಯದ ಪ್ರಾಯ. ಎತ್ತರವೂ ತೆಳ್ಳಗೂ ಆದ ವೇಹಯಸ್ವಿ ದಣುವಿನಿಂದ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆವರು ಬಂದಿದೆ. ಆತನ ಕೆಂಪಾದ ಗಲ್ಲಗಳ ಮೇಲೆ ಗುಲಾಬೀ ಹೊಳವು ಹೊಳೆಯುತ್ತಲಿದೆ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮುಖಕ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೂಲಕ ಮುಖವು ಧಳಧಳವೆಂದು ಮಿನ್ನುಗುತ್ತಿದೆ. ಟೊಂಕದ ಕೆಳಗೆ ಅರ್ಧಜಿಣ್ಣುವಿದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿಗಿದ ನಡಕಟ್ಟಿದೆ. ಕಾಲಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಹದಗೊಳಿಸಿದ ತಿಳುವು ಜಿಗಟು ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಚಡಾವುಗಳು. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎದೆ ಕಾಣುವಂತಹ ಮಬ್ಬು ಹಸರು ಬಣ್ಣದ ಉಣ್ಣೆಯ ಶಾರ್ಟ್‌ಕೋಟು ಇದ್ದು, ಅದರ ಮೇಲ್ನಿಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ಇಣುಕುತ್ತಿದ್ದ ಗುಲಾಬೀ ಬಣ್ಣದ ರೇಶ್ಮಿ ಕರವಸ್ತ್ರವಿತ್ತು.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳು ನಗೆವಾಗಿ ದಿಂದ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು “ಚಂದೂ, ಕುದುರೇ ಸವಾರಿಯು ಚನ್ನಾ ಗಾಯಿತಷ್ಟೇ? ಇಂದಿನ ನುರಿಚಳಿಯು ಕುದುರೇ ಸವಾರಿಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮಿಸಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನ ಕುದುರೆಯು ಇದುವರೆಗೆ ಬಹುತರವಾಗಿ ಗೂಟಕ್ಕೇ ಬಿಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಇಂದು ಅದು ಏನಾದರೂ ಮಕರಾಟಕೆ ಮಾಡಿತೇನು?” ಎಂದು ಒಳ್ಳೇ ಆಸ್ಥೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

ಮಗನು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಟೊಂಕದ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು. ಕುಬ್ಜಗಳನ್ನು ಕೊಂಚವೇ ಮೇಲೇರಿಸುತ್ತ ಒಳ್ಳೇ ರೀವಿಯಿಂದ:—“ಅಪ್ಪಾ,

ಅದು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಕರಾಟಿಕೆ ಮಾಡೀತು; ಆದರೆ ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಯಾರಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

“ಇನ್ನು ದಿನವಹಿ ನಿನ್ನಿಬ್ಬರ ಭೆಟ್ಟಿಯೂ ಆಗಿಯೇ ಆಗುವುದನ್ನು! ಅಸಿಸ್ಪಂಟ ಕಲೆಕ್ಟರರಿಗೆ ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಎಂಟು ತಿಂಗಳುಗಳನ್ನು ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲವೆ ಚಂದೂ? ಅದರಿಂದ ಕುದುರೆಯ ಹಾಗು ಅದರ ಸ್ವಾರನ ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರ ಬಯಕೆಯೂ ಪೂರೈಸೀತು.”

“ನಮ್ಮ ಚಂದೂ ಅಸಿಸ್ಪಂಟ ಕಲೆಕ್ಟರನೇ? ಮತ್ತು ಈತನು ಹಾಗೆಂದಾದನವ್ವಾ! ಅಂದರೆ ಈತನು ‘ಐಸಿಎಸ್’ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬಂದೀತೇನು?” ಹೀಗೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಗದ್ದದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು. ಚಂದೂನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಅವರಿಗಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವು ಮಾತ್ರ ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯದಾಗಿತ್ತು.

“ಚಂದೂ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿ ಎಂಥ ಹುಚ್ಚಳಪ್ಪಾ! ಎಲೇ, ತಂತಿ ಬಂದ ನಂತರ ಅದು ಗುಪ್ತವಾಗಿರಬಲ್ಲದೇ? ಆದರೆ ಆ ತಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನವೇಕೆ? ಇಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆಯಾದರೂ ಬಂದೇ ಬರುವದು; ಹಾಗು ನಮ್ಮ ಚಂದೂ ಅಸಿಸ್ಪಂಟ ಕಲೆಕ್ಟರ ಆಗಿಯೇ ಆಗುವನು! ಮತ್ತು ಇವನನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿಯೇ ಆ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಸಂಚಾರದ ಮಾತನ್ನು ನಾನಾಡಿದ್ದು. ತಿಳಿಯಿತೇ ಮಾಸಾಹೇಬ! ಇದರಲ್ಲೇನು ಅಂಥ ಅಚ್ಚರಿಯಿದೆ?”

ಚಂದೂಲಾಲನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಇದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಆತನು ಹೆಚ್ಚಿಗೇನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ; ಸುಮ್ಮನೆ ಇದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವ ಚಟವಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಆರೂಗುಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ತಂದೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಕುಳಿತಕೊಂಡನು. ಕೆಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ತೆಗೆದು, ಬೆಂಕಿಕಡ್ಡಿಪೊಟ್ಟವನ್ನು ಹುಡುಕಿದನು. ಅದು ಸಿಗದಾಗಲು, “ಪಘಾ, ಮ್ಯಾಚೆಸ್ ಪ್ಲೀಜ್?” (ಅಪ್ಪಾ, ಕಡ್ಡಿಪೊಟ್ಟವನ್ನು ಇತ್ತ ಚೆಲ್ಲುವಿರಾ?) ಎಂದನು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ತಮ್ಮ ಜೇಬಿನೊಳಗಿನ ಪೊಟ್ಟವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಮಗನ ಬಾಯೊಳಗಿನ ಸಿಗರೇಟಿಗೆ ಹಿಡಿದರು. ಚಂದೂಲಾಲನು ಅದರಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇದಿ ಶಿಲೇಪಾಟಿನ ಕಡೆಗೆ ಗೋಣುತಿರುವಿ, ಲೀಲೆಯಿಂದ ಬಾಯೊಳಗಿನ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಸಾಹೇಬರು ಅಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾದರು. ಅವರಿಗೆ

ಬಲು ಕೆಡಣ್ಣಿಸಿತು. ತೀರ ನಾಚಿಗೊಂಡರು. ಆಗ ಅವರು:—‘ಚಂದೂ, ನಾನಿ ದೇನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವೆನಪ್ಪಾ! ಎಲೋ, ಹಿರಿಯ-ಕಿರಿಯರ ಸಂಬಂಧ ವೇನಾದರೂ ಇರಬೇಡವೇ? ಜನಲಜ್ಜೆಯನ್ನಾದರೂ ಧರಿಸಲಾಗದೇ? ನಾಳೆ ನೀನು ಐಸಿಎಸ್ ಆಗುವವನಿದ್ದರೂ ಅಥವಾ ಯಾವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಗವರ್ನರ ನಾದರೂ ಏನಾಯಿತು? ಹಿರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ತೊಡೆಯಾನಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತು ಬೀಡಿ ಸೇದುವುದು ನಿನಗೊಪ್ಪುವುದೇ? ಅಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಇವರ ಪೊಟ್ಟನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿರುವೆ! ಮತ್ತು ಇವರಾದರೂ ಆದಾವ ಎಗ್ಗನ್ನೂ ಹಿಡಿಯದೆ, ತಾವೇ ತಮ್ಮ ಕೈಯಿಂದ ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ನಿನ್ನ ಬೀಡಿ ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ! ಇದೆಲ್ಲ ಹುಡುಗಾಟಕೆಗೆ ಏನೆನಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಮ್ಮ ಹುಡುಗಾಟ ವನ್ನು ಬೇರೆಯವರು ಕಂಡರೆ ಏನಂದಾರು?’

ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕರು. ಈ ಮಠ ಸನಾತನೀ ಹಿಂದೂ ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಬುರುಸುಗಟ್ಟಿದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಎಷ್ಟು ಅಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿದೆ ಯಲ್ಲ! ಎಂದು ಅವರ ನಗೆಯ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಸ್ವಂತದ ಧೂಮ್ರಪಾನದ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅಂದದ್ದಕ್ಕೆ ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ನಿಷೇಧವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಮಸಮರ್ಥನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೂ ಮುಂದುವರಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ತಂದೆ ಯೇ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯಕನಾದನು.

“ಎಲೇ, ಚಂದೂನ ಕೂಡ ನಿನ್ನ ನ್ನೂ ವಿಲಾಯತಿಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂ ದಿದ್ದಾಗ ನೀನೇಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ? ಹೋಗಿದ್ದರೆ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನೇಹಸಂಬಂಧವು ಎಷ್ಟು ಉದಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಪರಸ್ಪರರ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾದ ಇಂಚಿರುತ್ತದೆ ಮುಂತಾದ್ದೆಲ್ಲ ನಿನಗ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುವುದೇ ಇಷ್ಟು ಮಹತ್ತರ ಪಾಪವೆಂದೂ ಏ ಇಲ್ಲವೆ ವ್ಯಸನವೆಂದೆಣಿಸಿದರೆ, ನಾನಂತೂ ದಿನಾಲು ಚಿರೂಟ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದು, ಅದರ ನಿಂದೆಯನ್ನು ನೀನು ಇದುವರೆಗೂ ಅದೇಕೆ ಮಾಡಿಲ್ಲ? ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರು ಸಮಾನಸ್ಥಂದರ ಹಾಗೆ ನಡೆಯುವಂತೆ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಚಂದೂ ಲಾಲನಂತಹ ಮಾಡ-ಮಟ್ಟುಹತ್ತಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳೂ ನಡೆಯಬೇಕು. ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಕದ್ದು ಚಿರೂಟ ಸೇದಿದರೂ ಅದರ ವಾಸನೆ ಬಂದೇ ಬರುವದಲ್ಲ! ಅಂದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಸಮಕ್ಷ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಏಹಿತವಲ್ಲವೇ? ಈತನ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಯಾವ ಹುಡುಗರೂ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದದಿರುವದಿಲ್ಲ.”

“ಸೇದುತ್ತಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅವರು ಹೀಗೆ ಕೇವಲ ತಂದೆಯ ತೊಡೆಗೆ ತೊಡೆಯಾನಿಸಿ ಕುಳಿತು, ಅಲ್ಲದೆ ತಂದೆಗೇ ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ಹಿಡಿಯ ಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಸೇದುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ ರದಿದ್ದರೂ ನನಗಂತೂ ಸಟಿಯೆಂದು ತೋರುವದಿಲ್ಲ. ಚಂದೂ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ. ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಇದರ ನಿರ್ಣಯ ವಾಗಲಿ.”

ಚಂದೂಲಾಲನು ಏನು ಠರಾವು ಹೇಳಬಹುದೆಂಬದನ್ನು ವಾಚಕರು ತಿಳಿದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಆ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಚಿಗಿಯಗೊಡದೆ, ನಕ್ಕು ಆತನು—‘ಅವ್ವಾ! ನನಗೆ ನಿನ್ನ ಮಾನವನ್ನಂತೂ ಕಾಯಗೊಡು. ಅಪ್ಪ ಅನ್ನುವುದೇನೂ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನೀನನ್ನುವುದೂ ನಿಜವಿದೆ.’

ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ಆ ಮಾತು ಬೆಳಸುವ ಇಚ್ಛೆಯು ಚಂದೂ ಲಾಲನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಆದರಗಳಿದ್ದವು. ಆಕೆಯ ತಪ್ಪುತಿಳುವಳಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸುವದು ಅವನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಂತೆ ಯೇ ಆತನು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಕೆಲಕ್ಷಣಗಳ ಮೇಲೆ ‘ವೆಲ್! ಅಚ್ಚಾ!’ ಎಂದಂದು, ಆತನು ಎದ್ದನು; ಹಾಗು ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕೊರೆಚುಟ್ಟುವನ್ನು ಅಂಗಳ ದಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು, ನೆಟ್ಟಗೆ ಅಟ್ಟದ ಹಾದಿಹಿಡಿದನು.

ಮಗನು ಈಗ ಸಮೀಪವಿರದ್ದರಿಂದ ಆ ದಂಪತಿಗಳು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ಸಮಂಜಸರಾದ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಆ ವಾದವನ್ನು ಮರೆಯಿ-ಲಿಕ್ಕೊಂದು ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಬೇರೆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಎತ್ತಿ ಸರು.

“ಚಂದೂನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಂದಂತೆ ತಾವು ಆಗಲೆ ನುಡಿ ದದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೇಳುವೆನು. ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ತಂತಿ ಬಂದಿತೇನು? ಈತನ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯೊಮ್ಮೆ ಪಾಸಾಗಲಿ; ಅಂದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ಹರಕೆ ಮುಟ್ಟಿ ಸುವ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ತೊಡಗುವೆನು; ಮತ್ತು ಈತನು ಪಾಸಾದ ಕೂಡಲೆ ಇವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೌಕರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಬೇಕಾಗುವದಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನು ನೌಕರಿಯೆಂದರೆ, ಕೇವಲ ಪಾರತಂತ್ರ್ಯ! ಎಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸುವರೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೇಮಿಸಲೊಲ್ಲರೇಕೆ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ನೇಮಿಸುವರಷ್ಟೆ?” ತಿಳುವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವರು ತಮ್ಮ ಶಂಕೆಗಳ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

“ನೀನು ಆತನೊಡನಿರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆಯೋ ಹೇಗೆ? ಆತನ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ!” ಹೀಗೆಂದು ಗಂಡನು ಕೇಳಿದನು.

“ಅಹುದು. ನಾನು ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು. ಮಗನ ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿಕೊಡುವುದು ತಾಯಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಗೊತ್ತಾದ ಮೇರೆಗೆ ಇವನ ಲಗ್ನವಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆಂದರೆ, ಈತನ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಹಚ್ಚುವ ನನ್ನ ಕೆಲಸವು ಎಷ್ಟೋ ಸುಲಭವಾದೀತು. ಈತನ ನಿಶ್ಚಿತ ವಧುವು-ರಾವಬಹ ದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರ ಮಗಳಾದ ಶರಯೂ-ದಡ್ಡಳಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವಳು ಎಷ್ಟೇ ಚಾಣಾಕ್ಷಳಿದ್ದರೂ ನಾನಂತೂ ಮೊದಲನೇ ಸಲ ಅವರೊಡನೆ ಹೋಗುವವಳೇ! ನಾನು ಹೋಗದ ಹೊರತು ಸಾಗಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಬೇತು ಏನಿದೆ?”

“ಎಲೆ, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಹುಡುಗನು ನೌಕರಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಅವನೊಡನೆ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಹೊರಟರೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಒಪ್ಪಿತು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಆದರಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೇನೂ ವಿಶೇಷವೆನಿಸಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ; ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಗಮನವು ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ; ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳುವೆಯಾ? ಅದು ಹೀಗಿದೆ: ಚಂದೂ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರನೆಂದು ಆತನ ಸ್ವಂತದ ಸರಂಜಾಮು, ಸಿದ್ಧತೆ ಇವುಗಳಿರತಕ್ಕವೇ; ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬ, ನನಗೂ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ವಿಷಯಕವಾದ ಮನ್ನಣೆಯು ಸರ್ಕಾರ ದರ್ಬಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿದೆ ನನಗೆ ‘ಸರ’ ಎಂಬ ಪದವಿಯಿದೆ. ನನ್ನ ದಾದರೂ ಸರಂಜಾಮು, ಸಿದ್ಧತೆಗಳಿರತಕ್ಕವುಗಳೇ! ನಿನ್ನ ಚಂದೂ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ನ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದೇನೆ! ಹೌದಲ್ಲೇ ಮಾಸಾಹೇಬ?”

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕರು. ತಾವು ಒಳ್ಳೇ ಸುಭಾಷಿತ ನಿರ್ಮಿಸಿದೆವು, ಮುರ್ಮವರಿತು ಮಾತಾಡಿದೆವು ಎಂದು ಅವರಿಗನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಆ ಸುಭಾಷಿತದೊಳಗಿಂದ ಆತ್ಮಪ್ರಾಧಿಯ ಯಾವ ಧ್ವನಿಯು ಹೊರಟಿತ್ತೋ, ಅದು ಅವರಿಗೆ ಆ ಸುಭಾಷಿತ ವಾಚ್ಯಯುಕ್ತಿಯೆಂದೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದಿತು.

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ಒಂದು ಒರೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕತ್ತಿಗಳು ಇರುವುದೆಂತು? ಚಂದೂ ನಾಳೆ ಅಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಕಲೆಕ್ಟರನೇ ಏಕೆ, ಕಲೆಕ್ಟರ-ಕಮಿಷನರ ಕೂಡ ಆಗತಕ್ಕವನು! ಅವನು ಈಗಿನಿಂದಲೇ ಒಳ್ಳೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಯತೊಡಗಬೇಕು” ಎಂದು ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಅನ್ನಲು,

“ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನ ತಂದೆಯವರು ಆತನು ಬಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವನ ರೀತಿಗೇನು ಕುಂದುಂಟಾಗುವುದು?”

“ಕುಂದುಂಟಾಗದೇನು? ಅವನು ತನ್ನ ಕೋಚದ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಗಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಎದುರಿಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಮರ್ಯಾದೆಗಾಗಿ ಆತನು ಎದ್ದು ಕೂಡು ಬೇಕಾದೀತು; ಮತ್ತು ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಜನರು ಕಂಡರೆ, ಆತನ ಸಾಹೇಬೀವೃತ್ತಿಯ ಸಾಹೇಬತ್ವವೆಲ್ಲುಳಿಯಿತು? ಎಲೆ, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಅಂದರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನಂತೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆತನು ಯಾರನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದಂತೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ನೀನು ಇಂಥ ಅಡಮುಟ್ಟು ಹೆಂಗಸು. ಸಿಟ್ಟುಗಬೇಡ ಮಾಸಾಹೇಬ! ಚಂದೂ ಬೀಡಿಸೇದು ವಾಗ ನನ್ನನ್ನು ನಾಲ್ಕುಜನರೆದುರು ಕಂಡರೆ, ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಅದನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು, ನಾಚ ನಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನೀನನ್ನು ವವಳು! ಇದರಿಂದ ಆತನ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯು ಹೇಗುಳಿಯಬೇಕು? ನಾನು ಆಗಲೆ ಆತನ ಸಿಗರೇಟಿಗೆ ನನ್ನ ಜೇಬಿ ನೋಳಗಿನ ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ಹೊತ್ತಿಸಿ ಕೂಟ್ಟನೇಕೆಂದರ ಮರ್ಯಾದೆ ನಿನ್ನಗೀಗ ತಿಳಿಯಿತೇ? ಇದರಂತೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಾತು: ನಾಳೆ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಅವನೊಡನೆ ಹೋದಳೆಂದರೆ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೈಯಲ್ಲ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ ತಿರುಗಾಡತಕ್ಕವರು. ನಡುನಡುವೆ ಒಬ್ಬರ ಹೆಗಲಮೇಲೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಗೋಣು ಕೂಡ ಇರಿಸುವವರು. ನಾವಾಲಾದರೂ ಅವರ ಮನೆ-ಮಠಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕೋಚವೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಅಂತೆಯೇ ಚಂದೂ ನಾಕರಿಗೆ ಹೊರಟನೆಂದರೆ, ನೀನು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಎರಲಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು ನನ್ನ ಮತವಿದೆ; ಮತ್ತು ನೀನು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಹೋದರೂ ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಾರೆನು. ಆತನ ಪ್ರಥಮ ಸಂಸಾರ ಸಾಗಹಚ್ಚುವ ದಕ್ಕೆಂದು ನೀನು ಆತನೊಡನೆ ಹೋಗಬರುವುದೇ ವಿಹಿತವು! ಮಾನ-ಮರ್ಯಾದೆಗಳ ವಿಷಯಕವಾದ ನಿನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯು ನನಗಿಂತಲೂ ತೀಕ್ಷ್ಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪಮಾನವಾಗತಕ್ಕಂಥ ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ತನ್ನನ್ನು ಕೆಡವಿಕೊಂಡು, ಬಳಿಕ ಅಪಮಾನವಾಯಿತೆಂದು ಸಿಟ್ಟುಗುವುದು ಎಲ್ಲೆಯ ನ್ಯಾಯ? ನಿನ್ನಗೆ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವರಾರೂ ಇಂಥ ಈ ದ್ರಾವಿಡೀ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು?”

“ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಚಂದೂನೊಡನೆ ಹೋಗುವವಳೇ. ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಮಾನ ಹೇಗೆ ಕಾಯಬೇಕೆಂಬುದಾದರೂ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿದೀತು. ನೀವು ಆಗಲೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಹೋಗು-ಹೋಗು. ನಿನ್ನಿಷ್ಟದಂತೆ ಮಾಡು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಏನು ತೋಚಿತೋ, ನಾನದನ್ನು ಹೇಳದೆ ನಿನ್ನೆ. ನಿನ್ನ ಅಂಬೋಣವಾದರೂ ನಿಜವೇ ಇದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಂದುವು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿ

ದರೂ ನೀನು ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಯೂ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಗಂಡಸರಿಗದು ಶಕ್ಯವಾಗಲಾರದು.”

“ಸರಿ-ಸರಿ; ಆದರೆ ಮಗನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸತಕ್ಕಂಥ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋದಲೇ ಉಂಟು, ಅವನಿಗೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಫಿ ಮಾಡುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ, ಆ ಮೇಲೇಕಾಗುತ್ತದೆ ಆ ತಂದೆಯ-ವುರುಷನ ಅಪಮಾನ? ನೀವು ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ಅವನ ಬೀಡಿ ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಆ ಶಿಕ್ಷಣದೊಳಗಿನದೇ ಒಂದು ಪಾಠವಾಗಿರಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಯೋಜನೆ ಅವನ ಕೈಗೂ ಒಂದು ಗ್ಲಾಸ ಕೊಟ್ಟು, ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಅವನಿಗೂ ನೀವು ಕುಡಿಯುವಂತಹ ಕೆನ್ನಿ ಲರನ್ನು ಕುಡಿಯ ಹಚ್ಚಿರಿ; ಆದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಮಾತೇಕೆ? ನೊದಲು ಅವನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಂತೂ ವಾಸಾಗಲಿ. ಬಳಿಕ ನೋಡೋಣ.”

ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ವಾದ ಮುಗಿಯಿತು. ಗಂಗಾರಾಮರು ಚಿರೂಟ ಹಚ್ಚಿ ನಗೆಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿ:—“ಏನೇ, ತಂಬಾಕು ಸೇದಕೂಡದೆಂದು ನೀನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಿರುವೆಂದು ಭಾಗ್ಯವೇ ಅನ್ನ ಬೇಕಲ್ಲವೆ?” ಎಂದೆನ್ನಲು,

“ಛೇ! ಛೇ! ನಾನು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೇಳೇನು; ಆದರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಡದಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿದರೆ ಗಂಡನ ಗಂಡಸುತನವೆಲ್ಲುಳಿಯುವುದು? ನೀವಾದರೂ ಈ ಮನೆಯ ಐಸಿಎಸ್‌ರೇ ಆಗಿಲ್ಲವೆ? ನೀವು ನನಗೆ ಅಂಜಿ ನಡೆಯುತ್ತೀರೆಂಬದು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿದರೆ, ಆ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಮರ್ಯಾದೆ ಹೇಗುಳಿಯುವದು? ಆದರೆ ನಾಳೆ ನಾನೇ ಚಿರೂಟ ಸೇದ ಹತ್ತಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಏನಂದಿರೋ ಅದಾರು ಬಲ್ಲರು?” ಮಾಸಾಹೇಬರು ನಕ್ಕರು.

ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಈ ಮಾರ್ಮಿಕ ವಿನೋದವು ರುಚಿಸಿತು ಅವರು ಅದರ ಮರು ಮುಯ್ಯೆ ಮಾಡಲೆಂದು ತಮ್ಮ ಬಾಯೊಳಗಿನ ಚಿರೂಟ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಮಾಸಾಹೇಬರೆದುರು ಹಿಡಿದು “ನಿನ್ನ ಚಿರೂಟ ಸೇದುವುದಕ್ಕೆ ನಾನೇನೆಂಬೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ದೂರವೇಕೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಎಲೆಯಲ್ಲಿಯ ಎಂಜಲವನ್ನು ತಿಂದೆವಲ್ಲವೆ? ಅದರಂತೆಯೇ ಈಗ ಈ ಚಿರೂಟ ಸೇದೋಣ, ಎಂದರಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬವು ಸಮೀಪಿಸಿತಲ್ಲವೇ?

“ಇಶ್ಯ! ಇದೇನು ಹುಡುಗಾಟ!” ಎಂದು ಸುಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಂದು, ಮಾಸಾಹೇಬರು ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಡೆದರು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ಅೃಂದ ಕೋ

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಸಾಗರ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಜಮೀನ ದಾರರು. ಕೆಲ ಜಮೀನದಾರಿಕೆಯು ಹಿರಿಯರಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು, ಕೆಲವು ಇವರ ಸ್ವಂತ ಸಂಪಾದನೆಯದು. ಅದರಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಖರ್ಚು ಕಳೆದು ತೀರ ಕಡಿಮೆಯೆಂದರೂ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಅದಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಜೋಡ್ಯಪುರ ದೊಳಗಿನ ಅವರ ವಾಡಿಯು ಹಳೆ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಎರಡೂ ಬಗೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಹಿಮ್ಮಗ್ಗಲು ಅಗಸೆಯಂಥ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು, ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ, ಕೊತ್ತಳಗಳ ದ್ದರೆ; ಮುಮ್ಮಗ್ಗಲು ಕಲಾಕೋವಿದರಿಂದ ಕೆತ್ತಿದ್ದ ಕಂಬಗಳು, ಶೋಭಾಯ ಮಾನವಾದ ಕಮಾನುಗಳು, ಪ್ರಶಸ್ತಾದ ಹಾಲ್ ಇವುಗಳಿದ್ದವಲ್ಲದೆ, ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಎತ್ತರವಾದ ಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲೆ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದಾದಂತಹ ದೊಡ್ಡಗಡಿಯಾರ, ಮುಮ್ಮಗ್ಗಲಿನ ವಿಲಾಯತೀ ಪದ್ಧತಿಯ ಅಚ್ಚು ಕಟ್ಟಾದ ಉಪವನ ಮುಂತಾದವುಗಳಿದ್ದವು. ಹಿತ್ತಲಕಡೆಗೆ ಕಸ್ಪಲಿಯ ನೀರಿ ನಿಂದ ಬೆಳೆಯುವ ಕಾಯಿಪಲ್ಲೆಯ ಕೈದೋಟವೂ ಇತ್ತು.

ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಶಿಕ್ಷಣವು ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಸಂಭಾಷಣದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕಲಿತಿದ್ದರು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಮೋಜಿನ ತಪ್ಪುಗಳು ಅವರಿಂದಾಗುತ್ತಿದ್ದವು; ಮತ್ತು ಅವರ ಆ ತಪ್ಪಿನ ಮಾನಸಿಕ ಆನಂದ ಪಡೆಯುವದಕ್ಕೇ ಹರೇಮಿ ಸಾಹೇಬ ಜನರು ಅವರನ್ನು ಸಂಭಾ ಷಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಂತ ತೊಡಗಿಸಿ, ಅವರೆದುರು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದಬರುವಂತಹ ವಿಷಯ ತೆಗೆದು, ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಏನಾದರೊಂದು ಅಪಭ್ರಂಶ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಶಬ್ದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ರಾಜಭಕ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಅವರ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಭಾಷೆಯ ತಪ್ಪಿನಂತೆ, ಅವರ ಜಮೀನದಾರಿಕೆಯೊಳಗಿನ ಹಲ ಕೆಲವು ತಪ್ಪುಗಳೂ ಅವರಿಗೆ ಮಾಫಿ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಮನೆಯೆಂದರೆ ಅದೊಂದು ಪುಕ್ಕಟೆ ಹೊಟಲ್ಲೇ ಆಗಿತ್ತು! ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅತಿಥಿ-ಅಭ್ಯಾಗತರೆಂದರೆ ಆ ಭಾಗದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಗಂಗಾರಾಮರು ಅವರೆಲ್ಲರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ವಾದರೂ ಅವರು ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅವರಿಗೆ ಕಾಟುಂಬಿಕ ವಿಸ್ತಾರವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಮಾ ಸಾಹೇಬ, ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗ ಮಗನಾದ ಚಂದೂಲಾಲ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗ

ಮಗಳಾದ ಬಿಂಬಾ ಈ ಮೂವರೇ ಅವರ ಅವರ ಸ್ವಂತದ ಜನರಾಗಿದ್ದರು. ಬಡತನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದ ಕೆಲ ಸಮೀಪದ ಅಪ್ಪರಿಷ್ಟರು ಅವರಾಗಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗಂಜಿ ದೂರಿಗೆ ದೂರೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರ ಇರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಬಡವರ ದೈನ್ಯನೋಡಿ ಮರಗುವ ಬದಲು ಅವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟುಗುವ ಸ್ವಭಾವವೇ ಸರ ಸಾಹೇಬರದಿತ್ತು. ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಲಹರಿಯೆನಿಸಿದರೆ, ಅವರು ಆ ತಮ್ಮ ಬಡಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಹಣ-ಕಾಸಿನ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅದಾದರೂ ಸ್ವರ್ಶವಾಗಬಾರದೆಂದು ಭಿಕ್ಷುಕರ ಉಡಲಲ್ಲಿ ದೂರದಿಂದ ಅನ್ನ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಡುವಂತೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ವಭಾವದ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವ—ನೀರಲ್ಲಿ ನೋಡುವ ಕೆಲ ಸರಿವಾರವಿದಿತು; ಆದರೆ ಅವರು ಇವರ ಬಳಿಗೆ ಸಹಸಾ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆತನದ ಅಭ್ಯಾಂತರ ಉಪದ್ರವವು ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಅಭಿಚಾರವರ್ಗದ ಕಡೆಗೆ ಎಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಅನುವುದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಳೆಗಾಲವರದಾಗ ಸರಕಲ್ ಇನ್ನನೇಕರರಿಂದ ಕಮೀಶನರರ ವರಿಗಿನ ಎಲ್ಲರ ಹಾಜರಿಯು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದಾವರ್ತಿಯಾದರೂ ಅವರ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೀಳತಕ್ಕದ್ದೇ; ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಸತ್ಕಾರವನ್ನು ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನೌಕರರ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತಂಡಗಳು ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಗವರ್ನರನಾದರೂ ತನಗೆ ಕೂಡಿದಾಗೊಮ್ಮೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಮನೆಯ ಟೀ-ಅಲೋಪಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಪುತ್ರಗ್ರಾಮದೊಳಗಿನ ಅರ್ಧ ತಾಸನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಎನಿ ಲ್ಲೆಂದರೂ ೨-೩ ಸಾವಿರದ ಖರ್ಚಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು!

ಅವರಿಗೆ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಸರಕಾರೀ ಪದವಿಗಳು ದೊರಕಹತ್ತಿದವು. ನಾನು ಕೇವಲ ಇಪ್ಪತ್ತೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 'ರಾವಸಾಹೇಬ'ನಿಂದ 'ಸರ' ಆದೆನ್ನು ಎಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಸರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇಕಾದಾಗ ತಮ್ಮ ನೆರವಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ರಾಜನಿಷ್ಠೆಯು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ರೂಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತದಲ್ಲಿರುವಾಗ, 'ಸರ' ಎಂಬ ಎರಡ ಕ್ಕರದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುವದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ತುಟ್ಟಿಯೆನಿಸಿತೇ? ಯಾಕೆಂದರೆ, ಪ್ರಸಂಗ ಬಿದ್ದಾಗ ಆ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಆದಾಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠ

ಜಮೀನುದಾರಿಕೆಯೂ, ಅದರಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಧನಸಹಾಯ-ಜನಸಹಾಯವೂ ತಮಗಿರುವದೆಂದು ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ನಂಬಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಹಳೇಪದ್ಧತಿಯವರಾಗಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಸ್ವಂತ ಸರ ಸಾಹೇಜರು ಸನಾತನೀಧರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕವಲ್ಲದಂತಹ ಕೆಲ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಧಾರ್ಮಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನತರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಈ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಪ್ರತಿಫಲವೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರಾದರೂ ತಮ್ಮ ಗಂಡನು ಏನು ತಿನ್ನುವನು, ಏನು ಕೂಡಿಯುವನು ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಯಾರ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಮಾಡುವನು ಮುಂತಾದ್ದರ ಕಡೆಗೆ ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸೀಮೆಗೆ ಸೀಮೆ ಕೂಡಿದ್ದ ಎರಡು ಗೃಹಲಂಚ್ಚಿಗಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದರು! ಆ ವಾಡೆಯ ಮಮ್ಮಗಲ್ಲಿನ ಅಂದರೆ, ಸೂಳಾ ಲೆಯ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನ ಭಾಗವು ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗಾಗಿ ಕುಂಬಿ, ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೊಂದ ಸಲ ಗೋಕುಲ-ಷ್ಯುರು ರು ರಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ನಡೆದಾಗಲ್ಲದೆ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಬೇರೆ ಎಂದೂ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮಿರುದ್ದ ಸರ ಸಾಹೇಬರಾದರೂ ವರ್ಷಮೊಳಗಿನ ಅಲ್ಪ ವನ ಬೇಟೆರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಅಡ್ಡಗಣಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಯುಂಟೆ ತಾಬ್ರಾಧ್ಯವಾಗುವ ಅದೊಂದೇ ದಿನ ಅವರು ವೇನರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು!

ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಮಗಳಾದ ಬಿಂಬೆಯು ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿನಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಸಾಲೆಗೆಂದೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನಿಟ್ಟು ಅವಳಿಗೆ ಓದು, ಬರೆಹ, ಸಂಭಾಷಣ, ಗಾಯನ, ವಾದನ, ಕಲಾಕುಸುರಿ ಮುಂತಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಮಾಸಾಹೇಬರು ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬುರುಕೆ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಧರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಬಿಂಬೆಯು ಮಾತ್ರ ಎಂದೂ ಬುರುಕೆ ಧರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗಳೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಪ್ರವೇಶವಿದ್ದಿತು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವಳು ತನ್ನ ತಮ್ಮ ಸಕ್ಕೆಯೆಂದು ತಂದೆಯ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತಂದೆಯ ಹುಮ್ಮಸಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಬೇಕಂತೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಯಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಮಂದಿಗೆ ತೋರಿಸಲರ್ಹವಾದ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಇವಳೂ ಒಬ್ಬಳೆಂದು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಅಭ್ಯಾಗತರೆದುರಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಮಾತಾಡಿಸಿ, ಅವಳ ಕೌತುಕಮಾಡುತ್ತಿ

ದ್ದರು. ಅಂಥ ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಾತಾಡುವ ಕಲೆಯು ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗಿಂತ ಬಿಂಬೆಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರ ಭಾಷಣದೊಳಗಿನ ತಪ್ಪು ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವಳೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಅದು ಸಾಧಿಸದಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ನಾಚಿಕೆ ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಹತ್ ಸಂಕಟವು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಬಿಂಬೆಗೇಗೆ ಇಷ್ಟವು ವರ್ಷ. ಆದರೂ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಅವಳ ಲಗ್ನದ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕುಲ-ಶೀಲಗಳಿಗಿಂತಲೂ ವಿಲಾಸತೆಯ ಹುಚ್ಚೇ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಗಳ ವಿವಾಹವನ್ನು ತಡೆದು, ಅದು ಕೂಡ ಸ್ವಯಂವರ ಸದ್ಧತಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅವಳ ತಂದೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಭೇದಕದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದಿತು. ಅವಳ ಮದುವೆಯು ಬೇಗನೆ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ಪ್ರತಿಕೂಲವಾದ ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದವು. ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರು ಗಂಗಾರಾಮರು. ಅವರೇ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಉದಾಸೀನರು. ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಸ್ತ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸರಿಜೋಡಿಯ ಕುಮಾರ, ರಾಜಪುತ್ರ ಅಥವಾ ಜಮೀನುದಾರರ ವರಗಳಾವಿರುವವೆಂಬದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ವಯಂವರ ತತ್ವದ ಘೋಷಣೆಯು ಸ್ವತಃ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಂದಲೇ ಆಗಹತ್ತಿರಲು, ಅವ್ಯ-ಅಪ್ಪರ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಲಗ್ನವಾಗುವದಲ್ಲವೆಂಬದು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು!

ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಅಡಚಣೆಯೇನಂದರೆ, ಮನೆಯ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಗ ಮಗನು, ಅಂದರೆ ಬಿಂಬೆಯ ಅಣ್ಣನಾದ ಚಂದೂಲಾಲನು ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೇಂದು ವಿಲಾಸತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನು ಮರಳಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಕೂಡಿ ಬಂದ ಮೇರಿಗೆ ಉಭಯತರ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಾಡಬಿಡಬೇಕೆಂದು ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಚಾರ! ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಕಾರಣವಿದ್ದಿತು ಅದೇನಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಅಕ್ಕರಿಯ ಮಗಳು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ತಮ್ಮಿಂದ ದೂರಾಗಬಾರದೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಳಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದನಿಸುತ್ತಿತ್ತು!

ಚಂದೂಲಾಲನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡದೊಳಗಿನ ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದನು. ಆತನು ಅತ್ಯಂತ ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ

ವಿದ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯೂ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಆ ವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ. ಎ. ಪರೀಕ್ಷೆ, ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಇಂಡಿಯನ್ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಈ ಮೂರರಲ್ಲೂ ಉತ್ತೀರ್ಣವಾಗುವ ಧೈಯವನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ಯಾಪೀಠಗಳಲ್ಲಿಯ ಅಭ್ಯಾಸಕ್ರಮದ, ಅಭ್ಯಾಸ ವಿಷಯಗಳ ಬರೀ ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ಸರ ಗಂಗಾ ರಾಮರಿಗರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರ ಜ್ಞಾನದಭಾವವನ್ನು ಅವರ ಮಹತ್ವಾ ಕಾಂಕ್ಷೆಯು ಈಡೇರಿಸಿದ್ದಿತು. ಆ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಮಗನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಗಬೇಕೆಂಬದು!

ಅವರು ತಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗಿನ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ಸರ ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಜಮೀನುದಾರಿಕೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಇವು ಸಂಗೀತದೊಳಗಿನ ವಾದಿ ಪ್ರತಿವಾದಿ ಸ್ವರಗಳಂತೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಚಂದೂಲಾಲನನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವನನ್ನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಮಾಡಿಸಿ ತರುವ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಬಲೇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಅದೊಂದು ತಮ್ಮ ಜನ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸುದೈವದಿಂದ ಅವರ ಮಗನು ಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರೇಮಿಯೂ ಆದನು. ಅವರಿಗೆ ದುಡ್ಡಿನ ಕೊರತೆ ಬೇರೆ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಅವನನ್ನು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ತೀವ್ರಿಯಿಂದ ಇರಿಸಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಚಂದೂಲಾಲನ ಸಂಗಡಿಯ ಆತನನ್ನು 'ಪ್ರಿನ್ಸ್ ಆಫ್ ನವಲಪುರ' (ಚೋದ್ಯಪುರದ ಯುವ ರಾಜ) ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆತನ ಚಾಕರಿಗೆ ಆಳು, ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಕುದುರೆ, ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಬಂಗ್ಲೆ, ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಯುರೋಪದೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಸೌಕರ್ಯ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ, ಔತನ, ಉಪಾಹಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಹಿಡಿದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಂದ ಚಂದೂಲಾಲನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಗಡವಾಗಿ ಠೇವೆಂದು ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು.

ಯೋಜಿಸಿದ್ದ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಯಶದ ಸರ್ತಿಫಿಕ್ಟೇಟುಗಳನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಸರ್ತಿಫಿಕ್ಟೇಟುಗಳ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನವು ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ರಾಜಧಾನಿಯ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಯುರೋಪೀಯನ್ನ ಅಧಿಕಾರಿ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಸರ್ವೀಫಿಕ್ಸಿಟುಗಳ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯುವದ ರಿಂದ ಅವರು ಗಂಗಾರಾಮರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಭಿನಂದಿಸುವರು. ಆಗ ತಾವು ಕೃತಕೃತ್ಯವಾದವೆಂದು ಧನ್ಯತೆಯ ಗಂಟನ್ನು ಬಗಲೊಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸರ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಡೆಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ಬರೆಹ ಹಾಗೂ ಮುಖ ಪರೀಕ್ಷೆಯೂ ಕೊನೆಗಂಡಿತು; ಮತ್ತು ತಾನು 'ಬಹುಶಃ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗುವೆನು' ಎಂಬ ತಂತಿಯು ಚಂದೂಲಾಲನಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕಂತೂ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಉಬ್ಬಿಗೆ ಸೀಮೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಗನ ಸ್ವಲ್ಪತದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಭರದಿಂದ ನಡೆಸಿದರು. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲವಾಯಿತು. ಮಗನ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವದೆಂದು ಮಾ ಸಾಹೇಬರಗೂ, ಅಷ್ಟೇನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವದೆಂದು ಬಿಂಬೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂ- ತೋಷವಾಯಿತು. ಸರ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ವಾಡೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಉಡುಗಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಭಾವೀ ಮನೋರಾಜ್ಯದ ಹೊಸ ವಾಡೆಕಟ್ಟುವ ಕಲಸವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು!

ಮೊದಲನೇ ಸ್ತರಕೂಡಲ ವರ್ತಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗ ನಡೆಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬಂದು ೨೦-೨೫ ದಿವಸಗಳಾಗಿ ದ್ದವು. ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ರಿಯುಲ್ಟು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ೨-೩ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವುದಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಮುಖ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಅನುಮಾನದಿಂದ ತಾನು ಪಾಸಾಗುವದು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯೆನಿಸಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಮನೆಯ ಮಿಕ್ಕ ಜನರೆಲ್ಲ ಕೊಂಚ ಸಚಿಂತರಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನು ಮಾತ್ರ ನಿಶ್ಚಿಂತ ನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಹಾಗೂ ತಂಗಿಯ ಚಿಂತಾನವಾ ರಣೆಗಾಗಿ ತನ್ನ ವಿನೋದಪ್ರಚುರವಾದಾಚರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ತನ್ನ ಹಳೇ ಮಿತ್ರರನ್ನೂ ಕ್ರೇಡಾದೀಗಳ ಹಳೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಗೊಳಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆತನ ರಹದಾರಿ ಕಟ್ಟುವುದೆಂದರೆ, ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೇ!

ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರ ಮಗಳಾದ ಶರಯೂಳ ಜೊತೆಗೆ ಚಂದೂನ ಲಗ್ನವಾದ ನಂತರವೇ ಅವನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಲ ಅಕಸ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳ ಮೂಲಕ ಆಯುತ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಬೇತನ್ನು ರಹಿತಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ಮರಳಿ ಬಂದನೇಲಾದರೂ ಆ ವಿವಾಹವಾಗತಕ್ಕದ್ದೇ

ಎಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಆ ಎರಡೂ ಕುಟುಂಬಗಳು ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಬಿಂಬೆ ಮತ್ತು ಶರಯೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಾಲಸಖಿಯರು; ಹಾಗೂ ಆ ಭಾವೀಸಂಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಅವರಲ್ಲಿ ದೃಢವೈತ್ರಿತೆಯುಂಟಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಚಂದೂಲಾಲನ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾಲ್ಕುವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದ ಅಂತಃಕರಣವು ಈಗ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಸಹಜವಾಗಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುವಷ್ಟು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವೈಷ್ಣಿಣುವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾವಬಹಾದ್ದೂರರ ಮನೆಯ ಕರೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಾಗದ್ದರಿಂದ ಚಂದೂಲಾಲನು ತಳೆದ ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು-ಮೂರು ಸಲ ಚಹಕ್ಕೂ ಒಮ್ಮೆ ಊಟಕ್ಕೂ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆದರಂತೆಯೇ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರರ ಮನೆಯವರಾದರೂ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಚಹ ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಲಗ್ನದ ಮಾತು ಹೊರಟಿತೆಂದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಚಂದೂಲಾಲನ ಸಂಬಂಧ ಬಂದೇ ಬರಬೇಕು. ಅದು ಹೊರಟಾಗ ಮಾತ್ರ ಆತನು ತುಸು ತುಟಿ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡೇ ಮಾತಾಡುವನು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ನಿಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದೂನ ಬೇಟೆ.

ಮೊದಲನೇ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಸಂಗದ ನಂತರ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧ ತಾಸಿಗೆ, ಎಂಟೂ ವರೆಗೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ತನ್ನ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದನು. ಆಗ ಅವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಸಿಗರೇಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಬಾಕಿ ಇದ್ದವು. ಆತನು ಹಿಂದುಗಡೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕೂಗಲಿಕ್ಕೂ ಬೈಯಲಿಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಡೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಅವನ ಮುಂದೆ ಬಂದನು.

“ಕೌಂಟಿ ಬಂಕಟ! ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ನನ್ನ ಶಯನಾಗಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಯಿತೇ?”
 ‘ಆಗಿದೆ ಸರಕಾರ!’

“ಏನೇನಾಯಿತು ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ?”

‘ಒಂದಕ್ಕೆ ಬದಲು ಎರಡು ಚಪ್ಪರ ಪಲ್ಲಂಗಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದೆ. ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿಗಳಿಗೆ ಪರದೆ ಹಚ್ಚಿದೆ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ತಾವು ತಿಳಿಸಿದ ಕ್ರಮದಿಂದಲೇ ಹಚ್ಚಲಾಗಿದೆ ಗೋಡೆಯ ಹಳೇ ಬಣ್ಣವನ್ನು ತೆಗೆದು, ಹೊಸ ಮುಗಿಲು ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿದೆ. ತೂಗುವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಣಬತ್ತಿಗಳನ್ನು ಇರಿಸಿದೆ. ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳಿಗೆ ಗೋಲಿಬಾಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಸಿದೆ; ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಬಿ ಸಣಿಕೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದೆ.’

ಮತ್ತು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ರಿಪೇರಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪು ತೋರಬಾರದೆಂದು ಬಂಕಟನು “ಸರಕಾರವು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋದಂದಿ ನಿಂದ ಆ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ಅದಾರು ಹಣಕಿ ಹಾಕಿದ್ದರು? ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವಾ ಗಲೂ ಬೀಗ ಬಡಿದಿರುತ್ತಿತ್ತು ತಿಂಗಳು-ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಗೊಮ್ಮೆ ನಾನೇ ಕೇಲಿ ತೆಗೆದು ಉಡುಗಿಸಿ ಸಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ತಾವು ತಿಳಿಸಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ರಿಪೇರಿ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಖರ್ಚೂ ಹಿಡಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಖರ್ಚಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅದಾರು ಕೇಳಿರುವರೆನ್ನು; ಆದರೆ ಹೇಳದ ಹೊರತು ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದಿರುವುದು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಗೆ ಶೋಭಿಸುವುದಿಲ್ಲ”

“ಹಾಗಲ್ಲ ಸರಕಾರ. ಜೋಡುಪಲ್ಲಂಗ ಮುಂತಾದುದೆಲ್ಲವೂ ತಿಳಿದಿತ್ತು; ಮತ್ತು ನಾನು ಅದರಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸತಕ್ಕವನೇ ಇದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬರು ‘ಧಣೇರು ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬೇಗನೆ ಬರತಕ್ಕವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬಂದು ಹೇಳಿದಂತೆಯೇ ಮಾಡಿರಿ. ಏನಾಗಬೇಕೋ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವರ ಮನಸಿನಂತಾಗುವುದೇ ವಿಹಿತವು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೀವು ಇಂದೊಂ ದು ಮಾಡಿದರೆ, ನಾಳೆ ಅವರ ಇಷ್ಟದಂತೆ ಅದನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಬೇರೆ ಮಾಡ ಬೇಕಾದೀತು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಾಗಮನವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

“ಒಳ್ಳೇದು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದೀತು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾನು ಹೇಳಿದಾಗ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿಸಿರಿ.”

ಹೀಗನ್ನುತ್ತ ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತುಳಸೀವೃಂದಾವನದ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ತೋರಿ ಚಂದೂಲಾಲನು—“ಈ ಅಸಡ್ಡಾಳ ಕಟ್ಟೆಯು ನಾನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು,

“ಇರಲಿಲ್ಲ ಸರಕಾರ! ಆದರೆ ತುಳಸಿಗೆ ನೀರು ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ನಡುಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೊಡನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬೇಕೆಂದೂ ಮಾಸಾಹೇಬರ ಆಜ್ಞೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ವೃಂದಾವನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ.”

“ಡ್ಯಾಮ್ ದೈಟ ಬೃಂದಾವನ! ಇದು ಈ ಅಂಗಳದ ಮೂಲೆಯ ಶೋಭೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದೆ; ಮತ್ತು ಶಯನಾಗಾರದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇಣುಕಿ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಈ ಕಾಡು ತುಳಸಿಯೇ ಕಾಣಬೇಕೇ?

ಅದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾಳೆಯೆಂದರೆ ನಾಳೆಯೇ ಇದನ್ನು ಕೆಡವಿಬಿಡಿರಿ; ಮತ್ತು ಇದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇರಲು ಮಲ್ಲಗೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿರಿ!”

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ಗೊಂದಲಕ್ಕೇಡಾದನು. ಅದರಿಂದ ಅತನು ಗೊಣಗುಟ್ಟುತ್ತಲೆ:—“ಇದನ್ನು ಕೆಡಹುವ ಮೊದಲು ಮಾಸಾಹೇಬರನ್ನೊಮ್ಮೆ ಕೇಳುವುದು ವಿಹಿತವಲ್ಲವೆ?”

“ನೀವೇನೂ ಕೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಏನು ಹೇಳಬೇಕೋ ನಾನದನ್ನವರಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ಇಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆ-ಪ್ರತಿಪ್ರಶ್ನೆ, ಉತ್ತರ-ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಗಳು ಬೇಕಾದರೆ, ಕೆಲಸವು ತೀವ್ರವೆಂತಾದೀತು? ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗಾರೂ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಒಳ್ಳೇದು ಸರಕಾರ!” ಎಂದು ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳಿದನು.

ತೋಟದ ಕಾಂಪೌಂಡಿನ ಗೋಡೆಯು ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಬಿದ್ದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕೈಂಟು ಕಲ್ಲು ಕಿತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಅತ್ತ ಕೈ ತೋರಿಸಿ ಚಂದೂಲಾಲನು:—“ಮತ್ತು ಇದೇನು? ಇದನ್ನಾರೂ ಮಾಡಿದರು?”

“ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಸರಕಾರ; ಆದರೂ ಹಾಗಾಗಿದೆ.”

“ತಿಳಿಯಿತು ನನಗೆ. ಅದೆಂದರೇ ಹೀಗೆ; ಆದರೆ ಅದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗಾಯಿತು? ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ‘ಆಗು ಹೋಗು’ಗಳಾದರೂ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯಬೇಕು, ಬಂಕಟ!”

“ನಿಜ ಸರಕಾರ; ಆದರೆ ಈ ಬೀಳುವಿಕೆಯ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಮನೆಯ ಹಕ್ಕೆಯೊಳಗಿನ ಎತ್ತು ಬಲು ಸೊಕ್ಕಿವೆ. ಇತ್ತಕಡೆಯಿಂದ ಗಾಡಿ ತರುವಾಗ ಈ ಮೂಲೆ ಸುಲ್ಲ ಅವು ಬೇಕೆಂತಲೇ ತಟಿದು ಕೋಗುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಡೆಯ ಮೂಲೆ ತುಸು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಇದು ಬಿದ್ದದ್ದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಉಪ್ಪಾರನಿಗೆ ನಿನಗೆ ಯೇ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಆದರೆ ಉಪ್ಪಾರನು ಇದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಎಷ್ಟೆಂದು ಕಟ್ಟುವನು? ಎತ್ತಿಗೆ ಸೊಕ್ಕು ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ದಾಣಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟು ಮಾಡಿಬಿಡಿರಿ!”

“ನಾನು ಹಾಗೆಯೇ ಅಂದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ.....”

“ಆದರೆ ಏನು? ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಆದರೆ-ಆದರೆ”

“ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಯಲು, ಅವರು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಹೇಳಿದರೇನಂದರೆ, ‘ಹಕ್ಕೆಯೊಳಗಿನ ದನಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊಡೆಯುವ ಪಾತಕವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಲಾಗದು.’”

ಚಂದೂಲಾಲನು ನಕ್ಕು:-- ಭಲೆ ನಮ್ಮವ್ವಾ, ಮಾಸಾಹೇಬ! ನನಗೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರೂ ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿಯರೂ ದೊರೆತರಲ್ಲ! ಯಾಕಂದರೆ ಹಕ್ಕೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಪಶುಗಳು ನನ್ನ ಪ್ರಾತ್ಯಗಳೇ!”

ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ಅಜ್ಞಾಧಾರಕ ಸೇವಕನೇನೋ ಅಹುದು; ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬರ ಹಿಂದೆ ಅವರ ಈ ಬಗೆಯ ಕುಚೇಷ್ಟೆ, ಅವರ ಭಾವನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಪಾವಿತ್ರವಿಡಂಬನವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಆತನಿಗೂ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಬಾಯಿ ಬಿಗಿಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಅಂದನೇನಂದರೆ:--“ಮಾಸಾಹೇಬರು ಅಷ್ಟು ದಯಾಘನರೇ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳ ಅನ್ನವನ್ನು ಕೂಡ ಅವರಿಂದ ಸೆಳಕೊಳ್ಳಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಣಿಯೂ ತನ್ನ ದೈವಬಲದಿಂದಲೇ ತಿನ್ನು ಣ್ಣವುದೆಂದು ಅವರು ಅನ್ನುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.”

“ಆದರೆ ಬಂಕಟ, ಯಾವ ದೈವವು ತಿನ್ನು ಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವದೋ, ಅದೇ ದೈವವೇ ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಆ ತಿನ್ನು ಣ್ಣವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಯಮನ ಬಾಯಿಗೆ ತುತ್ತೆಂದು ಒಯ್ದು ತುರಕೀತೆಂಬದು ಪಾಪ! ಆ ನಮ್ಮ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಹೀಗೆ ಯೋಚಿಸಿರಿ: ಗೋಮಾಂಸದ ಚಟಹತ್ತಿದ್ದ ಯಾವ ನೊಬ್ಬನು ಈ ಹಕ್ಕೆಯೊಳಗಿನ ಒಳ್ಳೇ ಪುಷ್ಟಿ ಎತ್ತನ್ನೇ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದರೆ?”

ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ಹೇಸಿಕೆಯಿಂದ ಗೋಣು ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡತೊಡಗಿಸನು

ಬಳಿಕ ಚಂದವೇ ಮತ್ತೆ--“ಅದಿರಲಿ. ಬಂಡಿಯವನಿಗೂ ಎಚ್ಚರ ಕೊಡಿರಿ. ಈ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಡಿಯನ್ನು ಸಾವಧಾನದಿಂದ ಬಿಡೆಂದು ಹೇಳಿರಿ. ಈ ಗೋಡೆಯು ಗಾಡಿಯು ಧಕ್ಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆಬಿದ್ದಿತೆಂದರೆ, ಮಗನೇ ಇದನ್ನು ಪುನಃಕಟ್ಟುವ ಖರ್ಚು ನಿನ್ನ ಸಂಬಳದಿಂದ ಕೊಡಲಾಗುವದೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲೇನು ಸೊಕ್ಕಿದ ಎತ್ತು ಕುದುರೆಗಳಿರುವ ದಿಲ್ಲವೋ? ಬಂಡಿಯವರಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಮೈ ತುಂಬ ಕಣ್ಣಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ”

ಮುಂದೆ ತೋಟದೊಳಗಿನ ಕೊಯ್ಯುದಿದ್ದ ಹುಲ್ಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಚಂದೂಲಾಲನ ದೃಷ್ಟಿ ಹೊರಳಿತು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆತನು ಸಿಟ್ಟು, ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ‘ಇದೇ ನರೇ ಮ್ಯಾನೇಜರ? ನೀವು ತೀರ ನಿರುಪಯುಕ್ತರಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಈ ಹುಲ್ಲು ನಿಮಗಿಂದೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ! ಕತ್ತರಿಸಿದ ಹುಲ್ಲು ಎಷ್ಟು ಶೋಭಿಸುತ್ತದೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ! ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಂದೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಒಡೆಯನು ಒಂದು ವೇಳೆ ತನ್ನ ನಿತ್ಯದ ಕ್ಷೌರವನ್ನು ಮರೆತಾನು;

ಆದರೆ ಮನೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಹುಲ್ಲು ಕತ್ತರಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದೂ ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.”

ವಿಲಾಯತಿಯೋಳಗಿನ ಆ ರೀತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿತ್ಯ ಕ್ಷೌರದ ಪರಿಚಯವು ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಿತ್ಯಗಟ್ಟಿ ಕ್ಷೌರದ ಆ ಉಪದ್ರವದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಮನಸಾ ತಿರಸ್ಕೃತನಾದನು. ಅದರಿಂದ ಆತನು:—“ಇಂದು ಮಾಲಿ ಕನ್ನನಿಗೆ ಈ ಹುಲ್ಲು ಕೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ನುಡಿದು ಸುಮ್ಮನಾದನು.

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಮಾಲಿ ಕನ್ನನೇ ಎದುರಾಗಿ ಧರ್ಣೇರಿಗೆ ಬೊಗ್ಗಿ ಮುಜುರೆ ಮಾಡಿದನು. ಚಂದೂಲಾಲನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಈಗ ಆ ಕಲ್ಲಗೋಡೆಯ ಕಾಂಪೌಂಡಿನ ಹೊರಗಿನ ಕಾದಿಟ್ಟ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿತು; ಮತ್ತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಬಾಕಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಈತನು ಬೇಗನೆ ಹಿಂದಿರುಗಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿದು, ಆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನು ಆತನಿಗೊಮ್ಮೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದವನೇ ಚಿಟ್ಟನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಅವನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ಮುಕ್ತನಾದನು. ತಾನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಪಾರಾದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಿತು.

ಚಂದೂಲಾಲ ಮತ್ತು ಮಾಲಿ ಕನ್ನ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದುವರಿದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಿಡದ ಟೊಂಗೆಗಳನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನು ತಿರುತಿರುಪಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಅದರಂತೆ ಅವುಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೊಂದು ಕ್ರಿಮಿಯು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಡಿತೆಂದರೆ, ಅವನು ಅದನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೊಡವಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹುವನು; ಹಾಗೂ ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಬೂಟುಗಳಿಂದ ತುಳಿದು ಅದನ್ನು ನಿರ್ನಾಮಗೊಳಿಸುವನು. ಗಿಡಗಳ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ಮಾಲಿಯು ತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿಲ್ಲವೆಂಬದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು ಒಂದುವೇಳೆ ಹೀಗೆ ಹುಳಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವದು ಆ ಮಾಲಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೂ ಅನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ಸುಮ್ಮನಿರುವನೇ? ಅವನು:—“ಕನ್ನಾ, ಕತ್ತೀ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗಿಡ-ಮರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪರಿ ಹುಳವಾಗಗೊಟ್ಟರೆ ಇವು ಬೆಳೆಯುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಶ್ರಮವಹಿಸಿ ನಾವು ಇವುಗಳಿಗೆ ನಿರರು ಹಾಯಿಸಬೇಕು, ಹಣ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಕಬೇಕು, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಳೆ ತೆಗೆಯಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ದುಷ್ಟ ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಎಲೆಗಳ ಮರೆಗೆ ಕುಳಿತು ಎಳೆ ಎಳೆ ಚಗುರುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಇದೆಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ! ಈ ತೋಟಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿನಗಾರು ಕಲಿಸಿದರು? ಈ ಗುಲಾಬೀ ಗಿಡವನ್ನು ನೋಡಿ

ದೆಯಾ? ಅದರಂತೆ ಆ ಅಶೋಕವೃಕ್ಷ-ಲಿಂಬೀಗಿಡಗಳನ್ನೂ. ಇವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಎಲೆಯನ್ನಾ ದರೂ ಈ ಕ್ರಿಮಿಗಳುಳಿಸಿರುವವೋ? ಎಲ್ಲ ಚಿಗುರೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ತಿಂದು ಅವುಗಳ ರುರಡಿಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿವೆ! ನಿನಗೆ ಇದ್ದೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ?”

“ಧನಿಯರೇ, ನಿಜ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೂ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಾನು ದಿನಾಲು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಡವುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಅವು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೇರುತ್ತವಲ್ಲ!”

“ಮಗನೇ, ಇದೇ ಏನು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯು! ಎಲೋ, ಕ್ರಿಮಿಗಳು ಗಿಡದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಅವು ಮೇಲಕ್ಕೇರದಿದ್ದಾವೆಯೇ? ಅವುಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಿ, ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ, ಹೀಗೆ ಕಚ್ಚುಕಚ್ಚೆಂದು ತುಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ತ ಕ್ರಿಮಿಗಳಷ್ಟೇ ಮರಳಿ ಗಿಡವೇರಲಾರವು, ತಿಳಿಯಿತೇ?”

ಆದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮರದ ಮೇಲೊಂದು ಕ್ರಿಮಿ ಕಂಡಿತು ಚಂದುವು ಅದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿ, ಬೂಟುಗಾಲಿನಿಂದ ತುಳಿದು, ವಸ್ತುಪಾಠದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಆ ಮಾಲಿ ಕನ್ನನಿಗೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು!

ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹೆಸಿಕೆಯಿಂದ ಕನ್ನನು ಮೈನಡುಗಿಸಿ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆತನು:—“ಧನಿಯರೇ, ಈ ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ತುಳಿದು ಕೊಲ್ಲುವದಕ್ಕಿಂತ, ಇವುಗಳ ನಾಶ ಮಾಡುವ ಬೇರೆ ಯಾವುದೊಂದು ಉಪಾಯ ತಿಳಿಸಲಾರಿರಾ?”

ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ಚಮತ್ಕಾರಕವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಕೊಲ್ಲದೆ ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಒಗಟ ಬಿಡಿಸುವದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗಾದರೂ ಕಠಿಣವಲ್ಲವೆ? ಆಗ ಚಂದುಘ:— “ನಾವು ಹಿಂದು ನಿವಾಸಿಗಳು ಮೂರ್ಖರೇ ಅಲ್ಲವೇ ಕನ್ನಾ?”

“ಧನೇರ, ಅಹುದು.”

ಎಲ್ಲ ಮೂರ್ಖ ಜನರೊಡನೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖ ಧನಿಯೊಡನೆ ತಾನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮೂರ್ಖನಾಗುವದು ಕನ್ನನಿಗೆ ಕಠಿಣವೆನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಆತನು ಚಂದೂಲಾಲನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆ ಕೂಡಲೆ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತನು; ಮತ್ತು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೇಕಾದರೆ ಮೂರ್ಖರಾವೇವು; ಆದರೆ ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಒಡೆಯಗೆ ಆ ಸಂಕಟದಿಂದುಳಿಯುವ ಸಂಧಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದಾರ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆತನು:—“ಆದರೆ ಧನಿಯರೇ, ಅದು ಹೇಗೆ? ಈ ಮೂರ್ಖ ಕನ್ನನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ?”

“ಅಂದರೆ ಹೀಗೆ ನೋಡು: ದಯಾಬುದ್ಧಿ, ಖೊಟ್ಟು ಅಹಿಂಸೆ ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಗೊಂದಲವೆಬ್ಬಿಸಿ ನಾವು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಹಾನಿಯನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಪುಕ್ಕಟೆ ಉಣಬಡಿಸಿ ನಾವು ಸಾಧುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಪೋಷಿಸುವೆಯೋ; ಮತ್ತು ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಉಪದ್ರವ ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾವು ಅವರನ್ನು ಗೂಳಿಯಂತೆ ಅಥವಾ ಹಂದಿ-ನಾಯಿಗಳಂತೆ ಹೇಗೆ ಸಡಲು ಬಿಡುವೆಯೋ, ಅವರಂತೆಯೇ ಈ ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆ, ಇವುಗಳನ್ನು ಎಳೆಚಿಗುರಿಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟವಾಗಗೊಟ್ಟು ನಮ್ಮ ತೋಟವನ್ನು ಹಾಳುಗಡಹಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಇವೆಂತಹ ಭೂತದಯೆ! ಯಾವನೊಬ್ಬ ಹಸಿದವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು ಪರೋಪಕಾರವೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಗಿಡಗಳ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಿಮಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವುದೇ? ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ತೋಟಗನು ಹೀಗೆಂದೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಕನ್ನಾ, ನಾನು ಆಗಲೆ ಆ ಹುಳ ಕೊಂದ ಕೂಡಲೆ ನೀನು ಹೇಸಿಕೆಯಿಂದ ಅತ್ತ ಮೋರೆ ತಿರುವಿದೆಯಲ್ಲ! ಎಲಾ, ನೀನೆಂದೂ ಕುರಿ ಕೊಯ್ದು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲವೆ? ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೊಂದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೇವರಿಗೆ ಒಲಿಯನ್ನರ್ಪಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯಾದರೂ ನೀನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?”

ತನ್ನ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ವರ್ತನದ ವಿವರಣೆ ಮಾಡುವ ಸುಸಂಧಿ ದೊರೆ ತದ್ವನ್ನು ಕಂಡು ಕನ್ನನಿಗೆ ವಿಹಿತನೆನಿಸಿತು. ಆತನು ತನ್ನ ಅಂಗಿಯ ಗುಂಡಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಕೊರಳೊಳಗಿನ ತುಳಸಿ ಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ—“ಧನಿಯರೇ, ಈ ತೋಟಗನು ಕುರಿ-ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಂದಾನು? ಅವುಗಳ ಬಲಿಗಳ ಹೊರತು ದೇವರೇನೂ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಿಚ್ಚೇನೂ ನೊಂದುವುದಿಲ್ಲವೆ?”

“ಎಲಾ ಮೂರ್ಖಾ, ಮಾಂಸ ತಿನ್ನದ ಹೊರತು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಕಿಚ್ಚು ಶಮನವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದೊಳಗಿನ ಭೋಳೇ ಭಾವಿಕರಾದ ಮಾಲೆ ಧರಿಸುವವರ ಹಾಗೂ ಹುಚ್ಚು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಹೊರತು ಲೋಕದೊಳಗಿನ ಜನ ರೆಲ್ಲರೂ ಅದೇಕೆ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು?”

ಕನ್ನನು ದಿಟ್ಟತನದಿಂದಲೂ ವಿನೋದದಿಂದಲೂ:—“ಅದಕ್ಕೆ ದುಶ್ಚಟವೆನ್ನದೆ ಇನ್ನೇನೆನಬೇಕು ಧನಿಯರೇ?”

“ಎಲೇ ಮಗನೇ, ಅರ್ಥ ಲೋಕದ ಜನರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಅರ್ಥ ಲೋಕದ ಜನರು ದುಶ್ಚಟವೆಂದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಪ್ಪಿತು. ಆಗ ಯಾರ ಬಾಯನ್ನು ಯಾರೂ ಹಿಡಿಯಲಾರರು; ಆದರೆ ಇಂದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತು

ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಧಾನ್ಯವನ್ನೇ ತಿನ್ನುವುದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹೊಲಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದರೂ ಪಾಪ! ಆ ಬಡಭೂಮಿಯಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಪೇಳು ನೋಡೋಣ!”

“ಆದರೆ ಧನಿಯರೇ, ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದರೂ, ಆ ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳಾದರೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದ ಹುಲ್ಲು, ಹಣ್ಣು. ಕಾಳುಗಳನ್ನೇ ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿರುವವಲ್ಲವೆ?”

ಈ ಸ್ವಲ್ಪಿಯ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದುವಿಗೆ ತುಸ ಗಡಜೆನಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕನ್ನನನ್ನು ನಿರುತ್ತರಗೊಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಬೇರೆ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಿದನು. “ಆದರೇನೋ ಕನ್ನ, ಸತ್ತ ಗಿಡ ಹಾಗೂ ಜೀವಂತ ಗಿಡ ಇವುಗಳು ಒಂದೇ ಏನು?”

“ಛೇ! ಛೇ! ಹಾಗೆಂತಾದೀತು ಧನಿಯರೇ?”

“ಒಳ್ಳೇದು. ಸತ್ತ ಗಿಡ ಮರಗಳನ್ನು ಉರುವೆಂದು ನೀನು ಸುಡುತ್ತೀ; ಆದರೆ ಜೀವಂತ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ ನೀರುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಅವು ದೊಡ್ಡವಾಗುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳು ವರಿಗಳಾಗುವಂತೆ ಅವುಗಳಿಗೂ ಹೂ ಕಾಯಿಗಳಾಗ ವವು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀನು ಪಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ ಕುದಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತೀಯಲ್ಲ! ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ, ಜೀವಿತರನ್ನು ಕೊಂದು ತಿಂದಂತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ? ನಿನ್ನಂತಹ ಪುಣ್ಯನಾತ ತೋಟಿರು ಈ ಕೊಲೆಯನ್ನು ದಿನಾಲು ಮಾಡಬಹುದೇನು?”

ಕನ್ನನು ಈಗ ಉತ್ತರಕೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಯಿತು; ಆದರೂ ಆತನು:—“ಧನಿಯರೇ, ಏನೂ ತಿನ್ನದೆ ಜೀವಿಸಿರುವುದಾದರೆ, ನಾನು ಅದನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಅಂದರೆ ಕಾಯಿ-ಪಲ್ಲೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

“ಹೀಗೆಯೋ? ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಜೀವಿಸಿರುವುದಾದರೆ, ಬೇರೆಯವರ ಕೊಲೆಗೆಯ್ಯಲಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಒಳಿತಾಯಿತು. ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಂದಲೇ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು.”

ಆಕ್ಸಫರ್ಡಿನ ಎಂ. ಎ. ಮತ್ತು ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರನಾಗಿದ್ದ ಚಂದೂಲಾಲನೇಣ್ಣಾದರೂ ಆ ಮಾಲೀ ಕನ್ನನಿಗೆ ಬೊಗ್ಗುವನೇ?

ಆ ವಾದದಲ್ಲಿ ಜಯ ದೊರಕಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದೂಲಾಲನು ಅದನ್ನು ಸಾಕು ಮಾಡಿದನು. ಬಳಿಕ ತುಸ ನಕ್ಕು, ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಆಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಬೇಟೆ ದೊರೆಯುವದೋ ಹೇಗೆಂಬದರ ಕಡೆಗೇ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿತ್ತು; ನೊದಲು ಆತನ

ದೃಷ್ಟಿಯು ನೆಲದ ಮೇಲೆಯೇ ಇತ್ತು; ಯಾವುದೊಂದು ಮೊಲವು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿ ಬಂದು ಸಿಕ್ಕಿರತೆಂದು ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ಕೆಲ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ನಿರಾಶೆಯಾಗಲು, ಅತನು ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಡೆದನು. ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ದೂರದ ಮರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಂಡವು; ಆದರೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ತುಬಾಕಿ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಷ್ಟು ರೊಳಗೆ ಅವು ಅಲ್ಲಿಂದ ಭುರೈಂದು ಹಾರಿಹೋದವು.

ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಗಿಡದ ಕಡೆಗೆ ಚಂದೂಲಾಲನ ದೃಷ್ಟಿವೇಧಿಸಿತು. ಅದರ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ನೆಲವು ತೂಗಗಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟ ಮಣ್ಣಿನ ಎರಡು ಹರಿವಾಣಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಒಂದು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದು, ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಾಳು ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಹತ್ತಿರವೇ ಎರಡು ಕಪೋತಗಳು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತು, ತಮ್ಮ ಚುಂಚುಗಳಿಂದ ಪರಸ್ಪರ ಪುಚ್ಚುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಡುನಡುವೆ ಅವು ತಮ್ಮ ಚುಂಚುಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು; ಒಂದರ ಸುತ್ತೊಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದವು. ಗೋಣು ಹೊರಹೊರಳಿಸಿ ಒಂದನ್ನೊಂದು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದವು; ಮತ್ತು ಆನಂದದಿಂದ ಗುಂಯಿಗುಟ್ಟುವ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಚಂದೂಲಾಲನು ಸಂತಸಗೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕನ್ನನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಉರಿಯ ಹತ್ತಿತು.

ತಮ್ಮ ಗಿಡದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಆ ಎರಡು ಜನರು ಬಂದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳೂ ಬೆದರಲಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಅವರನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಕ್ರೇಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನವಾದವು.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಸಪ್ಪಳವಾಗದಂತೆ ತುಬಾಕಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಚಾಚಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಕನ್ನನು ತುಸ ಮುಂದರಿದು ಹೋಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮತ್ತು ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯಿಂದ-“ಧನಿಯರೇ, ಬೇಡ-ಬೇಡ. ಏನಾದರೂ ಈ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ಬಡವನು. ನನ್ನಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಕಾರ್ಯವೇನಾಗಬೇಕು? ಅಂತೆಯೇ ಆ ನೆಲವನ್ನು ನಾನೇ ಈ ಗಿಡಕ್ಕೆ ತೂಗಗಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮುಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ ನಾನೇ ನನ್ನ ಮನೆಯಿಂದ ಕಾಳು-ಕಡಿ ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ಬಾವಿಯ ತಾಜಾ ನೀರನ್ನು ದಿನಾಲು ಸುರುವಿಡು

ಶ್ರೀನೆ. ಯಾವವಾದರೂ ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕ್ಷಣಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ, ನಾಲ್ಕು ಕಾಳುತಿಂದದ್ದನ್ನೂ ಗುಟುಕು ನೀರು ಕುಡಿದದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಧನಿಯರೇ, ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾವು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆಯಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನನ್ನ ಮೇಲೂ ದಯೆದೋರರಿ; ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಕೊಲೆಗೆಯ್ಯಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ನಿಮಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಎಂದಂದು, ಕನ್ನನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತಂದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಚಂದೂ ಲಾಲನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಅವೇಶದಿಂದ ಚಂದೂಲಾಲನು ಅವನನ್ನು ಒದೆದು, ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸರಿಸಿ—“ನಡೆ ಮೂರ್ಖಾ, ದೂರಾಗು. ಒಳ್ಳೆ ಪುಣ್ಯವಂತ ಮಾಲಾಧಾರಿಯವನು!” ಎಂದು ಸಿಟ್ಟುಮಾಡಿ ತುಬಾರಿಯ ಕೇಲವನ್ನೊತ್ತಿದನು. ಒಳ್ಳೆ ನಿಪುಣ ಗುರಿ ಹೊಡೆಯುವವನವನು! ಆತನ ಗುರಿ ತಪ್ಪಿತೇಕೆ? ತುಬಾರಿಯೊಳಗಿನ ಭರಿಗಳೂ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಈಡೇರಿಸಿದವು. ತುಬಾರಿಯ ಸಪ್ಪಳದೊಡನೆ ಆ ಜೋಡಿಯೊಳಗಿನ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯು ಸತ್ತು ಕಲ್ಲಿನಂತೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು; ಹಾಗು ಮತ್ತೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯು ಆಕ್ರೋಶಮಾಡುತ್ತ, ಅವರಿಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಆ ಗಿಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಚಕ್ರಾಕಾರವಾಗಿ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆಯಹತ್ತಿತು. ಅದು ನಡು ನಡುವೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಆ ಸತ್ತ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಕೂಡಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರುತ್ತಿತ್ತು! ಹೀಗೆ ನಾಲ್ವಾರು ಸಾರೆ ಗಿರಕಿ ಹೊಡೆದ ಬಳಿಕ ಅದೂ ಹತಬಲವಾಗಿ, ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾರ ಪಕ್ಷಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿತು. ಅವೆರಡೂ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಪುಚ್ಚುಗಳು ಹರವಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಮೈಯೊಳಗಿಂದ ನೆತ್ತರವು ತಟಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು!

ಯೋಗಾಯೋಗದ ಬೀಜಮಂತ್ರ

ತೋಟಗರ ಕನ್ನನು ಗಕ್ಕನೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಳಿತನು. ಮೊಣಕಾಲಲ್ಲಿ ಗೋಣಿಸಿಕೊಂಡು ಆತನು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಹಣೆ ಹಣೆ ಬಡ ಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದನು.

ಚಂದೂಲಾಲನು ತುಬಾರಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟನು; ಹಾಗು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬೊಗ್ಗ, ಇನ್ನು ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಚ್ಚತಕ್ಕವನು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವಾರು ಮೊಳಗಳ ದೂರದಿಂದ ಯಾರೋ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಹಾ ಅಧಮಾ! ಹಾ ಚಾಂಡಾಲಾ! ನೀನಿದೇನು ಮಾಡಿದೆ? ಎಂಥ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಯಾದೆ?” ಎಂದು ಒದರಿ ಕೇಳಿದಂತಾಯಿತು.

ಆ ಮರದಾಚೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕಾಲುದಾರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು, ಅದು ನಂತ ಭುವನದ ಆ ತೋಟದೊಳಗಿಂದ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಖಾಸಗಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲ ಜನರು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಡಚಣೆಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಅದರಿಂದ ಆ ದಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತೀರ ಮನೆಯ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಪರಿಚಿತರಿಗಂತೂ ಅದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ದಾರಿಯೇ ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ದಾರಿಯಿಂದ ಅಂಥ ಎರಡು ಅಪರಿಚಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬರುತ್ತಿರಲು, ಅವರು ಆ ದಾರಿಯ ಮೂಲೆಯನ್ನು ದಾಟಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಚಂದೂಲಾಲನ ತುಬಾಕಿ ಹಾರಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಟೆ ಬಿದ್ದಿತು!

ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಪ್ರೌಢನೂ ದಿನ ಹೋದವನೂ ಆಗಿದ್ದು, ಕೊಂಚ ಸ್ಥೂಲ ದೇಹದವನಾಗಿದ್ದನು. ಆತನ ಗಡ್ಡದೊಳಗಿನ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೂದಲುಗಳು ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದವು. ಮೈಮೇಲೆ ಹುಲಿಚರ್ಮದ ತುಂಡು, ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೋಲು, ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು, ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆಯಂತಹದೊಂದು ಉದ್ದನ್ನ ಸುರುಳಿ, ಕಾಲಲ್ಲಿ ತೆಳುವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಆವುಗೆ. ಹೀಗೆ ಆತನು ಬೈರಾಗಿ ವೃತ್ತಿಯ ರೀವಿಯವನಾಗಿದ್ದನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ರೀವು ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ; ಅದು ಆ ಮೊದಲನೇ ಮನುಷ್ಯನ ಕೇವಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕಾದೀತು. ಅವನಿಗೆ ಅನುವರ್ತನ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತೀರ ಬಾರದ ಸಂಗತಿಗಳೆಂದರೆ, ವಯೋಮಾನ ಹಾಗೂ ಶರೀರದ ಸ್ಥೂಲತ್ವ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆತನಿನ್ನೂ ಮೂವತ್ತರೊಳಗಿನ ತರುಣನಿದ್ದು, ಆತನ ದೇಹವು ಹುರಿಕಟ್ಟಿನದಾದ್ದರಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಗಡ್ಡದ ಕೂದಲುಗಳ ಬಣ್ಣವು ಮೊದಲಿನವನಂತಾಗಬೇಕೆಂದು ಆತನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬೂದಿಯ ಕೈಯನ್ನು ಸವರಿದ್ದನು; ಮತ್ತು 'ಹಾ ಅಥಮಾ, ಹಾ ಚಾಂಡಾಲಾ' ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಆ ವೃದ್ಧ ಬೈರಾಗಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಂದನೋ, ಕೂಡಲೆ ಈ ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯೂ ಅದೇ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಿಂದ, ಅದೇ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು.

ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯನಾದವನು ಗುರುವು; ಕಿರಿಯನು ಶಿಷ್ಯನು.

"ಹಾ ಚಾಂಡಾಲಾ!" ಮೊದಲಾದ ತೀವ್ರನಿಷೇಧದ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದನು. ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದ ಕೈಗಳು ಆತನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಹಿಂದೆ ಹೋದವು. ಕೂಡಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಟೊಂಕದ ಮೇಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಬೈರಾಗಿ ಜೊತೆಯ

ಕಡೆಗೆ ಕುತೂಹಲದಿಂದ, ಆದರೆ ತುಚ್ಛತಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಸೆವೆದಿ ನಿಂತನು. ಆತನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ, ಪರಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೇ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧದ ಊರ್ಮಿಯುಂಟಾಗಲು, ಅವನ ಪ್ರತೀಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯು ಜಾಗೃತವಾಯಿತು.

ಹಿರಿಯ ಬೈರಾಗಿಯು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕುಳಿತು ಆಸನಹಾಕಿದನು. ನೆಲದಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ತನ್ನ ದೊಂದು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೂ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ತನ್ನ ಕಮಂಡಲುದೊಳಗಿನ ನೀರನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಮೇಲೆ ಸುರುವಿ ಕೊಂಡು, ಒಂದು ಎಲೆಯ ಸುರಳಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಆ ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಚುಂಚಿನೊಳಗಿಂದ ಅವುಗಳ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅದು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಧಿಸಿತು; ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಒಂದೇ ಹಕ್ಕಿಯು ಜೀವ ದಿಂದಿದ್ದ ಚಲನವಲನ ಮಾಡಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ತೀರ ಗೋಣು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಅದರ ದೇಹದೊಳಗಿನ ಪ್ರಾಣವೇ ಹಾರಿಹೋಗಿತ್ತು!

ಆ ಎರಡೂ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಬಲ ಅಂಗೈಗೆ ಎಷ್ಟೋ ನೆತ್ತರವು ಹತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಗೋಣನ್ನೆತ್ತಿ ಚಂದೂಲಾಲನನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಈಗ ಆತನ ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ತುಸ ಕುಗ್ಗಿತ್ತು; ಆದರೂ ನಿಷೇಧದ ತೀವ್ರತೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಯು ಲುಪ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ: “ಬೇಟಾ! ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೇನು ಹೇಳಬೇಕು? ನೀನಿದೇನು ಮಾಡಿದೆ? ಪಾಪ! ಈ ನಿರಪರಾಧ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ವೃಥಾವಾಗಿ ನೀನೇಕೆ ಕೊಂದೆ? ಮತ್ತು ಇಂಥ ಘೋರ ಪಾಪಕ್ಕೆಕೆ ಹೊಣೆಯಾದೆ? ನೋಡು-ನೋಡು, ಈ ಮುದ್ದು ಪಕ್ಷಿಬಾಲಕಗಳನ್ನು! ಇವು ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಜೊತೆಯಾಗಿ, ಈ ಮರದ ಮೇಲೆ ಸುಖದಿಂದ ಕ್ರಿಡಿಸುತ್ತಿರಲು, ಇವುಗಳ ಆನಂದ ದುಚ್ಛೇದಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೇನು ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತು?”

ಎಂದೆಂದು ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಅಳಹತ್ತಿದನು. ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ಮೂಲಕ ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅಶ್ರು ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಆತನ ಅಳುವು ನಿಲ್ಲಲೊಲ್ಲದು; ಮತ್ತು ಗುರುವು ಅಳಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಶಿಷ್ಯನೂ ಅದೇ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಅಳಹತ್ತಿದನು. ಗುರುವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳಹತ್ತಿದರೆ, ಶಿಷ್ಯನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು!

ಚಂದೂಲಾಲನು ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಗುರುವಿನ ತೀವ್ರ ಭಾವನಾಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಂಭೀರಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಶಿಷ್ಯನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ದುರು-ದುರು ಎಂದು ನೋಡಲಿಕ್ಕೂ ಅಳಲಿಕ್ಕೂ ಹತ್ತಿ, ಗುರುವಿನ ಕೇವಲ ನಕಲು ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಚಂದುವಿಗೆ ಕೊಂಚ ನಗುವೇ ಬಂತು; ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಆತನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವೂ ಆಯಿತು. ಹರಿಯುವ ನೀರು ನಡುವಿನ ಪ್ರತಿಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಹಾಗೆಯೇ ಆತನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ನಿಷೇಧದ ಮೊದಲನೇ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬೈರಾಗಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಚಂದುವಿಗನಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಸಿದ್ಧವಾಗ ತೊಡಗಿತು.

ಆ ಪ್ರೌಢ ಬೈರಾಗಿಯು ಆ ಪಕ್ಷಗಳ ಮೈ ಮೇಲೆ ಮಮತೆಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಕೈಯಾಡಿಸಹತ್ತಿದನು; ಮತ್ತು ಚಂದುವನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಬೇಟಾ, ನಿನ್ನ ಸುರೂಪವ ನೋಡಿ ಮನಸ್ಸು ಮೋಹಗೊಳ್ಳುತ್ತರೇ; ಆದರೆ ನಿನ್ನೀ ದುರಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅಷ್ಟೇ ತಿರಸ್ಕಾರವೆನಿಸುತ್ತದೆ.”

ಸಣ್ಣ ಇರುವೆ-ಕಡಿದರೆ ಎಷ್ಟು ವೇದನೆಯಾಗುವುದೋ, ಈ ನುಡಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದುವಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು:—“ಆದರೇನಿರೋ ಬೈರಾಗಿಗಳೇ, ಈ ಖಾಸ ತೋಟದೊಳಗಿನ ಖಾಸಗೀ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೆ ಕೇಳಿ ಬಂದಿರಿಂಬದನ್ನು ನೀವು ಮೊದಲು ಹೇಳಿರಿ.”

“ಅದು ನಮ್ಮ ತಪ್ಪಾಗಿರಬಹುದು ನಾವು ಪರಕೇಯರಾಗಿದ್ದು, ಈಗಲೇ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಭವ್ರೇಶ್ವರದ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೊರಟಿರುತ್ತೇವೆ. ಇಂದಿನ ಮುಕ್ಕಾಮಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಳವು ಯೋಗ್ಯವಾದೀತೋ ಎಂಬದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದೆವು. ನಮ್ಮ ಅತಿಕ್ರಮಣದ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ನಮಗೇನು ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡು; ಆದರೆ ಬೇಟಾ! ನೀನು ಈ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾದೆ?” ಎಂದೆಂದು ಆತನೂ ಆತನ ಶಿಷ್ಯನೂ ಮತ್ತೆ ಅಳತೊಡಗಿದರು.

“ಶಿಕ್ಷೆಯಿರಲಿ; ಆದರೇನೂ ಬೈರಾಗಿಗಳೇ, ನನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅನಧಿಕಾರದಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನೇ ನಿಷೇಧಿಸುವ ನೀವಿದೇನು ನಾಟಕ ನಡಿಸಿರುತ್ತೀರೆಂದು ನಾನೇ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಯಾರು? ನಾನಾರು? ನನ್ನ ನಿಮ್ಮಗಳೇನು ಸಂಬಂಧ? ನೀವು ಹೀಗೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು

ದೂರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಮತ್ತು ನಾನು ಅದನ್ನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇಕೆ? ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದದಿಂದ ನಾನೀ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದೆನು; ಮತ್ತು ನನಗೆ ಮತ್ತೆ ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದರೆ, ಪುನಃ ಕೊಂದೇನು. ಇದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗಂಟೀನು ಹೋಯಿತು? ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಲು ಆದಾರು ಹೇಳಿದರು? ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತೆಗಾರನಂತೂ ಹೇಗೆ ಇರಿಕುಳ ಎಮ್ಮಿಗೊಡ್ಡಿನಂತೆ ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನಲ್ಲ! ಈತನ ಈ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಲ್ಲಿ ಇವನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯದ ಬಲದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನರಕದ ಹೊದರಿನಲ್ಲಿ ತುರಕುವನೋ; ಅಥವಾ ಯಮಪುರಿಯ ಕಾದ ಕಡಾವಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೂಕುವನೋ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಬಚ್ಯಾಜೀ! ನಿನ್ನ ಈ ಚೇಷ್ಟೆಯು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಡೆಯಲಾರದೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿ. ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳ ವಕೀಲಿ ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗದಾರು ಅಧಿಕಾರವಿತ್ತರು?’

‘ಬೇಟಾ! ದೇವರ ಪ್ರಾಣಿಯು ಲೋಕದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರ ಅಪಹರಣ ಇಲ್ಲವೆ ಅದರ ಮೇಲಾಗುವ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ದೇವರು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.’

“ಹಾಗಾದರೆ ತೀರಿತು. ನಿಮ್ಮ ಬಾಯಿಂದಲೇ ನಿರ್ಣಯವಾದಂತಾಯಿತು. ನಾನು ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದದ್ದು ಈ ಲೋಕದ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹರಣ ಮಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರವೂ ಅಲ್ಲ” ಎಂದೆಂದು, ಇದುವರೆಗೆ ಬೇಟೆಗಾರನಾಗಿದ್ದ ಚಂದೂಲಾಲನು ಈಗ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರನಾಗಿ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು: “ಯಾಕೆಂದರೆ, ಲೋಕದ್ದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವ ಯಾವುದೊಂದು ಆಸ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬನ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಿರುವುದೋ, ಅಷ್ಟೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೂ ಇರುವುದಲ್ಲವೆ? ಅದಿರಲಿ. ಬೈರಾಗಿಗಳೇ, ನಿಮಗೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ತತ್ವಗಳು ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವುದೇನಂದರೆ, ನಾನು ಜಾತಿಯಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಿದ್ದೇನೆ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಲ್ಲ. ಅಂದ ಬಳಿಕ ನೀವು ಯಾರೇ ಇರಲೊಲ್ಲರೇಕೆ, ನನಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಹಕ್ಕು ಇದೆ; ಮತ್ತು ಬೇಟೆಮಾಡಿಕೊಂಡ ಪ್ರಾಣಿ ತನ್ನ ವ ಹಕ್ಕೂ ಇದೆ ಎಂಬದನ್ನು ಬೇರೆ ತಿಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ!”

“ಅಹಹ! ಅಹಹ! ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮದ ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆಯಿದು!” ಎಂದೆಂದು, ಆ ಗುರುವು ಒಂದು ಯುಕ್ತವಾದವ ಹೇಳಹತ್ತಿದನು: “ತರುಣಾ, ಕ್ಷತ್ರಿಯಧರ್ಮದ ಖೊಟ್ಟಿನವಹೇಳ ನೀನು ಈ ಕ್ರೂರ ಹಿಂಸೆಯ ಸಮರ್ಥನ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಬೇಕು. ಎಲೋ ತಮ್ಮಾ, ನಿರಪರಾಧ

ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವದೂ ತಿನ್ನುವದೂ ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈಗ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧರ್ಮ ಉಳಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ! ನೀನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಈ ದೇಶವನ್ನು ಈಗ ಯಾರು ಆಳುತ್ತಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನೀನೆಂದಾದರೂ ಯೋಚಿಸಿರುವೆಯಾ? ಈಗಿನ ರಾಜರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೋ ವೈಶ್ಯರೋ? ನಮ್ಮವರೋ ಪರಕೀಯರೋ? ಸ್ವಧರ್ಮಿಯರೋ ಪರಧರ್ಮಿಯರೋ? ನಮ್ಮ ದೇಶವು ಇಂದು ಪರಕೀಯರ ದಾಸ್ಯದಲ್ಲಿದೆ; ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಸ್ವದೇಶವನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರೆ, ನಾವು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೆಂದು ಜೀವಿಸಿರಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವೆಂಬ ವಿಚಾರವು ನಿನ್ನೀ ಹರೆಯದ ಉತ್ಸಾಹೇ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೂ ಬಂದಿದೆಯೇ? ಆದರೆ ನಾನಿದನ್ನು ಕೇಳುವದಾದರೂ ಏಕೆ ಹಾಗು ಯಾರನ್ನು? ನಿನ್ನೀ ಅಂತರ್ಬಾಹ್ಯ ವಿಲಾಸಿತೀ ಲೀವು ನೋಡಿಯೇ ನಿನ್ನ ಕ್ಷತ್ರೀಯತ್ವದ ನಿಜವಾದ ಬೆಲೆಯು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯಕುಲದ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ಯಾರಿಗೆ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೋ, ಅವರು ದುಷ್ಕೃತ್ಯಗಳ ಸಮರ್ಥನಕ್ಕಾದರೂ ಆ ಉಜ್ವಲ ಕುಲ ಮತ್ತು ಕುಲಧರ್ಮ ಇವುಗಳನ್ನು ಲ್ಲೇಖಿಸಬಾರದು. ಅಹಹ! ಎಂಥ ನಿರಪರಾಧ ಬಡಹಕ್ಕಿಗಳಿವು! ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಆ ನಿನ್ನ ತುಬಾಕಿಯನ್ನು ದೇವರು ಮುರಿದೇಕೆ ಚೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವ ನಿನ್ನೀ ಕೈಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಆತನು ಆಘಾತ ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ಕಡಿದೇಕೆ ಚೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ತರುಣಾ, ಎಚ್ಚರ! ಪಾಪಿ ತರುಣಾ, ಬಲು ಎಚ್ಚರ! ಪಾಪದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ದೇವರು ಇಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಾಳೆಗೆ, ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ನಿನಗೆ ಕೊಡದಿರಲಾರನು. ಇಂದಿನ ದಿನ, ಈಗಿನ ವೇಳೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ! ಎಂದು ಯಾವುದೊಂದು ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಅಭಿನಯಪಟುವು ಪಾಠಮಾಡಿದ್ದ ಭಾಷಣವನ್ನನ್ನು ವಂತೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ತಡವರಿಸದೆ, ಖಣ್ಣು ಬಣ್ಣೆಂದು ನುಡಿದನು.

ಈಗ ಚಂದೂಲಾಲನ ಸಿಟ್ಟು ಅನಿವಾರವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು: "ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ನಿರುಪದ್ರವಿಗಳೆಂದೆನ್ನುವ ಬೈರಾಗೀ, ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯ ಲೌಕಿಕ ಜ್ಞಾನವು ತಿಳಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆನೋ ಒಕ್ಕೇ ಸಾತ್ವಿಕ, ನಿರಪರಾಧ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಂದು ತೋರುವವು; ಆದರೆ ಇವು ತಮ್ಮ ಉದರನಿರ್ವಾಹವನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿಸುತ್ತವೆಂಬದು ನಿನಗೆ ಹೊಳೆಯದಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಕನಿಕರವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕವೋತ ಪಕ್ಷಿಗಳೇನೂ ಶಾಕಾಹಾರಿಗಳಲ್ಲ. ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಇವು ಅವುಗಳ

ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನುಗ್ಗುವವು. ಇವುಗಳ ಆ ನುಗ್ಗಾಟದ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ತುಬಾಕಿಯ ಗುಂಡು ಕೂಡ ಏನೂ ಅಲ್ಲ. ಆ ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹಳ ಹಳಸುವ ಯಾವನೊಬ್ಬ ನಿನ್ನಂತಹ ನಾಟಕಪಟು ಬೈರಾಗಿಯು ದೊರೆಯುವ ದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ; ಮತ್ತು ತಿನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳು ಸಿಗದಿದ್ದಾಗ ಘಟಿಸಬಹುದಾದ ಉಪವಾಸದ ಪಾರಣಿಗೊಂದು ಈ ಮೂರ್ಖ ಮಾಲಿ ಕನ್ನನು ಮರದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲವು ಕಟ್ಟಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಳು-ನೀರುಗಳ ಈ ಪರಿವಾಣ ಗಳನ್ನಿರಿಸಿ, ಅವುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಟ್ಟಿರುವನು! ಭಲೆರೆ ಹಕ್ಕಿಗಳೇ! ಸಾಧಿ ಸಿದರೆ ಮಾಂಸಾಹಾರ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶಾಕಾಹಾರ! ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ತಕ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಿಮಗಿದೆ. ಭೂತದಯೆಯ, ಹಂಸೆ-ಅಹಂಸೆಯ ಕಲ್ಪಿತ ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಂದ ಹುಚ್ಚಾದ ನಿಮ್ಮಂಥ ಮಬ್ಬು ಜನರಿಗೆ ಹೀಗೆ ಅಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೇನು ತಿಳಿಯಬೇಕು? ಮತ್ತು ಸೊಕ್ಕಿನ ಬೈರಾಗಿ, ನೀನು ನನಗೆ ಶಾಪದ ಅಂಜಿಕೆ ದೋರಿ, ನನ್ನನ್ನು ಬೆದರಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವೆಯಾ? ಅದೇನೋ 'ಪಾಪಿ ತರುಣಾ, ಎಚ್ಚರ! ದೇವರು ನಿನ್ನ ಪಾಪದ ಪಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಇಂದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆಗೆ, ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಕೊಡದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಯಲ್ಲವೆ? ಒಳ್ಳೇದು. ನಾನು ನಿನ್ನೀ ಶಾಪವಾಣಿಯ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಶಾಪದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮಂಥ ಬೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ಮೈತುಂಬ ಬೂದಿ ಬಡಕೊಂಡೆನೆಂದರೆ, ನಾವು ವೇವರ ಬಿಟ್ಟಿಯು ಪೋಲೀಸರೂ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೂ ಆದೆವೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದೀತು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ದೇವರ ಮನೆಯ ಆನರಂ ವ್ಯಾಜಿಸ್ವೇಟರೇ ಅಲ್ಲವೆ! ಏಳಿರಿ, ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಿರಿ ನೋಡೋಣ! ದಯೆಯ ಹಾಗು ಕರುಣೆಯ ನಿಮ್ಮೂ ನಾಟಕವು ಹೇಸಿಗಿಟ್ಟಿತು. ನನಗಿನ್ನು ರುಚಿಸಲಾರದು. ನೀವು ಈ ಹೊಲಸು ನಾಟಕವನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಟಿಸಿದರೆ, ನಾಟಕಗೃಹದೊಳಗಿನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಬಿಸುಟುವ ಕೊಳೆತ ಬದನೀಕಾಯಗಳ ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುವಂತೆ, ಹೊಡೆತ ತಂದೀರಿ."

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಆ ಬೈರಾಗಿಯೆದ್ದನು. ಆತನ ಊರ್ಮಿಯು ತುಸ ಕುಗ್ಗಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು—“ಅವಿವೇಕಿ ತರುಣಾ! ನಾನು ನುಡಿದದ್ದು ಭವಿಷ್ಯವೆಂದಲ್ಲ; ಶಾಪವೆಂದೂ ಅಲ್ಲ. ಭವಿಷ್ಯ ವತೀಸುವ ಜ್ಞಾನವಿರಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಜ್ಯೋತಿಸಿಯೇನೂ ಅಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಲೋಕದೊಳಗಿನ ಅಗು-ಹೋಗುಗಳನ್ನು ತನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ಮಾಡಿ, ದುಷ್ಟರ ಶಾಸನ ಸುಷ್ಟರ ಪಾಲನಗೊಳಿಸುವ ತನ್ನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಅಂಶವನ್ನೇನೂ ದೇವರು ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾನು ನಿನಗೆ ಶಪಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಶಾಪಕೊಡುವುದಾದರೂ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೇ ಆಗಿದೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಪವಿತ್ತು ಅಹಿತವೆಸಗುವ ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹಿಂಸೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಅದು ಕೂಪಧ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ನೀವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ನಾನಂದದ್ದರ ಅರ್ಥವಿಷ್ಟೇ, ಈಶ್ವರನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವೇ ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗುವದೆಂದು ನನ್ನ ದೃಢ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಇಗೋ, ನಾನಿನ್ನು ನನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟೆನು.”

ಎಂದಂದು, ಎಷ್ಟೇನೂವಾಗ ಅವನು ತನ್ನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಮೈಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಪ್ರೇಮಮಿಂಪ ಕೈಯಾಡಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಆತನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅಳುವು ಬಂದಿತು. ಆಗ ಆತನು:—“ನಾನು ಹೋಗುವೆನು; ಆದರೆ ನನಗಿಷ್ಟು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನಾವರೂ ನೀಡುವೆಯಾ? ಈ ಕರ್ಪೂತ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಸಂಗಡ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ನನಗೆ ಆವೇಶಗೈಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಂಗಡ ಒಯ್ಯುವ ಅನುಜ್ಞೆಯನ್ನು ನನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುವೆಯಾ? ನಿನ್ನ ಬೇಟೆಯ ಹಾಗೂ ನಿನ್ನ ತೋಟದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವೆಂದು ಇವು ನಿನ್ನ ಹಕ್ಕಿನವೇ ಆಗಿವೆ; ಆದರೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಿಕ್ಕೆ ಹಕ್ಕಿನ ವಸ್ತುಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಉಚಿತವಿರುತ್ತವೆ.”

ಗುರುಗಳು ಕೇಳಿದ ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಉಡಲಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮರಿಯು ಕೂಡಲೆ ಮುಂದಾಯಿತು. ಅವನು ಕಂಡು ಚಂದೂಲಾಲನು:—“ಒಳ್ಳೇದು. ನಿಮ್ಮ ಅಂಬೋಣವಿಷ್ಟೇ ಇದ್ದರೆ ನಾನದನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಈ ನಿಮ್ಮ ಮರಿಯು ಮೋರೆ ಮುನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಕುಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಲ್ಲಾದರೂ ಬೆಂಕಿ ದೊರೆತರೆ ಇವನು ಇವುಗಳನ್ನು ಈಗಲೆ ಬೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿ ತುಂಬ ತನ್ನ ಬೇಕೆಂದಿರುವವನ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಬೈರಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತದ ದಯೆಯ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸುಳ್ಳು ನಾಟಕ ವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನವು ತಪ್ಪಿನದಿದ್ದರೂ, ಭಾವನೆಯು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೇದು. ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಇವುಗಳನ್ನೇನು ಬೇಕಾದರೂ ಮಾಡು. ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನು ನಿಮಗೆ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ ಬೇಟೆಗಾರನು ಪಶು-ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಾನೇ ತನ್ನ ಬೇಕೆಂದು ಕೊಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಮೃಗಯಾದ ಸುಖವನ್ನನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಈಗಲೆ ನಿಮಗೆ ಕಟ್ಟಪುಣೆಗೈಯುವೆನೇ ಸಂದರೆ, ನೀವು ಈ ಖಾಸ ತೋಟದೊಳಗಿನ ಕಾಲುಬಾರಿಯಿಂದ ಇನ್ನೆಂದೂ

ಬರಬೇಡಿರಿ. ಈ ತೋಟವು ಕಾದಿಟ್ಟಿದ್ದಿದೆ. ಬೇಕಾದವರು ಬಂದು ನನ್ನ ದಾರಿ ಕಟ್ಟುವುದು ನನಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲೇ ಮುರಿದುಬಿಟ್ಟೀನು! ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವು ಪುನಃ ಆಗದಿದ್ದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.”

ಮರಿಬೈರಾಗಿಯು ಎರಡೂ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಒಂದನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು, ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಗುರುವಿನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕಮಂಡಲುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅವೇ ಕಾಲದಾರಿಯಿಂದ ಮುಂದೆ ನಡೆದರು. ಮರಿಯು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊರಳಿ, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಚಂದೂ ಲಾಲನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಬೈರಾಗಿಯು ಘಜೀತಿ

ಮುಂವೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿವಿಷಗಳಿಗೆ ಚಂದೂಲಾಲನು ತೋಟದಿಂದ ವಾಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಇಬ್ಬರ ಬೈರಾಗಿಗಳು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಆತನು ವನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಮನುಷ್ಯನು ಕೈ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಬರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಕೈಯಲ್ಲೇನಾದರೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಿಡಿದಿರುವುದು ಸುಖಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಂತೆ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಚಂದುವು ಜಾಜಿಯ ಮತ್ತು ಗುಲಾಬಿಯ ಹಲವು ಹೂಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ತನ್ನ ಕಂವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸುಗಂಧ ಪಡೆಯುತ್ತಾ, ಬಾಯಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಗೀತವನ್ನು ಗುಣುಗುಟ್ಟುತ್ತ, ಸಿಳ್ಳು ಹಾಕುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದನು.

ಮನೆಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆತನ ಹಲವು ಮಂದಿ ಗೆಳೆಯರು ಅವನ ಮಾರ್ಗನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಚಂದೂನ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗುವುದು ಎಲ್ಲರ ಖಾತ್ರಿಯಿದ್ದದರಿಂದ, ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ತಂತಿ ಬರುವ ಅಂದಾಜಿನ ಮೇರೆಗೆ ಆ ಜನರು ಒಂದೆರಡು ದಿನಗಳಿಂದ ನಂದಭವನದ ಕಡೆಗೆ ಎಡ ತಾಕಹತ್ತಿದ್ದರು. ಗಳಿಗೆ ಬಟ್ಟಲವನ್ನು ಗಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಮುಣುಗ ಹಾಕಿದಾಗ, ಅದು ಯಾವಾಗ ಮುಣುಗುವದೋ ಎಂಬದನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಜೊಯಿಸನಂತೆ ಅಥವಾ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ವಧುವರರ ಮೇಲೆ ಚೆಲ್ಲಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿದ್ದ ಲಗ್ನ ಮಂಟಪಸ್ಥ ಸಭಾಸದರಂತೆ ಇಲ್ಲವೆ ಅಂತಃಸಟವು ಬವಿಗಾವೊಡನೆಯೇ ಕಾಳಿಗೆ ಮುದ್ದು ಕೊಟ್ಟು, ಲಗ್ನವಾದಬಗ್ಗೆ ವರದಿ ಕೊಡುವದಕ್ಕೆ ಕಾದು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಾಳಿಯವನಂತೆ ಚಂದೂನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಆತುರರಾಗಿದ್ದರು. ತಾವು ರಿಝಲ್ಟಿನ ಬಗೆ

ಕೇಳಹೋಗಬೇಕು; ಹಾಗೂ ತಾವಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಆತನ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಳಬೇಕು; ಮತ್ತು ಆ ಸರತಿಯು ಕೇವಲ ರಿಝಲ್ಟು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೇ ಹೋದಂತಾಗದೆ ಅಭಿನಂದನದ್ದೂ ಆಗಬೇಕು, ಎಂದು ಅವರೆಲ್ಲರ ಮನದಿಚ್ಛೆಯಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಅವರಾದರೂ ಏನು ಮಾಡುವರು? ಪರೀಕ್ಷೆಯ ರಿಝಲ್ಟುಗಳಿಗಿಂತ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸರ್ವಿಸ ಕಮಿಷನರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆ ಶುಭಕಾರ್ಯದ ಮೊದಲನೇ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆಯುವದು ಅಥವಾ ಕಾಳಿಗೆ ಮುದ್ದುಕೊಡುವದು ಆ ಕಮಿಷನರನ ಅಧೀನವಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಆ ಸ್ನೇಹಿತರ ಕೈಯೇ ಈಗ ಉಳಿದದ್ದೇನಂದರೆ, ತನ್ಮು ಸದಿಚ್ಛೆಯ ಬಲದಿಂದ ಪಾಸ್ಯ ವಿನೋದ ಗೈದು, ಭಾವೀ ಅನಂದವನ್ನು ಈಗಲೇ ಸುಲಿಸಬೇಕು; ಮತ್ತು ಆ ಸುಲಿಗೆಯ ಶ್ರಮದ ಪ್ರತಿಫಲವೆನು ಚಂದೂನ ಮನೆಯ ಚಹ-ಕಾಫಿ, ಬೇರೆ ಪೇಯಗಳು-ಉಪಾಹಾರ-ಸಿಗರೇಟು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಬೇಕು.

ಇಂದು ಚಂದುವು ಬೇಟಿಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಮರಳುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ವಾಡೆಯ ದರ್ಶನೀ ಭಾಗದ ಸಂಗಮರವರೀ ಫರಸುಗಲ್ಲಿನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಪಡಸಾತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಕು ದೊಡ್ಡದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರಿಸಿದ್ದ ಖುರ್ಚಿಗಳ ವೇಲೆ ಕೆಲಜನ ಮಿತ್ರರು ಮೊದಲೇ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಸುಖೋಪಚಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರು ಹೊರಗಡೆಯಿಂದ ಬರಲಿರುವ ಚಂದೂನ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಸ್ವರಲ್ಲಿ ಆತನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟನು!

ಅವನ ಬಲಗೈಯೊಳಗಿನ ತುಬಾಕಿ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮಿತ್ರನು ತೋಟದೊಳಗೆ ಬೇಟಿಗೆ ಮೋಗಿದ್ದ ನೆಂಬವನ್ನು ಅವರು ತಿಳಿದರಲ್ಲದೆ, ಆತನ ಕರವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಕಟ್ಟಿರುವದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರು; ಆದರೆ ಆ ಕರವಸ್ತ್ರದ ಬಹಿರ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಬಣ್ಣ ಹತ್ತಿರದೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ರಕ್ತವರ್ಣದ ಜಾಜಿ ಗುಲಾಬೀ ಹೂಗಳಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡರು! ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಆಗಿನ ಭಾಷಣವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನು ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆ ಬಿಡು ಬಿಡುತ್ತ:- “ಎಲೋ, ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹೂಗಳನ್ನೇ ಕೊಯ್ಯುವದಾದರೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ತುಬಾಕಿಯೇಕೋ?

ಬಾಯೊಳಗಿನ ತಾಂಬೂಲದುಗುಗಳನ್ನು ಪೀಕದಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಉಗುಳುತವ. ತ್ತೊಬ್ಬ ಸ್ನೇಹಿತನು — “ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಇವನು ಬೇಟಿಯ ಕಲೆಯನ್ನು ಮರೆತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಬೇಟಿಯ ಬದಲು ಉಡಲಲ್ಲಿ

ಹೂಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರದೆ ಇವನು ಮತ್ತೇನು ಮಾಡ್ಯಾನು? ಪಾಪ! ಹೂಗಳ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತನ್ನದೆ ಮಾಡಬರುತ್ತದೆ!”

ಲೆವನೇಡ್ಡಿನ ಗ್ಲಾಸನ್ನು ಬರಿದಾಗ ಮಾಡಿ ಕೆಳಗಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನು—“ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಬೇಟೆಯ ಮಾತನ್ನೇಕೆ ತೆಗೆಯುವೆ ಯಪ್ಪಾ! ಚಂದಾನ ಬೇಟೆಯ ಕೆಲೆಯ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವದಿಂದುಳಿಯ ಲಿಲ್ಲೆಂದು ನೀನು ಹೇಗೆ ಹೇಳುತ್ತೀ? ಅದರದೊಂದು ಫಲವಂತೂ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ರಿಯಲ್ಟಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಇಂದು ನಾಳೆ ಕಂಡೇ ಕಂಡೀತು; ಆದರೆ ಹುಚ್ಚಪ್ಪಗಳಿರಾ, ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಬೇಟೆಯೇನ. ಒಂದೇಬಗೆಯ ದಿರುವುವೇ? ಬೇಟೆಗಾರನು ಯಾರ ಮುಟ್ಟದವನಿರುವನೋ. ಅದೇ ಮಟ್ಟದ ಬೇಟೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಿಗುತ್ತವೆಂದೆನ್ನುವರು; ಆದರೂ ಆ ಬೇಟೆಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಚಂದುವು ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳುವಷ್ಟೇ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದು. ನಾವೇನೂ ಅವನ ಕ್ರಿಸ್ತೀಧರ್ಮದೊಳಗಿನಂತಹ ‘ಕರ್ನೀಸರ’ಬೇರಲ್ಲ; ಅಥವಾ ನಾವು ಇವನ ಮೇಲೇನೂ ಗುಸ್ತುಪೋಲೀಸರನ್ನಿ ರಿಸಿದ್ದೆವೋ ಈತನ ಬೇಟೆಯ ಆ ಖಾಸಗೀ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ಇವನು ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಗುಸ್ತುಹೇರರು ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ.”

ಕಿತ್ತಳೆಯ ಹಣ್ಣಿನ ಕೊಳೆಗಳನ್ನು ಸುಲಿಸುಲಿದು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ನಾಲ್ಕನೆಯವನು—“ವಿಲಾಯತಿಯ ಬೇಟೆಯದಿರಲಿರೋ; ಆದರೆ ಇಂದು ತೋಟದೊಳಗಿನ ಈ ತುಬಾಕಿಯ ಬೇಟೆಯೇಕೆ ತಪ್ಪಿತು, ಎಂಬದನ್ನು ದರೂ ಚಂದುವು ನಮಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ! ಇದಂತೂ ಅಲ್ಲಿಯಂತಹ ಗುಸ್ತು ಸಂಗತಿ ಬೇರೆಯಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

ಆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಡುವೇ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಈಗ ಚಂದು ನಿಗೆ ಇದೊಳ್ಳೇ ಅನುಕೂಲ ಸಂಧಿ ದೊರಕಿತು. ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಬೇಟೆಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಆತನು ಬಿಡಲೇಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಆತನು ಈ ಮೊದಲು ಏನೂ ನುಡಿವಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈಗ ಆತನು: “ಹೇಳಿ ಬಿಡಲೋ ಇಂದಿನ ಬೇಟೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು? It is the Hare that shows the Hunter (ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೊಲವೋ ಆತನೇ ಬೇಟೆಗಾರ!) ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಣ್ಣುಡಿಯು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಆ ನಾಣ್ಣುಡಿ ಹೇಗೆ ಸುಳ್ಳಾಗುವದೆಂಬದಕ್ಕೆ ಈಗಲೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಘಟಿಸಿತು. ಅದನ್ನೇ ನಿಮಗೀಗ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಬೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆನು; ಮತ್ತು ಎರಡು ಕವೋತ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಬೇಟೆ ಸಾಧಿಸಿವೆನೋನೋ ನಿಜ. ಮತ್ತು ಬೇಟೆಯ ನಿಶಾನೆಯ ಹೊರತು ಕೈ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಂಥ ಈ ಬೇಟೆಗಾರ

ನನ್ನಂತೂ ನೀವು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುವಿರಿ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಇಷ್ಟ ರಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ತೋಟದೊಳಗಿನ ಕಾಲುದಾರಿಯ ಹಿಡಿದು ಹೋದಿರಬೇಕೆಂದರೆ, ಬೇಟೆ ಮಾಡದಲೆ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಕೊಂಡು ನಡೆದಿರುವ ಇಬ್ಬರು ಆಗಂತುಕರು ನಿಮಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದಾರು; ಮತ್ತು ಈ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೋ, ಅವರು ಅವರನ್ನೇ ಬೇಟೆಗಾರರೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

“ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಮೋಜಾಗಬಿಟ್ಟಿದೆಯೋ ಗೆಳೆಯರಿರಾ! ಅದೇನೆಂದರೆ, ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಆ ಬೇಟೆಯಿದೆಯೋ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬಾವಾ-ಬೈರಾಗಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಬಾವಾ-ಬೈರಾಗಿಗಳಂತೂ ಎಂದೂ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದಮೇಲೆ ‘ಯಾರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯೋ ಅವರೇ ಬೇಟೆಗಾರರು.’ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಯ ಗುಂಭವು ಅದನ್ನು ನೋಡುವವರಿಗೆ ಬೀಳದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

‘ಜೋಜಿಗವೇ ಸರಿ! ಆದರೇನೋ ಚಂದೂ, ನೀನು ಹೊಡೆದ ಪಕ್ಷಿ ಗಳು ಆ ಆಗಂತುಕ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಕೈಗೆ ಹೋದ ಕಾರಣವೇನು?’

ಆಗ ಚಂದುವು ತೋಟದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅ ತನ್ನ ಮಿತ್ರ ಮಂಡಳಿಗೆ ವಿಶದವಾಗಿ ಅರುಹಿದನು; ಹಾಗೂ ಆತನು—“ಅಪ್ಪಗಳೆರಾ, ಲೋಕವು ಹೀಗಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೀ ಲೋಕವಂತೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ ನೋಡಿರಿ! ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಮೈಗೆ ಬಂದಿಬಡಕೊಂಡು ಗಡ್ಡ-ಮೊಸೆಗಳನ್ನು ಬೇಸಿದನೆಂದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಮಿಕ್ಕ ಲೋಕಕ್ಕೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಾಚಾರ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ, ನೀತಿ ಮುಂತಾದ್ದೆನ್ನೆಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆ ಆಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಬೋಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರ ದೊರೆ ಯುವದು; ಅಂದರೆ ಬರಿಯ ಮೊರೆಯುವದೇ ಏಕೆ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ದೇವರೇ ಕೊಟ್ಟ ನೆಂದು ತೋರಪತ್ತುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ತುಬಾಕಿಯೊಳಗಿನ ಛರಿಗಳು ತಾಕಿ ಆ ಹಕ್ಕಿ ಗಳು ಬೀಳಲಿಕ್ಕೂ, ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೀಬಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು-ಅವನು ಬಹುಶಃ ಗುರುವಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ- ಭೂತದಯೆಯ ಒಳ್ಳೆ ಸೋಗು ಹಾಕಿ, ಕರುಣಾವಿಲಾಸ ಮತ್ತು ನಾಟಕ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನಗುವೇ ಬಂದಿತು. ನಾನೊಬ್ಬನು ಯಾರೂ ಕೊಲ್ಲದ ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನೆಂದು ಕೊಂದೆನೇ? ಆದರೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಸ್ವಂತ ಅತ್ತು ಅತ್ತು ಆಕ್ರಾಂತ ಮಾಷೀ ಮಾಡಿದನು; ಅಲ್ಲದೆ ‘ಪಾಪಿ, ದುರಾತ್ಮಾ, ಅಧರ್ಮಾ, ಚಂಡಾಲಾ’ ಮುಂತಾದ ಬೈಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದನು. ದೇವರ ಮನೆಯ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದನು; ಮತ್ತು ಕೊನೆಗೆ ನನಗೆ ಶಾಪ ಕೂಡ ಕೊಟ್ಟನು!”

“ನಿನ್ನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ನಾಪಾಸಾಗುವದೆಂದು ಶಪಿಸಿದ ನೇನು?” ಒಬ್ಬ ಗೆಲೆಯನು ಅವಸರದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.

“ಎಲೇ, ಆ ಜೈರಾಗಿಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ನ ಹೆಸರಾದರೂ ಗೊತ್ತಿ ದೆಯೇ? ಮತ್ತು ನಾನು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವುದಾದರೂ? ಅಥವಾ ಪಾಸ ನಾಪಾ ಸಗಳಂದರೇನೆಂಬುದಾದರೂ ತಿಳಿದಿರುವುದೇ? ಆದರೆ ಆ ಗಬ್ಬು ನನಗೊಂದು ವ್ಯಾಪಕ Comprehensive ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟದರಿಂದ, ಅದರ ಪೊಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕೂಡುವಂತಿದೆ”

“ಭಲೆ ಭಲೆ! ಅದಾವ ವ್ಯಾಪಕ ಶಾಪವಸ್ತು?”

ಜಂದೂ- “ಈ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಾನು. ಈ ದಿನ ಮತ್ತು ಈ ವೇಳೆ ಇವು ಗಳನ್ನು ನೀನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೋ!” ಎಂದು

“ನಿಜವಿದೆ. ಈ ಪೊಳ್ಳಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಓಡಿಯುವುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವ ಯಾವುದು ನಿನಗೆ ಅನಿಷ್ಟವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುವದೋ, ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ದೇವರು ಮಾಡಿದನೆಂದಾಗುವಿಲ್ಲವೆ?”

“ಮತ್ತು ಅದಾಗತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ದೇವರೇ ಮಾಡತಕ್ಕವನಿದ್ದರೆ, ಈ ಮುಂದೇಮಗ ಜೈರಾಗಿಯೇಕೆ ನಡುವೆ ಬೇಕು? ಅದರಲ್ಲಿ ಈ ಜೈರಾಗಿಯ ಕರ್ತೃತ್ವವಾವುದು?”

“ಆತನ ಕರ್ತೃತ್ವವಿಷ್ಟೇ. ಅವನು ಅದರ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದನೆಂದು, ಅದು News before the mail ಎಂದೆನಿಸಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಎಲೋ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ನಾನವನಿಗೆ News before the event ಎಂದೆನ್ನಲಿಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ.”

ಮೈಗಲ್ಲ ಬೂದಿಬಡಕೊಂಡು ಜಟಿ-ಗಡ್ಡಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ ಮಾತ್ರದಿಂದ Event ಘಟಿಸುವ ಮುಂಚೆಯೇ News ನಿರ್ಮಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಅದು ವಿಹಿ ತವೇ ಆಯಿತಲ್ಲ ಈ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ! ಈ ವಿಷಯಿಂದ ನಾನು ಲಂಡನ್ನ ಟಾಯಿಮ್ಸ್‌ದ War Correspondent ನಾದರೂ ಖಾತ್ರಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಗಬಂದೀತು.”

“ಎಲ-ಎಲಾ, ಆದರೆ ಈ News before the event ನಿಜವಾದ ರಷ್ಯೆ? ಮತ್ತು Event ಘಟಿಸದಿದ್ದರೆ?”

“ಭಲೆ! ನಾನವನಿಗೆ ‘ಇಂಟಿಲಿಜೆಂಟ್ ಅಂಟಿಸಿವೇಶನ್’ ಎಂದೇನು.”

“ನಿಜವಾದರೆ ಅದು ಇಂಟಿಲಿಜೆಂಟ್ ಆಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ

ಕೇವಲ 'ವ್ರಯಿಶಫುಲ್ಲ ಅಂಟಿಸಿವೇಶನ' ಅನ್ನ ಬೇಕಾದೀತು; ಅಂದರೆ ಅದ ರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ."

"ಅದೇನೇ ಇರಲಿ; ದೇವರು ಚಂದೂನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದು ಬೈರಾಗಿಯು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನಂತೂ ಹೇಳಿದನೇ. ಆತ ಶಾಪವನ್ನಂತೂ ಕೊಟ್ಟನೇ; ಆಗರವನ್ನು ಎಂತೆಂತು ಸಫಲವಾಗುವದು ಅಂದರೆ ಇವನನ್ನು ದೇವರು ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನು? ಎಂಬದನ್ನು ನೋಡುವದಕ್ಕೆ ನಾನಾವರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು."

"ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಿದ್ಧತೆಗಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ದಲ್ಲಿ 'ನ್ಯಾರಿ' ಬೇಕೆಂಬುದು ಸಹಜವೇ ಇದೆ. ಚಂದೂಸಾಹೇಬರೇ, ಈಗನ್ನು 'ನ್ಯಾರಿ' = ಉಸಾಹಾರ ತರಿಸಿರಿ." ಹೀಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ತಿನಸು ಬಕ್ಕು ಗಳೆಯನು ಮಾಡಿದನು. ಬರಿಹೂಟ್ಟಿಯಿಂದ ನಡೆಸಿದ್ದ ಬಡಬಡಿಕೆಯ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಆತನು ಬೇಸತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಗೆಳೆಯನ ಆ ಸೂಚನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆತನ ಆ ಬೇಡಿಕೆಯೆಂದರೆ, ಅದಾದರೂ News before the event ಆಗಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಯಾವ ಚಾಕರನು ಉಸಾಹಾರದ ಸವಾರ್ಥ ಮತ್ತು ಪೇಯದ ಗ್ಲಾಸುಗಳನ್ನಿರಿಸಿದಂತಹ ತಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಈಗಾಗಲೆ ಆ ಪಡಸಾಲೆಯ ಅರ್ಥ ದಾರಿಯನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದನೋ, ಅವನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿ ತನ್ನ ಆ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಸಮಾಪ್ತಗೊಳಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಬ್ಬ ಹದಗಾರ ಸ್ನೇಹಿತನು "ಎಲ-ಎಲಾ! ಚಂದೂವು ಕೊಂದಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಕೈಗೆ ಹೋಗದೆ ನುಸುಗೇ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು? ಆದರೇನೋ ಚಂದೂ, ಶಾಪಕೊಟ್ಟವನಿಗೆ ಶಾಪಿತನು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡುವುದಿದ್ದಲ್ಲಿಯು ನ್ಯಾಯವು? ನೀನು ಎಸಾಕ್ರಿಸ್ತನ ಅನುಯಾಯಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀನು ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ಮುಸುಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಬೇಕಾಗುತ್ತು."

"ಮತ್ತೂ ನಾನು ನಿಜವಾಗಿ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಬೈರಾಗ ಜೊತೆಯೊಳಗಿನ ತರುಣ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆತನು ಆ ಗುರುವಿನ ಮರಿಯಾಗಿರಬೇಕು--ನನಗೂಳ್ಳೇ ಸಿಟ್ಟು ಮತ್ತು ತಿರಸ್ಕಾರವುಂಟಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ಭೂತದಯೆಯ, ಅಹಿಂಸೆಯ ಉಪವೇಶ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನಾತನ ಮುಸುಡೆ ಕೆತ್ತುವಂತೆ ಬಡಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಆ ಅಂಥ ಗುರುವಿನ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅತನು ಮೂಲಕವೇ ಅವನುಳಕೊಂಡನು!"

“ಆದರೆ ಆ ಗುರುವಿನಲ್ಲಾದರೂ ಅಂಥದೇನಿದ್ದಿತೋ ನೀನವನ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಉಪೇಕ್ಷೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ?”

ಚಂದೂ ಹೇಳಿದನು - “ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ತಪ್ಪಿನದಿದ್ದರೂ ಆತನ ಭಾವನೆಯು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಆತನ ಶಿಷ್ಯನು ಮಾತ್ರ ಪಕ್ಕಾ ಬುನಾಜಿಯು! ಅವನು ಬದ್ ಮಾಷನಿದ್ದುದನ್ನು ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನು ಬಡಕೊಂಡ ಆ ಬೂದಿಯೂ ಆ ಜಟಾ ಗಡ್ಡಗಳೂ ಆ ಗುರುವಿಗೆ ವಯೋಮಾನದಿಂದಾದರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಆ ಮರಿಯು ಜಟಾ ಮತ್ತು ಗಡ್ಡಗಳಿಂದ ‘ಕೌರದ ದುಡ್ಡು ಉಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಯುಕ್ತಿ’ ಎಂಬ ಯಾವುದೊಂದು ವಿನೋದ ಪ್ರಚಾರ ಚೀಟಿಯನ್ನಂಟಿಸಿದ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನ ಆ ಭೇದಕ ಕಣ್ಣು ನೋಡಿ, ಇವನು ನುರಿತ ಬದ್ ಮಾಷನಿರುವನೆಂದೂ ಅನೀತಿಯ ಅರ್ಕನಿಗುವನೆಂದೂ ಪಾಪದ ಮೂರ್ತಿಯಿರುವನೆಂದೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಗುರುವಿನ ಹಾಗೂ ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಜೊತೆಯನ್ನು ದೇವರು ಹೇಗೆ ಕೂಡಿಸಿದನೋ ನನಗದು ಕೌತುಕವೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ! ಆ ಮರಿಯು ಗುರುವಿನ ನಕಲನ್ನು ಕೊಂಚವೂ ಏಬಿಲ್ಲದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಬರಿಯ ಕೌರ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಜಟಾಗಡ್ಡಗಳು ಬರಿಯ ಬೆಳೆದಾವು; ಆದರೆ ಒಂದರ ಆಕಾರವು ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಇನ್ನೊಂದರಂತಿರಲಾರದು. ಆ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಜಡೆ ಮತ್ತು ಗಡ್ಡಗಳ ಮೂಲಿ-ಮಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಗುರುವಿನ ಜಟಾಗಡ್ಡಗಳ ಹಾಗೆ ತೀರ ನಕಲು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಆತನು ಟೀಪು-ಕಂಪಾಸಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೇ ಮಾಡಿದಂತೆ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಿಳಿ ಕೂದಲುಗಳ ನಕಲು ಹರೆಯದವರಿಗೆ ಸಾಧಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಕೂದಲುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೂದಿ ತಿಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ವೃದ್ಧ ಗುರುವಿನ ಗಡ್ಡದ ಅರೆಬಿಳುಪಿನ ಬಣ್ಣ ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದನು!”

“ಸಾಯಲಿ ಬಿಡು ಆ ಮರಿಯು! ಆದರೆ ಚಂದೂ, ನಿನ್ನ ಬೇಟೆಯ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ನೀನು ಅವರಿಗೇಕೆ ಕೊಟ್ಟೆಯೆಂಬದನ್ನು ನೀನಿಡುವರೆಗೂ ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಆ ಗುರುವು ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದನೆಂದು; ಮತ್ತು ಆತನು ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡುವವಿಲ್ಲೆಂಬದು ನನಗೆ ತೋರಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು.

“ಹಾಗಾದರವನು ಅವುಗಳನ್ನು ಬೇಡಿದ್ದಾದರೂ ಏತಕ್ಕೆ? ನಿನ್ನ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ?”

“ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಹಕ್ಕಿಯು ಮೂರಾ ಸತ್ತಿತ್ತೋ ಅದನ್ನು ಅವನೇನು ಮಾಡುವನೋ ತಿಳಿಯದು; ಆದರೆ ಯಾವ ಇನ್ನೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯು ಅರೆಜೀವವಾಗಿತ್ತೋ ಅದನ್ನೊಯ್ದು, ಸಾಕಿ, ಬದುಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಆ ಗ.ರು ವಿಗೆ ಕಳಕಳಿಯೆನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು!”

“ಅದಿರಲಿ. ಹಕ್ಕಿಗಳಂತೂ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದವು. ಇನ್ನು ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಬಗೆಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂಬದಿಷ್ಟನ್ನೇ ನೋಡುವುದುಳಿಯಿತು; ಮತ್ತು ಈ ರುಚಿಕರ ಉಸಾಹಾರದಿಂದಂತೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇವೆ”

ಈ ವಾಕ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯೇ ತಂತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜವಾನನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ತಂತಿಯ ಕಾಗದ ತಂದನು. ಚಂದೂಲಾಲನು ಸಹಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು, ಆ ಲಕ್ಕೋಟಿಯನ್ನೊಡೆದನು, ಓದಿದನು; ಮತ್ತು ಆನಂದದಿಂದ ಎದ್ದು ನಿಂತು, ಅವನು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ತಿರುವಿ ಹಿಡಿದು ಮಿತ್ರರೆಲ್ಲರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಓದಿ ಹೇಳಿದನು. ಆ ತಂತಿಯೊಳಗೆ ಈ ಶಬ್ದಗಳಿದ್ದವು:—

“ನೀವು ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಅತ್ಯಂತ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ ನೀವು ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಾನವನ್ನೂ ಪಡೆದಿರುತ್ತೀರಿ. ಒಟ್ಟು ಮೂವತ್ತೂರು ಮಂದಿ ಪಾಸಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಂಬರು ಮೂರಾಗಿದೆ. ನಿಮ್ಮ ನೇಮಣಾಕಿ ಯಾವ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಾಗುವದೆಂಬದು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ.”

ಎಲ್ಲ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತರು; ಮತ್ತು ಆನಂದದಿಂದ ಮೈಮೇಲೆ ಸ್ಮೃತಿಯಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಮಂಗನಾಟ ನಡೆಸಿದರು! ಒಬ್ಬನು ಕುಣಿಯಹತ್ತಿದನು; ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಮೂರು ಮೂರು ಸಾರೆ ತೂರತೊಡಗಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಗಂಟೆಯ ಬದಲು ಚಹದ ಕಪ್ಪುಗಳ ಮೇಲೆ ಚಮಚಿ ಬಡೆದು ಖಣ್ಣುಖಣ್ಣೆಂದು ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡಹತ್ತಿದನು. ಒಂದಿಬ್ಬರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಗಳಂತೆ ಜಿಗಿಯಹತ್ತಿದರು; ಮತ್ತೊಬ್ಬನಂತೂ ಚಂದೂನ ಕೊರಳಿಗೆ ತೆಕ್ಕಿಬಿದ್ದು, ಆತನ ಗಲ್ಲವನ್ನೇ ಕಡಿದನು!

ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ವಿವೇಕಿಯೂ ಗಂಭೀರನೂ ಆಗಿದ್ದವನು:—“ಮಿತ್ರ

ರೆ, ಬೈರಾಗಿಯ ಶಾಪದ ಫಲವಿದು!! ದೇವರು ಚಂದೂನನ್ನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೋಡಿಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಪಾಪದ ಮೂವತ್ತೂರರಲ್ಲಿ ಇವನು ಮೂರನೆಯವನೆಂಬದಾದರೂ ಆ ದೇವರಿಗೆ ಕಂಡಿದ್ದೀತು!”

“ಎಲೋ, ನೀನೇನು ಹುಚ್ಚುರಿಯುತ್ತೀರಿ? ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಎಷ್ಟೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ತೇಯುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಆದಿರಲಿ. ನಿಮಗೆ ನಾನೇನು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನೀಗ ಹೇಳಿರಿ” ಎಂದು ಚಂದೂಲಾಲನೆನ್ನಲು, ಕೂಡಲೆ ಸೋಡಾ-ಚಾಂಪಿಯನ್ ಸೀಸೆಗಳ ಬೆಣೆಗಳು ಹಾರಿ, ರಂಗೀತ ವೇಯಗಳ ಗಲ್ಲಾಸುಗಳು ಆ ದುಂಡು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ತಂಪಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ!

ಬೇಕು ಇವಳಿಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪಾಸಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರ ಖಾತ್ರಿ ಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ಆ ಸಂಗತಿಯ ನಿಜವಾದ ಅನಂದವುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಂತಿ ಬರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಆ ತಂತಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅನಂದದ ಪ್ರದರ್ಶನವು ನಡೆಯಿತು.

ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಅನಂದವು ಅದಾರಿಗಾದರೂ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ. ಗಂಗಾವತರೂದಿಂದ ಭಗೀರಥನಿಗೂ, ರಾಮನು ವನವಾಸದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ್ದರಿಂದ ಭರತನಿಗೂ, ಕೀಚಕವಧದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಗೂ, ಅಹಲ್ಯಾಶಾಪವಿಮೋಚನದಿಂದ ಗೌತಮನಿಗೂ, ಶಿವಾಜಿಯು ಔರಂಗಜೇಬನ ಬಂದಿಗೃಹದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ ಬಗ್ಗೆ ಜಜಾಬಾಯಿಗೂ-ಅಷ್ಟೇ ಏಕೆ 'ಸರ' ಸದವಿಯು ಸರಕಾರದಿಂದ ದೊರೆತದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವತಃ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೂ ಎಷ್ಟು ಆತ್ಮಾನಂದವಾಗಿದ್ದಿತೋ, ಅದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಚಂದೂ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಪಾಸಾದ ಬಗ್ಗೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗಾದ ಅನಂದವು ಮಿಗಿಲಾಗಬಹುದು.

ಯಾಕೆಂದರೆ, ಐ. ಸಿ. ಎಸ್.ನ ಮಹತ್ವವೇ ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಗಂಗಾರಾಮರು ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೆ ಉರ್ಮಿಯುಂಟಾಗಲು, ಅವರು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್.ನ ಮಹತ್ವದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದರು:—“ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಅಂದರೆ ಏನು ಹೇಳಲಿ! ಅದೊಂದು ಗುಲಾಬೀ ಹೂವಿನಂತಹ ಹೂವಾಗಿದೆ: ಬಣ್ಣ,

ವಾಸನೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಮನನೋಹಕವು! ಅದೊಂದು ಅಕ್ರೋಡದಂತಹ ಮರವಾಗಿದೆ. ಆ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಕಾಯಿ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷ ಬೇಕಾದಾವು; ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಯಿ ಆಗಹತ್ತಿದವೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಅರವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಟ್ಟು ಒಂದೇಸವನೆ ಕಾಯೇಕಾಯಿ! ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೊಬ್ಬರಂತೆ ಐದೈದು ತಲೆಗಳಿಂದ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಿದ ಹುಡುಗರು ಇದ್ದಂಥ ಮನೆತನಗಳು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಿರುತ್ತವೆಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ಇದು ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಯೆಂಬ ಉಣ್ಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೂವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ರೇಷ್ಮೆಯ ಮೇಲಿನ ಹೊಳಪಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಬಂಗಾರದ ಮೇಲಿನ ಕಾಂತಿಯಾಗಿದೆ; ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಮೇಲಿನ ಸಾಣೆಯಾಗಿದೆ. ಚಂದೂವನ್ನು ಸರಗಂಗಾರಾಮರ ಮಗನೆಂದು ಇಂದು ಹೊಗಳುವವರು, ನಾಳೆ ಚಂದೂಲಾಲನ ತಂದೆಯೆಂದು ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಹತ್ತಿದರೆಂದರೆ, ನನಗೆ ಧನ್ಯತೆಯೆನಿಸಿತು.

ಅಪರವಾಡಿಯ ಹೊರಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಎಡಗಡೆಗೆ 'ಸರಗಂಗಾರಾಮ ವರ್ವಾ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಕ್ಷರಗಳು ಹಿತ್ತಾಳೆ ಹಲಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊರೆದು ಹಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅದರಂತೆಯೇ ಇನ್ನು ಬಲಗಡೆಗೆ "ಚಂದೂಲಾಲ ವರ್ವಾ, ಐ ಸಿ. ಎಸ್" ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ ಕೊರೆದ ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಹಲಗೆಯನ್ನು 'ಸರ' ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಗಡೆ ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಸಿದ್ದಗೊಳಿಸಿ ಹಚ್ಚುವ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮ್ಯಾನೇಜರನಿಗೆ ಅಂದೇ ಮಾಡಿದರು.

ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಅನಂದವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗನಾದ ಮಗನು ನೌಕರಿಯ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದೂರರಬೇಕಾಗುವದೆಂಬ ಖೇದದ ಝಳವು ಆ ಅನಂದದೊಡನೆ ಅವರಿಗೆ ಬಡಿಯಹತ್ತಿತು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ತಾಯಿಯ ಹೃದಯವಾಗಿತ್ತು! ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತೇನೆಂದರೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂ ಸಾವಿರ ಆದಾಯದ ಜವಾನದಾರಿಯಿದೆ. ಚಂದುವು ಎಷ್ಟೇ ಗಳಿಸಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಇಷ್ಟೇನೂ ಸಂಬಳ ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ದೊರೆತರೂ ಉಪಭೋಗದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ಒಂ ಸಾವಿರ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ತಲೆ ಮುಣುಗುವ ವರೆಗೆ ನೀರಿದ್ದ ಬಳಿಕ, ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಅಳು ನೀರಿದ್ದರೇನು ಅಥವಾ ಮಹಾಸಾಗರವಿದ್ದರೇನು? ಎಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟೇ. ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವವನ ಸುಖವು ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವವನ ಇಮ್ಮಡಿಯಿರುವುದೇ! ಇನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುವವನೇ ಗಂಟುಬಿದ್ದರೆ, ಆತನಿಗೆ ಲಕ್ಷವೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಆದೀತು. ತಾತ್ಪರ್ಯ

ವಿಷ್ಣೇ, ದುಡ್ಡಿನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸುಖದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಗದೇ ಕೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ಎಂದೂ ಯೋಚಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಗಂಡನು ತೀರ ಪ್ರಾಣ ಕಳಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವನೋ ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಏನಾದರೂ ದೊಡ್ಡದೇ ಇದ್ದೀತು, ಎಂದು ಆ ತಾಯಿಯ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನ ಮಗನು ಈ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಿ ಏನೋ ಲೋಕೋತ್ತರ ಯಶ ಸಂಪಾದಿಸಿದನೆಂಬದಿಷ್ಟೇ ಸ್ಥೂಲ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗಾಯಿತು.

ಚಂದೂನ ತಂಗಿಯಾದ ಬಿಂಬೆಯು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಲಿತವಳು; ಆದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್.ನ ಜ್ಞಾನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಶಬ್ದವು ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಶುದ್ಧರೀತಿಯಿಂದ ಚ್ಚರಿಸಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ದ ಬದಲು 'ಐಶೀಯಸ್' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು! ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹೇಬ ಜನರ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಬರುವ ಮಹತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬಿಂಬೆಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು; ಯಾಕಂದರೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯೊಡನೆ ಅವಳು ಸಾಹೇಬಜನರ 'ಪಾರ್ಟಿ'ಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಿತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಯಶದ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿಶೇಷ ಅಭಿಮಾನ ವೆನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಆದರಿಂದ ತನಗೆ ನೋದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಲೋ ಗಂಡನ ಮನೆಯು ದೊರೆತೀತೆಂಬ ಬಗ್ಗೆಯಾದರೂ ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿರಬಹುದು.

ಆ ಊರ ಬಹುಜನರಿಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ದ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥವೇನೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ವರ್ಷದೊಳಗೊಮ್ಮೆ ಕಲೆಕ್ಟರ ಸಾಹೇಬನ ಮುಕ್ತಾ ಮು ಚೋದ್ಯವುರದಲ್ಲಾಯಿತೆಂದರೆ, ಎಷ್ಟು ಗಡಬಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ? ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಎಂಥ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ? ಮುಂತಾದುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರಿಂದ ತಮ್ಮೂರ ನಿವಾಸಿಯಾದ ಚಂದೂಲಾಲನೇ ಕಲೆಕ್ಟರನಾಗಿ ಆ ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಆ ಸಲದ ಕಲೆಕ್ಟರನ ಮುಕ್ತಾಮಿನ ಮಹತ್ವವು ಅವರಿಗೆ ಅವರ್ಣನೀಯವೆನಿಸುವುದು ತೀರ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಕಲೆಕ್ಟರನು ಬಂದನೆಂದರೆ, ರಾಜಧಾನಿಯ ರಹದಾರಿ ಬಂಗ್ಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಶಾನಿ ಹಚ್ಚಲಾಗುವುದು, ಕಾಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ತಂಬುಗಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಡುವವು, ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಇಲ್ಲವೆ ಬೆಳೆಯ ಚಂದ್ರನಂತಹ ಪಟ್ಟಿಧರಿಸಿದ್ದ ತಿಪಾಯಿಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಾಡುವರು ಇವೆಲ್ಲ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಊರೊಳಗಿನ ಅಂಗಡಿಕಾರರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಸಂಕಟ ಬಂದಿತೆಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸರಬ

ರಾಯಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತತ್ತರರಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಲೋಭಿಗಳ ಕೈಯು ಬೆಚ್ಚು ಗಾಗುತ್ತದೆ, ಕೊರ್ಟ್ ಕಚೇರಿಗಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಪಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬಂದಿರುವ ಜನರ ಗದ್ದಲವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ಊರೊಳಗಿನ ಯಾವುದೊಂದು ಜಾತ್ರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಉರುಸು ನಡೆದಿರುವ ಹಾಗೆ ಕಲೆಕ್ಕರನ ಸ್ವಾರಿಯಿಂದ ಗೊಂದಲವೇಳುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತು ತಮ್ಮೂರ ಚಂದೂಲಾಲನು ಒಂದು ದಿವಸ ಅದರೊಳಗಿನ ಉತ್ತಮ ಮೂರ್ತಿಯಾಗತಕ್ಕವನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಊರ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಜನರ ಮನಸ್ಸು ದಂಗಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದಬಳಿಕ ಆತನ ಕೇವಲ ಮಿತ್ರ-ಸರಿಚಿತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಬೇರೆ ಆಶ-ಆಪೇಕ್ಷೆಗಳು ದೃವಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲೇನು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ನಾನು ಚಂದೂನ ಮುರ್ಚಿಗೆ ಮುರ್ಚಿ ಯಾನಿಸಿಕೊಂಡು ಡಾಲಿನಿಂದ ಕುಳಿತು, ಆತನ ಸಿಗರೇಟು ತಕ್ಕೊಂಡು ಸೇದು ತಿರುವದನ್ನು ಜನರು ನೋಡಿದಾಗ್ಗೆ ನಮ್ಮ ಪಿತೃಗಳು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವರು, ಎಂದು ತಿಳಿಯುವ ಕೆಲ ಲಬ್ಧ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಮಿತ್ರರಿದ್ದರೆ, ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯನಿಂದ ಲಾಭದ ಕೆಲವು ಸರಕಾರ ದರ್ಬಾರದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಂದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಕೆಲ ಲೋಭಿ ಗೆಳೆಯರೂ ಇದ್ದರು.

ಜೋಡ್ಯವುರದ ಜನರು ಸಭೆಗೂಡಿ ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ಮಾನಪತ್ರ ಮತ್ತು ಔತಣ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಮುಖಂಡನು ಫಂಡು, ಚಂದಾ, ಕಾಣಿಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮಾನಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಮಾನಪತ್ರವನ್ನು ಏತರಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಏತರ ಮೇಲೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಮತಭೇದವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕಲಹ ವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಚಂದಾದ ಅಂಕಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅದರ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ವಿವೇಕದಿಂದ ಆ ಕಲಹವು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಮಾನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಗತಿ ಬರೆಯಲಾದೀತೆಂಬ ವಿಷಯದ ಯೋಜನೆಯು ಆದಾರಿಗೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.; ಮತ್ತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮತಭೇದವೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾನ ಪತ್ರ ಕೊಡುವವರ ಹೆಸರು, ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಪ್ರಸಂಗದ ನೆವದ ಹೆಸರು ಇವುಗಳ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾನಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಒಂದೇ ಬಗೆಯದಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಯಾವುದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾನಪತ್ರವನ್ನು ಕಂಪೋಜ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಡ್ ಕಂಪೋಜಿಟರನ ಕಡೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತೆಂದರೆ, ಅವನು

ಮೇಲೆ ಬರೆದ ತಪಶೀಲದ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನಷ್ಟು ಖಾಲಿಬಿಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಮಾನ ಸತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಪರಿಚಯದ ಮೇರೆಗೆ ಕಂಪೋಜ ಮಾಡಿಬಿಡು ತ್ತಾನೆ! ಔತಣದ ನಂತರ ಹಾರಿಸುವ ಮದ್ದಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡಲೆ ಬೇಡಿಕೆ ಕಳಿಸಲಾ ಯಿತು. ಆ ಸಮಾರಂಭವು ಸಾದರಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಕೆಲದಿನಗಳ ಅವಕಾಶ ವಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಅದರ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೇ ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಚಂದೂನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಂದ ದಿನವೇ ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಮಂದಿ ಚಿಕ್ಕ-ದೊಡ್ಡ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಸಮೂಹವೇ ಕಲೆತಿತು ಶರಯೂಳ ಭಾವೀ ಪತಿಯು ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪಾಸಾದ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆಯ ಅಭಿನಂದನ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಅದು ಸೇರಿತ್ತು. " ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶರಯೂಳ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಭಾವನೆಯು ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ್ದೀತೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆ ವಯಸ್ಸಿನ, ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಉಪವಸನೈಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆದೀತು.

ಚಂದೂ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಂಚೆ ಅಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಗಳ ಹಿಂದೆ, ತನ್ನ ನಿಯೋಜಿತ ಮಾವನ ಮನೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಡತಾಕುತಿ ದ್ದನು; ಮತ್ತು ಆಗ ಆತನಿಗೂ ಶರಯೂಳಿಗೂ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಅವ ಸರದಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಹಾಸ್ಯಮುಖದಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವಾರು ಶಬ್ದಗಳ ಕೊಡಕೊಳ್ಳೋಣವೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಸಾಗರ ಪ್ರಾಂತದೊಳ ಗಿನ ಆ ಜೋಡ್ಯವುರವು ಹಿಂದುಳಿದದ್ದೇ! ಅಲ್ಲಿ ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ಅಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಯ ಹೊಸ ಹೊಸ ರೀತಿ-ರಿವಾಜುಗಳೂ ಆಧು ನಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಲಾಯತಿಯ ಕೋರ್ಟ್‌ಶಿಪ್ ಪದ್ಧತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಭಾವೀ ವಧುವರರು ಜೊತೆಯಾಗಿ ತಿರು ಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದೂ ನಾಟಕ-ಸಿನೇಮಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವದೂ ಇಲ್ಲವೆ ಹಾಸ್ಯ-ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತ ಹಲವರ ಎದುರಿಗೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಕೂಡುವದೂ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು; ಪುನಃ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಕಳೆದ ನಂತರ ಶರಯೂ ಹೆಚ್ಚು ದೊಡ್ಡವಳೂ ತಿಳವಳಿಕೆಯುಳ್ಳವಳೂ ಆದಳು; ಹಾಗೂ ಚಂದೂವಂತೂ ವಿಲಾಯತೀ ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ಸುಧಾ ರಣೆಯ, ಉದಾರಮತವಾದಿತ್ವದ, ಸ್ತ್ರೀದಾಕ್ಷಿಣ್ಯತ್ವದ ಅರ್ಕ ಇಲ್ಲವೆ ರಸಾ ಯನ ಕುಡಿದು ಬಂದವನು; ಅವರಿಂದ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಇನ್ನುಲಗ್ನದ

ಅವಧಿಯು ತೀರ ಸಮೀಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ-ಚಂದೂನ ಎಡತಾಕುವಿಕೆಯು ಭಾವೀ ಶ್ವಶೂರನ ಮನೆಗೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಡೆದೀತೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಹಾಗೆ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಶರಯೂ ಹಾಗೂ ಚಂದೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೊಟರಿ ನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೊರಟದ್ದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ!—

ಆದರೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ಚಮತ್ಕಾರವಾಯಿತೇನಂದರೆ, ಚಂದೂವು ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷ ನೆವವುಂಟಾದರೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗ್ರಹದಿಂದ ಕರೆಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಆತನು ರಾಯಬಹದ್ದೂರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನಂತರ ಕೂಡ ಶರಯೂಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತು-ಕಥೆಯಾಡುವಾಗ ಆತನ ಭಾವನೆಗಳ ಉತ್ಕಟತೆಯೂ ತೋರಿ ಬಾರದಂತಾಯಿತು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋದ್ದುಬಳಿಕ ಶರಯೂಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದೂನ ಪತ್ರಗಳು ಬರಬರುತ್ತ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು; ಹಾಗೂ ಎಷ್ಟು ಬರುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅವು ಕೂಡ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಯವೇ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳು ಮೊದಲು ಅವರ ಅರ್ಥವನ್ನು ಚಂದೂ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ್ದರಿಂದ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸವಿಸ್ತರವಾಗಿ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಸಮಯ ದೊರೆಯುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರೇಮಪತ್ರಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ದಿನಾಲು ಹೊಸ ಹೊಸ ಪ್ರೇಮಕಥನವನ್ನೇನು ಮಾಡುವರು? ಎಂದೂ ಮಾಡಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಮರಳಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಆತನ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಿಗ್ಧತೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕಾರಣವು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಯಿತು.

ಆದಿರಲಿ. ಇಂದು ರಾಯಬಹದ್ದೂರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಮೂಹದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಂಸಿದ ಅಂಗಳಗಳಿಗೆ, ಉಪವನಮೊಳಗಿನ ಲತಾಮಂಟಪಗಳಿಗೆ, ಪಡಸಾಲೆ-ನಡುಮನೆಗಳೊಳಗಿನ ತೂಗುಮಣೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮೊದಲು ಅಣೆಕಲ್ಲು ಆಡಿದ್ದಾಯಿತು, ಘುಗಡಿಯಾಟವಾಯಿತು, ಕಥೆ ಹೇಳುವದಾಯಿತು, ಒಗಟೆ ಹಾಕುವುದೂ-ಒಡೆಯುವುದೂ ಆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ತೂಗುಮಣೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹಾಡು ಹಾಡೋಣವು ನಡೆಯಿತು. ಒಳ್ಳೇ ಮಧುರ ಕಂಠದ ಯಾವ ಸಾಲ್ಕಾರು ಹುಡುಗೆಯರಿಗೆ ಆ ಹಾಡು ಹಾಡುವ ಮನ್ನಣೆ ದೊರಕಿದ್ದಿತೋ, ಅವರು ಮೊದಲು ದೇವರ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಿದರು. ಆಗ ಒಬ್ಬಳು:—'ಎನ್ನೇ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ನಡಬೊಗ್ಗದ ಬಳಿಕ ದೇವರ ಕೊಣೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಾಡ

ತಕ್ಕಂಥ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನೀವೀ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲೇಕೆ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಕೂಡಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ನಾಟಕ-ಸಿನೇಮಾ ದೊಳಗಿನ ಹೊಸ-ಹೊಸ ಗೀತೆಗಳು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು ಬಳಿಕ ಮದು ವೆಯ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು; ಕೂಡಲೆ ಕೆಲವರು ಅವುಗಳನ್ನೂ ಅಂದರು.

ಆದರೆ ಒಬ್ಬ ದಿಟ್ಟ ಹುಡುಗಿಯು ಅಕ್ಷೇಪಗೊಂಡದ್ದೇನಂದರೆ. 'ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಲಗ್ನವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಅನ್ನತಕ್ಕದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈಗಿಂತ ಹಾಡುವಿರಿ? ಶರಯೂಳ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವದಕ್ಕಾ ಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾದಿಡೋಣ.'

"ಹಾಗಾದರೆ ಈಗ ಅನ್ನೋಣವಾದರೂ ಏನು?" ಎನ್ನಲು, ಒಬ್ಬಳು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ಆಧುನಿಕ ಭಾವಗೀತವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಅದೊಂದು ಆಧುನಿಕ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಗುಚ್ಛದೊಳಗಿನದಿದ್ದು, ಅದರ ಪಲ್ಲವಿಯು ' ಬೇಕಾ ಇವಳಿಗೆ ಐ ಸಿ. ಎಸ್ | ' ಎಂದಿತ್ತು. ಐ ಸಿ. ಎಸ್. ಎಂಬಕ್ಕರಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಬಾಯಿಸಾಠ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದರು; ಅದರಂತೆ ಆ ಗೀತದೊಳಗಿನ ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯುವವರೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿದ್ದರು. ವಾಚಕರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಆ ಇಡೀ ಗೀತವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಗರಿಸುವೆವು:

ಬೇಕಾ ಇವಳಿಗೆ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ | ಸಾಕೆನಿತಿವಳಲ್ಲಿದೆ ಹುಮ್ಮಸ್ ||ಪ||
ಇವಳಿಗೆ ಬೇಕಾ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ||

ನೋಡುವುದೀಕೆಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮದ ಯಷ್ಟಿ |

ಕುಡಿದಿಹ ಚಹದಿಂ ಬೆಳೆದಿದೆ ಕಾಂತಿ |

ಕಣ್ಣಳಗಿದೆ ಕನ್ನಡಕದ ಜ್ಯೋತಿ |

ಹವ್ ನಾಯಿಸ್, ಇವಳಿಗೆ ಬೇಕಾ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ||೧||

ಶಿಕ್ಷಿತ ಸಶಕ್ತ ತರುಣರನೆಲ್ಲಾ |

ಈಕ್ಷಿಸುತೆಂಬಳು ರಾಕ್ಷಸರೆಲ್ಲಾ |

ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾನರ್ಸಿಲ್ಲಾ |

ಇದಲಾ ಚಾಯಿಸ್, ಇವಳಿಗೆ ಬೇಕಾ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ||೨||

ಸೂಟು ಬೂಟಲಿ ಪ್ರಿಯಕರ ಸನಿಹದಿ |

ನೋಟಾರಿಲಿ ನಾವ್ ಮೆರೆವೆವು ಥಾಟದಿ |

ನೋಟವನದನೆ ಕಾಂಬಳು ನಿತ್ಯದಿ |

ಗುಡ್ ಗ್ರೇಶಸ್, ಇವಳಿಗೆ ಬೇಕಾ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ||೩||

ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನು ಜನಕನು ಹಾಕುತ್ತೆ |
 ಅಳಿಯಗೆ ಮೋಟರು ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡುತ್ತೆ |
 ಉಳಿಯದೆ ದಾಸ್ಯವ ಪೊಂದಲು ಪೂರ್ಣತೆ |
 ಇಲ್ಲಾ ವ್ಹಾಯಿಸ್, ಆದರು ಬೇಕಾ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ||೪||
 ಮಡಮ್ಮಳ ಸೆರೆಗೆದೆ ಹಣವದು ಹಾಳು |
 ಪಡೆಯಳು ಬಿನ್ನ ತೆ ಆದರು ಕೇಳು |
 ಬಡಿತಗಳೆನಿತೊ ಸಹಿಸುವಳವಳು |

ಇಲ್ಲಾ ಏನೂ ಸೆನ್ನ, ಇವಳಿಗೆ ಬೇಕಾ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ||೫||

ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಜನ ಕನ್ಯೆಯರು
 ಭಾಷ್ಯಗೆಯ್ಯಲಾರಂಭಿಸಿದರು. “ಹಾಡುವವಳೇನೋ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದಳು;
 ಆದರೆ ಅದು ಬಡಿಯಲಿಲ್ಲವ್ವಾ!” ಎಂದು ಒಬ್ಬಳಂದಳು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು: “ಅದು ಹೇಗೆ?”

“ಶರಯೂಳ ಅಂಗಯಷ್ಟಿಗೆ ನಾಜೂಕವೆಂದಾರು ಅಂದಾರು? ಮೊದ
 ಲನೇ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈಕೆಯು ಎಂದೂ ಚಹವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುವ
 ದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಇವಳ ವೇಹದಲ್ಲ ಕಾಂತಿಯೇ ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಚಹ
 ದ್ದಾಗಿದೆ, ತಾರುಣ್ಯ-ಸೌಂದರ್ಯಗಳದಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ಇವಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ವೆಕ್ಸ್
 ಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ್ನವಳು ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೂ ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ; ಅವಶ್ಯ
 ವೆಂದೂ ಹಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಈ ಗೀತವು ನಮ್ಮ ಶರಯೂಗೆ ಸಂಬಂಧ
 ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮೂರನೆಯವಳೊಬ್ಬಳು—“ಈ ಗೀತದ ಎರಡನೇ ನುಡಿಯಾದರೂ
 ಅದಿಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವದು?” ಇವಳ ಲಗ್ನದ ವಿಷಯ ಹೊರಟಾಗಿನಿಂದ ವಿಲಾ
 ಯತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಯುವಕನ ಹೆಸರೇ ಕೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ನಾವಂತೂ
 ಬೇರೆ ಯಾರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಎಂದೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಇವಳು ಇಲ್ಲಿಯ
 ಸಶಕ್ತ ತರುಣರಿಗೆ “ಮ್ಯಾನರ್ಸ್” ಇಲ್ಲೆಂದು ಹಳವ ವರ್ಣನವು ಸುಳ್ಳೆಂದು
 ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಇನ್ನು ಹಾಡೆಂದರೆ ಹಾಡೇ! ಅದಕ್ಕೆ ತುದಿ-ಬುಡಗಳ ನಿಜ
 ವಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೆಂದಾದರೂ ಬೇಕಾಗುವುದೇ?”

ಮತ್ತೊಬ್ಬಳು—“ಆ ಮೂರನೇ ನುಡಿಯೂ ನಮ್ಮ ಶರಯೂಗೆ ಸಂ
 ಬಂಧಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮನೆಯ ಮೋಟರವಿರಲಿಕ್ಕೆ ಶರಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು
 ತಿರುಗಾಡಿದ್ದನ್ನು ನೀವು ಯಾರಾದರೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೋಡಿರುವಿರಾ? ಎಂದೂ
 ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರಲು, ಗಂಡನ ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವನೊಡನೆ ತಿರುಗಾ

ಡಿದ ಕನಸು ಇವಳಿಗೆ ಬೀಳುವುದಂತೆ! ಈ ಸಂಗತಿ ಸುಳ್ಳು! ತೀರ ಸುಳ್ಳು!!”

ಇಂಥದೇ ಅಕ್ಷೇಪವನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ನಾಲ್ಕನೇ ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದಳು—“ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳಿಯನಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಮೋಟರರಿಂದಿದ್ದರೆ ಮಾವನು ಮೋಟರ ಕೊಟ್ಟು ಮಗಳನ್ನು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುವ ಮಾತು! ಮಾವನಿಂದ ಆತನ ಮಗಳೊಡನೆ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಅಗಣಿತ ದ್ರವ್ಯ ಮತ್ತು ಮೋಟರಗಳನ್ನು ಎತ್ತುತ್ತಿರುವ ಪೋರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಿಂದ ದರಿದ್ರರು ತ್ತಾರೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೋ? ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿಯೆಂದು ಮೊದಲು ಇತ್ತ ಕಡೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಪಾಸಾಗುವವು; ಬಳಿಕ ಹುಡುಗನು ಬುದ್ಧಿವಂತನೆಂದು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಧನಿಕರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಲಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಆತನು ಎಷ್ಟು ದೀನನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ? ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿಯೂ ದೈವವು ಅವನಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಅವನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಮುಂದೇನು? ಅವನಾಗುವನು ಸೊಕ್ಕಿನ ಜಗದಳಿಯನು! ಲಗ್ನದ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಅಂಗಡಿಯೇ ಹೂಡಿ ಕೂರುವನು! ಭಾವಿ ಮಾವನ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಲಿಲಾವು ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಈ ದರಿದ್ರನಾರಾಯಣನು ಲಕ್ಷಾಧಿಪತಿಯಾಗಬೇಕು! ಆದರೇನೇ, ಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತರ ಪಾಸಂಗಕ್ಕಾದರೂ ಅವನು ಹತ್ತುವನೇ? ಗಂಗಾರಾಮಸಾಹೇಬರ ಚಂದೂಲಾಲರು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವರೇನೂ ಭಿಕ್ಷೆಬೇಡಿ ಇಲ್ಲವೆ ಸಾಲಕೊಯ್ದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕುವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ತಂದೆಯು ಮಗನ ಮೇಲೆ ದುಡ್ಡಿನ ಅಭಿಷೇಕವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದ್ದನು! ಅಂದರೇನು? ತಂದೆಯಮನೆಯ ದುಡ್ಡು ಸುರುವಿ, ಮೋಟರಿನ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಟ್ಟು, ಗುಲಾಮಳಂತೆ ತನ್ನನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುಡುಗಿಯು ನಮ್ಮ ಶರಯೂ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಯಿರಿ!”

ಗಂಗಾರಾಮಸಾಹೇಬರು ಮೊದಲೇ ಅತಿ ಧನಾಧ್ಯರಿಸುವದರಿಂದ, ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಧನಿಕ ಮಾವನ ಮನೆಯ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಲೋಭವೂ ಇಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಯಾವ ಹುಡುಗನು ಗರ್ಭಶ್ರೀಮಂತನಿರುವನೋ, ಆತನು ಕೈಗಡದ ದುಡ್ಡಿನ ಮದದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಗುಲಾಮರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಇವೆರಡೂ ಮನೆತನಗಳು ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನು ಶರಯೂಗೆ ಹೊಸಮನೆಯಲ್ಲಿ ‘ವ್ಹಾಯಿಸ್’ ಎಷ್ಟಿದ್ದೀತೆಂಬದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಗೊತ್ತಾಗುವದು; ಆದರೆ ಈಕೆಯ ಕೈಯ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ-ನಮ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯ ಯಾರ್ಯಾರೂ ಆಗಾಗ್ಗೆ ತಿಂದಿರುವವೋ ಅಥವಾ ಕಿವಿ

ಗಳನ್ನು ಹಿಂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವೆವೋ ಅವರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಶರಯೂ ಕೇವಲ ಬೆಟ್ಟೇಜೆನಕಳಲ್ಲವೆಂಬದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅವಗತವಾಗಿದ್ದೀತು; ಮತ್ತು “ವ್ಲಾಯಿಸ” ಅಂದರೆ ಬರಿಯ ಸಪ್ತಳ-ಧ್ವನಿ. ಇದು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರದು ದೊಡ್ಡದೆಂಬದು ಲಗ್ನದಲ್ಲೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರು ಹೆಸರು ಹೇಳುವಾಗ ತಾನೇ ಗೊತ್ತಾದೀತು.”

ಕಡೆಗೊಬ್ಬ ಚುಚುಂದ್ರಿಯಾದ ಕನ್ಯೆಯು ಮುಂಬಂದು—“ಇನ್ನು ಕೊನೆಯ ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೇಳುವೆನು” ಎಂದಂಗಳು. ಶರಯೂ ಇದುವರೆಗೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ನಗುತ್ತಿದ್ದಳು. “ಖೋಡಿ ಹುಡುಗರಿವು! ತೂಗುಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತದ್ದರಿಂದ, ಇವರ ಬಾಯಿ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬೊಗಳಹತ್ತಿದೆ. ಇವರ ಬಾಯಿಗೆ ಯಾರು ಹತ್ತಬೇಕು?” ಎಂದಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆ ಹಾಡಿನ ಮೇಲಿನ ಭಾಷ್ಯವಿನ್ನೂ ಮುಗಿಯದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳು ತೂಗುಮಣಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಹುಡುಗೆಯರ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು; ಮತ್ತು ಈ ಮೊದಲಿನ ಹುಡುಗೆಯು ಹೇಳಿದಂತೆ ತಾನು ನಿರೂಪದ್ರವೀ ಬೆಟ್ಟೇಜೆನಕಳಲ್ಲಿಂಬದನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು. ಸಾಲಿನೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗೆಯರ ಗಲ್ಲಗಳ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರ ಹಿಂದೊಬ್ಬರಂತೆ ತಪರಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಳು; ಗಲ್ಲ ಹಿಂಡಿದಳು; ಕಿವಿ ಹಿಂಡಿದಳು; ಹಾಗೂ ನಕ್ಕು—“ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಹೀಗೆ ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಹತ್ತಿರುವಿರಾ ಸೆಟವಿಯಿರಾ! ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂದು ನಿಮ್ಮನ್ನಿಲ್ಲಿ ಕರೆಯಿಸಲಾಗಿದೆಯೋ?” ಎಂದಂದು, ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿ: “ನನಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಬೇಕಾಗಿರಬಹುದು; ಅಥವಾ ಬೇಡಾಗಿರಬಹುದು. ನಾನು ಆತನ ಗುಲಾಮಳಾದೇನು; ಇಲ್ಲವೆ ಅವನನ್ನೇ ನನ್ನ ಗುಲಾಮನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡೇನು. ನಾನು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದೇನು; ಅಥವಾ ನಡೆದು ಹೋದೇನು ನನ್ನ ಆ ಭಾವೀ ಚರಿತ್ರವರ್ಣನದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಿಮಗಾರು ಕೊಟ್ಟರೇ? ಬಾಯಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ಹಾಡು ಬಂದಿತೆಂದು, ಅದನ್ನು ಸಹಜ ವಿನೋದದಿಂದ ಮೋಜಿಗಾಗಿ ಅಂದಾರೆಂದು ನಾನಿದುವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತು ಕೇಳಿಕೊಂಡೆನು; ಆದರೆ ಈ ಖೋಡಿಗಳು ಆ ಹಾಡಿನ ಹಾಗು ಅದರೊಡನೆಯೇ ನನ್ನ ಭಲನವನ್ನೇ ನಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರಲ್ಲ!” ಎಂದಂದು ಅವಳು ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕಳು; ಹಾಗೂ ತಾನೂ ಆ ತೂಗುಮಣಿಯ ಮೇಲಿನ ಹುಡುಗೆಯರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ಕುಳಿತು, ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಚಾಚಿ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ದೊರೆತಷ್ಟು ಮಂದಿ ಹುಡುಗೆಯರನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಆ ಹಾಡು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಯಾವಳು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಮಾತಾಡಿದ್ದಳೋ ಅವಳೇ ಮುಂಬಂದು,

ನಾನು ನಿಮಗೆ “ಹಾಡಿನ ಗುಂಡು ಹೊಡೆದಿರಿ; ಆದರೆ ಗುರಿ ತಪ್ಪಿತೆ”ಂದು ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಎಂದೆಂದಳು.

ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲ ಆ ಹಾಡಿನ ಉಪಾಖ್ಯಾನವಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯ ಅಖ್ಯಾನವೆಂದರೆ, ಯಾವ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ ಮೂಲಕ ಚಂದೂಲಾಲ ಮತ್ತು ಶರಯೂ ಇವರ ಲಗ್ನವಾಗುವದು ತಡೆದು ನಿಂತಿದ್ದಿತೋ ಆ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ವರನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಾಸಾಗೋಣವು. ಈಗ ಅದು ಆಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕ ಆಗುವದು. ಮುಹೂರ್ತ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಹಿಂದುಮುಂದಾದೀತಷ್ಟೇ. ಅದರಿಂದ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಗಡಿಗನೀರು ಮಾಡುವಂತೆ, ಶರಯೂಳ ಗೆಳತಿಯರು ಮೇಲೆ ಮೇಲೆ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾದ ಅರಿಷಣ-ಕುಂಕುಮವೆಂದೂ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಈ ಗಡಿಗನೀರೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ, ಈ ಸಮಾರಂಭವೆಸಗಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ವಾಡೆಯೇ ಯೋಗ್ಯವು. ಏಕೆಂದರೆ, ಹುಡುಗರ ಸಮೂಹವು ಕೂಡಲಿಕ್ಕೂ, ಆಡಲಿಕ್ಕೂ, ವಿಹರಿಸಲಿಕ್ಕೂ, ಊಟ-ಶಿಂಡಿಗಳಿಗೂ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಜೆನ್ನಾ ಗಾದೀತೆಂದು ಆ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಗಡಿಗನೀರಿನ ನಾಮಧೇಯವೆಸಗದೆ, ಆದರೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದೇ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಯೋಚಿಸಿ, ಶರಯೂಳ ತಾಯಿಯು ಆ ಸಮಾರಂಭವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಜರುಗಿಸಿದ್ದಳು.

ಮೇಲೆ ಘಡಹಾಲುಸಳ ಪತ್ರ

ಚಂದೂನ ಅಭಿನಂದನಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ-ಏನು ಬಿಡಲಿ ಎಂಬಂತಾಗಿತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಾಸಾಹೇಬರು ಭಾವಿಕರು. ಅವರ ಅನಂದವೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರ ಭಾವನೆಗಳು ಉಚ್ಚಂಖಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅವರು ಚಂದೂನನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕರೆದು, ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ತೆಗೆದರು! ಪೂಜಾರಿಯಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಮಹಾ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಪಂಚಾವೃತದ ಮಹಾನೈವೇದ್ಯ ತೋರಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಕೊಡ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಸಲಕರಣೆಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವರು ಕೆಲವು ದಾನ-ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನೂ ಹಂಚಿದರು, ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೆ ಸೀರೆ ಖಣಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟರು; ಆದರೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗುಲ್ಲು ಎಬ್ಬಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ

ಗಂಡ ಮತ್ತು ಮಗ ಇವರ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯವರಿಗೆ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಸುಗುಣಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರಿಗೆ ಅಡಿಗಿಮನೆ-ನಡುಮನೆಗಳ ಹೊರಗಿನ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಅವಕಾಶವಿತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಜೊಯ್ಸನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಚಂದೂನ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಮುಹೂರ್ತವಾಫಾದು? ಹಳೇ-ಹೊಸ ಒಡವೆಗಳ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಹಾಗು ಮುಯ್ಯದ ಯಾವ ಯಾವ ಸನಗುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯ ವಿಸಿದರು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಮಾತ್ರ ಒಂದೇಸವನೆ ಗೊಂದಲವನ್ನೇ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಡಿ ವಾಡೆಯು ಶೃಂಗರಿಸಲಾಯಿತು. ಮಂಟಪಗಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲಾದವು. ಹಳೇ-ಹೊಸ ಚಾವಡಿಗಳ ಯೋಜನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತಂತಿ, ಕಾಗದಗಳು ಬರಹೋಗಹತ್ತಿದವು. ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಯವರಿಂದ ಬರುವ ಅಭಿನಂದನದ ತಂತಿಗಳಿಗಿಂತ ಅವರು ಸ್ವತಃ ಹೊರಗೆ ಕಳಿಸಿದ ಆನಂದಪ್ರದರ್ಶಕ ತಂತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ನಂದಭುವನ ಪ್ರಾಸಾದದ ಮ್ಯಾನೇಜರನು ಹೊರಗಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ, ಒಳಗೆ ಸರ ಸಾಹೇಬರೂ ಚಂದೂಲಾಲನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗಳ ಕೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಬಂದ ಕಾಗದ-ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ ನೋಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಬರೆಯುವಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದರು.

ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಚಂದೂಲಾಲನ ಪರೀಕ್ಷೆ ವಾಸಾದ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಕೆಲವು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಳಿಸುವದೂ ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನೇ ಅವರು ಆಗ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮುಖ್ಯವಾದ ಪತ್ರವೆಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದ ಗವರ್ನರನಿಗೆ ಅವರು ಬರೆದ ಪತ್ರವು ಹೀಗಿತ್ತು:—

My dear respected Your Excellency,

I am graciously pleased to congratulate you for the conquest of my son Chandulal in the I. C. S. examination. He is a third in the class. God gives me great son, and now gives British Government great officer. He will face Your Excellency

in few days and get orders of appointment. I hope he will receive your benefactions and stimulants.

ಬಳಿಕ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಲಿಗೆಯವನಾದ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಲೆಕ್ಟರನಿಗೆ ಹೇಗೆಂದು ಬರೆದರು:—

Dear Mr. Osborn,

Congratulations, my dear man, for my son passing your own examination. I hope you will one day come right-about-turn to Chodyapura, and make me opportunist for introducing him to you. Bring with you large party for entertainment. My palace will give you full commode for any number. There will be grand feast and afterwards combustibles in all colours. If no tour programme fixed, you can easily manufacture special business to please me. My son may become your Assistant Collector, and then you will be his father and not me. Give my salams and secret inquiries to madam sab.

ಅವರು ಮೂರನೇ ಪತ್ರವನ್ನು ಪೋಲೀಸ ಚೀಫ ಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಬರೆದರು. ಅದರ ನಕಲನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ:—

Oh Bhai Simcox,

Shake hands with this your Pagal friend. my son has toppled the ladder of glory and made me his father bahoot-khoosh, bahoot-khoosh! Surely you never want special iavitation to come to my house for any important occasion and eat, drink and make merry. Your badmash police work go hang for that day. D'ont forget to bring your sweet young wife with you. My son also is going soon to take a bridesmaid to his bed. Send my boy all

your gratitude and good feeling for a brother Dist. Officer, though remember he is I. C. S. man, and may have a right to tup you as superior one of these days.

(ಮೇಲಿನ ಮೂರೂ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮೂಲ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿಯೇ ಓದದ ಹೊರತು ಅವುಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಅವುಗಳ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬರಿಯ ಕನ್ನಡ ವಾಚಕರು ಇವುಗಳಿಗೆ ಎರವಾಗಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ.)

ಖುದ್ದ ಗಂಗಾರಾಮರ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದ ತಂತಿ-ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಅವರ ಕಡೆಗೇ ಒಯ್ದು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಓದಿಯಾದ ಕಾಗದವನ್ನು ಅವರು ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ತಂತಿಯ ಫೈಲಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಓದಿ ಓದಿ ಸೇರಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಅವನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ನಂತರ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವ ದವರ ವಿಚಾರವಿದ್ದಿತು.

ಚಂದೂಲಾಲನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ತಂತಿ ಮತ್ತು ಕಾಗದಗಳು ನೆಟ್ಟಗೆ ಅವನ ಕಡೆಗೇ ಒಯ್ದು ಕೊಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಔಪಚಾರಿಕ ಅಭಿನಂದನದ ತಂತಿಗಳನ್ನೂ ಕಾಗದಗಳನ್ನೂ ತಟ್ಟನೆ ಓದಿ, ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಒಂದು ಮುಚ್ಚಳಿರದ ಬೆತ್ತದ ಬಾಸ್ಕೆಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ತುಸು ತುಚ್ಛತೆಯಿಂದಲೇ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಆನೌಪಚಾರಿಕಗಳಾದ ಕೆಲವು ಪತ್ರಗಳೂ ಬಂದಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಅವನು ಲಕ್ಷ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಓದಿದನು; ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಇಂದು ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಟಪಾಲು ಬರುವ ದಿನವಾಗಿತ್ತೆಂಬದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಮೂಲಕ, ಆ ಟಪಾಲಿನಿಂದ ಬರುವ ಕಾಗದಗಳ ಕಡೆಗೇ ಆತನು ಟಕ್ಕುಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಾಸಾದ ತಂತಿಯು ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೀ ಮಿತ್ರನಿಂದ ಅಂದರೆ, ಉದಯಶಂಕರನಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇವನು ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ಒಂದು ಆಭಾರಪ್ರದರ್ಶಕ ತಂತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಅದರೊಡನೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ಬಹು ಮಹತ್ವದ ತಂತಿಯನ್ನು ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಬೇರೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಇವನು ಕಳಿಸಿದನು. ಅವನು ಅದರ ಉತ್ತರದ ನೀರಿಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇ ಈದಿನ ಆತುರದಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದನು; ಆದರೆ ೧೭-೧೮ ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿರಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ಅಂಥ ಮಹತ್ವದ್ದೇ

ಆದ ಆ ಎರಡನೇ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪತ್ರವು ಇಂದಿಗೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಚಂದೂಲಾಲನ ದೃಷ್ಟಿಯು ಅದರ ಕಡೆಗೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೇಧಿಸಿತ್ತು.

ಆತನು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲಿ ಕೊಂಚ ತ್ರಸ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಬೇರೆ ಕೆಲಸದ ಬಗ್ಗೆ ಆತನನ್ನು ಬಂದು ಕೇಳದರೆಂದರೆ, ಅವನು ಕವ್ ಬವ್ ಎಂದೆಂದು ಮತ್ತು ದುರುತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಅವರನ್ನು ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದನು.

“ಸಾಹೇಬ, ಕುದುರೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ತರಲೋ?”

“ ಆ ಕುದುರೆಯೂ ನೀನೂ ಸಾಯಿರಿ! ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗಾರು ಹೇಳಿದರು? ಸವಾರಿಗೆ ಹೋಗುವ ವೇಳೆಯು ಆಗಲೇ ಮೀರಿಹೋಗಿದೆಯೆಂಬದು ಕತ್ತೇ, ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೆ? ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತಿ ಆ ಗಡಿಯಾರದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡು; ಅಂದರೆ ತಿಳಿದೀತು.”

ಕುದುರೇ ಜವಾನನು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಬಟ್ಟರನು-ಚಹ ತರಲೇ? ಎಂದು ಕೇಳಲು, ಅವನಿಗೆ ದೊರೆತ ಉತ್ತರವೇನೆಂದರೆ :ಯೂ ಬ್ರೂಟ! ನಾನು ಹಗಲೆಲ್ಲ ಒಂದೇಸವನೆ ಚಹವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇನೇನೋ? ಸವಾರಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಇದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡ ಇವನು ಚಹ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದನು! ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಟಾಮಿಗೆ (ನಾಯಿಗೆ) ಕುಡಿಸು ಹೋಗು!”

ಬಿಂಬಿಯು ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದು ಇಣುಕಿ ನೋಡಿ —“ಅಣ್ಣಾ, ಇಂದು ಹೊರಗೆಲ್ಲಿಯೂ ಅಡ್ಡಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಲ್ಲ? ನಿನ್ನ ಮೊಟರು ತೆರವಿದ್ದರೆ ನಾನು ಶರಯೂಳೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ”

ಅವಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಉತ್ತರವು ತುಸ ಸೌಮ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು: “ತಕ್ಕೊಂದು ಹೋಗು, ಮೊಟರು ತೆರವೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಶರಯೂಳ ಹತ್ತರ ಏನು ಕೆಲಸ? ಗೆಳತಿಯ ಬಳಿಗಾದರೂ ನಿಯಮಿತವಾಗಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತಿರಬೇಕು.”

“ಹೌದೋ; ಆದರೆ ಅವನು ಅವರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಮುತ್ತಿನ ಬಳಿ ಗಾಗಿ ಶರಯೂಳ ಕೈ ಅಳತೆ ತಕ್ಕೊಂದು ಬಾ, ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಹೋಗಬೇಡವೇ?”

“ಹೀಗೆ ಏನು? ಹಾಗಾದರೆ ಹೋಗಲೇಬೇಡವೆಂದು ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬಳಿ-ಗಿಳಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರ ಯಾವ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಳು ಉಸಾಬರಿಯನ್ನೇಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದೀರಿ? ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಳೇ ಬಳಿಗಳೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆಯೆಂದು ಹೊಸವು ಮಾಡಿಸುವುದೆ? ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಗುವುದೇ ಬೇಡ; ಮತ್ತು ತಂಗಿ, ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ

ಮರೆತನು. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ನನಗೆ ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದೀತು. ಅದ ಕ್ಯಾಗಿ ಮೋಟರಬೇಕಾಗುವುದು ಕಾರಣ ನೀನದನ್ನೀಗ ಒಯ್ಯಬೇಡ.”

ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸ್ವಂತ ಮಾಸಾಹೇಬರೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬಂದು ಋರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದರೆ, ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆ ಹಿಡಿದೀತೆಂದು, ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ತನ್ನ ಋರ್ಚಿಯಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೆಂದು ಕಾಣುವ ಹಾಗೆ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದನು: “ಏಕೆ ಮಾಸಾಹೇಬ, ಇಂದು ಶಿವಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇನು?”

“ಹೋಗಲಿಲ್ಲವ್ವಾ.” ಎಂದಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು “ಈಗ ಮನೆಯ ಕೆಲಸಗಳೇ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲ ಬಗೆಹರಿಯುವ ವರೆಗೆ ಶಿವಮಂದಿರದ ಕಡೆಗೆ ಬಿಡುವಾದಾಗಲೇ ಹೋಗಬೇಕಾಗುವದು. ಅದಿರಲಿ. ಬಿಂಬಿಯನ್ನು ಶರಯೂಳ ಮನೆಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು. ಅವಳ ಕೈಯ ಅಳತೆ ತರಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಆಕೆಗೆ ಬೇಡವೆಂದೇಕೆ? ನಿನ್ನ ಮೋಟರ ತರವಿದಯೋ ಹೇಗೆ? ಕೇಳಬಾ ಎಂದು ನಾನೇ ಅವಳನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದೆನು. ನೀನೇನು ಹೇಳಿದೆಯೋ ಅದು ಅವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಎಲೋ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಹಳೇ ಬಳೆಗಳಿರುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಲಗ್ನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಳೇ ಆಭರಣಗಳನ್ನಾ ರಾದರೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವರೇ? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿನ್ನ ತನಕ ಈ ಮಾತು ಬರುವ ಕಾರಣವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಆ ಮಾತೇ ಹೊರಟಿರುವದರಿಂದ ಮನಬಿಚ್ಚಿಕೇಳುತ್ತಿರುವೆನು; ನೀನಾದರೂ ಬಿಚ್ಚುಮನದಿಂದ ಹೇಳಬೇಕು. ನಿನ್ನಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಬಳೆಗಳು ಸೇರದಿದ್ದರೆ ವಜ್ರದಿಂದ ಮಾಡಿಸಲೋ? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅದೂ ಸಿದ್ಧವಿದೆ. ಇಂಥ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯೇ ಮಾಡಿಸತಕ್ಕದ್ದಿರುತ್ತದೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಶರಯೂಳ ಮುಂಗೈ ಬೆಳವಳವಣಿಗೆಯು ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಲಾರದು.”

‘ಅವ್ವಾ’ ಚಂದೂಲಾಲನು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ: ‘ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನ ತನಕ ತಲುಪಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನಾದರೂ ತುಸ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ನಿನ್ನಗೆ ತಿಳಿಸುವುದೇನಂದರೆ, ನೀವು ಯೋಚಿಸಿರುವ ಈ ಬೇತನ್ನು ತುಸ ಮುಂದೂಡುವವೇ ವಿಹಿತವು.’

“ಭಲೆ! ಇನ್ನು ತಡೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಇಲ್ಲೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದಲ್ಲ! ಪರೀಕ್ಷೆಯು ರಿಝಲ್ಟಿನ ತಂತಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ತಂತಿ ಬಂದ ನಂತರವೂ ಸುಮ್ಮನೆ

ವೇಳೆಗಳೆಯುವದು ವಿಹಿತವಲ್ಲ. ಬರಿಯ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಏಕೆ, ಶರಯೂಳ ತಾಯಿಯೂ ಉತ್ಸುಕಳೇ ಆಗಿರುವಳೆನ್ನು; ಮತ್ತು ಅದಾದರೂ ಯೋಗ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ನೀನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗಲೇ ನಾವು ಈ ಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆಗ ಅಂಥ ಅಭಾವಿತ ಅಡಚಣೆಗಳೇ ಉಂಟಾದವು. ಈಗ ಆ ಮಾತು ಮಾತಾಡಿದರೆ ಉಪಯೋಗವೇನು? ಆದರೆ ಅಪ್ಪಾ, ಚಂದೂ! ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಕಾರ್ಯವೆಸಗಲಿಕ್ಕೆ ನೀನಿನ್ನು ಎಲಂಬಗೂಳಸಬೇಡ. ನಿಮ್ಮಂಥ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದ ಹುಡುಗರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಹಳೇ ಪೀಳಿಗೆಯ ಹುಡುಗರಂತೆ ಲಗ್ನದ ಬಗ್ಗೆ ಔತ್ಸುಕ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲೆಂಬದು ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ನಾವು ಹಳೇ ಪೀಳಿಗೆಯ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರು ಜೀವಂತವಿರುವೆವಲ್ಲವೆ? ಅದರಿಂದ ನೀನು ಒಂದಿಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆಯೂ ನಡೆ. ಅದರಿಂದೇನೂ ಕೆಡುವದಿಲ್ಲ ಕಂಡೆಯಾ! ಮುಂದಿನ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಮುಹೂರ್ತಗಳಿರುವವೆಂದು ನಮ್ಮ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ನನಗೆ ಈಗಲೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೋದರು.”

“ಅಪ್ಪಾ, ಆದರೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಲಗ್ನವಾಗುವ ಮಗ ಮತ್ತು ಲಗ್ನವಾಗುವ ಮಗಳು ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರಿದ್ದರೆ, ಮೊದಲು ಮಗಳ ಲಗ್ನವಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಮಗನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗಬೇಕೆಂಬ ರೀತಿಯು ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಅದರಿಂದ ಬಿಂಬೆಯ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡೋಣ. ಬಳಿಕ.....”

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಚಂದೂಲಾಲನು ಮುಗುಳು ನಗೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಈ ತನ್ನ ನಗೆಯು ಮೋಸದ್ದಿದೆ, ಮನಃಪೂರ್ವಕವಲ್ಲ; ತಾನು ಅದೊಂದು ವೇಷ ಹಾಕಿರುವೆನು; ಕೇವಲ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿನಾಟ ನಡೆಸಿರುವೆನು, ಎಂಬದರ ಅರಿವು ಅವನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು.

ಮಾಸಾಹೇಬರು ತುಸು ಪೇಚಿಗೆ ಬಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರಿಗೂ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹೊಳೆಯಿತು:—“ತೀರ ಸಮವಯಸ್ಸಿನ ಉಪವರ ಕನ್ಯೆಯ ಲಗ್ನವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯಿದೆ; ಆದರೆ ಅದು ಏಕುಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಲಗ್ನ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಶ್ರಮ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಆ ಕೆಲಸವು ಸಂಕಟಪ್ರಾಯವಾಗಿಯೇ ತೋರುವದು. ಅದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮೊದಲು ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಂಡಿತೆಂದರೆ, ಬಳಿಕ ಮಗನ ಲಗ್ನದ ಉಸಾಬರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲ, ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ. ವರತೋಧನೆಗಾಗಿ ಕನ್ಯಾಪಕ್ಷದವರು ದೂರದೂರಿನಿಂದ ಬರುವರು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬಿಂಬೆಯ ಲಗ್ನದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಚಿಂತೆಯೆನಿಸುವದೇ? ಎಲೋ, ನೀನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನಾವು ಅವಳಿ

ಗಾಗಿ ಮನೆತನ ನೋಡುವ ಮೊದಲೇ ಖಾಸ ಗುಪ್ತರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವ ಹಲವು ಬೇಡಿಕೆಗಳು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ಬಿಂಬೆಯು ನಕ್ಷತ್ರದಂತೆ ಚೆಲುವೆ! ಆದರೆ ಬಿಂಬೆಯೇ ಹಟದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದೇನಂದರೆ, ಅಣ್ಣನ ಲಗ್ನವಾಗದ ಹೊರತು ನಾನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವಳಲ್ಲ! ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಲಗ್ನವಂತೂ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆಯೇ ನಿಶ್ಚಿತವಾದದ್ದು ನಿಂತಿರುವುದು. ಆದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನವನ್ನೇ ಮುಂಚೆ ಮಾಡಿ, ಬಳಿಕ ಬಿಂಬೆಗೆ ಮಾಡೋಣ.”

“ಅವ್ವಾ, ಅದೆಲ್ಲ ನಿಜ; ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ಮುಂದೂಡಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕೆಲ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳೂ ಇವೆ. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಲಗ್ನ ಬೇಡ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತ.”

“ನಿನ್ನ ಆ ಕಾರಣವನ್ನು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಂಕೋಚ? ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಬೇಕು? ಬಾ, ಬರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈಗಲೆ ನನ್ನೊಡನೆ ನನ್ನ ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕೂಡೋಣ. ಈಗ ನನಗೂ ಬೇರೆ ಅವಸರದ ಕೆಲಸಗಳಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನೆದುರು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಸಂಕೋಚವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಅದನ್ನು ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರ ಬಳಿ ತಿಳಿಸು. ನೀನು ಅವರ ತೊಡೆಗೆ ತೊಡೆಯಾನಿಸಿ ಕುಳಿತು ಬೀಡಿ ಸೇದುವಷ್ಟು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಿರುವದರಿಂದ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮನಸನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವಷ್ಟು ಸರಿಕದ ಸಲಿಗೆಯವನಂತೂ ಅಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ.”

ತಾನು ತಾಯಿಯೊಡನೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅವಳಿಗನಿಸಿಗೊಡುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಚಂದೂಲಾಲನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದಲೇ ಆತನು:—“ಇಲ್ಲ-ಇಲ್ಲ. ಅವ್ವಾ, ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನೊಡನೆ ನಾನು ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡದಿರುವೆನೇ? ಆದರೆ ಈಗಲೇ ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಳೆನು. ನಾನು ಟಪಾಲಿನ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರಿಂದ ನನಗೀಗ ಸಮಯವಿಲ್ಲವಿಷ್ಟೇ.”

“ಆದರೆ ಇಂದು ಭಾನುವಾರವಲ್ಲವೆ?”

“ವಿಲಾಯತಿ ಟಪಾಲಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ರವಿವಾರವೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವರು.”

ಮಾಸಾಹೇಬರ ಮನಸ್ಸಿನಂತಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರಾದರೂ ಮಾಡುವದೇನು? ‘ಟಪಾಲ’ ಎಂದ ಕೂಡಲೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಗಳೂ ಅದನ್ನು ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಲಾರವು; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ‘ವಿಲಾಯತಿ ಟಪಾಲ’ ಅಂಥಬಳಿಕ ಕೇಳುವುದೇನು?

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು; ಕೂಡಲೆ ಚಂದೂ ಲಾಲನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಪಾಯಿಯು ವಿಲಾಯತಿ ಟಿಪಾಲಿನ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವನ ಮೇಜಿನಮೇಲಿಟ್ಟನು. ಚಂದೂಲಾಲನು ಅವುಗಳನ್ನು ಅವಸರ ದಿಂದ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದನು; ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳ ವಿಶೇಷ ಗುರ್ತಿನ ಒಂದು ಗುಲಾಬೀ ಬಣ್ಣದ ಪಾಕೇಟನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು, ತುಟಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಹರಿದನು. ಒಳಗೆ ಹೆಂಗಸು ಬರೆದ ಸುಂದರ ಅಕ್ಷರಗಳ ಕಾಗದವೊಂದು ಇದ್ದಿತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಓದತೊಡಗಿದನು. ಅದು ಇಂತಿದ್ದಿತು:

ತಾರೀಖು ೧೨ನೇ ಅಗಸ್ಟ ೧೯೪೦

“ನನ್ನ ಮಧುಮಧುರ ಮತ್ತು ಪ್ರಿಯೋತ್ತಮ ಪ್ರಿಯಕರಾ!

ನೀನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡವನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದಾಗಿನಿಂದ ನನ್ನ ಜೀವವು ಅಥವಾ ಆತ್ಮವು ಯಾವುದೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯಂತಾಗಿದೆ; ಅಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ದೃವಿಸಿವೆ; ಅದರಿಂದ ಅದು ರಾವಾಗಲೂ ಹವೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದೆ; ಕೆಳಗೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ರಾಂತಿಕೂಡ ಪಡೆಯದೆ. ಅದು ಮೇಲೆ ತಾರಕಾಂಕಿತ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು ನಿರೀಕ್ಷಿಸ ಹೋದ ರಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮಸಕು ದರ್ಶನವಾದರೂ ತಪ್ಪಿ ಆದೀತೇ? ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಗತಿಯಾದರೂ ತಿಳಿದೀತೇ? ನಿನ್ನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ರಿಫುಲ್ಸಿನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ಎಷ್ಟು ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದಲೂ ಚಿಂತೆಯಿಂದಲೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಿಸಿ ಕುಳಿತಿರುವೆಯೋ, ನಾನಾದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಯೇ ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಬರೆಯುವಾಗ ತುಸ ತಪ್ಪಿಬಿಟ್ಟೆನಪ್ಪಾ! ಯಾಕಂದರೆ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಯಚ್ಚೇ, ಚಿಂತೆಯೇತರದು, ಎಂದಂದಿ? ಮತ್ತು ಅದಾದರೂ ನಿಜವೇ ಇದೆ. ಯಾಕಂದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯ ನಿನ್ನ ಯಶದಬಗ್ಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟಾದರೂ ಸಂದೇಹಪಡುವುದೆಂದರೆ, ಅದು ನಿನ್ನ ತೇಜಸ್ವೀ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಗೆ ಅವಮಾನವಿತ್ತಂತೆಯೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕಪ್ಪಾ! ಪ್ರೇಮವು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಅಂಜುಬುರುಕನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನೀನು ಈಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಮರಳಿಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ, ನನಗೂ ಆ ದೇಶದ ಕನಸುಬೀಳಹತ್ತಿವೆ; ಅತ್ತ ಕಡೆಯ ಸಂಗತಿಗಳ ಕಲ್ಪನಾಚಿತ್ರ ಗಳು ಮನಃಚಕ್ಷುಗಳೆದುರು ಬಂದು ನಿಲ್ಲಹತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಯಾಕಂದರೆ ಇನ್ನು ಬೇಗನೆ ಆ ದೇಶವು ನನ್ನದೂ ಆಗತಕ್ಕದಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಪ್ರೊಫೇಸರ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್ ಮೂಲರನೆಂಬ ಪಂಡಿತನು ಇಡಿ ಜನ್ಮವೆಲ್ಲ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ

ಮಾಡಿದರೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನವೆಂತಿರುವದೆಂಬದನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತ ಸಿಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲಕ ಪಂಡಿತ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮೂಲರನ ಪ್ರೇಮವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಮೇಲಿದ್ದಂತೆ, ಆ ದೇಶದ ಮೇಲಿನ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವಾದರೂ ನಿನ್ನ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮದ ಸಲು ವಾಗಿಯೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಆ ಪಂಡಿತನಿಗಿಂತಲೂ ನಾನೆಷ್ಟೋ ಭಾಗ್ಯಶಾಲಿನಿ ಯೆಲ್ಲವೇ? ಯಾಕಂದರೆ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನಗೆ ನನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು.

ಆದರೆ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಲಗ್ನವಾದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ರೋಟಿಂಗ ಶಾಹಿಯ ಆಗ್ರಹವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಯೋಜನೆಯಿದೆ? ಎಂಬದನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಸು; ಅಂದರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದರೆ ನಿನಗೆ ರುಚಿಸಿತು! ಮತ್ತು ನಾನು ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯ ಮಡದಿಯೆಂದು ಜಗಜ್ಜಾಹೀರು ಮಾಡುವ ಆ ಕೇಶರೀ ತಿಲಕವನ್ನು ನಾನು ಹಚ್ಚಲೇಬೇಕೋ? ಇನ್ನು ಉಡುಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಯಾವ ಉದ್ದುದ್ದನ್ನ ಸೀರೆ ಯುಡುವರೋ ಮತ್ತು ಯಾವುಗಳ ನೀರಿಗೆಗಳು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಚ ಕೊಂಚ ಎಳೆಯುವವೋ ಅವು ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸೇರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಹಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಕೇಶರೀ ಕುಂಕುಮದ ಮಾತು ಹಾಗಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿನಗಾಗಿ ಅದನ್ನೂ ನಾನು ಹಚ್ಚೇನು. ಮಾಡುವದೇನಪ್ಪಾ! ಒಂದು ಬಂತು, ಒಂದು ಹೋಯಿತೆನ್ನ ಬೇಕಿಷ್ಟೇ! ನಿನ್ನ ಆ ಕೇಶರೀ ತಿಲಕವನ್ನು ನಾನು ಹಚ್ಚೇನು; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ನನ್ನ ತುಟಿಗಳನ್ನು ರಂಗಿಸುವ ಕೆಂಪು ಖಡೂದ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟೆನು. ಅಂದರಾಯಿತಲ್ಲವೇ? 'ಯಾಕಂದರೆ, ರೋಮಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ರೋಮನ್ನ ರಂತೆ ನಡೆಯುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಇರಬೇಕು' ಎಂದೆ ನ್ನು ವಂತೆ ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವದಾದರೆ, ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಡನೆ ಸಮರಸ ವಾಗುವದೂ ಅದರ ದ್ವನಿಗೆ ದ್ವನಿಗೂಡಿಸುವದೂ ಇವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆತ್ಮ ವಲ್ಲವೇ?

ಅದಿರಲಿ. ನೀನು ತಂತಿಯ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿದ್ದ ಮುನ್ನೂರು ಪೌಂಡು ಗಳು ಎಂದೋ ತೀರಿದವು. ಮತ್ತೆ ಬೇಗನೆ ಅಷ್ಟೇ ಕಳಿಸಿದರೆ, ಅನುಕೂಲ ವಾದೀತು. ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಅನುಸರವನ್ನೂ ಪಡಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವ ದಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ನನಗನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ರಝಲ್ಪಾಗಿ, ನಿನ್ನ ಕಾಗದ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ, ಅದನ್ನೇ ಒಂದು ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ,

ನಾನು ತತ್‌ಕ್ಷಣವೇ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯಿರಿಸುವ ದೊಳ್ಳೇದು.

ಮೋಸಗೊಳಿಸದೆ ಎಸಗಿದ ಚುಂಬನಗಳು ನನಗೆ ರುಚಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಮೋಸಪಡಿಸಿ ಅವನ್ನು ಪಡೆಯುವದೆಂದರೆ, ನೀನು ಸಮಕ್ತ-ಸಮಾಪ ದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ನನಗಿರಲಿ, ಆದರೆ ನಿನಗಾದರೂ ಅಂಥ ಚುಂಬನಗಳು ಸೇರುವವೇ ಎಂಬದನ್ನು ಹೇಳು! ಅಂದರೆ ಮೇಲೆ ಬರೆದಿರುವಹಾಗೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣರೂಪೀ ಪಕ್ಷಿಯು ಮೇಲೆ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಸಂಚ ರಿಸಿ, ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಚುಂಬನಗಳನ್ನು - ಬಿಳಿಯ ಗಡ್ಡದ ಖ್ರಿಸ್ತಮಸ್ 'ಬಾಬಾ' ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಖ್ರಿಸ್ತಮಸ್ಸಿನ ರಾತ್ರಿ ಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರ ಕಾಲುಚೀಲಗಳೊಳಗೆ ಚಾಕ್‌ಲೆಟ್ಟಿನ ವಡಿಗಳನ್ನು - ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ಒಯ್ದು ಚೆಲ್ಲೆಂದು ನಾನದಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸುವೆನು.

ನಿನ್ನ ಅಖಂಡ ಪ್ರಿಯಕರಣೆ,

ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಸ"

ಚಂದೂಲಾಲನು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡದ ಹಾಗೆ ಮೂರು ಮೂರು ಸಾರೆ ಓದಿದನು. ಅದರಲ್ಲೇ ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯು ನೆಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೆತ್ತು. ಪತ್ರವನ್ನೇ ದುವದಾದ ಬಳಿಕ ಅದನ್ನು ಅವನು ತನ್ನ ಜೇಬಿನ ಒಳಗಸೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು, ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಾದನೆಂಬದನ್ನು ದರ್ಶಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಕಾಲ್ಚೆಗಳಿನ ಫರ್ಸುಗಳ ಮೇಲೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಸಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಗೆ ಬಿಡುತ್ತ, ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬಿದ್ದನು.

ವಜ್ರಾಘಾತ!

ಇಂದು ಸಂಜೆಗೆ ನಂದಭುವನದಲ್ಲಿ ಅಭಿನಂದನ ಸಮಾರಂಭದ ಮೊದ ಲನೇ ಖಾಸಗೀ ಔತಣವಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಆಯಿತು. ದೇಶೀ-ವಿದೇಶೀ, ಸ್ವಜಾತೀಯ-ಪರಜಾತೀಯರಾದ ಸುವಾರು ಮೂವತ್ತು ಮಂದಿ ಅಭ್ಯಾಗತರು ಭೋಜನ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದ ಚಾವಡಿಯೊಳಗಿನ ಹಾಲಿ ನಲ್ಲಿ ಋರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟಕ್ಕೆ ನೊದಲು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹಸಿಯುವದಕ್ಕೊಂದು ಯುರೋಪೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಯಿಂದ ಯಾವಮದ್ಯಪ್ರಾಶನಾದಿ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವರೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೆಲವರು ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಮದ್ಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸತಕ್ಕಂಥವರೂ ಕೆಲವರಿದ್ದರು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ : ಹೇಗೋ ಅನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ನೋಡುವ ನೆವ ಮಾಡಿ ಅತ್ತ ಮೋರೆ ತಿರುವುತ್ತಿದ್ದರು. ಧೂಮ್ರ ಪಾನವು ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ನಡೆದಿತ್ತು; ಅದರಿಂದ ಯಾರಿಗೆ ಆ ಪಾನವು ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅವರಾದರೂ ಬೇರೆ ಏನೋ ನೆವ ಮಾಡಿ ಕಿಟಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮೋರೆ ತಿರುವಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರೂ ಚಂದೂಲಾಲನೂ ಆ ಕೋಣೆಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರಿಗೆ ಏನು ಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಡುವೆ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಬಂದ ಚೀಟಿ-ಚಪಾಟಿಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿಮಾತಿನ ಉತ್ತರ ಇಲ್ಲವೆ ನಿಂತು ನಿಂತಿರುವಾಗಲೇ ಬರೆಹ ಮೂಲಕ ಉತ್ತರಗಳು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಕಲಿತ ಬಳಿಕ ತಮಗೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸ ವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ, ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯರಾದರು. ಆ ತರುಣರ ಔತಣಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡಬೇಕೆಂದೇ ಅವರು ಹಾಗೆ ಬೇಕಂತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಡೆ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು.

ಚಂದೂಲಾಲ ಮತ್ತು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ಇವರುಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪೀಳಿಗೆಗಳ ಅಂತರವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಆ ಹಿಂದೂ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಮಾಸಾಹೇಬರ ಸಮಾನೇಶವೂ ಆಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಸಾಮಾಜಿಕ ರೀತಿ-ರಿವಾಜುಗಳು ಅಲ್ಲಿಶಬ್ದಶಃ ಮುಕ್ಯಾಪಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಒಡೆದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಒಂದು ಪ್ರೇಮಜನ್ಯ ಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳೂ ಬೊಬ್ಬಾಟವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಡೆದಿದ್ದವು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೂರೇ ಜನ ರಿದ್ದರೂ ಆ ಮೂವರೂ ಕೂಡಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲಿನ ಹೊರಸು ಆದಂತಾಗಿದ್ದರು. ಅಂದರೆ ಹೊರಸಿನ ಒಂದೇ ಕಾಲು ಹಿಡಿದು ಎಳೆದರೂ ಆದರ ಮಿಕ್ಕ ಮೂರು ಕಾಲುಗಳು ಅದರೊಡನೆ, ಅದೇ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ತರೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆ ಆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಿಗೂ ಅದೇ ಸಂಧಿ ದೊರೆಯುವ ಹಕ್ಕೂ ಸಂಭವವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಹೊಸಯುಗದೊಳಗಿನ ಆ ಸಂಯುಕ್ತ ಹಿಂದೂ ಕುಟುಂಬವು ಇಂಥದೇ ಒಂದು ನಾಲ್ಕುಕಾಲಿನದಾಗಿತ್ತು! ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ಆ ಮೂವರು ಮುಖ್ಯರೂ ಆ ನಾಲ್ಕುಕಾಲಿನ ಹೊರಸಿನಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದ್ದರು.

ಚಂದೂಲಾಲನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನೆಂದು ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕನು; ಆದರೆ ವಿಲಾ

ಯತಿಗೆ ಹೋಗಿಬಂದವನಾದ್ದರಿಂದ ಗೋಮಾಂಸಕ್ಕೂ ಆತನ ಸಿದ್ಧತೆಯೇ ಇತ್ತು. ಆತನು ವಿದೇಶದಿಂದ ಬಂದೊಡನೆಯೇ ಒಬ್ಬ ಚಟೇಗಾರ (ಕ್ರಿಸ್ತೀ) ನೌಕರನನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟನು. ತಾಜಾ ತತ್ತಿಗಳ ಖಾದ್ಯಗಳು ಸಿಗಬೇಕೆಂದು ತೋಟದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಳಿಯದೊಂದು ಗೂಡೂ ಕಟ್ಟಲಾಗಿತ್ತು. ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಟನ್‌ಮಾರ್ಕೇಟ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಚಂದೂನ ಚಟೇಗಾರ ಆಳು ಮಟನ್‌ಮಾರ್ಕೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಒಡೆಯನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದು ಬೆಚ್ಚಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಜಮಾನನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ತಂದು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಂತೆಯೇ ಚಂದೂಲಾಲನ ಖಾಸ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಮದ್ಯದ ಸೀಸೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಾದರೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೇ; ಆದರೆ ಅವರು ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನು ನಿಷೇಧವೆಂದು ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅವರು ದಿನಾಲು ಶಾಕಾಹಾರವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಮಾಂಸಭಕ್ಷಕರ ಸಂಗಡ ಒಂದೇ ಮೇಜನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಉಣ್ಣಲಿಕ್ಕೆ ಅಂದರೆ, ಮಾಂಸದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ತಂದು ಯಾರಾದರೂ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವರ ಸಿದ್ಧತೆಯಿತ್ತು. ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಶಾಕ್ತಪಂಥೀಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿದ್ದುದರಿಂದ, ಶಕ್ತಿದೇವಿಯು ಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಅವರು ಮದ್ಯವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಪ್ರಸಾದದ ಪಾತ್ರೆಯು ಪುಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಟ್ಟಲವಿದ್ದದ್ದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೊಡ್ಡ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಟ್ಟಲದಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರು ಸ್ವತಃ ಧೂಮ್ರಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಾಹೇಬ ಜನರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಪೃಶ್ಯಾಸ್ಪೃಶ್ಯದ ಭೇದವು ತೋರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಚಂದೂನಿಟ್ಟಿದ್ದ ಚಟೇಗಾರ ನೌಕರನಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಪಡಸಾಲೆಯ ಹೊರಗಡೆಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು!

ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಾವು ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವು ಶಾಕ್ತಪಂಥದ್ದೂ ಎಂಬದು ಮಾನ್ಯವಿತ್ತು; ಆದರೆ ನನರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಾಷ್ಟಮಿಯ ದಿವಸ ತೀರ್ಥಪೆಂದು ಒಂದು ಉದ್ಧರಣೆಯಷ್ಟು ಮದ್ಯವನ್ನು ಅವರು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ಹೊರತು, ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಕ್ಕಿ ಅವರು ಎಂದೂ ವರ್ತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಂಸಾಹಾರವನ್ನಂತೂ ಅವರು ಎಂದೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕೇವಲ ಸನಾತನಿ ಮತದವರು. ಅದರಿಂದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬಾಬಿನ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೂ ಮಗನಿಗೂ ಎಂದೂ ಕೈಯಿಕ್ಕುಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅಂಥ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಯು ಪ್ರೇಮಕ್ಕಿಂತಲೂ

ಹೆಚ್ಚು ಕಠೋರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ನಂದಭುವನದಲ್ಲಿ ವರ್ಷ ದೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮೂರು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರದ ಸಂಕ್ರಿಯೆಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಇರಲಿ.

ಇಂದಿನ ಔತಣದ ಪ್ರಸಂಗವು ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಹಾಗೂ ಚಂದೂಲಾಲ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಾಳಗೂಡತಕ್ಕಂತಹದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅದು ಸ್ವೇರತಕ್ಕಂಥದ್ದಿರದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ತಮ್ಮ ಖಾಸ ನೌಕರರ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಔತಣದ ನೆರವಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಆ ಔತಣದ ದರ್ಶನ ಕೂಡ ಅಪ್ರಿಯವೆಂದು, ಅವರು ನಡುಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ವನ್ನಿ ಕೈಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಸಕ್ತವಾಗುವಂಥ ತಮ್ಮ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು.

ರಾತ್ರಿಯ ಎಂಟುಗಂಟೆಗೆ ಊಟದ ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಹೊರ ಪಡಸಾಲೆಯೊಳಗಿನ ಅಭ್ಯಾಗತರು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಭೋಜನಶಾಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ನಡೆದರು. ಚಂದೂಲಾಲನು ತನ್ನೊಬ್ಬ ಜೀವನ್ಮಿತ್ರ ನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಒಂದು ಕೋಚದ ತುದಿಗೆ ಆತು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತಂತಿ ಇಲಾಖೆಯ ಜವಾನನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ತಂತಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಅದು ಚಂದೂಲಾಲನ ಹೆಸರಿಗೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಚೇರಿಯ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ರಸೀದಿಗೆ ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಕೊಡಲು, ಆ ತಂತಿ ತಂದ ಜವಾನನು ಹೊರಟು ಹೋದನು. ಚಂದುವು ಆ ತಂತಿ ಕಾಗದದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಿ ಹರಿದು ಒಳಗಿನ ಕಾಗದದ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಿಸುತ್ತಲೆ ಅದೇನಾಯಿತೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಆತನು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲಿಂದ ಗುರುಳಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು! ಅದು ದೂರಿಂದ ಕಾಣಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಆತನ ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನಾದ ಡಾಕ್ಟರ್ ಜಾಲಂದರನು ಅವನ ನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದನು. ಅವನು ಚಂದೂಲಾಲನನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ ಹಿಡಿದು, ಅವನ ತಲೆಯ ಕೆಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿದನು; ಮತ್ತು ಇದೇನು ಗೊಂದಲವೆಂಬ ದನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಆ ತಂತಿಯ ಕಾಗದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ಅವಸರದಿಂದ ತನ್ನ ಕೈ ಮುಚ್ಚಿ, ಆ ತಂತಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ಮಡಚಿ ಮುದ್ದೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಜಾಕೆಟಿನ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿ ತುರುಕಿಕೊಂಡನು. ಆ ತಂತಿಯನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಲಘುಬಲದಿಂದಲೇ ಆತನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಎದ್ದುನಿಂತನು; ಮತ್ತು 'ನೀನು ಹೋಗು; ನಾನು ಅಲ್ಪಾವಕಾರದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತೇನೆ'

ಹೀಗೆಂದು ತನ್ನ ಮಿತ್ರನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಕೂಡಲೆ ಅಟ್ಟದ ಪಾವಟೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮೇಲಂತಸ್ತಿನೊಳಗಿನ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲವನ್ನಿ ಕೈ ಕೊಂಡು ಆರಾಮ ಋರ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡದನು.

ಔತಣಕ್ಕೆ ನಿಮಂತ್ರಿತರಾದ ಜನರು ಭೋಜನಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮೇಜಿನ ಎದುರು ಕುಳಿತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿಕೊಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನೂ ಬಂದು ಮೇಜಿನ ಬಳಿ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. 'ನೀನು ಹೋಗು; ನಾನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬರುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಚಂದುವು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, ಈಗ ಬಂದಾನು; ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬಂದಾನು, ಎಂದು ಈತನು ದಾರಿಕಾಯುತ್ತು ಕುಳಿತನು; ಆದರೆ ತಾನು ಕಂಡ ದೃಶ್ಯದ ಉಚ್ಚಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಯಾರ ಮುಂದೂ ಮಾಡದೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ನುಂಗಿಕೊಂಡನು. ಅದರ ಬೊಬ್ಬುಟವಾಗಬಾರದೆಂದು ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಎಂಟು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ಚಂದೂ ಬಾರದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನು:—“ನಾನು ಹೋಗಿ ಆತನನ್ನು ಕರೆತರುವೆನು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಿ. ಅವನು ಯಾವುದೊಂದು ಅತ್ಯವಸರದ ಚೀಟಿ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೈಂದು ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಆತನು ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅವನು ಚಂದೂನ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಬಡಿದನು ಆಗ ಚಂದುವು ಎದ್ದು ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದನು. ಚಂದೂನ ಮುಖಚರ್ಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಇಳಿದುಹೋಗಿತ್ತು. ಆಗ ಅವನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತೆಂಬದು ಜಾಲಂದರನಿಗೆ ಕಂಡಿತು.

ಆಗ ಜಾಲಂದರ—“ಏಲೋ, ಹೀಗೇಕೆ? ನಿನಗೇನಾಯಿತು? ನಿನಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬವಳಿ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತು? ಏತಕ್ಕಾಗಿ ನಿನಗೆ ದುಃಖ ವೆನಿಸಿದೆ?”

ಚಂದೂ:—“ನಾನು ಅದಾವುದನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರೆನು; ಮತ್ತು ನಾನು ಕೆಳಗಿಳಿದೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನ್ನ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟವನ್ನಿಳಿದು ಬರುವಷು ಶಕ್ತಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ.”

ಜಾಲಂದರ—“ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕೋ ಹುಚ್ಚುಹುಡುಗಾ! ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ಕೆಳಗೆ ಎಲ್ಲ ನಿಮಂತ್ರಿತರೂ ಟೀಬಲ್ಲಿ ನೆದುರಿಗೆ ಕುಳಿತು ನಿನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಅದರಿಂದ ಈಗ ನೀನು ಹೀಗೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು? ಅವರದೆಲ್ಲ ಎರಸವಾಗಬಾರದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ನೀನು ಪ್ರಯತ್ನ ಪೂರ್ವಕವಾದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಧೈರ್ಯ ತಾಳಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು

ಬಂದು ಈ ಔತಣದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಬೇನೆಯ ಕಾರಣವನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಕೂಡ ಈಗ ತಿಳಿಸಬೇಡ. ಅದನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರಿಸು; ಆದರೆ ನೀನಿಗೇ ಕೆಳಗಡೆ ಬಾರದಿದ್ದರೆ, ಈ ಸಾಧಾರಣ ಗೌಪ್ಯದ ಬೊಬ್ಬಾಟವು ಭಯಂಕರವಾಗುವದು. ಮುಂದೆ ಅದು ನಿನ್ನದು ನಿನಗೇ ಸಹಿಸಲಶಕ್ಯವಾದೀತು. ಇದೊಂದು ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಸಾವರಿಸಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡು. ಬಳಿಕ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಇಡೀ ರಾತ್ರಿಯು ನಿವಾಂತವಾಗಿ ಲಭಿಸುವದು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಸಂಕಟವುಂಟಾಗದೆಯೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು; ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಸಂಗದ ಮಹತ್ವವು ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೀನು ಸಮಂಜಸನಿರುತ್ತೀ. ಆದರಿಂದ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನಾನು ನಿನಗೇನು ಹೇಳಲಿ?"

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿಬರೂ ಕೂಡ ಚಂದುವು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಲೊಲ್ಲನು. ಆಗ ಆತನು - "ಎನೇ ಆದರೂ ನನ್ನಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಇವು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಂಡರೆ, ಅದರ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯತಕ್ಕದ್ದೇ. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನಾರೂ ಮೇಲೆ ಬರುವ ಮುಂಚೆ ನೀನೇ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗು; ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಏನು ಬೇಕಾದ ನೆವ ಹೇಳು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದರಿ ಕಾಯದೆ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಊಟ ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ."

ಜಾಲಂದರ: - "ಚಂದೂಲಾಲ, ನೀನು ಹುಚ್ಚನಾಗಿರುತ್ತೀ. ಬವಳಿ ಬಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು, ಮಿಕ್ಕವರು ಊಟವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿ ಯಾರು? ನಿನ್ನ ಬವಳಿಯ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು, ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಹು ಜನರು ನಿನ್ನ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಹತ್ತುವರು; ಮತ್ತು ಆ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಗೊಂದಲವೆದ್ದೀತು? ಯೋಚಿಸು. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಗಟ್ಟಿ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನೀನೇ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಾ; ಮೇಜಿನ ಬಳಿ ಕುಳಿತುಕೋ. ಅಲ್ಲಿ ನೀನು ಏನೂ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೂ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೋಗೆಯು ಎದೆಗೆ ಬಡೆದಿದ್ದರಿಂದ, ನಿನಗೆ ಕೊಂಚ ಬವಳಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿ, ನಾನು ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಗಾದರೂ ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು. ಈ ಔತಣವು ತೀರಿ ಎಲ್ಲ ಜನರು ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ನೀನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿ ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡೋಣವಂತೆ."

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನು ತನ್ನ ಜೇಬಿನೊಳಗಿನ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅದ್ದಿ, ಚಂದೂನ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿದನು;

ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದಲೇ ಎಬ್ಬಿಸಿ, ಬಗಲಲ್ಲಿ ಕೈಯಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೆಳಗೊಯ್ದು ಆತನ ಋರ್ಷಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಬೇರೆಯವ ರಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪಾರಾಗ ಹೋಗುವದಕ್ಕೈದು ಗಟ್ಟಿದನಿಯಿಂದ-“ಇತ್ತ ನೋಡಿರಿ. ಎದೆಯೊಳಗೆ ಸಿಗ ರೇಟಿನ ಹೊಗೆ ಸೇರಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಚಂದೂನಿಗೆ ಬವಳಿ ಬರಹತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ಡಾಕ್ಟರ ನಾತೆಯಿಂದ ನಾನು ತಿಳಿಸುವುದೇನಂದರೆ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಗಾಬರಿ ಪಡುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ಊಟವನ್ನು ಯಥಾಕ್ರಮವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಈತನೊಡನೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಬಾರದು; ಅಂದರೆ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಹುಷಾರಾಗಿ, ಈತನು ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗುವನು. ನಿದ್ರೆಯಾದ ಬಳಿಕ ಇವನು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುವನು.”

ನಡೆದ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆ ಡಾಕ್ಟರ ಮಿತ್ರನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಬವಳಿಯ ಕಾರಣವೆಂದು ಡಾಕ್ಟರನು ಹೇಳಿದ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಸರ್ವರಿಗೂ ದಿಟವೆಂದು ತೋರಿತು. ಏನೇ ಆದರೂ ಔತಣದ ಆನಂದವು ಲುಸ್ತವಾಯಿತು. ಏನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಉಂಡರೆ ವಿಹಿತವಲ್ಲೆಂದು ಬಗೆದು, ಕೆಲಕೆಲವರು ಏನೇನೋ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತನಾಡಿ ದರು. ತನ್ನ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದಾದರೂ ಚಂದೂಲಾಲನ ವಿನೋದ ಬುದ್ಧಿ ಯು ಕೊಂಚಮಟ್ಟಿಗೆ ಜಾಗೃತವಾಗಬೇಕು; ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ನಗುವು ಉಂಟಾಗಿ, ಆತನ ಬವಳಿ ಹರಿದು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಒಬ್ಬನು:--“ಇಂದು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂಗಳವು ಅಂಗಡಿಯೊಳಗಿನ ಸನಗನ್ನು ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು; ಮತ್ತು ಕಳ್ಳರ ಹೂಲಿಯೆಬ್ಬಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅದೊಂದು ಕಾರಣವಾಯಿತು’ ಎಂಬ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಹು ಮೋಜಿನಿಂದ ವರ್ಣಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಕೋರ್ಟಿನೊಳಗಿನ ಮೋಜುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದನು:--“ಇಂದು ಮೂರು ಗಂಟೆಯ ವರೆಗೂ ಕೋರ್ಟಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವೇ ಆಗಲೊಲ್ಲದು; ಆಗ ಶಿರಸ್ತೆದಾರನು ಬಾರ ರೂಮಿಗೆ ಬಂದು:--“ಇಂದು ಕೋರ್ಟಿನ ಹೆಂಡತಿ ಬೆನೇ ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವಳು. ಕಾರಣ ಕೋರ್ಟ್ ಮುಚ್ಚಲಾಗಿದೆ” ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ ದನು. ಕೂಡಲೆ ಬಾರ ರೂಮಿನೊಳಗಿನ ಚೇಷ್ಟೆಗಾರರಿಗೇನು? ‘ಮುನಸೀಫರ ಹೆಂಡತಿ’ ಎನ್ನುವ ಬದಲು ‘ಕೋರ್ಟಿನ ಹೆಂಡತಿ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಪ್ರಯೋಗವು ತಪ್ಪಿನಿಂದಾದ್ದರಿಂದ ವಿನೋದೀ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಹಲವು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಪ್ರತಿಭಾಸಂಪನ್ನ ಹಾಸ್ಯಲಹರಿಗಳು ಎಷ್ಟು ಉಂಟಾಗಲು ಶಕ್ಯ

ನೋ ಅಷ್ಟು ಮತ್ತೂ ಹಾಗೆ ಉಂಟಾದವು; ಮತ್ತು ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಯಾವ ನೊಬ್ಬನು ಬಹುರೂಪಿಯ ವೇಷದಿಂದ ತಾನು ಈ ದಿನ ಹೇಗೆ ಮೋಸಹೋದೆನೆಂಬುದನ್ನೇ ಹೇಳಿದನು. ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಮರವಿನಿಂದ ಉಪ್ಪುಕಾರಗಳ ಅತ್ಯಾಚಾರ ಹೇಗೆ ನಡೆಸಿದಳೆಂಬುದನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಉಪ್ಪುಕಾರ ಹಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದನು. ಜಾಲಂದರನ ಋರ್ಷಿಯು ಚಂದೂಲಾಲನ ಬಳಿಗೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಅವನು ಮಾತ್ರ ಆ ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಂದೂನ ಧೈರ್ಯ ಕುಗ್ಗಿದ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಬಾರದು, ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ-ಉತ್ತೇಜನಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಅವನು ಯಾವುದೊಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಕೇಳಬಾರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮೆಲ್ಲನೆ ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಸುದೈವದಿಂದ ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಂತಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ತೋಟದೊಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ತಾವು ಅವರ ಮನೆಗೇ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಮನೆಯ ಔತಣಕ್ಕೆ ಗೈರಹಾಜರಾಗಿದ್ದರು. ಚಂದೂನ ಖಾಸ, ಸಮವಯಸ್ಕಿಗಳೆಯರ ಔತಣ; ಅದರಲ್ಲಿ ತಾವಿರಿಸಿರುವುದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಇಂದು ಆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಣೆ, ಹೆಚ್ಚು ಗೊಂದಲಗಳುಂಟಾಗುವದು ಮಾತ್ರ ತಪ್ಪಿತು; ಮತ್ತು ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನ ಸಮಯಸೂಚಕತೆಯ ಮೂಲಕ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗಿ, ಅಭ್ಯಾಗತರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮತ್ತೆ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೋದರು ಆಗ ಚಂದುವು: “ಡಾಕ್ಟರ, ನಿನ್ನ ಸಮಯಸೂಚಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನಿನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಆಭಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ನಿನೊಡನೆಯೂ ಈಗ ನನ್ನಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡುವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟನೆವ ಮುಂದುಮಾಡಿದೆಯೋ, ಅದರಂತೆ ನನಗೆ ಸೂಚಿಸುವುದೂ ಇಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅದು ಕರ್ತವ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಾನು ನಿನಗೆ ‘ನನ್ನ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು ಇದೊಂದು ನನ್ನ ಗುಪ್ತರಹಸ್ಯವಿದೆ’ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರಿಯಮಿತ್ರನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ನಿನ್ನೆ ದುರು ಸಹ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆ ಇಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟ ನನ್ನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟ ಬಳಿಕ, ನೀನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಪುನಃ ನನ್ನೊಡನೆ ಪೃಚ್ಛಾಪೃಚ್ಛ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿರಿಸಲೇಬೇಕೆಂಬ ಅಧಿಕಾರವು ನಿಮ್ಮ ಡಾಕ್ಟರ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ರೋಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗಿದೆಯೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ವ್ಯಕ್ತಿಮಾತ್ರರಿಗೆ

ಸ್ವಂತದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಆ ಅಧಿಕಾರವಿರುವದಿಲ್ಲವೇ? ನೀವು ಶರೀರ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಉಪಚಾರ ಮಾಡತಕ್ಕ ಡಾಕ್ಟರರು; ಆದರೆ ಮನೋಭಾವನೆಯ ರೋಗವುಂಟಾದವನ ಡಾಕ್ಟರನು ಸ್ವತಃ ಅವನೇ ಆಗಬಲ್ಲನು; ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆಗಲಾರರು. ಅದರಿಂದ ದಯವಿಟ್ಟು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡು. ನನಗೆ ತೀರ ಸಾದಾ ಸ್ಮೆಲ್ಲಿಂಗ ಸಾಲ್ವದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉಪಚಾರಗಳೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಿದ್ರೆಯೂ ಹತ್ತಿತು; ಆದರೆ ತುಸ ತಡವಾಗಿ ಹತ್ತಿತಷ್ಟೇ. ಮನೋಭಾವನೆಯ ನಡುವನೆಯ ಕದವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಂಜೆಯಿಂದಲೇ ಇಕ್ಕಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಯಾವ ಔತಣಗಳ ನಂತರವೂ ಅವರು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಉಸಾಬರಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂಬದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ; ಮತ್ತು ತಂದೆಯವರಾದರೂ ಇಂದು ತಡವಾಗಿಯೇ ಮನೆಗೆ ಬರತಕ್ಕವರು. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ಇನ್ನು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನಿರುತ್ತೇನೆ. ಕಾರಣ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು.”

ಚಂದುವು ಇಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬುದು ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ವೈದ್ಯಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಇನ್ನು ಏಕಾಂತವೇ ಚಂದೂ, ನಿನಗೆ ಔಷಧವೇ ಆದೀತು, ಎಂದಂದು ಡಾಕ್ಟರನು ಎದ್ದನು. ಆತನು ಪ್ರೇಮಭರದಿಂದ ಚಂದೂನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೊಮ್ಮೆ ಚಪ್ಪರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು: “ಸಂಕಟಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಒಬ್ಬರ ಸಂಕಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹೆಚ್ಚು ಚಿಕ್ಕಿತ್ತೆ ಮಾಡಬಾರದೆಂಬದೂ ನಿಜವಿದೆ; ಆದರೆ ‘ಧೀರ ಸೋಗಂಭೀರ’ ಎಂದಿಷ್ಟನ್ನೇ ಗೆಳೆಯನೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ” ಎಂದಂದು ಎಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಬಾಗಿಲವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನು.

ಗುರುಸಂಶೋಧನೆ

ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಚಲಕ ತೆಗೆಯಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಯಾರೂ ಎಬ್ಬಿಸಲಿಲ್ಲ; ಅವನಾದರೂ ಎದ್ದು ಯಾರನ್ನೂ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಒಂದೇಸವನೆ ತಳಮಳಿಸುತ್ತ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಕಂಬನಿಗಳಿಂದ ಆತನು ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡು ತಲೆಗಿಂಬುಗಳನ್ನು ನೆನೆಸಿದನು. ಈ ಮಗ್ಗಲಿನಿಂದ ಆ ಮಗ್ಗಲಿಗೆ, ಅದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಆತನು ಏಕೋಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೊರಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ನಡುನಡುವೆ ಎದ್ದು, ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ

ನೀರು ಸಿಂಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮತ್ತೆ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲಡ್ಡಾಗುತ್ತಿದ್ದನು.

ಇನ್ನು ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಯಾರೂ ಬರಲಾರರೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅಂದು ಸಂಜೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತಂತಿಯ ಕಾಗದದ ಮುದ್ದೆಯನ್ನು ಜಾಕೀಟಿನ ಜೇಬಿನಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು, ಬಿಚ್ಚಿ ಸರಿಸಿಡಿಸಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟನು. ಅದರ ಹತ್ತರವೇ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಕೆಲ ತಾಸುಗಳ ಮುಂಚೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಾಸಳ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಇಟ್ಟನು.

ನಡುರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ತುಸ ತೂಕಡಿಕೆ ಬಂದು ಮಲಗಿ ಎಚ್ಚತ್ತ ನಂತರ ದೀಪಹೊತ್ತಿಸಿ ಟೀಬಲ್ಲ ಬಳಿ ಬಂದು ಕುಳಿತನು; ಹಾಗೂ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದನು. ಈವನು ಆ ತಂತಿಯ ಕಾಗದವನ್ನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಿದನು. ಆ ತಂತಿಯ ಸಂಗತಿಯೇನಂದರೆ:—

Sorry to inform you that Mary Wodehouse suddenly died of heart disease at 3-30 A. M. on Wednesday 28th August, and was buried in the Union Church Thursday morning. Mary died with your name on her lips.

ಆದರೆ ಎರಡೇ ಗಂಟೆಗಳ ಮುಂಚೆ ಸ್ವಂತ ಮೇರಿಯ ಕೈಬರವಣಿಗೆಯ ಪತ್ರವು ಅವನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿತ್ತು! ಅದರಿಂದ ಅವನು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಓದಿನೋಡಿದನು. ಪತ್ರದ ತಾರೀಖು ೧೨ನೇ ಅಗಷ್ಟವೆಂದಿತ್ತು. ಅದುವರೆಗೆ ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ರಿಝಲ್ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬದು ಆ ಪತ್ರದೊಳಗಿನ ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಅಲ್ಲದೆ ಅವಳು ಆ ರಿಝಲ್ವಿನ ಕಡೆಗೇ ಕಣ್ಣು ಇರಿಸಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳೆಂಬದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ರಿಝಲ್ವಾದ ಕೂಡಲೆ ಚಂದೂನಿಂದ ಬರೆಸು ಹೋಗುವ ವರೆಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಆಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದಳೆಂಬದು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ರಿಝಲ್ವು ೨೨ನೇ ಅಗಷ್ಟಿಗೆ ಆಯಿತು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ಅದ ಕೂಡಲೆ ಅದೇ ದಿನವೇ ಚಂದೂನ ಮಿತ್ರನಾದ ಉದಯಶಂಕರನು ಜೋಡ್ಯ ಪುರಕ್ಕೆ ತಂತಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ದಿನ ಮೇರಿಯು ಒಂದುವೇಳೆ ಲಂಡನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ಪರಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಆ ರಿಝಲ್ವು ತಿಳಿದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಅದು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಆಕೆಗೆ ಹೃದಯವಿಕಾರವಾಗಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೀ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೆ ಆ ರಿಝಲ್ವಿನ ಆನಂದದ ವಾರ್ತೆಯು ಅವಳ ಆ ಬೇನೆಯನ್ನು ವಾಸಿಸಡಿಸುವ ಬದಲು ವೃದ್ಧಿಗೇ ಕಾರಣವೇಕಾಗಿರಬಾರದು!

ಕೊನೆಗುಳಿದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ತಂತಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮೇರಿಯ ನಿಧನದ ಸ್ಪಷ್ಟ ವೇಳೆ. ಬುಧವಾರ ತಾ|| ೨೮ರ ನಸಕಿನ ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಮೂರೂ ವರೆ ಗಂಟೆಯೆಂದರೆ, ಚೋದ್ಯಪುರದ ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಯಾಗುವದು? ಚೋದ್ಯಪುರದ ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಸರಾಸರಿ ಐದೂವರೆ ತಾಸಿಗೆ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಬುಧವಾರ ತಾ|| ೨೮ನೇ ನಸಕಿನ ಮೂರುವರೆ ಅಂದರೆ, ಚೋದ್ಯಪುರದಲ್ಲಿ ಬುಧವಾರ ತಾ|| ೨೮ರ ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಯಾಗುತ್ತದೆ!

ಹಾಯ! ಹಾಯ! ಆ ಗಣಿತವು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವಿಗೆ ಏನೋ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಸ್ಮರಣವಾಗಿ, ಅವನು ಧಡಲೆಂದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟನು!

ಚಂದೂಲಾಲನು ಬುಧವಾರ ತಾ|| ೨೮ಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹಿಂದಿನ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಬೇವಿನ ಮರದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಕಪೋತ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಜೊತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ತುಬಾಕಿಯ ಒಂವೇ ಬಾರಿನಿಂದ ಕೊಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹದ್ದನೆಂಬದು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿಯು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಇವನನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದನು. ಆ ಹಿಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಚಂದುವಿಗೆ ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟದ್ದನಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಆ ಶಾಪದ ನೆನಪು ಚನ್ನಾಗಿ ಉಳಿಯುವದಕ್ಕೆಂದು “ಮದಾಂಧಾ, ನಿರ್ದಯಾ, ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಾನು; ನಿನ್ನ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿಯಾನು. ಇಂದಿನ ಈ ದಿನ ಮತ್ತು ಈ ವೇಳೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೋ. ಮರೆಯಬೇಡ” ಎಂದು ಆತನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಚಂದುವು ಅವನನ್ನು ಹಳೆಯುತ್ತ “ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ನಾನು ಈ ದಿನ, ಈ ವೇಳೆಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿನ್ನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗು ನಾನೂ ದೇವರೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.” ಎಂದಂದಿದ್ದನು.

ಇತ್ತ ಚೋದ್ಯಪುರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೋಟದೊಳಗೆ ಬುಧವಾರ ತಾ|| ೨೮ಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಿನ ಯಾವ ವೇಳೆಗೆ ಚಂದುವು ಆ ಕಪೋತಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಕೆಡಹಿದ್ದನೋ, ಅಂದೇ ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಅತ್ತ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರಿಸಿದ್ದ ಕುಮಾರಿಕೆಯು ಹೃದಯ ರೋಗದಿಂದ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಮೃತ್ಯುವಿಗೀಡಾಗಿದ್ದಳು! ಎಂಥ ಭಯಂಕರ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ದಾರುಣ ದುಃಖ ಕಾರಕವಾದ ಯೋಗಾಯೋಗವಿದು!

ಆತನು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳತೊಡಗಿದನು. ‘ಬಡ ಮೇರಿಯು ನನ್ನನ್ನು

ನೆನೆ-ನೆನೆಸುತ್ತ ಸತ್ತೆಲ್ಲವೆ? ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಅವಳು ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ದಿಟಪಡಿಸಿದಳು! ಮತ್ತು ನಾನು? ನಾನು ಆಕೆಯ ಮರಣವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳೇ ಕೇಳಿಯೂ ಜೀವಿಸಿರುವೆನಲ್ಲವೆ? ನನಗೆ ಧೀಕಾರವು! ಮತ್ತು ನಾನೇ ಅಲ್ಲವೆ ಆಕೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣನಾದವನು? ನಾನು ಆ ಜೋಡು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ವಧಿಸದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಮೇರಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮರಣವುಂಟಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಆ ಗುಂಡನ್ನು ನಾನು ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆಯುವ ಬದಲು, ಮೇರಿಗೇ ನಿಜವಾಗಿ ಹೊಡೆದೆನು! ದೇವರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯಮಾಡಿದನು. ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ವಾಣಿಯು ದಿಟವಾಯಿತು. ಅವನು ಸೇಡಿನ ಹವ್ಯಾಸದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅಂತ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತೋಚಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳಿರುವನೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಾನೀಗ ನನ್ನ ಜೀವಕೊಟ್ಟರೂ ಮೇರಿ ಬೇರೆ ಮತ್ತೆ ಜೀವಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಆ ಬೈರಾಗಿಯ-ಸಾಧುವಿನ ಸ್ವಾರ್ಥಿನಪಡಿಸುವದೇ ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗವು. ಇನ್ನು ನನಗೆ ಈ ಆಯ್ಕೆ. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ದಂದ್ರ ನೌಕರಿ ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ?" ಇಂಥ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಹಲವು ಕರುಣವಿಲಾಪಗಳಿಂದ ಆತನು ತನ್ನ ದುಃಖವನ್ನು ಹಗುರುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದನು; ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಯಶವೂ ಮೊರೆದಂತೆ ತೋರಲು, ಅವನು ಆ ತಂತಿ ಮತ್ತು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೀಲಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದಿರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡನು. ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಾನಸಿಕ ಶ್ರಮದಿಂದ ನಿಧ್ರೆ ಬಾರದಿರುವಂತೆ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅದು ಬಂದೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಚಂದೂವಿಗಾದರೂ ಈಗ ಹಾಗೆಯೇ ನಿದ್ರೆಹತ್ತಿತು.

ಆ ಹೊಸ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಚಂದುವು ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪ್ರಸನ್ನವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನಿರ್ವಾಣದ ಮನಸ್ಸಾನುಭವದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಎದ್ದನು. ಆತನು ಚೆಟ್ಟನೆ ಮೋರೆ ತೊಳಕೊಂಡನು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ರಾತ್ರಿಯ ತನ್ನ ಬವಳಿಯ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿದು ಕದಾಚಿತ್ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಾರೆಂದು, ಅವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ತಾನು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗಿ, ಅವರಿಂದಂಟಾಗುವ ಅಡಚಣೆಯ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಅವನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಆ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ತನ್ನಿಂದ ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೂ ಕೂಡ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಪ್ರಶೋತ್ತರಗಳು ನಡೆದೇಬಿಟ್ಟವು. ಚಂದೂಲಾಲನು ಚಹದ ಬೇಬಿಲ್ಲನ ಬಳಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಮೊದಲನೇ ರಾತ್ರಿಯ ಆತನ

ಬವಳಿಯ ಸಂಗತಿ ತನುಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೂ ಮಾ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಇನ್ನು ಅದರ ಅಂಜಿಕೆಯ ಕಾರಣವುಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ತಿಂದ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಬಂದು ತೂಗಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ಅತ್ತಿಂದ ಮಾಸಾಹೇಬರೂ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರು. ಅಂದಿನಂತೆ ಇಂದು ಚಂದುವು ಸಿಗರೇಟ ಸೇದಲಿಕ್ಕೆ ತೆಗೆಯದ್ದರಿಂದ ಮಾಸಾಹೇಬರ ನಿಷೇ ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮುನ್ನಾ ದಿನದ ಬವಳಿಗೆ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯೇ ಕಾರಣವೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರಿಂದ, ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಸಿಗರೇಟಿನ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಿದರು. “ಚಂದೂ, ಈ ಕಾಗದದ ಸಿಗರೇಟುಗಳನ್ನು ಸೇದ ಬೇಡವೆಂದು ನಾನು ಮೊನ್ನೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೆ?” ಎಂದರು.

ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಈ ಸದುಪದೇಶವು ತಮ್ಮ ಅರ್ಥದಿಂದ ಸರಿಹೋಗ ಳು, ಅವರು ಅನಂದದಿಂದ:-“ಹಿರಿಯರು ಹೀಗೆಯೇ ಹುಡುಗರನ್ನು ವ್ಯಸನ ಗಳಿಂದ ಪರಾವೃತ್ತಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮೊನ್ನೆ ಯಂತೆ ತಾವೇ ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ಅವರ ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಡಬಾರದು.”

ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಈ ಟೀಕೆಯು ಅಪ್ರಸ್ತುತವೂ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವೂ ಅನಿ ಸಿತು; ಮತ್ತು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಳಿಯಬಾ ರದೆಂದು ಅವರು “ಭಲೆ, ಮಾಸಾಹೇಬ, ನಾನು ಚಂದೂನಿಗೆ ಆ ಅರ್ಥದಿಂದ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಬೇಡವೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ! ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದು ‘ಸಿಗರೇಟಿನ ತಂ ಬಾಕು ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ; ಹಾಗು ಕಾಗದದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಡಗ್ಗು ಹತ್ತುತ್ತದೆ, ಬವಳಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಆದ್ದರಿಂದ ಸಿಗರೇಟಿನ ಬದಲು ಚಿರೂಟ ವನ್ನೇ ಸೇದು’ ನನ್ನ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯ ರೂಢಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ನಾನು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಚಿರೂಟವನ್ನೇ ಸೇದುವೆನು. ಚಂದುವಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತನ ಕಂಠವಿನ್ನೂ ಎಳಬಿವೆ. ಅವ ನಿಗೆ ದೇಶೀ ಚಿರೂಟ ಸೇರದ್ದರೆ ಆತನು ವಿಲಾಯತೀ-ಪರದೇಶೀ ಚಿರೂಟ ಸೇದಲಿ. ಒಳ್ಳೇ ‘ಹವಾನಾ’ ಚಿರೂಟು ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಡರಝನ್ನಿನಂತೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ! ಅಂದರೇನೂ ಹೆಚ್ಚು ತುಟ್ಟಿಯಲ್ಲ.”

ಈ ಅಕಲ್ಪಿತ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಬೆಸ್ಪ ರಂತಾಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡ್ರದ ಹೊರತು ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬವಳಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವು ಆ ತಂತಿಯೆಂದು ಸುದೈವದಿಂದ ಬೊಬ್ಬಾಟವಾಗ ಲಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೂ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಸಿಗ ರೇಟಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಆರೋಪಹೊತ್ತು, ಹಾಗು ಅದನ್ನೇ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದುದ

ರಿಂದ ಸರಭಾರೆ ಕೆಲಸ ಬಗೆಹರಿಯಿತೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಟ್ಟನೆ ಚಹಕುಡಿದು ಆತನು ಅಲ್ಲಿದೆದ್ದನು. ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಮುನ್ನಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಔತಣವು ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ಕೇಳಿದರು. 'ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದಂತೆಯೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಯಿತು' ಎಂದು ದುಂಡುಸುತ್ತಿದ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿ, ಅವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದವನೇ ಹಿಂದುಗಡೆಯ ತೋಟದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದನು.

ಈ ದಿನವೂ ತೋಟದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಮಾಲೀ ಕನ್ನನು ಹಾಜರಿದ್ದನು. ಅವನು ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ ಒಡೆಯನ ಹಿಂದಿಂದೆ ನಡೆದನು. ಒಡೆಯನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ತುಬಾಕಿಯಿರದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬಹಳೇ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇಂದು ಎಲ್ಲವೂ ಬದಲಿಸಿದಂತೆ ಆತನಿಗೆ ತೋರಿತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಚಂದೂಲಾಲನು ಇಂದು ಗಿಡಗಳ ಎಲೆ-ಟೋಂಗಿಗಳನ್ನು ತಿರುತಿರುವ ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಅವುಗಳ ಹಿಂಸೆಯೆಲ್ಲಿ!

ಚಂದೂಲಾಲನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಅಂದು ಆ ಕವೋತ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದ ಮರವು ಬರಲು, ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತನು. ಇಂದಾದರೂ ಆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ತೂಗುಗಟ್ಟಿದ್ದ ನೆಲುವಿನ ಮೇಲಿನ ಹರಿವಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು-ಕಾಳುಕಡಿಗಳಿದ್ದವು; ಮತ್ತು ಹಲವು ಹಕ್ಕಿಪಕ್ಕಿಗಳ ಜೊತೆಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದ ಟೋಂಗಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಆ ಸದಾವರ್ತದ ಹಾಗೂ ಅರವಟ್ಟಿಗೆಯ ಪರಾಮರ್ಷವ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಮುನ್ನಿನ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ-ಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಿವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟೀರ್ತಿಯು ಹತ್ತಲಿಲ್ಲೆಂಬದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಆ ಹತ್ಯೆಯ ಸ್ಮರಣ ಮಾತ್ರದಿಂದ ದುಃಖಿತರಾದ ಇಬ್ಬರು ಮಾನವರ ಮನಸ್ಸುಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದವು. ಅದರ ಲ್ಲೊಂದು ಅರ್ಥಾತ್ ಮಾಲೀ ಕನ್ನನದು; ಮತ್ತು ಇಂದು ಮಾತ್ರ ಆತನ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಚಂದೂಲಾಲನದೂ! ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದೂಲಾಲನ ದುಃಖವೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಭಾವಿಯಾಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ಗಿಡದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದ ಕೂಡಲೆ ಇಂದು ಕನ್ನನ ಬದಲು ಚಂದುವೇ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕುಸಿಕುಳಿತನು; ಮತ್ತು ಆ ದಿನ ಕನ್ನನು ನೋಣಕಾಲೊಳಗೆ ಗೋಣಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದುದರ ಬದಲು, ಇಂದು ಸ್ವತಃ ಚಂದೂಲಾಲನೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಕನ್ನನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಥಕ್ಕನಾದನು! ಆದರೆ ಆತನು ಸೇವಕನಲ್ಲವೆ? ಒಡೆಯನ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕಾದರೂ ಮರ್ಯಾದೆ ಮೀರಿ ಹೇಗೆ ಮುಂದಾಗುವನು?

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಚಂದುವು ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಆತನು ಎದ್ದೇಳು ವಾಗ ಆ ರಕ್ತಾಂಕಿತ ನೆಲದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಣ್ಣಿನ ಚಿಮಟೆಗೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡನಲ್ಲದೆ, ತನ್ನ ಕರವಸ್ತ್ರದ ಚುಂಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡನು; ಹಾಗೂ ಕನ್ನನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಏನೋ ಕನ್ನಾ, ಆ ದಿನ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ತಾನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆಲ್ಲೆಗೋ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದನಲ್ಲ? ಅದು ನಿನಗೆ ನೆನಪಿದೆಯೋ? ಆತನು ಭದ್ರೇಶ್ವರದೊಡ್ಡ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೋ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದದ್ದು ನನಗೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಧಣೇರ, ಹೌದು. ಭದ್ರೇಶ್ವರವೆಂದೇ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಅಂದಿದ್ದನು. ಅದು ನನಗೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ.”

“ಆ ಭದ್ರೇಶ್ವರನ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಎಲ್ಲಿದೆ? ಇಲ್ಲಿಂದ ಎಷ್ಟು ದೂರಿದೆ?”

“ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಧಣೇರ, ಅದು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ದೂರಲ್ಲ; ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ೧-೧|| ವೈಲಾಗಬಹುದು.”

“ಇಷ್ಟೆಯೋ? ಹಾಗಾದರೆ ನಡೆ ಮುಂದೆ; ಮತ್ತು ನನಗೂ ಭದ್ರೇಶ್ವರದ ದಾರಿ ತೋರಿಸು.”

“ಆದರೆ ಧಣೇರು ನಡೆದೇ ಬರುವರೇ! ಮೋಟರ ಅಥವಾ ಕುದುರೆ ಬೇಡವೇ? ಓಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ನಾನು ಈಗಲೆ ಡ್ರಾಯವರನನ್ನು ಕರೆತರುವೆನು; ಇಲ್ಲವೆ ಕುದುರೆಯವನನ್ನು. ಅಥವಾ ಅವರನ್ನು ಮುಂದೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಬರುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಧಣೇರು ಇಂಥ ಕಡುಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದೇ? ಭತ್ತಿ-ಅಬ್ಬಾಗಿರಿ ಮುಂತಾದುದೇನೂ ಸಂಗಡವಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಕನ್ನಾ, ನೀನು ಹುಚ್ಚನಿರುತ್ತೀ. ಆ ಸಾಧುವು ಭದ್ರೇಶ್ವರದ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದರೆ, ನಾನು ಕಾಲಿನಿಂದಲೇ ಏಕೆ, ತಲೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವದು ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ತಲೆಯಿಂದಲೇ ನಡೆದು ಹೋದೇನು; ಮತ್ತು ಆ ಮಹಾಶ್ಮನೆದುರು ಆ ಹಿಂಸೆಯೆಸಗಿ, ಆತನಿಗೆ ದುರುತ್ತರಗಳನ್ನಿತ್ತು, ಅವನಿಗೆ ನಾನು ಯಾವ ತಾಪವನ್ನಿತ್ತೆನೋ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವೆಷ್ಟು ಕಠಿಣವಾದೀತು? ಅಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಾ, ನೀನು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗೆಂದು ಒಂದು ಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು.”

“ಅದೇನು ಧಣೇರ?”

“ನೀನು ಮೊನ್ನೆ ನಿನ್ನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ತುಳಸೀಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆ ತೋರಿಸಿ, ಯಾವ ಮಾಲಾಧಾರಿಯೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕೊಲೆಯನ್ನೆಂತು ಮಾಡುವನೆಂದು ಅಂದಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಆ ಮಾಲೆಯು ನಿನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಗೆ ಜಾಮೀನಾದರೆ,

ಅದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಗೂ ಜಾಮೀನೇಕಾಗರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಅಂತೆಯೇ ನೀನು ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡು. ಇಂದಿನಿಂದ ನಾನು ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕವನು. ಇನ್ನು ನಿನಗದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವದಿಲ್ಲ.”

ಕನ್ನನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಥಕ್ಕನೇ ಅಲ್ಲ, ತೀರ ಹುಚ್ಚನೂ ಆದನು! ಆತನ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಕಂಠನಿಗಳ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಹರಿಯ ಹತ್ತಿದವು. ಆತನು ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತೆಗೆದನು; ಅದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನ ಕೊರಳೊಳಗೆ ಹಾಕದೆ, ಆತನ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಅರ್ಪಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ಅದನ್ನೆತ್ತಿ ಕೊರಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು; ಹಾಗು, “ಕನ್ನಾ, ನಾನಿನ್ನು ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆನೆಂದರೆ, ಈ ಗಿಡದ ನೆರಳ ಲೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಿರುವೆನು; ಮತ್ತು ನೀನಾದರೂ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ನೆಲುವುಗಳನ್ನು ಈ ಮರಕ್ಕೆ ತೂಗಗಟ್ಟು. ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಹರಿವಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧಾನ್ಯಕೊಡಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಮ್ಮ ವಾಡಿಯ ಮ್ಯಾನೇಜರನಿಗೆ ಹೇಳಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅಂದರಾಯಿತಲ್ಲವೆ?”

ಕನ್ನನಿಗೆ ಆನಂದವು ಉಕ್ಕೇರಲು, ಆತನು ಸುಮ್ಮನೆ ಭದ್ರೇಶ್ವರದ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ನಡೆದನು.

ಭದ್ರೇಶ್ವರವು ಒಂದು ಹಳೇ ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು ಏಕಾಂತವಾಸವನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಸುದೈವದಿಂದ ಆತನ ಆ ಏಕಾಂತವಾಸವು ಇದುವರೆಗೂ ಸ್ಥಿರವಾಗುಳಿದಿತ್ತು! ಮಿಕ್ಕ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಂತೆ ಅದೊಂದು ದೇವರ ದೈನಿಕ ಸಂತಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ ದೇವರ ಜಾತ್ರೆಯು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಮಂದಿರದ ಪ್ರಶಸ್ತಾದ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಹುಸಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದು ಚೂದುವಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗಿದ್ದ ಆ ಬೈರಾಗಿಯೂ ಆತನ ಶಿಷ್ಯನೂ ತಮ್ಮ ಬೀಡಾರವನ್ನು ಹೂಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಚಂದುವು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿದ ಬಳಿಕ ಆತನು ಕನ್ನನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತನು; ಹಾಗು “ಇಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಬಂದೇನು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದಾರಿಕಾಯಬಾರದೊಡೂ ಆದರೆ ಸಂಜೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರುವೆನೆಂದೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಾಯಿತಂದೆಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸು; ಅಲ್ಲದೆ ನಾನು ನನ್ನ ಕೈ ಚೀಲದಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಬಿಸ್ಕೀಟುಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಬೇಕಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹಾಲು ಕೊಂಡು ಕೂಡಿ ದೇನು; ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯಲಿಕ್ಕೊಂದು ಯಾರನ್ನೂ ಕಳಿಸಬಾರದೊಡೂ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳು.”

ಕನ್ನನು ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಗುಡಿಯ ಹೊರಗಡೆಗೆ ತನ್ನ ಚಡಾವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು, ಕಾಲುಗಳ ಸಪ್ಪಳ ಮಾಡದಂತೆ ಆ ಮಂಟಪವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಗೃಹಸ್ಥನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಆತನ ಶಿಷ್ಯನು ಬೈರಾಗಿಯ ಒಂದೊಂದೇ ಪಾದಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅವುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಂದುವು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಡಬ್ಬ ಬಿದ್ದು, ದಂಡವತ್ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿದನು; ಹಾಗು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದುಡಿದ ಕಾಲುಗಳಿಂದ ನಮ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತನು.

ಬೈರಾಗಿಯು ಚಂದುವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಹಾಗೆಂದು ಕೊಂಚವೂ ತೋರಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಬಂದಿದ್ದ ಗೃಹಸ್ಥನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸುವದರಲ್ಲಿ ತಾನು ದೃಢವಾಗಿ ಆಸಕ್ತನಾಗಿರುವೆ ನೆಂದು ಅವನು ಭಾಸಿಸಿದನು. ಶಿಷ್ಯನು ಮಾತ್ರ ಚಂದುವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೊಡ ನೆಯೇ ಇರಕುಳ ಎಮ್ಮೆಯಂತೆ ಅತ್ತ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಇಣುಕಿದನು; ಹಾಗು ಗುರುಗಳ ಪಾದಸಂವಾಹನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತರದಿಂದ ನಡೆಸಿದನು.

ಈ ಮೊದಲು ಬಂದಿದ್ದವನು ಆ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಮಹಾ ರಾಜ, ತಮ್ಮ ಆಗಮನದಿಂದ ಈ ಪಂಚಕ್ರೋಶಿಯು ಪುನೀತವಾಯಿತು. ತಾವು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನು ಕೆಲ ದಿನ ಇದ್ದು ಬಿಡಬೇಕು” ಎಂದಂದು, ಎದು ರಿಗೆ ಸತ್ತ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಲೆಗೆ ತೂಗಹಾಕಿದ್ದನ್ನೂ ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದ ಆಗಲೆ ಮಾಡಿದ ಪಂಜರದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದನ್ನೂ ಕಂಡು, ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಕೈತೋರಿಸುತ್ತ ಆತನು ಮತ್ತೆ:—“ಮಹಾರಾಜ, ಸವಾರಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಈ ಹಕ್ಕಿಗಳೆಲ್ಲಿಂದ ಬಂದವು?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಹೇಳಿದನು:—“ಸವಾರಿಯೂ ಅಲ್ಲ; ಬೇಟೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ದೇವರ ಮನೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಾಣಿಯು ಇನ್ನೊಂದಕ್ಕೆ ಯೋಗಾಯೋಗದ ಬಲದಿಂದಲೇ ಭಿಟ್ಟಿ ಯಾಗುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಋಣಾನುಬಂಧವನ್ನು ಬಿಳಿಸುವದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ. ನೀವು ನನಗಾಗಿ ಈ ಸತ್ತ ಹಕ್ಕಿ ಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಯಾವನೊಬ್ಬ ಬಲ್ಲವನಿಂದ ಸುಲಿಸಿ, ಅದ ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ತುಂಬಿ ಹೊಲಿಸಿ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಬೇಗನೆ ಕಳಿಸ ಬೇಕು. ಈ ಜೀವಂತ ಹಾಗು ಆ ಸತ್ತ ಇವೆರಡೂ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಜೊತೆ ಯಾಗಿದ್ದವು. ಇವೆರಡನ್ನೂ ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಸಲಹುವವ ಲಿದ್ದೇನೆ.”

ತನ್ನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು-ತಾನು ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ಪಕ್ಷಿಗಳ ವಿಷಯ ಹೊರಟಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಬೈರಾಗಿಯು ತನ್ನ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡದೆ, ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮುಚ್ಚುಮರೆಮಾಡಿದನೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಹಳೇ ಸುಪರಿಣಾಮವಾಯಿತು. ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಆ ಸತ್ತ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಬೈರಾಗಿಯ ಪಾದಗಳನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೈಮುಂದೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಶಿಷ್ಯನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ:—“ಹಾ! ಕೈ ದೂರ ಸರಿಸು. ನಿನ್ನ ಅಪವಿತ್ರ, ಹಿಂಸೆಗೆಯ್ಯುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಹಾರಾಜರ ಪಾದಗಳು ಅಪವಿತ್ರವಾದಾವು!”

ಆ ಎರಡನೇ ಗೃಹಸ್ಥನೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಚಂದೂ ಬಂದು ಕುಳಿತದ್ದನ್ನು ಕಂಡಾಗಿನಿಂದ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲೆಯೇ ಹೀಗೆಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು:—“ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೈದು ಧೀಕರಿಸಿ ಕಳಿಸಿದ್ದ ವಿಲಾಯತೀ ಫ್ಯಾಶೆನ್ನಿನ ಯುವಕನಿವನು! ಇಂದು ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ನಮ್ರಭಾವದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾಗಿರಬಹುದು?” ಆದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಗ ಅವರಿಗೆ ನೋಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಮೊದಲಿನ ಸಂಭಾಷಣದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ಚಂದೂನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಾಂತಸ್ವರದಿಂದ:—“ಬೇಟಾ! ಇಂದು ನೀನು ಇಲ್ಲ ಏಕೆ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇನೂ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲದು.”

“ತಾವು ಇದೇನು ಹೇಳುವಿರಿ? ತಮಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ಏಕೆ ಅನ್ನುವಿರಿ? ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದಂಥದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಇಲ್ಲೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ನಾನು ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿದೆನು; ತಮಗೆದುರುತ್ತರವಿತ್ತೆನು, ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾಚಕೆಯೆನಿಸಿ, ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯಾಚಿಸುವದಕ್ಕೇಂದು ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಪಾವನಗೊಳಿಸಬೇಕು.”

ಮಹಾರಾಜರು ಕೊಂಚ ತಟಸ್ಥವೃತ್ತಿಯನ್ನೇ ತೋರಿ, ಶಿಷ್ಯನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಬರಿಯ ನಕ್ಕು ಸುಮ್ಮನಾದರು. ತಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ವಂದಿಸಿದರೂ ಇಲ್ಲವೆ ಯಾರು ನಿಂದಿಸಿದರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬದನ್ನು ಅವರು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ತೋರಿಸುವದಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷರನ್ನು ಸ್ತುತಿ ನಂದೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವವೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಲಾರವು! ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರು ಉತ್ತರವೀಯದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಚಂದುವು ತನ್ನ ಉದ್ದನ್ನ ಶರ್ಟಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಸೆರಗಿನಂತೆ ಹರಡಿ ಹಿಡಿದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದನು. ಆಗ ಮಹಾರಾಜರು “ತಮ್ಮಾ, ಕ್ಷಮೆಯನ್ನೇಕೆ

ಬೇಡುವೆ? ನೀನು ತಪ್ಪೇ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅದು ದೇವರದು; ನನ್ನದಲ್ಲ. ಆತನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀನೂ ನಾನೂ ಸಮಾನರೇ ಇರುವೆವು.”

“ಹಾಗೆಂತಾದೀತು? ತಾವು ಆ ದಿನ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯೂ, ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದ ಮಾತುಗಳೂ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿವೆ. ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನವಿದ್ದಂಥ ತಮ್ಮಂತಹ ಮಹಾತ್ಮಾ ಮತ್ತು ನನ್ನಂತಹ ಮೂಢ-ಅಜ್ಞಾನಿ-ಅಪರಾಧಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನರೆಂತಾದಾರು? ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಿದೆಯೆಂಬದರರ್ಥವೇನೆಂದರೆ, ವ್ಯಕ್ತಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವಿದೆ. ಶ್ಯಾಮಕರ್ಣ (ಕುದುರೆ) ಲಂಬಕರ್ಣ (ಕತ್ತಿ) ಇವೆರಡನ್ನೂ ಆ ದೇವರು ಒಂದೇ ದಾವಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಗೊಡುವನೇನು?”

“ಒಳ್ಳೇದು. ನೀನಂದಂತೆಯೇ ಏಕಾಗಲೊಲ್ಲದು. ನಾನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕ್ಷಮಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಅದನ್ನೇ ನಿನ್ನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ಬಾಯಿಂದ ಮೂರು ಮೂರು ಸಾರೆ ಉಚ್ಚರಿಸುವೆನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದೆನು-ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದೆನು-ನಿನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿದೆನು. ಹೋಗು. ಇನ್ನಾದರೂ ನಿನ್ನ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ? ನಿನ್ನ ಮನೆಯ ಅಸಂಖ್ಯ ಕೆಲಸಗಳು ತಡೆದು ನಿಂತಿದ್ದಾವು ನಾನೇನು, ಕೆಲಸ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲದ ಬೈರಾಗಿಯು! ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವ್ಯರ್ಥ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಬೇಡ, ಹೋಗು.”

“ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜ, ನಾನು ಇಂದು ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದವನು ತಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಇಲ್ಲಿಂದ ನಾನು ಹೊರಡುವುದೇ ಆದರೆ, ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡೇ ಮರಳಿ ಹೋದೇನೆಂಬ ನಿರ್ಧರದಿಂದಲೇ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆವೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿರುತ್ತೀಯಾ?” ಎಂದು ಮಹಾರಾಜರು ಕೇಳಲು, “ಅಹುದು; ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿರುವುದೇ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಅಖಂಡ ಕರ್ತವ್ಯವು. ನಿನ್ನೆ ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಭೇರಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳ ಅಂತವಾಯಿತು!”

“ಎಲಾ, ನಾನಿಂಥ ವಿರಕ್ತ ಬೈರಾಗಿಯು! ನೀನು ಸಾಂಸಾರಿಕನು. ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ತಂದೆ-ತಾಯಿ, ಅಕ್ಕತಂಗಿ, ಹೆಂಡತಿ ಮುಂತಾದವರಾರಿರುವರೋ, ಅವರ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಆಯುಷ್ಯವು ವ್ಯಯವಾಗಬೇಕು. ನಿನ್ನ ಜೀವನವು ಇದೀಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟ ರಲ್ಲೇ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಉಲ್ಲಸಿತ ಸಂಸಾರವನ್ನೇಕೆ ಉಚ್ಛೇದ ಗೊಳಿಸಬೇಕು? ಇಂಥ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೀನಿಗಾರು ಇತ್ತರು?”

“ತಾವು ಏನನ್ನೂ ಅರಿಯದವರಂತೆ ಮತ್ತೆ ನನ್ನನ್ನೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿ. ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಮತ್ತೆಂತು ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸುವುದು? ಆದ್ದರಿಂದ ದಯೆ ವಿಟ್ಟು ಏಳಿ, ನನ್ನೊಡನೆ ನಡೆಯಿರಿ; ಮತ್ತು ನನ್ನ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಪಾವನ ಗೊಳಿಸಿರಿ. ಬೇಕಾದರೆ ನಾನು ನನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಾಗತ ಕ್ರಾಂತಿ ಬರಹೇಳುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ತಾವು ವಚನ ಕೊಡದ ಹೊರತು ನಾನಿಲ್ಲಿಂದ ಮಿಸುಕಲಾರೆನು.”

“ಮೊನ್ನೆ ಯ ದಿನ ದೂರಿಂದ ನಾನು ಯಾವ ಪ್ರಚಂಡ ಪ್ರಾಸಾದವನ್ನು ನೋಡಿದೆಯೋ ಅದೇ ಅಲ್ಲವೇ ನಿನ್ನ ಚಪ್ಪರವು! ಆ ಚಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ನನ್ನೇ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸಾರವ ಸಮಾವೇಶವೆಂತಾದೀತು? ನನಗರಲಿಕ್ಕಂತೂ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಮನೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.” ಎಂದಂದು ಮಹಾರಾಜರು ತಾವೊಳ್ಳೇ ಮಾರ್ಮಿಕ ವಿನೋದದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕರು.

ಆದರೆ ಚಂದುವು—“ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದೇನಿದೆ? ಮತ್ತು ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಂದಿತೋ, ಅದೇ ಬಗೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಾದರೂ ನನಗೆ ಅವರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಂದೀತು. ಅಂದಬಳಿಕ ವಾಡೆಗೆ ಚಪ್ಪರವೆಂದ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ನನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿರಿ; ಇಲ್ಲವೆ ದೂಷಿಸಿರಿ. ಭಾವನೆಯಿಂದ ಗುಡಿಸಲು ಹೇಗೆ ಅರಮನೆಯಾಗುವುದೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ಅರಮನೆಯೂ ಗುಡಿಸಲಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ?”

“ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನಲ್ಲಿಗೊಯ್ದು ಏನು ಮಾಡತಕ್ಕವನು?”

“ತಮ್ಮ ಸೇವೆಮಾಡುವೆನು; ಇನ್ನೇನು?”

“ಭಲೆ! ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಫಜೀತಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ನೀನು ತಂದೆಯನ್ನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಿನ್ನಂತಹ-ಕ್ಷಿತಿಜದ ಮೇಲೆ ಬಂದಂತಹ-ತರುಣ ಸೂರ್ಯನು ನನ್ನ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಅಸ್ತಂಗತನಾದರೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ದೂಷಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಜಗತ್ತು ನನ್ನನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?”

ಚಂದು ನಕ್ಕು:—“ಮಹಾರಾಜ, ಲೋಕದ ನಂದೆಯ ಪಾಲುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತು ತಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಆ ಮೇಲೆ ನೋಡೋಣವಂತೆ; ಆದರೆ ಮೊದಲು ತಾವು ನನ್ನೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬನ್ನಿರಿ”

ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಗೋಣನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಆ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ತಾವು ಬಿಕ್ಕಿ ಹಾಕುವವರಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕ

ವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ಬಾಯಿಂದ:—“ನಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ಆದರವೆನಿಸಹತ್ತಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ನೀನು ದೂರಿಂದಲೂ ಕಾಪಾಡ ಕೊಳ್ಳಬಂದೀತು. ಅಂತೆಯೇ ನೀನು ದಾರಿಗೆ ಹತ್ತ ಹೋಗು; ನಾನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವೆನು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆದರೂ ಚಂದೂನ ನಿಶ್ಚಯವು ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಇಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದನು:—“ಒಳ್ಳೇದು. ತನ್ನೆದುರು ನಾನು ನನ್ನ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಣಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವದೆಂದರೆ ಸಾಹಸವೇ; ಆದರೆ-ಆದರೆ ನಾನೇಕೆ ಹೇಳಲಿ?” ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿ, ಚಂದುವು ಪದ್ಮಾಸನ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತವರಂತೆ ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲೇ ಶಿಷ್ಯವರನು ನಡೆಸಿದ್ದ ಪಾದಸಂವಾಹನವು ಮುಗಿಯಿತು. ಚಂದೂನೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತನಾಡದೆ ಮಹಾರಾಜರು ಸ್ನಾನದ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಎದ್ದರು; ಹಾಗೂ ಹೊಳೆಯ ಹಾದೀ ಹಿಡಿದರು. ತಮಗೆ ಉತ್ಥಾನದ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಡುವದಕ್ಕೇಂದು ಚಂದುವು ಎದ್ದು ನಿಂತರೆ, ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕಳಿಸಿಬಿಡಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಮಹಾರಾಜರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಮಾತ್ರ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಎದ್ದೇಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರದ ಉತ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಬಾರದೆಂತಲ್ಲ; ಆದರೆ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವು ಕೊಂಚಮಾತ್ರವೂ ಚಲಿಸಲಿಲ್ಲೆಂದು ತೋರಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಏಳಲಿಲ್ಲವಿಷ್ಟೆ.

ಮಹಾರಾಜರೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನೂ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿ ಚಂದುವೇ ಚಂದು; ಮತ್ತು ಎದುರಿಗಿನ ತೊಲೆಗೆ ತೂಗ ಹಾಕಿದ್ದ ಪಂಜರದಲ್ಲಿಯೆ ಆ ಕವೋತ ಪಕ್ಷಿಯೇ ಪಕ್ಷಿಯು ಇವರಿಬ್ಬರೇ ಉಳಿದರು. ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಮೈಮೇಲಿನ ಗಾಯವಿನ್ನೂ ಮಾಯಿದ್ದರಲ್ಲಿ. ಅದರೊಳಗಿನ ಮಾಂಸವು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುವವರನ್ನು ಅಂಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ನಾರಾದರೂ ಅಂಜಬಹುದಿತ್ತು; ಅವರಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸಬಹುದಿತ್ತು; ಅಂದ ಬಳಿಕ ಚಂದೂನಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸಿದ್ದೀತೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು? ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ನಗುವುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತರ ಯಾರೂ ಇರದ್ದನ್ನು ಕಂಡು, ಚಂದುವು ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಳಹತ್ತಿದನು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಾತು ಆ ಹಕ್ಕಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೇನೋ ಎಂಬ ಭೋಳೇ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆತನು:—“ಎಲಲ! ನಿನ್ನ ಬಡವನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಾನು ಘಾತಗೊಳಿಸಿದೆನಲ್ಲವೆ? ಅಂದಬಳಿಕ ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಘಾತವನ್ನು ದೇವರು ಕೂಡಲೆ ಮಾಡಿ ನನಗೆ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯವಿತ್ತನು; ಹಾಗೂ ಆತನು ನನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದನೆಂಬುದು ಹೇ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಹಕ್ಕಿಯೇ, ನಿನಗಿಂತು ತಿಳಿದೀತು? ನೀನು ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ವಿರಹ ದುಃಖದಲ್ಲಿ

ಯೇ ಮಗ್ನನಾಗಿರುತ್ತೀ; ಆದರೆ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡು. ನೀನು ಈ ವಿರಹ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಿನ್ನ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆಯುವಿಯೋ, ಅದರಂತೆ ನಾನಾದರೂ ಕಳೆಯತಕ್ಕವನಿದ್ದೇನೆ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಯಾವನು ನಿನ್ನಗೇ ಪಂಜರ ನಿರ್ಮಿಸಿ, ತನ್ನ ಪ್ರೇಮದ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವನೋ, ನಾನಾದರೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಮತ್ತು ಬಂದಿವಾನನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ರಕ್ತ ಮತ್ತು ಖಂಡಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಿನ್ನ ಗಾಯವನ್ನು ವಾಸಿಪಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಬಂದರೆ, ಅದು ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ರುಚಿಸಿತು.”

ಆದರೆ ಆ ಬಡಹಕ್ಕಿಯು ಚಂದೂನ ಮನೋಗತವನ್ನದೆಂತು ತಿಳಿದಿತು? ಚಂದೂ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೂ ಆತನಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆಯಿರದ ಅಥವಾ ಆತನ ಅಂಜಿಕೆಯೆನಿಸಿದ ಯಾವ ಲಕ್ಷಣವನ್ನೂ ಅದು ಆಗ ತೋರಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಇವನ ಕೈಯಿಂದ ಹಾರಿಸಿದ ತುಬಾಕಿಯೊಳಗಿನ ಭರಿಗಳಿಂದಲೇ ತಾನು ಗಾಯಗೊಂಡೆನೆಂಬ ಗುರ್ತು ಆ ಹಕ್ಕಿಗೆಲ್ಲರಬೇಕು? ಅದರಿಂದ ಆ ಹಕ್ಕಿ ನೆರಳುತ್ತಲೆ ಪಂಜರದೊಳಗೆ ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಚಲನವಲನಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೆಲಹೊತ್ತಾದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಆ ಪಂಜರದೆದುರಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋದನು. ಗಂಟೆಬಾರಿಸಿ, ಆತನು ದೇವರಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟನು. ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆದರೂ ಹಿಂದೂಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟುಸಂಸ್ಕಾರಗಳೆಂತು ಲುಪ್ತವಾದಾವು? ಬಳಿಕ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಅವನು ದೇವರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಹಾಕಿದನು ಪ್ರಾಕಾರದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಿರುಗಾಡಿ, ಭಾವಣಿಯೊಳಗಿನ ಕಲ್ಲ ಕಮಾನುಗಳ ಶೋಭೆಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಪ್ರಾಕಾರದ ಹೊರಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ವನಶ್ರೀಯನ್ನು ಕಂಡನು; ಹಾಗೂ ತಿರುಗಿ ಆ ಸಭಾಮಂಟಪದ ಹುಸಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೇ ಹೋಗಿ, ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರುವವನ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಆತನು ಆಗ ಏತರ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಮ್ಮಂತೆ ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಆಗದ್ದೀತು.

ಮಹಾರಾಜರು ಸ್ನಾನದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದು ನೋಡಲಾಗಿ, ಚಂದುವು ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತಿರುವನು. ಆತನ ಆ ನಿಶ್ಚಯಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸಲಿಲ್ಲ; ಸಿಟ್ಟೂಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಆತನೊಡನೆ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯನು ಮೂರು ಕಲ್ಲಿನ ಒಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೆದೆ-ಸೊಪ್ಪಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿ, ಆಹಾರವನ್ನು ಬೆಚ್ಚಿಸಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಹಾರಾಜರು:-

‘ನೀನು ನೆಲಹಿಡಿದು ಕುಳಿತೇಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ, ನೀನು ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಕೆಲ ಆಹಾರವನ್ನು ತಿನ್ನಲೇಬೇಕು’ ಎಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಹೇಳಲು,

ಆನಂದದಿಂದ ಚಂದುವು:—“ಮತ್ತು ನಾನಾದರೂ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನೀನು ಬೇಡುವೆನು?”

ಭೋಜನೋತ್ತರ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಚಂದುವೂ ಶಿಷ್ಯನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಎದ್ದರು; ಮತ್ತು ಗುಡಿಯ ಹೊರಗಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರು. ಆ ಶಿಷ್ಯನರನ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುಕೂಲಗ್ರಹವಾಗಿರಲಿಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಈ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಇನ್ನು ಈ ಗುರುವಿನ ಸಹವಾಸ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಈತನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅಪ್ರಿಯನಾದಂಥ ಈ ಶಿಷ್ಯನ ಸಹವಾಸವೂ ಆಗುವುದೇ! ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯ ವಿಚಾರವೂ, ಚಂದುವು—“ಬುವಾಜಿ! ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಭಾವನೆ ಎಂತಾಗಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಕಂಡೇ ಕಂಡಿದ್ದೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನನಗೆ ತುಸ ಮಾಹಿತಿ ಹೇಳುವಿರೇನು? ಈ ಮಹಾರಾಜರು ಯಾರು, ಎಲ್ಲಿಯವರು?”

ಶಿಷ್ಯನರನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಯೋಚಿಸಿದ ಬಳಿಕ:—“ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ‘ಜಂಬೂ’ ಎಂದೆನ್ನುವರು; ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ‘ಗುರುಮಹಾರಾಜ’ ಅನ್ನುವರು. ನಾನು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹೇಳಲಾರೆನು. ನಾನು ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅವರ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ. ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಹೊರತು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಹೇಳಲಾರೆನು.”

ಮುಗಿಯಿತು. ಚಂದೂನ ಮುಖ್ಯ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಒಡ್ಡೀಬಿದ್ದಿತು! ಆದರೆ ಕಾಲಕಳೆಯುವದಕ್ಕೆಂದು ಅವನು ಆ ಮೇಲೆ ಅತ್ತಿತ್ತಣದ ಮಾತು ತಿಳಿದನು; ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಜಂಬೂ ಚಂದೂನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಾರದಷ್ಟು ತುಚ್ಛತಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು. ಅಪರಾಹ್ಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗುರುಗಳು ಎದ್ದುಬಂದು ಹಳೇ ಮಾಸಿದ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೇ ಓದಹತ್ತಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ಮತ್ತೆ ಹೋಗಿ ಅವರೆದುರು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ನಡೆದಿರಲು, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ದೂರಿನಿಂದ ಕುದುರೆಗಾಡಿಯ ಗಾಲಿಗಳ ಸಪ್ಪಳವಾಗಹತ್ತಿತು; ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟಗಳ ಸಪ್ಪಳವೂ ಕೇಳಿಸಹತ್ತಿತು.

ಮುಂದೆ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಮಾಲೀ ಕನ್ನನೂ ಆತನ ಹಿಂದೆ ಗಾಡಿಯಿಂದಿಳಿದಿದ್ದ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರೂ ಮಾಸಾಹೇಬರೂ ಗುಡಿಯೊಳಗೆ ಬಂದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ನಾಚಿವನು; ಯಾಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ದಿನದ ರೀವೆತ್ತ, ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ರೀವೆತ್ತ? ಇದರ ದಿಗ್ಧರ್ಶನದಿಂದ ಅವನಿಗೊಳ್ಳೇ ನಾಚಿಕೆಗೇಡೆನಿಸಿತು. ಬೈರಾಗಿಯ ಎದುರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಅವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಂತೂ ಆಗಿಯೇ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ಮೊದಲು ಏನೂ ಅನ್ನದೆ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಔಪಚಾರಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಆ ಬೈರಾಗಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಆಗ ಚಂದುವು ತೋರಿಕೆಯ ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು - “ಅಪ್ಪಾ, ಅವ್ವಾ, ನಾನು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನೈಸುತ್ತಿರುವೆನು; ನೀವು ಬಂದದ್ದೂ ವಿಹಿತವಾಯಿತು! ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಇವರು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರು ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲವಕಾಶವೀಯದೆ:- “ದೈವಯೋಗದಿಂದಲೇ ಭೆಟ್ಟಿಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ನಿರ್ಧರವನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕೆಲ ದಿನವಿರುವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ನಾನು ಹಾಗೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವನನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಈಗ ಇವನನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಿ. ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕಾಲು ನಡಿಗೆಯಿಂದಲೇ ಬರುತ್ತೇವೆ. ನಾನಂತೂ ಗಾಡಿಯಲ್ಲೆಂದೂ ಕೂರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರು ಇದೇನನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಿಕಳಿಸುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹವು ಚಂದೂನ ಚರ್ಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದರಿಂದ, ಮಹಾರಾಜರು ಆತನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ - “ತಮ್ಮಾ, ನನ್ನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಿಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಯಾರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನೀನು ನಂಬಿಗೆಯಿಡಲಾರೆಯೋ ಅಂಥವರ ಸಂಗತಿಯು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನಾದರೂ ನೀನೇಕೆ ಧರಿಸುತ್ತೀ?”

ಈ ಸವಾಲು ನಿರುತ್ತರದ್ದಾಯಿತು. ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ಸರ ಸಾಹೇಬರು - “ಈ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಯಾವುದು ಪ್ರಿಯಕರವೋ, ಅದು ನಮಗೂ ಪ್ರಿಯಕರವಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮ ಚರಣಗಳು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಗಲಿದರೆ ನಮಗೆ ಆನಂದವೇ ಆದೀತು. ನಾವಿನ್ನು ಹೊರಡುತ್ತೇವೆ.”

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಮಾತ್ರ ಆಗ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ಕಿವಿಮಾತು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಚಂದೂಲಾಲನನ್ನು ಮುಂದೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಆ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಬೇತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಾಯಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿದೆದ್ದು ದೂರದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆ ದಂಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತರು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಾರೂ ಇಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಅವರ ಬೇತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಜಂಬುವೇ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಬೇರೆ ಜನ ರೆದುರಿಗೆ ಆತನು ಆ ಪ್ರೌಢ ಬೈರಾಗಿಗೆ 'ಗುರುಜೇ' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಖಾಸ ಸಂಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ತ್ಯಜಿಸಿ, ಬರಿಯ 'ಗುರು' ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕೇವಲ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. 'ಗುರು!' ಈ ಶಬ್ದದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅರ್ಥವು ಹರೇಮಿ-ಧೂರ್ತ ಮನುಷ್ಯ! ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿಷ್ಯ ಎಂಬ ಪದವಿಯನ್ನು ಯಾವನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೋ, ಆತನ ಹಣೇಬರೆಹದ ಮೂಲಕ ಅವನು ಏಕವಚನದ ಹೀನ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗವೇ ಬೀಳುವದು. ಆದರಿಂದ ಜಂಬುವು ಜಂಬುವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದನು!

ಜಂಬೂ ಅಂದನು:—“ಭಲೆ ಗುರು! ಮೊನ್ನಿನ ನಿಮ್ಮ ನಾಟಕವು ಹೀಗೆ ಕೊನೆಗಂಡೀತೆಂದು ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಗುರುಜೇ ಹೇಳಿದನು:—“ಎಲೋ ಮಗನೇ, ಜಂಬ್ಯಾ, ಬುವಾಬಾಜಿ ಯೋಳಗಿನ ನಿಜವಾದ ಕಸಬು ಇದೇ ಆದೆ. ನಾಟಕ ಮುಕ್ತಾಯದ ಕಲ್ಪನೆಯು ಮೊದಲು ಯಾರಿಗೂ ಆಗಬಾರದೆಂದೇ ಕುಶಲನಾಟಕಕಾರನ ಕರಾ ಮತಿ ಇರುತ್ತದೆ.”

“ಆದರೆ ಗುರು, ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದಿಗಂತೂ ಇರಲಿ, ಸ್ವತಃ ನಾಟಕಕಾರನಿಗಾದರೂ ತಾನು ಅದರ ಕೊನೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಘಟಿಸುತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?”

“ನಾನದನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ನಾನು ನಾಟಕಗಳನ್ನೆಂದಾದರೂ ಬರೆದಿರುವೆನೇ?”

“ಬರೆಯದಿರಲಿ; ಆದರೆ ಬರೆಯುವವರಿಗಿಂತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವವರ ಕಸಬೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವು! ಮೊನ್ನಿನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನೇ ನೋಡಿರಿ. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಆ ಯುವಕನನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವಾಗ ಹಿಡಿದೆವು. ಕೂಡಲೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ವೇಷಕ್ಕೊಪ್ಪುವಂತೆ ಹಿಂಸೆಯ ನಿಷೇಧಕ್ಕೂ ಅಳುವ

ದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಿರಿ; ಆದರೂ ಆ ಉನ್ನತ ತರುಣನು ತನ್ನ ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದನು; ಆತನು ತಿರುಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಬೆದರಿಸಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ದಯಾಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿ, ನಾವು ಆ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಇಸಗೊಂಡು ಬಂದೆವು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳೆಲ್ಲ ಬಯಸಿದಂತೆಯೇ ನಡೆದವು. ಯಾಕಂದರೆ, ಪಕ್ಷಿಗಳ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿ-ಬುವಾಜಿಗಳು ತ್ಯಾಜ್ಯವೆಂದೇ ಅನ್ನ ತಕ್ಕವರು! ಆದರೆ ಯಾವ ಯುವಕನು ಮೊನ್ನೆ ನಿಮಗೆ ಗುದ್ದಿಕಳಿಸುವದಷ್ಟನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನೋ, ಅವನೇ ಇಂದು ತನ್ನ ಕಾಲಿನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದು, ನಿಮ್ಮ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ! ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ! ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ! ಇತ್ಯಾದಿ ಚಮತ್ಕಾರಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯು ಯಾರಿಗಾದೀತು?"

“ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸ್ವಂತಕ್ಕೂ ಬಹಳೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ. ತದ್ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ನಡೆಯ ತಕ್ಕದ್ದೇ ಇದ್ದಿತೆಂಬ ಆಭಾಸವನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅದು ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಸಾಧಿಸಿತು”

“ಹಾಗಾದರನ್ನು ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಬುವಾಬಾಜಿಯ ಗೀತವನ್ನು ಯಾವ ಕಠಿಣ ಬಿಳಿ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಡುತ್ತಿರುವುದು?”

“ಅರ್ಥಾತ್ ಅಹಿಂಸೆಯ ಬಿಳಿಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆಯೇ. ನಾನು ಅಹಿಂಸೆಯ ಭೋಕ್ತಾರನೆಂದು ಆ ಯುವಕನನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದೆನು. ಆತನ ಹಿಂಸೆಯ ಅಪರಾಧದಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕೋಪ ಮತ್ತು ದೇವರ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾನು ತಂದು ಕೂಡಿಸಿದೆನು; ಮತ್ತು ಅವೆರಡೂ ಆತನಿಗೇ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮನಗಂಡವೆಂಬದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಂದರೆ ಅವನ ಭಾವನೆಯ ನಾಡಿಯು ಇಲ್ಲವೆ ನೆರವು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರಿಂದ ನಾವು ಅವನ ಮನೆಗೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ, ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಗುರಿಯನ್ನು ಅಹಿಂಸಾಪ್ರತಿಪಾದನದ ಮೇಲೆಯೇ ಇರಿಸಬೇಕಾದೀತು!”

“ಆದರೆ ಆ ತರುಣನನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿದ್ಧ ನಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆತನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತನ್ನ ತುಬಾಕಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಮುಟ್ಟಿ ಲಾರನೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಅಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಾಣವಧದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಆ ಏಕದಾರಿ ಬಾರಿಸಿ ಇನ್ನು ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?”

“ಜಂಬ್ಯಾ, ಹುಚ್ಚಾ, ನಿನಗೆ ಗಾಯನಶಾಸ್ತ್ರದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಸಂಗೀತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ವರದೊಳಗಿಂದ ಉಪಸ್ವರಗಳು ಹೊರಡುತ್ತವೆ; ಅನುಕ

ರಣವಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿಂದಲೇ ಸ್ವರವಿಸ್ತಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಇದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವರ ಅಹಿಂಸೆಯದನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, ಅದರೊಳಗಿಂದ ಹೊರಡುವ ಉಪಸ್ವರಗಳೊಳಗಿಂದ ಅಹಿಂಸೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಅನುಕೂಲಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.”

“ಇದು ನನಗಿನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅಹಿಂಸಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಬಲ್ಲೆನು. ಆ ಶಬ್ದದುಚ್ಚಾರದಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಂತೂ ಒಂದೇ ಕಲ್ಪನೆಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದಾವುದೆಂದರೆ, ಜೀವವನ್ನು ಹತಿಸದಿರುವುದು. ಅಂದಬಳಿಕ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನೆಂತು ಮಾಡುವುದು? ಇನ್ನು ಪಂಚಪ್ರಾಣವೆನ್ನುವ ರೂಢಿಯಿರುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಹತಿಸಿದರೇ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಅದಾರು ಅಂದಾರು?”

“ಹಿಂಸೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ವಿಸ್ತಾರ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕೋಚ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಗುರುಕೀಲವಿದೆ; ಆದರೆ ಮೊದಲು ಪಂಚಪ್ರಾಣವೆಂದರೆ ನೀನು ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೀ, ಅದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ.”

“ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಏನೋ ಅನ್ನುವರಲ್ಲ ಅವು.”

“ಹಾಗಾದರಾಯಿತನ್ನು; ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವನೆಗಳೂ ಬರುವವು. ನಮ್ಮ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೀತೋ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ, ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ಹಿಂಸೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗೆಂದೂ ಅನ್ನಲಾದೀತು; ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಅನುಕೂಲತೆಯಿದ್ದರೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಹತಿಸಿದರೂ ಅದು ಹಿಂಸೆಯೇ ಆಯಿತು!”

“ಆದರೆ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಣ ಹತಿಸುವದೆಂದರೇನು?”

“ಏದು ಪ್ರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಪ್ರಾಣದ ಅವರೋಧ ಅಥವಾ ಉದ್ಧಾರವನ್ನು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಮಾಡಹಚ್ಚಿದನೆಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಣಹತಿಸುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಹಿಂಸೆಯೆಂದೆನ್ನಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ—ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಾಯಿ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನ ಉಸಿರು ತುಸ ಕಟ್ಟುವದಿಲ್ಲವೆ? ಮತ್ತು ಶ್ವಾಸೋಚ್ಚ್ವಾಸವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕಕ್ಕಿಂತ ತೀರ ಸಾವಕಾಶವಾದೀತಲ್ಲವೆ? ಹಿಂಸೆಗೆ ಅದು ಸಾಕಷ್ಟಾಯಿತು. ತದ್ವಿರೋಧವಾಗಿ ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ನಡೆಯುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಗದಿಂದ ನಡೆಯಹಚ್ಚಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಶ್ವಾಸೋ

ಚ್ಛಾಸ್ತ್ರವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಆಗಹತ್ತಿತಲ್ಲವೆ? ಅದು ಹಿಂಸೆಯೇ ಆಯಿತು.”

“ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿನ್ನುಣ್ಣು ಬಡಿಸಿದರೆ ಅಥವಾ ಕುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹಾಗು ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ತೇಗು ಬಂದರೆ ಅದೂ ಹಿಂಸೆಯೇ ಆಯಿತೆನ್ನ ಬೇಕಲ್ಲವೆ?”

“ಅಲ್ಪಬತ್. ಅದು ಅಪಾನ, ಉದಾನ ವಾಯುಗಳ ಸಂಬಂಧದ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತು.”

“ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಬೈದು, ಅಂದು ದುಃಖವಿತ್ತರೆ, ಅದೂ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತೇ?”

“ಅಲ್ಪಬತ್! ಅದು ವ್ಯಾಸ ವಾಯು ಸಂಬಂಧದ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತು.”

“ಒಬ್ಬರು ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ. ಭಾವನೆಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲನಗೊಳಿಸಿದರೆ ರಕ್ತಾಭಿಸರಣವು ವೃದ್ಧಿಸೀತು. ಅಂದರೆ ಅದೂ ಹಿಂಸೆಯೇ ಆಗುವದೇ?”

“ಅಲ್ಪಬತ್! ಸ್ವಂತ ಪ್ರೇಮಾಶ್ರುಗಳನ್ನು ದುರಿಸುವದೂ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ದುರಿಸ ಹಚ್ಚಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವದೂ ಇವು ಕೂಡ ಆತ್ಮಸ್ಥ ಹಾಗು ಪರಸ್ಥ ಹಿಂಸೆಗಳೇ ಎಂದೆನ್ನಲಾದೀತು; ಅಂದರೆ ಹಾಗೆ ನೆವ ಹೇಳಬಂದೀತು.”

“ಇದಕ್ಕಿಂತ ನಾನು ಅಂದರೆ ಗುರುಜೀ, ನೀವು ಯಾವ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ತುಚ್ಛವೆನ್ನುವೆನೋ, ಯಾವು ಯಾವುದನ್ನು ನಿಷೇಧ ಮಾಡೇನೋ ಅವೆಲ್ಲ ಹಿಂಸೆ ಎಂಬ ಸದರಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೇಳಬಿಡಿರಿ. ಅಂದರೆ ಶಬ್ದಾರ್ಥಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯದೂ ಛಲನ ತಪ್ಪೀತು.”

“ಖಂಡಿತವಾದುದನ್ನೇ ಹೇಳಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂಸಾ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಲಹರಿಯಂತೆ ಬೇಕುಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನೀನು-ಶಿಷ್ಯನಾದವನು-ಭಾವಿಸಬೇಕಾದೀತು; ಮತ್ತು ನೀನು ಅದರಂತೆ ವರ್ತನವನ್ನಿಡಬೇಕಾದೀತು.”

“ಅದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣದಿಂದ ನನಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂಸೆ-ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಅರ್ಥವು ಈಗ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಿತೋ-ಅಂದರೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೋ—ಅದರಂತೆ ಅದು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಮತ್ತು ಅದು ಮುಂಗಡವಾಗಿ ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅವರ-ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಗುರು ಎಂದು ತಿಳಿದು ನಡೆಯುವ ಆ ದೊಡ್ಡ ವಾಡೆಯೊಳಗಿನ ಜನರ—ಆಚರಣವು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚುಗೂ ತಪ್ಪಿನ ದೆಂದು ತೋರೀತಲ್ಲ! ಅದರ ಗತಿಯೇನು?”

“ಗತಿಯೇನಾಗಬೇಕು? ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಹೆಸರಿಡಲಿಕ್ಕೂ-ತಪ್ಪಾಯಿತೆನಿಸಲಿಕ್ಕೂ-ಸಂಧಿ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವ ಗುರುವಿನದಾದರೂ ಗುರುತ್ವವು-ಗುರುಪದವು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಯಾಕಂದರೆ, ನಿಜವಾಗಿ ಅವರು ತಪ್ಪುವರೋ ಅಥವಾ ಗುರುವು ತಪ್ಪುವನೋ ಅದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನಾರು ಮಾಡುವರು? ಆ ಅಧಿಕಾರವಾರಿಗಿದೆ? ಎಲೋ ಟೋಣಪಾ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಯಮದ ಅರ್ಥಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟು ಗೂಢವೋ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡುವ ಶಕ್ಯತೆಯು ಎಷ್ಟು ಅಧಿಕವೋ, ಅಷ್ಟು ಶಿಷ್ಯರ ಮೇಲೆ ಗುರುವಿನ ಮುರವತ್ತು ಉಳಿಯುವ ಶಕ್ಯತೆಯು ಅಧಿಕವೆಂಬದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ?”

“ಆದರೆ ಈ ಬಾಯಿಕಟ್ಟಿದ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ, ಈ ನಿರ್ದಯ ಭಲನಕ್ಕೆ ಅನುಯಾಯಿಗಳೂ ಶಿಷ್ಯರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕಲ್ಲವೇ?”

“ಸೆಗಣೆ ತಿನ್ನುತ್ತ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಸ್ವಂತದ ಬುದ್ಧಿಯ ನಾಶವಾದ ಬಳಿಕ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ಗುರುಚರಣಕ್ಕರ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕೆಲಸವು ಬಹಳ ಹಗುರು ಹಾಗೂ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಅದೆಂತು?”

“ಅದು ಹೀಗಿದೆ:—ಗುರುವು ಯಾವುದೇ ಅರ್ಥ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸದರೂ ಅದೇ ನಿಜ, ಅದೇ ಯೋಗ್ಯ, ಅದೇ ಈಶಪ್ರಣೀತವೆಂದೆನ್ನುತ್ತ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಡತಕ್ಕವನು; ಮತ್ತು ಉಳಿದವರ ಮೇಲೆ ಕಠಿಣತೆಯಾದುದು ಇದು ಸುಲಭವಲ್ಲವೇ? ನೀನು ಅಜೀರ್ಣವಾಗುವವರೆಗೆ ತಿಂದೆಯೆಂದು ತಿಳಿ. ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಆಮ್ಲರಸದ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದನೆಂದೂ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ನೀನು ಉಪೋಷಣ ಮಾಡಿದರೆ ನಾನದಕ್ಕೆ ಜಠರದ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತೆಂದೂ ಅನ್ನುವೆನು.”

“ಹಿಂಸೆ-ಅಹಿಂಸೆಗಳ ಅರ್ಥವು ಇಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಮನೆಯವಂತಹ ದಾದರೆ, ನನಗೂ ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಲಿಗೆಯ ಪಟ್ಟಶಿಷ್ಯನಿಗೂ ಹೆಜ್ಜೆಹೆಜ್ಜೆಗೆ ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಹೊರತು ಮತ್ತು ‘ಇಂಥ ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯನಾದರೂ ತಿಳಿ ಗೇಡಿಯು’ ಎಂಬ ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಯ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಬಡಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಗತಿಯೇ ಇಲ್ಲ.”

“ಎಲೋ ಹುಚ್ಚಾ, ಅಂಥ ದುಷ್ಕೀರ್ತಿಯು ಒರಿಸಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೊಂದು ಸುಲಭ ಉಪಾಯವಿದೆ.”

“ಅದಾವುದು ಗುರು!”

“ಎಲೋ, ‘ತಪ್ಪಿದೆ’ ‘ಕ್ಷಮಸ್ತು’ ಎಂದಂದು ತನ್ನ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಫಟ್ಟು-ಫಟ್ಟೆಂದು ಹೊಡೆಕೊಂಡು ಕಪಾಳಬಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು!”

“ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ. ಬೇರೆ ಹಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುಜಿಯ ಮುಂದಿನ ಮಿತಾಯಿ, ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲ, ಪೇಡೆ, ಉತ್ತತ್ತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ತಿಂದು, ಅವುಗಳ ಚರ್ವಣದಿಂದ ಒಳಗಿನ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ನಡುನಡುವೆ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಸಟೆ-ದಿಟ ತಪ್ಪಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು ಬಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಶಿಷ್ಯನಾದರೂ ಹಿಂದುಮುಂದೇಕೆ ನೋಡಬೇಕು? ಒಳ್ಳೇದು. ಹಿಂಸೆ-ಅಹಿಂಸೆ ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಕೋಚ ಎಸ್ತಾರಗಕು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾದವು; ಆದರೆ ಗುರು! ಒಂದು ಮಾತಿನ ನಿರ್ಣಯವು ನನಗಿನ್ನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ.”

“ಅದಾವ ಮಾತವ್ವಾ?”

“ಅದಾವುದೆಂದರೆ, ನೊನ್ನೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ಯುವಕನನ್ನು ಆ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಉನ್ನಾದವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು, ಬರಿಯ ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಆತನ ಮೆಹೆರಬಾನಗಿಯಿಂದಲೇ ನಾವು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದೆವು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಯಾವ ಚಿಹ್ನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಈ ದಿನ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ತೀರ ಹುರುಪಳಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾನಲ್ಲ! ಇದು ಹೇಗಾಯಿತು?”

“ದಿಟವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ನನಗೂ ಆ ಕಾರಣವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲದು; ಮತ್ತು ಅದು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೂ ಅದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ, ಎಂದು ನಾನು ಆಭಾಸ ತೋರಲೇಬೇಕು; ಹಾಗೂ ನಾನು ಅದರಂತೆ ತೋರಿಸುವವನೇ. ಉನ್ನತ್ತತೆಗೆ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗದೆ, ದುಃಖವೊಂದೇ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಉತಾರದ ಔಷಧವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಳೆದ ಒಂವೆರಡು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಯುವಕನಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ತೀವ್ರ ದುಃಖವಾಗುವಂತಹ ಕಾರಣವುಂಟಾಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ಆತನಿಗೆ ಮನೆಮಾನೋಳಗಿನ ಯಾವ ದುಃಖವೂ ಉಂಟಾಗಿರುವಂತೆ ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಮಾತಿನಮೇಲಿಂದ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನನ್ನ ತರ್ಕವು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಕಾರಣವು ಆತನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇದುವರೆಗೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವೂ ದೊರೆತಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವರು ಕೇವಲ ಆತನ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅವನನ್ನು ಮರಳಿ ಕರೆದೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆಂದೂ ಬಂದವರು; ಹಾಗೂ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಈಗ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಕೇವಲ ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯಸಲುವಾಗಿಯೇ. ನಾನು ಆ ಬೇಟೆಯ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಒಂದು ಮುದ್ದೆಮಾತನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲುವಂತೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆನು. ಒಂದುವೇಳೆ ಅದರ ಅನುಸಂಧಾನದಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಈ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗಿರಬೇಕು.”

“ಅದಾವ ಮಾತಪ್ಪಾ?”

“ನಾನು ಆತನಿಗೆ ನಿಕ್ಷುಣ್ಣವಾಗಿ ಹೇಳಿರಲಿಲ್ಲವೇ, ‘ಈ ದಿನ ಮತ್ತು ಈ ವೇಳೆಗಳನ್ನು ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡೆ’ಂದು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನು ಆ ನನ್ನ ಮುದ್ದೆ ಮಾತಿನ ಬೆದರಿಕೆಯನ್ನು ಉಪಾಹಸಗೆಯ್ದನೆಂಬುದು ನಿನಗೆ ಸ್ಮರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

“ಸ್ಮರಿಸದೇನು? ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ.”

“ಆದರೆ ಕರ್ಮಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅದೇ ದಿನ ಮತ್ತು ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಆತನಿಗೆ ದುಃಖವುಂಟಾಗುವ ಸಂಗತಿಯು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಘಟಿಸಿರಬಹುದು; ಮತ್ತು ಹಾಗಾಯಿತೆಂದರೆ, ಆ ಮೇಲೆ ಸಾದಾಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದಲೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಈಶ್ವರೀಸೂತ್ರ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು ಕಾಣಹತ್ತುತ್ತವೆ.”

“ಇಂಥ ಯೋಗಾಯೋಗವೆಂದರೆ ಕಾಗೆ ಕೂಡ್ರಲಿಕ್ಕೂ ಟೊಂಗೆ ಮುರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟುಬಿದ್ದಂತೆ! ಆದರೆ ಆ ಟೊಂಗೆಯನ್ನು ಆ ಕಾಗೆಯೇ ಮುರಿಯಿತೆಂದು ಸೂಜ್ಞರು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ.”

“ಸರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಠೆ ಇಡುವ ಜನರು ಟೊಂಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವ ಕಾಗೆಯಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಟೊಂಗೆ ಮುರಿದರೆ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡನೆ, ಆ ಕಾಗೆಯು ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದು ಬೇರೆ ಟೊಂಗೆಗೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಭಾವನಾವಶ ಮತ್ತು ಶ್ರದ್ಧಾಳುಗಳಾದ ಜನರು ಆ ಟೊಂಗೆಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಫಲಗಳಂತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಟೊಂಗೆ ಮುರಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದರೊಡನೆ ಆ ಫಲಗಳೂ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಶಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಬೈರಾಗಿ-ಬುವಾಜಿಗಳ ರೀತಿ-ನಡವಳಿಗಳನ್ನು ನೀನು ಕಂಡೇ ಕಂಡಿರಬಹುದು. ಕೊಡಗೈಯವನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಅವರು ಆತನಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಆಶೀರ್ವಾದ ಕೊಡಹತ್ತುವರು; ಮತ್ತು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಕೊಡದವನು ಗಂಟು ಬಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತಹ ಶಾಪಕೊಡುವರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯು ಯಾವ

ಆಶೀರ್ವಾದ ಇಲ್ಲವೆ ಶಾಪಗಳು ದಿಟ ಇಲ್ಲವೆ ಸಟಿಯಾದವೆಂದು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮಗನು ಮರಳಿ ಬರುವನು? ಅಥವಾ ಬೇಕಂತ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರು ಬರುವರು? ಆಶೀರ್ವಾದ ಇಲ್ಲವೆ ಶಾಪ ಕೊಡುವಾಗ ಆವಿರ್ಭಾವ, ಆವೇಶಗಳು ಮಾತ್ರ ದೇವರು ಗುಪ್ತರೂಪದಿಂದ ಬಂದು, ಭಾವೀಘಟನೆಯ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇಲ್ಲವೆ ಭವಿತವ್ಯದ ಕೇಲಿಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಸಿಗಿಸಿಯೇ ಆ ಬಡವನು ಹೋದನಂತಿರಬೇಕು.”

“ಇರಲಿ. ನಮಗನ್ನು ಕೆಲ ದಿನಗಳು ಸುಖದವೂ ಅಂಜಿಕೆಯಿಲ್ಲದ ಆಜ್ಞಾತವಾಸದವೂ ಲಭಿಸುವವು. ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷ ನಾವು ಮೊಸೆ ಗಡ್ಡೆ ಜಟಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ವೋಲೀಸರಿಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿಹಚ್ಚಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗ ಅವರು ನಮ್ಮ ಉಸಾಬರಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ, ಅಂತೆಯೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರು ನಮ್ಮ ವಿಚಾರಣೆಗಾದರೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ.”

“ಅದರೆ ಈ ದೊಡ್ಡ ಜನರ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿ ಹಬ್ಬಿತು. ಆ ಕೀರ್ತಿಯ ಮೂಲಕ ಜನಸಮೂಹವು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರ-ಹೋಗ ಹತ್ತಿತು; ಮತ್ತು ಆ ಸಮೂಹದೊಳಗಿಂದಲೇ ಯಾವನೊಬ್ಬನು ನಮ್ಮನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬಂದಿತು?”

“ನೀನು ಅನ್ನು ವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಕೊಂಚ ತಭ್ಯಾಂಶವಿದೆ. ದೇವರ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದ ಹವಾಲಿಯನ್ನು ನಾನು ಜನರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಸ್ವಂತ ನನಗೆ ಆ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯದ ಅಂಜಿಕೆಯು ಎಂದೂ ಅನಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನನ್ನ ವಾಣಿಗೆ ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯದಂತೇಕೆ ಯಶ ದೊರೆಯಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು!”

ಇಷ್ಟು ಸಂಭಾಷಣವಾದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮರಳಿ ಆ ದೇವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಗೃಹಸ್ಥನು ಆ ಸತ್ತ ಕಪೋತ ಪಕ್ಷಿಯ ಮೃತ ಮಾಂಸವನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿಸಿ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ತಂದಿರಿಸಿದ್ದನು. ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಕೈಮಾಡಿ ಗುರುಜೀ:— “ಇಗೋ, ಈ ಬೇತು ಸಜ್ಜಾಯಿತು. ಯಾವ ಹಿಂಸೆಯೊಳಗಿಂದ ಈ ಪ್ರಕರ್ಣವೆದ್ದಿತೋ, ಅದರ ಹಲಗೆಯನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಡೆದು, ನನ್ನ ಅಹಿಂಸಾ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಲವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಈ ಸಾಧನವು ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯುಕ್ತವಾದೀತು. ಕೈಯೊಳಗೆ ಚಬಕವಿರುವವರೆಗೆ ಕುದುರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹುಲಿ, ಸಿಂಹ ಮುಂತಾದ ಕ್ರೂರ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಕೂಡ ಹೇಗೆ ಸರ್ಕಸ್ಸಿನವನ ಅಧೀನ ದಲ್ಲಿರುವವೋ, ಅಥವಾ ಕೈಯೊಳಗೆ ಮಂತ್ರಪೂತವಾದ ಬೆತ್ತವಿರುವವರೆಗೆ

ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಹೇಗೆ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ಸ್ವಾಧೀನದಲ್ಲಿರುವವೋ. ಅದರಂತೆ ಈ ಮೃತಪಕ್ಷಿಯು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನನ್ನ ಆಸನದ ಎದುರಿಗೆ ತೂಗಗಟ್ಟಲೆ ಟ್ಟಿರು ವದೋ, ಅದುವರೆಗೆ ಈ ತರುಣ ಜಮಿನದಾರನು ನನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವನೇ!”

“ಅಥವಾ ಆತನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖ ತನದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗುವದಿಲ್ಲವೋ, ದೇವರ ಮನೆಯ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುವ ಹಿಂಸಾಪರಾಧದ ದುಃಖವನ್ನು ಆತನು ಮರೆ ಯುವನೋ ಅದುವರೆಗೆಂದೆನ್ನ ಲೂ ಬಹುದು.”

“ಅಹುದು. ನೀನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ನುಡಿಯೇ ನುಡಿದೆ; ಆದರೆ ‘ಹಾಗಾಗುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ’ ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಪರಿಶಿಷ್ಟವನ್ನು ನಾನದಕ್ಕೆ ಜೋಡಿ ಸುತ್ತೇನೆ.”

ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದೂಲಾಲನು ಕುದುರೆಯ ಸಾರೋಟಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಭದ್ರೇಶ್ವರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಮಹಾರಾ ಜರೂ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನೂ ಹೊರಟು ಹೋಗದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಸಮಾ ಧಾನಗೊಂಡನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದರು; ಮತ್ತು ಗಾಡಿಯನ್ನೇರಿರೆಂದು ಚಂದುವು ಹೇಳುತ್ತಲೆ, ಗುರುಜೀ:—“ಇಲ್ಲ. ತವ್ಮಾ, ನಾನು ವಾಹನವನ್ನೆಂದೂ ಹತ್ತುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಎಲ್ಲ ಯಾತ್ರಾ ಪ್ರವಾಸ ವನ್ನು ಕಾಲಿನಿಂದ ನಡದೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನಿನ್ನ ಆಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ನನ್ನ ನೇಮವನ್ನು ಬಿಡಲಾಗುವದಿಲ್ಲ.” ಗುರುವೇ ಕೂಡ್ರದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಶಿಷ್ಯನು ಕೂರುವನೆ? ಆತನ ಹುಮ್ಮಸವು ಮನದಲ್ಲೇ ಕರಗಿತು. ಮತ್ತು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅತಿಥಿಗಳು ನಡೆದೇ ಬರುವರೆಂದ ಮೇಲೆ ಯಜಮಾನನೂ ನಡೆಯುವದು ಸಾಧಾವಿಕವೇ ಇದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ಕುದುರೆಯ ಅಂದಿನ ಸುದೈವದಿಂದ ಮರಳಿ ಹೋಗುವಾಗ ಸಾರೋಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸಬರಾರೂ ಕೂಡ್ರಲೇ ಇಲ್ಲ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮೊದಲಿದ್ದ (ಚಂದೂ ಮತ್ತು ಕೋಚಮನ್ನ ಇವರ) ಭಾರವೂ ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದರಿಂದ ಅದು ಒಳ್ಳೇ ಡಾಲಿನಿಂದ ನಡೆಯ ಹತ್ತಿತು. ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯಿಂದ ನಡೆವ ಜನರೊಡನೆ ಬರಿದಾದ ರಥದ ಆ ಮೆರ ವಣಿಗೆಯನ್ನು ಜನರು ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡಹತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಕಂದರೆ, ಸುಖದ ಸಾಧನವು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಿದ್ದರೂ ಉಪಭೋಗದ ಉಪೇಕ್ಷೆ ಯಾದ ಬಳಕೆ ವೈರಾಗ್ಯದ ಬೇರೆ ಲಕ್ಷಣವದಾವುದು? ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆ ಬುವಾಮಹಾರಾಜರ ಆ ನಂದಭುವನ ಪ್ರವೇಶದಿಂದಲೇ ಅವರ ವೈರಾಗ್ಯದ ಕೀರ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಆ ವಿರಾಗೀ ಅತಿಥಿಯ ಉಳಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಂದಭುವನದ ಅತಿಥಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ತೋಟದೊಳಗಿನ ಮಾಸಾಹೇಬರದೊಂದು ಖಾಸ ದೇವಮಂದಿರವನ್ನು ಚಂದುವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲೆಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅತಿಥಿಗೃಹದೊಳಗಿನ ಯುರೋಪೀಯ-ಪದ್ಧತಿಯಸಾಮಾನ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆಯಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ದೇವಮಂದಿರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತಹ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅದರ ತೋರಮುಖಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಿಗೆ ಅಯತಕಾಲಕ್ಕೆ ತೆರೆದು ತಂದ ಲತಾಪಲ್ಲವಗಳ ಗುಂಪುಗೂಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಇದು ಅರಮನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಸಾದವಾಗಿ ರದೆ, ಪರ್ಣಕುಟೀರ ಇಲ್ಲವೆ ಪರ್ಣಶಾಲೆ ಎಂದು ಚೇಷ್ಟೆಗಾದರೂ ಹೇಳುವಂತಾಗಿತ್ತು!

ರಾಜಿನಾಮೆ.

ಅತಿಥಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜರ ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯಾದಾಗ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ, ಮಾಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಬಿಂಬೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿವಾರದವರು ಚಂದೂನ ಜೊತೆಗಿದ್ದರು. ಚಂದೂನ ನಿಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈ ಅಕಲ್ಪಿತ ಘಟನೆಯು ಕೌತುಕವೆನಿಸಲು ಊರೊಳಗಿನ ಆತನ ಕೆಲ ಮಿತ್ರಸಂಗಡಿಗರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ನೆರೆದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ವೈರಾಗ್ಯದ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಊರ್ಮಿಯುಂಟಾಗಲು, ಚಂದುವು ಎಲ್ಲರ ಸಮಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಜಾಹೀರ ಪಡಿಸಿದನೇನೆಂದರೆ “ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಇಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಗುರುಗಳನ್ನಾಗ ಮಾಡಿರುವೆನು. ಈ ಅತಿಥಿಗೃಹವನ್ನು ಮಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಇದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಇವರ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಇಂದಿನಿಂದ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು, ಅದರ ಗುರ್ತೆಂದು ಈ ನನ್ನ ಬೇಟೆಯ ತುಬಾಕಿಯನ್ನು ಇವರ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಆರ್ಪಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿಟ್ಟಿರುವ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ನಾನು ಎರಡು ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ಈ ತುಬಾಕಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದೆನು; ಮತ್ತು ಆ ನನ್ನ ಅಹಿಂಸಾಪರಾಧದ ನೆನಪು ನನಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಎದುರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಹಾಗೆ ತೂಗಗಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ. ಪಂಜರದೊಳಗಿನ ಈ ಎರಡನೇ ಹಕ್ಕಿಯೂ ನನ್ನ ತುಬಾಕಿಯಿಂದ ಗಾಯಗೊಂಡು ಬಿದ್ದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರ ಸವಾರಿಯು ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಖಡ

ಹಕ್ಕೆಯು. ಜೀವದಿಂದ ಉಳಿಯಿತು; ಹಾಗೂ ಇವರ ಕೃಪಾಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಇದಕ್ಕೆ ನಾನು ದಿನಾಲು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಕಾಳು ನೀರು ಹಾಕಿ ಸಂಬಾಳಿಸುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾರಾಜರು ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆಂದು ನನ್ನ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇವರು ಈಶನಿಂದ ಕೊಡಿಸಿದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ನನಗೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಇವರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಅಹಿಂಸೆಯು ನನಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಾನು ಅದರ ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಅಹಿಂಸಾವ್ರತ ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಸೂಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಕೆಲಸದ ರಾಜಿನಾಮೆಯನ್ನು ನಾನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಕಳಿಸತಕ್ಕವನಿದ್ದೇನೆ; ಹಾಗೂ ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದು, ಈಶ್ವರೋಪಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸಹಾಯವನ್ನು ನಾನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಈ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದವನೇ ಅವನು ಮಹಾರಾಜರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ತಲೆಯಿರಿಸಿದನು ಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ವರದಹಸ್ತವನ್ನು ಅತನ ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟರು. ಜಂಬುವಂತೂ ಗುರುಗಳಿಗೆ ದೀರ್ಘದಂಡವತ್ ನಮಸ್ಕಾರವ ಹಾಕಿ, ಕೆಲವೇಳೆಯವರೆಗೆ ನೆಲಬಿಟ್ಟು ಏಳಲೇ ಇಲ್ಲ! ಪಂಜರದೊಳಗಿನ ಕಪೋತಕಕ್ಷಿಯು ಆಗ ಹೊಸಹುರುಪಿನಿಂದ ಕುಣಿಯಹತ್ತಿತೆಂಬದು ಕೆಲವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರು ಅವರಿಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ರಿಫೂರ್ವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರು; ಮತ್ತು ಅವರು ಒಳಗಿನಿಂದ ಬಾಗಿಲವನ್ನಿ ಕೈಕೊಂಡರು.

ಚಂದುವಿಗೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ದಿನಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಮೊದಲನೇ ದಿವಸ ಆ ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗೇನೇನು ಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅತನು ನಡು ನಡುವೆ ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಗುರುವೂ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯನೂ ಬೇಡಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ತನ್ನ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟನು. ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಜನಕ್ಕಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆಗ ಚಂದುವೂ ತೊಡೆಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವರೆದುರು ಕುಳಿತನು. ಅತಿಥಿಗೃಹದೊಳಗಿನ ಆ ಭಜನೆಯ ಅಪೂರ್ವತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರೂ ಮಾಸಾ ಹೇಬರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ವಂದನೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳು ಸುಗಿದ ಏಳಿಕ ಮಹಾರಾಜರು ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಅಂದರು. ಅದುವರೆಗೆ ಚಂದುವು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆಂದು ಹೊಸದಾಗಿ ಕೊಂಡುತರಿಸಿದ್ದ ಏಕತಾರಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ

ಬಾರಿಸುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು; ಬಾಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಮಹಾರಾಜರು ಸಹಜವಾಗಿ ಸಂತ ಮೋರಾಬಾಯಿಯ ಒಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪದವನ್ನನ್ನಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಆದರ ಮೊದಲನೇ ಚರಣವು “ತುಮ್ ಬಿನ ಮೇರಿ ಕಾನ್ ಬಖರ ಲೇ, ಗೋವರ್ಧನ ಗಿರಿಧಾರೀ |” ಎಂದಿದ್ದಿತು. ಈ ಚರಣದೊಳಗಿನ ಮೊದಲನೇ ವಿರಾಮವು ‘ತುನುಬಿನ ಮೇರಿ’ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಎರಡು ಶಬ್ದಗಳದೇ ಪುನರುಚ್ಚಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೊಂದು ಚಮತ್ಕಾರವು ಘಟಿಸಿತು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಆ ಚರಣವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಸ್ವತಃ ಚಂದೂಲಾಲನೂ ಹಾಡತೊಡಗಿದನು. ‘ಮೇರೀ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಆತನು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದೇ ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಪುನಃ ಪುನಃ ಅನ್ನುವನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನಿಗಾವ ವಿಶೇಷ ಆನಂದವು ಲಭಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ ಅದಾರು ಬಲ್ಲರು? ಆದರೆ ಆ ಚರಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅನ್ನುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಬಲವಂತಪಡಿಸುವವರೆಗೂ ಆತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಯಿತು. ಚಂದೂ ಭಜನಮಾಡಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿಯೇ ಆಯಿತು; ಮತ್ತು ಬಾಯಿಹರಿದಿದ್ದ ಆ ಚಮತ್ಕಾರದ ಚೇಲದೊಳಗಿಂದ ಮತ್ತೆ ಏನೇನು ಹೊರಬೀಳುವದೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು ಎಂದೆನಿಸಿತವರಿಗೆ.

ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವೆಲ್ಲ ತುಬಾಕಿಯೊಳಗೆ ಜಡೆದು ತುಂಬಿದ್ದ ಗುಂಡು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಾರಿದಂತಾಯಿತು. ಕೆಲವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಅಪಘಾತವೇ ಆದಂತಾದ್ದರಿಂದ ಹಾಗು ಅದರಲ್ಲಿ ಇತರರಾರಿಗೂ ಏನೂ ಮಾತಾಡುವ ಅವಕಾಶವಿರದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ನೆಲಕ್ಕೆ ಒರೆದು ಕುಳಿತವರಂತೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು; ಹಾಗು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹಗಲು ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಸರ ಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ದ್ದೇನೆಂದರೆ:—ಚಂದೂನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಾತುಕವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನನ್ನು ಕರೆತಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯಾಗದೆ ಯೆಂದೂ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅನುಚಿತವೇನೂ ಇಲ್ಲೆಂದೂ ತಿಳಿದು, ಅವರು ಆತನ ಅಂಬೋಣವನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಈಗ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಇದು ವಿಪರೀತವೇ ಅಗಿಬಿಟ್ಟಿತು!!

ಸಾಹೇಬ ಜನರಿಗಾಗಿ ರಿಝುವರ್ ಆಗಿದ್ದ ಆ ಅತಿಥಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಅನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲರಿದುರು ಚಂದುವು ಆ ಯಾವ ಆಕಲ್ಪಿತ

ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಿದನೋ, ಅದರ ಮರ್ಮವು ಅವರಿಗೆ ಕೊಂಚವೂ ತಿಳಿಯದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಸ್ತಂಭಿತರಾದರು. ಅಂದಿನ ದೇಖಿಯ ಪ್ರಸಂಗದ ವೃತ್ತಾಂತವು ಅವರ ಕಿವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತ್ತು ಅದರಿಂದ ಅನಿಸಿತೇನಂದರೆ, ತುಬಾಕಿಯಿಂದ ಸತ್ತುಬಿದ್ದ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕಂಡು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೈರಾಗಿಯ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಚಂದೂನ ದಯಾಬುದ್ಧಿಯು ಜಾಗೃತವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕಂದರೆ, ಅಂಥ ಸಂಗತಿಗಳು ಕೆಲಕೆಲವು ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಬೇಟೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವಾಗ ಅದರೊಡನೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿ ಕಳೆಯುವ ನಿಶ್ಚಯ! ಈ ಗೂಢವು ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಿಚ್ಚಬೇಕು?

ಮಗನ ಆ ಘೋಷಣೆಯ ಮೇಲಿಂದ ಅವರು ತರ್ಕಿಸಿದ್ದೇನಂದರೆ, ಈತನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಏನೋ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ರೋಗವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ಕೂಡ ಮಾಡುವದು ವಿಹಿತವಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಮಾಡುವದೇ ಆದರೆ, ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದೂ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು; ಯಾಕಂದರೆ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನಿಂದ ಅದು ಖೇರೆ ಕಡೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೆ, ಮತ್ತೇನಾದರೂ ವಿಪರೀತವೇ ಆದೀತು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೆಂಕಿಹತ್ತಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ನೋದಿಸಹತ್ತಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಮನುಷ್ಯನು ಹೇಗೆ ಗಾಬರಿಗೊಳ್ಳುವನೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಆಯಿತು. ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸರ್ವಸ್ವವೆಂದರೆ ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗನು! ಅದೇಷ್ಟೋ ಭಾವೀ ಸುಖಸ್ವಪ್ನಗಳನ್ನು ಆತನ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ರಚಿಸಲಾಗಿದ್ದವು! ಮಗನು ತಮ್ಮವನೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೂ ಆತನ ಜೀವನ ನೌಕೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಕೈಕಾಲುಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂಥ ವಿಪರೀತಸ್ಥಿತಿಯು ಅವರಿಗುಂಟಾಗಿದ್ದು, ಆ ನಾವಿನ ಕೀಲವು ಆತನ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ; ಮತ್ತು ಆತನು ಅದನ್ನು ವಿರುದ್ಧ ದಿಶೆಗೆ ಹೊರಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪ್ರೇಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೆನ್ನುವ ಕಳವು! ಯಾವುದೊಂದು ಭಯಂಕರ ಸ್ಫೋಟಕ ಬಾಂಬುಗುಂಡು ಇಲ್ಲವೆ ನಾಗರಹಾವು ಇವುಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಕಡೆಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕೆಂಬದು ತಿಳಿಯದಿರುವಂತೆ ಸಾಕ! ಆ ಬಡ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು.

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ನೊದಲನೇ ಹೊಡೆತಕ್ಕೇ ಒಳ್ಳೇ ಸರಿಣಾಮವಾಯಿತು; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮಗನೇ ತಮ್ಮ ದೈವತವೆಂದು

ಶಿಷ್ಯಯವವರು ಅವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಸ್ವತಃ ಆ ಮಗನು ಯಾವ ಗುರುವಿನ ಭಜನೆಗೆ ಹತ್ತಿದನೋ, ಅವನ ಭಜನೆಗೆ ಅವರು ಹತ್ತುವದೂ ಕ್ರಮ ಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಆಯಿತು. ಅದರಂತೆಯೇ ಅವರಿಗ ನಮ್ಮ ಭಾವದಿಂದ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಮಸ್ತಕವಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುವಿನ ಹತ್ತರವೇ ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪರಟೆಯೊಳಗಿನ ಅಂಗಾರವನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ಗಂಜಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗಿಂತ ಮಾಸಿದ ಆರಿವೆಗಳೇ ಅವರಿಗೇಗ ಹೆಚ್ಚು ರುಚಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ವೊಳ್ಳು ವೇದಾಂತದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಹರಟೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸೇರಹತ್ತಿದವು. ಸಾಹೇಬ ಜನರ ಕಡೆಗೆ ಅವರ ಎಡತಾಕುವಿಕೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಅವರ ಖಾಸ ವ್ಯಸನಗಳು ತೀರ ಲುಪ್ತವಾದ ವೆಂತಲ್ಲ; ಆದರೂ ಅವುಗಳಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ತಡೆಯುಂಟಾಯಿತು; ಮತ್ತು ಚಂದೂ ನಷ್ಟು ಅವರ ಕಂಠವು ಮಧುರವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಅಸಡ್ಡಾಳ ಗಾಯನದ ಲಜ್ಜೆಯೆನಿಸಿದೆ, ಅವರು ಚಂದೂನೊಡನೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭಜನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ 'ತುಮಬಿನ ಮೇರೀ ಕೌನ ಖಬರ ಲೇ' ಇದೊಂದೇ ಚರಣವು ತಂದೆ-ಮಕ್ಕಳ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಟಾಗ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನಿ, ಧೂರ್ತ ಮತ್ತು ಲಘಂಗನಾದ ಆ ದೇವರು ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ನಗಹತ್ತಿರಬಹುದಲ್ಲವೇ? ದೈವವು ಪ್ರಾಣಿಮಾತ್ರರ ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿ ಕ್ರೀಡಾ ಸುಖವನ್ನ ನುಭವಿಸುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಚಮತ್ಕಾರವೆಂದರೆ, ಮಾಸಾಹೇಬರು ಸ್ತ್ರೀಜಾತಿಯವ ರಿದ್ದೂ ಆ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಕ್ಕೆ ಬಲಿಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಚಂದೂನ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಲ್ಲಿಯ ವ್ರೇ ಮವು ಅವರ ಗಂಡನಿಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಡಿಮೆ ಏಕೆದ್ದೀತು? ಅಲ್ಲದೆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೆಚ್ಚು ಭಾವನಾಪ್ರಧಾನರೆಂದು ಭಾವನಾವಶರಿರುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರದ್ಧಾಳ್ಕುತ್ವದ ಲೋಕದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಅಪಕೀರ್ಮಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರು ಸ್ತ್ರೀವರ್ಗದ ತಲೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹೊರಸಿರುವರು! ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಖಂಚಿರರಾಗುಳಿದಿದ್ದರು. ಆ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದು ಸ್ವಂತದ ಸಂಸಾರದ ಸತ್ಯಾನಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ 'ಈ ಸಾಧುವಿನ ಕಾಲ್ಪುಣ ಚೆನ್ನಾಗಿಲ್ಲ, ಅವಲಕ್ಷಣದ್ದಿದೆ' ಎಂದು ಅವರ ಮನಸ್ಸೇ ಅವರಿಗೆ ಏಕೋಪ್ರಕಾರ ವಾಗಿ ಪುನಃಪುನಃ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಚಂದುವಿಗುಂಟಾದ ವೈರಾಗ್ಯವು ಪೂರ್ಣ ಸುಳ್ಳಿರದಿದ್ದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಬಂದುದಾದ್ದರಿಂದ, ಇದು ತಾಶ್ಚತವಲ್ಲ! ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸ ಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ನಿಜ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಅವರು

ಆಗ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಅವರು ಆಕಾಂಡತಾಂಡವ ವೆಸಗಲಿಲ್ಲ. ಆಳಲಿಲ್ಲ. ಕರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಮಗನೊಡನೆ ಜಗಳ ಕಾದಲಿಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದಹಾಗೆ ಬೈಯಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಗಂಡನೂ ಮಗನೂ ಕೂಡಿ ಏನು ನಡೆಸಿರುವರೋ ಅದು ಅವರದವರಿಗೇ ಇರಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧ ಎಲ್ಲವೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಆಚರಣವನ್ನಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ಚಂದೂನನ್ನು ಕರೆತರುವದಕ್ಕೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ಭದ್ರೇಶ್ವರನ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರು ಅವರಿಗೆ ಆಗ ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ದರ್ಶನವಾಯಿತು; ಹಾಗೂ ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಷ್ಟೇ! ಆದರೆ ಚಂದುವು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ತೋಟದ ಅತಿಥಿಗೃಹದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕರೆತಂದಿಟ್ಟರೂ, ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಸಿಧಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಕೊಡಿಸುವುದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಆಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮನೆಯ ಆಳುಗಳಿಗೆ ಚಂದುವು ಏನು ಹೇಳುವನೋ ಅದನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿರಿ-ಮಾಡುತ್ತಿರಿ, ಎಂಬದನ್ನೊಮ್ಮೆಯೇ ಹೇಳಿ, ಅವರು ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು.

ಈ ಪರಿವರ್ತನದಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಗೊಂದಲ ವೆದ್ದಿತ್ತೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ಆದರೆ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತುಸ ಕಡಿಮೆ ಗೊಂದಲವು ಬೇರೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆ ಮನೆಯೆಂದರೆ, ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರದು; ಯಾಕಂದರೆ, ಶರಯೂ ಮತ್ತು ಚಂದೂಲಾಲ ಇವರ ವಿವಾಹದ ಸಿದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ಅವರ ಕೈಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿರ್ಜೀವವಾಯಿತು ಎರಡೂ ಕುಟುಂಬಗಳ ಋಣಾನುಬಂಧದ ಮೂಲಕ ಶರಯೂಳ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳ ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಚಂದೂನೊಡನಾದ ವಾಜ್ಞನಿಶ್ಚಯವನ್ನೇ ನಂಬಿ, ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ, ಅಂದರೆ ಆತನು ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುವವರೆಗೆ ಅವರು ಆಶೆಯಿಂದ ದಿನಗಳೆದಿದ್ದರು. ಅವನು ಮರಳಿ ಬಂದು, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಿ, ಭಾವೀ ಬೀಗ-ಬೀಗತ್ತಿಯರಿಂದ ಲಗ್ನದ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಸೂಚನೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಆ ಹುಡುಗಿಯ ತಂದೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗಿದ್ದೀತು! ಆದರೆ ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಚಂದೂನ ಆ ಘೋಷಣೆ ಕೇಳಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಿಡಿಲೇ ಕಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು! ಮತ್ತು ಅವರ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಓದಾಸೀನ್ಯದ ಛಾಯೆಯು ಬಿದ್ದಿತು.

ಆ ಊರ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಆ ಸಂಗತಿಯಿಂದಾದ ಪರಿಣಾಮವು ಸುಖದುಃಖ ಸಂಬಂಧದ್ದಾಗಿರದೆ, ಕೌತುಕ ಇಲ್ಲವೆ ಚಿಕ್ಕಿತ್ನಾಜಾಗ್ರತಿಯದಾಗಿತ್ತು.

ಊರೊಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕುಟುಂಬಗಳ ಭಾಗ್ಯವೇ ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವು, ಅವರ ಮಾನ-ಮನ್ನಣೆಗಳೇ ತಮ್ಮ ಮಾನ-ಮನ್ನಣೆಗಳು ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಂಜಸ ಗ್ರಾಮದವರೂ ತಿಳಿಯುವದುಂಟು; ಆದರೆ ಸರಗಂಗಾರಾಮರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸದ್ಭಾಗ್ಯವೆನಬೇಕೋ, ದುರ್ಭಾಗ್ಯವೆನಬೇಕೋ; ಮಾನವೆನಬೇಕೋ, ಅವಮಾನವೆನಬೇಕೋ ಇದರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಹೇಗೆ ಮಾಡುವರು? ಆದರೆ ಇಡೀ ಧೋರಣವು ಮಾತ್ರ ಸ್ತುತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿದಿತ್ತೇ ಹೊರತು, ನಿಂದೆಯ ಕಡೆಗಲ್ಲ! 'ಪ್ರವೃತ್ತಿರೇಷಾ ಭೂತಾನಾಮ್ | ನಿವೃತ್ತಿಸ್ತು ಮಹಾಫಲಾ' ಎಂಬ ವಚನವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಚಂದೂಲಾಲನ ಯಾವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಮೊದಲು ಕಂಡುಬಂದಿತೋ, ಅದೇ ಬೆಳೆದದ್ದನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರೆ, ಅವರಿಗೇನೂ ಅನಪೇಕ್ಷಿತವಾದದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆತನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ರೂಪಾಂತರವು ತೀರ ಬೇರೆ ದಂಡೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿ ನಿವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಾಗುತ್ತು; ಮತ್ತು ಅದೂ ಲೋಕವು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಬಹುಮಾನವೀಯುವದೋ, ಅಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕದ ಕಡೆಗಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಸ್ತುತಿಯಾಗುವದೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಚಂದೂನ ನೆನದಿಂದ ಒಬ್ಬ ನೂತನ ಸಾಧುವು ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ದೊರೆತನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮಹತ್ವವೂ ಅನಿಸಿತು.

ಎರಡು ದಿನಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಚಂದವು ತನ್ನ ಕಪಾಟಿ ನೊಳಗಿನ ಬಹು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮದ್ಯದ ಸೀಸೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಜನರ ಸಮಕ್ಷ ತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಸುರುವಿದನೆಂಬದು ಆತನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗೆ ತಿಳಿಯಿತು; ಮತ್ತು ದಿನಾಲು ಹಲವು ಸಾರೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಬಾಯೊಳಗಿನ ಸಿಗರೇಟು ಈಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕಾಣದಾಯಿತು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಸರಗಂಗಾರಾಮ ಹಾಗು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮಗನ ವಿಷಯದ ಪ್ರೇಮದೊಡನೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆದರಬುದ್ಧಿಯು ಹೊಸದಾಗಿ ಅಂಕುರಿಸಿತು. ಎರಡು ದಿನ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಗಗೊಟ್ಟು, ಮೂರನೇ ದಿನ ಆ ಮೂವರೂ ಬೆಳಗಿನ ಚಹಕ್ಕಾಗಿ ಏಕತ್ರಿತರಾದಾಗ ಸರ ಸಾಹೇಬರೇ ಮಾತಿಗೆ ಮೊದಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಂಜುತ್ತಂಜುತ್ತಲೆ:—“ಚಂದೂ, ಕಳೆದೆರಡು ದಿವಸ ನಾನು ನಿನಗೇನೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈಗ ಕೇಳಲೋ? ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

ತನ್ನ ಹಿರಿಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಗೊಂದಲವೇಕುಂಟಾಗದ್ದೀ ತೆಂಬದು ಚಂದುವಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೇನು ಕಠಿಣವಿದ್ದಿತೇ? ಆತನ ಮನಸ್ಸಿ

ನಲ್ಲೂ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರೇಮವೇ ಇತ್ತು. ಅವರು ಸಿಟ್ಟಾಗದೆ ತನ್ನೊಡನೆ ಲಾಘವವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಿ ಗೊಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯೇ ಅನಿಸಿತು. ಆಗ ಅವನು:—“ಪಪಾ, ಮಾಸಾಹೇಬ! ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾನು ಭಯಂಕರ ಆಘಾತವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆನೆಂಬದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ; ಹಾಗು ಮನಬಿಟ್ಟಿ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ!”

ಆಗ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು:—“ತಮ್ಮಾ, ಈಗ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮವು ಘಟಿಸಿತೋ, ಇದು ನಿನಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಆ ಹಿಂಸೆಯ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತೆಂದೋ?”

“ಪಪಾ, ಹೌದು; ಆದರೆ ನನಗೆ ಬರಿಯ ಅಹಿಂಸೆಯೇ ಒಗ್ಗಿತೆಲ್ಲ; ಆದರೆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೆಂದು ಏನೋ ಇದೆ; ಮತ್ತು ಅದು ದೇವರು ಕೊಟ್ಟದ್ದೊಂದು ವಿಶೇಷ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಎಂಬದು ನನಗೆ ಮನಗಂಡಿದೆ”

“ಅದು ಹೇಗೆ ಮನಗಂಡಿತು? ಆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವವು ನಿನ ಗೆಂತು ಬಂತು?”

“ಆ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಹೇಳಲಿಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ಆ ನನ್ನ ರಹಸ್ಯವು ನನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಇದೆ.”

“ಆದರೆ ದೇವರ ಆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿಯು ನಿಜವಿದೆಯೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ಕಳಿಸುವದಕ್ಕೇಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗಬೇಕು? ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ನೀನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಗ ಬೇಕು; ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಸರಕಾರೀ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದುದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು ಇದೊಂದೇ ಧ್ಯೇಯವು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೀನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಿದೆ; ಹಾಗು ಅದರಾಚಿಗಿನ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದು ಕಾಲಕಳೆಯುವ ಯಾವ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದೆಯೋ, ಅದರ ಇಂಗಿತವಂತೂ ನನಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೆಂಬದು ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೆ ತುಸು ವಿಶೇಷವಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಅವನು ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಜನರು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗಳೇಕಾಗಬೇಕು? ನಮ್ಮ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಗ ಮಗನಾದ ನೀನು ಅವಿವಾಹಿತನಾಗುಳಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಸಂಸಾರಸುಖವು ಮುಗಿದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ನಮಗೆ ವಿಷಾದವೆನಿಸತಕ್ಕದ್ದೇ. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ ನಿರ್ವಂಶವಾದೀತಲ್ಲ! ಅದರ ಗತಿಯೇನು? ನಮ್ಮ ಈ ವಿಶಾಲ ಜಮೀನದಾರಿ ಕೆಗೆ ಮುಂದೆ ಯಾರು ಒಡೆಯರಾಗುವವರು? ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಆಯ್. ಸಿ ಎಸ್ಸಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿ

ದೆನು. ನಿನಗೆ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಳದೊಂದಿರದೇ ತಿಳಿಯಲಿ ಬೋಧದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಎಂದೂ ನನ್ನದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಉಳಿಯುವಷ್ಟು ಜಮೀನದಾರಿಕೆಯಿದೆ. ಮನ್ನಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೀನು ಆ ಪರೀಕ್ಷೆಸಾಧ್ಯರಿಂದ ಆ ಮನ್ನಣೆಯು ಲಭಿಸಿಯೇಬಿಟ್ಟಿದೆ; ಮತ್ತು ನೀನು ಸರಕಾರೀ ನೌಕರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ನೀನು ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದದ್ದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಆ ಯಾವ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯು ನಷ್ಟವಾಯಿತೋ, ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲು ನಮಗೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಲಾಭವು ದೊರೆಯುವಂತಿದೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ ನೀನು ಅಧಿಕಾರೀ ನೌಕರನಿರದ್ದರಿಂದ ಸದಾ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಜೊತೆಗಿರುತ್ತೀ; ಆದರೆ ಲಗ್ನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನೀನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದರಿಂದ ರಾವಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲ ರೊಂದಿಗೆ ನಾನು ಯಾವ ವಾಗ್ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿರುವೆನೋ ಅದರ ಗತಿಯೇ ನಾಗಬೇಕು? ಅವರ ಮಗಳಾದ ಶರಯೂಳನ್ನು ಸೊಸೆಯೆಂಬ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಆ ಪ್ರೇಮಲ ದೃಷ್ಟಿಯು ನಷ್ಟವಾಗಬೇಕೇ? ಮತ್ತು ಆ ಮಧುರ ಹುಡುಗೆಯ ಪ್ರೇಮಭಂಗವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳಾವ ಅಂಥ ಅಸಹಾಯಕಿಯಿರುವಳು? ನಿನ್ನನ್ನು ರಾಜಿ, ಋಷಿ, ಅನಂದದಲ್ಲಿದ್ದದೆಯೊ ತು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಸುಖವೇನಿರಬೇಕು? ಆದರೆ ನೀನು ನಮ್ಮ ಇಡೀ ಉಲ್ಲಾಸಿತ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಡಬ್ಬಹಾಕಿದೆಯಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೆ ನಾವೇನೆನಬೇಕೋ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ!”

ಬಳಿಕ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಹೇಳಿದರೇನಂದರೆ:—“ಮಗೂ, ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯರು ಇದುವರೆಗೆ ನಿನಗೇನು ಹೇಳಿದರೋ ನನ್ನ ಅಂಬೋಣವಾದರೂ ಅದೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ನಾನು ಇನ್ನೂ ತುಸ ತಿಳಿಸುವುದಿದೆ. ನೀನು ಈ ಯಾವ ಗುರು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟೆಯೋ, ಅವರ ಅಂಥ ಯಾವ ಕರಾಮತಿಯನ್ನು ನೀನು ಕಂಡಿರುತ್ತೀ? ನಾನು ಹಳೇ ಸನಾತನ ಧರ್ಮದವಳಿದ್ದರೂ, ನಿನ್ನಂತಹ ಕಲಿತ ತರುಣನು ತೂಕಡಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಗುರುಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗುವುದು ನನಗಂತೂ ಸರಿಯೋರುವದಿಲ್ಲ.”

ಆದರೆ ಚಂದುವು ಅವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಏನೂ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ, ಆತನು:—“ಅವ್ವಾ, ನನ್ನ ನಡತೆಯು ನಿಮಗೆ ಚಮತ್ಕಾರದ್ದಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆಂಬದು ನನಗೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ನಾನು ಹಾಗೇಕೆ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆಂಬದು ನನ್ನದು ನನಗೇ ತಿಳಿಯದಿರುವಾಗ, ನಾನು ನಿಮಗದನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು? ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ದುಃಖವಿತ್ತಬಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿರಿ.”

ಆದಕ್ಕೆ ಅವರಿಬ್ಬರಾದರೂ ಏನೆನ್ನುವರು? ಸರಿಕದ. ಮಗ. ಸುವಿದ್ಯೆ, ಬುದ್ಧಿಮಾನ್, ಕರ್ತಾ. ಇಂಥವನು ತನಗೇನಿಸುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಶಕ್ಯ ವಾದರೆ ನಾವು ಅವನನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪೀಡಿಸುವದಂದೇನು ಪ್ರಯೋಜನ? ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವ್ಯಸನಗಳ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಯಾವ ಚಂದುವು ಸಿದ್ಧನಾದನೋ, ಅವನು ತನ್ನ ಪರಿವರ್ತನವು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದ್ದಿರುವುದೆಂಬದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಖಾತ್ರಿಯ ಪುರಾವೆಯೇನು ಕೊಡಬೇಕು?

ಮರುದಿನ ಮಂಜಾನೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ಹಾಗೂ ಮಾಸಾಹೇಬ ಇವರು ಮೋಟಾರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರ ಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಆಗ ಯಥೋಚಿತ ಸತ್ಕಾರವಾದನಂತರ ಮಾಸಾಹೇಬರೂ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರ ಮಡದಿಯೂ ತೆರೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತರು. ಅವರಿಬ್ಬರು ಗಂಡಸರು ಸಮೀಪದ ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ತುಸು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು “ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರೇ, ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿಮ್ಮಗಳ ಕ್ಷಮೆ ಯಾಚಿಸಲೋಸುಗ ಬಂದಿರುತ್ತೇವೆ.”

ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರು “ನೀವಿದೇನು ಅನ್ನುವಿರೋ ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ.”

“ನೀವು ಕ್ಷಮಿಸತಕ್ಕ ವಿಷಯವೇನಂದರೆ, ಏನಾಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು, ನಮ್ಮ ಚಂದೂನಿಗೆ ಎಂಥದೋ ಆಕಸ್ಮಿಕ ಮಾನಸಿಕ ಬಾಧೆಯಾಗಿದೆ. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಜೈರಾಗಿಯನ್ನು ಕರೆತಂದು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಅವನನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅಹಂಸೆಯ ಆಣೆ ಮಾಡಿದನು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದನು, ಆಯ್. ಸಿ ಎಸ್. ನ ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜಿ ನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟನು; ಮತ್ತು-ಮತ್ತು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಲಜ್ಜೆಯೆನಿಸುತ್ತದೆ, ದುಃಖವೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರ....”

“ಹೇಳಿರಿ-ಹೇಳಿರಿ. ವಿಷಾದವೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿರಿ; ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖವೂ ನಮ್ಮ ದುಃಖವಲ್ಲವೇ”

“ಅಹುದು. ಅಂಥ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಗಬೇಕೆಂದೇ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ‘ಮನುಷ್ಯನೊಂದು ಬಗೆದರೆ ದೈವವು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆವುದು’ ಎನ್ನುವಂತಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ಮಾನಸಿಕ ಲಹರಿಗಳನ್ನು ಸೀಮೆಗೆ ತಲುಪಿಸಬೇಕೆಂದೋ ಏನೋ ಚಂದುವು ಆಜ್ಞೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಶಪಥ ತೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ.”

ತೆರೆಯ ಹೊರಗೂ ತೆರೆಯ ಒಳಗೂ ದುಃಖದ ನಿಟ್ಟಿಸಿರುಗಳು ಚತುರ್ಮುಖವಾಗಿ ಹೊರಟವು.

ಆಗ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರು-“ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು? ಅಂದರೆ ಬರಿಯ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯ ಕಾರಣವನ್ನಷ್ಟೇ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈ ಇಡೀ ವೈರಾಗ್ಯದ ಕಾರಣವೇನಿದ್ದೀತು?”

“ಕಾರಣವೇನು ಹೇಳಲಿ? ಅದನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ ಯಾರಿಗೂ ನಿಜವೆಂದು ತೋರಲಾರದು!”

“ಆದರೂ ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ.”

“ನಮ್ಮ ಚಂದುವು ಬೇಟೆಯ ತುಬಾಕಿಯಿಂದ ಗಡದ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿಂದೊಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿ ಬಂದನು. ಆತನು ಅದು ಹಿಂಸೆಯೆಂದು ಚಂದುವನ್ನು ಶಪಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಆ ಶಾಪವು ಅಕಲ್ಪಿತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಫಲವಾಯಿತೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದೂನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ವಾಯಿತು. ರಾವಬಹಾದ್ದೂರರೇ, ಇನ್ನು ನೀವೇ ಹೇಳಿ, ಚಂದೂನಂತಹ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಯುವಕನ ಬಗ್ಗೆ ಇದು ಹೇಗಾಗಬೇಕು? ಮತ್ತು ಆಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ಯಾರು ತಿಳಿದಾರು? ಆದರೆ ಅದು ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ. ನಾವು ಇಬ್ಬರು ಬಂದು ನಿಮಗೀಗ ತಿಳಿಸುವದೇನಂದರೆ, ಚಂದುವು ಅಂದರೆ, ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ನಾವೇ ನಿಮಗೆ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಶೆದೋರಿ ಕೊನೆಗೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಸಪಡಿಸಿದಂತಾಗಿದೆ. ಶರಯೂಳಂತಹ ಸೊಸೆ ದೊರೆಯುವುದು ನಮ್ಮ ದೈವದಲ್ಲರದಿದ್ದರೂ, ಇನ್ನು ನೀವು ಆ ಲಗ್ನದ ವಚನದಿಂದ ಮುಕ್ತರಾದಿರೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ; ಮತ್ತು ಮಗಳಿಗೆ ಅನುರೂಪ ವಾದ ಬೇರೆ ಯಾವುದೊಂದು ಸ್ಥಳ ನೋಡಿರಿ. ನಮ್ಮ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿ ಕೊಂಡು, ನಾವು ಅವಳ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಂಗಳಾಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಆಶೀರ್ವದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತೇವೆ.”

‘ಸರ ಸಾಹೇಬ, ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಅದರಲ್ಲೇನಿದೆ? ನೀವು ಕ್ಷಮೆಬೇಡಲಿಕ್ಕೆ ಮತ್ತೇನಾದರೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾನಂದಿದ್ದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ನೀವೂ ನಾವೂ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ದೋಷಿಯಾದೇವು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ವಿವಾಹವು ಉಭಯತರಿಗೂ ಇಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸಮವಾದ ಆಶೆಹಚ್ಚಿ ಕುಳಿತಿರಲಿಲ್ಲವೇನು? ಅದಿರಲಿ. ಇನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಮಾಡಿ ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾರು ಯಾಚಿಸಬೇಕು? ಮತ್ತು ಯಾರು ನೀಡಬೇಕು? ಸರ ಸಾಹೇಬ, ಹೋಗಲಿಬಿಡಿ. ಲೋಕದೊಳಗೆ ಇಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಲಗ್ನಗಳು ಮುರಿಯು

ಶ್ರೀಮತಿ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಾವುದೋ ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡುವೆವು. ಲಗ್ನಮಾಸಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳ ಅವಧಿಯಿದೆ. ಸರ ಸಾಹೇಬ, ಭಾವನಾವಶ ತರುಣರು ಮಾಡಿದ ಆಣೆ-ಶುಭಗಳನ್ನು ಹಾಗೆ ಹಾಗೆಂದೇ ಹಿರಿಯರಾದ ಅನುಭವಿಕ ಪ್ರೌಢರು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. 'ಗಾಳಿಯಿಂದ ಬಂತು ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೋಯಿತು.' ಎಂಬಂತಾಗುವದನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ನಾವೇನು ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ನೋಡುವೆವೋ? ಅದರಂತೆಯೇ ಇದೆಂದು ತಿಳಿದರಾಯಿತು!"

ರಾಯಬಹದ್ದೂರರು ತಮ್ಮ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ವಿನೋದದ ಹೊಳಪು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೊಂದು ಮತ್ತೆ "ಚಂದುವು ಎಂಥ ಭಾಗ್ಯವಂತನಾದವನು! ಈ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ರಿಟರ್ನಿಂಗ್ ಎಂ. ಎ., ಬಾರಿಸ್ಟರ್, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ವೈರಾಗ್ಯದ ಸೋಗು ಎಂತೆಂತು ಶೋಭಿಸುವುದು, ಎಂತೆಂತು ಸಾಧಿಸುವುದು ಎಂಬದನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೊಂದು ನಾನೊಮ್ಮೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೇ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ."

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಯಬಹದ್ದೂರರ ಮಡದಿಯು ಗಂಡನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ ಪರದೆಯೊಳಗಿಂದಲೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ—"ಇನ್ನು ಭಿಡೆ ಏಕೆ ಇಡಬೇಕು? ಲಗ್ನದ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವ ಆ ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈಗಲೇ ತಿಳಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೇಗೂ ಅವೇ ಮಾತು ಹೊರಟಿದೆ."

ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಯ ಈ ಸೂಚನೆಯು ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ತೋರಿ, ರಾಯಬಹದ್ದೂರರು:—"ಒಳ್ಳೇದು. ಚಂದೂನ ವಿಷಯವಾಗಿ ತಾವು ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿಯಾಯಿತಷ್ಟೇ? ಇನ್ನು ನಾವೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅದು ವಿಶೇಷ ಸೋಜಿಗದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ."

"ಅದಾವುದು?"

"ಚಂದೂ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಮೊನ್ನೆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಸುಮ್ಮನೆ ನಾಲ್ಕುದಿನ ಇರಲಿಕ್ಕೊಂದು ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದಳು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವಳು ಮತ್ತು ಶರಯೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರು ಹಿತಗುಜದ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಆಗ ಚಂದೂನಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಒಂದೆರಡು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಶರಯೂ ತನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ತೋರಿಸಿದಳು. ಅವುಗಳನ್ನೋದಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾದುದೇನಂದರೆ, ಚಂದುವು ಶರಯೂಳ ಜೊತೆಗಿನ ಲಗ್ನದ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು; ಮತ್ತು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ತಣದ ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹುಡುಗೆಯನ್ನು ಮಡದಿ ಎಂದು ಲಗ್ನವಾಗುವದಿರಬೇಕು."

“ಛೇ! ಛೇ! ಚಂದೂ ಹೀಗೇಕೆ ಮಾಡಿಯಾನು?” ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಅಶ್ಚರ್ಯಭರಿತರಾಗಿ ಉದ್ಗರಿಸಿದರು.

“ಸರ ಸಾಹೇಬರೇ, ಇಂಥ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಆತನು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಲ್ಲಾದರೂ ಬರೆಯುವನೋ? ಶರಯೂಳಿಗೆ ಯಾವ ಪತ್ರಗಳು ಬಂದಿವೆಯೋ, ಅವುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ನಮ್ಮ ಹಿರೀ ಮಗಳು ಹಾಗೆ ಅಂದಾಜು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ; ಯಾಕಂದರೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಚಂದೂನ ಎಳೆತವು ಶರಯೂಳ ಕಡೆಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನೀವಿದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ; ಆದರೆ ಚಂದೂನ ಮಿಶ್ರವಿವಾಹದ ಆ ಅತ್ಯಾಚಾರವೇನು. ಅಕಾಲ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಈ ಅನಾಚಾರವೇನು ಎರಡೂ ಒಂದೇ; ಅಂದರೆ ತರುಣರು ತರುಣರೇ, ಅವಿಚಾರಿಗಳೇ! ಆದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೇನೆನಬೇಕು?”

ಈ ವಾರ್ತೆಯಿಂದ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ಮತ್ತು ಮಾಸಾಹೇಬ ಇವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾನೊಂದು ಹೊಸ ಪ್ರಕಾಶವೇ ಬಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದ ಸಂಕಟದ ಕತ್ತಲೆಯೊಳಗಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಾರಿತೋರುವಷ್ಟು ಆ ಪ್ರಕಾಶವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ.

ಬಳಿಕ ತುಸು ಹೊತ್ತು ಕುಳಿತು ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿದರು. ಆಗ ಮಾಸಾಹೇಬರು:—ಆದಕ್ಕೇ ನಾನು ಆಗಲೆ ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ, ಚಂದೂನ ಲಗ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು; ಆದರೆ ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳುವವರಾರು? ತಾವು ಅವನನ್ನು ಅಚ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ತಲೆಗೆರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರುತ್ತೀರಿ. ಭೋಗಿಸಿರನ್ನು ಆ ಒಣ ಅಚ್ಚೆದ ಫಲಗಳನ್ನು!”

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನಿಜವಿದೆ. ನೀವಿನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅಂದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಇದೆ.”

ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಂಕಿತದೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಅಳಿಯನ ಪ್ರಸಥವು ಕಳಚಿಬಿದ್ದದರಿಂದ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಮಗಳಿಗೆ ವರಸಂಶೋಧನ ನಡೆಸಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಳ್ಳೇ ಜಾರಿಯಿಂದ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತು! ಅವರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅನುಕೂಲತೆಯಿತ್ತು; ಅಲ್ಲದೆ ಶರಯೂ ರೂಪವತಿಯು. ಅದರಿಂದ ಯಾವುದೊಂದು ಒಳ್ಳೇ ಮನೆತನ ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೈಯೊಳಗಿನ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ವಿಷಾದವಾಗಿಯೇ ಆಗುವುದು; ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಒಳ್ಳೇ ಚತುರನೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಸಂಕಟಕ್ಕಿಂತ, ನಿವಾರಣವಾದ ಯಾವುದೊಂ

ದು ಸಂಕಟವೇ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖದಾಯಕವಿತ್ತೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅದರ ತುಲನೆಯಿಂದ ಈಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ವಿಹಿತವೆನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಇದರಂತೆ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲ ಹಾಗೂ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಯವರು ಯಾವಾಗ ಈ ಮಾತಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿದರೋ, ಆಗ ಅವರು ಒಮ್ಮತದಿಂದ-ಆದದ್ದೇ ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ನೆಟ್ಟಗಾಯಿತು. ಲಗ್ನವು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ದುರ್ರೋಗವಾಗಿರದೆ ಸುಯೋಗವೇ ಎನ್ನ ಬೇಕು! ಯಾಕಂದರೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಅಳಿಯನು ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೆಟ್ಟಗಿದ್ದರೂ ಪಾರಜದಂತೆ ಇಷ್ಟು ಚಂಚಲಸ್ವಭಾವನಾದಾನೆಂಬದು ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ಗುರುಭಜನೆಗೆ ಹತ್ತಿ ಇಂದು ಅಜೀವ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದಿರುವ ದನ್ನು ಇವನು ಘೋಷಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಶರಯೂಳ ಜೊತೆಗೆ ಈತನ ಲಗ್ನವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಈ ವಿಪರೀತ ವಿರಕ್ತಿಯ ಶಿಖರವೆಂದು ಇವನು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನೇ ತಾಯಿಯೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದರೆ, ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು? ಆ ಸಂಕಟದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾದದ್ದೇ ಸುದೈವವೆನ್ನ ಬೇಕು!

ಚಂದೂನ ಲಗ್ನವು ಮುರಿದ ಬಗ್ಗೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನೆಸಗಿದ ಬಳಿಕ, ಮತ್ತೊಂದು ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಒಳ್ಳೇ ನೆನಪಿನಿಂದ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಚಂದೂನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಹೋದಂತೆ ಹೋಗಿ:—“ಚಂದೂ, ನಿನ್ನ ಯಾವ ಇಚ್ಛೆಗಳಿಗೂ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆ ನಮಗಿಲ್ಲ. ನಿನಗಿಂತಲೂ ನಿನ್ನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯವಾದೀತೇ? ನೀನು ಸ್ವೇಟ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಲಿರುವ ರಾಜನಾಮೆಯು ಬರೆದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡು. ಅದರ ಪಾಕೀಟಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಸರು-ವಿಳಾಸಗಳನ್ನು ಸಹ ನೀನೇ ಬರೆಯಬೇಡು. ನಾನು ಇದೀಗ ಹೊರಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವನಿದ್ದೇನೆ. ಆಗ ನಾನು ಸ್ವಂತ ವೋಸ್ಪುಅಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಟಿಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಬರುತ್ತೇನೆ. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾರಕೂನ-ಶಿಪಾಯಿಗಳ ಕೈಗೆ ಅದು ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ; ಹಾಗೂ ಊರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೊಬ್ಬಾಟವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡ.”

ಒಳ್ಳೇದೆಂದು ಹೇಳಿ ಚಂದೂಲಾಲನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿಗೆ ರಾಜನಾಮೆ ಬರೆದನು. ಅದನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಸಾರೆ ಓದಿ ನೋಡಿದನು; ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಟಿಪ ಮಾಡಿದನು. ಕವ್ವರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ, ಮುಚ್ಚಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ವಿಳಾಸ ಬರೆದು ಅದನ್ನು ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಕೈಗಿತ್ತನು.

“ಆದರೆ ಪಾಪ! ನಾನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಗುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀವು ಎಷ್ಟು ಶ್ರಮವಹಿಸಿರುತ್ತೀರಿ, ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿರುತ್ತೀರೆಂಬದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ನನಗೇನು ಆ ನೌಕರಿಯ ಹೇಸಿಕೆಯುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನೀವು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?”

ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಅವಸರದಿಂದ:—“ಚಂದೂ, ನೀನು ಹುಚ್ಚುನಿರುತ್ತೀ. ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೇನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಯಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಒಂದುವೇಳೆ ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಬೇರೆಯವನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನೇನಾದರೂ ಇರುವನೇ? ಎಲಾ, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಅಂದರಾವ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುವಿದೆ? ನೀನು ಸಂತೋಷದಿಂದಿದ್ದೆಯೆಂದರೆ, ಕಾಲಿನಿಂದೊದ್ದಲ್ಲೇ ನೀರು ಹೊರಡಿಸಿ. ಬರಿಯ ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಸಿಕ್ಕೇತು; ಕೀರ್ತಿಯೂ ಲಭಿಸಿತು. ನೀನು ನಮ್ಮಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಎಳೆಷ್ಟೂ ವಿಷಾದ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಆತ್ಮತ್ಯಪ್ತಿಯಂಥ ಸುಖವು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಿಲ್ಲ. ರಾಜನಾಮೆಯ ಪಾಕೇಟನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದೆಯಾ? ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕೊಡು; ಮತ್ತು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆ ನೋಡೋಣ.”

ಚಂದೂ ಕೊಟ್ಟು ಲಕ್ಕೋಟಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಮೋಷ್ಠಿನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗದೆ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದರು; ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ತಿಜೋರಿ ತೆಗೆದು, ಆ ರಾಜನಾಮೆಯ ಕವ್ವರನ್ನು ಅದರದೊಂದು ಒಳ ಖಾನಿಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿಟ್ಟು, ತಿಜೋರಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಬಳಿಕ ಹೊರಗೆ ಹೋದರು.

ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ:—“ಕಾಗೆಗಿಂತಲೂ ಅದರ ಮರಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಯೆಂದು ಲೋಕದಲ್ಲಿನೋ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಿದೆ; ಆದರೆ ಈ ರಾಜನಾಮೆಯ ಮಟ್ಟಿಗಂತೂ ನಾನದನ್ನು ಸಟಿಯೆನಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.”

—

ಮಠದೊಳಗಿನ ಜೀವನ

ಚಂದುವು ಇಷ್ಟು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಯೂ ಸಾಧುಭಜನೆಗೆ ತೊಗಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುವಂತಿತ್ತು; ಆದರೆ ವಾಚಕಮಹಾಶಯರೇ, ನೀವು ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವಿರಾ? ಅಥವಾ ಮನುಷ್ಯ ಸ್ವಭಾವದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ

ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರುವಿರಾ? ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಇಂಥ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಸ್ವಭಾವವು ಸಹಸಾ ಬದಲಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಹುಟ್ಟಿಸ್ವಭಾವ-ಗುಣದೋಷಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೀತು.

ಮೂಲಸ್ವಭಾವವು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಿದ್ದರೆ, ಭಾವನಾವಶವಾಗಿದ್ದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ಆತನು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವೂ ಭಾವನಾವಶನೂ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ವಿಶಿಷ್ಟ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದರೆ ಅದರ ಸಮರ್ಥನ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಇಂಥ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣದ ಉಪಯೋಗವು—ಆಥವಾ ಪ್ರಸಂಗ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ದುರುಪಯೋಗವು—ಆಗುವದೇನಂದರೆ, ಅಶಿಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಯಾವ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಕಾರಣಗಳು ಸೂಚಿಸುವವೋ, ಅವುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಸುಶಿಕ್ಷಿತನಿಗೆ ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಸೂಚಿಸುವವು; ಆದರೆ ಅದೊಂದು ಪ್ರಕಾರದ ಪ್ರೌಢಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಸಮರ್ಥನವು ಬರಿಯ ಮೂರೇ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದೆಂದರೆ 'ಇವೆ ಎಂದು ಇವೆ; ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಇಲ್ಲ.'

ಕೆಲವು ಮನಸ್ಸುಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ದಿನ್ನೆಗಳೂ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಶಿಖರಗಳೂ ಈ ಬಗೆಯ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನಂತೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ನೀರು ಎಂದೂ ಸ್ಥಿರವಾಗುಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಅದು ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಎಡಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಬಲಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿ ಇಳುಕಲದ ಕಡೆಗೆ ಓಡಹುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಗುಡ್ಡಗಳ ಮೇಲಿನ ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟಭಾಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಒಂದು ಇಂಚಿನ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ನೀರು ಎಡಗಡೆಗೆ ಹೊರಳದರೆ ಸತ್ತಿಮ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋದೀತು; ಬಲಗಡೆಗೆ ಹೊರಳಿದರೆ ಪೂರ್ವ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತಲುಪೀತು. ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಗದ ಇಂಜನ್ನಿನಂತೆ ಇಂಥ ಮನಸ್ಸಿನವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯ ಕಡೆಗಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ಮಾಡದ ಹೊರತು ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮಸಾಧನ (Self realization) ಆದಂತೆ ತೋರುವುದೇ ಇಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಮನಸ್ಸುಗಳು ಚಹದ ಬಸಿಯ ಆಕಾರದಂತಿರುತ್ತವೆ; ಅಂದರೆ ಅವುಗಳ ನಿಲುವಿಕೆಯು ಕಡಿಮೆ ಕಂಡರೂ ಸಂಗ್ರಾಹಕತೆಯ ಗುಣವು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಪರಿಧಿಯ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಿದ್ದರೂ ಅದು ಹೊರಗೆ ಹೋಗದೆ, ಒಳಗೇ

ಬಸಿದು ಬಸಿಯಲ್ಲೇ ಬರುವುದು.

ಇವೆರಡೂ ಪ್ರಕಾರದ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಇವೆರಡೂ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಭೇದವಿಷ್ಟೇ, ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಮನುಷ್ಯನು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತನು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅದೊಂದು ಹೊಸ ಚಮತ್ಕಾರವೇ ಎನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಮೂವತ್ತು-ನಾಲ್ಕತ್ತರಲ್ಲಿ ಭೌತಿಕಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಕ್ರಮ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಧುಗಳು, ಶರಣಮ್ಮಗಳು ಇವರ ಬಾಲ ಹಿಡಿದು ಅವರ ದಾಸಾನುದಾಸರಾದಂಥ ಹರೆಯದ ತರುಣ-ಸುಶಿಕ್ಷಿತ-ಮಹಾಸುಶಿಕ್ಷಿತ-ರು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ "ಸ್ವಭಾವೋ ದುರತಿಕ್ರಮಃ" ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯು ನಿಜವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ಚಂದಾನ ಪರಿವರ್ತನವು ಎರಡೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಹೀಗೆಯೇ ಏಕೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ಭೂಕಂಪ ದಿಂದ ನೀರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸೆಲ, ಸೆ-ವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಗುಡ್ಡ ದಿನ್ನೆಗಳದ್ದಲ್ಲಿ ದರಿ ಕಂದರಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು, ದರಿ ಕಂದರಗಳದ್ದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡ ಪರ್ವತಗಳು ತಲೆತಕ್ಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ಚಂದಾನ ಮನಸ್ಸಿಗುಂಟಾದ ಆಘಾತದಿಂದ ಅವೇ ಬಗೆಯಾಯಿತು. ದಿನಾಲು ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲೆ ಮುಖಕ್ಕೈರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಮುಖವು ಮಿನುಗಹತ್ತಿದ ಹೊರತು ಯಾವ ಚಂದುವು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ, ಅಂಥವನಿಗೆ ಕಳೆದೊಂದು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಕನ್ನಿರ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆನಪು ಕೂಡ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬೇಕಾದ ಸರಿ ಹಚ್ಚಿ ಸೆಟೆಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕಾಲರಿನ ಶರ್ಟು ಇರದೆ, ಮಾಸಿ-ಮುದಡಿದ ಅಂಗಿಯನ್ನು ಆತನಿಗ ತೊಡಹತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನ ಕುದುರೆಗೇ ಗೂಟದ ಸುಖವೇ ಸುಖವು! ಸಿಗರೇಟಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯೊಳಗಿನ ಬೀಡಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದವು. ಮದ್ಯದ ಸೀಸೆಗಳ ಹಾರುವಿಕೆಯ ಸಪ್ಪಳವು ಕೇಳದಾಯಿತು. ಆತನು ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಆ ಮಠದಲ್ಲೆಯೇ ಇರಹತ್ತಿದ್ದನು.

ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೊಡನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಬರ ಹೋಗುವವರ ಸಂಗಡವೂ ಆತನ ರೀತಿಯು ಬದಲಾಯಿತು. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕರೆಯುವಾಗಿನ ಆತನ ಉಚ್ಚ ಧ್ವನಿಯು ಈಗ ಅದೆಷ್ಟೋ ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಇಳಿದಿತ್ತು. ಲಪ್ಸರೀ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಲಾಮು ಹೋಗಿ, ಜೋಡಿಸಿದ ಕೈಗಳ ನಮಸ್ಕಾರ ಬಂತು; ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯವರಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ಆತನ ಯಾವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ತುಚ

ತೆಯ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದಿತೋ ಇತ್ತೀಚೆಗೆದು ಬದಲಾಗಿ, ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನಮ್ರತೆಯು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಹತ್ತಿತ್ತು. ಒಬ್ಬ ಖೋಡಿ ಟೀಕಾಕಾರನು ಆತನ ಬಗ್ಗೆ ಆಗ:—“ಈ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರರು ನನಮತವಾದಿಗಳೆಂದು ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಯ ವರ್ಧನ-ವರರ ಭೂಮದೂಟಕ್ಕೆ ಕಾಡು ಲಕ್ಷಣವೆಂದೆನ್ನುವರು; ಆದರೆ ಅವರೇ ಈಗ ಕದಾಚಿತ್ ಬೇಗನೆ ಗುರುಪ್ರಸಾದವೆಂದು ಗುರುವಿನ ಎಂಜಲವನ್ನು ಸ್ವತಃ ತಿಂದದ್ದು ಕಂಡುಬಂದೀತು” ಅಂದನು. ಅವನ ಆ ಮಾತಿನೊಳಗಿನ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯು ಚಂದೂನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಗಿಂತ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಧಿಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಇರಹತ್ತಿದ ತುಸದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಎಲ್ಲ ಸಗುಣಪೂಜೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಚಂದೂನಿಂದ ಮಾಡಿಯಾದವು. ಶಿಷ್ಯನು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಗುರುವಿನ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಚಂದುವು ಸ್ವಂತ ಕೈಮುಟ್ಟಿ ಮಾಡಹತ್ತಿ, ಶಿಷ್ಯನರ ಜಂಬೂನಿಗೆ ಹೋರೆಗೇಡಿ (ಬೇಕಾರ) ಯನ್ನಾಗಗೊಳಿಸಿದನು. ಚಂದುವು ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಬಟ್ಟೆತೊಳೆಯುವದನ್ನು ನೋಡಲು ಮಾಡಿದನು. ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಅವನು ವಿಲಾಯತೀ ಸುಗಂಧಯುಕ್ತಸಬಕಾರಹಚ್ಚಿ ತೊಳೆಯುವನು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಅವರ ಬಚ್ಚಲ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಪ್ಪರತೆಯಿಂದ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವನು; ಮತ್ತು ಗುರುಗಳು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದ ಕೂಡಲೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡುವನು. ಅವರ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ತಾನೇ ನೀರು ಸೇದಿಕೊಡುವನು; ಮತ್ತು ಒನ್ನೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಅವರ ಸರ್ವಾಂಗ ಶಿಕ್ಷುವ ಹಟಹಿಡಿಯುವನು. ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತರೆಂದರೆ, ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೂವಿನ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಡಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವನು; ಮತ್ತು ಅವರು ಕೈಮುಂದೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಒಂದೊಂದು ಹೂವನ್ನು ಆರಿಸಿ ತೆಗೆದು ಅವರ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲುವನು. ಚಂದೂನ ಆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಪೂಜಾ ಮಂತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆಂದು ಅವರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದರೆಂದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಸಮಯವನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯತೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಆ ಪೂಜಾವಿಧಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಉದ್ದುದ್ದ ಬೆಳಸಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮಹಾರಾಜರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದರೆಂದರೆ, ಚಂದುವು ಅವರೆದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಕೊಂಡು ಅವರ ಆ ಧ್ಯಾನಮುದ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ದೃಷ್ಟಿಯಿರಿಸಿ ತಟಸ್ಥನಾಗುವನು. ಅವರ ತುಟಿ, ರೆಪ್ಪೆ, ಹುಬ್ಬು ಇವುಗಳಾವನಾದರೂ ಕೊಂಚ ಅಲ್ಲಾಡಿದರೂ ಸಾಕು; ಆ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಯಾವುದೋ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಗೂಢ ಅರ್ಥ

ವಿದೆಯೆಂದು ಆತನಿಗನಿಸುವದು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ತಾನು ಅವಾತ್ರನಿದ್ದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಊಟದ್ದಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಊಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಚಂದುವು ಸ್ವತಃ ತಾನೇ ತಂದು ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಡಿಸುವನು. ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಉಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆತರೆ ಅದು ಆತನಿಗೆ ಬೇಕೇ ಆಗಿತ್ತು, ಆದರೆ ಮಹಾರಾಜರಿಗೇ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾಚಿಕೆಯೆನಿಸಿ, ಅವರು ಅವನಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವಿಷ್ಟೇ; ಮತ್ತು ಆ ಭೋಜನೋತ್ಸವದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕೈಗಳಿಗೆ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲೆಂದು ಅವನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೀಸಣಿಕೆ ಹಿಡಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯದಿಂದ ತಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿನ ನೋಣಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳುವನು. ಮಹಾರಾಜರು ಕೈ ತೊಳೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರೆಂದರೆ ಅವನೂ ಅವರೊಡನೆ ಅವರ ಕೈಮೇಲೆ ನೀರು ಹಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು; ಆದರೆ ಅವರು ಎಲೆಯ ಮೇಲಿಂದಿದ್ದು ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ಅವರ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರರ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ, ಅವರ ಎಲೆಯೊಳಗಿನ ಯಾವದೊಂದು ಎಂಜಲ ತುತ್ತನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯೊಳಗೆ ಚಲ್ಲಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆತನು ಎಷ್ಟು ತವಕ ಪಡುತ್ತಿದ್ದನೋ ಅದನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ! ಎಂಜಲ ತಿನ್ನುವದು ಮನಸ್ಸಿನ ಇಚ್ಛೆ; ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ನಾಚಿಕೆ. ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಲಿಕ್ಕೆಂದು ತಿನ್ನುವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಚಂದುವಿಗೇನು ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದವೇ? ಮತ್ತೂ ಅದೊಂದೇ ಎಂಜಲ ತುತ್ತಿನಿಂದ ಆತನ ಹೊಟ್ಟೆಯು ಅದೆಷ್ಟು ತುಂಬಿತು! ಆದರೂ ಗುರುವಿನ ಎಂಜಲತುತ್ತಿನ ಗುಣವೇನಂದರೆ, ಅದರಿಂದ ಜಠರದ್ದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತ್ಮದ ಕ್ಷುಧೆಯು ಶಾಂತವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾದಾತ್ಮ್ಯವೆಂಬುದೇ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಧ್ಯೇಯ ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು 'ಕುರುಡೀ ಕುಠಾರದ ಹುಳವು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಕೀಟಗಳನ್ನು ತಂದು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ' ಎಂದು ಯಾವ ಸಾಧು-ಸತ್ಪುರುಷರು ಅಂದರೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗುರುವು ಮಾತ್ರ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿಯೇ ದೊರಕುವನೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಿಷಯಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯಾ ರಾಧನೆಗೆ (ಕೋರ್ಟ್‌ಶಿಪ್‌ಗೆ) ಯಾವ ಮಹತ್ವವಿದೆಯೋ ಗುರುವಾಸನೆಯಲ್ಲಿ ಸಗುಣ ಪೂಜೆಗೆ ಅದೇ ಮಹತ್ವವಿರುವದರಿಂದ, ಅದು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿತೋ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ತನ್ನಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ಗುರು ಪ್ರಣಯಾ ರಾಧನದ ಆನಂದವೆಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕು?

ಭೋಜನವು ಸುಗ್ರಾಸ ಹಾಗೂ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಆ ಮೇಲೆ

ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಬೇಗನೆ ನಿದ್ರಾಸಮಾಧಿಹತ್ತುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಹಾರಾಜರು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಗೊರಿಕೆಹೊಡೆಯುವ ವರೆಗೆ ಚಂದುವು ಅವರ ಪಾದಸಂವಾಹನ ನಡೆಸುವನು; ಮತ್ತು ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಯಾವ ಉದ್ಗಾರ ಹೊರಡುವವೆಂಬ ಕಡಿಗೂ ಆತನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆತ್ಮದ ನಿಜವಾದ ಆವಿಷ್ಕರಣವು ನಿದ್ರಾವಧಿಯಲ್ಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಆಗ ಮನುಷ್ಯನು ಏನೇನು ಮಾತಾಡುವನೋ ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯವಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಚಂದುವು ಹಲವು ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ವುಸ್ತುಕಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದ್ದನು. ಅವನು ತಿಳಿಯಲು ತವಕಪಡುತ್ತಿದ್ದುದೇನೆಂದರೆ, ಮೇರಿಯು ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೈದಿದಳು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಸದ್ಗತಿ ದೊರಕಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಅಲ್ಲದೆ ಇದಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಅವಳು ಆ ದಿವ್ಯಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ನೆನೆಸುವಳೋ ಇಲ್ಲವೋ? 'ಅವಳು ಸಾಯುವಾಗ ಅವಳ ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇ ಇತ್ತು' ಎಂದು ಆ ತಂತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಇದರ ಪತ್ತೆಹತ್ತುವದು ಶಕ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆತನು ಪೂರ್ಣ ನಿರಾಶಪಟ್ಟಿದ್ದನು. 'ಮೇರೀ ಪೊಡಹಾಲುಸ' ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ತಪ್ಪಿಕೂಡ ಮಹಾರಾಜರ ಬಾಯಿಂದ ಎಂದೂ ಹೊರಟಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅವರ ಮುಖದಿಂದ ಯಾವಶಬ್ದಗಳೂ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದವೋ ಅವು ಚಂದುವಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ—ಫತ್ತರಗಡ, ಸರಕಾರೀ ತಿಜೋರಿ, ರಾಮಪ್ರಸಾದ ಮಾರವಾಡಿಯ ಅಂಗಡಿ, ಮಥುರಾವೇಶ್ಯೆ, ಸಂಸ್ಥಾನೀ ಪೋಲೀಸ, ತುರಂಗವಾರಂಟೆ ಮುಂತಾದ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಚಂದುವೆನ್ನುವನು:—“ಯೋಗ್ಯವೇ ಇದೆ. ಮಹಾರಾಜರ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನನ್ನದೊಂದೇ ವಿಷಯವು ಹೇಗಿದ್ದೀತು? ಎಚ್ಚತ್ತಿರುವಾಗ ದೇಹಕ್ಕೆ ಎರಡೇ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಆದರೆ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಅನಂತ ಕಣ್ಣುಗಳು! ಆದರೂ ಆ ಹಲವು ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಬೇಕಾದರೆ ಪಾಪ! ನಾಲಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದೇ ಇರುವದಲ್ಲವೇ? ಗುರುಮಹಾರಾಜರಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಸಹಸ್ರ ಜಿಹ್ವೆಗಳಿರುವವೇ?

ಮೃತ ಮೇರಿಯು ಆತ್ಮದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಂದ ತನಗೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದುವಿಗೆ ನಿರಾಶಿಯಾಯಿತು; ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಅಂತ್ಯಕಾಲದ ಸವಿಸ್ತರ ವರ್ಣನೆ ತಿಳಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಸಮಾಧಾನ ಲಭಿಸೀತೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಆತನು ಇತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆ

ಸಿದನು. ಅದರ ಫಲಶ್ರುತಿಯು ಮುಂದೆ ತಿಳಿದೀತು.

ಗುರುಮಹಾರಾಜರೆದುರು ಚಂದುವು ಕೈಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಾಗ ಆತನ ವಿಚಾರಗಳೇನಿದ್ದವು? ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗಂಥ ಅನುಭವವಿರದ್ದೆಂದ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಬರಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನಷ್ಟೇ ಮಾಡಬಂದೀತು. ನಮ್ಮ ಮೊದಲನೇ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದರೆ, ಸನಾತನೀಯ ಹಿಂದು ಪದ್ಧತಿಯ ಲಗ್ನದಲ್ಲಿ ಅಂತಃಪಟವನ್ನು ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ವಿಧಿಗಳು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರು ಒಬ್ಬರ ಎದುರೊಬ್ಬರು ಮಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಪತ್ನಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪತಿಯ ವಿಷಯಕವಾಗಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ಬರುತ್ತಿರಬಹುದೋ, ಅದೇ ಬಗೆಯ ವಿಚಾರಗಳು ಹೊಸದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಗುರುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತನ ಇಲ್ಲವೆ ಶಿಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಸರ್ವಗುಣಸಂಪನ್ನರು. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹದ ಅಧಿಕಾರವುಳ್ಳವರು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ತಾನು ಗುಣ ಹೀನ, ಶಕ್ತಿಹೀನ, ಕೇವಲ ಅನುಗ್ರಹಾಕಾಂಕ್ಷಿಯು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಅವರೇ ತನ್ನ ಜೀವಿತಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ಮಾರ್ಗದೋರುವವರು ಇದ್ದೆಲ್ಲದರ ನಿಷ್ಕರ್ಷೆ ವಿಷ್ಣೇ, ಅವರು ಹೇಳಬೇಕು, ತಾನು ಕೇಳಬೇಕು! ಅವರು ದಾರಿ ದೋರ ಬೇಕು, ತಾನು ಆ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು! ಏನು, ಎಂದು ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವು ತನ್ನದಾಗಿಲ್ಲ. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲೇ ಅದನ್ನು ನಾನು ಕಳಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವೆನು? ಬುದ್ಧಿಯು ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಚಲಿಸಕೂಡದು; ಕಣ್ಣಿದ್ದರೂ ನೋಡಬಾರದು; ಕಿವಿಗಳಿದ್ದರೂ ಕೇಳಬಾರದು. ಲಗಾಮಿನ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ನಡೆಯುವ, ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣುಟ್ಟು ಹಾಕಿರುವ ಕುದುರೆಯು ನಡೆಯುವಂತೆ ಅಥವಾ ಓಡುವಂತೆ ತಾನು ಚಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ; ಇಲ್ಲವೆ ಓಡಬೇಕಾಗಿದೆ!

ಆದರೆ ಲಗ್ನದ ಹೆಂಡತಿಯಾದರೂ ಬರಬರುತ್ತ ಚಿಕ್ಕಿಕ್ಕಳಾಗುವಳಲ್ಲವೆ? ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಚಲಿಸಹತ್ತುತ್ತಾಳಲ್ಲವೆ? ಕುದುರೆಯಾದರೂ ಮಕರಾಟಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಕೇವಲ ಕುರುಡುಭಾವನೆಯದೆಷ್ಟು ದಿನ ಇದ್ದೀತು? ನೀರಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಕೈ ಮುಣುಗಿಸಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯು ಕೆಲಹೊತ್ತಾದ ಬಳಿಕ ಮೇಲೆ ಬರತಕ್ಕುದೇ! ಪ್ರೇಮದಂತೆ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಉಬ್ಬಾದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ತೀರಬತ್ತಿಹೋಗದಿದ್ದರೂ ಕಡಿಮೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗತಕ್ಕುದೇ. ದಂಡಿನ ನಾಯಕ ಇಲ್ಲವೆ ರಾಜಕೀಯ ಮುಂದಾಳು ಇವರುಗಳಂತೆಯೇ ಗುರುವಿನ ಸ್ಥಿತಿಯಾದರೂ ಇರುತ್ತದೆ; ಅವರು ಒಮ್ಮೆ ಮಾಡಿದ ಪರಾಕ್ರಮವು ಕೆಲ ದಿನ ಜನರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಆ ಆಕರ್ಷಕತೆಯು ನಿರಂತರವಾ

ಗುಳಿಯಬೇಕಾದರೆ, ಅವರು ನಡುನಡುವೆ ಹೊಸಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜನರು ಮರೆಯದಿರುವ ಯಾವ ಗುಣವೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕಬ್ಬಿಣದಂಹ ಹೀನ ದ್ರವ್ಯಗಳೂ ಕುಲಿಮೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದವೆಂದರೆ ಸತೇಜವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ; ಆದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಜಂಗುಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ತಡಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮುಂತಾದ ಉಚ್ಚ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಂಗು ಹಿಡಿಯದಿದ್ದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಿಂದ ಮಲಿನವಾಗೇ ಆಗುವವು. ಸಂಪತ್ತಿಯ ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಗೆ ಹಚ್ಚದಿದ್ದರೆ ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಹೊಸ ಉತ್ಪಾದನವೇನೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ಅದು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಖರ್ಚಾಗಿ ತೀರಿಹೋಗತಕ್ಕದ್ದೇ. ಒಮ್ಮೆಯೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಭಾವದ ಅವಸ್ಥೆಯಾದರೂ ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೇ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಯಾವ ದೈವೀ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಲೋಕೋತ್ತರ ಗುಣದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿರುವುದೋ, ಅದರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಶಿಷ್ಯನಿಗುಂಟಾಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—!!

ಚಂದೂನ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಲ್ಲಿ ಅದಾವ ದೈವೀ ಗುಣವಿದ್ದಿತೆಂದು ಅವರ ಪ್ರಭಾವವು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಅಖಂಡವಾಗುವಿಡಿತು? ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲೆ ಆಘಾತವಾದುದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸುಂದ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಕೆಲ ಕಾಲದ ಮೇಲೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಇಲ್ಲವೆ ಕೆಲ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಅವನು ಸ್ಮೃತಿ ಹೊಂದಿಯೇ ಹೊಂದುವನು. ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಾರ್ತೆಯ ಆಘಾತವು ಚಂದೂನ ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲೆ ಆಯಿತು; ಮತ್ತು ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಆ ಸಾವಿನ ಭವಿಷ್ಯವು ತಿಳಿದಿರಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಿಗೆ ಅದ್ಭುತತನವೆನಿಸಿತು; ಆದರೆ ಆ ಭಾವನೆಯು ಸ್ಥಿರವಿರಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗದ ಉಪಯೋಗವು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಡವೇ? ಆ ಬಳಿಕ ಆ ಭವಿಷ್ಯದಂತಹ ಮತ್ತೆ ಒಂದಾದರೂ ಭವಿಷ್ಯ (ಚಂದೂಲಾಲನ ಜೀವಾಳಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು)ವನ್ನು ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ವರಿಸಿದ್ದರೆ, ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವ ಅವರ ಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಭಾವಿಯಾಗಿಸೆ, ಖಾತ್ರಿಯ ದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಎರಡೇ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಯಾವ ಸಿದ್ಧಾಂತವೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಜವು; ಆದರೂ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಹೆಚ್ಚು ವಿಶ್ವಾಸ ಉಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಾರಾಜರು ವರ್ತಿಸಿದ ಹೊಸ ಭವಿಷ್ಯವು ದುಃಖಾತ್ಮಕವಾಗಿರದೆ, ಸುಖಾತ್ಮಕವಾಗಿದ್ದರೂ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಏನು

ದರೂ ಹೊಸ ಭವಿಷ್ಯವು ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಒಂದಕ್ಕೆ ಭವಿಷ್ಯವೆಂದು ಮೊದಲು ಹೇಳಲಾಯಿತೋ ಅದು ಸಾದಾ ಯೋಗಾಯೋಗ ವಿರಲಿಕ್ಯೆಲ್ಲೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಬೇಕು? ಕಾಗೆ ಕೂರಲಿಕ್ಕೂ ಟೊಂಗೆ ಮುರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಗಂಟೇಕೆ ಬಿದ್ದಿರಬಾರದು? ಎಂಬ ಸಂಶಯವುಂಟಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಆದರೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ನಂದಭುವನದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಹತ್ತಿದಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಮತ್ತೊಂದು ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವ ಯೋಗ ಕೂಡಿಬರಲಿಲ್ಲ; ಚಂದೂನ ಶ್ರದ್ಧೆಗೆ ಬೀಳಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನೀರು-ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಆದಿರಲಿ. ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಭವಿಷ್ಯವು ಅವರಿಗೆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಸಾವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಕರ್ತವ್ಯಶಕ್ತಿಯೇನೂ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ದಲ್ಲ; ಅವರ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧವು ಅದರಲ್ಲೇನೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಾವನ್ನು ದೇವರು ಉಂಟು ಮಾಡಿದನು. ಆ ದೇವರೇ ಚಂದೂನ ಅಪರಾಧದ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಸಮರ್ಥ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನಾಗಿದ್ದನು. ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಆಗ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಯಾವದು ಲೌಕಿಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಾರೆ ಕಂಡುಬರುವದೋ, ಅಂದರೆ ಹೀಗೆ: ಯಾವುದೊಂದು ನ್ಯಾಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಯಥಾವಿಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ನೋದಲೇ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶನ ಬರೆಹದ ನಿರ್ಣಯವು ಮುಂಗಡ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಶಿರಸ್ತೆದಾರನು ಲಂಚ ತಿಂದು ಇಲ್ಲವೆ ಮೈತ್ರಿಗಾಗಿ ಆ ನಿರ್ಣಯದ ವರದಿಯನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಖಾಸಗೀ ರೀತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸುವಂತೆ, ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಚಂದುವಿಗೆ ಕೇವಲ “ನ್ಯೂಜ ಬಿಫೋರ ಥೀ ಮೇಲ” ಎಂದು ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಇನ್ನು ಅಪರಾಧದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಚಂದುವು ಅಂಥ ಅಪರಾಧಗಳನ್ನು ಆದೇಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮಾಡುವನು! ಆತನು ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತವನ್ನೇ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು. ಅಂದಬಳಿಕ ಆತನಿಂದ ಹಿಂಸೆಯ ಅಪರಾಧವು ಪುನಃ ಘಟಿಸುವದೇ ಶಕ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗು ಶಿಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲೆಂದು ಮುಂಗಡ ಭವಿಷ್ಯ ವರ್ತಿಸಿ ತಿಳಿಸತಕ್ಕಂಥಹದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಆಗತಕ್ಕ ಸಂಗತಿಯು; ಅವಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಮತ್ತೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಭವವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ತುಸ ಕಡಿಮೆ ಮಹತ್ವದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ವಾಸಾ ಗುವದು ಅದಂತೂ ಸಾಸಾಯಿತು. ದೇವರು ಆತನನ್ನು ನಾಪಾಸ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಚಂದುವು ತನ್ನ ಪುನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಹಾನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಲಾಭವನ್ನು ವಜಾ

ಕಳೆದು ಬಿಟ್ಟ ಹಾಕಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರು ತಪ್ಪಂದಾರು? ಲಾಭಹಾನಿಯ ಬೇರೆ ಬಾಬುಗಳಿದ್ದರೂ ಚಂದೂನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವು ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ ವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷ್ಟೇ, ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪುನಃಪುನಃ ಆಗುವದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಅದರಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಪೇಚುಗಳು ಒಂದೊಂದೇ ನೂಲಿನಷ್ಟು ಉಚ್ಚುತ್ತ ಇಲ್ಲವೆ ಸಡಿಲಾಗುತ್ತ ನಡೆದವು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿತರ ಕಾರಣಗಳೂ ಇದ್ದವು.

ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನವೊಂದಿರಲಿ; ಆದರೆ ಲೌಕಿಕ, ಐಹಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕಜ್ಞಾನವಾದರೂ ಮಹಾರಾಜರಿಂದ ದೊರಿದೀತೆಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಆಶೆಯಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಅದೂ ನಿವೃತ್ತವಾಯಿತು. ಚಂದೂ ಆಕ್ಸಫರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ಗೆ ಕ್ಲಾಸಿಕ್ಸ್ ಮತ್ತು ಫಿಲಾಸಫಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಓದಿದವನು. ಅದರೊಳಗಿನ ಯಾವುದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಹಾರಾಜರು ಅದರ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ಮಾತಾಡುವರೆನೆಂಬ ನೆಲೆಯನ್ನು ಚಂದೂ ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ 'ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನೀ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನೀ ಮನುಷ್ಯನು ಇಂಥ ಓದಿ ಪಾಠ ಮಾಡಿದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವದೆಂದರೆ, ಮನುಷ್ಯನು ದೇವರ ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದು ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ದನಗಳ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿರುವಂತಾಗುವದು' ಹೀಗೆಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಮಹಾರಾಜರು ಒಮ್ಮೆಯೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು. ಅದರಿಂದ ಎಚಾರವಿನಿಮಯದ ಆತನ ಆ ಮಾರ್ಗವು ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಮಹಾರಾಜರು ಏನೂ ಹರಟುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂತಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲವೂ ಸಾಂಸಾರಿಕ ವಿಷಯವು.

ಬೈರಾಗಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಸಂಸಾರವಿರುವದೇ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆತನು ಪ್ರಾಯಶಃ ವಿಶ್ವಕುಟುಂಬಿಯಾದುದರಿಂದ, ಅವಾಂತರ ಲೋಕದ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ಅವನು ಸ್ವಂತದ ಸಂಸಾರದಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಬಹುತರ ಶಿಷ್ಯರಿಗಂತೂ ಗುರುಜಿಯು ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರದೊಳಗಿನ ಅಡಚಣೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದರೆ ಅದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಷ್ಟವಿರುತ್ತದೆ. ಆರ್ತ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ ಶಿಷ್ಯಸಮೂಹವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದು ನಿಜ; ಮುಮುಕ್ಷುಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಅದರಿಂದ ಬಹು ಜನ ಗುರುಜಿಗಳ ನಿತ್ಯನೈಮಿತ್ತಿಕ ವ್ಯಾಪಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಶಿಷ್ಯರ ಖಾಸಗಿ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿರುವದು ಕಂಡುಬಂದೀತು. ಯಾವನೊಬ್ಬನ ಹೆಂಡತಿ ಮಕ್ಕಳು ರೋಗಗೀಡಿತರಾಗಿರುವರು; ಯಾವನೊಬ್ಬನ ಉಪವರ ಕನ್ಯೆಯ ಲಗ್ನವಾಗುವದಿಲ್ಲ, ಕೆಲವರ ಹೆಂಡಂದಿರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವೆ

ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಹಲವರ ಹೆಂಡದಿರು ಬಂಜೆಯಾಗಿರುತ್ತಾರೆ; ಕೆಲವರ ಮಕ್ಕಳ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗುವದಿರುತ್ತದೆ, ಕೆಲವರು ಸಾಲದ ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮುಣುಗಿದವ ರಿರುತ್ತಾರೆ; ಹಲವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳ ನಿಃಪಾತಗೊಳಿಸುವದಿರುತ್ತದೆ. ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಇವೆಲ್ಲ ದುಃಖಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ದೇವರಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೇಕು? ಅಂತೆಯೇ ದೇವರು ತನ್ನ ದುಯ್ಯಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದು ತಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಹೂಡಿಟ್ಟ ಗುರುಕೃಪಾಳಾವು ಆ ದುಃಖಗಳ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಷ್ಯಪರಿವಾರವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಚಂದುವು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ನಿಜವಾದ ದುಃಖವನ್ನು ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಗುರುವಾದರೂ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಉಭಯ ಪಕ್ಷದ ದೃಶ್ಯವು ಹೀಗಿದ್ದಿತು: ಚಂದುವು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಿಂಸೆಗೆಯ್ದನು; ಮಹಾರಾಜರು ಅದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು. ಚಂದುವಿಗೆ ಅದು ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ಉಪರತಿಯುಂಟಾಯಿತೆಂದು ಆತನು ಅಹಿಂಸೆಯ ಶಪಥ ಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ಗುರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಈ ಮಹಾರಾಜರು ಯೋಗ್ಯರಿರುತ್ತಾರೆಂದೆನಿಸಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಚಂದುವು ಅವರನ್ನು ಕರೆತಂದು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಯೊಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಕೀಲವು ಬೇರೆಯೇ ಇತ್ತು. ಅದೇನಂದರೆ, ಪಕ್ಷಿಯ ಹಿಂಸೆಗಾಗಿ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸುವನು, ಎಂಬ ಶಾಪವು ಮಹಾರಾಜರ ಮುಖದಿಂದ ಹೊರಟಿತು; ಮತ್ತು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇತ್ತ ಹಿಂಸೆಯ ಅಪರಾಧವು ಘಟಿಸಿತೋ, ಅದೇ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಐದು ಸಾವಿರ ಮೈಲುಗಳಾಚೆ ಚಂದೂನ ಪ್ರಿಯಕರಿಣೆಯೂ ಭಾವೀಪತ್ತಿಯೂ ಆದ ಮೇರಿಯು ಸತ್ತಳು! ಚಂದೂನ ಉಪರತಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ಇದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಘಟಿಸದಿದ್ದರೆ ಅವನು ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ದೇವರು ತನಗೇನೂ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಥಾಯಿ ಕೊಚ್ಚುತ್ತ, ವಿಜಯ ಮೆರೆಸುತ್ತ ಆತನು ಮತ್ತೆ ಬೇಟೆಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದನು!

ಅಂದಿನ ಆ ಬೇಟೆಯನಂತರವೇ ಚಂದೂ ಸಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಚಂದೂನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಬದಲು ದೇವರು ಆತನಿಗೆ ಆ ಬಕ್ಷೀಸನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ಅನಂದವನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವಷ್ಟು ದುಃಖವು ಅವನೆದುರಿಗೆ ದೂತ್ತೆಂದು ಬಂದುನಿಂತಿತು; ಅಂದರೆ ಮೇರಿಯ ಮರಣದ ತಂತಿಯು ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಔತಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ದೇವರು ಚಂದೂನಿಗೆ ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವನೆಂಬದು ಮಹಾ

ರಾಜರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಅದು ಈಗಲೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಏನಾದರೂ ಶಿಕ್ಷೆಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರ ಆದೇಶವಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂತ ಜ್ಞಾನವಿರದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಆದೇಶವು ಅವರ ಬಾಯಿಂದೆಂತು ಹೊರಡುತ್ತಿತ್ತು?

ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಈ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದೂನ ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆ ಶಕ್ತಿಯ ಉಪಯೋಗವು ಚಂದುವಿಗೇನಾಗುವಂತಿತ್ತು? ನಿಜ. ಆ ಶಕ್ತಿಯು ಅವರಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮೇರಿ ವೊಡಹಾಸಳನ್ನು ಆತನು ಮತ್ತೆ ಜೀವವಿರುವಂತೆ ಮಾಡುವನೋ? ಅಂತಜ್ಞಾನದ ಮನುಷ್ಯನ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಾದರೂ ಕೆಲ ಮರ್ಯಾದೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದಲ್ಲವೆ?

ಚಂದುವು ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಾಗಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದಲಾದರೂ ಸತ್ತವರ ಪುನರ್ಜನನವಾದೀತೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತೇನು? ಅಂಥ ಅಳವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಗರ್ತದಲ್ಲಿ ಆತನು ಹೇಗೆ ಹೋದಾನು? ಆತನು ಎಂ. ಎ., ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ, ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್. ನಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ನಮಗನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಗುರು ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮೃತ ಮೇರಿಯ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಆಶೆಯವರೆಗೂ ಚಂದೂನ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಚಂದುವು ಈ ಮಾತನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರೆದುರು ತಿಳಿದನು. ಮಹಾರಾಜರ ಶಾಸನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಸಫಲ ವೆಂತಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಅವನು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಮಾವಧಿಯ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾಗೆ ಕೂರಲಿಕ್ಕೂ ಟೊಂಗೆ ಮುರಿಯಲಿಕ್ಕೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದುದನ್ನು ಅವರೆಂದಾದರೂ ಕಂಡಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ತಾವು ಏನಾದರೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಂದದ್ದು ಹೀಗೆ ನಿಜವಾದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ವರೆಗಿನ ಎಲ್ಲರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಗೆ ಬಂದಿತು.

ಆದರೆ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಶಿಷ್ಯವರ ಜಂಬೂನ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರಥಮದಿನದಿಂದಲೂ ತುಚ್ಛತೆ-ತಿರಸ್ಕಾರವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ತನ್ನ ಗುರುವು ಈ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಟ ಹೂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಜಂಬೂನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಸ್ಥಾನನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕೆಂದೆನಿಸಹತ್ತಿತು; ಮತ್ತು ಅವನು ಚಂದುವನ್ನು ನೋರಜಿನಂತೆ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಆತನು ಚಂದೂನ ಗುರುಸೇವೆಯೊಳಗಿನ ಸಟಿ-ದಿಟ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತೋರಿ ಅವನನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಈ ಚಂದುವು ಶಿಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಅನರ್ಹನಿದ್ದರೂ, ತಮ್ಮ ಉದಾರ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲಕ

ಗುರುಗಳು ಈತನಿಂದ ಸೇವೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವರು ಎಂದು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಂದುವು ಗುರುಸೇವೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವನ್ನು ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಜಂಬುವು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆತನು ಆ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರಹತ್ತಿದನು. ಅಳು-ಹೋಳುಗಳ ಮೇಲೆ ಟಬರು ನಡೆಸಹತ್ತಿದನು. ಸರ ಗಂಗಾರಾಮಕೆನ್ನು ಕೂಡ ಲೆಕ್ಕಿಸದಂತಾದನು; ಅದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಆತನು ಯಾವ ಉಪದ್ವ್ಯಾಪ ನಡೆಸಿದನೋ ಅದು ಬಿಂಬೆಯ ಸಂಬಂಧದ್ದಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಷ್ಯವರ ಜಂಬುವು ಮೂವತ್ತರೊಳಗಿನ ತರುಣನಿದ್ದನು ಆತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವು ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಆತನು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಮಿಸೆ ಗಡ್ಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಗೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲ ಬಹು ಕಪ್ಪಗಿದ್ದು, ಸತೇಜವಾಗಿದ್ದವು. ತನ್ನ ಕೇಶ-ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಆತನು ಒಳ್ಳೆ ಪರಿಶ್ರಮಪೂರ್ವಕ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದದರಿಂದ ಆತನ ಸೌಂದರ್ಯವು ಅಡಗಿ ಹೋಗುವ ಬದಲು, ಒಡೆದು ಕಾಣಿಸುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಚೀಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಂದನದ ಪುಟ್ಟ ಬಾಚಣಕೆ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದೆರಡುಸಾರೆ ಯಾದರೂ ಆತನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ತನ್ನ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುವನು; ಮತ್ತು ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆ ಜೋಕಾದ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟುಮಾಡುವನು. ತೀರ ಬಲಿಯ ದಿದ್ದ ಕೂದಲಿನ ಆ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳು ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯಂತಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಜಂಬುವಿನ ಧ್ವನಿಯು ಮಧುರವಿದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಸವಿಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಕಲೆಯೂ ಆತನಿಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿತು. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಲಾಘವ ವೃತ್ತಿಯು ಮಿತ್ರವಾದದ್ದರಿಂದ, ಆತನ ಪರಿಚಯದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನ ಮೇಲೆಯೂ ಅವನ ಭಾವು ಕೂರುತ್ತಿತ್ತು; ಆತನು ಮಾತಾಡದಿದ್ದರೆ ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಆತನು ಎಷ್ಟೇ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಆ ಮಾತಿನ ಬೇಸರ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದಿನಾಲು ಕೆಲ ನಿಯಮಿತ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗು ನಿಯಮಿತ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನೆಂದರೆ, ಮಿಕ್ಕ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆತನು ಸಂಪೂರ್ಣ ತೆರವಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸ್ವಂತ ಗುರುಗಳ ಸಾಮಾನಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಹೊತ್ತಿಗೆ-ಪುಸ್ತಕಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಶಿಷ್ಯನ ಬಳಿಯ ಲೈಲಿರಬೇಕು? ತಿನ್ನುವದು, ಉಣ್ಣುವುದು, ಕುಡಿಯುವದು, ಅಡ್ಡಾಡುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೊರತು ಆತನಿಗೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಯ ಮೂಲಕ ಆತನ ಪ್ರಸನ್ನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ

ಯಾರು ಬಂದರೂ ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಅವರೆದುರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾಡದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗುರು ಪರೀಕ್ಷೆ

ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ತಾವಾಗಿ ಯಾವುದೊಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸತೊಡಗಿದರೆ ಚಂದುವು ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಆತನ ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮಲಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಹೊರತು ಅವರಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಾಚಾಪದವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದಿನ ಚಂದುವು ಗಟ್ಟಿಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ನೋಡಿದನು. ಆಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿಸ್ಮರಣದ ಹರಿಪಾಠದಂತಹ ಕೆಲ ಶ್ಲೋಕಗಳು, ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಇದ್ದವು. ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಿನ ಚಂದುವು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಕುರಿತು “ಅತಿಪ್ರಸಂಗವಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದರೆ ನಾನು ಕೆಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಬೇಕೆಂದಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಕೇಳು, ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳು.”

“ತಮಗೆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವು ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನನಗೂ ಲಭಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿದೆ. ಅದರಿಂದ ತಾವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಕೆಲ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಿರಾ? ನಾನು ಯಾವ ಕರ್ಮಮಾರ್ಗ ಇಲ್ಲವೆ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಿ? ಯಾವ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಿ? ಅಂದರೆ ನನಗೂ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿ ಬಂದೀತು?”

ಈಗಂತೂ ಶಿಷ್ಯನು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನೇ ತಂದನು! ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾನವು ಹೊರಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಧೂರ್ತ ಚಪಲ ಗುರುಗಳು ಮೌನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಮೌನಂ ಸರ್ವಾರ್ಥ ಸಾಧಕಂ’ ಎಂದು ದೊಡ್ಡವರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೌನವನ್ನಾಶ್ರಯಿಸಿಯೇ ಗುರು ಮಹಾರಾಜರು ಆ ಮಠದಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯನು ಮೂರ್ಖತನದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂಗತಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಆತನು ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯವನೆಂಬುದು ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಕಣ್ಣು-ಮುಖಮುದ್ರೆಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಆತನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಾಂತರ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಗುರುವು ವಾಚಾಲನಾಗಬೇಕು; ಆತನ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬಿ ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಶಬ್ದಗಳು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆತಾವೋ, ಅಷ್ಟು ದೊರೆಯಬೇಕು, ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆಯು ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ

ಗಾಯಿತು. ಆದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ ಸೂತ್ರರೂಪದಿಂದಲಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗವೊದಗಿತು. ಶಿಷ್ಯನ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಅತಿ ವ್ಯಾಪಕವಿದ್ದುದರಿಂದ, ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಗೊಂದಲಕ್ಕೀಡಾದರು; ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಗುರುಭಜನದೊಂದು ಪದವು ಬಾಯಿ ಸಾಕಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವರು ಜಂಬುವಿಗೂ ಕಲಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಚಂದೂನಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೊಂದು ಅವರು ಜಂಬುವಿಗೆ ಆ ಪದವನ್ನು ಹೇಳುವ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಆ ಪದದ ಮುಖತಾರ್ಥವು 'ಗುರುವೇ, ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನನಗಾರು ದಾರಿ ತೋರುವರು? ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಗತಿಯುಂಟೆ?' ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉತ್ತರದಿಂದ ಚಂದೂನ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಆತನು ಸುಮ್ಮನಾದನು; ಆದರೆ ಆತನು ನಡುನಡುವೆ ಯಾವದೊಂದು ಯೋಗ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುವನು; ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಗುರುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅದರಿಂದ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ವಿಷಯದ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿನ ವಿಶ್ವಾಸವು ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಚಂದುವು ದೈವ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ-ಉದ್ಯೋಗ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಶನಿಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೋದು' ಎಂದು ಉತ್ತರ ದೊರೆಕಿತು. 'ದೇವರ ಕೃಪಾ ಅಥವಾ ಅವಕೃಪೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುರ್ತಿಸಬೇಕು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಲು, 'ಇದರ ಉತ್ತರವು ಸತ್ಯನಾರಾಯಣನ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. 'ಯೋಗ'ವೆಂದರೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಭೋಗ' ಎಂಬ ಸಂಯಮಕ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಿತು! ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಾದಾವಾಕ್ಯವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಿದರೂ ಅದು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ದಿಲ್ಲೆಂಬದು ಚಂದೂನಿಗೆ ಕಂಡುಬಂತು; ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಆತನಂತೂ ಎಂ. ಎ ದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಷಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದನು! ತನ್ನ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ನಾಥಪಂಥದವರಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿದು, ಅವರಿಗೆ ಆ ಪಂಥದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಳಿದನು; ಆದರೆ ಆದಿನಾಥ, ಗೋರಖನಾಥ, ಜಾಲಂದರನಾಥ, ಮಚ್ಚೆಂದ್ರನಾಥ ಇತ್ಯಾದಿಯವರ ಹೆಸರುಗಳೂ ಅವರವರ ಸಂಬಂಧವೂ ಕೂಡ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆಂಬದು ಡಂದುವಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂತು.

ಗುರುವಿನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಚಂದುವಿನ ಇಚ್ಛೆಯು ಈಡೇರದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಲೌಕಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ತೆಗೆದನು; ಆದರೆ ಆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ

ಮಾತ್ರ ಅವರು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದರು. ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊರಡಲು, ಅವರು ಹಲವು ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ತಿಜೋರಿ, ಲೆಕ್ಕಪತ್ರದ ವ್ಯವಹಾರ ಈ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯ ಹೊರಡಲು ಆಗಂತೂ ಅವರು ತೀರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಹೇಳಿದರು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೋಟರಿನ ವಿಷಯ ಹೊರಟಾಗ ಜಂಬುವಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಸಂಧಿ ದೊರಕಿತು; ಮತ್ತು ಅವನು ಆ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ದೀರ್ಘ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟನು! ನಂದಭುವನದೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮೋಟರನ್ನು ಆತನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಯಾವ ಮೋಟರಿನ ಬೈಕ್ಯು ಸಡಿಲಾಗಿದೆ; ಯಾವ ಮೋಟರು ಸುಮ್ಮನೆ ಹೆಚ್ಚು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆ; 'ಸೆಕಂಡ ಹ್ಯಾಂಡ ಮೋಟರ ಬಾರ್ಗೇನ್'ದ ಹಿಡಿತಗಳಾವವು? ಟೋಲು ತಪ್ಪಿಸ ಬೇಕಾದರೆ ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಗಳು ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ? ಮತ್ತು ಮೋಟರ ಡ್ರಾಯವ್ವರನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗಂಡಸು ಕುಳಿತರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ತ್ರೀಯಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದ ಮೋಟರ ಸಾಗಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳಾಗುವವು ಮುಂತಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿರದಿದ್ದರೂ ಆತನು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಪರಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದೂ ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರನ್ನು ದ್ವೇಶಿಸಿ—“ಮಹರ್ಷಿಜ, ಜಂಬುವಿಗೆ ಮೋಟರಿನ ಇಷ್ಟು ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೆಂತಾಯಿತು?” ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು—“ಆತನ ಬುದ್ಧಿಯು ಅಷ್ಟು ಚಾಲಾಕವೇ ಇದೆ. ಅವನು ಏನು ಕಂಡಾನೋ, ಅದನ್ನು ಎತ್ತೇ ಹಾಕುವನು. ಎತ್ತಿಹಾಕುವನು ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ಕಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದುವಿಗೆ ಇತಿಮಿತಿಯೇ ಬಿದ್ದಿತು!

ಮಠದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಶಾಂತತೆಯಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಂದುವು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡ ಹತ್ತಿದ್ದರಾದ್ದರಿಂದ ಜಂಬುವಾದರೂ ಅವರ ಅನುಕರಣವನ್ನೇ ಮಾಡುವನು. ಚಂದುವಾದರೂ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತಾಡುವದನ್ನು ಕಲಿತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಒಡೆದು ಕಾಣುವ ಮೋಜು ಏನಂದರೆ, ಮಠದ ಹೊರಗೆ ಹಾಗೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡುವ ಬಂಧನವಿರದ್ದರಿಂದ ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಚಂದೂ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ದನಿಯಿಂದ ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿ, ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿನಾದಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಕೂಡಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಕೇವಲ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ನಡೆದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾವನಾದರೂ ತ್ರಯಸ್ಕನು ಅವರ ಆ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರೆ, ಇದೊಂದು

ಮೂಕರ ಶಾಲೆಯೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಠದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರಮಾಡುವ ಪರವಾನಿಗೆಯು ಆ ಪಂಜರದೊಳಗಿನ ಹಕ್ಕಿಗೊಂದೇ ಇತ್ತು. ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದರಿಂದ ಹನೆಯ ಮೇಲೆ ಆಘಾತವಾಗುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಆ ಆಘಾತದಿಂದ ಹನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಅಂದಿದ್ದರು. ಆ ಸೂಚನೆಯು ಚಂದುವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವೆನಿಸಿ, ಆತನು ಸ್ವಂತದ ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದನು. ಕರ್ಪೋತಪಕ್ಷಿಯು ಮಾತ್ರ ಯಾವಾಗ ಗಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧ್ವನಿ ಗೈದು ಗಿರಡಿ ಹೊಡೆಯುವದೋ, ಆಗ ಚಂದುವು 'ತಮ್ಮಾನಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುವ ಪರವಾನಿಗೆಯಿದೆಯಪ್ಪಾ! ಮಾನವನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಹಕ್ಕಿಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಲಾಗುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?' ಆದರೆ ಈ ಕರ್ಪೋತದ ಹೆಣ್ಣು ಪಕ್ಷಿಯು (ಚಂದೂನ ದೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಸತ್ತದ್ದು) ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಇವೆರಡೂ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಪಂಜರದ ಹೊರಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಕರ್ಪೋತವು ಎಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದನಿ ತೆಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತೋ, ಈ ವಿರಹದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಒಂಟಿಗ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದನಿ ತೆಗೆಯಲು ಶಕ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡಿದ ನಿಜವಾದ ಲಾಭವು ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಾ ಇವರು ಆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ರಿತ ಕೂಡಿದಾಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತಾಡುವ ನಿಯಮದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರದೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ ಮಿಕ್ಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡುವದು ಹೇಗೆ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಮಾನ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಯಿತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತಾಡುವವರು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಮುಖದ ಹತ್ತರ ಮುಖ ಇಲ್ಲವೆ ಕಿಮಾನಪಕ್ಷ ಕಿವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಮುಖವನ್ನಾದರೂ ಒಯ್ಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಂದು ಮತ್ತು ಗುರುಮಹಾರಾಜ ಇಲ್ಲವೆ ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಗುರುಮಹಾರಾಜ ಇಲ್ಲವೆ ಚಂದು ಮತ್ತು ಜಂಬೂ ಇವರ ಮುಖಗಳು ಸಮಿಸಮಿಪ ಹೋದರೆ ಅದು ಯಾರಿಗೂ ಚಮತ್ಕಾರಕವೆನಿಸುವ ಸಂಭವವೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಭವವಿದ್ದಿತೇನೆಂದರೆ, ಜಂಬೂ ಹಾಗು ಬಿಂಬಾ ಇವರ ಮುಖಗಳು ಹತ್ತರ ಹತ್ತರ ಬಂದರೇ; ಆದರೆ ಹನೆಯೊಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮಪ್ರಾಣಿಗಳ ಹಿಂಸೆಯಾಗಗೊಡಬಾರದೆಂದು ಮಠದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಧೈಯವಿದ್ದದರಿಂದ, ಬಿಂಬೆ

ಮತ್ತು ಜಂಬೂ ಇವರಿಗೆ ಮುಖದ ಹತ್ತರ ಮುಖವನ್ನೊಯ್ದು ಮಾತಾಡದ ಹೊರತು ಗತಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಂಬಿಯು ಗುರುಮಹಾರಾಜರೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಮುಖದ ಬಳಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನೊಯ್ದು ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಆಕೆಗೆ ಒದಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೇನಾದರೂ ಹೇಳಿ ಕೇಳುವದಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಜಂಬೂನಿಗೆ ಹೇಳಿ, ಅವನ ಮೂಲಕವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಯಾವ ಸಾಧು-ಸಂತರ ಮಠವೆಂದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗಲಾಟೆಯು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅಗತಕ್ಕದ್ದೇ; ಮತ್ತು ನಂದಭುವನದೊಳಗಿನ ಆ ಮಠದಲ್ಲೂ ಅದಾಗಬಹುದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದಾಗದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವುಂಟಾಗಿದ್ದಿತೇನೆಂದರೆ, ನಂದಭುವನದ ಒಡೆಯಳೇ ಸ್ವತಃ ಆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅತಿ ಶಿಕ್ಷಿತ ಎಂ. ಎ., ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆದ ಚಂದುವು ಗುರುಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಬೇಕು; ಮತ್ತು ಆಶಿಕ್ಷಿತ ಸನಾತನೀ ಮಾಸಾಹೇಬರು ಗುರುಭಜನೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಬೇಕು ಈ ತಿರುವುಮುರವು ಗಳು ಜನರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರದೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಏನೇ ಆದರೂ ಆ ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಪರಿಣಾಮವಾದುದೇನೆಂದರೆ, ಪಟ್ಟಣದೊಳಗಿನ ಹೆಂಗಸರ ರಹದಾರಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದುದು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಆ ವರ್ತನದಿಂದ ತೀರ ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಆ ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಗುರು ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಗುರು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಉತ್ಸವದೊಳಗಿನ ಮುಖ್ಯ ಬಂಡವಾಲವೆಂದರೆ, ಗುರುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆಯುವ ಭೋಳೇಭಾವಿಕ ಹೆಂಗಸರ ಗಲಾಟೆಯು! ಅದೆಲ್ಲ ಬಂಡವಲವು ಆ ಒಬ್ಬ ಮಾಸಾಹೇಬರ ಬಹಿಷ್ಕಾರದಿಂದ ಮುಳುಗಿತು; ಮತ್ತು ಗಂಡಸರು ಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರೂ ಅವರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರೇಮಲತನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿರುವದು ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೇ.

ನಂದಭುವನದಲ್ಲಿಯ ಮಠಕ್ಕೆ ಊರೊಳಗಿನ ಗಂಡಸರು ದರ್ಶನಕ್ಕೆಂದು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರು ಭಜನೆಗೆ ಹತ್ತುವರು; ಆದರೆ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ಚಂದುವು ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಗುರುತ್ವವು ಹೆಚ್ಚುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮತಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮತಪ್ರಚಾರದ ಸರ್ವ ಸಾಧಾರಣ ರೀತಿಯೆಂದರೆ ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ:—ಯಾರಾದರೂ ಪರಕೀಯ ಜನರು ಬಂದರೆಂದರೆ, ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಗುರುಸ್ತವನದ ಸೊನೆ

ಒಡೆಯುತ್ತದೆ; ಅವರ ಗುರುಸೇವೆಯು ಚಿಗುರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಬಾಯಿಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡು ನೋಡಲು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದಲ್ಲಿರದವರು ಆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಉತ್ಸುಕರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಅಂಥ ಮತಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಯಾರದಾದರೂ ದ್ರವ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯ ಬುದ್ಧಿಯು ಒಳಗಿಂದೊಳಗೇ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ನಂದಭುವನದೊಳಗಿನ ಮಠದಲ್ಲಿ ಗುರುಸಂಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ಮಾಣವಾದರೂ ಅದು ಧನಲೋಭದಿಂದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಕಾರಣವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಕೆಂಬಹುನಾ ಈ ಗುರು ಸಂಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಸ್ವಂತದ್ದು-ಖಾಸಗೀ-ಕಾದಿಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂದೇ ಚಂದುವಿನ ಇಚ್ಛೆಯಿದ್ದಿತು ಬೇರೆ ಬಾಬುಗಳಂತೆ ಈ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿಯೂ ಆತನು 'ಆರಿಸ್ವೋಕ್ರಟಿಕ' ಆಗಿದ್ದನು; 'ಡೆನೋಕ್ರಟಿಕ' ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಲೀನತೆ ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಅವರನ್ನುಳಿದು ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಸಮಾಜದೊಡನೆ ನಡೆಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಆತನ ಆಧ್ಯತೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದಿತ್ತು.

ಆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಗಲೆಲ್ಲ ಅಡ್ಡಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀಯೆಂದರೆ ಬಿಂಬಿಯೊಬ್ಬಳೇ; ಆದರೆ ಅಕೆಯು ಅಲ್ಲಿ ಚಲಿಸುವುದು ಚಂದುವಿಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಗುರುಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ಆತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರುಚಿಸುವಂತಿತ್ತು; ಯಾಕೆಂದರೆ ತಾನು ಅನುಸರಿಸಿದ ಆ ನೂತನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅದು ಆಶೀರ್ವಾದವೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಅನಿಸಬಹುದಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯಿಸಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮೇಲೆ ಚಂದೂ ಹಾಗೂ ಮಾಸಾಹೇಬ ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಯಾವುದು ಸಮ್ಮತವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅದು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮಕರಾಟಕೆ ಸ್ವಭಾವದ, ತನಗಿಂತ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕವಳಾದ ಬಿಂಬಿಯು ಸ್ವಂತದ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತನ್ನ ಉದಾಹರಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಗುರುಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಿದುದು ಚಂದುವಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಅನಿಸಿತು. ಆತನಿಂದ ಅವಳ ಆ ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ವರ್ತನದ ಸಮರ್ಥನವೆಂತಾದೀತು? ಮಠದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಜಂಬೂನ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವಳು. ಮಠದೊಳಗಿನ ಶಾಂತತೆಗೆ ಭಂಗಬರಬಾರದೆಂಬ ನೆವದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮೋರೆಗೆ ಮೋರೆಯಾನಿಸಿ ಮಾತಾಡುವದು, ಕಿವಿಕಿವಿ ಕಚ್ಚಾಡುವದು ಮುಂತಾದೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗ ವಿಶೇಷಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನಾ ವಿರೋಧವನ್ನು ಬಿಂಬಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು ಸಹ; ಆದರೆ ಅವಳು ಅದನ್ನು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆ ಆತನು

ತನ್ನ ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಮಾತಾಡಿ ತೋರಿಸಲು, ಆಗ ಅವಳಿಗೂ ಜಂದೂನಿಗೂ ಜಗಳವೇ ಆಯಿತು.

‘ಬಿಂಬೆ, ಈ ಮತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದೇನಿಟ್ಟಿದೆಯೇ? ಅನ್ಯರಾರೂ ಇತ್ತಬಾರದ್ದನ್ನು ನೀನು ನೋಡಿಯೇ ನೋಡುತ್ತೀ; ಅಲ್ಲದೆ ಊರೊಳಗಿನ ಯಾವ ಹೆಂಗಸರೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ.’

‘ಭಲೆ! ಹಾಗಾದರೇನಾಯಿತು? ನೀನು ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ಹೇಗೆ ಗುರುವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಶಿಷ್ಯವರ ಜಂಬೂ ಇವರನ್ನು ಗುರುಗಳೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ.’

‘ಎಲೆ, ನಾನೂ ಗುರುಮಹಾರಾಜರೂ ಇಬ್ಬರೂ ಗಂಡಸರೇ ಇರುವೆವು.’

‘ಅಂದರೆ? ಸ್ತ್ರೀಯರು ಪುರುಷ ಗುರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೇನು? ಸ್ತ್ರೀಯರು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನವರು! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರು ತಾವೆಂದೂ ಗುರು ಪದಸ್ವೀಕರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ದೀಕ್ಷೆ, ಗುರುಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯಣಿಯರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀಯರ ಗುರುಪೀಠ ಸ್ಥಾಪನವಾದುದನ್ನು ನೀನೆಲ್ಲಾಡರೂ ನೋಡಿರುತ್ತೀಯಾ ಅಣ್ಣಾ? ಬಹುಶಃ ದೊರೆಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅದು ಸ್ವಾರ್ಥಸಾಧಕರಾದ ಪುರುಷರ ಅಧಿಕಾರದ್ದೇ! ಸ್ವತ್ತಿನದೇ! ಅದಿರಲಿ. ಆದರೆ ಆ ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗುರುಪ್ರಸಾದದ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾದರೆ ಅವರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಬೇಡೆನಿಸುವದೇ? ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮವು ಇರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಆತ್ಮದ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಈಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ; ಆದರೆ ‘A cow has no sole’ ಎಂಬ ಯಾವ ಪಾಠ್ಯವನ್ನು ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಓದಿರುವೆನೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ‘A woman has no sole’ ಎಂದು ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆಯೇ ಹೇಗೆ? ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅವರು ಸ್ತ್ರೀಯರೆಂದು ದೀಕ್ಷೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಅದಾವ ಪುರುಷ ಗುರುವು ಇದುವರೆಗೆ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಗುರುವಾಗುವ ಪಾತ್ರತೆಯುಳ್ಳ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಪುರುಷನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಯಾವ ಮುಮುಕ್ಷು ಸ್ತ್ರೀಯು ಅವರನ್ನು ಗುರುವಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗಿದಿರುತ್ತಾಳೆ? ಆತ್ಮಾ ಇದು ಪುಲ್ಲಿಂಗದ್ದಿದೆ; ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದ್ದಲ್ಲ. ಅಣ್ಣಾ, ಅದೇ ಮಾತು ಗುರುಶಿಷ್ಯರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದು.”

‘ಎಲೆ! ಅವರೆ ಜಂಬುವು ಹರೆಯದವನಿರುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ನೀನೂ ತರುಣಿಯಿಗಿರುತ್ತೀ. ಇಷ್ಟು ಹರೆಯದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು ಗುರುಶಿಷ್ಯರಂತಹ ಸಂಬಂಧಿಯ ಸಂಬಂಧವಿರಿಸಕೂಡದು.”

“ಹಾಗಾದರೇನು, ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಪ್ರೇಮಸಂಬಂಧವನ್ನಷ್ಟೇ ಇಡಬೇಕೋ? ಪ್ರೇಮಸಂಬಂಧಕ್ಕಿಂತ ಧಾರ್ಮಿಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವು ಹೆಚ್ಚು ವಿಹಿತವಲ್ಲವೇ?”

“ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಈ ಗುರುದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವ ಉಸಾಬರಿ ಯನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?”

“ಅಣ್ಣಾ, ನೀನು ಸಿಟ್ಟುಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಸರಳವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೊಂದು ಮರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟರೆ? ನಾನು ಈ ಗುರುದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತರುಣಿಯೆಂದು ಯೋಗ್ಯಳಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೀನು ಮಾತ್ರ ಒಳ್ಳೇ ಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆ? ನಿನ್ನ ನನ್ನೊಳಗೆ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ನಾಲ್ಕೇ ವರ್ಷಗಳ ಅಂತರವಿದೆ. ಅಣ್ಣಾ, ನೀನಾದರೂ ಯುವಕನೇ ಆಗಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಬಾಳುವೆಯಾಗುವದಿದೆಯೆಂಬದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ದಾದರೂ ಅದೆಲ್ಲಾಗಿದೆ? ನೀನು ಅಪ್ಪನಿಗೂ ಅವ್ವನಿಗೂ ಮತ್ತು ಆ ಬಡ ಶರೆಯೊಳಗೂ ಎಂಥ ದುಃಖದ ಕಡಲಲ್ಲಿ ನೂಕಿಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೀಯೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೋ ನಿನಗೆ? ಮತ್ತು ನೀನೇ ಈ ಬೈರಾಗಿ ಜೊತೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು ಮಠ ನಿರ್ಮಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾನೆಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದೆ ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಗಿಕ್ಕೆ ಹೊರಗೆ? ಗುರುವು ತಾನಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಸಾಗಿ ಬಂದಿರುವನು. ನೀನು ಹೇಗೆ ಪುಣ್ಯಮಾರ್ಗವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವೆಯೋ, ಅದರಂತೆ ನಾನೂ ಅದನ್ನು ತುಸು ಅನುಸರಿಸಿದರೆ ನಿನ್ನ ದೇನು ಕೆಟ್ಟಿತು?”

ಚಂದುವು ನಿರುತ್ತರನಾದನು. ಚಂದೂ ಹಾಗು ಬಿಂಬಾ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಮನದೊಳಗಿನ ನಿಜಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೋ ಆತನು ಅದನ್ನು ಬಿಂಬೆಗೆ ಆಡಿತೋರಿಸದಾದನು; ಮತ್ತು ಯಾವುದನ್ನು ಮೇಲ್ಮಾತಿಗಿಂದು ಆತನು ಹೇಳಬೇಕೋ ಅದು ಹೀಗೆ ಮೈಗೆ ಆಡರಿತು. ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಬಿಂಬಾ ಇವರು ಹರೆಯದವರಾದುದರಿಂದ ಏಕತ್ರಿತರಾದರೆ ಅವರ ಹೆಜ್ಜೆಯು ತಪ್ಪಿಬಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಮಾನಹಾನಿಯಾದೀತು. ಈ ನಿಜವಾದ ಭಯವೇ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಅನ್ನುವದರಿಂದ ಬಿಂಬೆಯ ಶೀಲದಲ್ಲಿ ಅವಿಶ್ವಾಸ ತೋರಿದಂತಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬಿಂಬೆಗಾದರೂ ತಿಳಿದಿತ್ತೇನಂದರೆ, ಚಂದೂನ ನಿಜವಾದ ಕಟಾಕ್ಷವು ತನ್ನ ಗುರುಕರಣದ ಮೇಲಿರದೆ, ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಮೇಲಿದೆ; ಆದರೆ ಅವಳಾದರೂ ಆ ಆಕ್ಷೇಪವನ್ನು ತನ್ನ ಮೇಲೆಳೆದುಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ

ಕೊಡುವ ಗೊಂದಲಕ್ಕೇಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವಳು? ಅಂತೆಯೇ ಅವಳಾದರೂ ಅವನನ್ನು ಮೋಸಪಡಿಸಿ ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು. ಗುರುಕರಣದಂತಹ ಸಕೃತ ದರ್ಶನೀ ನಿರಪವಾದವಾಗಿ ತೋರುವ ನೆವದ ಆಶ್ರಯವನ್ನೇ ಅವಳು ಪಡೆದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದುದೇನೆಂದರೆ, ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವೆಂಬದು ಒಂದು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಅವರಣವಿರುವದರಿಂದ, ಅದರ ಅಚ್ಚಾದನದ ಕೆಳಗೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು ಏನು ಬೆ:ಕಾಡ್ತದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಸಹಜವಾಗಿ ದಕ್ಕಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದಿರಲಿ. ಪ್ರಸಂಗಬಿದ್ದರೆ ಬಿಂಬೆಯು ತೀರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗ:—“ಹೌದು; ನಾನು ಈ ಯುವಕ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿರುವೆನು; ಮತ್ತು ಇವನೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವವಳು!” ಹೀಗಂದಿದ್ದರೆ ಚಂದುವು ಅದಕ್ಕೇನೆನ್ನಲು ಶಕ್ಯವಿತ್ತು? ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದೂನ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧವು ಅಲ್ಲಿಯ ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಯುವತಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂದೇಹವನ್ನು ಶರಯೂ, ಬಿಂಬೆ ಇವರು ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕುವರಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸು ಅವನಿಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬಿಂಬೆಯು ಆ ಹರೆಯದ ಬೈರಾಗಿಯೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾದರೆ ಚಂದುವು ಆ ಸಂಗತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು? ಇನ್ನು ಬೈರಾಗಿಯಾಗಿರುವದು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈರಾಗ್ಯ ತಾಳಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಮುಂದೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಸಾಂಸಾರಿಕನಾಗುವನು; ಮತ್ತು ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ತರುಣನಿರುವ ಮಾತಂತೂ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವೇ; ಅಲ್ಲದೆ ಹಿಂದುವಾಗಿದ್ದ ಜಂಬುವಿನೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವದೇನೂ ವಿಲಾಯತೀ ಹುಡುಗಿಯೊಡನೆ ಮಿಶ್ರ ವಿವಾಹ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ದೂಷಣಾಸ್ಪದವಲ್ಲ. ಜಂಬುವು ಮನೆತನದಿಂದ ಬಡವನಾಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ತರುಣರ ಕೊರಳಿಗೆಬಿದ್ದು, ಅವರನ್ನು ಮೋಹಗೊಳಿಸಿ ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಹುಡುಗೆಯರಾದರೂ ಅವರೇನು ಯಾವ ಸರದಾರರ, ಅಮೀರ, ಉಮರಾವರ, ಕೋಟ್ಯಾಧೀಶರ ಮಕ್ಕಳಿರುತ್ತಾರೋ? ಅವರು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಹೊಟೆಲ್ಲ ಕೀಪರನ ಪುತ್ರ, ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ಕೊಡುವ ಸಂಬಳದ ಹೆಣ್ಣಾಳು, ಥರಡ್‌ಕ್ಲಾಸ ಸಿನೇಮಾ ನಟೆ ಇಂಥ ಬುಭುಕ್ಷಿತರೇ ಆಗಿರುವವರು! ತಾರುಣ್ಯದ ಸೌಂದರ್ಯವಷ್ಟೇ ಅವರ ಮುಖ್ಯ ಬಂಡವಾಲವು; ಮತ್ತು ಬಂಡವಲಗಾರರ ನಾಡಾದ ಆ ವಿಲಾಯತಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಸೌಂದರ್ಯದ

ಬಂಡವಾಲವು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ತರುಣರ ಮೇಲೆ ಮೆರೆಯಿಸುವದಿಷ್ಟೇ. ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಬಿಂಬೆಯು ಗುರುದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವದಾದರೂ ಇಲ್ಲವೆ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸ್ವಯಂವರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಾದರೂ ಆ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದುವಿಗೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಇಲ್ಲವೆ ಯುಕ್ತವಾದದ ಆಧಾರವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಬಿಂಬೆಯು ಭಿಡೆ ಮುರವತ್ತು ಇಡದೆ ಆತನಿಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಉತ್ತರಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಬಿಂಬೆಯು ಮಠದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸುಳಿದಾಡುವಳೆಂಬ ದೂರನ್ನು ಚಂದುವು ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಅವರು:—“ಈ ದೂರನ್ನು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ನೀನು ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ; ಸ್ವಂತಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ; ಮತ್ತು ಅವನ ಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ಅವಳಿಗೆ ಅತ್ತ ಸುಳಿಯಬೇಡೆಂದು ಯಾರು ಅನ್ನಬೇಕು? ನಿನ್ನ ಗುರು ಹಾಗೂ ಗುರುಬಂಧು ಇವರನ್ನು ನಾವು ಯಾರಾದರೂ ಹೇಗೆ ದೂಷಿಸಬೇಕು? ಅವರಿಗೆ ಹಾಗಂದರೆ ನೀನೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಟ್ಟಾಡಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಬಂದೋಬಸ್ತನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು. ನಾವೇನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು. ನಮಗೆ ಲಜ್ಜೆಯಿಲ್ಲ, ಜಾಣತನಗಳಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದೇ ನಾವು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ನೀವು ಹೇಗೆಯೇ ನಡೆದರೂ ನಿಮಗದು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ, ನೀವು ಹುಡುಗರು! ನಿಮ್ಮದೇನಾದರೂ ತಪ್ಪಿದರೆ-ತಾಕಿದರೆ ನಿಮಗೆ ದುಃಖವಾದರೂ ಅದು ನಮಗೇ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ದುಃಖವಾದರೂ ಅದರ ಪರಿವೆಯನ್ನು ನಿರ್ವೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?”

ಬಿಂಬೆಯು ಜಂಬುವಿನೊಡನೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕೂಡಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಯು ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದೇಸವನೆ ಚುಚ್ಚುತ್ತಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಮೋಟರನ್ನು ತನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಜಂಬುವು ಹೊರಗೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆಂಬ ನೆವಮಾಡಿ ಚಂದುವು ಒಮ್ಮೆ ಜಂಬುವನ್ನು ಕುರಿತು:—

“ಜಂಬೂ, ನನ್ನ ಮೋಟರನ್ನು ನನಗೆ ಕೇಳದ ಹೊರತು ನೀನು ಒಯ್ಯುವದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ.”

“ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನಾನು ಸ್ವತಃ ಮೋಟರನ್ನೆಂದೂ ಹೊರಹೊಡಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಒಯ್ಯುವದಿಲ್ಲ. ಹೊರಹೊರಡಿಸಿದ್ದ ಮೋಟರನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಿಂಬೆಯು ಕೂಡುವಳು. ಬಳಿಕ ಅದನ್ನೇರಲು ನನ್ನನ್ನು ಕರೆಯುವಳು; ಇಲ್ಲವೆ ನನಗೆ ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಿನ್ನೈಸುವಳು. ಬಳಿಕ ನಾನ

ದನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವಾದದ್ದೇನು?”

ಚಂದುವು ಜಂಬುವಿಗೆ ಯಾಕೋ-ಎನೋ ಎನ್ನಲು, ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಜಂಬುವಾದರೂ ಅದೇ ಬಗೆಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದನು. ಆತನು ಮೊದಲೇ ತರುಣ. ಉನ್ನತ ಬೈರಾಗಿಯ ಒರಿಯ ವೇಷದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಆವೇಶವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಜಂಬೂನಿಗೂ ಅದು ಬಂದಿತ್ತು. ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಯ ಭಾಗವತರಾಟದಲ್ಲಿ ರಾವಣನ ಇಲ್ಲವೆ ನೃಸಿಂಹನ ವೇಷ ಹಾಕುವವನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ನೋಡುವ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿತ್ತು; ಯಾಕಂದರೆ ಆ ಭಯಂಕರ ವೇಷವನ್ನು ನೋಡಿ ಆತನಿಗೆ ನಿಜವಾದ ಆವೇಶವು ಮೈದುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ನಿಸ್ಪೃಹತನದ್ದಾದರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವನು ಸಿದ್ಧನಾಗುವನೋ, ಅವನಿಗೆ ಇತ್ತಂಡ ದಿಂದಲೂ ಸಾಧಿಸುವದು. “ಬೇಡದವನ ದಾಸಿ ರಮೆಯಾಗುವಳೋ |” ಎಂಬ ದಾಸೋಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಬೇಡದವನಿಗೆ ಕೊಡುವದೂ ತುಚ್ಛ ಕರಿಸುವವನೆಡೆಗೆ ತೆರಳುವದೂ ಈ ಖೋಡಿ ಚಟಗಳು ‘ರಮೆ’ಗೆ ನಿರಂತರ ಹತ್ತಿರುವವು. ಈ ಭಿಕ್ಷುಕನು ಬಿಕ್ಕೆ ಬೇಡತಕ್ಕವನಲ್ಲ, ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿ ಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಜನರು ಆತನನ್ನು ಹುಡುಹುಡುಕಿ ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆತನಿಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಗುರುಮಹಾರಾಜರೂ ಶಿಷ್ಯ ಜಂಬುವೂ ಇವರು ಬೈರಾಗಿಗಳ ವೇಷಧರಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇದೇ ಅನುಭವ ಬಂದಿತ್ತು; ಅಂದರೆ ಅವರ ನಿರಿಚ್ಛೆಯ ಸೋಗು ಉಳಿದು, ಎಲ್ಲ ಇಚ್ಛೆಗಳೂ ಈಡೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ಹಾಗು ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡದೆ ಅವರ ಚೈನಿ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂಬದು ಈಗ ತಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಚಂದು ಈತನು ಹೊಸ ಶಿಷ್ಯನು; ಆದರೆ ಜಂಬುವು ಹಳೆ ಶಿಷ್ಯನು. ಹಳೆ ಶಿಷ್ಯನು ಹೊಸ ಶಿಷ್ಯನಿಗೇಕೆ ಬೊಗ್ಗೆ ಬೇಕು? ಚಂದೂ ಮತ್ತು ಜಂಬೂ ಇವರು ಸಾಧಾರಣ ಸಮವಯಸ್ಕರೇ. ಅರ್ಥಾತ್ ಚಂದುವು ಯಾಕೋ-ಎನೋ ಅಂದರೆ, ಜಂಬುವೂ ಚಂದುವಿಗೆ ಹಾಗೆ ಅನ್ನದಿರುವನೇ? ಚಂದುವು ಮನೆಯಿಂದ ಸಿರಿವಂತನಿರಬಹುದು; ಆದರೇನಾಯಿತು?

ಇರಲಿ. ಆ ಏಕವಚನದ ಅವಮಾನವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಚಂದುವು: “ನೀನು ಬಿಂಬಿಯೊಡನೆ ತಿರುಗಾಡ ಹೋಗುವದು ಅಪರಾಧವಾಗಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ, ಆದರೆ ಲೋಕದವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರುವದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಅಂಬೋಣವು”

“ಜನರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ನನಗೇಕೆ? ನನಗೆ

ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತವಿದೆ; ಹಾಗೂ ಅಹಿಂಸೆಯು ಪ್ರೇಮದ ಹೊರತು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಬಿಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಿ ನನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಸ್ಥೆಗೆ ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುವೆನು. ಬಿಂಬೆಯ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ನಡೆದು ಅವಳಿಗೆ ನಾನು ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಅದು ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ನಾನು ಹಾಗೇನೂ ಮಾಡಿರುವದಿಲ್ಲ.”

ಆ ಧಾಷ್ಟ್ಯಕ್ಕೆ ಚಂದುವೇನು ಹೇಳುವನು? ಚಂದುವು ತನ್ನ ದೂರನ್ನು ಮಹಾರಾಜರೆದುರು ಹೇಳಿ ನೋಡಿದನು; ಆದರೆ ಅವರು ಅತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು:—“ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಗುರುಬಂಧುಗಳಾಗಿರುತ್ತೀರಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ಪರಸ್ಪರರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೇ ನಡೆಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬಿಂಬೆಯೇನೂ ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯಣಿಯಲ್ಲ. ಅವಳ ಹಾಗೂ ಜಂಬೂನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪ್ರೇಮದವಿದ್ದರೆ, ಈ ಮಠದೊಳಗಿನ ಅಹಿಂಸೆಯ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಭರತಿಯೇ ಉಂಟಾದೀತು. ಜಂಬೂನ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ, ನಿನ್ನ ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತವು ನಿರರ್ಥಕವಾದೀತಲ್ಲ! ಆಗ ಅದರ ಗತಿಯೇನು?”

ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನಂದರೆ, ಬಿಂಬೆಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಆಕೆ ಹಾಗೆ ಅಂದಳು; ಜಂಬೂನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಹೋದರೆ ಈತನಿಂಥ ಹೀಗೆ ಸಂಭಾವನೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಯಿತು. ಪ್ರಾಣ ಹೀರುವ ಯಾವ ಹಿಂಸೆಯೂ ಚಂದುವಿನಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಯಾವುದೊಂದು ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಕವು ಬಟ್ಟಿ-ಬರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಂಡರೆ ಅವನು ಅವುಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ರಕ್ತಶೋಷಿಸಗೊಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ; ಮತ್ತು ಪ್ರೇಮವೆಂದರೆ ಅಹಿಂಸೆ ಈ ಸಮೀಕರಣವು ಮಾತ್ರ ಏನಾದರೂ ಅವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಪ್ಪದಾಯಿತು.

ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯರ ವರ್ತನದ ಬೊಬ್ಬಾಟವು ಊರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗ ಹತ್ತಿತು. ಆ ಮಾತಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಚಿಂತಾತುರನಾದ ಚಂದುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಹಲಕೆಲವು ಗಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಹತ್ತಿತು; ಆತನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಟೀಬಲ್ಲಿನೆದುರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂರುವನು. ಅವನು ಹೊರಗಿನವರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹರಕೊಂಡಂತಾದ್ದರಿಂದ ಭಿಟ್ಟಿಗಿಂದು ಬರುವ ಗೆಳೆಯರು ಬಾರದಂತಾದರು. ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾದದ್ದು ಒಬ್ಬ ಚಂದುವಿನಲ್ಲೇ. ಆತನ ಮಿತ್ರರ ಭಾವನೆಗಳು ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಅಂಥದೇನೂ ಘಟಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಕಡೆಗೆ ಪೂಜ್ಯತೆಯಿಂದ ಚಂದುವಿನ ಯಾವ ಗೆಳೆಯನೂ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯದ ಅಂಥ ಲಕ್ಷಣವೇನೂ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ.

ಗೆಳೆಯನೆಂದು ಚಂದುವಿನೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಆತನ ಭೋಳೆತನವನ್ನು ಕಿತ್ತೊಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಆ ವಿತ್ರರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಈ ಸೂಕ್ಷ್ಮಸಂಗತಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೈಹಚ್ಚುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಕ್ರಮಕ್ರಮದಿಂದ ಎಲ್ಲವೂ ಸರಳವಾದೀತು; ಅವಸರಪಟ್ಟರೆ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವು ಒಂದುವೇಳೆ ವಿಪರೀತವಾದೀತು, ಎಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸುವದು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಚಂದೂ ನಂತಹ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ನವಮತನಾದಿಯು ಗುರುಭಜನೆಗೆ ಹತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಅಂಥ ಕಾರಣವೇ ಉಂಟಾಗದೀತು. ಅವರವರ ಅನುಭವ ಅವರಿಗೇ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೇಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಅನ್ನ ಬೇಕು? ಬುವಾಬಾಚಿಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ ವರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಪಾವನಿಂದ ಹೇಗೆ ಅಳೆಯಬಂದೀತು? ಎಡಮುಖದ ಶಂಖ ದಂತೆ ಬಲಮುಖದ ಶಂಖಕ್ಕೂ ಶಂಖವೇ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಆ ಬಲ ಮುಖದ ಶಂಖಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಮನ್ನಣೆ! ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಮನುಷ್ಯನು ದೇವಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನೆಂದಾದರೆ, ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಶ್ರದ್ಧಾಳುವಿನಂತೆ ಅವನನ್ನು ತುಚ್ಛತೆಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬದಿಗೊತ್ತಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಒಗೆಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಚಂದೂನ ಮಿತ್ರರು ಚಂದೂನಿಂದ ದೂರರಹತ್ತಿದ್ದರು.

ಆತನು ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ನೌಕರಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕವನಿದ್ದರೆ ಆತನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಸಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಆ ಉದ್ಯೋಗವೂ ಈಗ ಕಟ್ಟಾಗಿತ್ತು. ತಾನು ಸಹಿ ಮಾಡಿ ಪ್ರೋಸ್ಟಿಗ್ಗೆ ಹಾಕಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ರಾಜಿನಾಮೆ ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿರಬೇಕೆಂದು ಆತನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ, ಆ ರಾಜಿನಾಮೆಯ ಉತ್ತರ, ಕಿಮಾನಸಕ್ತ ಪೇಪಚಾರಿಕ ರಸೀದಿಯಾದರೂ ಬಂದೀತೆಂದು ಚಂದುವು ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಿಗರೇಟ ಸೇದುವದನ್ನು ಆತನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟದ್ದನು. ಆದರಿಂದ ಆ ಮನಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ವಿಷಯವೂ ಕಟ್ಟಾಗಿತ್ತು ಹೀಗಾಗಿ ಟೀಬಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮೊಣಕೈಲೂರಿ, ಎರಡೂ ಅಂಗೈಗಳ ಬುಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಮೋರೆಯಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಕೂರುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಆತನಿಗೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು.

ಹಗಲೆಲ್ಲ ಹಾರುತ್ತ ಜಿಗಿಯುತ್ತ ಚಂಡಿನಂತೆ ಚಪಲತೆಯಿಂದ ಮನೆ ತುಂಬ ಮತ್ತು ಮನೆ ಹೊರಗೂ ಅಡ್ಡಾಡುವ ಮೊದಲಿನ ಚೆಂದುವೆತ್ತ; ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಕಚೇರಿಯ ಕೋಣೆ, ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಮಠ ಮತ್ತು ವಾಡೆಯೊಳಗಿನ ಭೋಜನ ಶಾಲೆ ಈ ಬಂಧಿಸ್ಥ ತ್ರಿಕೋಣದಲ್ಲಿ ಬಸವನ ಹುಳದ

ಹೆಜ್ಜೆಯಿಂದ ಹೊಸೆದಾಡುವ ಚಂದುವೆತ್ತ! ಯಾವನೊಬ್ಬ ಅಫು ತಿನ್ನುವ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ಗುರುಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಚಂದುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಶರೀರ ಇವು ತೂಕಡಿಸುವಂತಾಗಿದ್ದವು. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತು-ಕಥೆಯಾಡುವ ಆತನ ನಿಜವಾದ ಅನಂದವು ಬಹುತರ ಲುಪ್ತವಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ನಗೆಚೇಷ್ಟೆ, ವಿನೋದ ಇವುಗಳಂತೂ ಆತನೊಳಗಿಂದ ಎತ್ತೋ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದವು!

೨. ಕೂಶದ ಮೊದಲನೇ ಕಿರಣ

ಕೆಲ ದಿನಗಳು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯಲು ಒಂದು ಸಂಗತಿಯು ಆಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಘಟಿಸಿತು. ಮಾಸಾಹೇಬರ ಒಬ್ಬ ಸೋದರಳಿಯನು ಸಾಗರಪ್ರಾಂತದ ಗುಪ್ತ ಪೋಲೀಸ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟೆ ರನಾಗಿವನು. ಆತನು ಇಂದು ತನ್ನ ಸೋದರತ್ತೆಯ ಭಿಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಜೋದ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆ ಸೋದರಳಿಯನು ಪ್ರೇಮಲನೂ ನಯಿಗಸ್ಥನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಮಾಸಾಹೇ ಬರೇ ಅವನನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲುಟು ಮೊಡ್ಡವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕನೂ ಕೃತಜ್ಞನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಚಂದೂನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಪರಿವರ್ತನದ ನಂತರ ಆ ಸೋದರಳಿಯನು ಇಂದೇ ಮೊದಲು ಬಂದುದರಿಂದ, ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಮಾತು ಕಥೆ ನಡೆದವು; ಆ ಸರೆ ತಮ್ಮಗಳ ಸಂಭಾಷಣವು ಇನ್ನೂ ರಿಗೂ ಕೇಳಿಸಬಾರದೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ಆತನನ್ನು ತಮ್ಮ ಖಾಸ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು; ಹಾಗು ಕದವನ್ನಿ ಕೈಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಮುಖ್ಯ ಮುದ್ದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದರು.

ಮಾಸಾಹೇಬರು:—“ಬನ್ನೀಧರ, ನೀನು ತಕ್ಕವೇಳೆಗೇ ಬಂದೆಯೆನ ಬೇಕು. ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ದೊರಕಿರವಿದ್ದರೆ, ಮನದಲ್ಲೇ ನೊಂದು ನೊಂದು ನಾನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಬೇನೆಬೀಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಪ್ರಕಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೇನೆನಿಸುತ್ತದೆ?”

ಬನ್ನೀಧರ: ಮಾಸಾಹೇಬ, ಅನಿಸುವದೇನು? ನಮ್ಮ ಗುಪ್ತಪೋಲೀ ಸಿನ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯಸ್ವಭಾವದ ಅನುಭವವು ನನಗೆ ದಿನಾಲು ಎಷ್ಟು ಬರುವದೋ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಿಮಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಗೆ ಬರುವದು? ಆದರೆ ನಾನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಿಳಿಸುವದೇನಂದರೆ, ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವೇನೂ ಸರಳವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಇದ ರಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಗೊಂದಲವಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ನಾನು

ಇಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವುದು ನಿಮ್ಮ ಭಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದದ್ದಲ್ಲದೆ, ನನ್ನದೂ ಒಂದು ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸವನ್ನು ಬಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡೇ ಬಂದಿರುತ್ತೀನೆ. ಅದೇನೆಂಬ ದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಆ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸುವೆನು; ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರ ಹೇಗೆ ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಮೊದಲು ನನಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿರಿ.

“ಬನ್ನೇಧರ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಮಾಹಿತಿಯೆಂದರೆ ತೀರ ಅಲ್ಪವಿದೆ. ಗೊತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಇಷ್ಟೇ. ಚಂದೂ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬಂದ; ತಾನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗುವೆನೆಂಬ ಖಾತ್ರಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ಮುಂಗಡ ಅಭಿನಂದನದ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವು. ಅವು ನಡೆದಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಚಂದುವು ಬೆಳಗಿನ ತನ್ನ ಕುದುರೇ ಸವಾರಿ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ; ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಹಿರಿಯರ ತೊಡೆಗೆ ತೊಡೆಯಾನಿಸಿಕೊಂಡು ಬೀಡೀ ಸೇದಿದ. ಆಗ ನಾನು ಆತನಿಗೆ ಕೊಂಚ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅಂದೆ. ಆತನು ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬೇಟಿಯ ತುಬಾಕಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಹಿಮ್ಮುಗ್ಗಲಿನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಆಗ ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತರ ಸಮಯ. ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯ ಮರವೊಂದರ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅತ್ತಣೆಂದ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಜೊತೆಯೊಂದು ಬಂತು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನು ಅಹಿಂಸೆಯ ನಿಷೇಧ ಮಾಡಿದ. ‘ದೇವರು ನಿನ್ನೀ ಹಿಂಸೆಯ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಮಾಡುವನು, ನಿನ್ನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವನು; ಕಾರಣ ಇಂದಿನ ದಿನ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ವೇಳೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡು’ ಎಂದ. ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಬೈರಾಗಿಗಳು ಆ ಎರಡೂ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಭದ್ರೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರ ನಿಷೇಧಕ್ಕೆ ಆಗ ಚಂದು ಬೆದರಲಿಲ್ಲ; ಬಿಕ್ಕಿ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಈತನೇ ಅವರನ್ನು ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ಜರೆದು: ‘ಭಲೆ, ಭಲೆ! ದೇವರು ನನ್ನ ದೇವನು ಮಾಡುವನೋ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೀನೆ’ ಎಂದೂ ಅಂದ; ಮತ್ತು ಯೋಗವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಕೂಡಿ ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಅಂದೇ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಈತನ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಂತು! ಮುಂದೊಂದು ದಿನ ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆತನ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗೆಳೆಯರು ಔತಣಕ್ಕೊಂದು ಬಂದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಟೀಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೊಂದು ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದೂ ಸೇದುತ್ತಿದ್ದ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯು ಆತನ ಎದೆಗೆ ಹತ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಬವಳಿ ಬಂತು. ಆತನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತ ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನು ಆತನಿಗೆ ಕೆಲ ಉಪಚಾರ ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಭೋಜನದ ಟೀಬಲ್ಲಿಗೆ

ತಂದು ಕೂರಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಆ ದಿನ ಉಣಲಿಲ್ಲ; ಕುಡಿಯಲಿಲ್ಲ; ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತು ಕೂಡ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಮಿತ್ರ ಪರಿವಾರವು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಹೇಗಾದರೊಮ್ಮೆ ಊಟ ತಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. ಚಂದುವು ಆ ಇಡಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ಮಲಗಿದ್ದು, ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ತುಸ ಗುಣವೆನಿಸುವದೆಂದ. ಚಹ ತಕ್ಕೊಂಡ; ಮತ್ತು ಮಾಲೀ ಕನ್ನನನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಕಾಲಿಲೆ ನಡೆದೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ಭವ್ಯೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಆಗಿನಿಂದ ಆತನ ವರ್ತನವು ಚಮತ್ಕಾರಕದ್ದಾಗುತ್ತಿತು. 'ನನ್ನಿಂದ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತು' ಎಂದಂದು, ಆತನು ಅತ್ತ; ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ವ್ರತಹಿಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಕನ್ನನ ಕೊರಳೊಳಗಿನ ತುಳಸೀ ಮಣಿಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೊರಳೊಳಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡ!

'ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ತಾನು ಮನೆಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಬರಲಾರೆನೆ'ಂಬ ನಿರೂಪನನ್ನು ಆತನು ಕನ್ನನೊಡನೆ ನಮಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ನಾವು ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂಜಿದೆವು. ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ದಾರಿ ನೋಡಿ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸಾರೋಟಿನಲ್ಲಿ ಭವ್ಯೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು; ಮತ್ತು ಗುರುವಾಗಿರುವ ಈ ಬೈರಾಗಿಯು 'ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ವಸತಿಗಾಗಿ ಬರುವೆವು' ಎಂಬ ವಚನವನ್ನು ಚಂದುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆಯೇ ಚಂದುವು ನನ್ನೊಡನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ; ಹಾಗೂ ಅದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಧಿತಿಗೃಹವನ್ನು ಮಠವನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ. ಅಡಕ್ಕೆ 'ಪರ್ಣಶಾಲೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಇಟ್ಟ; ಮತ್ತು ಆಗಿನಿಂದ ಯಾವನೊಬ್ಬ ವಿರಕ್ತನಂತೆ ಆತ ನಡೆಯುತ್ತಿದ. ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕಳಿಸಿದ; ಹಾಗೂ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಲ್ಲೇ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯ ಕಳೆಯುವೆನೆಂಬ ಪಣತೊಟ್ಟ! ಬನ್ನೀ, ಈ ಕರ್ಮಭೋಗಕ್ಕೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನೀನೇ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ? ಹುಚ್ಚರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತಾಡಬಾರದೆಂದೆನ್ನುವುದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಇದುವರೆಗೂ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಏನೂ ಅಂದಿಲ್ಲ. ಆದಿರಲಿ. ಇವರು ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು-ಗಂಡಸರು. ಇವರು ಏನಾದರೂ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಬೇಡವೇ? ಆದರೆ ಇವರು ಮಗನನ್ನು ಹೇಗೆ ಅನುಪರ್ತಿಪಿಸುವರು? ಅವನಿಗೆ ಹೇಗೆ ವಶವಾಗುತ್ತಾರೆ? ಅವನ ಅಚ್ಚೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬದನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ನೀನು ಕಂಡಿರುವೆ; ಹಾಗೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಈಗ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಭಜನೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಇವರೂ ಹತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಇವರ; ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ದುಃಖದಿಂದಲೋ ಸಿರಾಶೆಯಿಂದಲೋ ತಿತ್ತಿಯದು.

ಚಂದುವಿನಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆತನ ಈ ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾರದ ಆಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಾಗದೆಂದು ನಾನು ಗಟ್ಟಿಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ. ಈಗ ನೀನು ಬಂದದ್ದು ದೇವರೇ ಒಲಿದಂತಾಗಿದೆ. ಅದರಿಂದ ನೀನು ಇದರಲ್ಲಿ ತುಸು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಡು. ಏನಾದರೂ ಪತ್ತೆಹತ್ತಿದರೆ ಹಚ್ಚು. ನಾನು ಮನೆ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತವಳು-ತೆರೆಯೊಳಗಿನ ಹೆಂಗಸು. ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ಎಷ್ಟು ಓಡೀತು?"

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವು ಸ್ತ್ರೀಯಾಗಿದ್ದೂ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎದೆಗಾರಿಕೆದೋರಿರುತ್ತೀರಿ. ಇದೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೇ? ಅದಿರಲಿ. ಸಿಗ ರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯು ಎದೆಗೆ ತಗಲುವ ವರೆಗೆ ಈ ವಿಪರೀತ ಸ್ಥಿತಿಯು ಖಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ನಡೆದಿರಲಿಲ್ಲೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯಬಹುದೇ?”

“ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ನನಗಂತೂ ಹಾಗೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಆ ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಊಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಚಂದೂ ಒಳ್ಳೇ ಆನಂದದಲ್ಲಿದ್ದನೆಂಬ ದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಖಾತ್ರಿಪೂರ್ವಕ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು.”

ಅದಕ್ಕೆ ಡಿ ಇ. ಬನ್ನೀಧರನು:—“ಒಳ್ಳೇದು. ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಮೊದಲಿ ನಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸ ಸಂಶೋಧನದೊಳಗಿನ ಪ್ರಥಮ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿದೆ.

ಬಳಿಕ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಆಶ್ವಾಸನದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಬನ್ನೀಧರನು ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನೆವದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಸ್ವಂತ ಚಂದುವಿಗೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವದನ್ನು ಆತನು ಬೇಕಂ ತಲೇ ಬಿಟ್ಟನು; ಯಾಕಂದರೆ, ಆ ಬೈರಾಗಿ ಮಹಾರಾಜರನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋ ಡಬೇಕಾದರೆ, ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಂತೂ ದೂರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಮಂದಪ್ರಕಾಶ ದಲ್ಲೇ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

ಆತನು ಮನೆಮಾರಿಗೆಯ ತನ್ನ ಸಾದಾ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಡಾ. ಜಾಲಂದರನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಸಂಜೆಯಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಧಂದೆ ನಡೆಸಹತ್ತಿದ್ದ ಡಾಕ್ಟರ ಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದು ಕುಳಿತಿರಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನು ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೋದುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಬನ್ನೀಧರನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಆತನು ಎದ್ದು ಹಸ್ತಾಂದೋಲನ ಮಾಡಿ:—ಭಲೆ! ಬನ್ನೀ ಸಾಹೇಬ, ತಾವು ಈ ಜೋಡ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ?

ನಿಮ್ಮ ಜವಾಬು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆಂದು ಇಂದೇ ಬಂದೆನು.” ಬನ್ನಿಯು

ಬೆದರಿಕೆದೋರುವ ವಿನೋದೀಸ್ವರದಿಂದ ನುಡಿದು ನಕ್ಕನು.

“ನನ್ನ ಜವಾಬು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೋ! ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಬೇಕು; ಆದರೆ ಜವಾಬು, ವಿಚಾರಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಅಧಿಕಾರವನ್ನೇ ಸರಕಾರವು ನಿಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅಂದಮೇಲೇಕೆ ಅನುಮಾನ? ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳೋಣಾಗಲಿ.”

“ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ, ಗುಹ್ನೆಯಾಗದ ಹೊರತು ನಾವು ಪ್ರೋಲೀಸರಾದರೂ ಈ ಜವಾಬಿನ ಗೊಂದಲಕ್ಕೇಕೆ ತೊಡಗುವೆವು?”

“ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ಗುಹ್ನೆಯಾಗದೆಯಪ್ಪಾ! ಮತ್ತು ಅದು ಎಂದಾಗಿದೆ? ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಅವರ ಜವಾಬು ನಾನು ಕೊಡಬೇಕೆ?”

“ಫ್ಯಾಮಿಲೀ ಡಾಕ್ಟರ ಎಂದು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಜನರೊಳಗಿನ ಯಾವನೊಬ್ಬನನ್ನು ಬೇನೆಬೀಳಗೊಡುವದಿದು ಫ್ಯಾಮಿಲೀ ಡಾಕ್ಟರನ ಗುಹ್ನೆಯಲ್ಲವೆ?” ಎಂದಂದು ಬನ್ನೀಧರನು ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕು, ಮತ್ತೆ:—“ನಮ್ಮ ಚಂದೂಲಾಲನು ಬೇನೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿರುವನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅವನ ಸರದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೇ ತುಸು ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇತ್ತ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಬಂದಿರುತ್ತೇನಿಷ್ಟೇ; ಮತ್ತು ರೋಗಿಯ ಪ್ರಕೃತಿಮಾನ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಡಾಕ್ಟರನನ್ನು ಕೇಳುವದೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನಿಮಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ.”

“ಸರಿ-ಸರಿ ತಾವು ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದದ್ದು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ವಿಹಿತವೇ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಡುವ ಜವಾಬು ಸತ್ಯ ಕೊಡಲೋ, ಖೊಟ್ಟಿ ಕೊಡಲೋ?”

“ಪ್ರೋಲೀಸರೆದುರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಜವಾಬು ಆ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವದೆಂಬದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಕೊಡುವುದೇ ಆದರೆ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡುವುದೇ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ವಿಹಿತವಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಕಟ ಬೇನದ ಫಿಲಾಸಫರನು ಏನು ಅಂದಿರುವದೆಂಬದು ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ?”

“ಅದೇನು?”

“‘When in doubt tell the truth’ ಅದಿರಲಿ. ಇನ್ನು ನಾನು ಕೇಳುವ ಮುಖ್ಯ ಮಾತಿನ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ. ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಚಂದೂನಿಗೆ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆ ಎದೆಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಆತನು ಬವಳಿ ಹತ್ತಿ ಬಿದ್ದು, ಔತಣದ ಸಂಕ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಊಟ-ಪಾಟಗಳನ್ನೇನೂ ಮಾಡದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ

ತಾನು ಎದ್ದು ಅಡ್ಡಾಡಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನು ಭದ್ರೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಈ ಬೈರಾಗಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದನು; ಮತ್ತು ಅಂದಿನಿಂದ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ, ಅವನು ಈ ಗುರುವಿನ ಶಿಷ್ಯನಾದನು. ಇದಾದರೂ ಆ ತಂಬಾಕದ ಹೊಗೆಯ ಪರಿಣಾಮವೇ ಏನು?"

“ಬನ್ನೀಧರ, ಈ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವು ನನ್ನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ತಂಬಾಕದ ಹೊಗೆಯ ಡಗ್ಗೆಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಕೊಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸಿದೆನು. ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ವೈರಾಗ್ಯದ ರೋಗಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ ಜರುಗಿತೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಲಶಕ್ಯವು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನೀವು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನನ್ನೇ ಕಾಣಬೇಕಾದೀತು.”

“ಜಾಲಂಧರರೇ, ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯೂ ನಿಮ್ಮ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತದೆನ್ನುವರು; ಆದರೆ ಅದಿರಲಿ. ನಾವಿನ್ನು ಈ ಟಿಪ್ಪಣಿಕಾರಿ ವಾಗ್ಜ್ವಾಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣ. ಚಂದೂನ ಈ ಮಾನಸಿಕ ವಿಕೃತಿಗೆ ಏನು ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗನಿಸುವದು? ಮಾಸಾಹೇಬರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಶೋಧ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನವರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ; ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೇಂದೇ ನೀವು ನನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಬೇಕು; ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಕರ್ಣವನ್ನು ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ವರಿಗೆ ಒಯ್ಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ಅಥವಾ ಇದರ ವಾಚ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಹಿರ್ಷಿಸಲೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟು ಜ್ವರಗಳು ಇಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಕೆಲ ನಿಯಮಿತ ಅವಧಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ.”

“ಇದೆಲ್ಲ ನನಗೂ ಇಷ್ಟವೇ ಇದೆ; ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಮೊದಲೇ ತಿಳಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಚಂದುವು ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಅಶಕ್ತನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇವಲ ಆಭಾಸವಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಆ ಆಭಾಸವನ್ನು ಆಗ ನಾನೇ ಉಂಟುಮಾಡಿದವನು. ಹಾಗೆ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಅಂದು ದೊಡ್ಡ ಫಜೀತಿಯೇ ಆಗುವಂತಿತ್ತು. ಅದೇನೆಂದರೆ, ಚಂದುವಿಗೆ ಆಗ ಆಗಿದ್ದ ಭಯಂಕರ ಆಘಾತದ ಕಾರಣವನ್ನು ಏನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಆತನು ಗುಪ್ತವೇ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಅದರಿಂದ ಆ ಕೂಡಲೆ ದೊಡ್ಡ ಬೊಬ್ಬಾಟವೇ ಆಗಬಹುದಾದ್ದು ನನ್ನ ಆ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಗಲಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ.”

“ಆ ಬೊಬ್ಬಾಟವು ಆಗಿನಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಅದು ಕಾಯಮವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಿವಾರಣವಾದೀತು? ನೀವು ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆ

ಯ ನಾಟಕ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಸಂಗಾವಧಾನದೋರಿದಿರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀವು ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಏನೇನು ನೋಡಿದಿರಿ ಮುಂತಾದ್ದೇನಾದರೂ ನಿಮಗೆ ಸ್ಮರಿಸುವದೋ?"

“ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿರುವದಿಷ್ಟೇ, ಚಂದುವು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿ ಬೀಳುವದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನು ಆತನನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ ಹಿಡಿದೆನು; ಆ ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನದೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ಮುದುಡಿ ತನ್ನ ಒಳಜೇಬಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು; ಅಂದಬಳಿಕ ಅದು ನನಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು? ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಕಾಗದದಲ್ಲೇ ಏನಾದರೂ ರಹಸ್ಯವಿರಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಆ ಕಾಗದವು ಯಾವ ಸ್ವರೂಪದಿದ್ದೀತೆಂದು ನಿಮಗನಿಸುತ್ತದೆ?”

“ಅದರ ಬಣ್ಣ-ಆಕಾರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅದು ತಂತಿಯ ಕಾಗದವಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಂತಿ ತಲುಪಿಸುವ ಜವಾನನೊಬ್ಬನು ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ; ಮತ್ತು ಅದೇ ತಂತಿ ಚಂದೂನ ಕೈಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆಂದು ನನ್ನ ತರ್ಕವಿದೆ.”

“ಡಾಕ್ಟರ ಸಾಹೇಬ, ನೀವೊಳ್ಳೇ ಮಹತ್ವದ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೀರಿ. ಈ ನಿಮ್ಮ ಮಾಹಿತಿಯ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನು ನಿಮಗೆ ನಾಳೆ ತಿಳಿಸಲು ಶಕ್ಯವಾದೀತು. ನೀವು ನಾಳೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಮಾಸಾಹೇಬರ ಪ್ರಕೃತಿ ನೋಡುವ ನೆವಮಾಡಿ ಬರುವಿರಾ?”

“ಬನ್ನಿಧರ, ಇದನ್ನೇನು ಕೇಳುವಿರಿ? ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತೀನೆ. ಚಂದೂನ ಶರೀರಪ್ರಕೃತಿಗಿಂತ ಆತನ ಮನಃಪ್ರಕೃತಿಯ ಚಿಂತೆಯು ನನಗೀಗ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಆ ತಂತಿಯ ಪತ್ತೆ ಹತ್ತುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?”

“ನಿಮಗೆ ಆದನ್ನೆಲ್ಲ ನಾಳೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.”

“ಇಷ್ಟು ಭಾಷಣ ನಡೆದ ಬಳಿಕ ಬನ್ನಿಧರನು ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದನು; ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕತ್ತಲುಕವಿಯತೊಡಗಿತ್ತು. ನಂದಭುವನದೊಳಗಿನ ದೀಪಗಳು ಬೆಳಗಹತ್ತಿದವು. ಬನ್ನಿಧರನು ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಆ ಸಾದಾ ಉಡುಪನ್ನು ಕೂಡ ತೆಗೆದನು. ಒಂದು ಮಾಸಿದ ದೋತರವನ್ನು ಟ್ಟನು; ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟನು. ಹೆಗಲ ಮೇಲೊಂದು ಖದ್ದರದ ತುಂಡನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡನು. ಭವ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಹಣೆಗೆ ಭಸ್ಮದ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಎಳೆದನು; ಮತ್ತು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಠದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಅಲ್ಲಿ ಹಾಸಿದ್ದ

ಜಮಖಾನೆಯ ತುದಿಗೆ ಕುಳಿತನು. ಆಗ ಆತನ ಮುಖವು ಬಾಗಿದ್ದರೂ ದೃಷ್ಟಿಯು ಎದುರಿಗಿತ್ತು.

ಸಂಜೆಯ ಭಜನೆಗೆ ಅದೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಗುರು ಮಹಾರಾಜರು ಸಾಧಾರಣಗಳಾದ ಒಂದೆರಡು ಭಜನೆಗಳನ್ನಂದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಅವರಿಗೆ 'ತುಮಬಿನ ಮೇರೀ ಕೌನ ಖಬರ ಲೇ' ಈ ಪದವನ್ನಲ್ಲು ಬಿನ್ನೈಸಿ ಕೊಂಡನು; ಆದರೆ ಆ ಪದವು ಗುರುಜಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮೆಚ್ಚಿನದಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಆ ಪದಕ್ಕಿಂತ ಆ ಶಿಷ್ಯನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅಂತೆಯೇ ಅವರು ಆ ಪದವನ್ನು ಹೇಳಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಅವರನ್ನು ಆ ಮೊದಲನೇ ಚರಣದ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲೇ ಬಿಡಲೊಲ್ಲನು; ಮತ್ತು ಮೇರೀ ಈ ಶಬ್ದದುಚ್ಚಾರವಾಗಹತ್ತಿತೆಂದರೆ, ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಂದೂನ ಧ್ವನಿಯು ಕಂಪಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂದೂನ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಪರೀತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಬನ್ನೀಧರನಿಗೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗೆ ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಆತನು ಗೋಣು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ತೆಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನುಂಗಿದನು.

ಆ ಗುರುಜೀ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಇವರ ಮುಖಗಳ ಕಡೆಗೆ ಬನ್ನೀಧರನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಗುರುಜಿಯ ಮುಖಚರ್ಯದ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗುರುತಾದರೂ ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಹತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರಿತು; ಆದರೆ ಶಿಷ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಅಂದಾಜು ಹರಿಯದಾಯಿತು!

ಭಜನೆಯು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಮಹಾರಾಜರ ಕಾಲಿಗೆರಗಿದನು; ಆತನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬನ್ನೀಧರನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದರು.

ಚಂದೂ:—“ಎಲೋ, ನೀನಾವಾಗ ಬಂದೆ? ಬನ್ನೀ, ಈ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಮೊದಲು ಗುರ್ತಿಸಲೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ!”

ಬನ್ನೀ:—“ನನ್ನ ಗುರ್ತು ಸಿಗದಷ್ಟು, ರೂಪಾಂತರವು ಈ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲ; ಅಂಥ ರೂಪಾಂತರವನ್ನು ಮಾಡಲು ಜಟಾ-ಗಡ್ಡ-ವೊಸೆಗಳಿಂದಲೇ ಶಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ನೀನು ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳಿಂದ ಮುಖಕ್ಕಾರ ಮಾಡಿಸಿಲ್ಲೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಇದೇ ಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ನೀನು ಗಡ್ಡ-ವೊಸೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಗೊಟ್ಟರೆ, ನೀನಂತೂ ಗುರ್ತಿಸದಂತಾದೀ. ನಿನ್ನ ಯೋಚನೆಯು ಹಾಗೇನಾದರೂ ಇದೆಯೇ?”

“ಛೇ! ಛೇ!” ಚಂದುವು ನಕ್ಕು “ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆ ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿನಂತೆ ದಿನಾಲು ಕ್ಷಾರಮಾಡಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ.”

“ಭಲೆ! ಇಷ್ಟೇ ಏನು? ಬೇರೆ ಹಲವು ಬಾಬುಗಳಲ್ಲೂ ನಿನ್ನ ಬದಲಾ ವಣೆಯಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ನನಗೆ ರುಚಿಸಿರುವದೆಂದು ನಾನು ಈಗಲೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿಡುತ್ತೇನೆ. ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಜನರು ನಾಸ್ತಿಕರುತ್ತಾರೆಂದು ಅವರ ಮೇಲೊಂದು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಆರೋಪವನ್ನು ಜನರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೊರಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಅದನ್ನು ತೊಳೆದುಬಿಡುತ್ತೀ ಎಂಬದಕ್ಕೆ ಅನು ಮಾನವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಚಂದು, ಈಗ ನಿನ್ನ ಪ್ರಕೃತಿಯಾದರೂ ಸರಿಯಿದೆಯೆ?”

ಇಂಥ ಕೆಲಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಬನ್ನೀಧರನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದನು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಊಟವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಮಲಗ ಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದರು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆ ಊರ ಟಿಲಿಗ್ರಾಫ್ ಆಫೀಸ ತೆರೆದ ಬಳಿಕ ಬನ್ನೀ ಧರನು ತನ್ನ ಪೋಲೀಸ ಪೋಷಾಕು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು; ಮತ್ತು ಹೆಡ್ ಸಿಗ್ನಲ್ಲರನನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕರೆದು ‘ಒಂದು ಗುಹ್ನೆಯ ತಪಾ ಸಣಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಆ ರವಿವಾರ ದಿವಸದ ಚಂದೂನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ತಲುಪಿದ್ದ ತಂತಿಗಳ ಸ್ಥಳಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಇಸಕೊಂಡನು. ಮಿಕ್ಕ ತಂತಿಗಳೆಲ್ಲ ಜೇಷ್ಠಾಂಕ ಅಭಿನಂದ ನದವಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಂದು ಸಾಯಂಕಾಲ ಏಳೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತಂತಿಯ ನಕಲುಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೇಬಿನಲ್ಲರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಆ ಸಿಗ್ನಲ್ಲರನನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟನು.

ಮುನ್ನಾ ದಿನ ಹೇಳಿದಂತೆ ಹತ್ತು ಹೊಡೆಯುವ ಮೊದಲೇ ಡಾ. ಜಾಲಂದರನು ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡು ಬನ್ನೀಧರನು ನಗೆ ಮೊಗದಿಂದ:— “ಚಂದೂನ ವೈರಾಗ್ಯದ ಪತ್ತೆಹಡಿಯುವ ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವಾದ ಸಂಶೋ ಧನವು ನನ್ನ ಪಾಲಿಗಂದೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಿನ್ನ ಪೆಟ್ಟಿಗಯಲ್ಲ ಗುಪ್ತವಾಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳೆಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಹೇಳಿ.” ಎಂದಂದು, ಆ ತಂತಿಯ ನಕಲಿನ ಕಾಗದವನ್ನು ಜೇಬಿನಿಂದ ತೆಗೆದು ಡಾಕ್ಟರನಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷನಲ್ಲೇ ಓದಿ ತೋರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಅವನು ಆ ಸಂಗತಿಯ ಭಾಷಾಂತರ ಮಾಡಿ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

“ನನಗೆಲ್ಲ ಹೊಳೆಯಿತು. ಇದು ತಾರುಣ್ಯದ ಮುಬ್ಬಿನ ಅಟ. ಇನ್ನೇನು!” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮಾಸಾಹೇಬರು ನುಡಿದರು.

ಅದಕ್ಕೆ ಬನ್ನೀಧರನು:—“ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೋಧ ನಡೆಸ

ಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ವಿಲಾಯತಿಯ ಗುಪ್ತ ಪೋಲೀಸ ಖಾತೆಗೆ ಸರಕಾರ ಮೂಲಕ ಬರೆಯ ಬೇಕಾದೀತು; ಮತ್ತು ಅತ್ತ ಕಡೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯ ಲಿಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಅವಕಾಶ ಬೇಕಾದೀತು.”

ಡಾಕ್ಟರ:—“ಅದಿರಲಿ ಬಿಡು. ನಮಗೇನು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತೋ ಅದು ತಿಳಿಯಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿದಾದರೂ ಮಾಡುವದೇನಿದೆ? ಮೇರಿಯೋ ಫೇರಿಯೋ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಯಾವ ಬೀಳೇ ಹುಡುಗಿಯಿದ್ದಳೋ ಆಕೆ ಸತ್ತು ಹೋದಳು; ಮತ್ತು ಅವಳು ಸತ್ತದ್ದೂ ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ವಿಹಿತವೇ ಆಯಿತು. ಯಾಕಂದರೆ ಆಕೆ ಜೀವಂತಳಿದ್ದರೆ, ಅವಳ ಉಪಾಧಿಯು ಚಂದೂನ ಸುತ್ತಲೆ ಜನ್ಮದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹತ್ತಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂಥ ಹುಡುಗೆಯರು ನಮ್ಮಗಳ ಒಳ್ಳೊಳ್ಳೆ ತರುಣರನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅವರ ಕೊರಳಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ. ಬಳಿಕ ಕೆಲವರು ಲಗ್ನದ ವಚನಪಾಲಿಸಲಿಲ್ಲೆಂದು ಫಿರ್ಮಾದಿ ಮಾಡಿ ದುಡ್ಡು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ! ಕೆಲವರು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಹವೆ ಮನ್ನಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂಬ ನೆವಮಾಡಿ ಇತ್ತ ಬಾರದೆ, ಅಲ್ಲಿಗೇ ಹಣ ತರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ; ಹಲವರು ಘಟಸ್ಪೋಟವ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಒಂದಲ್ಲ, ಎರಡಲ್ಲ! ಹಂದುವು ಆ ಗಾಣದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದನು; ಆದರೆ ದೈವಬಲದಿಂದ ತಾನಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದನು. ಇನ್ನು ಈ ಗುರುಭಜನದ ಹುಚ್ಚಾದರೂ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನೀಗೀತು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕಿಲ್ಲ.

“ಆ ಚಿಂತೆಯನ್ನು ನಾನು ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಕೂಡಲೆ ನಿವಾರಿಸೇನೆಂದು ಡಾಕ್ಟರ, ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಅದು ಹೇಗೆ?”

“ಅದೀಗ ನನ್ನ ದೊಂದು ಪೋಲೀಸ ರಹಸ್ಯವಿದೆ; ಆದರೆ ತಿಳಿದೀತು, ಬೇಗನೆ ತಿಳಿದೀತು. ನೀರೊಳಗಿನ ಹೊಲಸು ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಒಳಗಿರುವ ದಿಲ್ಲ; ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ!”

ಡಾಕ್ಟರ:—ಭಲೆ! ಭಲೆ! ಈ ತಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿರಲು, ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನೀನಿದನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಆ ರಹಸ್ಯದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶ ಕೆಡಹಿದೆ. ಇದು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿತು?”

“ಡಾಕ್ಟರ, ಇದರಲ್ಲೇನು ಕಠಿಣ? ತಂತಿ ಅಫೀಸಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಂತಿಯ ನಕಲುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತವೆಂಬದು ನಿಮ್ಮ ಡಾಕ್ಟರ ಜನರಿಗೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಬಳಿಕ ಅವು ಮುಂಜಿಯ, ಕಲಕತ್ತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಗುವವು. ಇನ್ನು ಬೇರೆ

ಯವರಾಗಿಗೂ ಆ ನಕಲು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಪೋಲೀಸ ತಪಾಸಿಗೆಂದು ಇಂಥ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರವು ಪೋಲೀಸರಿಗಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅವರಂತೆ ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಲೆ ನನಗೆ ದೊರೆಯಿತು; ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಾರ ಆಫೀಸಿನೊಳಗಿನ ಆ ವಾರ್ತೆಯು ಅನಧಿಕೃತ ರೀತಿಯಿಂದ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊರಬೀಳದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಈಗಲೆ ಹೇಳಿಡುತ್ತೇನೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಯಾವುದಕ್ಕೆ ನಾವು ಸರಕಾರೀ ಗುಪ್ತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ವೆಪೋ ಅವುಗಳು ಒಂದಿಲ್ಲೊಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೇ ಬೀಳುತ್ತವೆ.”

“ಆದರೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಟ್ಟು ಕಾಳು ಸೀಸು ಕೊಡುವ ಯಾವ ಸೋಗುದೋರುತ್ತಿರುವರೋ ಅದರ ಅರ್ಥವೇನು?”

“ಅದು ನಾಟಕ ತೋರುವ ಮಟ್ಟಿಗಿವೆ. ಕೈಯಿಂದ ಘಟಿಸಿದ ಹತ್ಯೆಯ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದಲೇ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾಯಿತೆಂದು.”

ಬನ್ನೀಧರನು ನಕ್ಕು—“ಯೋಗ್ಯವೇ ಇವೆ. ಹತ್ಯೆ ಘಟಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವಿಗೆ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು; ಮತ್ತು ಗೀತೆಯೊಳಗಿನ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮುಂದಾಗುವ ಹತ್ಯೆಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ವಿಷಾದವೆನಿಸಿತು; ಇಷ್ಟೇ ಭೇದವು; ಆದರೆ ನನಗೆ ಅಂಜಿಕೆಯೆನಿಸುವುವೇನೆಂದರೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲ, ಆಶೆಯೆನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಯಾವ ಪಾತ್ರೆಯು ಬೇಗನ ಕಾಯುವದೋ ಅದು ಬೇಗನೇ ಆರುವದು.”

“ಬನ್ನೀಧರ, ಹೀಗೊಂದರೇನೆಂಬದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ” ಮಾಸಂಹೇಬರೆಂದರು.

ಬನ್ನಿ “ಗಾಳಿಯಿಂದುಂಟಾದ ವೈರಾಗ್ಯವು ಬಿರುಗಾಳಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದೀತು. ಎರಡೂ ಅಭಾವಿತಗಳೇ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪದೇಶವು ಸಮರ್ಪಕ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಗೆ ಒಪ್ಪಿತವಾಗುವಂಥದೆಂದು ಬೇಕಾದವರು ಅನ್ನಲಿ; ಆದರೆ ನನಗನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಆ ಉಪದೇಶವು ಸಮ್ಮತವಾಗುವ ಬದಲು ಕೃಷ್ಣನ ಒಲವು ನೋಡಿ, ಭಿಡೆ ಎನಿಸಿತೆಂದು ತೋರಿ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೂ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದೇ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಕೈಯಿಂದ ಘಟಿಸುವ ಹತ್ಯೆಗೆ ಅದು ಹತ್ಯೆಯಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುವ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಲಬ್ಧಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನ ನೆವ ಬೇಕಿತ್ತಲ್ಲ, ಅದು ಅವನಿಗೆ ದೊರಕಿತು. ಚಂದೂನಾದರೂ ಒಂದುವೇಳೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆದೀತು. ಇಂಥ ನೆವಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯರು ಹೇಗೆ ಪೂರೈಸುವರೋ ಹಾಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಘಟನೆಯೂ ಒಮ್ಮೆಮ್ಮೆ ಪೂರೈಸಲು ತತ್ಪರವಾಗುತ್ತದೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಆ ನೆವವನ್ನು ಚಂದುವಿಗೆ ಅದಾರು ಪೂಜಿಸುವವರೆನಬೇಕು? ಗುರುಮಹಾರಾಜರಂತೂ ಕುಳಿತಾಗ ನಿಂತಾಗ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿರುವರು; ಮತ್ತು ಈಗಂತೂ ಚಂದುವಿಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾರೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಬನ್ನೀಧರ, ನೀನನ್ನು ವಂತೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೇ ಚಂದುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಘಟಿಸೀತೋ ಘಟಿಸಲಿ.” ಡಾಕ್ಟರನಂದನು.

“ಅದರೆ ಚಂದೂನ ವಿಷಾದದ ಕಾರಣವು ಬೇಟಿಯಿಂದಾದ ಹತ್ತಿಯಾಗಿರದೆ, ಆತನಿಗೆ ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ವದಳಾದ ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಹುಡುಗೆಯ ಮರಣವಾರ್ತೆಯೇ ಆಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಹೇಗೆ ಬದಲಾದೀತು?” ಮಾಸಾಹೇಬರು ಹೀಗೆ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಸಯುಕ್ತಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಲಂದರನೇ ಏಕೆ, ಬನ್ನೀಧರನೂ ಸಮಾಧಾನಕರ ಉತ್ತರಕೊಡದಾದನು. ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವದೆಂದರೆ ಅವಳೇನು ಮರಳಿ ಜೀವಂತಳಾಗಿ ಬರಬೇಕೇ?

“ಛೇ, ಛೇ, ಆ ಮಾತನ್ನೇ ಎತ್ತಬೇಡಿರಿ.” ಜಾಲಂದರನು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ “ಯಾಕೆಂದರೆ, ಆಕೆ ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಜೀವಂತಳಾಗುವದು ಅಶಕ್ಯ; ಆದರೆ ಅವಳು ಸತ್ತದ್ದೇ ವಿಹಿತವೆಂದು ನಾನು ಆಗಲೆ ಅಂದಂತೆ ಈಗಲೂ ಹಾಗೇ ಅನಿಸುತ್ತದೆ.”

ಮಾಸಾಹೇಬರು:-“ಹೌದಪ್ಪಾ ಜಾಲಂದರಾ, ನೀನನ್ನು ವಂತೆ ನನಗೂ ಅನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚಂದುವು ಇಂದು ಅವಿವಾಹಿತನಾಗಿದ್ದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕದಾಚಿತ್ ಈತನ ವೈರಾಗ್ಯವು ಸಣಿಸಿ ಲಗ್ನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವ ಸಂಭವವು ಬಾಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಆ ವಿಲಾಯತೀ ಹೆಂಗಸು ಮತ್ತೆ ಜೀವಂತಳಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ನಾನಂದಂತೆ ಮೊದಲೇ ಚಂದೂನ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಅವಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು?”

ಬನ್ನಿ:-“ಭಲೆ! ಮಾಸಾಹೇಬ, ಅದರಲ್ಲೇನು ಗೊಂದಲ ಮತ್ತು ಅವಮಾನಗಳು? ಒಳ್ಳೇ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಬೀಳೇ ಮುಸುಡಿಯ ಸೊಸೆಯು ನಿಮಗೆ ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ದೊರಕುವಳಲ್ಲ! ನಿಮಗೆ ಕೆಂಪುಕೆಂಪಾದ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಾದಾವು. ವಿಲಾಯತಿಯ ಬೀಗರು-ಬಿಜ್ಜರು ದೊರೆತಾರು. ಅದರಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮನ್ನಣೆಯಾದಂತಾದೀತು! ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆಂದು ಚಂದುವು ಅರ್ಧಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಮನೆಗೆ ತಂದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೆ? ಲೋಕಮಾನ್ಯ ಟಿಳಕರಾದರೂ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಕಠಿಣ-ಬಿಳಿ ಜನರ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನೇ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಚಂದುವು ದೊರಕಿಸಿದನಲ್ಲವೆ ಹಿಂದೂ ಮನುಷ್ಯನು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು?

ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಒಡೆಯರೆಂದು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಹಿಂದು ಜನರನ್ನು ಗುಲಾಮರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಗುಲಾಮನು ಒಡೆಯನ ಮಗಳನ್ನೇ ಮಡದಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಎಂಥ ದೊಡ್ಡ ಪರಾಕ್ರಮ!"

ಮಾಸಾಹೇಬರು:-“ಬನ್ನೀ, ನಿನ್ನ ಜಾಣತನವು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ಹರೆಯದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ದೊರಕಿಸುವೆಂದರೆ, ಗುಲಾಮನು ಒಡೆಯನ ಸೇಡುತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವದೇ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾರ್ಗವೆನಿಸುತ್ತಿದ್ದೀತಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿಡುವುಕೇನಂದರೆ, ಚಂದುವು ಈ ಮಡಮ್ಮಮಡದಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಆತನಿಗೆ ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ತಿಳಿಯಿತೇ? ತನ್ನ ವಿವೇಶೀಯ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಚಂದುವು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಂತಿರಲಿ. ಅಂದರೆ ನನಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಧಿಸಿತೆಂದು ನಾನು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆನು.”

ಜಾಲಂದರ:-“ಮಾಸಾಹೇಬ, ಹೋಗಲಿಬಿಡಿ. ಸತ್ತವರು ಜೀವಂತವಾಗುವ ವಿದ್ಯೆಯು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕರಗತವಾಗಿರುವದಿಲ್ಲವೋ, ಅದುವರೆಗೆ ಈ ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದವೇತಕ್ಕೇ? ಇನ್ನು ಡಾಕ್ಟರನೆಂದು ನಾನು ತಿಳಿಸುವದಿಷ್ಟೇ, ಚಂದೂನ ವೈರಾಗ್ಯದ ನಿಜವಾದ ರಹಸ್ಯವು ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಆತನಿಗಾರೂ ಹತ್ತಗೊಡಬಾರದು. ನಾವು ಡಾಕ್ಟರ ಜನರು ಕಟ್ಟುಜ್ವರಗಳಿಗೆ ಅವಧಿಕೊಡುತ್ತೇವೆ; ಮತ್ತು ರೋಗಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಆತನ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಕೆಡಬಾರದೆಂಬದರ ಕಡೆಗೆ ಹೇಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಿಸುವೆವೋ, ಅವರಂತೆಯೇ ಚಂದೂನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೋಣ.

ಚಂದೂನ ವೈರಾಗ್ಯದ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣ ತಿಳಿದರೂ ಅದರಿಂದ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ವಿಹಿತವೆನಿಸುವದು ಶಕ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಗನು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಆ ವ್ಯವಹಾರವು ಅವರಿಗೆ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಶರಯೂಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ್ಕೊಳಪಡಿಸಿದುದು ಅವರಿಗೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಚಂದೂನ ನಡವಳಿಕೆಯ ಗೌಪ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅವರಿಗೆ ತುಸ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿತು. ಅಜ್ಞಾನ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಶಯ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಾಯ ಹುಡುಕಹೋಗುವುದೆಂದರೆ, ಅದು ಕಣ್ಣುಚ್ಚುಣಿಕೆಯಾಟ ನಡೆಸಿದಂತೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯುಂಟಾಗಿ, ಗುರುಮಹಾರಾಜರೇ ಒಂದು ವೇಳೆ ಚಂದುವಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತ ಬಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಬಾರದೇಕೆ? ಎಂಬ ಆಶೆಯೂ ಅವರಿಗನಿಸಿರಬೇಕು; ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ

ರೇನಂದರೆ, ಮತ್ತೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಈ ಪರಿವರ್ತನವನ್ನು ನಂಬಿ ಶರಯೂಳ ಲಗ್ನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಡಿರೆಂದು ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರ ಶಾಮಲಾಲರಿಗೂ ಅವರ ಹೆಂಡತಿಗೂ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇನ್ನು ಆ ಜವಾಬುದಾರಿ ಯಾದರೂ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಬೇಡ; ನಮ್ಮದೇನಾಗಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಅದಾಗಲಿ. ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಉಭಯಪಕ್ಷದವರೂ ಹಲವು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡೇನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗೂ ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಒಂದರ ಹೊರತು ಮಿಕ್ಕವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಡಬೇಕಾಗುವುದೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಇಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರಾಯಿತು.

ಈ ವಿಚಾರವು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು. ಬನ್ನೀಧರನು ತಿಳಿಸಿದನಿಷ್ಟೇ, “ನೀವನ್ನು ಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರಿ. ಬಿಟ್ಟೆಯ ನಾಟಕ ನೋಡಲಿಕ್ಕೇನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಿರಿ? ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಬಂದರೆ ಮಾಡುವೆನು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟೇನು.”

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಈ ಬೇತಿನೋಳಗಿನದೊಂದು ಅಕ್ಷರವನ್ನು ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಯಗೊಡಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಚಂದೂನ ಕಡೆಗೆ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ನೋಡದಾದರು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅವನು ಇವರೆದುರಿನಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ, ಅಡ್ಡಾಡುವಾಗ, ‘ತುಮಬಿನ ಮೇರೀ ಕಾನ ಖಬರ ಲೇ’ ಈ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಭಜನೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗ ಗುಣಗುಟ್ಟುವನೋ, ಆಗ ಅವರಿಗೆ ನೋಜಿನಿಸಿ, ತಮ್ಮೊಳಗೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು “ಅನ್ನು; ಅನ್ನೋ, ಆ ಪದವನ್ನಿನ್ನೆಮ್ಮ ನೋಡೋಣ. ಇದನ್ನು ನೀನು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತೀ; ಆದರೆ ತುಮಬಿನ ಮೇರೀ ಕಾನ ಖಬರಲೇ ಈ ಪದದ ಅರ್ಥವೇನೆಂಬದನ್ನಾದರೂ ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳು. ಈ ಪದದೊಳಗಿನ ತುಮ ಅಂದರಾರು? ಮೇರಿ ಅಂದರಾರು?” ಎನ್ನಲು, ಚಂದುವು ಬರಿಯ ನಗುವನೇ ಹೊರತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬನ್ನಿಯ ಎಡನೇ ಸಾರಿಗೆ

ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳಿಗೆ ಬನ್ನೀಧರನು ಚೋದ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಮುಂಚಿನ ಸಾರೆಯಂತೆ ಈಗಲಾದರೂ ಆತನು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮ ಅಥವಾ ಚಂದೂಲಾಲ ಇವರಿಗೆ ಮೊದಲು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅಭ್ಯಾಗತನೆಂದು ಉಳಕೊಳ್ಳುವ ಆತನ ಕೋಣೆಯು ಪ್ರತ್ಯೇಕವೇ ಇತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ಕಂಡನು. “ಬನ್ನೀ, ಈ ಸಾರೆ ನೀನು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ?” ಎನ್ನಲು

“ಹೌದು ಮಾಸಾಹೇಬ, ಇನ್ನು ಮುಂದಾದರೂ ಎರಡು-ಮೂರುಸಾರೆ ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕಾದೀತು. ಅದಿರಲಿ. ನಾನು ಹೋದ ನಂತರ ಏನಾದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ನಡೆದಿದೆಯೆ?”

ಮಾಸಾಹೇಬ:—“ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ತುಸ ಕಡಿಮೆ; ಹಾಗು ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ತುಸ ಹೆಚ್ಚು ನಡೆದಿದೆ.”

“ಅದು ಏನೇನು?”

“ಅದು ಹೀಗೆ:—ಚಂದೂನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಕರಣವು ಕೊಂಚ ಹಿಂದಕ್ಕೆಳೆಯಹತ್ತಿದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ; ಆತನು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಮಠಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಸಾರೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ; ಹಾಗು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವದೂ ಕಡಿಮೆ ವೇಳೆಯಾಗಿದೆ. ಗುರುಜಿಯ ಹತ್ತರ ಬುವಾಬಾಜಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಬಂಡವಾಲ ವೇನೂ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಆಷ್ಟರ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಇಲ್ಲವೆ ಕೊಡ-ಕೊಳ್ಳೋಣವೆಷ್ಟು ನಡೆದೀತು? ಗುರುಮಹಾರಾಜರೇನೂ ಇಲ್ಲಿಯ ವಸತಿಗೆ ಬೇಸತ್ತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಚಂದೂನ ಭಕ್ತಿಗೇ ದಡ್ಡುಬಿದ್ದು, ದಿನ ದಿನ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ ಅಂಗಿಯಂತೆ ಅದು ಕೊಂಚ ಶಿಥಿಲವಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.”

ಬನ್ನೀಧರನು ನಕ್ಕು:—“ಮಾಸಾಹೇಬ, ಯೋಗ್ಯ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಅದೇ ಉದಾಹರಣೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ನಾನು ತಿಳಿಸುವದೇನಂದರೆ, ಈ ಗುರು ಭಕ್ತಿಯ ಅಂಗಿಯು ಬರಿಯ ಶಿಥಿಲವೇ ಎಕೆ, ಬೇಗನೆ ಹರಿದುಹೋಗುವಂತೆಯೇ ಚಂದೂನ ಮೈಯ ಆಘಾತಗಳು ಅದಕ್ಕಾಗತಕ್ಕವಿವೆ.”

“ಅದು ಹೇಗೆ ಹೇಗಪ್ಪಾ?”

“ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಮಯವಿನ್ನೂ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಂಚ ಅವಕಾಶವಿದೆ; ಆದರೆ ಅದು ಬೇಗನೆ ತಿಳಿದೇ ತಿಳಿದೀತು! ಇರಲಿ. ಇನ್ನು ಒಂದು ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಿರಿ; ಆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಚ್ಚಾದುದು ವುದು?”

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಕೊಂಚ ಇಳಿಮುಖದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದರು:—‘ಬನ್ನೀ, ಅದನ್ನೇನು ಹೇಳಲಿ? ಸಾಪಗ್ರಹಗಳ ಕಾಟವೇ ನಮಗುಂಟಾದಂತಿದೆ; ಯಾಕಂದರೆ, ಇತ್ತ ಚಂದುವು ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಭಜನೆಗೆ ಹೀಗೆ ತೊಡಗಿರಲು, ಅತ್ತ ಬಿಂಬಿಯು ಆ ಶಿಷ್ಯನೊಡನೆ ಮಾಡಬಾರದಷ್ಟು ಸಲಿಗೆ ಮಾಡಹತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅದಿನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡದ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ಕಾಣಿಸದಿದ್ದೀತು? ನನ್ನ

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅದೊಂದು ಅಂತಃಚಿಂತೆಯೇ ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.”

ಬನ್ನಿ:—“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವು ತಿಳಿಸಿದ್ದು ವಿಹಿತವೇ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳು ಒಂದೇ ಕುಂಡಲಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತವಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಹದ ನಿದಾನ ಬೇರೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಗ್ರಹದ ನಿದಾನ ಬೇರೆ ಹೀಗೇನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ವಕ್ರಗಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ಎರಡೂ ಪಾಪಗ್ರಹಗಳ ಕುಂಡಲಿಯು ನನ್ನ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ. ಅವುಗಳ ಪರಿಹಾರದ ಅನುಷ್ಠಾನವೂ ನಡೆಯತಕ್ಕಲ್ಲಿ ನಡೆದಿವೆ. ಫಲಶ್ರುತಿಯು ಮಾತ್ರ ಬೇಗನೆ ನಿಮ್ಮ ಉಡುಲೊಳಗೆ ಬಿದ್ದೀತು’

ಅವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆದಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಸಹಜ ವಾಗಿ ಅತ್ತಕಡೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ಬನ್ನೀಧರನೊಡನೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ—“ಪೋಲೀಸ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ ಸಾಹೇಬ, ಆದಾವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದೀರಿ? ಯಾವ ಗುಪ್ತೆಯ ಗುಪ್ತವಿಚಾರಣೆ ಕೈಕೊಂಡಿರುತ್ತೀರಿ?” ಎಂದು ಕೇಳಲು,

ಬನ್ನೀಧರನು ನಕ್ಕು:“ಚಂದೂಲಾಲ, ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸ ಖಾತೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುದಾದರೆ ವಿಹಿತವಾದೀತೆಂದೆನಿಸುವುದು! ಯಾಕೆಂದರೆ ಗುಪ್ತೆಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಫಲಜ್ಯೋತಿಷ ಇವುಗಳ ಜೊತೆಯು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೂಡಿರುವಂತೆ ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬರ ಹತ್ತಿದೆ. ಯಾವುದೊಂದು ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಕೆಲ ಗುಪ್ತೆಗಾರರು ದಾಳಿ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಆ ಅಪರಾಧದ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಹೋಗಲು, ಅವರೇ ನೊದಲು ಹೇಳಹತ್ತುವರೇನಂದರೆ, ನಮಗೆ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಗ್ರಹಗಳ ಕಾಟ ವುಂಟಾಗಿದೆಯೆಂದು. ಅದರಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆಟ್ಟಗ್ರಹ ಇವರಿಬ್ಬರ ಉಪಸರ್ಗವು ಒಂದೇಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಗುತ್ತಿರಬೇಕೆಂದು ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?”

ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಆಗಲೆ ಆದ ಭಾಷಣದುಪಯೋಗವನ್ನು ಬನ್ನೀಧರನು ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ನಗೆ ಬಂತು! ಆದರೆ ಚಂದುವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಆ ನಗೆಯ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಆತನು ಮುಂದಿನ ಧೋರಣದಿಂದಲೇ ಬನ್ನೀಧರನನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ:- “ಫಲಜ್ಯೋತಿಷವನ್ನು ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಯಲೇ ಬಾರದೆಂದು ನನಗೆ ಮುಂಚೆ ಅನಿ ಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ನನ್ನ ಮತವು ಮಾತ್ರ ಈಗ ಕೊಂಚ ಬದಲಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಬನ್ನೀ, ಈಗ ಯಾವ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಪೋಲೀಸೀ ಚಾತುರ್ಯದ ಸಹಾಯ

ದೂರಕೃತ್ತಿದೆ ಎಂಬದನ್ನು ಹೇಳಬಾರದೇ? ಜನರೇನೋ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಪ್ರಸಂಗಬಿದ್ದಿತೆಂದರೆ ಹೆಸರಿಡುವವರೂ ಪೋಲೀಸರ ಬಳಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಬನ್ನೀ:—“ಆ ಕುಟುಂಬದ ಹೆಸರನ್ನು ನಾನು ಇಂದೆಯೇ ತಿಳಿಸಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಯಾರಿಂದ ಉಪದ್ರವವಾಗಿದೆಯೋ ಅಥವಾ ಆಗುತ್ತಿರುವದೋ ಆ ಗುಹ್ಯೆಗಾರರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ತುಸಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳವೆನು. ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಫತ್ತರಗಡವೆಂಬದೊಂದು ದೇಶೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನವಿದೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತಿಜೋರಿಯ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯಿದ್ದನು. ಅವನು ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದ ಮಧುರಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವೇಶ್ಯೆಯ ಜಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಆತನು ತನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಶವಾದುದನ್ನು ಮತ್ತು ಆತನ ಕೈಯೊಳಗೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತಿಜೋರಿಯಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು, ಆ ನಾಯಕಸಾನಿಯ ಲೋಭವು ಹೆಚ್ಚಿತು; ಮತ್ತು ಅವಳು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ತಿಜೋರಿಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯಿಕ್ಕುವ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ತುಂಬಿದಳು. ಆ ಮಾತಿಗೆ ಆ ನಾಯಕಸಾನಿಯ ಮೋಹದಿಂದ ಆ ಸಂಘನು ಒಪ್ಪಿದನು. ಸಂಸ್ಥಾನಿಕನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೋಟರಗಳಿದ್ದವು. ಅದರೊಳಗಿನದೊಂದು ಮೋಟರಿನ ಡ್ರಾಯವ್ವರನನ್ನು ಆ ಸಂಘನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಾಧಿಸಿ, ಪಹರೆಯವನನ್ನು ಏನೋ ನೆವಮಾಡಿ ದೂರಕಳಿಸಿ, ಸರಾಸರಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಲಕ್ಷ ಬೆಲೆಯ ಚೆನ್ನದ ನಾಣ್ಯ, ನೋಟು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಚೀಲದಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಎತ್ತಿಹಾಕಿದರು. ಆ ಚೀಲಗಳನ್ನು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ಡ್ರಾಯವ್ವರ ಮತ್ತು ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದ ಇವರು ಮೋಟರಿನೊಡನೆ ಆಲೂರ ಅಗಸೆಯ ದಾಟಿದರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮಧುರಾ ವೇಶ್ಯೆಯು ಮೊದಲೇ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡರು; ಹಾಗೂ ಆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ನೂರೈವತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿ, ಅವರು ಚಾಂದನಪುರ ಸಂಸ್ಥಾನದೊಳಗಿನದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗೆ ತಲುಪಿದರು. ಆ ಊರಲ್ಲೇ ಆ ಮೂವರ ಮನೆಗಳಿದ್ದವು ಅಂತೆಯೇ ಆ ತ್ರಿವರ್ಗರಿಗಷ್ಟು ಗುರುತು-ಪರಿಚಯ! ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನೇ ಫತ್ತರಗಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನೌಕರಿಗೆ ಸೇರಿದವನು. ಆತನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾದ ಬಳಕೆ, ಅವನು ಮಧುರಾ ನಾಯಕಸಾನಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದು ರಾಜಧಾನಿಯ ನಗರವಾದ್ದರಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಆಕೆಯ ನಾಚು ಬೈತಕಗಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ

ನಡೆಯುವ ಸಂಭವದೋರಿತು. ಆ ಡ್ರಾಯವ್ವರನ ಹೆಸರು ಫತ್ತೇಸಿಂಗನೆಂದು. ಅವನು ಮೊಟರಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ ಬಳಿಕ ಗಂಗಾಪ್ರಸಾದನ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಥಾನ ದರ್ಬಾರದಲ್ಲಿ ವಶೀಲಿಹಚ್ಚಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮೊಟರ ಡ್ರಾಯವ್ವರನ ನೌಕರಿ ದೊರಕಿಸಿದನು.

ಆ ಮೂವರೂ ಹಾಗೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಆ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು. ಬಳಿಕ ಮಥುರಾ ಸಾನಿಯು ತನ್ನೂರಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಹತ್ತಿದಳು; ಯಾಕಂದರೆ ಫತ್ತರಗಡದ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಅ ಕಳವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸಂಶಯಬರುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸಂಸ್ಥಾನದ ತಿಜೋರಿಯೊಳಗಿನ ಮುಕ್ತಾಲು ಲಕ್ಷದ ನಿಧಿಯು ಕಳವಾಗಿದ್ದು, ಸಂಸ್ಥಾನೀ ತಿಜೋರಿಯ ಸರಾಫನೂ ಮೊಟರ ಡ್ರಾಯವ್ವರನೂ ಫರಾರಿಯಾದುದಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಥಾನೀ ಮೊಟರು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿತ್ತು! ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಂತಾದ್ದರಿಂದ, ತಿಜೋರಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಕಳವಾಯಿತೆಂಬ ಅನುಮಾನವು ಬಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದ್ದೊಂದು ಮೋಜೇನಂದರೆ, ಸಂಸ್ಥಾನೀ ಅಮಲು ಹಾಗು ಬ್ರಿಟಿಶ ಅಮಲು ಇವುಗಳು ಭತ್ತಮೊಸರು ಕಲಸಿದಂತಿವೆ. ಅದರಿಂದ ಗುಪ್ತೆಗಳ ತಪಾಸಣೆಯೂ ಖಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಗುಪ್ತೆ ಗಾರರನ್ನು ನ್ಯಾಯಕೋರ್ಟಿಗೆಳೆದು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದೂ ಈ ಕೆಲಸಗಳು ಬಹುತೊಂದರೆಯವಾಗಿ ಕೂಡುವವು. ಯಾಕಂದರೆ ಬ್ರಿಟಿಶ ಹದ್ದಿನೋಳಗಿನ ಪೋಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸ ನಡೆಸಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ; ಅದರಂತೆಯೇ ಸಂಸ್ಥಾನೀ ಪೋಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೈಕಾಲುಗಳು ಬ್ರಿಟಿಶ ಹದ್ದಿಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಹೀನವಾಗುವವು! ಇನ್ನು ಒಂದು ವೇಳೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಾಗು ಬ್ರಿಟಿಶ ಹದ್ದು ಇವುಗಳದೇ ಸಂಬಂಧ ಬಂದರೆ ಹೇಗಾದರೂ ಆದೀತು; ಆದರೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತೆ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತೆ ಗಾರರು ಹೀಗೆ ಘಟಿಸಿದರಂತೂ ನಮ್ಮ ಪೋಲೀಸರ ತೊಂದರೆಯು ಮೇರಿದವು ಏನು! ಇದೇ ಗುಪ್ತೆಯನ್ನು ನೋಡು. ಈ ಗುಪ್ತೆಯ ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೇನೂ ಉಳಿದೇ ಇಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕಳೆದ ಒಂದು ವರ್ಷ ವಾರಂಟು ಬಜಾಯಿಸುವದರಲ್ಲೇ ಸಂದು ಹೋಗಿದೆ.

ಚಂದುವು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಕೇಳುವನು:—“ಹಾಗಾದರೆ ಕೊನೆಗೆ ಆ ಗುಪ್ತೆ ಗಾರರು ಇರುತ್ತಿರುವುದಾದರೂ ಎಲ್ಲಿ?”

ಬನ್ನಿ—“ಹೇಳಲೇನಪ್ಪಾ! ತೀರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಬೈರಾಗಿಗಳ ಗುಪ್ತವೇಷ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಬ್ಬನ ಫೋಟೋ ಹಾಗು ಇನ್ನೊ

ಬೃನದೊಂದು ಹಳೇ ಸೈಚ್ಚು ಕೂಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ವಾರಂಟುಗಳ ಮೇಲೆ ಆ ಸಂಸ್ಥಾನೀ ಪ್ರೋಲೀಸರು ಬರೆದ ಶರಾ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಆ ಶರಾ ಇಲ್ಲೆಂದು ಸ್ಥಾನಿಕ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ.”

ಚಂದು:-“ಆದರೆ ಬೈರಾಗಿಗಳು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡೇಕಿರಿಸುವರು; ಮತ್ತು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಇರಿಸುವರು?”

“ಅವರು ಆ ಮುದ್ದೆ-ಮಾಲು ಸಂಗಡ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ರೆಂದು ನಾನೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ? ಅವರು ಆ ಸುಲಿಗೆಯನ್ನು ರೂಪಾಂತರಗೊಳಿಸಿದರು; ತಮ್ಮ ಮನೆ-ಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದರು; ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬಗೆಯಿಂದ ಕೆಲ ರಕಮು ಹಂಚಿಟ್ಟರುತ್ತಾರೆ; ಹಾಗೂ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಬಿಡಿ ಬೈರಾಗಿಗಳಾಗಿ ದೇಶಾಟನಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ಪರಭಾರೆ ಹೊಟ್ಟೆಹೊರೆಯ ಲಿಕ್ಕೇನು ಕಠಿಣ? ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತಹ ಹಲವು ಧನಿಕ ಭಾವಿಕ ಜನರಿಲ್ಲವೇ ಅವರಿಗೆ ದಿನಾಲು ಮೈದಾ-ಸಕ್ಕರೆ-ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಸೀದಾ ಪೂರೈಸಲಿಕ್ಕೆ, ದಿನಾಲು ಬೇಕುಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ಮಾಡಿ ಉಪಸಲಿಕ್ಕೆ? ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಗುರುವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ? ಆದರೆ ಚಂದೂ, ನಾನು ನನ್ನೀ ಕೊನೆಯ ಮಾತನ್ನು ಹಿಂದೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಪ್ಪಾ: ಯಾಕಂದರೆ, ಅದನ್ನು ನಿನಗೆ ನಡುವಂತೆ ಆಡಿ ದಂತಾದೀತು! ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ಮಾತು ಬೇರೆ! ಬೇರೆಯವರ ಮಾತು ಬೇರೆ!! ನಾನು ಲೋಕದ ಸಾಮಾನ್ಯರೀತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆಷ್ಟೇ.”

ಚಂದೂ:-“ನೀನು ನನ್ನೊಳಗೂ ಇತರರೊಳಗೂ ತುಸ ಭೇದವೆಣೆ ಸುತ್ತಿರುವದೇ ಯೋಗ್ಯವು; ಯಾಕಂದರೆ, ನನಗೆ ಹೇಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಗುರುವಿನ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದವೋ, ಹಾಗೆ ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು. ಬರಿಯ ವೈರಾಗ್ಯದ ವೇಷ ನೋಡಿಯೇ ಅವರ ಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗುವವರು ಹಲವರು; ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಭಾವಿಕರೆನ್ನು ವದಕ್ಕಿಂತ ನಾನವರಿಗೆ ಮೂರ್ಖರೇ ಅಂದೇನು! ನಿಜವಾದ ಭಾವಿಕತನವು ಅನುಭವದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಇದೆ.

ಹೊಲ್ಲ! ಹೊಲ್ಲ! ಹೊಲ್ಲ! ಎಂದು ಬನ್ನೀಧರನು ನಕ್ಕು:- “ನಿನ್ನ ಮಾತೆತ್ತ, ಇತರರ ಮಾತೆತ್ತ? ನೀನಿಂಥ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ. ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಓದಿದವ. ಎಂ. ಎ. ಬಾರಿಸ್ಪರ, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ ಪಾಸಾದವ. ಇಂಥ ನೀನು ಪೂರ್ಣ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆತನು ಬೈರಾಗಿಯೆಂದು ಸವಿಸಾಕಕ್ಕೆ ಬರಗೊಟ್ಟೀಯಾ? ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನನಗಿಂದು ನಿಮ್ಮ ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೀತೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ಚಂದು:—‘ಅದರಲ್ಲೇನು ಕಠಿಣ? ಈಗ ಹೇಗೂ ಸಂಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಜರು ಭಜನೆಗಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ಕೂಡುವ ಸಮಯವೇ.’ ಎಂದಂದು ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದು ಹೋದನು. ಆಗ ಬನ್ನೀಧರ:—ಮಾಸಾಹೇಬ, ನಿಮ್ಮ ಇಲ್ಲವೆ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಅಥವಾ ಚಂದೂಲಾಲನ ಜನ್ಮಪತ್ರಿಕೆಯು ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಕೊಡಿ ನೋಡೋಣ. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿಯುವುದೇನೆಂದು ನೋಡುತ್ತೇನೆ. ಏತಂದಲೇ ಆಗಲಿ, ನಿಮ್ಮಗಳ ಗ್ರಹಬಾಧೆಯು ದೂರವಾದರೆ ಸಾಕು! ನಿಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಪೀಡೆಯಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಇಂದು ನಿಮಗಿಂತ ನನಗೇ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಗೊತ್ತಿದೆಯೆನ್ನಿರಿ! ಆದ್ದರಿಂದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಉಪಾಯ ಮಾಡುವುದೇ ನನ್ನ ಕೆಲಸ. ಇರಲಿ. ಚಂದೂನ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಯಿತು; ಆದರೆ ಬಿಂಬಿಯು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಆಕೆ ಇಂಥಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾಳೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಹುಡುಗೆಯೆಂದರೆ ಹೂವಿನ ಮೇಲಿನ ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯಂತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಹಗಲೆಲ್ಲ ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಬಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು, ಹಾಗೂ ಕಾಲುಗಳಂತೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದೂ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರಲಾರವು. ಅದರಲ್ಲೂ ಅವಳು ಮೊಟರು ನಡೆವಳು ಕಲಿತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅದರಿಂದ ಬೇಕಾದಾಗ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮೊಟರನ್ನು ಶಿಡ್ಡಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರದೆಗೆಯುವಳು; ಮತ್ತು ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳು. ಇಂದಾದರೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಹೋಗಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯ ಊಟದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಿನಗವಳ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದೀತು.”

ಮುಂದೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಸಾದಾ ಡ್ರೆಸ್ಸುಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬನ್ನೀಧರನು ಮಠದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕನು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಭಜನೆಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಚಂದುವು ಅವರ ಪಾದಗಳ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಏನೋ ಅವಶ್ಯಕತೆಯುಂಟಾದುದರಿಂದ ಗುರುಗಳು ಜಂಬುವನ್ನು ಕೂಗಿದರು; ಆದರೆ ಆತನು ಓ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ನೌಕರ-ಚಾಕರರು ಅತ್ತಿತ್ತ ಆತನ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದರು. ಗುರುಗಳ ಕೆಲಸವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಡೆದು ನಿಂತಿತ್ತೆಂತಲ್ಲ; ಆದರೆ ಒಮ್ಮೆ ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಅದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕೊನೆಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಬಳಿಕ ಈ ನೌಕರನು ಆ ನೌಕರನ ಬಳಿ; ಒಬ್ಬ ಚಾಕರನು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಚಾಕರನ ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಬಳಿಗೆ ನಿರೂಪ ಬಂದಿತ್ತೆಂದರೆ, ಒಂದೆರಡು ತಾಸುಗಳ ದುಂಬಿ ಜಂಬುವು ಸಾಗರಸರೋವರದ

ದಂಡೆಯ ತೋಟದೊಳಗಿಂದ ಹೂವು ತರಲಿಕ್ಕೈದು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಂದಭುವನದ ಮುಖ್ಯ ಮೋಟರ ಡ್ರೈವರನೇ ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಮತ್ತೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತೇನಂದರೆ, ಮೋಟರ ಡ್ರೈವರನಂತೂ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇರುವನು. ಅಂದಬಳಿಕ ಶೆಡ್ಡಿನೊಳಗಿಂದ ಮೋಟರ ತೆಗೆದವರಾರು, ಒಯ್ದವರಾರು? ಆ ಮೋಟರ ಡ್ರೈವರನಿಗೆ ಜಂಬುವಿನಿಂದ ತನಗಾಗುವ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ತಮ್ಮ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಆತನು ಕೊಂಚ ದುಂಡು ಸುತ್ತಿ:—“ಈ ಸಣ್ಣ ಬೈರಾಗಿಮಹಾರಾಜರು ನಡುನಡುವೆ ಹೀಗೆಯೇ ನಮಗಾಗಿಗೂ ತಿಳಿಸದಂತೆ ಮೋಟರು ಒಯ್ಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.”

ಆಗ ಚಂದುವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ:—“ಭಲೆಸಪ್ಪಾ! ಜಂಬುವಿಗೆ ಮೋಟರ ನಡೆಸಬರುತ್ತದಲ್ಲವೆ! ಆತನು ಅದನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಯಾವಾಗ ಕಲಿತನಪ್ಪಾ?”

ಅದಕ್ಕೆ ಮೋಟರ ಡ್ರಾಯವ್ವರ:—“ಅವರು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಬಿಂಬಾಬಾಯಿಯವರೂ ಅವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ; ಅವರಂತೂ ಮೋಟರ ಡ್ರಾಯವಿಂಗ ಲೈಸೆನ್ಸೆ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೂಗಳನ್ನೆತ್ತಿ ತರುವವರಂತೆ ತೋಟದ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ!”

ಈ ಸಂವಾದ ನಡೆದಿರಲು, ಬನ್ನೀಧರನು ತನ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚವೂ ಚಲನವಲನವಾದಂತೆ ತೋರಗೊಡದೆ, ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಗುರುಮಹಾರಾಜ ಮತ್ತು ಚಂದೂಲಾಲ ಇವರ ಮುಖಮುಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಚಂದುವು ತುಸ ವಿಷಾದಗೊಂಡಂತೆ ತೋರಿದನು; ಮತ್ತು ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಮುಖದಲ್ಲಂತೂ ಗಡ್ಡ-ವೊಸೆಗಳೊಳಗಿಂದಲೂ ಹೊರಬೀಳುವಷ್ಟು ಅಂಜಿಕೆಯ ಛಾಯೆಯು ಕಂಡಿತು. ಚಂದುವಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸುವ ಕಾರಣವು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದ್ದಿತು. ಜಂಬೂನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆತನ ತಿರಸ್ಕಾರ ಬುದ್ಧಿಯು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಇತ್ತು; ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದುದೇ ಕೆಂದರೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮೋಟರನ್ನು ಆತನು ತಮಗಾಗಿ ಕೇಳದೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಏಕೆ ಒಯ್ಯಬೇಕು? ಗುರುವಿನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಈ ಅಧಿಕಾರವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು? ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಟ್ಟು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಂದರೆ, ಬಿಂಬೆಯು ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಆತನೊಡನೆ ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುವದು.

ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಬಿಂಬೆ.

ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಬಿಂಬೆ ಇವರು ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಾಗರ ಸರೋವರಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂಗತಿಯೇ ನಿಜವಿತ್ತು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಿಂಬೆಯು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಡತಾಕಹತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯಾದರೂ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿರಬಹುದೆಂದು ನೋಡಿದವರಿಗೆ ಅನಿಸುವಂತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಏನೂ ಇರದೆ, ಅಣ್ಣ ಮತ್ತು ತಂಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಗುರು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಇವರನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡಂತಾಗಿತ್ತು. ಚಂದೂನ ಹೆಜ್ಜೆಯು ಮಠದಿಂದ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಲೆ ಬಿಂಬೆಯು ಚಟಕ್ಕನೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಳಾಗುವಳು; ಮತ್ತು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವಳು ಬೇಗನೆ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಂಬೂ ಮತ್ತು ಬಿಂಬೆ ಇವರು ಏಕತ್ರಿವಾಗಿ ಕುಳಿತು ನಾತಾಡುವದು, ನಗುವದು, ಕೆಲೆಯುವದು ಇವು ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಎಂದೂ ನಿಷೇಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕಟ್ಟು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮಿಂದ ಆ ನಗೆ-ಕೆಲೆದಾಟಗಳಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು!

ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಯಾವದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಅದನ್ನು ಬೇಕಂತಲೇ ಅ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೂಡಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಮಾಲೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು, ಪಂಜರದೊಳಗಿನ ಕರ್ಪೋತಕ್ಕೆ ಕಾಳು ನೀರು ಕೊಟ್ಟು ಮಾತನಾಡಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮನೆಯ ಎರಡು ಮೂರು ತೋಟಗಳೊಳಗಿನ ಹೊವ್ವುಗಳು ಬುಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿ ತುಂಬಿ ತುಂಬಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು; ಮತ್ತು ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಆಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಆಜ್ಞೆಯ ನೆವಮಾಡಿ ಬಿಂಬೆ-ಜಂಬೂ ಇವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮಹಾರಾಜರ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಕುಳಿತು ಮಾಲೆ ಪ್ರೋಣಿಸಹತ್ತುವರು. ಹೂ ಮಾಲೆ ಪ್ರೋಣಿಸುವಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರು ಎದುರುಬದುರು ತೀರ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅವರ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದ ಮುಖಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಹೊಂದುವವು; ಮತ್ತು ಬಾಯಿಂದ ನಡೆದಿದ್ದ ಗುಜುಗುಜು ಮಾತುಗಳು ಇನ್ನಾರಿಗೂ ಕೇಳಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅದಿರಲಿ. ಇಂದು ಅವರೊಬ್ಬರೂ ಸಾಗರ ಸರೋವರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಖಾಸ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವರು ಆ ಮೊಟರನ್ನು ಒಂದು ಗಿಡದ ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ತೋಟದೊಳಗಿನ ಮಾಲಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಆ ಮೊಟರ ಕಾಯುತ್ತ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾಲಿಯು ಒಡೆಯನ ವುತ್ರಿ

ಯು ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದಳೆಂದು ಹೂವು, ಎಲೆ, ಹಣ್ಣು, ಕಾಯಿ ಮುಂತಾದವು ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವವು ಆಕೆಗೆ ರುಚಿಸುವನೋ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಡುತ್ತ, ಅವಳ ಹಿಂದಿಂದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೆ ತಿರುಗಾಡುವವನು; ಆದರೆ ಮಾಲಿಯು ಆ ಶುಕ್ಲಕಾಷ್ಠವು ತಮ್ಮ ಹಿಂದೆ ಬೇಡವೆಂದು ಅವರು ನೋಟರಿನ ಕಾವಲ ಗಾರಿಕೆಯ ಕೆಲಸ ಹೇಳಿ ಆ ಪೀಡೆಯನ್ನು ನೀಗಿದರು.

ಸಾಗರ ಸರೋವರದ ಮೇಲಿನ ಆ ತೋಟವು ವಿಶೇಷ ವಿಸ್ತಾರದ್ದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಕೃತ್ರಿಮ ಶೋಭೆಗಿಂತ ನಿರ್ವರ್ಣ ಶೋಭೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು. ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ವೃಕ್ಷಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳ ವಿಸ್ತಾರದ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪಕ್ಷಿಕುಲಗಳು ತಲೆಗಟ್ಟಿ ವಸಾಹತುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಸವಾಗಿದ್ದವು. ಆದಾಯದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೊಂದು ಫಲ-ಪುಷ್ಪಗಳ ಗಿಡ-ಬಳ್ಳಿಗಳು ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು-ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಹಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಿಗಾಗಿ ಕಪ್ಪಲೀ ನೀರಿನ ಕಾಲುವೆಗಳು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ರಮ್ಯ ಮತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯೋಪಭೋಗ ಪಡೆಯುವ ಸ್ಥಳಗಳೆಂದರೆ, ಸರೋವರದ ದಂಡೆಗುಂಟ ನೀರಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕ ವೃಕ್ಷಾಚ್ಛಾದಿತ ಕಿರಿ ಅಗಲದ ಭೂಭಾಗಗಳು. ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಗಳು ತೀರ ಚಿಕ್ಕವಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರುವವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲುಚಾಚಿ, ಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸರೋವರದ ನೀರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಾಡಿಸ ಬರುವಂತಿತ್ತು.

ಬಿಂಬೆ ಮತ್ತು ಜಂಬೂ ಇವರು ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಅಡ್ಡತಡ್ಡವಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಅಂಥವೇ ಒಂದು ಭೂಭಾಗದ ಮೇಲಿನ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ಕುಳಿತರು. ಅಪರಾಹ್ನಕಾಲವಾದ್ದರಿಂದ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೊರಟ ಬೇರೆ ಯಾವ ಜನರೂ ಅತ್ತ ಹೊರಳುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀರ ಮೇಲೆ ಬಾಗಿದ ಬಿಸಲು ಬಿದ್ದಿತ್ತಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತವರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳು ನೀರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವೂ ಸಹಜವೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕಟ್ಟಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ ಬಿಂಬೆಯು:-“ಜಂಬೂ, ನಾವು ಮನೆಯಿಂದ ಬಹು ತೀವ್ರ ಬರಲಿಲ್ಲವೇ? ನಿಮಗೆ ನೋಟರು ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಬರುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಜಂಬೂ:-“ಬಿಂಬಾಬಾಯಿ, ನೀವು ಹೆಂಗಸರಿದ್ದೂ ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೋಟರ ನಡೆಸುತ್ತಿರಲು, ಗಂಡಸಾದ ನನಗದು ನಿಮಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಬರಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಬರದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ನಾಚಿಕೆ

ಯೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ?”

“ಆದೇಕಂತೆ! ನಾನು ಹೆಂಗಸಾಗಿದ್ದರೂ ಬೇಕಂತ ಕಲಿತಿರುತ್ತೇನೆಂದು ನನಗೆ ಮೊಟರ ನಡೆಸಲು ಬರುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಹುಟ್ಟಿ ಗಂಡಸಾದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮೊಟರ ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲೇಬೇಕೆಂಬದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವು? ಅದರೊಳಗೆ ನೀವು ಬೈರಾಗಿಗಳು. ನಿಮಗೂ ಮೊಟರಗೂ ಸಂಬಂಧವೆಲ್ಲಿಯದೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ!”

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಂಬುವು ಸ್ತಬ್ಧನಾದನು. ಈ ಯುಕ್ತಿಯಾದಕ್ಕೆ ಏನು ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕೆಂಬದು ಅವನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ನೀರ ಕಡೆಗೆ ನೆಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯಿರಿಸಿ ಕುಳಿತನು. ಬಿಂಬಿಯಾದರೂ ನೀರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀಸ್ವಭಾವವು ಅವಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ಕೂರ ಗೊಡಲೊಲ್ಲದೆಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯ ಒಂದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹರಳುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಎತ್ತಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲುವಳು; ಅದರಿಂದ ಟವ್ವೆಂದು ಸಪ್ಪಳವಾಗಿ ನೀರ ಮೇಲೆ ಚಿಕ್ಕ ತೆರಗಳೆದ್ದವೆಂದರೆ, ತನ್ನ ಲೀಲಾ ಕರ್ತೃತ್ವದ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸಿದಂತಾಗಿ ಅವಳು ಬಾಲಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಸವಿ ನಗೆ ನಗುವಳು.

ಜಂಬುವು ಬಿಂಬಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಇದೇ ನೆವತಕ್ಕೊಂಡು: “ಬಿಂಬಾಬಾಈ, ಇದೇನು? ನೀವು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಖೋಡಿ ಹುಡುಗಿಯಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಈ ನೀರಗನ್ನಡಿಗಳನ್ನು ಒಂದರಹಿಂದೊಂದರಂತೆ ಒಡೆಯುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಂತೆ ನೀವಿದೇನು ನಡೆಸಿರುತ್ತೀರಿ? ಚಿಕ್ಕಂದಿನಂತೆ ನಿಮ್ಮ ಗಲ್ಲಹಿಂಡಿ ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೀಗೆ ನಡೆಸಿರುವಿರೇನು?”

“ಕನ್ನಡಿಗಳೇ! ಮತ್ತು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕು ಆ ಕನ್ನಡಿಗಳು?”

“ನೀವು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲುವ ಆಟನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆ, ನಿಮಗೆ ಕ್ಷಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ-ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗಲೆ ಆ ಕನ್ನಡಿ ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ.”

ಅದರೂ ಬಿಂಬಿಯ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೂರು ಎಣಿಸುವವರೆಗೆ ಆಕೆ ಮತ್ತೆ ನೀರಲ್ಲಿ ಹರಳು ಮಾತ್ರ ಚೆಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ತೆರಗಳೆಲ್ಲ ಆಡಗಿ, ಕೆರೆಯ ನೀರು ನಿಶ್ಚಲವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಜಂಬುವು ತನ್ನ ಮೈಯು ಬಿಂಬಿಯ ಮೈಗೆ ತುಸಮಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುವಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಸರಿದು ಕುಳಿತು, ನೀರಕಡೆಗೆ ತೋರ ಬೆರಳು ಮಾಡಿ:—ಅದು ನೋಡಿ, ದೇವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕನ್ನಡಿ. ಈಗ ಅದರಲ್ಲೇನು ಕಾಣುತ್ತದೆ ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ?”

ಆ ನೀರಗನ್ನ ಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಯವರೇತಕ್ಕೇಬೇಕು? ಸುಂದರ ಕೇಶಕಲಾಪಗಳಿಂದ ಭೂಷಿತಗಳಾದಂಥ ಎರಡು ಚೆಲುವು ನೋಗದಾವರೆಗಳು ಒಂದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೊಂದು ಇರಿಸಿದಂತೆ- ಮಂಡಿಸಿರುವಂತೆ ಆ ತಿಳಿನೀರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಂಬೆಯು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಕ್ಕಳು; ಆದರೆ ಅವಳು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬರೂಪ ಚಿತ್ರ ನೋಡುತ್ತ ಕೂರುವುದು ಅಕೆಗೂ ರುಚಿಸಿರಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ ಅವಳು “ಇಂಥ ಕನ್ನಡಿಗಳನ್ನೊಡೆದರೆ ಜಂಬೂ, ಇವುಗಳ ಹಾನಿಯನ್ನೇನೂ ತುಂಬಿ ಕೊಡಬೇಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಒಂದರ ಬದಲು ಇನ್ನೊಂದು ಕನ್ನಡಿಯು ನೋವಲೇ ಸಿದ್ಧವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕನ್ನಡಿ ಒಡೆದರೆ ಇದರ ಕಾಜಿನ ಚೂರುಗಳು ಕಾಲಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು ನೆತ್ತರ ಹೊರಡಿ ಸುವದಿಲ್ಲ.”

‘ಛೇ, ಅದು ಹೇಗಾದೀತು? ಈ ಕನ್ನಡಿ ಒಡೆದರೆ ಹಾನಿತುಂಬಿ ಕೊಡ ಬೇಕಿಲ್ಲೆಂಬದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಇದರ ಕಾಜಿನ ಚೂರುಗಳು ಕಾಲೊಳಗೆ ನಡ ದಿದ್ದರೂ ಮನದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ರಕ್ತವನ್ನು ಹೀರೇ ಹೀರುವವಲ್ಲ! ನೀವು ಆಗಲೆ ಹರಳುಚಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ಒಡೆದಿರೋ, ಅದರ ಚೂರು ಗಳು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲೇ ಹೊಕ್ಕವು; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವುಗಳೆಂದುಂಟಾದ ನೆತ್ತರವನ್ನು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನಗಿ ಸಾಧನವಿಲ್ಲವಿಷ್ಟೇ.”

ಇಷ್ಟು ಮಾತು ಬಳೆಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ನೀರು ಮತ್ತೆ ಸ್ಥಿರವಾಯಿ ತು. ಮತ್ತೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ನೀರಲ್ಲಿ ನೋಡಹತ್ತಿ ದರು; ಆದರೆ ಈ ಸಾರೆ ಜಂಬೂನ ತಲೆಯು ಬಿಂಬೆಯ ತಲೆಯ ಹತ್ತರನೊಡ ಲಿಗಿಂತಲೂ ತುಸ ಹೆಚ್ಚೇ ಒಲೆದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಂಬೆಯು: “ಜಂಬೂ, ನೊದಲಿನ ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ಈಗಿನ ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ತುಸ ಭೇದವುಂಟಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೆ?”

“ಅಹುದು; ದೇಹದ ಮಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆ ಕಾಣುವದೇನೋ ನಿಜ. ಮನದೊಳಗೆ ಚಲನವಲನವುಂಟಾಯಿತೆಂದರೆ, ಶರೀರದ ನಟನೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದೇ; ಆದರೆ ಶರೀರದ ಚಲನವಲನವು ಕಂಡುಬರುವಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನದು ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲವಿಷ್ಟೇ”

ಬಿಂಬೆಯು ಮತ್ತೆ ನಗುನಗುತ್ತ ಮತ್ತೊಂದು ಹರಳನ್ನಿತ್ತಿ ನೀರ ಲ್ಲೊಗೆದು:—“ಇಕೊಳ್ಳಿ, ನಾನು ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡಿ ಒಡೆದೆನು.”

ಈ ನೆನವಿಂದ ಜಂಬುವು ಸಿಟ್ಟಿನ ನಾಟಕದೋರಿದನು. ಆತನು ತನ್ನ ಬಲಮುಂಗೈಯಿಂದ ಬಿಂಬೆಯ ಮೈಆಚೆಗಿನ ಆಕೆಯ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಮುಂ

ಗೃಹತರ ಹಿಡಿದು:—“ಬಿಂಬಾಬಾಳು, ನಿಮ್ಮಿ ಘಾತುಕ ಹುಡುಗಾಟಕ್ಕೆ ತಡೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ನಿಮ್ಮ ಗಲ್ಲ ಹಿಂಡುವಂಥ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರಿ ಮನುಷ್ಯನೂ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಗಲೆ ನಾನು ಅಂದೆನು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಯನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿದು, ನಿಮ್ಮ ಆ ಆಟವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಅಧಿಕಾರ ವಿದ್ವಂಥವನಾದ ನಾನು ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಇಶ್ಯ! ಜಂಬೂ, ನಿಮಗೀ ಅಧಿಕಾರವು ಹೇಗೆ ಬರುವದು?”

“ಅದೇಕೆ ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಹರಳು ಚಿಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನು ನೀವು ಒಡೆದಿರೋ, ಆ ಕನ್ನಡಿಯ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದ್ದ ಚಿತ್ರವೇನೂ ನಿಮ್ಮೊಬ್ಬರದೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ನನ್ನ ಜೊತೆ ಚಿತ್ರವಿತ್ತದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಸರಿಪಾಲಿನ ಸ್ವತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಆ ಚಿತ್ರ ನಾಶಪಡಿಸುವ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಅಧಿಕಾರವು ನನಗೆ ಇದ್ದೇ ಇದೆ. ಅಗಲೆ ನೀವು ಮೊಟರ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಾಡಿಯು ಎತ್ತೋ ಹೊರಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲೋ ಸುಗ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಕೈಹಿಡಿದು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ನೀವು ಅಗೆಲ್ಲಿ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಹಿಡಿಯುವ ಅಧಿಕಾರ ನನಗೆಲ್ಲಿದ್ದೆಂದು? ಅಪಘಾತ ತಡೆಯುವದ ಕೈಂದು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನ ಕೈಹಿಡಿಯುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾಯದೆ ಯೂ ಕೊಡುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಆ ಅಪಘಾತವು ಪ್ರವಾಸ ಸುಖಕ್ಕೆ ಮೊಟರಿನದು ಹೇಗೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಹರಳು ಚಿಲ್ಲೋಣದಂದಾಗುವ ಅಪಘಾತವು ನಿಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಚಿತ್ರ ದರ್ಶನ ಸುಖಕ್ಕೆ.”

ಬಿಂಬೆಯು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು:—ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಬೈರಾಗಿಗೆ ಮೊಟರ ನಡೆಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಕಾಯಿದೆಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಇರುತ್ತದೆನ್ನ ಬೇಕು!”

ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಮೊಟರ ನಡೆಸುವ ವಿಷಯವು ಮತ್ತೆ ಹೊರ ತಲು ಬಿಂಬೆಯು ‘ನೀವು ಮೊಟರ ನಡೆಸುವುದನ್ನೆಲ್ಲಿ ಕಲಿತಿರಿ?’ ಎಂಬ ಮುಂ ಚಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದನು. ಜಂಬುವಿಗೆ ಅದೊಂದು ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ವಾದ ಮುಖಪರೀಕ್ಷೆಯೇ ಅನಿಸಿತು.

ಜಂಬೂ—ಬಿಂಬಾಬಾಳು, ನಾನು ಕಾಣುತ್ತಿರುವ ಹಾಗೆ ನಿಜವಾದ ಬೈರಾಗಿಯಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಎಂಬ ಅನುಮಾನವನ್ನು ನೀವು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಮಾಡಿದರೆನ್ನ ಬೇಕು.

ಬಿಂಬೆ:—“ಮಾಡದೇನು? ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದಂತೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹತ್ತದೆ-ಇಳಿಯದೆ, ನಡುವಿನ ಒಂದೆರಡನ್ನು

ಬಿಟ್ಟು ಹತ್ತುವ-ಇಳಿಯುವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಕಲಿತಿರುತ್ತೇನೆ. ಸಂದೇಹ ತಾಳುವುದಾದರೂ ಅದೊಂದು ಏರಿಳಿಯುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಸಾಲೇ ಅಲ್ಲವೆ?”

“ಅಲ್ಲದೇನು? ಆದರೆ ಬಾಲ್ಯಕಾಲದ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ನೀವು ಬರಿಯ ಒಂದೆರಡು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಬಿಟ್ಟು ಏರಲು-ಇಳಿಯಲು ಕಲಿತಿರುವಂತೆ, ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಕೊನೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಕಟಾಂಜನದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೆಳಗೆ ಜಾರುವದಕ್ಕೂ ಕಲಿತಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?”

ಬಿಂಬೆಯು ನಕ್ಕು:—“ಹೌದು; ಜಂಬೂ, ಅವಸರ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿದ್ದ ತೆಂದರೆ ನಾನು ಈಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ ಇಳಿಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲವು ಅಷ್ಟು ಅವಸರದ್ದೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದರಿಂದ ಆಗ ಆತನಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಇಳಿಯುವ ಸಕ್ರಾಂತ ಕಟಾಂಜನ ಹಿಡಿದು ಜಾರುವದೇ ಅನುಕೂಲವೂ ಸುಖಕರವೂ ಇರುತ್ತದಲ್ಲವೆ?”

“ಆದರೆ ಜಂಬೂ, ಆದರಲ್ಲೊಂದು ವಿಶೇಷ-ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವೇಗದಿಂದ ಬಂದು ನೆಲಕ್ಕುಳಿಸುವ ಅಂಜಿಕೆಯಿರುತ್ತದಲ್ಲವೆ?”

“ನಿಜವನ್ನೇ ನುಡಿದಿರಿ; ಬಿಂಬಾಬಾಳು, ಆದರೆ ಇಂಥ ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಜೀವನದ ತಾರುಣ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತಿನ್ನದಿದ್ದರೇನು ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ತಿನ್ನಬಹುದೇ?”

“ಅದಿರಲಿ. ನೀವು ಬೈರಾಗಿಗಳಲ್ಲಿಂದ ಸಂದೇಹ ತಾಳದುದು ನಿಜವಾದ್ದರಿಂದ, ನೀವು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು ನಿಮಗೆ ಕ್ರಮಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ದಿಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಿಯಿದೆ? ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ಕಮಲಗಡ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಒಬ್ಬ ಜಹಗೀರದಾರನೂ ಇನಾನು ದಾರನೂ ಆಗಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬೈರಾಗಿತನವು ನಿಮಗೆ ಹೇಗೆ ಗಂಟು ಬಿತ್ತು?”

“ಅದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು: ನನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ್ದ ನನಗಿಂತ ಮುಂಚಿನ ಸಾಲಾಗಿ ಐದು ಜನ ಬಂಧುಗಳು ಮೃತ್ಯುಮುಖಕ್ಕೇಡಾದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹುಡುಗ ಮೂರು ವರ್ಷದ್ದಾಗಬೇಕು; ಮತ್ತು ಅದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಸಾಯಬೇಕು, ಇದೇ ಕ್ರಮ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಗಣಕನು ನಮ್ಮ ಅವ್ವನಿಗೆ ಹೇಳಿದನೇನೆಂದರೆ, ‘ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನಿನಗಾಗುವ ಮಗನನ್ನು

ಬೈರಾಗಿಯಾಗ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಹರಕೆ ಹೊರು; ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಮಗ ಬದುಕು ವನು' ಬೈರಾಗಿಯಾದರೂ ಮಗನು ಕಣ್ಣೆದುರು ಜೀವಂತನಿರುವನು. ಬೈರಾಗಿಯಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮಗನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ? ಇತ್ಯಾದಿ ಯೋಚಿಸಿ, ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದಳು."

“ಮುಂದೇನಾಯಿತು?”

“ಮುವೆ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ನಾನು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿದೆನು! ಆಗ ಮಗನು ನನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪಗೆ ನಿಜವಾದ ಸಂಕಟವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು! ಮಗನನ್ನು ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಗೆ ಬೈರಾಗಿಯಾಗಿ ಸವೇಕೆಂಬುದು ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಬೈರಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದರೆ ಆ ತಿಪ್ಪನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಬೈರಾಗಿಗರು ಒಬ್ಬಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಆ ಗುರುವು ತನ್ನ ತಿಪ್ಪ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಸಂಗಡ ಕರೆಕೊಂಡು ತಿರುಗಾಡುವನು; ಬ್ರಾಹ್ಮಿ ಮಾಡಿಸುವನು; ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವನು! ಆಗ ದಿಗಿಲಾಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ಪುನಃ ಆ ಮೊದಲಿನ ಗಣಕನನ್ನು ಕಂಡು ಅವನನ್ನೇ ಕೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆತನು ಹರಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವವಕ್ಕೆರುವ ಲಿಯಾಯತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಆಗ ಆ ಗಣಕನು: 'ಈ ಹರಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿಯಮಿತ ಅವಧಿಯಿಲ್ಲ; ಏನಾದರೂ ಆಜ್ಞಾನಿ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಬೈರಾಗಿ ವೃತ್ತಿ ಕೊಡಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಹುಡುಗನು ಸಜ್ಜಾನಿ-ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದವನಾದ ಬಳಿಕ ಆತನಿಗೆ ಈ ಹರಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿಹೇಳಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಆತನು ತನ್ನ ಜೈಯಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹರಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹಾಗು ದೇವತಾ ಕ್ಷೋಭವು ಸ್ವಂತದ ಮೇಲಾಗಬಾರದೆಂದು ಕೇವಲ ಆತ್ಮಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕೆಲ ದಿನ ಬೈರಾಗಿಯು ದೀಕ್ಷೆಪಡೆದಾನು.' ಆ ಮೇರೆಗೆ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ಮತ್ತೆ ಆ ತನ್ನ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು; ಮತ್ತು ನಾನು ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದವನಾದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಈ ಗುರುವುಹಾರಾಜರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದಿರುವೆನು; ಹಾಗು ಮೃತಪಟ್ಟಿರುವ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಆ ಹರಕೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿರುವೆನು."

“ಅವ್ವಯ್ಯಾ! ಹಾಗಾದರೆ ನೀವಿನ್ನು ಇಡೀ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಬೈರಾಗಿಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುವಿರೇನು?” ಬಿಂಬೆಯ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ತುಸು ವಿನೋದವೂ ಅದರೊಡನೆ ತುಸು ಜೀವಾಳವೂ ಕಂಡು ಬಂದಿತು.

ಜಂಬು—‘ಛೇ, ಛೇ! ನಾನು ಕಳೆದರೆನು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೈರಾಗಿಯು ವ್ರತ ಸಾಲಿಸಿರುವದರಿಂದ ಆ ಹರಕೆಯ ಬಂಧನವು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವು

ದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ನನಗೇ ಈ ಬೈರಾಗಿ ಜೀವನವು ರುಚಿಸುತ್ತಿ ನಾನು ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನೇ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ಉದಾಸೀನನೂ ಆಗಿ ಕಳೆದರೆ ನನಗೆ ಬೇಡವೆಂದೆನ್ನುವವರಾರು?"

“ಅದೇಕೆ? ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ-ಪೋಷಕರು?”

“ನನ್ನ ದುದೈವದಾದ ನನ್ನ ಪಂದೆಯು ನನ್ನ ಎಂಟನೇ ವರ್ಷವೇ ಗತಿಸಿ ಹೋದನು. ತನ್ನ ತಾಯಿಯು ನನ್ನ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ನಾನು ಈ ಬೈರಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದ ಮೇಲೊಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಗತಿಸಿದಳು.”

“ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಜಹಗೀರು ಇನಾಮುಗಳೇನಿದ್ದವೆಂದಿರಲ್ಲ; ಅವುಗಳ ಗತಿಯೇನಾಯಿತು?”

“ನಮ್ಮ ವಂಶಪರಂಪರಾಗತ ದಿವಾಣಿರುವರು; ಅವರು ಹೆಚ್ಚು ವಸೂಲ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಪ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಬ್ಯಾಂಕು ಬುಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಅರವತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಿಲ್ಕು ಹಣವಿರಬಹುದು. ನಾನು ಬೈರಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನಗೊಳಿಸುವ ವರೆಗೆ ನಾನು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲೆಂದು ವನ್ನನ್ನಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯವಿದೆ. ಏನು ದೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಮಾಣಕತನವೆಂದರೇನು! ಇನ್ನು ಬೈರಾಗಿಗಳಲ್ಲೂ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಿರುತ್ತವೆ.”

“ಅವೆಂಥವು?”

“ಕೆಲವು ಜರು ಬೈರಾಗಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಗಳು. ಅವರು ಎಲ್ಲ ಸಂಸಾರವನ್ನೂ ಮಾಡುವರು ಬರಿಯ ಲಗ್ನ ವನ್ನೊಂದೇ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ದತ್ತು ಎಂದೂ ಪಡೆಯುವರು; ಮತ್ತು ಹೀಗೆಯೇ ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.”

“ಇವೆನ್ನಾ! ಲಗ್ನ ಎಲ್ಲೆ ಸಂಸಾರವೇ?”

“ಅದರಲ್ಲೇನು? ಶಿಷ್ಯನು ಜಹಗೀರಿಗೊಡೆಯನಿರುವನು. ಔರಸ ಮಗನಿಗೆ ಖಾಸ ಇಷ್ಟೇನು ಸಿಗುವದು. ನಮ್ಮ ಹಿಂದುಧರ್ಮವು ಒಳ್ಳೆ ಅನುಕೂಲದಿದೆ. ಈ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸರ್ವವೂ ಎರಕದ ಯಂತ್ರದಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಅದಿರಲಿ. ಇಷ್ಟೆಂದೆಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೂ ನಾನು ಬೈರಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆಯುವದು ನಿಶ್ಚಿತವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ತಾನು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ನನ್ನ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಸಾರ ಸುಖಪಡೆಯಗೊಟ್ಟು, ನನ್ನ ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಹುಮ್ಮದವನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಳು! ಮತ್ತು ಈಗ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊರಟಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಬಿಂಬಾಬಾ ಈ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ

ಕೇಳಿ: -ನಾನು ಮೋಟರ ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿತದ್ದು ಬೇರೆಯವರ ಮೋಟರಿ ನಲ್ಲಲ್ಲ; ಸ್ವಂತದ ಖಾಸ ಮೋಟರಿನಲ್ಲೇ; ನನ್ನ ಸ್ವಂತದ ಸಂಬಳದ ನಿವುಣ ಮೋಟರ ಡ್ರೈವರಿನಿಂದಲೇ ಕಲಿತೆನು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮೋಟರ ಜಂಗು ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿದ್ದೀತು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಅದಿರಲಿ. ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿಯು ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಸಾರ ಸುಖ ದೊರೆಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆಂದ ಬಳಿಕ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಲಗ್ನವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಆ ಲಗ್ನದ ವಿಷಯದ ತಮ್ಮ ಹುಮ್ಮಸವನ್ನೇಕೆ ಪೂರೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ?”

“ಬಿಂಬಾಬಾಈ, ಇವೆಂಥ ಹುಚ್ಚರ ಹಾಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಿ ನೀವು? ಲಗ್ನವಾಗಗೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಬೈರಾಗಿಯಾಗ ಬಿಡುವಳೆ? ಇನ್ನು ೨೧-೨೨ ವರ್ಷಗಳೆಂದರೇನು ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ವರ್ಷಗಳಾಗುವವೆಂತಿಲ್ಲ. ಮಡದಿಯ ಪ್ರೇಮದ ಮೂಲಕ ನಾನು ಬೈರಾಗಿಯಾಗುವದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಮುಂದೂಡಿದ್ದರೆ ದೇವರ ಶಾಪದ ಭಯದಲ್ಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯು ದಿನಗಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಲಗ್ನದ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಾನಾಗಿ ಅಲ್ಲಗಳೆದೆನು”

“ಈಗ ನಿಮ್ಮ ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರುವಳು; ಅಂದ ಬಳಿಕ ಬೈರಾಗಿಯ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆಗೊಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರು, ಎಂದು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವವರು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರಿರುತ್ತಾರೆ?”

“ಎಂದಾದರೂ ಯಾರಾದರೂ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾಗ ನೋಡೋಣವಂತಿ. ತಾಯಿಯಂತೂ ನಿರ್ಭಯದಿಂದಿದ್ದು ಮತ್ತು ಕೃತಕೃತ್ಯಳಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳಷ್ಟೆ? ಇನ್ನು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಿರುತ್ತೇನೆ. ದೀಕ್ಷೆಯ ಹರಕೆ ತೀರುವ ಅವಧಿಯು ನಿಶ್ಚಿತವಿಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವೆನೋ ಅದೇ ನಿಜ. ಆದರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಅಪರಾಧ ಘಟಿಸಿದರೆ ಏನಾದೀತೋ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾನಿವ್ವೇನೆ; ಮತ್ತು ದೇವರಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುವಂಥ ಮನುಷ್ಯರು ದೊರೆತರೇ ಈ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರುವುದು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈಗಿದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದೆ, ಎಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೆಯಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ. ನೋಡಿರಿ. ಗುರುಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ-ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ನನಗೇನು ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ? ಬಿಂಬಾಬಾಈ, ನಾನನ್ನುವುದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಂತಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವೇ ಹೇಳಿರಿ.”

“ಆದರೆ ಜಂಬೂ, ನಾನೊಂದು ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ನೀವು ಅದಕ್ಕೆ ಸತ್ಯವಾದ ಉತ್ತರ ಕೊಡಿರಿ.”

“ಕೇಳಿರಿ, ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಾಣೆಯಾಗಿಯೂ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುವೆನು.” ಎಂದಂದು, ಜಂಬುವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಿಂಬೆಯ ಕೊರಳಿಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಿದನು; ಆದರೆ ಅಣೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದ ದಕ್ಕಂತ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಅವನು ಆ ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಂಬೆಯ ಆ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟನು. ಬಿಂಬೆಯಾದರೂ ಜಂಬೂನ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ!!

“ಕೇಳುವುದಿಷ್ಟೇ, ನಿಮಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಂಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಬೇಸರವುಂಟಾಗಿದೆಯೇ?”

ಖ್ಯೊ-ಖ್ಯೊಕ್ಕೆಂದು ನಕ್ಕು ಜಂಬುವು:—“ಬಿಂಬಾಬಾಳು, ಯಾವ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಾನಿನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಬೇಸರ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ? ನಾನು ಬೇಕಾದಾಗ ಈ ಬೈರಾಗೀ ದೀಕ್ಷೆ ಕಿತ್ತೊಗೆದು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಸೇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ; ಆದರೆ ಎಂಜಲವನ್ನೇ ತಿನ್ನುವುದಾದರೆ, ತುಪ್ಪಕ್ಕೆಂದು ತಿಂದರೆ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾಣ್ಣುಡಿಯೇ ಇದೆ! ಅದರಂತೆ ಮನಮೆಚ್ಚುವ ಸ್ತ್ರೀರತ್ನ ದೊರಕಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಲಗ್ನ ನಾಗಬೇಕು; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನೈರಾಗ್ಯದ ಐಶ್ವರ್ಯವು ಕೈಯಿಂದ ಹೋಗಿ ಸಂಸಾರದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಮಾತ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಲಭಿಸದಂತೆ ದೀತು! ಇಬ್ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಫಜೀತಿಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? ಹಾಗೆ ಮಾಡ ಹೋದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಂತೆ ಫಜೀತಿಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದಿಲ್ಲವೆ?”

ಜಂಬುವು ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇವರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ಥಳದ ಬದಿಯ ಗಿಡದಲ್ಲೊಂದು ಗಿಳಿಯ ಜೊತೆಯು ಬಂದು ಕುಳಿತಿತು. ಅವುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಮೈಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೊಕ್ಕಿನಿಂದ ತಿಕ್ಕಿ ತಿಕ್ಕಿ ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡತೊಡಗಿದವು. ನಡುನಡುವೆ ಅವು ತಮ್ಮ ಚುಂಚುಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರೇಮಿ ದಂಪತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಚುಂಬನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ತಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದವು!

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಬಿಂಬೆಯು ಜಂಬುವನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಶಿಷ್ಯ ಮಹಾ ರಾಜರೇ, ಹುಷಾರ್! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮದೂ ನಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಂತೆಯೇ ಆದೀತು! ನೀವು ಆ ಶುಕದಂಪತಿಗಳ ಆಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ಕಲ್ಲುಬೀಸಿ ಚಂದಣ್ಣನಂತೆ ಹಿಂಸೆಗೆ ಗುರಿಯಾದೀರಿ ಎಚ್ಚರ!”

“ನಿಮ್ಮ ಹಾಗೆ ನನಗೆ ಕಲ್ಲು ಚೆಲ್ಲುವ ಚಟವಿಲ್ಲ! ಒಂದು ವೇಳೆ ಚೆಲ್ಲಿದರೆ ಏನಾದೀತು ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ?”

“ಆಗ ಇವುಗಳೊಳಗಿನ ಯಾವುದೊಂದು ಹಕ್ಕಿಯು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿತು!”

“ಅಹುದು; ಸತ್ತುಬಿದ್ದರೆ ಮುಂದೇನಾಗುವದು?”

“ಆ ಮೇಲೆ ನೀವು ಹಿಂಸೆವಾಡಿದರೆಂದು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಶಪಿಸೇನು?”

“ಆದರೆ ಶಪಿಸುವವರು ಬುವಾ-ಬೈಲಾಗಿಗಳೇ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದಲ್ಲ! ಅದಿರಲಿ. ನೀವೇ ಶಪಿಸುವವಾದರೆ ನನಗೆ ಏನೆಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟೀರಿ?”

“ದೇವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡಾನೆಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟೇನು.”

“ಹಾಗೆ ಶಪಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಮುಂದೇನಾದೀತು?”

“ಆ ಮೇಲೆ ನಿಮಗೆ ನಿಜವಾದ ವೈರಾಗ್ಯವುಂಟಾದೀತು. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಜಹಗೀರು ಇನಾಮುಗಳ ಮೇಲೆ ತಿಲಾಂಜಲಿಯಿತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲ ಉದ್ಯೋಗಬಿಟ್ಟುಗೊಟ್ಟು, ಆಜನ್ಮ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳಾಗಿರುವ ಪಣತೊಟ್ಟೀರಿ!”

‘ಛೇ! ಅಂಥ ಅಭದ್ರಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಹೇಳಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಣ್ಣನಂತೆ ಹಸಿಬಿಸಿ ಹೃದಯವನಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಆತನದಾದರೂ ವೈರಾಗ್ಯ ಇನ್ನದೆಷ್ಟು ದಿನ ಉಳಿದೀತೆಂಬವನ್ನು ನೀವೇ ನೋಡಲಿರಿ! ನಾನು ವೈರಾಗ್ಯದ ನನ್ನ ಸರತಿಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಈಗ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿರುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ಉಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ ಐಶಿಕ ಪಾರಣೆಗೆ ಹೇಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಹಸಿಯುತ್ತದೋ, ಸಂಸಾರದ ಅಂಥ ಕ್ಷುಧೆಯು ನನಗೇ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ಅನುಭವ ನೋಡಿರಿ!’

ಎಂದಂದವನೇ ಜಂಬುವು ಬಿಂಬೆಯ ನಡುವಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಕೈನೀಡಿ, ಅವಳನ್ನು ತನ್ನ ಹತ್ತರಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡನು; ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ನೀರು ನಿಶ್ಚಲವಾಗುವಂತೆ ಶಾಂತವಾಗಿರುವಂತೆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ:—“ಬಿಂಬಾಬಾಳು, ಈ ಬಿಂಬ-ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳ ಚಿತ್ರವು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಕನ್ನಡಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗುವುದೇ! ಆ ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೊಡೆಯುವ ಈ ನಿನ್ನ ಬೋಡಿ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಂಬೆ, ನಾನು ಹೀಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಬಿಟ್ಟೇನು. ಇದನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಯಾದರೂಬಿಡಿಸು; ಬಿಡುವುದೇನು ನೋಡೋಣ” ಹೀಗೆಂದು ಆತನು ಬಿಂಬೆಯ ಟೊಂಕಕ್ಕೆ ಸುತ್ತವರಿದಿದ್ದ ತನ್ನ ಬಲಗೈಯಿಂದ ಅವಳ ಬಲಗೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದನು. ಬಿಂಬೆಯು ನೀರಿನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಶ್ಚಲವಾದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೊಳಗಿಂದ ಎರಡೇ ಆನಂದಾಶ್ರುಗಳು ದುರಿವವು! ಅವು ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವು: ಆದರೆ ಅಂಥ ಅಶ್ರುಗಳಿಂದ ಆ ಕನ್ನಡಿಯು ಮಲಿನವೆಂತಾದೀತು?

ಜಂಬುವು ಬಿಂಬೆಯ ಕಿವಿಯಹತ್ತರ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನೊಯ್ದು ಅವಳಿಗೇನು ಹೇಳಿದನೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು! ಆದರೆ ಅವಳು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆತಂಕದ ಗೋಣು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಬಿಂಬೆಯು ಅಂಚೆಂಪತಾಗ:- "ಇಶ್ವ! ನಾನಿಂದು ಇವೆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗುವೆನಲ್ಲ! ಅಪ್ಪ, ಅವ್ವ ಏನೆಂದಾರು?"

"ಹೌದು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗಿಂತಲೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಣ್ಣನಿಗಿಂತೂ ನಾನು ಅಂಜಲೇಬೇಕಾಗಿಸೆ; ಆದರೆ ಬಿಂಬಾ! ಈ ಬೆದರಿಕೆಯ ಪರಿಭಾವನ್ನು ನಾವು ಬೇಗನೆ ಶರಿಯಲೇಬೇಕು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಾಗ ನಾನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಕೆಲ ಸಂಗತಿ ಹೇಳೇ ಹೇಳೇನು; ಆದರೆ ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸಂಧಿಸಾಧಿಸಿ ನಾವು ಮುಂದಿನ ನಮ್ಮ ಬೇಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವದು."

ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದರು ತಮ್ಮ ಮೊಟರಿನ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬಡ ಮಾಲಿಯು ಮೊಟರಿನ ಮೆಟ್ಟಲಿಗೆ ತಲೆಯಾನಿಸಿ ನಿಡ್ಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು ಬಿಂಬೆಯು ಕೂಗು ಕೇಳಿ ಆತನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತನು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಮೊಟರಿ ನ್ನೇರಿದರು ಮೊಟರು ಹೊರಟೆಂಬದನ್ನರಿತು ಮಾಲಿಯು ಬಿಂಬೆಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ:- "ಆದರೆ ಬಿಂಬವ್ವನವರೇ, ಇಂದು ಹೂವ್ವು ಮತ್ತು ಹಣ್ಣು...." ಎನ್ನಲು,

ಬಿಂಬೆಯು ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದಳು. ಜಂಬುವು ಮಾತ್ರ ಆನಂದದಿಂದ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು:- "ಎಲಾ ಹುಚ್ಚಾ! ಇನ್ನು ಹೂವು-ಹಣ್ಣುಗಳಿಗೇನು ಕಡಿವೆ?"

ಚಂದ್ರ ಮೇರಿಯರ ಪ್ರಥಮ ಭಿಟ್ಟಿ.

ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೇರಿವೊಡಹಾಲೂಸಳೊಡನೆ ಉಂಟಾದ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಚಂದುವು ಇತ್ತಲಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಶರಯೂಳೊಡನೆ ಎರಲವಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಚಂದುವು ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಅಂಗ ಪ್ರಮದೆಯ ಪ್ರೇಮಪಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಹವು ಶರಯೂಳಿಗೂ ಆಕೆಯ ನಂಬಿಗೆಯ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕುಜನ ಸಖಿಯರಿಗೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತ; ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಕೂಡ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಚಂದುವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿವಸಗಳಾಗಿದ್ದವು ಅದರಿಂದ ಆತನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವು ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಯಾರೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯುವದೆಂಬದು ತಿಳಿಯಲೆಕ್ಕೆ ಆಥವಾ ಬಹಿರಂಗವಾಗಲಿಕ್ಕೆ

ವಿಶೇಷ ಅವಧಿ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬಂದ ತುಸ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ನೂರಾರು ಪಾಂಡು ಹಣವನ್ನು ಚಂದುವು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನೋ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಸ್ವಂತ ಚಂದೂನ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ರೂಪಾಯಿಗಳಿದ್ದವು. ಆತನ ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಾಸಾಗಿ, ಅವನ ಮದುವೆಯ ಗಡಿಬಿಡಿ ನಡೆದಾಗ ಆತನ ಅಂಗ್ಲ ಪ್ರಣಯದ ವಾರ್ತೆಯು ಬಹಿರಂಗಪಡಬೇಕು; ಮತ್ತು ಹಾಗಾಯಿತೆಂದರೆ, ಆಗ ಎಂಥ ಸ್ಫೋಟವಾಗತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತೋ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಮೇರೀಪೂಡಹಾಲೂಸಳು ಸತ್ತ ತಂತಿ ಬಂದು, ಎಲ್ಲ ಆಟವೂ ತಿರುವು ಮುರುವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದರಿಂದ ಡಾ. ಜಾಲಂದರ, ಡಿ. ಇ. ಬನ್ನೀಧರ ಮತ್ತು ಮಾಸಾಹೇಬ ಇವರುಗಳ ಹೊರತು ಆ ಸಂಗತಿಯು ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ಆ ವಾರ್ತೆಯು ಮುಂದೆ ಯಾವಾಗಾದರೂ ತಿಳಿಯತಕ್ಕದ್ದಿತ್ತು. ಮತ್ತು ಸರ್ವಾಂ ತಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗಂತೂ ಆ ಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಮಾಹಿತಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕಲ್ಪನೆ ಕೂಡ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಚಂದುವು ಅವರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ತಾನಾಗಿ ಆ ಮಾತನ್ನೇಕೆ ತಿಳಿದಾನು?

ಆದರೂ ಮೇರೀ ಮತ್ತು ಚಂದು ಇವರ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧದ ಮಾಹಿತಿ ಯನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಸಮಯವೂದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅವರಿಗೆ ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ. ಕುಟುಂಬ ವತ್ಸಲರಲ್ಲದ ಎಂಥ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರಾದರೂ ಬಹಳವಾದರೆ ಒಂದು ಬಾಡಿಗೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರುವರು; ಆದರೆ ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವದಕ್ಕಿಂತ ಇತರ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ವಸತಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಇರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಕೋಣೆಯ ಬಾಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವ ಹಾಗು ಬೆಳಗಿನ ಚಹ ಬಹುಶಃ ಇಷ್ಟೇ ಸಮಾವೇಶವಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಳವಿರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಪ್ರಾತರ್ವಿಧಿ, ದಂತಧಾವನಾದಿ ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿರಿಸಿ ಚಹ ಮತ್ತು ರೊಟ್ಟಿ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಒಮ್ಮೆ ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎರಿಸಿದರೆಂದರೆ, ಇಡೀ ದಿವಸ ಅನೇ ಮೈ ಮೇಲರತಕ್ಕ ಬಟ್ಟೆಗಳು. ಹಗಲಿನ ಎರಡು ಸಾಯ. ಉಸಾಹಾರ ಹಾಗು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟ ಇವೆಲ್ಲ ಬಹುತರವಾಗಿ ಪೇಟಿಯೊಳಗಿನ ಉಸಾಹಾರಗೃಹ-ಭೋಜನಗೃಹಗಳಲ್ಲೇ ಆಗುವವು. ಕೆಲಸದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ರೀಡಿಂಗ ರೂಮುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗು ಸಂಜೆಯ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಉದ್ಯಾನ,

ಉಪವನ, ಸಿನೇನಾ, ನಾಟಕಗೃಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸುವರು. ತಮ್ಮ ಕೆಲ ಜನ ಮಿತ್ರರನ್ನು ಚಹ, ಉಪಾಹಾರ, ಊಟಗಳ ಅತಿಥ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕರೆಯುವದಿದ್ದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಹೊರಗೇ ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಗೆಳೆಯ ಗೆಳೆಯರಾದರೂ ಮತ್ತು ಪತ್ರಕಳಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿಳಾಸ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಪರಸ್ಪರರು ಪರಸ್ಪರರ ಮಲಗುವ-ಕೂಡುವ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ವರ್ಷಾನುವರ್ಷ ಸಮುಕ್ತ ನೋಡದಂತೆಯೇ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಟಿಪಾಲ-ಟಿಲಿಫೋನುಗಳು ವಿಚಾರ-ವಿನಿಯಮದ ಸ್ಥಳಗಳು, ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹ-ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉದ್ಯಾನ ಇವು ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಸ್ಥಳಗಳು. ಇವುಗಳಿಂದಲೇ ಬಹುತರ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಗಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ನೇಹಿತರು ಕುಟುಂಬವತ್ಸಲರೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ; ಆದರೆ ಕುಟುಂಬ ರಹಿತ ಜನರು ಧನಿಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವರ ಸಹವಾಸವು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಬಗೆಯಿಂದಲೇ ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಚಂದೂನ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ವಿಲಾಯತಿಯ ನಿನಾಸದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷ ಚಂದೂಲಾಲನಿಗೂ ಮೇಲೆ ಪೂಷಕಾಶೂಸಕಗೂ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಗಂಟುಬಿತ್ತು. ಅದು ಹೇಗಂದರೆ:—ಲಂಡನ್ನಿನ ಹ್ಯಾಂಪಸ್ಟೆಡ್ ಎಂಬ ದೊಂದು ಉಪನಗರವಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ಕೆಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲ ವಾಸಮಾಡುವ ಮನೆಗಳಿದ್ದರೂ ಆ ವಸತಿಗೆ ಹೊಂದಿಯೇ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಬೈಲುಪ್ರದೇಶವಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಮೈಲುಗಟ್ಟಲೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿರುವದು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಹೀಥ್' ಎಂದೆನ್ನುವರು. ಹೀಥ್ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯುವ ಹಾಗು ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಗಿಡಗಂಟೆಗಳ ಕಾಡು ಅಥವಾ ಬೈಲು.

ಆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾದ ಬೈಲಲ್ಲಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಸಾರೆ ಜಾತ್ರೆ ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಆ ಜಾತ್ರೆಯು ಯಾವ ದೇವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಜಾತ್ರೆಗಳಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸಂತೆ ನೆರೆಯುತ್ತದೆ. ದೇರೆ-ತಂಬೂ-ಗುಡಾರ ಹೊಡೆದು ಅಥವಾ ಬರೀ ಬೈಲಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನೂರಾರು ಚಿಕ್ಕ-ದೊಡ್ಡ ಅಂಗಡಿಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರುವ ಜೀನಸುಗಳ ಎಷ್ಟು ಅಂಗಡಿಗಳಿರುವವೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅಂಗಡಿಗಳು ಖಾದ್ಯ-ಪೇಯಪದಾರ್ಥಗಳವೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂಗಡಿಗಳಂತೆಯೇ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದ ಆಟ-ನೋಟ-ಕ್ರೀಡೆಗಳ ಮಂಟಪಗಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಅಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ತಾತ್ಪರ್ಯವಿಷ್ಟೇ, ನಾಲ್ವಾರು ತಾಸುಗಳನ್ನು ಮೋಜಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವ ನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರಸಂಗವೆಂದು ಆ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕುಟುಂಬ ವತ್ಸಲ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳೊಡನೆ ಆ ಜಾತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ; ಅದರಂತೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬಿಗರಾದ ನೂರಾರು ಜನ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ-ರೂ ಆ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಬರುವದುಂಟು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಮೋಜಿಗಿಂತಲೂ ಬೇರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ಮೋಜು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರೆಂಬದನ್ನು ನೋಡುವ ದಿರುತ್ತದೆ. ಯಾಕಂದರೆ, ಸ್ವಂತದ ಮೋಜಿನಷ್ಟೇ ಆನಂದವು ಬೇರೆಯವರ ಮೋಜಿನ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ನಾಮಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡುವದರಿಂದಾಗುವದು. ಚಂದೂನ ಆ ವರ್ಷದ ಆ ವಿಭಾಗಮೋಳಗಿನ ಟರ್ಮು ಮುಗಿದಿದ್ದು, ಆತನೊಬ್ಬನೇ ಬೇರೆ ಏನೂ ಕೆಲಸವಿರಲಿಲ್ಲೆಂದು ಆ 'ಹ್ಯಾಂಪಸ್ಟೆಡ್' ಹೀಥ್‌ದೊಳಗಿನ ಆ ಜಾತ್ರೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು.

ಆತನು ಏನನ್ನೂ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಒಂದು ಸ್ವಚ್ಛ ಉಪಾಹಾರಗೃಹದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಉಪಾಹಾರ ತಕ್ಕೊಂಡು ಒಂದು ಮೋಜಿನ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಬಳೆ ತೂರುವದರಲ್ಲಿ ಅಪಯಶ ಹೊಂದಿ ನಾಲ್ಕು ಶಿಲಿಂಗುಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡನು. ಒಂದು ವಿಕೃತ ಕನ್ನಡಿಯ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೇ ಮುಖವು ಹತ್ತು ಬಗೆಯ ಕುರೂಪವೆಂತೆಂತು ಕಾಣುವದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಎರಡು ಶಿಲಿಂಗಿನ ಚಾಕಲೇಟಿನ ಇನಾಮು ಇಟ್ಟು ಹತ್ತಿಂಟು ಮಂದಿ ಉಡಾಳ ಹುಡುಗರ ಶರ್ಯತ್ತು ಹಚ್ಚಿದನು. ರಾಕ್ಷಸರ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡಂಥ ಉದ್ದನ್ನ ಕೋಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಆಟಗಾರರ ಕಾಲು ಪೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತನ್ನದ ಹಾಗೆ ಹೋಗುವ ವಿಕ್ರಮ ಮಾಡಿದನು. ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ತಗ್ಗು ಹಂಚುಗಳ ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ಶಿಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನವೇ ಹತ್ತಿಂಟು ಬೈಗಲುಗಳ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಇಷ್ಟಾದ ಬಳಿಕ ಹಸ್ತ ಸಾಮುದ್ರಿಕವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಜಪ್ಪಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಬಳಿಗೆ ಆತನು ಹೋದನು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸರತಿ ಹಚ್ಚಿ ನಿಂತಿರುವ ಜನರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರತಿ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಆಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಕ್ರೌನಿನ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಹಾಕಿ ತನ್ನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆಂದು ಚಂದುವು ಅವಳೆದುರಿಗೆ ತನ್ನ ಕೈಚಾಚಿದನು.

ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನಂಬಬೇಡಿರೆಂದು ಕೂಗಾಡುವ ಯುರೋಪಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇಂಥ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವ ಉದ್ಯೋಗವು ಭರದಿಂದ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗ್ರಾಮಾಂತರಗಳಿಗೆ ತೆರಳದರೆ,

ಭವಿಷ್ಯಹೇಳುವ ಗುತ್ತಿಗೆ ಪಡೆದ ವೃದ್ಧ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಕಡೆಯ ಮಾಟ-ನ್ನೊಟ ಹೇಳುವವರಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಬಲು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಅದ್ಭುತ ತೋರಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಕರೀ ಹಲ್ಲಿಟ್ಟನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಅವರ ಕೂದಲು ಕೆರಳುತ್ತವೆ. ಚಂದೂನ ಬಳಿಯ ಅರ್ಧ ಕ್ರಾನು ತನ್ನ ಅಂಗೈಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಜಿಪ್ಪಿಗು ತನ್ನ ಮಾಟವನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಆ ನಾಣ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಏಕಾಗ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಚಂದೂನ ಕೈಯೊಳಗಿಂದ ತನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ನಾಣ್ಯದಲ್ಲೇ ಚಂದೂನ ಭವಿಷ್ಯದ ಕೆಲ ಗಮಕಗಳು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿ ಬಂದವೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವಳು ಹಾವಭಾವ ಗೈದಳು. ಅವಳು ಆ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಬಳಿಕ ಅವಳೊಂದು ಚಿಮುಟಿಗೆ ನನ್ನವನ್ನೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವದಕ್ಕೆಂದು ಚಂದೂನ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದಳು. ಆ ಜಿಪ್ಪಿ ಸ್ತ್ರೀಯವು ಜನರಿಗೆ ಯಾವ ಭವಿಷ್ಯ ಹೇಳುವರು. ಯಾವ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಹೇಳುವರು ಮುಂತಾದೆಲ್ಲ ಆಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಠವೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಚಂದುವು ಹಿಂದುವಾಗಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಕ್ಷರ್ಫರ್ಡಿನ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಬರೆಯಲು-ಮಾತಾಡಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆತನಿಗೆ ಜಿಪ್ಪಿ ಜನರ ಇಂಗ್ಲಿಷು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಚಂದುವೇ ಅವಳ ಯಾವುದೋಂದು ವಿಷಯದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೂ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಜೇಬಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಬೇರೆಯವರಿಂದ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತಿಳಿವೋಜು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹೋಗುವನು; ಮತ್ತು ಆ ಮೋಜಿಗಾಗಿ ಅವನು ಸಹಜವಾಗಿ ಕೆಲ ದುಡ್ಡು ತಾನಾಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡುವನು. ಈ ತರುಣನು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲೆಂಬದನ್ನು ಆ ಜಿಪ್ಪಿಯು ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿಕೊಂಡಳು. ಚಂದುವಾದರೂ ಆ ಜಾತ್ರೆಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆಂದು ಬೇಕೆಂತ ಹಿಂದೂ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದ್ದನು. ಚಣ್ಣವನ್ನೇ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅದು ರಜಪೂತ ಪದ್ಧತಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿಗಿದಾಗುವಂತಹದನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದನು. ಮೈಯೊಳಗೆ ಉದ್ದನ್ನ ಶರ್ಟು, ತಲೆಗೆ ಪಟಕಾ ಮತ್ತು ಕೊರಳಿಗೆ ನೆಕ್ಕಾಯ ಹಾಕದೆ, ಬಣ್ಣದ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಜಿಪ್ಸಿಯು ಇವನ ಕೈ ನೋಡಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕಳು; ಆದರೆ ಕೂಡಲೆ ದುಃಖದ ನಾಟಕವೋರಿ, ಅವಳು ಅಳುವ ಧ್ವನಿ ತೆಗೆಯ ಹತ್ತಿದಳು. ಆ ಸುಖವೂ ಆ ದುಃಖವೂ ಚಂದೂನಿಗೆ ಸಮವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅವೆರಡೂ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ನಗಹತ್ತಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಆ ಜಿಪ್ಸಿಯು ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಿನ ಮಳೆಗರೆಯಹತ್ತಿದಳು. ಅವಳ ಮಾತಿನ ಸಾರಾಂಶವು ಹೀಗಿದ್ದಿತು:—“ನೀನು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮ ಖಂಡಗಳನ್ನು ಏಕಜೀವನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತೀ; ಆದರೆ ಅದೊಬ್ಬ ಸೂರ್ಯನೇ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವವೇ ಎನ್ನುವರು; ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಿಮವೇ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಕಮಲದ ಹೂವೆಂದು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿಯ ಹೋದೀಯೇ; ಆದರೆ ಅದು ಸರ್ಪವಾದೀತು! ನಿನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಕಂಠಿಯು ನಿನ್ನ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಳು; ಮತ್ತು ನೀನು ಈ ಜಾತ್ರೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನಿನ್ನ-ಅವಳ ಗಂಟುಬಿದ್ದೀತು!”

ಇಂಥ ಈ ಭವಿಷ್ಯಗಳೆಂದರೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜ್ಯೋತಿಷಿಗಳ ಎಂಥೆಂಥ ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕೆಳಮುಖ ಮಾಡಿಸುವಂಥವಿರುತ್ತವೆ. ನಗೆಯುತ್ತ-ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಇವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಷ್ಟೇ; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟ ಕೂಡಲೆ ಮರೆತೇ ಬಿಡಬೇಕು. ಚಂದುವು ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆಂದು ತಾನಾಗಿ ಅವಳಿಗೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು:—“ನನಗೆ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದು ನನಗೆಂದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕೀತು?”

ಅವಳು “ನೀನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಪೌರುಷ ಕೊಚ್ಚಬೇಡ. ಜನರಿಂದ ಮೂರ್ಖವೆನ್ನಿ ಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನಿನಗೆ ಸಾಕುಸಾಕಾದೀತು!” ಇದಾದರೂ ಛಾಪಿಸಿದ ಭವಿಷ್ಯದಂತೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಇದಾದ ಬಳಿಕ ಎರಡೂವರೆ ಶಿಲ್ಲಿಂಗನ ಆ ಮೋಜು ಸಾಕೆನಿಸಲು, ಚಂದುವು ಆ ಮುದುಕಿಗೆ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು. ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುವುದು ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಅವನು ಒಂದು ಬಟಾ ಬೈಲೊಳಗಿನ ತೊಟ್ಟಿಲ ಜೀಕದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಲುವಷ್ಟೇ ಸ್ಥಳವಿದ್ದಿತು. ಅವೆಲ್ಲ ತೊಟ್ಟಿಲು ತುಂಬಿದವೆಂದರೆ, ಒಂದು ಗಾಲಿಯ ಗೂಟೆ ವನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಅಳುಗಳು ನೆಣ ಹಚ್ಚಿ ನುಣುಪು ಮಾಡಿದ್ದ ಆಚ್ಚಿನ ಮೇಲೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಮೋಜಿನ ಆಟವು ಆದಿದ್ದಿತು. ಚಂದೂನ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ತೊಟ್ಟಿಲವು ಎರಡನೇ ನಂಬರಿನದಿದ್ದು, ಅದರ ಲೊಬ್ಬ ತರುಣ ಯುವತಿಯು ತಿಕ್ಕೇಟು ತಕ್ಕೊಂಡು ಮೊದಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು.

ಮತ್ತು ಜನರು ಕಲೆಕಲಿತ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಗುರ್ತು-ಪರಿಚಯದ ಮಾತೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆ ತೊಟ್ಟಿಲಜೀವದ ಒಡೆಯನು ಚಂದುವಿಗೆ ತಿಕ್ಕೇಟು ಕೊಟ್ಟು ಆ ಯುವತಿಯ ಸಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಅವನನ್ನು ಕೂರಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಆ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸಲಾಯಿತು; ಆದರೆ ಮಿಕ್ಕ ಆರೂ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ತುಂಬದ ಹೊರತು ಆ ತೊಟ್ಟಿಲಜೀವವು ಸುರುವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆಗ ತುಸ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಚಂದೂನ ರೂಪವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಹಿಂದೂ ಪದ್ಧತಿಯ ಆತನ ಉಡುಪು ಇವೆರಡೂ ವಿಶೇಷ ಸುಂದರ ಹಾಗು ಚಿತ್ತಾಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಯುವತಿಯು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೌತುಕದಿಂದಲೂ ಅವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಕ್ಷಣಗಳ ವರೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಗುರ್ತು ಇಲ್ಲದವರೊಡನೆ ತಾವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವುದು ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲ; ಮತ್ತು ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಲಾಯತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ವಿಲಾಯತೀ ಜನರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೀ ಜನರೇ ಹೆಚ್ಚು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಯಾಕಂದರೆ, ತಮ್ಮಿಂದ ತಪ್ಪಾಗಿ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾಗುವ ಅಂಜಕಿಯು ಇವರಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಲ್ಲೂ ನವಯುವತಿಯೊಡನೆ ಪರಪುರುಷನು ತಾನಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವದಂತೂ ಧೈರ್ಯದ ಕೆಲಸವೇ ಸರಿ! ಆ ಯುವತಿಗೆ ತಾನಾಡಿದ್ದು ವಿಹಿತವೆನಿಸಿದರಂತೂ ಸರಿಯೇ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಅಪಮಾನವೆನಿಸಿದರೆ, ಇವನೇನು ಮಾಡುವವನು! ಆದರೆ ಆ ನವ ತರುಣಿಯು ಚಂದೂನ ಈ ಆತಂಕವನ್ನು ಅಾನಾಗಿಯೇ ದೂರೀಕರಿಸಿದಳು. ಚಂದೂನೊಡನೆ ಅವಳೇ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು.

“ನಾನೊಂದುಮಾತು ಕೇಳಲೋ? ತಾವು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನನೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಹೌದು. ನಾನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಿಂದ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಜನರೆಲ್ಲ ನಿಮ್ಮಂತೆಯೇ ತರುಣರೂ ಸುಶೂಪಿಗಳೂ ಹೀಗೆಯೇ ಉಡುಪು ಧರಿಸುವವರೂ ಇರುವರೇನು?”

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದುವಿಗೆ ನಗೆಬಾರದಿರುವದೇ? ಆತನು “ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಯಾರು ತಾರುಣ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವರೋ ಅವರಷ್ಟೇ ತರುಣರಿರುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ನಾನಾವಿಧದ ಉಡಿಗೆ-ತೊಡಿಗೆಗಳಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ ಯಾವುದೊಂದು ಪದಾರ್ಥಸಂಗ್ರಹವೇ ತುಂಬಿಬಿಟ್ಟಿತು.”

“ನೀವು ಯಾವ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಕುಮಾರರಿರುವಿರಿ?”

“ನನ್ನ ಸಂಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ನಾನು ರಾಜಪುತ್ರನೂ ಅಲ್ಲ; ಆದರೆ ಉಂಡುಟ್ಟು, ಸುಖದಿಂದ ಜೀವಿಸುವಂತಹನೊಬ್ಬ ಪ್ರಾಣಿಯಿರುವೆನು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇತ್ತ ಕಡೆಗೇನು ದೇಶಪರ್ಯಟನಕ್ಕೆಂದು ಬಂದಿರುವಿರಾ?”

“ಛೇ-ಛೇ! ಆ ಆನಂದವನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಾಥಮಯಸ್ಥಿಗಾಗಿ ಕಾದಿಟ್ಟಿರುವೆನು. ಮನುಷ್ಯನು ಬಾಲ್ಯ-ಯೌವನಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯೆಗೇನು ಕೊರತೆ? ಮೊನ್ನೆ ಸ್ರೋ. ಮೆಕ್ಸಮುಲ್ಲರರದೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ನೋಡಿದೆನು ಅದರೊಳಗಿನ ನಿಮ್ಮ ದೇಶದ ಸ್ತುತಿಯನ್ನೋದಿ ದೇವರು ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯಕುಲವನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೇ ಅದೇಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸುವದಿಲ್ಲೆಂದೆನಿಸಿತು.”

“ಅಬ್ಬಬ್ಬ! ಮತ್ತು ದೇವರು ಎಲ್ಲ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದೇಷ್ಟು ಗದ್ದಲವಾದೀತು? ಹಾಗೂ ಈ ನಿಮ್ಮ ಸುಂದರ ದೇಶವು ಹಾಳುಬಿದ್ದೀತಲ್ಲ! ಇದರ ಗತಿಯೇನು?”

“ನಮ್ಮ ದೇಶವು ನಿಮಗೆ ಸುಂದರವೆನಿಸುವದೆ?”

“ಅಹುದು; ಅನಿಸದೇನು?”

“ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ?”

“ನೋಟಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ; ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ.”

“ಆದರೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡು ನನಗನಿಸುವದೇನಂದರೆ, ಇಂಗ್ಲಂಡಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಜನರೇ ಹೆಚ್ಚು ಸುಂದರರಾದಾರು!”

“ನಾನು ಹಾಗೆಂತೆನ್ನಲಿ? ಅದು ದೃಷ್ಟಿಯ ಔದಾರ್ಯವನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ; ಆದರೆ ಶರೀರ ಸೌಂದರ್ಯದ ತುಲನೆ ಮಾಡುವ ಗೊಡವೆಗೆ ಹೋಗದೆ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆನು: ನಿಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೇ ಚಲೋ ವಿದ್ಯೆಯಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ವಿದ್ಯೆಯೇ ಮನಸ್ಸಿನ ನಿಜವಾದ ಸೌಂದರ್ಯವಲ್ಲವೇನು? ನಿಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬಗೆಯ ಸೌಂದರ್ಯವೂ ಇರುವದರಿಂದ, ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗುಣಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಾರು.”

“ಪರಕೀಯರು ಪರಕೀಯರ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡುವದು ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಸ್ತಿಕೆಯ ರೀತಿಯೇ ಆಗಿದೆ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ದೊರೆಯದಂತಹ ಅದಾವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ನೀವಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೀರಿ?”

“ನಾನು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎ. ಆಗುವವನು, ಲಂಡನ್ನದ ಬ್ಯಾರಿ

ಸ್ವರನಾಗುವವನು; ಹಾಗು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗಿ, ಹಿಂದು ಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವವನು.”

“ಮತ್ತು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಯು ನಿಮ್ಮ ಪುಟ್ಟ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಸುವುದೇ!”

“ಅದೇಕೆ ಹಿಡಿಸಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ? ನಿಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲಂಡವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ಸಣ್ಣದು! ಇದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕಿಂತ ನೂರಾರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯೆಯೂ ಸಂಪತ್ತಿಯೂ ಹೇಗೆ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತವೆ?”

“ಒಳ್ಳೇದು. ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿರುವ ವರೆಗೆ ನೀವು ನಮ್ಮ ಸ್ತುತಿ ಮಾಡೀರಿ; ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರೆಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಂಡವನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟೀರಿ”

“ರಮ್ಯಗಳಾದ ನೆನಪುಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವವನು ಮನುಷ್ಯನೇ? ಮತ್ತು ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮೂಲಕವೂ ನಾನು ಇಂಗ್ಲಂಡದ ನೆನಪನ್ನು ಮರೆಯಬೇಕೆಂದರೂ ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ‘ನೆನಪಿಗೆ ತೊನಸಿಯಂತೆ ನೂರಾರು ಕಾಲುಗಳಿರುತ್ತವೆ’ ಎಂದು ನಾಣ್ಣಡಿಯೇ ಇವೆ ಯಾವುದೊಂದು ಕಾಲು ಮುರಿದು ಬಿದ್ದರೆ ತೊನಸಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಾಗುವದಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇಂಗ್ಲಂಡದ ನೆನಪಿನ ನಿಮ್ಮ ಆ ತೊನಸಿಗೆ ಗಳು ಎಷ್ಟು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿರುತ್ತೀರಿ? ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವದಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?”

“ಆ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮನುಷ್ಯನು ಜೋಡಿಸುವನೆಂದರೆ ಜೋಡಿಸುವನೆಂತಲ್ಲ; ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೆಯಾದ ಕೆಲ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಮುರಿದು ಚೆಲ್ಲಬೇಕೆಂದರೂ ಮುರಿಯುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನ ಮಾಟದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಕಾಲುಗಳವು! ಅವುಗಳಿಂದ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ, ಬಂಧನದ ಸಮಯ ಒದಗಿತೆಂದರೆ ಅವೇ ಕಾಲುಗಳು ಪಾಶಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತವೆ!”

ಅವರೇವರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾತು-ಕಥೆ ನಡೆದಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಿಕ್ಕ ಆರೂ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳು ಭರತಿಯಾದವು; ಹಾಗು ಗಾಲಿ ತಿರುಗುವ ಸೂಚನೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಆ ಯುವತಿ:—“ಇಂಥ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮಗೊಳ್ಳೇ ರೂಢಿಯಾಗಿರಬಹುದಲ್ಲವೆ?”

“ಹೌದು; ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ?”

“ನಾನಂತೂ ಇಂಥ ತೊಟ್ಟಿಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದೇ ನೊದಲು. ದೇವರನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಮೋಜಿಗೊಂದು ಬಂದು ಕುಳಿತಿರುತ್ತೇನಿಷ್ಟೇ.”

“ಮತ್ತು ನಿಮಗೆ ಬವಳಿಗಳಿ ಬಂದರೆ?”

“ಬವಳಿ ಬಂದವರು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆತದುದನ್ನೇ ಆಶ್ರಯಹೊಂದು ವಂತೆ ನಾನಾದರೂ ಮಾಡೇನು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಹಾಗೆ ನನ್ನ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಮಗೆ ಬವಳಿ ಬರಲೆಂದು ನಾನು ದೇವರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲೇಬೇಕಾದೀತು.”

ಆ ಯುವತಿಯು ನಕ್ಕು:—“ಮನಸ್ಸೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಫಲವೆನ್ನುವದು ಮಾತ್ರ ಧೂರ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ರೀತಿಯೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.”

ಆಯಿತು! ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳ ಚಕ್ರವು ತಿರುಗಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು! ಒಳ್ಳೇ ವೇಗವಾಗಿ ತಿರುಗಹತ್ತಿತು. ತೊಟ್ಟಿಲು ಒಮ್ಮೆ ಮೇಲೆ ಆಕಾಶಕ್ಕೆ ಹೋ ದರೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನೆಲಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವದು. ಹೀಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ತಿರು ಗಿದವು. ಆಗ ದೇಹಪ್ರಕೃತಿಯ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದಂತೆ ಕೆಲವರು ಗಟ್ಟಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಗಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವರು ಕೇಕೆ ಹೊಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಕೆಲವರು ವೇಗದೊಡನೆ ತಾಳಹಾಕಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಆ ವೇಗವೂ ಗತಿಯೂ ಸಹನವಾಗ ದಾದವೋ ಅವರು ದುಃಖದರ್ಶಕ ಧ್ವನಿಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಮೂರನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ಆ ಯುವತಿಯು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದಳು; ಹಾಗೂ ಚಂದೂನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ, ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಆತನ ಹೆಗಲಮೇಲಿಟ್ಟಳು!

ಚಂದುವು ಕೊಂಚ ಗಾಬರಿಗೊಂಡ ದನಿಯಿಂದ:—“ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿಮಗೆ ಬವಳಿ ಬಂದಿತೇನು?”

ಆದರೆ ಆಕೆಯು ಹಾಗೆಯೇ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಾಗೂ ಕೈಯಿಟ್ಟು: “ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಂದಿದೆ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲೇ ಕಡಿಮೆ ಯಾದೀತು. ಈ ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಕೂಡುವವರು ಬವಳಿ ಸಾವರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರೇ ಆಗಿಂಜೀಕು.”

ಏಳನೇ ಸುತ್ತಿಗೆ ಇವರೋರ್ವರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಹಗ್ಗವು ಕೊಂಚವೇ ಕಟಗರಿಸಿದಂತಾದ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿಸಿತು; ಮತ್ತು ಎಂಟನೇ ಸುತ್ತಿ ಗಂತೂ ನೆಲದಿಂದ ಸುಮಾರು ಲಘುಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಇರುವಾಗಲೇ ಚಂದೂ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಡೆಯ ಹಗ್ಗವು ಪೂರಾ ಹರಿದು ಹೋಯಿತು ಕೂಡಲೆ ತೊಟ್ಟಿಲವು ಆ ಮಗ್ಗಲು ಒಲಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು; ಹಾಗೂ ಕೆಳಗೆ ಚಂದು ವೂ ಅವನ ಮೇಲೆ ಆ ನವ ತುಡಯೂ ಹೀಗೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟರು! ಆದರೆ ಸುದೈವದಿಂದ ಕೆಳಗಡೆಗೆ ಹಸೀ ಹುಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಯಾರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಾಕಲಿಲ್ಲ!

ಆ ತೊಟ್ಟಿಲಜೀಕದ ಒಡೆಯನು ಒಡುತ್ತಲೇ ಇವರ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಅವನು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ಬೈದುಕೊಂಡು ಆ ಅಪಘಾತದ ದುಃಖಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ತನ್ನ ಜೀವಿನೋಳಗಿಂದ ಎರಡು ತಿಕ್ಕೇಟುಗಳ ಹಣ ತೆಗೆದು ಅದನ್ನು ಚಂದೂನ ಕೈಗೆ ಕೊಡಹೋದನು. ಚಂದುವು ಏನೆಂದರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಚಂದುವು:—“ಇಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಅಪಘಾತಗಳಾಗತಕ್ಕವೇ. ಎಂಟು ಸುತ್ತು ಸುತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ನಮಗಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನೋಜನ್ನು ನಾವು ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಈ ತೊಟ್ಟಿಲಜೀಕದೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೂ ದೊರಕದಂತಹ ಈ ಇನ್ನೊಂದು ಒಂಬತ್ತನೇ ಸುತ್ತು ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೊರಕಿತೆಂದೇ ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.”

ಹೀಗೆ ಹೇಳ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಆತನು ಆ ತರುಣಿಯನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ ಹಿಡಿದು ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು. ಅವಳು ಈಗ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯಹತ್ತಿದ್ದರೂ ಚಂದೂನ ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ; ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಅಪಘಾತದಿಂದ ಯಾವ ಭೀತಿಯು ಅನಿಸುವದೋ ಹಾಗೂ ಅದರೊಡನೆಯೇ ಯಾವ ಮೋಜುದೋರುವದೋ, ಅವುಗಳ ಸಂಯೋಗದಿಂದ ಅವಳು ಅಂಜಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ನಗಹತ್ತಿದಳು.

ತೊಟ್ಟಿಲಜೀಕದ ಮಾಲಕನು:—“ತಂಗೀ, ನಾನು ನಿನಗೆ ದೊಡ್ಡ ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದವನೇ, ಆತನು ತನ್ನ ಜೀವಿನೋಳಗಿನ ಸ್ತಂಭ ಸಾಲ್ಪಿನ ಸೀಸೆ ತೆಗೆದು ಅವಳ ಮೂಗಿನ ಬಳಿ ಹಿಡಿದನು; ಹಾಗೂ ಹೇಳಿದನೇನೆಂದರೆ:—“ಇಂದು ಈ ತೊಟ್ಟಿಲದ ಹಗ್ಗ ಹರಿದದ್ದೊಂದು ವಿಶೇಷವೇ ಆಗಿದೆ; ಆದರೆ ಝುರಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಹಲವರಿಗಾಗಿ ಉತ್ತೇಜಕ ವಾಸನೆಯ ಈ ಸೀಸೆಯನ್ನು ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹತ್ತಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಆ ಯುವತಿಯು ಆತನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಆ ಸೀಸೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ತಾನೇ ಮೂರು-ಮೂರು ಸಾರೆ ಮೂಸಿ ನೋಡಿದಳು; ಮತ್ತು ನಗೆಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿ ಚಂದೂನ ಮೂಗಿಗೂ ಹಿಡಿದಳು. ಆತನಿಂದ ಆ ವಾಸನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಎರಡು-ಮೂರು ಶೀನುಗಳು ಬಂದವು. ಆಗ ಆತನು:—“ಭಲೆ! ಸ್ತಂಭ ಸಾಲ್ಪನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನೇನು ಹೆಂಗುಸಿರುವೆನೇ?”

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಹುಡುಗೆಯು:—“ಗಂಡಸರ ಖಂಬೀರತನದ ಡಾಲು ಮೆರಿಸಬೇಡಿರಿ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಗಂಡಸರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನೂ ಹೆಂಗಸರು ತಮ್ಮ ಸೆರೆಗಿನಿಂದ ಒರೆಸಿ ಒಣಗಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಬರುವದುಂಟು.”

ಚಂದೂನು ನಕ್ಕು:—“ಅಥವಾ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹಸಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳೂ ಬರುವದುಂಟು.”

ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗ ಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರಿಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮುಂಚೆ ನಿರ್ಧರವಾದಂತೆ ಕಾಣ ಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಶ್ರಮದ ನಂತರ ಯಾವುದೊಂದು ಚಹದ ಆಂಗಡಿ ಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಪಡೆಯುವುದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಉಸಾರ ಗೃಹವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಟೀಬಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು, ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣಾತ್ಮಕಂಭವಾಯಿತು.

ಆಗ ಆ ತರುಣ:—“ಇಂದು ನೀವು ಆ ತೊಟ್ಟಿಲಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನಿದ್ದಿ ರೆಂದೇ ವಿಹಿತವಾಯಿತು.”

“ಅದೇಕೆ?”

“ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಬವಳಿ ಬರಲು, ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ ಆಶ್ರಯ ಹೊಂದಲು ನನಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಆದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿರದಿದ್ದರೆ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಿನ ಆ ನನ್ನ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಳವೇನೂ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ!”

“ಅದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾರು ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ನಾನು ಅವರ ಅಧಾರವನ್ನು ಪಡೆದೇ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆನಂತಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾಗಿದ್ದರೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?”

“ಎಡಕ್ಕೆ ಆನದೆ ಬಲಕ್ಕೆ ತೊಟ್ಟಿಲದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಆತು ಬಿಡು ತ್ತಿದ್ದೆನು. ತಾರತಮ್ಯ ನೋಡುವುದು ಮನುಷ್ಯಧರ್ಮವಲ್ಲವೇ?”

ಇಷ್ಟು ಮಾತಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದು ಅಡಚಣೆಯು ಪ್ರಾಪ್ತ ವಾಯಿತು. ಪರಸ್ಪರರ ಹಸರು ಗೊತ್ತಾಗದ ಹೊರತು ಭಾಷಣ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಆತಂಕವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಚೋಧನದ ಆಶ್ರಯದ ಹೊರತು ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಎರುವದಿಲ್ಲ. ಮಿಸ್ಟರ, ಮಿಸ್, ಮಿಸೆಸ್ ಹೀಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಂಚೋಧಿಸು ವುದರಿಂದ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುಂಟಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಕೂಡಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ನಗೆ ಮೊಗದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಚಂದುವು:—“ನನ್ನ ಹೆಸರು ಚಂದೂಲಾಲ ಗಂಗಾರಾಮ ವರ್ಮಾ. ನಾನಿರುವ ಸ್ಥಳವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಗರ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗೆ ಚೋಡ್ಯಪುರವು” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ತನ್ನ ವಿಜಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡನ್ನು ಅವಳ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟನು; ಆದರೆ ಆತನು ಕೂಡಲೆ ಅದನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕೊಂಡು, ಘಾಂಟನ್ನ ಪೇನಾದಿಂದ ತನ್ನ ಆಕ್ಷಫರ್ಡಿನ ಹಾಗು ಲಂಡನ್ನಿನ ವಿಳಾಸಗಳನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದು—“ನಾನು

ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಎರಡೂ ಕಡೆಗೆ ಇರುತ್ತೀನೆ. ಟೆಲಿಫೋನಿನ ಡಿರೆಕ್ಟರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ನಂಬರುಗಳು ದೊರೆತಾವು.”

ಆ ತರುಣಿಯು ತನ್ನ ಹೆಸರು “ಮೇರಿ ವೈಡಹಾಲುಸ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು; ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಹತ್ತರ ಛಾಪಿಸಿದ ವಿಜಿಟಿಂಗ್ ಕಾರ್ಡ್ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ತನ್ನ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾಗ ಅವಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಡವರಿಸಿದಳು. ಯಾವ ವಿಳಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಧರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದೇ ಆಕೆಗೆ ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಕೊನೆಗೆ ಆ ಗೊಂದಲದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗುವದಕ್ಕೊಂದು ಅವಳು “ನನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ಯದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಲಂಡನ್ನದೊಳಗಿನ ಮಾರ್ಬಲ್ ಅರ್ಚ್ ಬಳಿಯ ಯಂಗ್ ವುಯಿಮೆನ್ಸ್ ಫ್ರಿಕ್ಲಬ್ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನಿನ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತೀನೆ. ನನ್ನದೇ ಎಂಗಾಗಿರುವ ಟೆಲಿಫೋನಿನ ವಿಳಾಸವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಟೆಲಿಫೋನ ಮಾಡಿದರೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಗಿಯೇ ಏಕಾಗಲೊಲ್ಲದು, ನನಗದನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿಸಬಹುದು.”

“ಆದರೆ ನೀವು ಯಾವಾಗಲೂ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿರುವಿರೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

“ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆ ಫ್ರಿಕ್ಲಬ್ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನಿನ ಒಬ್ಬ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ನನ್ನ ದೂರಿನ ಆಪ್ತಳಾದ ಎಲ್. ಎಸ್. ಪೇರಿ ಎಂಬವಳಲ್ಲಿರುತ್ತೀನೆ; ಆದರೆ ಲಂಡನ್ನಿನ ಹೊರಗೆ ಕೆಂಟಿ ಪರಗಣೆಯೊಳಗಿನ ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಯಿದೆ; ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಾನಿರುವುದು.”

“ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೆಸರೇನು?”

“ಆ ಊರ ಹೆಸರು ‘ನೆವ್ವೆಲ್ ಪೋರ್ಟ್’ ಎಂದು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ‘ಮಿರಾಕಲ್’ ಎಂದೆನ್ನುವರು.”

ಚಂದೂನಿಗೆ ಆ ಎರಡೂ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ತನ್ನ ಜೊತೆಗಾತಿಗೆ ‘ಜೋಡ್ಸ್ ಪುರ= ನವಲಪುರ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿದು ಅನಂದ ಪಡೆಯಲಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನೆನಪು. ಆತನು: “ಶುಕ ತಡೆಯಿರಿ! ಈ ಹೆಸರುಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಸಾಧ್ಯಶ್ಯದ ಎಂಥ ಮೋಜು ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗುಂಟಾಗಿದೆ ಯೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸುವೆನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಮಗೂ ಮೋಜೆನಿಸಿತು. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರು ಮೇರೀ; ಮತ್ತು ಆ ಶಬ್ದದ ಸ್ವಲ್ಪಿಂಗು Mary ಇದಕ್ಕೆ ಬದಲು Merry ಎಂದೇಕಾಗಬಾರದು? ಮತ್ತು ನನ್ನ ಹೆಸರಾದ ಚಂದೂಲಾಲ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಾದರೂ Merry Maker ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ನೆವ್ವೆಲ್ ಪೋರ್ಟ್ ಮತ್ತು ನವಲಪುರ ಈ ಶಬ್ದೋಚ್ಚಾರಗಳ್ಲಿ ನಾವ್ಯು ತೋರುವದಿಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಹೆಸರಿನ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಅದರಂತೆಯೇ ಇದೆ.

ಯಾಕಂದರೆ ಮಿರ್ಯಾಕಲ ಅಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಚಮತ್ಕಾರ; ಮತ್ತು ಜೋಡ್ಯಪುರ ಈ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥವಾದರೂ The wonderful city ಎಂದಿರುತ್ತದೆ!”

‘ಎಂಥ ವಿಚಿತ್ರ ಯೋಗಾಯೋಗವಿದು!’ ಮೇರಿಯೆಂದಳು.

ಬಳಿಕ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ಹೋಗುವದಕ್ಕೆಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಭೂಗರ್ಭದೊಳಗಿನ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು; ಮತ್ತು ಒಂದು ಜಂಕ್ಯನ್ನಿಗೆ ಇಳಿದ ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬೀಡಾರಗಳ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟರು. ಆಗ ಚಂದುವು:— “ನಿಮ್ಮ ನನ್ನ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯ ಯೋಗಾಯೋಗಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಿದಿರಾ? ಅಂತೆಯೇ ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಯೋಗಾಯೋಗ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಮಾತಾಡುವದೊಳಿತು. ಅದರಿಂದಲೇ ಕೇಳುವೆನೇನಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ನನ್ನ ಪುನರ್ಭಟ್ಟಿಯ ಯೋಗಾಯೋಗವು ಮತ್ತೆ ಯಾವಾಗ ಒದಗಿ ಬಂದೀತು?”

ಮೇರಿ:—“ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಮಾತಿನ ಹವಾಲಿಯನ್ನು ಯೋಗಾಯೋಗದ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದರೆ ನಡೆಯಲಾರದು. ನಾನು ಇನ್ನು ೧೫ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತೇನೆ. ನೀವಾದರೂ ಇರಬಹುದು; ಮತ್ತು ಯು. ವು. ಪ್ರಿ. ಅ. ವಿಳಾಸದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಟೀಲಫೋನ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಿಂದ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದೇನಲ್ಲ!” ಎಂದಂದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಶೇಕ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ದಾರಿಹಿಡಿದು ಹೋದರು. ಆ ಮುಂದೆ ಏನಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಈ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಸ್ಥಳವನ್ನೇಕೆ ಆಕ್ರಮಿಸಬೇಕು?

ಒಂದು ಹೆಣದ ಪಂಚನಾಮ.

ಇಂದು ನಂದಭುವನದ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ನಡುವಿನದೊಂದು ಪ್ರಶಸ್ತಾದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಣದ ಸಲುವಾಗಿ ‘ಜ್ಯೂರಿ’ಯು ಕಲಿತಿತ್ತು! ಆ ಹೆಣವು ಮತ್ತಾರದೂ ಆಗಿರದೆ, ಚಂದೂನ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯದಾಗಿತ್ತು. ಆ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಮರಣವು ಎಲ್ಲಿ, ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಯಿತು? ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೊಂದು ಅಸಘಾತದ ಕಾರಣವಾಯಿತೇ, ಅಥವಾ ಅತ್ಯಹತ್ಯೆಯದಾಗಿದ್ದಿತೇ; ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರಾದರೂ ಕೊಲೆಗೆಯ್ದರೇ ಇದರ ಇತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಇಂದು ಆ ಜ್ಯೂರಿಗಳು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಜ್ಯೂರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಡಾ. ಜಾಲಂದರನೂ ಡಿ. ಇ. ಬನ್ನೀ ಧರನೂ ಮುಂದಾಳಾಗಿದ್ದರು. ಇಂದು ಚಂದುವು ತನ್ನ ಗುರುಗಳನ್ನು

ಮೋಟರಿನಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗರ ಸರೋವರದ ಬಳಿಯ ತಮ್ಮ ದೊಡ್ಡ ತೋಟ ತೋರಿಸಲು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಆತನು ಒಂದು ಪ್ರಹರದ ವರೆಗೂ ಮರಳಿ ಬರುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಂಬಿಯಾದರೂ ತನ್ನ ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಇಂಥ ನಿರ್ನೇಧ ಸಮಯವನ್ನು ಕಂಡೇ ಆ ಜ್ಯೂರಿಯನ್ನು ಕೂಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಬೇತು ಆಯತ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಾದರೂ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವರಿಗದು ಸಮ್ಮತವಾಯಿತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಚಂದೂನ ಮನಃ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಡಾ. ಜಾಲಂದರ ಹಾಗೂ ಬನ್ನೀಧರರೊಡನೆ ನಡು ನಡುವೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಚಂದೂನಿಗೆ ದೋಷ ಕೊಡುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮೂವರದೂ ಒಮ್ಮತವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಚಂದೂನನ್ನು ಮತ್ತೆ ದಾರಿಗೆ ತರುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಭರವಸೆಯು ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರೆದುರು ಹೇಗೆ ಮಾತು ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗಡಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಚಂದೂನ ಕೃತ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವೆಂತಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಭಾಗದ ದೇವರೆಂದೇ ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾಡಲಿ; ನಾವು ಆತನಿಗೆ ಅಡ್ಡಿ ಮಾಡಬಾರದು; ಅವನನ್ನು ನೋಯಿಸಬಾರದು; ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯು ಬದಲಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ, ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಹಾಗೂ ಆಶೆಗಳಿಂದ ಸರ ಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಅವಕೃಪೆಯನ್ನು ಚಂದುವಿಗಿಂದೂ ತೋರ ಗೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೇನೆಂದರೆ:—
 ‘ಎಲೇ, ನೀನವನಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಡುವಂತೆ ಏನನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಅನ್ನಬೇಡ. ನಮ್ಮ ಚಂದುವು ಮೃದುಮನಸ್ಸಿನವನಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಜೀವಾಳಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೊಳಗಿನ ಯಾರದಾದರೂ ಮಾತಿನ ಮೊನೆ ನೆಟ್ಟಿತೆಂದರೆ, ಆತನ ಸ್ಥಿತಿಯು ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೆಟ್ಟೀತು. ಆತನು ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಂತದ ಸತ್ಯಾನಾಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಈಗ ಮಾಡತಕ್ಕ ದ್ದೇನಿದೆ! ಆತನು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ನಮ್ಮ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿ, ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಾದರೂ ಇರುವನಲ್ಲವೇ? ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಮೈಗೆ ಬೂದಿ ಬಡಕೊಂಡು ತಾನೇ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹಿಮಾಲಯದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕಿತ್ತು? ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಗುರುವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿ, ಮನೆ ಮಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲೇ ಕೊನೆಗಂಡದ್ದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವಲ್ಲವೇನು?’

ಸರಸಾಹೇಬರು ಮತ್ತೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೇನಂದರೆ:—“ನಮ್ಮ ಚಂದು ವನ್ನು ಈ ಜಂಜಾಟದಿಂದ ಹೊರಹೊರಡಿಸಲು ಯಾರಾದರೂ ನನಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಪೂರೈಸೇನು. ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇನು; ಆದರೆ ಅಂಥ ಉಪಾಯವನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ತಿಳಿ ಸುವವರೆಗೆ ಸುಮ್ಮನಿರದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಗತಿಯೇ ಇಲ್ಲದಾಗಿದೆ.”

ಆದರೆ ಸರ ಸಾಹೇಬರನ್ನು ಚರ್ಚೆಗಾಗಿ ಸಮಕ್ಷ ಕರೆದು ಆ ಉಪಾಯ ತಿಳಿಸುವ ಸಮಯವಿಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂಬದನ್ನರಿತು, ಡಾ ಜಾಲಂದರ ಹಾಗು ಬನ್ನೀಧರರು ಆ ಮಾತನ್ನು ಮಾಸಾಹೇಬರೆದುರು ತೆಗೆದರು. ಅವರು ಅದನ್ನು ಸರಸಾಹೇಬರೆದುರು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗಂಡನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ತಮ್ಮ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ನಾನಿದು ವರೆಗೆ ಚಂದೂನ ಮನ ನೋಯುವಂತಹ ಯಾವ ಕೃತ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಾವಿನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ನಡೆದೀತು? ಅದದ್ದು ಹೇಗಾ ಯಿತು? ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಉಪಾಯವೇನು? ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದರೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಡವೇ?”

ಅದಕ್ಕೆ ಸರಸಾಹೇಬರು:—“ಹಾಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ನಾನೆಂದು ಬೇಡವೆಂದಿದ್ದೇನೆ? ಆದರೆ ಚಂದುವು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಟ್ಟು ಕೊಡದಂತಾಗಿ ದ್ದಾನೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಏನೂ ಹೊಳೆಯುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಯಾವ ಉಪಾಯವನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂದಬಳಿಕ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತೇನು ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು?”

ಮಾಸಾಹೇಬರು:—“ಇಂದು ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೊಂದು ಯೋಚನೆ ಹೊಳೆ ದಿದೆ. ಮತ್ತೂ.....”

“ಮತ್ತೆ ಯಾರಿಗೆ?”

“ಡಾ. ಜಾಲಂದರ ಹಾಗು ನಮ್ಮ ಬನ್ನೀ ಇವರಿಗೂ ಈ ವಿಚಾರವುಂಟಾ ಗಿದೆ. ಅವರು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಚ್ಚುಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂ ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾದರೂ ನಿಮ್ಮ ಸಿದ್ಧತೆಯಿದೆಯೇ?”

ಸರ ಸಾಹೇಬರು ನಕ್ಕು:—“ಇದೇನು ಕೇಳುವಿರಿ ಮಾಸಾಹೇಬ? ನಾನು ಇಂಥ ಮಾತಿಗೊಂದಾದರೂ ಹಿಂದೆಗೆಯುವೆನೇ?”

“ಒಳ್ಳೇದು. ಇನ್ನೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕಲೆಯುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ನೀವು ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಮಸ್ತ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿಮಗೆ ಅದು ಒಗ್ಗುವ

ದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದನ್ನು ಆ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವಿರಂತೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆಯೇ?”

“ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೋ.”

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಸರಸಾಹೇಬರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಆ ಜ್ಯೂರಿಯು ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಮೆಂಬರರು ಸುಗಂಗಾರಾಮ, ಮಾಸಾಹೇಬ, ಡಾ. ಜಾಲಂದರ ಮತ್ತು ಬನ್ನೀಧರ ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲರಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ ಆ ಕೋಣೆಯ ಕದವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟು ಸುಂದ ಚಲಕಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು; ಹಾಗೂ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಹೊರತು ಯಾರಿಗೂ ಅಟ್ಟದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯಬೇಡಿರೆಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ, ಮಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ಆಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಪಹರೆಗೆಂದೇ ಕೂಡಿಸಿದರು.

ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಬನ್ನೀಧರನೇ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಆತನು: —“ಸರಸಾಹೇಬ, ನಾವು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಏನು ವಿಚಾರ ಮಾಡ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂಬದನ್ನು ಮಾಸಾಹೇಬರು ತಮಗೆ ತಿಳಿಸಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು. ನಾನು ಈಗ ತಮಗೆ ತಿಳಿಸುವದಿಷ್ಟೇ, ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಾನು ಅವ್ಯಾಪಾರೇಷು ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಸಿರುತ್ತೇನೆಂದು ತಾವು ತಿಳಿಯಕೂಡದು. ಚಂದೂನಿಗಾಗಿ ಹಾಗೂ ತಮಗಾಗಿ ನಾನು ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ಹಾಕಿರುವದೇನೋ ನಿಜವು; ಆದರೂ ನನ್ನ ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸದೊಳಗಿನದೊಂದು ಕೆಲಸವೆಂದೂ ನಾನು ಇದ ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಿಸಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ಅದು ಹೇಗೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಬೇಗನೆ ತಿಳಿಸಲಿರುವೆನು; ಆದರೆ ನಾವು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿರುವುದು ಚಂದೂನ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ “ತರ್ಕಿತ ವರ್ತನದ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಕಲೆತಿರುತ್ತೇವೆ. ಆ ವರ್ತನವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸದೋಷವಿರುವದರಿಂದ ಅದರಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸು ನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ರೋಗಿಷ್ಯ ಬದಲಾವಣೆಯಾದ ಹೊರತು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂಬದಕ್ಕೆ ತಾವು ಒಪ್ಪುವಿರಷ್ಟೇ?”

“ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಕೆಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಬೇರೆ ಯಾರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ದೋಷ ಕೊಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ನಾನು ಈಗಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.”

“ಒಳ್ಳೇದು; ಆದರೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಡಾಕ್ಟರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನೆಂಬದನ್ನು ತಾವು ಮೊದಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.”

ಆದಕ್ಕೆ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಡಾ. ಜಾಲಂದರನು:

“ನಾವು ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಹಾಗು ಏನೇನು ಘಟಿಸಿತೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಚಂದೂನ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು-ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಮಾಸಾಹೇಬ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇನು ನೆನಪಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ನೋಡೋಣ.”

ಮಾಸಾಹೇಬ: —“ಚಂದುವು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಸಾಸಾದ ತಂತಿಯು ಆ ಬುಧವಾರ ದಿವಸ ಬೆಳಗಿನ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಬಂತು. ಆ ಮುಂದಿನ ರವಿವಾರ ದಿನದ ಸಂಜೆಯ ಮಾತೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಅಂದು ಸಂಜೆಗೆ ಔತಣವಾಗುವುದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನಗೇನೂ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಐದುಗಂಟೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾನು ಬಿಂಬೆಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ಚಂದೂನ ಮೋಟರು ತಕ್ಕೊಂಡು ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗು; ಹಾಗು ಶರಯೂಳ ಮುಂಗೈಗೆ ಮುತ್ತಿನ ಬಳೆಗಳು ಯಾವ ಅಳತೆಯವು ಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅಳತೆ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಾ; ಆದರೆ ಆಗ ಬಿಂಬೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ‘ಅಣ್ಣನು ಹೋಗಬೇಡೆಂದನು. ಮೋಟರು ತನಗೇ ಬೇಕಾಗಿದೆಯಂತೆ’ ಆತನ ಈ ನೆವವು ಸಟೆಯಾದುದು. ಅವನಿಗೆ ಶರಯೂಳ ಕೈ ಅಳತೆ ತರುವುದೇ ಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ನಾನೇ ಹೋಗಿ ಆತನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದೆನು. ಆಗ ಆತನು ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮದುವೆಯ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಬೇಡಿರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದನು! ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನು ವ್ಯಗ್ರನೂ ತ್ರಸ್ತನೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಕಂಡನು. ಅದರಿಂದ ನಾನು ಆಗ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನೂ ಅನ್ನದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬಂದೆನು. ಆ ಮೇಲೆ ಔತಣದ ಜನರು ಕಲೆಯ ಹತ್ತಿದರು. ಆ ಕೂಡಲೆ ನಾನು ನಡು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನಿ ಕೈಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ತೊಡಗಿದೆನು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವಿದೇಶೀ ಪದ್ಧತಿಯ ಔತಣವಿದ್ದಿತೆಂದರೆ, ನಾನು ನಡುಮನೆಯ ಈಚೆಗೆ ಇಣುಕಿ ಕೂಡ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ನನ್ನಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಆ ವಿಕಟಹಾಸ್ಯ-ಪ್ರಲಾಪಗಳನ್ನೂ ಆ ಮಧ್ಯದ ಸೀಸೆಗಳ ಬೆಣೆ ಹಾರುವದನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಔತಣದ ನಂತರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದೂನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವ ಅವಕಾಶವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದು ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಾತನಾಡುವದಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ನೆವವೂ ಇದ್ದಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಚಂದೂನಿಗೆ ತಂಬಾಕದ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಬವಳಿ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಅದಾರೋ ಅಂದರು; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳದವರೇ ಮತ್ತೆ ಅಂದರೇನೆಂದರೆ, “ಚಂದೂಲಾಳರು ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಮಲ

ಗಿದರು; ಹಾಗೂ ಅವರನ್ನು ಮಲಗಿಸಿ ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋದರು.' ಅಂದ ಬಳಿಕ ಆಗ ನಾನೇಕೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆತನ ನಿಮ್ಮ ಕೆಡಿಸಿ ಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ? ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಆತನು ದಿನದಂತೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಚಹ ಕುಡಿದನು; ಆದರೆ ಅಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮಾಲಿ ಕನ್ನನು ಆತನದೆಂದು ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರಿಕ ನಿರೂಪ ತಂದನು. ಬಳಿಕ ನಾನೇ ಭದ್ರೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಚಂದೂ ಮತ್ತು ಆ ಬೈರಾಗಿ ಇವರ ಗಂಟುಬಿದ್ದಿತ್ತು!"

ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನು ಆಗ ಸರ ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ "ತಾವು ತಮ್ಮ ನೆನಪನ್ನು ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ."

ಸರ ಸಾಹೇಬರು "ಅಂದಿನ ಔತಣಕ್ಕೆ ಜನರು ಕಲೆಯುಕತ್ತುವವರೆಗೆ ನಮ್ಮ ಚಂದೂ ಒಳ್ಳೇ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿದ್ದ. ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಟಪಾಲನ್ನು ಆತನೇ ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ನಾನು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದೆನು. ಬಳಿಕ ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೋದೆನು; ಯಾಕಂದರೆ ಆ ಸರಿಜೋಡಿಯ ಗಳಿಯರ ಮೋಜಿನ ಔತಣವದು! ನನ್ನಂಥ ವಯಸ್ಸಾದವನು ಅವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬನೇ. ಅದ ರಿಂದ ಕಮಿಷನರ ಸಾಹೇಬರ ಭೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಭೋಜನಗಳ ನೆವ ಮಾಡಿ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಹೊರಟೆನು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದುವಿಗೆ ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯಿಂದ ತುಸ ಬವಳಿ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬದು ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಿತು; ಆದರೆ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ನಾನು ಆತನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಚಾರಣೆಗೆಂದು ಹೊರಡುವ ಮೊದಲೇ ಆತನು ದಿನದಂತೆ ಬೆಳಗಿನ ಚಹದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ಹಾಜ ರಾಗಿದ್ದನು. ಬಳಿಕ ಆತನು ಭದ್ರೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಮಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದ. ಆ ಮೇಲೆ ನಾವೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದೆವು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಿ ರಲು, ಎಲ್ಲವೂ ವಿಪರೀತವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು! ಆದರೆ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಕೆಡಲಿಕ್ಕುಂ ಟಾದ ಕಾರಣವು ದೇವರಾಣಿಯಾಗಿಯೂ ಇದುವರೆಗೆ ನನಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಏನೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ."

"ಸಿಗರೇಟಿನ ಹೊಗೆಯಲ್ಲ; ವಿಲಾಯತೀ ತಂತಿ!" ಜಾಲಂದರನಂದನು.

"ವಿಲಾಯತೀ ತಂತಿಯೇ? ಮತ್ತು ಆದೇತರದು? ಯಾರದು? ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿಯಂತೂ ಆ ಬುಧವಾರವೇ ಬಂದಿತ್ತು!"

"ಅಹುದು; ಆದರೆ ಅಂದು ಸಂಜೆಯ ಔತಣದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಆ ತಂತಿ ಬಂದಿತು. ಅದು ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿದೆಯೇ? ಚಂದುವಿಗೆ ಬವಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ ಎಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ನಾನೇ ಆತ ನೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಿ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಸಾವರಿಸಿ ಹಿಡಿದೆನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ

ಆ ತಂತಿಯ ಕಾಗದವು ನನಗೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದೆಂದು ಚಂದುವು ಅದನ್ನು ಮುದುಡಿ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಅದರ ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಡಿ. ಇ. ಬನ್ನೀಧರರೇ ತಿಳಿಸುವರು ”

ಬನ್ನೀಧರ:—“ಸರಸಾಹೇಬ, ಮಾಸಾಹೇಬ, ಯಾವುದೊಂದು ಸಂಗತಿಯು ಕಾಣಿಸುವಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ತಂತಿಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಡಾಕ್ಟರರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಇವರಿಗಾದರೂ ಆ ತಂತಿಯ ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರ ಅನುಮಾನವು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾಯಿತು. ನಾನು ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತಂತಿ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ನಕಲು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದೆನು. ಇದೋ ನೋಡಿರಿ, ಆ ನಕಲು. ಓದಿ ಹೇಳುವೆನು ಅದ ರೊಳಗಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು.”

ಸರ ಸಾಹೇಬ-ಮಾಸಾಹೇಬಂಜ್ಜರೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರೆದರು. ಆಗ ಬನ್ನೀಧರನು ಅದನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದನು: “ಚಂದೂಲಾಲ, ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬೇದವೆನಿಸುವವೇನಂದರೆ. ಮೇರೀ ಪೊಡಹಾಲುಸಳು ನಿನ್ನೆ ನಸಕಿನಲ್ಲಿ ಮೂರೂವರೆ ಗಂಟೆಗೆ ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅವಳನ್ನು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹುಗಿಯಲಾಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಹೃದಯವಿಕಾರದಿಂದ ಮರಣವೂದಗಿತು. ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅವಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು! ಸರ ಸಾಹೇಬ, ಈ ತಂತಿಯ ಅರ್ಥವೇನೆಂಬದನ್ನು ನೀವು ಹೇಳಬಲ್ಲೀರಾ?”

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಪತಿಗೆ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ:—“ನೋಡಿದಿರಾ, ನಿಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವನ ಆಟಗಳನ್ನು! ನೀವು ಕಿಮಾನಪಕ್ಷ ೫೦-೬೦ ಸಾವಿರ ರೂ. ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿರಿ. ಆತನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದದ್ದೇನೂ ವಿಶೇಷವಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವಳಾರೋ ಖೋಡಿ ಹೆಗಸು ಸತ್ತದ್ದರಿಂದ ಅವಳೊಡನೆ ಆಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ನಿಮ್ಮ ಮಗನ ಲಗ್ನದ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಾಪಾಸಾಯಿತೆಂಬ ದುಃಖದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಆತನು ಸರ್ವಸಂಗಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿ ಬೈರಾಗಿಯಾಗಲು ಸಿದ್ಧನಾದನು! ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಮೊದಲಿಗೇ ಚಂದುವನ್ನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಡಿರೆಂದು ನಿಮಗೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿವೆನು. ನಮಗೆ ಆ ಸುಡುಗಾಡು ಐ. ಸಿ. ಎಸ್ ಏತಕ್ಕೆ ಬೇಕು; ಮನೆಯ ಮಗನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆ?”

“ಒಳ್ಳೇದು. ಮಾಸಾಹೇಬರು ಈಗ ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಎನ್ನಿ, ಆದರೇನೋ ಬನ್ನೀಧರಾ, ಆ ತಂತಿಗೂ ಮತ್ತು ಗುರುವೆಂದು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದ

ಆ ಬೈರಾಗಿಗೂ ಸಂಬಂಧವೇನು?”

“ಸಂಭವವಿಷ್ಟೇ, ಆ ಬುಧವಾರ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಚಂದುವು ಕೊಂದಿದ್ದ ಹಕ್ಕಿ ಯ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ಆ ಕೂಗಿಗೆ ಶಪಿಸಿದ್ದನು; ಮತ್ತು ಆ ಶಾಪವು ಈ ತಂತಿಯಿಂದ ಆ ಔತಣದ ದಿನ ಸಂಜೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಫಲಿಸಿದ್ದೇ ಯೋಗಾ ಯೋಗವು!”

“ಆದರೆ ಎತ್ತಿದ್ದ ಆ ವಿಲಾಯತೀ ಬೋಡಿ ಹೆಂಗುಸನ್ನು ಈ ಬೈರಾಗಿಯು ಈಗ ಮುಕ್ತ ಜೀವಂತಗೊಳಿಸಿ ಚಂದುವಿಗೆ ಕೊಡುವನೇನು? ಮತ್ತು ಆ ಚಮತ್ಕಾರವು ಘಟಿಸುವ ವರೆಗೆ ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಕಾಟವು ನಮ್ಮೀ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿರತಕ್ಕುದೇನು?” ಮಾಸಾಹೇಬರು ಒಳ್ಳೇ ಕಳವಳದಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನಿಮಗದರ ಚಿಂತೆ ಬೇಡ. ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ವಾಡೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊರಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ಚಂದುವಿನದೇ ಏಕೆ, ನಿಮ್ಮಗಳದಾರದೂ ಸಹಾಯಬೇಕಿಲ್ಲ. ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವೆನೆಂಬದನ್ನು ಇಲ್ಲಂದಿಲ್ಲೇ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿಸುವೇ ತಿಳಿಸೇನು; ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನ್ನೊಡನೆ ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಮಾತ್ರ ಮನೆಯ ಮೂಲಕತನವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ಮೆರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಬೇಕು.”

“ಆದರೆ ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಹೇಳ-ಕೇಳುವುದರಿಂದಲೇ ಚಂದುವು ತನ್ನ ಆಯ್ಕೆ ಸಿ ಎಸ್ಸಿಗೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನೇ? ಅವರ ಉಪಟಳದಿಂದಲೇ ಆತನು ಆಜನ್ಮ ಪ್ರಹೃಚರ್ಯದಿಂದಿರುವ ಶಪಥಮಾಡಿದನೇ?”

“ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅದಾವುದನ್ನೂ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳು ಅರಿಯರು. ಅದೆಲ್ಲ ಚಂದೂನ ಹೇಡಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಪ್ರತಾಪವು! ಆದರೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರ ಹೊರಡವ ಹೊರತು ಚಂದುವನ್ನು ಹಾದಿಗೆ ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಯಶಸ್ವೀಯಾಗಲಾರವು.”

“ಆದರೆ ಆದಕ್ಕೆ ಚಂದೂನ ಋಷಿಯ ಸಮ್ಮತಿ ಹೇಗೆ ದೊರೆತೀತು?” ಎಂದು ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಕೇಳಲು,

“ಅದನ್ನು ಈಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಮುದ್ದೇಮಾಲಿನೊಡನೆ ಗೊತ್ತಾದೀತು. ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಂದಲೇ ಸಾಯತಕ್ಕವರಿದ್ದಾರೆ; ಮತ್ತು ಆ ಬಗೆಯನ್ನು ಚಂದುವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡನೆಂದರೆ, ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಸ್ಥಳಾಂತರಕ್ಕೆ ಆತನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಸಮ್ಮತಿಯಿತ್ತನಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಇವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ದಬ್ಬಲಿಕ್ಕಾ ನೆರವಾದಾನು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಪುನಃ ದಾರಿಗೆ ಬಂದಾನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ

ನಿಮಗಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅಶೆದೋರುವದೆಂದೆನ್ನಿ” ಮಾಸಾಹೇಬರು ಕಕ್ಕುಲಾತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದರು.

ಡಾ. ಜಾಲಂಧರನು:—“ಹೀಗಾಗುವ ಸಂಭವವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಆ ಸಂಭವವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಉಡಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಸಂಗತಿಗಳು ಕೆಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬಗೆಯಿಂದ ಫಲಿಸುವದನ್ನ ವಲಂಬಿಸಿತು.”

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು:—“ಭಲೆ! ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ, ನಿಮ್ಮ ಈ ಚಂದೂನ ಮಾನಸಿಕ ರೋಗದ ನಿಧಾನವು ಯಾವನೊಬ್ಬ ದರ್ಬಾರೀ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯನ ಭವಿಷ್ಯದಂತಿದೆಯೆನ್ನ ಬೇಕು.”

“ಸರಸಾಹೇಬ, ಅದು ಹೇಗೆ? ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ.”

“ಅದು ಹೀಗೆ: ಸಂಭವವು ನಿಜವೆಂದು ಎನಿಸಿ ಅಸಂಭವವು ಮನಗಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ನೀವು ಭವಿಷ್ಯವಾದಿಗಳೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾದೀತು! ಆದರೆ ಸಂಭವವೇ ಸುಳ್ಳಾದರೆ ಅದರ ದೋಷವು ಬೇರೆ ಕೆಲ ಸಂಗತಿ ಘಟಿಸುವದರ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವದು! ಅಂದರೆ ಮುಣುಗಿದರೆ ಕಪ್ಪೆ; ಹಾಗು ಹಾರಿದರೆ ಕಾಗೆ! ರೋಗವು ಗುಣವಾದರೆ ತನ್ನ ಔಷಧಿಯಿಂದ; ಗುಣವಾಗದೆ ಸತ್ತರೆ ರೋಗಿಯ ಕುಪಥ್ಯದಿಂದ! ಎಂಬಂತೆ.”

ಜಾಲಂದರ:—“ಹಾಗಾದರೆ ನಾನೀಗ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಚ್ಚಿಯೇ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ನಿಮಗದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಯವು ಮಾತ್ರ ಇರಬೇಕು. ಯಾಕಂದರೆ, ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಪಘಾತವಾದ ಆ ದಿನದಿಂದ ಈ ಅಘಟಿತಘಟನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಹತ್ತಿದೆನು. ಚಂದುವು ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ನಾನು ಅವನ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ ಈ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದಂತೂ ಸರಿಯೇ; ಆದರೆ ಜೀವನಶಾಸ್ತ್ರ-ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಭ್ಯಾಸ ಎಂಬ ಉಭಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನಾನಾ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ.”

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ನಕ್ಕು:—“ಆ ಎರಡೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಡಬಲ್ ಗುಂಡು ಡಾಕ್ಟರಿಯ ಒಂಟಿ ನಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಹಿಡಿಯುವದಪ್ಪಾ!”

ಮಾಸಾಹೇಬ:—“ಡಾಕ್ಟರಸಾಹೇಬ, ನಿಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಸಂತೆಯ ಮಾತುಗಳು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇದರೊಳಗಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ಚಂದೂನ ರೋಗವು ಗುಣವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಮಾತು ಹೊರಬೀಳುವದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡುವ ಸಲುವಾಗೆಂದೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಸಂಭಾಷಣ ಕೇಳುತ್ತ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ.”

ತ್ತಿರುವೆನು. ಈಗ ನನಗಾದರೂ ಬೇರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ.”

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವೂ ತುಸ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ಅದೇಕೆ ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ? ಶಾಸ್ತ್ರವೆಂದರೆ ಅದೇನೂ ಅಷ್ಟು ಗೂಢವಿರುವದಿಲ್ಲ. ಜೀವನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ನೋಡಿರಿ. ನಾವು ಆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಗಡಚಾದ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣ; ಆದರೆ ಶರೀರ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸು ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಆಗಿರದಿದ್ದರೂ ಒಂದರ ಪರಿಣಾಮವು ಇನ್ನೊಂದರ ಮೇಲಾಗುತ್ತದೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

ಮಾಸಾಹೇಬ: “ಅದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹಟಮಾರಿ ಹುಡುಗ ನನ್ನು ಉಪವಾಸ ಕೆಡವಿದರೆ ಆತನ ಹಟವು ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಆತನ ಮನಸ್ಸು ದಾರಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಹುಡುಗನ ಮನಸ್ಸು ಅಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿತೆಂದರೆ ಅವನು ಹಸಿವೆ-ನೀರಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಮರೆಯುತ್ತಾನೆಂಬದು ನಿಜವಷ್ಟೇ?”

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವು ಒಳ್ಳೇ ಸಮಂಜಸ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿರಿ. ಶರೀರದ ಹಾಗು ಮನಸ್ಸಿನ ಸಂಬಂಧವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುವುದೋ ಹಾಗೆ ಯೇ ಮನಸ್ಸಿನ ಯಾವ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಗುಣಧರ್ಮಗಳಿರುವವೋ ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಉಂಟಾಗುವವು.”

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದರೂ ಅಡಮುಟ್ಟಿ ಅತಿಕ್ರಿಯೆ! ಅದ ರಿಂದ ಅವರು ‘ಡಾಕ್ಟರ, ಮನಸ್ಸಿನ ಗುಣಧರ್ಮವೆನ್ನುವಿರಲಿ! ಅವು ಯಾವವು?’

“ಗುಣಧರ್ಮಗಳೆಂದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಡುವದು, ತರ್ಕಮಾಡುವುದು; ಅನುಮಾನ ತಾಳುವುದು! ಇತ್ಯಾದಿ.”

ಬನ್ನೀಧರ:—“ನಿಜವು. ನಮ್ಮ ಪ್ರೋಲೀಸ ಕೆಲಸದ ಅನುಭವದಲ್ಲಂತೂ ನಾವು ಇದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮನುಷ್ಯನಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತೇವೆ ಮನುಷ್ಯನು ವಿಚಾರವುಳ್ಳ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬುದ್ಧಿಪ್ರಧಾನ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಎಂಬ ಮಾನವನ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ದಿಟವಾಗಿರುವುದು.”

“ಇನ್ನವೆಕ್ಕರ ಸಾಹೇಬ, ನಿಜ.” ಜಾಲಂದರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:—“ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೋಲೀಸ ಜನರಂತೆಯೇ ನಮ್ಮ ಡಾಕ್ಟರ ಜನರಾದರೂ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯ ವಿತ್ತು ರೋಗದ ನಿದಾನ ಹಾಗು ಔಷಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ.....?”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀವು ಏನನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವಿರಿ?” ಬನ್ನೀಧರನು ನಡುವೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

“ನಾವು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಭಾವನೆಯ ವರ್ಚಸ್ತವುಂಟಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಬೇರೆ ರೋಗಿಗಳಿಗಿಂತ ಮನೆಯ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರನ ಪ್ರೇಮವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ರೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಔಷಧೋಪಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ನಾವು ಆ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅಡ್ಡ ಬರಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಔಷಧ, ಅನುಪಾನ ಬರೆದು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಬಸ್ವೀಧರಸಾಹೇಬ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೋಲೀಸ ತಪಾಸಣೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀವು ಸ್ವತಃ ವಿಕಾರವಶವಾಗದಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮ ತಪಾಸಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಪರಾಧಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಜನರು ಬಂದಾರೋ ಅವರೆಲ್ಲ ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟೇ, ತರ್ಕಮಾಡಿಯೇ, ಅನುಮಾನತಾಳಿಯೇ ನಡೆಯುವರೆಂದು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಬರುವದೇನು?”

“ಛೇ ಛೇ! ಆ ಮಾತೇ ಎತ್ತಬೇಡಿರಿ! ಮನುಷ್ಯನು ಭಾವನಾವಶನಾಗದೆ ಕೇವಲ ಬುದ್ಧಿಪ್ರಾಮಾಣ್ಯನೆಂದು ನಡೆದರೆ, ನಮ್ಮ ಪ್ರೋಲೀಸರ ಕೆಲಸವೂ, ಲೋಕದೊಳಗಿನ ಗುಹ್ಯ-ಅಪರಾಧಗಳೂ ಅರ್ಥಕ್ಕರ್ಥ ಕಡಿಮೆಯಾದಾವು”

“ಹಾಗಾದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯ ಉಪಯೋಗವನ್ನೇ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲೆಂದು ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಿರಾ?”

“ಛೇ! ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲ. ಆತನು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವನು; ಆದರೆ ನೊಟ್ಟು ನೊದಲು ಭಾವನಾವಶನಾಗಿ ಬಳಕೆ ಏನು ಮಾಡುವುದು, ಏನು ಸಾಧಿಸುವುದು, ಏನು ತ್ಯಜಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ್ದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸುವನು. ನಂತರ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಆ ಧೈಯಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವನು.”

“ನಮ್ಮ ವೈದ್ಯಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶರೀರದ್ದೇ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಗುವದು. ಅದರಿಂದ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವೆಂದರೆ, ಮೊದಲು ಶರೀರದ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ನಾವು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾರದ ಪತ್ತೆ ಹತ್ತುವುದು. ಬಳಿಕ ನಾವು ಶರೀರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿನ ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೇ ಶೋಧ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಮೊದಲೇ ಮನೋರೋಗದ ರೋಗಿ ಬರುವನೋ, ಆಗ ಆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡುವುದು ಬಹು ಕಠಿಣವಾಗುತ್ತದೆ; ಹಾಗೂ ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಿಜವಾದ ಡಾಕ್ಟರನಿಗೆ ಜೀವನ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನಸಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

ಆಗ ಸರ ಸಾಹೇಬರು:—“ಎಲೋ, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಮಹಾ ಮಹಾ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೇ ಗಂಟು ಬಿದ್ದಿರಿ; ಆದರೆ ನೀವಿನ್ನು ಈ ಗುಂಭವಾದ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ ನಮ್ಮ ಚಂದೂನ ಬಗ್ಗೆ ನೀವೇನು ಅನ್ನುವಿರೋ, ಅದನ್ನಷ್ಟೇ ನಾವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಬುದ್ಧಿವಾದಿಯಾದ ಬನ್ನೀಧರಾ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾವಾದಿಯಾದ ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರ ನೀವು ಏನು ಹೇಳುವಿರೋ, ಹೇಳಿರಿ ನೋಡೋಣ!”

ಜಾಲಂದರ—“ಚಂದುವು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹೇಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟನೆಂಬ ದನ್ನು ಈಗ ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಂದುವು ಇತ್ತ ತುಬಾಕಿ ಹಾರಿಸಿ ಆ ಪಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡಹಿದನೋ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ತ ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗೆ ಆತನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ವರಿಸಿದ್ದ ಆ ಮೇರಿಯು ಸತ್ತು ಹೋದಳು! ಈ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಚಂದುವು ಕಾರ್ಯ ಕಾರಣಭಾವದಿಂದ ಸಂಧಿಸಿದನು ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನೋಡುವದು ಬುದ್ಧಿಯ ವೊದಲನೇ ಕೆಲಸವಿದೆ; ಆದರೆ ಮೇರಿಯು ಪ್ರಥಮದಲ್ಲೇ ಆತನ ಪ್ರೇಮವಿಷಯವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಮೂಲಕ ಯಾವುದೊಂದು ಭಾವನೆಯು ಆತನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದ್ದಿತೆಂದೇ ಈ ಕಾರ್ಯಕಾರಣಭಾವವನ್ನು ಸಂಧಿಸುವದು ಚಂದುವಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು; ಆದರೆ ಅದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಭೂಕಂಪವಾದ ಸುದ್ದಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಚಂದುವು ತನ್ನ ಅ ಬೇಟೆ ಹಾಗೂ ಆ ಭೂಕಂಪ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧ ಹಚ್ಚಿ ಹಳಹಳಿಸುತ್ತ ಕೂರುತ್ತಿದ್ದನೇನು? ಆತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಆ ಮೇರಿಯು ವಿನಃ ಅತ್ತ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸತ್ತಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಇಂದು ಸರ ಸಾಹೇಬ ಹಾಗೂ ಮಾಸಾಹೇಬರ ಕುಟುಂಬ ಸೌಖ್ಯದ ನಾಶವಾಗಿರುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಾವಿರಾರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ನಾಶವು ಆ ಅಮೇರಿಕನ್ ಕುಟುಂಬಗಳ ದಾಗಿದ್ದರೂ ಚಂದುವು ಬೂದಿಬಡಕೊಂಡು ಹೀಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನೇನು? ಆತನು ಆ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಓದಿದ್ದರೆ ತೀರ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹುಬ್ಬು ಮೇಲಕ್ಕೇರಿಸಿ ಸಹಾನುಭೂತಿಗಾಗಿ ಹುಶ್ಯ ಎಂದು ಉಸಿರುಗರೆಯು ತ್ತಿದ್ದನಷ್ಟೇ; ಮತ್ತು ಕೈಯೊಳಗಿನ ಆ ವೃತ್ತಪತ್ರವನ್ನು ಬೀಸಿ, ಸಿಗರೇಟು ಹೊತ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಇಲ್ಲವೆ ಕೈಯೊಳಗೆ ಟೇನಿಸಬ್ಯಾಟ ಹಿಡಿದು ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಮೇರಿಯು ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಚಂದುವಿನ ಮನಸ್ಸು ಆಕರ್ಷಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅವಳು ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಬರುವ ಮಾರ್ಗ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಆತನಿದ್ದನು. ಕದಾಚಿತ್ ಆಕೆಯಿಂದ ಆಗಲೆ ಬಂದಿದ್ದ

ಪತ್ರವು ಅವನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರೇಮಭಾವನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತೀವ್ರತೆಯುಂಟಾಗಿದ್ದೀತು; ಮತ್ತು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಆಕೆ ಸತ್ತು ಹೋದ ತಂತಿ ಬಂತು! ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ಶಾಪವು ನೆನಪಾಯಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಂಥ ನೂರಾರು ಬೈರಾಗಿಗಳ ಶಾಪ-ಭವಿಷ್ಯಗಳನ್ನು ಆತನು ಇಣುಕಿ ಕೂಡ ನೋಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ನೋಡಿರಿ, ಆ ಶಾಪದ-ಭವಿಷ್ಯದ ಉಚ್ಚಾರದ ನಂತರ ತೀವ್ರವೇ ಆತನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆತನು ಅದನ್ನೇ ಆ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಸರಿಹೋಲಿಸಿ ಆ ಶಾಪವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಆ ದೇವರ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯವನ್ನೂ ಕುರಿತು ಚೇಷ್ಟೆಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ಅನಂದಕ್ಕಿಂತ ಮೇರಿಯು ಪ್ರೇಮದ ಅನಂದವು ಆತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಅದರ ನಾಶವಾದ ಕೂಡಲೆ ಆತನ ಇಡೀ ಬಂಡಿಯು ಬುಡಮೇಲಾಯಿತು!”

ಮಾಸಾಹೇಬ:—“ಏನಿರೋ, ನಮ್ಮಂಥ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಹೆಂಗಸರು ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಭಾವನೆ-ಗೀವನೆಗಳ ಬಲೆಗೆ ಸಿಗಬೇಕೆ? ಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ವೈರ ಬೆಳಸಿ, ಆತನೊಡನೆ ಮಾಡುವದು ನಮಗೇ ಒಪ್ಪಿತು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಹುಟ್ಟು ಗಂಡಸಾದ್ದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಖಂಬೀರ ಮನಸ್ಸಿನವನಿರಬೇಕು. ಅದರಲ್ಲೂ ಆತನು ಸುಶಿಕ್ಷಿತನು; ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿದ್ದು ಅತಿ ಶಿಕ್ಷಿತನಾಗಿ ಇಷ್ಟು ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸು ಮಾಡಿದವನು. ಅಂದಬಳಿಕ ಇಷ್ಟು ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಆತನ ಬುದ್ಧಿಯೆಲ್ಲ ವೃಥಾವಾಗಬೇಕೆ? ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ ತರುಣಿಯೊಬ್ಬಳು ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದೇನೂ ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಹಾಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗಿಂತಲೂ ಸುಂದರರಾದ ಉಪವರ ಕನ್ಯೆಗಳು ಇತ್ತಕಡೆಗೇನು ಕಡಿಮೆ ಇರುವರೆ? ರಾಯಬಾಹದ್ದೂರರ ಶರಯೂಳನ್ನೇ ನೋಡಿರಿ. ಅವಳಲ್ಲಿ ರತಿ ಮಾತ್ರವಾದರೂ ವೈಗುಣ್ಯವಿದೆಯೆ? ಇನ್ನು ಆ ಮೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಂಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಚಂದುವು ಕೆಲ ದಿನ ಅವಿವಾಹಿತನಿರಬೇಕೆತ್ತು; ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ವಿಷಯದ ದುಃಖವು ಕಡಿಮೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕೆತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಮೇರಿಯು ಹಾಗೂ ಆ ಏನಿವತ್ತಿನ ಸ್ಥಳದ ಸಂಬಂಧವೇನು? ಆ ಸ್ಥಳದ ರಾಜಿನಾಮೆಯನ್ನು ಆತನೇಕೆ ಕೂಡಬೇಕು? ಮತ್ತು ಅದರಾಚೆಗಿನ ಮಾತೆಂದರೆ, ಈ ಬೈರಾಗಿ-ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದು, ಅವರನ್ನು ಗುರು ಮತ್ತು ಗುರುಬಂಧುಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಂತಹ ಸಾಚಿಕೆಗೇಡಾಗಿ ನಡೆಯುವುದೇನಿದು? ಅಂದಮೇಲೆ ಚಂದೂನ ಬುದ್ಧಿ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನೇನು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಡಬೇಕೋ?”

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವನ್ನು ವದು ನಿಜವು; ಆದರೆ ಕಳೆದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಬೇಕಂತ ಮಾಡಲು ಅದರಿಂದ ತಿಳಿಯುವನೇನಂದರೆ:— ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತರ್ಕಪ್ರಧಾನ, ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಧಾನ ಇಲ್ಲವೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ವರಲ್ಲ; ಅದನ್ನು ಸ್ವಕೃಷ್ಣೇ ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಎಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಉಂಟಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಯೋಗ್ಯವಿರುತ್ತದೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಅಪ್ರಿಯ ಸಂಗತಿಯು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ತಿಳಿಯಹತ್ತಿದರೂ ಅದರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅದರೊಡನೆಯೇ ಆತನ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಮಂದ ಮಂದವಾಗಿ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಯಾವುದೊಂದು ಸುದ್ದಿ ಅಪ್ರಿಯವೂ ಆಕಸ್ಮಿಕವೂ ತಿಳಿದರೆ, ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲೆ ಕೊಡತೆಯ ಪೆಟ್ಟು ಹಾಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾವಿ ಅಗಿಯುವಾಗ ಸೆಲೆಹತ್ತಿದರೆ ಹಾಗೂ ನೀರು ಒತ್ತರವಿಂದ ಬರಹತ್ತಿತೆಂದು ಅವನ್ನು ತಡೆಯುವದಕ್ಕೊಂದು ಆ ಸೆಲೆಯ ಬಾಯಿಗೆ ಸೀಸದ ಬೆಣೆ ಬಡೆದರೆ; ನಂತರ ಬಾವಿಯ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಬೆಣೆ ತೆಗೆಯಲಾಗಿ ಆ ಸೆಲೆಯು ಇಂಗಿ ಹೋದಂತೆಯೇ ತೋರುತ್ತದೆ ಆ ಸೆಲೆಯ ನೀರು ಭೂಮಿಯೊಳಗಿಂದಲೇ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹರಿಯುತ್ತುತ್ತದೆ; ಹಾಗೂ ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಅದು ಮತ್ತೆ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲೆಂಬ ಅನುಭವವನ್ನು ಜಲಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ಡಾಕ್ಟರ, ಇಷ್ಟು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ವಿಶದಪಡಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಭ್ರಂಶವಾದ ಚಂದಾನ ಬುದ್ಧಿಯು ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂಬ ಫಲಶ್ರುತಿಯನ್ನೇ ನೀವು ಹೇಳಲಿರುವಿರಾಷ್ಟ್ರ? ನೀವು ನನಗೆ ಹಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಚಂದುವನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರುವ ಯಾವುದೊಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು ನನಗನಿಸಿದ್ದಿತು. ಈ ಆಶಯವನ್ನು ಧರಿಸಿಯೇ ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರ-ಪುರಾಣ ಕೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು! ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ನಿರಾಶೆಯೇ ಆಯಿತೆನ್ನಿ” ಎಂದೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನೊರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆಂದು ತಮ್ಮ ಕರವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಿಡಿದರು.

ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಡಾ ಜಾಲಂವರನು ಅವಸರವಸರದಿಂದ:—“ಇಲ್ಲ-ಇಲ್ಲ. ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವು ಇಷ್ಟು ನಿರಾಶೆಯಾಗುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಾನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿರುವೆನೋ, ಅದನ್ನು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರೋಗ ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆಂಬದರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಓದಿದರೆ, ಆ ರೋಗವು ಹೇಗೆ

ಋಣವಾಗುವದೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಲುವಾಗಿಯೂ ಓದಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೀನೆ. ನೈದ್ಯಕ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೇನು, ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲೇನು ರೋಗವುಂಟಾಗುವ ಕಾರಣ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ರೋಗ ನಿವಾರಣವಾಗುವ ಉಪಾಯಗಳೂ ಹೇಳಿ ಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ.”

ಸರ ಸಾಹೇಬರು:—“ಹಾಗಾದರೆ ನಮ್ಮ ಚಂದುವು ದಾರಿಗೆ ಬರಲು ನೀವೇನು ಉಪಾಯ ಹೇಳುವಿರಿ?”

“ಉಪಾಯವೇನಂದರೆ, ಯಾವುದೊಂದು ಕ್ಷೋಭನದಿಂದ ರೋಗವು ಉಂಟಾಗಿದ್ದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನವನ್ನೇ ಕೊಡಬೇಕು; ಅಂದವೇ ಆ ರೋಗವು ವಾಸಿಯಾಗುವ ಸಂಭವವಿರುತ್ತದೆ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ‘ಕಾವುಂಟರ ಇರಿಂಚಿ ಫಿಅರಿ’ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನದ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದೆನ್ನುವರು.”

“ಇದು ನಿಮ್ಮ ಉಪಪತ್ತಿಯಾಯಿತು; ಆದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬಾರದೆ?”

“ಚಂದೂನ ಈ ಜಾಡ್ಯಕ್ಕೆ ಎರಡು-ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೋಭಕಾರಕ ಕಾರಣಗಳುಂಟಾಗಿವೆ. ಮೊದಲನೇ ಕಾರಣವು ಮೇರಿಯು.”

“ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಆತನ ಜಾಡ್ಯಪರಿಹಾರವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಸತ್ತು ಹೋದ ರಮಣಿಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಜೀವಿಸಬೇಕಾಗುವದೇ?”

“ಅದೇನೂ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ ಮೇರಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಆಕೆಯು ಜೀವಂತಳಾಗಲಾರಳು ಆಕೆಯೊಳಗಿನ ಯಾವ ಗುಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಚಂದೂನ ಪ್ರೇಮವು ಅವಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವದೋ, ಆ ಗುಣದಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆ ತೋರುವಂತಹ ಏನಾದರೂ ಸಂಗತಿ ಘಟಿಸಿದರೆ, ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ, ಅದು ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನವಾದೀತು; ಮತ್ತು ಆ ಪ್ರಮದೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಪ್ರೇಮಧರಿಸಿದ್ದು ಯೋಗ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲೆಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಸಕಾರಣವಾಗಿ ತಿಳಿದರೆ, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆತನ ಈ ನೋಹದ ರೋಗವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾದೀತು.”

ಮಾಸಾಹೇಬರು ಈಗ ತುಸ ಹೆಚ್ಚು ಹುಷಾರಾಗಿದ್ದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರು: —“ಡಾಕ್ಟರ, ನೀವನ್ನು ವಂತೆ ಘಟಿಸುವದು ನನಗೆ ಅಶಕ್ಯವೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ ಸತ್ತಿದ್ದ ಮೇರಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗುಣವಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಹೇಳುವವರಾರು? ಮತ್ತು ಆ ಹೇಳಿಕೆಯು ಚಂದುವಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ವಿಷಯದ ಈತನ ಪ್ರೇಮದ ಹಾಗೂ ದುಃಖದ ಅವೇಗಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೆಂತು? ಅದಿರಲಿ. ಮತ್ತೇನಾದರೂ ಉಪಾಯವಿದೆಯೇ?”

“ಇದೆ. ಈ ಗುರ.ಮಹಾರಾಜ-ಬೈರಾಗಿ-ಬುವಾಗಳು. ಇವರ ಬಗ್ಗೆ

ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪೂಜ್ಯಭಾವವುಂಟಾಗಿದೆ. ಅದು ಯಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯಾದರೆ ಆ ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಕೆಲ ಕೆಲಸವಾದೀತು”

ಬನ್ನೀಧರ: - “ಮಾಸಾಹೇಬ, ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಾನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆಂದು ನಿಮಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ವಿಷಯದ ಚಂದೂನಲ್ಲಿಯೂ ಪೂಜ್ಯಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೀರ ಸೊನ್ನೆ = ಪೂಜಿಗೆ ತಂದು ಬಿಡುವ ಸಾಧನವು ಈ ಕಾಗದಗಳ ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ” ಎಂದಂದು, ಆತನು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಕಾಗದಗಳ ಫೈಲುಗಳನ್ನು ತುಸು ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರ ಎದುರಿಗೆ ಹಿಡಿದನು.

ಆಗ ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ:—“ಎಲೋ, ನಾನು ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂವೆ ಇಲ್ಲ, ನಾನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಚಂದುವಾದರೂ ಹಾಗೆಯೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಒಂದಬಳಿಕ ಇವರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಕಾಗದಪತ್ರಗಳು, ಇಷ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳೇತರವು?”

ಬನ್ನೀಧರನು ತಾನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ನು. ಸಾವಧಾನದ ತನ್ನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದು ಭದ್ರವಾಗಿ ಇಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ; ಅದರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಇರುವರೋ ಹೇಗೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಶೋಧ ಮಾಡಿದನು; ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿ ಒಂದು ಮೈಲಿ:—“ಡಾಕ್ಟರ್! ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ಇವರ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿ ತೊಡಿಸಿದರೆ, ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಚಂದುವು ಕಂಡರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ಕಾರಣವು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದರೆ, ಬಳಿಕ ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿರುವಂಥ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನವು ‘ಕಾಫಂಟರ ಇರಿಟಿಂಟ!’ ಘಟಿಸಿದಂತಾಗುವದಿಲ್ಲವೆ?”

ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸರ ಸಾಹೇಬರು: - “ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬೈರಾಗಿ ಸೂಳೀ ಮಕ್ಕಳು ಇರುವುದಾದರೂ ಯಾವು?”

“ಇವರು ಸಕ್ಯಾ ಬದಮಾಷ್ ಕಳ್ಳಿರುತ್ತಾರೆ! ಈ ಬೈರಾಗಿ ವೇಷದಿಂದ ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹಾಗೂ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಮಂಕು ಬೂದಿ ಹಚ್ಚುತ್ತ, ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತ ಹೀಗೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚುಣಿಕೆಯಾಟ ನಡೆಸಿರುತ್ತಾರೆ!”

“ಆದರೂ ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು!” ಮಾಸಾಹೇಬರು:—“ಮನದ ಸಾಕ್ಷಿಯೇ ನಿಜವಾದ ಸಾಕ್ಷಿಯು. ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ಕಂಡಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಭಾವನೆಯೇ ಉಂಟಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಚಂದುವು ನಮ್ಮ ಭಾಗದ ದೇವರಾಗಿರುವನಲ್ಲ; ಮತ್ತು (ಸರ

ಸಾಹೇಬರ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ) ಇವರು ಆತನೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಅಧ್ಯದೇವರು! ಶಿವನು ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು; ಮತ್ತು ನಾವು ಭಕ್ತಗಣಗಳು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು! ಚಂದುವು ಮಗರಾಮನೆಂದು ಮತ್ತು ಇವರು ಆತನ ಅಜ್ಜಿ ಪೂರೈಸುವವರೆಂದು ನಾನು ಯಾರ ವಿರುದ್ಧ ಮಾತಾಡುವುದೂ ಕಳವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಬೇರಾಗಗಳನ್ನು ನಾನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕೂಡ ನಿಲ್ಲಗೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಈಗ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊರಟಿರುವದರಿಂದಲೇ ಹೇಳುವೆನೇನಂದರೆ, ಈ ಬೈರಾಗಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಚಂದೂನಿಗಿಂತ ಆ ಹುಡುಗಿಯ-ಬಿಂಬೆಯ ಚಿಂತೆಯೇ ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹತ್ತಿರುವುದು. ನಾನು ಅನ್ನಬಾರದು; ಆದರೆ ಈ ಖೋಡಿ ಹುಡುಗನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಮ್ಮಗಳ ಸತ್ಯಾನಾಶದ ಸಮಯವನ್ನೇ ತಂದಿದ್ದಾನೆ!”

ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿದ ಸದ್ದು ಹತ್ತಲು, ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದು ಹೋದರು.

ಮಠದೊಳಗಿನ ಇಂಗಿತ.

ತದನಂತರ ಸುನಾರು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಯಾತ್ರಿಕನು ನಂದಭುವನದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಮಠದೊಳಗಿನ ಬೈರಾಗಗಳೆಲ್ಲವರೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಕೊಂಡು, ಬೇರೆ ಯಾರ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಸಾಬರಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಆತನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಆ ಮಠದ ಕಡೆಗೇ ನಡೆದನು. ಅವನಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೇನಂದರೆ, ಮಠದೊಳಗಿನ ಬೈರಾಗಗಳಿಗೂ ನನಗೂ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಯಿತೆಂದರೆ ಅವರೇ ನನ್ನ ಗುರುತು ಹಿಡಿದು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡಾರು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೇರೆಯವರಾರಿಗೂ ಜನಾಬು ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆ ಯಾತ್ರಿಕನು ತನ್ನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ತೀರ್ಥದ ಕಾವಡಿಯಂತಹದೊಂದು ಕಾವಡಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕೋಲಿನ ಎರಡೂ ತುದಿಗೆ ಸಣ್ಣ ಬಾಯಿಯಿದ್ದ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿಗಳು ನೇತಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕಾವಿ ಬಣ್ಣದ ಶಾಟೆಗಳ ಹೊದಿಕೆಯು ಹೊದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಆ ಯಾತ್ರಿಕನ ಹಣೆಗೆ ಬಿಳಿ ಗೋಪೀಚಂದನದ ತ್ರಿಪುಂಧ್ರವು ಹಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಆತನ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಚರಪ್ರವಾಸಿಯ ಬಟ್ಟೆಗಳಂತೆ ಹಳೆಯ ಹಾಗು ಮಾಸಿದವಾಗಿದ್ದವು ಆತನು ತಪ್ಪುತಪ್ಪಾದ ಹಿಂದಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆತನ ಆ ಭಾಷೆಯ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು

ಯಾವನೊಬ್ಬನು ಬೇಕಂತ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಅಂದರೆ ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಬಚ್ಚಿಡುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನೆಂದು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ತೋರಿಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ಯಾತ್ರಿಕನನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆತನ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಆತನ ಬಳಿಯ ಕಾವಡಿ ಸಹಿತ ವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬರವಾಡಿಕೊಂಡರು. ಚಂದುವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸವೀಪ ದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಗುರುಮಹಾರಾಜರು:—“ನಮ್ಮ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರಿಕರ ಭಿಟ್ಟಿಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಅಭಾವಿತವಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಆಗುತ್ತಿರು ತ್ತವೆ. ನಮ್ಮಗಳ ಸರ್ಯಟಿನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಇವರು ಬೇಕಂತ ಒಬ್ಬರಿಂದೊಬ್ಬರು ದೂರ ಹೋಗುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅನಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ಬೇರೊಂ ದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದೇ ಸರ್ಯಟಿನಗಳನ್ನು ನಾವು ಬೇಕಂತ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಡೆಸಿರುವೆನೆಂದೂ ತೋರದಿರದು.”

ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದುವಿಗೆ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ತಾಸಿಯು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಂದರೂ ಕಡಿಮೆ ಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳಕ್ಕೂ ಸಿಧಾಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಗೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಅತಿಥಿಗಳ ಅತಿಥಿಯು ತನಗೂ ಅತಿಥಿಯೇ. ಚಂದುವು ಆ ಹೊಸ ಯಾತ್ರಿಕನಿಗೆ ನೀವು ಎಲ್ಲಿಯವರು, ಯಾರು, ಎತ್ತಿಂದ ಬಂದಿರಿ, ಎತ್ತ ನಡೆದಿರುವಿರಿ? ಮುಂತಾದ ಮಾಮೂಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವುಗಳ ಉತ್ತರ ಹೇಳುವಾಗ ಆ ಯಾತ್ರಿಕನಿಂದ ಹಿಂದೀಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ತಪ್ಪುಗಳ ಕೃತ್ರಿಮತನವು ಚಂದೂನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಯಾತ್ರಿಕನಿಂದ ಬಳಕೆ ಅವನು ಹತ್ತೆಂಟು ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುವವನು. ಹತ್ತೆಂಟು ಪ್ರಾಂತಗಳ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪು ತಪ್ಪುತಲೆ ಮಾತನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವನು; ಇದೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಂವೇಹವುಂಟಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣ ವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಆತನು ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದಿದ್ದ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದನು.

ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಆ ಯಾತ್ರಿಕನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪ್ರವಾಸಿಯು ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಬಂದನು; ಆದರೆ ಆತನು ಅತಿಥಿ-ಅಭ್ಯಾಗತನಾಗಿರದೆ ಡಿ. ಇ. ಬನ್ನಿಧರನಾಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಕ್ರಮದಂತೆ ಆತನು ತನ್ನ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತನ್ನ ನಿಶ್ಚಿತ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿದವನೇ ಮೊದಲು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಭಿಟ್ಟಿಯನ್ನು

ತಕ್ಕೊಂಡನು. ಆಗ ಆತನು ಅವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ:- 'ಮಾಸಾಹೇಬ! ನಿಮ್ಮ ಮನೆಯ ಈ ಆತಿಥಿ-ಬೈರಾಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಏನು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೀನೋ, ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿಸುವುದಿದ್ದೀನೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ನಾನು ದೊರಕಿಸಿ ಸಿದ್ಧನಾದೆನು. ಅದರಿಂದ ಇನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ತಡಮಾಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಚಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಿರುವದೆಂದರೆ ಒಬ್ಬ ಚಂದೂನ ಸಂಬಂಧದ್ದೇ; ಅಂದರೆ ನಾನು ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳದೇನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಇವನು ಎಷ್ಟು ಅಡ್ಡಿಯೊಡ್ಡಾನು; ಇಲ್ಲವೆ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಎಷ್ಟು ನೋಯಿಸಬೇಕಾದೀತು ಎಂಬದೇ. ಇನ್ನು ಇದು ನನ್ನ ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸವೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಇದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬರುವದು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂಬದು ಆರ್ಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಸಾಸಾಗಿರುವಂಥ ಚಂದುವಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು; ಆದರೆ ಆತನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದೃಢವಾಗಿದ್ದೀತೋ, ಅಷ್ಟು ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಅವರು ನನ್ನಿಂದ ತಲೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ವೋಹವು ಚಂದುವಿಗಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ! ಅಂತೆಯೇ ಆತನೊಡನೆ ಮೊದಲೇನೂ ಮಾತನಾಡದೆ, ಸರ ಸಾಹೇಬರೊಡನೆ ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?'

ಬನ್ನಿಧರನ ಬಾಯಿಂದ ಮಠಮೊಳಗಿನ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಥ ಭಾಷೆಯು ಹೊರಟದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆನಂದವೇ ಆಯಿತು. ಆಗ ಅವರು:- "ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮದಿಂದಲೂ ಕೆಟ್ಟ ಗ್ರಹವಾಗಿಯೇ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲವೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳು ಚಂದುವಿಗೆ ಸೇರಲು ಯಾವ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದೀತೋ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ನನ್ನ ಕಾರಣವು ಕಚ್ಚಾ ಅಥವಾ ತಪ್ಪಿನದೆನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ! ಆದರೆ ಅದು ಹಾಗಿರುವದೇನೋ ನಿಜ. ಮನೆಯ ಗಂಡಸರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ನನಗೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತದೆ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಚಂದುವಿನಂತೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ನಿಜವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಚಂದೂನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವದೂ ಇವರಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇವರ ಮನಸ್ಸು ಅಡಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಅಡಕಿಯಂತಾಗಿದೆ! ಇನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವುದೆಂದರೆ ಹಾಗು ಚಂದುವು ಅದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯನ್ನೊಡ್ಡಿದರೆ ಇವರು ಆತನ ಪಕ್ಷವನ್ನೇ ವಹಿಸತಕ್ಕವರು. ಹೀಗೆಯೇ ತೊಂದರೆವುಂಟಾಗುವದು."

ಬನ್ನೀಧರ—“ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಕೊಡುವ ಅಪಯಶವು ನಿಮಗಾರಿಗೂ ಸೋಂಕದ ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಉಪಾಯ ಮಾಡೇನು; ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾಡ ಹೋಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಘಟಿಸಿದಂತಾಗಬಾರದು. ನನ್ನ ಹಾಗೂ ಚಂದೂನ ಪ್ರೇಮದಲ್ಲಿ ಅಂತರವುಂಟಾಗಬಾರದು; ಮತ್ತು ಈ ಮನೆಯು ನನಗೆ ಎರವಾಗಬಾರದು, ಇಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಬಯಕೆಯು. ಅದಿರಲಿ. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲೆಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಷ್ಟೇ, ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ನಿಮಗೂ ಡಾ: ಜಾಲಂದರಿಗೂ ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಹಾರಿಕೆಯ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೋ, ಅದನ್ನೀಗ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಹೇಳುವೆನು; ಮತ್ತು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಬಲವು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿತೆಂದರೆ, ಚಂದೂನೊಡನೆ ಕಾಲ ಕೆದರಬೇಕಾದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭವಾದೀತು.”

ಬನ್ನೀಧರನಿಂದ ಆ ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಸುಮ್ಮನೆ ಕಳೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಕಾವಡಿ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಯಾತ್ರಿಕನು ಫತ್ತರಗಡದ ಕಳವಿನೊಳಗಿನ ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಒಬ್ಬ ಜೊತೆಗಾರನೆಂಬುದು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ತಪಾಸಹತ್ತಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸದೊಡನೆ ಆ ಜೊತೆಗಾರನ ಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಿಸಲಿಕ್ಕೆಂಬುದೂ ಬನ್ನೀಧರನು ಇಂದು ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ಯಾವುದೊಂದು ಗುಹ್ಯ ಯೋಗಿನ ಸಾಧಿದಾರರು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿತರೆಂದರೆ, ಅವರು ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಬೇತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡದಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿತ್ಯದ ಅನುಭವದಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಈ ಮಠದೊಳಗೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಗುಪ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದು, ಆ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಏನು ಸಂಭಾಷಣ ನಡೆಯುವುದೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆತರೆ, ಆ ಯೋಗವನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ಬನ್ನೀಧರನು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು.

ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವಾದ ಒಳಕ ನಾನು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನು; ಕೋಣೆಯ ಕೀಲಿಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೇ ಇದೆ. ಕಾರಣ ನನ್ನ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಲಾಗದು, ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ, ಬನ್ನೀಧರನು ನಂದಭುವನದಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ರಾತ್ರಿಯ ಭೋಜನೋತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋದವನು ದಿನದಂತೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಆತನಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಬನ್ನೀಧರನು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಚಂದೂ, ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಾ ಎಂದೆನ್ನವ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಉಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೀನು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೇನಾದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕೇ ಎಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಿ

ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಹಾಗು ಈ ಊರೊಳಗಿನ ನನ್ನ ಒಬ್ಬ ಗೆಳೆಯ ಕೂಡಿ ಇಂದು ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವರಿದ್ದೇವೆ; ಮತ್ತು ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಆತನ ಕಡೆಗೇ ನಾನು ಮಲಗಿದರೆ ಮಲಗೇನು” ಎಂಬುದನ್ನು ಆ ಬೈರಾಗಿ ತ್ರಯಿಗಳಿಗೂ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಬೇಕಂತ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದನು

ಬಳಿಕ ಆತನು ಮಠದೊಳಗೆ ಮಲಗುವ ಕಾವಲುಗಾರನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಕಂಡನು. ಮೊದಲು ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆತನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹರಳು ಒಗೆದಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಾಗು ಆ ಕಾವಲುಗಾರನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಐದು ರೂಪಾಯಿನ ನೋಟು ಇಟ್ಟು, ಬನ್ನೀಧರನು: -- “ಯಾಕೋ ಗಿರಿಧರ, ಮಗನೇ ನಿನ್ನ ದಂಶೂ! ಈಗ ಬಲು ಜೈನಿ ನಡೆದಿವೆ!”

ಗಿರಿಧರನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ: -- “ಬನ್ನೀಸಾಹೇಬ, ಆದು ಹೇಗೆ?”

“ಎಲೋ, ನೀನು ಮಠದ ಕಾವಲುಗಾರನಲ್ಲವೆ? ಹಗಲೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ಬೈರಾಗಿ ಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ನೀನು ನೆರವಾಗುವವನು. ಅವರ ನಿತ್ಯದ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನದ ಅಂಶವು ನಿನಗೆ ಲಭಿಸುವುದು; ಅಲ್ಲದೆ ಮಠದಲ್ಲ ಈಗ ಯಾವ ಪುಣ್ಯ ಸಂಚಯವಾಗುತ್ತಿರುವದೋ, ಅದರ ಅಂಶವೂ ನಿನಗೆ ದೊರೆಯತಕ್ಕದ್ದೇ!”

ಆದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗಿರಿಧರನು ಆ ಐದುರೂಪಾಯಿನ ನೋಟನ್ನು ಬನ್ನೀಧರನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಬಿಸುಟ: -- “ಸಾಯಲೊಲ್ಲರೇಕೆ ಆ ಬೈರಾಗಿ ಮುಂಡೇಮಕ್ಕಳು! ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಅವರಾ ಸುಗ್ರಾಸದ ಎಂಜಲು? ಮತ್ತು ಪುಣ್ಯಗಿಣ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಅದರ ಮೋರೆ ನೋಡಿರಿ! ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರೇ ಅವರ ನಾದಿಗೆ ಹತ್ತಿದ ಬಳಿಕ ನಾವೇನು ಅನ್ನುವುದು? ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಮಠದ ಮಾಲಕನಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ಯಾವಾಗಲೋ ಒದ್ದು ಹೊರದಬ್ಬುತ್ತಿದ್ದೆನು! ನಮ್ಮ ಯಜಮಾನರು ಎದುರಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳೆಂದರೇನು ಕೇವಲ ಸಭ್ಯಗೋವುಗಳೇ! ಮತ್ತು ಆಗ ಅವರು ಭಜನೆಯನ್ನೆಂತ ಅನ್ನುವರು! ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುತ್ತಲೇ ಅಳುವುದರ ಬದಲು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏಕತಾರಿ ಹಿಡಿದೇ ಹಾಡುವರು! ಆದರೆ ಯಜಮಾನರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದೊಡನೆಯೇ ಆ ಗೋವುಗಳ ಸುಮುಖಗಳು ಹಂದಿಯ ಮುಸುಡೆಗಳಾಗಿ ಹೇಸಿಕೆ ಮೆಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೊರಗೆ ಪರೇಡು ಮಾಡಲು ಹೊರಡುವವು! ಅವರ ಆ ಮಾತುಗಳೇನು, ನಡಿಗೆಗಳೇನು, ನಗೆಯೇನು, ಕೆಲೆಯೇನು! ಅವರ ಆ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ದುಡ್ಡು ಹಾಗು ಹೆಂಗಸರ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ. ಅವರ ಬಳಿಯಿಲ್ಲಂತೂ ಕಫನಿ-ಕಮಂಡಲುಗಳ ಹೊರತು

ಇನ್ನೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಾತು ನಡೆಯುವವಲ್ಲ ನೂರಾರು-ಸಾವಿರಾರು ಹಣದ್ದು! ಅವರ ಆ ಮಾತಿನಿಂದ ಅವರು ಯಾವನೊಬ್ಬ ಧನಿಕನ ಖಜಾನಿದಾರರೇ ಎಂಬಂತೆ ಅನಿಸುವದು! ಈ ಬೈರಾಗಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ಒಣ ಉಸಾಬರಿಯೇಕೆಂದು ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೇ ಯೋಚಿಸುವೆನು; ಆದರೆ ನನಗದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವವರಾರು? ಆದರೆ ಬನ್ನಿಸಾಹೇಬ, ನಿಜ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಲೋ? ನನಗೆ ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಯುವೆನಿಸಿದುದು-ಇವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಗಸರ ಸಂಬಂಧದ ಮಾತುಗಳೇಕೆಂದು. ಯಾವಳೋ, ಎಲ್ಲಿ ಯುವಳೋ ಮಥುರೆ ಎಂಬ ಹೆಂಗಸಿನ ಹೆಸರು ಇವರ ಸಂಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಆಕೆ ನಾಯಕಸಾನಿಯಿರಬೇಕು; ಯಾಕಂದರೆ, ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಬುವಾ-ಬೈರಾಗಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕಸಾನಿಯರು ಶಿಷ್ಯಿಣಿ ಯಂಗಿರುತ್ತಾರೆಂದು ನಾನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ.”

ಬನ್ನೀಧರನು ನಡುವೇ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ:—“ಎಲೋ, ನಿಜವೇ ಇದೆ. ತಾವು ಲಗ್ನವಾಗವೆ ಇದ್ದು, ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಪಾಪ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಆ ನಾಯಕಸಾನಿಯರಿಗೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಇಂಥ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಸಾಧು-ಸಂತರ ಕೃಪೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಆ ಪಾಪದ ನಿರಾಕರಣ ವಾದೀತೆಂದು ಅವರ ಭೋಳೇಭಾವಿಕ ತಿಳುವಳಕೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲ ಜನ ಸಾಧು-ಸತ್ಪುರುಷರು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಕೊಡುವಂತಹ ನಿಪ್ಪುಹ ಮತ್ತು ಸಾತ್ವಿಕಗುಣದವರಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಇನ್ನು ಳದ ಸಾಧು-ಸಂತ-ಸತ್ಪುರುಷ-ಬುವಾ-ಬೈರಾಗಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದೆಂದರೆ, ನಮ್ಮ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ನಾವೇ ಹೊಲಿಸು ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗುವುದು.”

ಗಿರಿದರ:—“ಸಾಯಲಿ ಬಿಡಿ. ಆ ಮಥುರೆಯೋ-ಫತುರೆಯೋ ನನಗೆ ಅವಳೊಡನೇನು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ? ಆದರೇನೋ ಬನ್ನಿಸಾಹೇಬ, ನಮ್ಮ ಬಿಂಬವ್ವನವರ ಹೆಸರು ಈ ಬೈರಾಗಗಳ ಸಂಭಾಷಣದಲ್ಲೇಕೆ ಬರಬೇಕರಿ? ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕ ಯಜಮಾನರು ಈ ಬೈರಾಗಗಳ ಶಿಷ್ಯರಾದಂತೆ ಬಿಂಬವ್ವನವ ರೇನೂ ಇವರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಬನ್ನೀಧರ:—“ನಾನಾದರೂ ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಆದರೆ ಗುರು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಇವರುಗಳನ್ನು ಭಜಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಯಜಮಾನರೂ ಬಿಂಬಾಬಾಇ ಯೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೆನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ, ಆದರೆ ಗಿರಿದರ, ನೀನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಮಾತನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬಬೇಕೋ? ನೀನು ಬೇಕೆಂತ ಏನಾ ದರೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಳುತ್ತಿರುವೆಯೆಂದು ನಾನನ್ನು ವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ

ನೀನು ಹೇಳುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಬಲು ಚಮತ್ಕಾರಿಕವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ, ಸ್ವಂತದ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದ ಹೊರತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಒಡಂಬಡುವುದಿಲ್ಲ.”

“ಹಾಗಾದರೆ-ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ನೀವೇ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲ? ಮಾತ್ರ ನಾನು ಕೇಳಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಯೂ ಹಾಗೆಂದರೆ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಮಗೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ದೊರೆತೀತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?”

“ಎಲೋ, ಎಷ್ಟು ದೊರಕುವದೋ ಅಷ್ಟೇ ದೊರಕಲಿ. ಹೊಗೆಯಿಂದ ಗಾಳಿಯು ದಿಕ್ಕಾದರೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವವೆಂಬದು ಅವರ ಮಾತಿನ ಮೇಲಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದರೂ ಸುಳಿವು ಹತ್ತಿತು; ಆದರೇನೋ ಗಿರಿಧರ, ನನಗೆ ಅವರ ಸಂಭಾಷಣ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು? ಮತ್ತು ನಿನಗಾದರೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅದು ಹೇಗೆ ದೊರೆಯುವದೋ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಎನಿಸುವದು.”

“ಅದು ಹೇಗೆ ದೊರಕುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. ನಾನು ಆ ಮಠದ ಕಾವಲುಗಾರನಾಗಿದ್ದರೂ ಬರಿಯ ಹಗಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ನಾನು ಅತ್ತ ಕಾವಲು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮೋಟರುಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗುತ್ತೇನೆಂದು ನಾನು ಆ ಜೈರಾಗಗಳಿಗೆ ಭಾಸಗೊಳಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಅವರು ಮಲಗುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ಎತ್ತರದಮೇಲೊಂದು ಒಳಮಾಳಿಗೆಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಹಳೇ ಗಾದಿಗಳು, ಥಡಿಗಳು, ಅರಳೆ, ಕಾತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಒಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಒಳ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಹೋದರೂ ಕಾಲುಗಳ ಸಪ್ಪಳವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ದಿನಾಲು ರಾತ್ರಿ ಹಿಂದುಗಡೆಯದೊಂದು ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯಿಂದ ಹತ್ತಿ ಆ ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡುತ್ತೇನೆ-ಮಲಗುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಹಲಿಗೆಗಳ ಚಿಕ್ಕ ಬಿರಕುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಯಾನಿಸಿದರೆ ಆ ಗುರುಶಿಷ್ಯರ ಸಂಭಾಷಣ ಕೇಳಲಿಕ್ಕಂತೂ ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯುವದು; ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲ ಬೆಳಕಿದ್ದರೆ ಅವರು ಆಗ ಏನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬದು ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವವರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.”

“ಭಲೆ! ಒಳ್ಳೇ ಸುದ್ದಿಹೇಳಿದೆ; ಹಾಗಾದರೆ ಇಂದು ಹಾಗೂ ನಾಳೆ ಈ ವಿರಡು ದಿನ ನೀನು ಆ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನಿನ್ನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನನಗೆ ಕೊಡುವೆಯಾ?”

“ತಕ್ಕೊಳ್ಳಿರಿ; ಅದು ನನದೊಳಿಯದು? ನಾನು ದಿನಾಲು ಮೊಟರ ಮನೆ

ಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುವವನು ಕಳವಿನಿಂದಲೇ ಆ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗುತ್ತಿರುವೆನಿಷ್ಟೇ!”

“ಹಾಗಾದರೆ ಇದೇ ಸತ್ಯವೋ? ನಾನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದೋ?”

“ಓಹೋ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವೇತರದು? ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಆವರ ಇಂಗಿತವೇನಾದರೂ ಕೇಳದೊರೆತರೆ ನಿಮ್ಮ ಸಂದೇಹವಾದರೂ ನಿವಾರಣವಾದೀತು. ಅದರಲ್ಲೂ ನೀವು ಪೋಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ನಾನು ಕೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕಿಂತ ನೀವು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಏನಾದರೂ ಉಪಯೋಗ ಬಿದ್ದೀತು.”

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಗಿರಿಧರನು ದಿನದಂತೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ಅಂದಿನ ಕೊನೆಯ ಸಲಾಮು ಮಾಡಿ ಮೊಟರ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲವಧಿಯಲ್ಲೇ ಬಸ್ಸೇಧರನು ಗಿರಿಧರನ ಬಳಿಯ ಕೀಲಿ ಕೈ ಇಸಕೊಂಡು ಅದರಿಂದ ಹಿಂದು ಗಡಿಯಿಂವ ಆ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯ ಕದ ತೆರೆದು ಅದರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಮೆತ್ತನ್ನು ಗಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಸಾಳಕ್ಕೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು, ಕೆಳಗಿನ ಹಲಿಗೆಯ ಸಣ್ಣ ಬಿರುಕಿಗೆ ಕಿವಿಯಾನಿಸಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು. ಮಾತ್ರ ಆತನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಎರಡು ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸರಿ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿವುಡರು ತಮ್ಮ ಕಿವಿಗೆ ಯಾವ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಮಂದಿಯ ಭಾಷಣ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರೋ ಆ ಜಾಳಿಗೆಯ ಕರ್ಣವನ್ನೂ ಜೇಬಿನೊಳಗಿನ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನೂ ಸಂಗಡ ತಂದಿದ್ದನು. -

ಆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜನರೂ ಮಲಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಸ್ವಬ್ಧತೆಯುಂಟಾದ ಒಳಕ ಮಠದ ತಲೆಬಾಗಿಲು ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಂಬೂ ಹಾಗೂ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಹೊಸ ಯಾತ್ರಿಕ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಕಾವಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಕಾವೀಬಟ್ಟಿಗಳ ಆಚ್ಛಾದನವನ್ನು ತೆಗೆದು ಒಳಗಿನ ಕೆಲವು ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ನಂತರ ಆ ತ್ರಿವರ್ಗರಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು:—

ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಆ ಯಾತ್ರಿಕನನ್ನು ಕುರಿತು:—“ಎಲೋ, ನೀನು ಇಂದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉದಯನಾದೆ?”

“ಬಾರದಿದ್ದರೇನು ಮಾಡಲಿ? ನೀವಿಬ್ಬರೂ ದೊಡ್ಡವರ ಆಶ್ರಯಪಡೆದು ಇಲ್ಲಿಯ ಸುಖದೊಳಗೆ ಬಹಿರ್ಜಗತ್ತನ್ನು ಮರೆತೆರಿ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ವಾರ್ತೆ

ಯೇನೂ ತಿಳಿಯದಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಮಧುರಾರಾಣಿಯವರು ನನ್ನನ್ನು ನಿಮ್ಮಗಳ ಶೋಧಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಂತಲೇ ಕಳಿಸಿದರು. ಮನುಷ್ಯನು ಸುಖಾ ಸೀನನಾದನೆಂದರೆ, ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪದ ನೆನಪನ್ನು ಮರೆತೇಬಿಡುವನೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಸಾಧು-ಸಂತ-ವೇದಾಂತಿ ಜನರಲ್ಲೊಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ವಾಕ್ಯವು ಇರುವದಲ್ಲವೇ? ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರುವ ಈ ಮನೆಯ ಯುವಕ ಮಾಲಕನಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸಾಧುತ್ವವನ್ನು ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೇಂದು ನೀವು ಅದನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೂ ಇರಬಹುದು! ಆದರೆ ಸ್ವಂತ ನೀವೇ ನಿಮ್ಮ ಆತ್ಮಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಮರೆತಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ನೀವು ಅದನ್ನು ಮತ್ತೆ ಗುರ್ತಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಹೊಂದಬೇಕು; ಅಂದರೆ ನೀವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ನಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಯ ವಾಸ್ತವ್ಯದ ಸಕ್ಕಾ ಸುದ್ದಿಯು ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಹತ್ತಿತು?”

“ಭಲೆ! ನಿಮಗೆ ಹೊರಗೆ ಎಷ್ಟು ಕೀರ್ತಿ ಲಭಿಸಿರುತ್ತದೆಂಬದು ನಿಮಗೆ ಗೇನು ಗೊತ್ತು? ಮತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಹರದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿ ನಡೆ ಯುವಾಗ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯೇ ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು!”

“ಅದೇನವ್ವಾ!”

“ಅದೇನಂದರೆ—ಜೋಡ್ಯವುರದ ಮುಖ್ಯ ಜಮೀನುದಾರನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಬೈರಾಗಿಗಳು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಚಮತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತೋರಿದರು. ಅದರಿಂದಲೇ ಆತನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನೇ ಮಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ತಾನೂ ವಿರಾಗಿಯಾದನು. ಆತನೂ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬೈರಾಗಿಯಾಗುವ ದಾರಿಗೆ ಹತ್ತಿರುವನಂತೆ! ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗಡ್ಡಗಳು ಕಳೆ ದೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಷ್ಟು ಆತನ ಗಡ್ಡಗಳು ಎರಡೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳೆದಾವೆಂದು ನಾನು ನನ್ನಲ್ಲೇ ಅಂದುಕೊಂಡೆನು; ಆದರೂ ನನಗನಿಸುವ ದೇನಂದರೆ, ನೀವು ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ನಿಮ್ಮ ಬುವಾಬಾಜಿಯನ್ನು ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೇಗನೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಪೋಲೀಸರು ಫತ್ತರಗಡದ ಲೂಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಪಾಸುಹಚ್ಚಿದ್ದು, ಗುಹ್ನೆ ಗಾರ-ಸಾಧಿದಾರರ ಬಂಧನವು ಅವರಿಂದ ಬೇಗನೆ ಆಗಲಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.”

“ನಾವೂ ನಿಮ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚಾರ ನಡೆಸಿಯೇ ನಡೆಸಿರುವೆವು; ಆದರೆ ‘ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಸೇರುವುದು ಎಷ್ಟು ಕಠಿಣವೋ, ಒಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಕಾಲು ಹೊರಹೊರಡಲಿಕ್ಕೂ ಅಷ್ಟೇ ಕಠಿಣವು’ ಎಂದೆನ್ನುವ ಲೋಕಾ

ರೂಢಿಯ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಇದು ಮಠವೆಂಥದು! ನನಗಿದು ಸೆರೆಮನೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಇನ್ನೂ ಸಂಶಯ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜವು; ಆದರೆ ನಮ್ಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆಂದಾದರೂ ಮನೆಯ ಮಾಲಕನ ಮನುಷ್ಯನು ಇಲ್ಲಿ ಹಗಲಿರಲೂ ಮಠದ ಕಾವಲಿಗೆಂದು ಇರುವನು. ನಾನು ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ಹೋಗುವಾಗ ಅದೆಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚು ಗದ್ದಲವುಂಟಾದೀತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಮೊದಲು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದ ಈ ಮನೆಯ ಮಾಲಕನು ಸಹಸಾ ನನ್ನನ್ನು ಹೋಗಗೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಹೋಗಿ ಗೊಟ್ಟರೂ, ನಮ್ಮ ಕಳಲೂಟದ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಎಷ್ಟೋ ದಿನ ನಡೆದಾವು”

“ಬಹೂತ ಅಚ್ಚಾ! ಮತ್ತು ಆ ಸತ್ಕಾರ-ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆದಿರುವಾಗ ಇಲ್ಲವೆ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಗುರುಪೀಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನೀನು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಪೋಲೀಸರು ಬಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿ ಕೈಗೆ ಬೇಡಿಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದರೆಂದರೆ. ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಶೋಭೆಯಾದೀತು!”

“ಇನ್ನು ಓಡಿ ಹೋಗುವುವೆಂದರೂ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನು. ಅದರಿಂದಲೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಆಸನವು ಬೇಗನೆ ಚಲಿಸಲೊಲ್ಲದು. ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀನಾದರೂ ಕೊಡಬಾರದು?”

“ಸಲಹೆಯನ್ನೇನು ಕೊಡಬೇಕು? ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೂವತ್ತು-ಮೂವತ್ತೈದು ಹರದಾರಿಯ ಮೇಲೆ ರಾಮಗಡ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸೀಮೆ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಆ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಮುಸಲ್ಮಾನರದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಪೋಲೀಸರ ಪಾಶವು ಬಂದು ಮೋಂಕಲಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಸ್ತ್ರಯಾಸ ಬಿದ್ದೀತು; ಆದರೆ ನೀವಿಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರಾಸವನ್ನು ತಿಂದುಂಡವರು. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ ಕರಾಮತಿ ತೋರಿ, ಇಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ನೆನಪನ್ನು ಸಂಗಡ ಒಯ್ಯಬೇಕೆಂದಿರುವಿರೋ? ಇಲ್ಲವೆ ಬರಿಗೆ, ಅಲ್ಲೂ ಡಿಸುತ್ತ ಹೊರಡುವವರೋ?”

“ಆ ವಿಚಾರವಾದರೂ ಏನೂ ಇಲ್ಲೆಂತಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಕಾರಕಗಳೆಂದು ಕೆಲ ನಿರ್ಜೀವ ಹಾಗೂ ಕೆಲ ಸಜೀವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂಗಡ ಒಯ್ಯುವ ಬೇಕುಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ನಡೆದಿರುತ್ತವೆ.”

“ನಿರ್ಜೀವಗಳೇನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯಿತು; ಆದರೆ ಸಜೀವಗಳೆಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಬಟ್ಟೆಗಳೊಳಗಿನ ತಗಣೆ-ಕೂರಿಗಳ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನು ಒಯ್ಯತಕ್ಕವರು?”

“ಭಲೆ! ಅದೇಕೆಂತೆ? ಗುರುವು ಶಿಷ್ಯನಿಂದ ಕುರಾಭವದ ಇಚ್ಛೆಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಮತ್ತು ಜಂಬೂನ ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಸಾಧಿಸಿದರೆ, ಅವನು ಇಲ್ಲಿ

ಯದೊಂದು ಸಜೀವ ನಡೆದಾಡುವ-ವಾತಾಡುವ ಸ್ಮಾರಕವನ್ನು ಸಂಗಡ ಲೋಯ್ಯುವ ಸಂಭವವಿದೆ; ಆದರೆ ತೊಂದರೆಯೆನಿಸುವುದೇನಂದರೆ, ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಾವು ಇಬ್ಬರೇ ಇಬ್ಬರು! ಅಲ್ಲದೆ ಕೈಯೊಳಗೆ ಖಡ್ಗದಿ ಶಸ್ತ್ರಗಳೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಆಗಲೆ ಅಂದಂತೆ ನಮ್ಮ ಆತ್ಮ ಸ್ವರೂಪ ದೋರುವ ಪ್ರಸಂಗವೂ ಬಂದೀತು; ಆದರೆ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಈ ಬರೀ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಯಿಂದೇನಾಗಬೇಕು?”

“ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಥುರಾರಾಣಿಯು ನಿನಗಿಂತಲೂ ಬುದ್ಧಿವಂತಕೇನೋ ನೀಜ. ಯಾಕಂದರೆ ನಿನಗುಂಟಾಗುವ ಈ ಐಶ್ವರ್ಯದ ಸಂಕಟವನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿರುವಳು. ಅಂತೆಯೇ ನಿಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ನನ್ನೊಡನೆ ನಿಮಗೀ ಕಾಣಿಕೆ ಕಳಿಸಿರುತ್ತಾಳೆ.” ಎಂದಂದು, ಆತನು ಹೊರಗಿನ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿದ್ದ ಕಾವಡಿಯೊಳಗಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ದಸ್ತನ್ನೂ ಆರಿಯೆ ಉದ್ದನ್ನ ಎರಡು ಮೂರು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು. ಅದರೊಳಗಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ಪುಟ್ಟ, ಆದರೆ ಸಾಣೆ ಹಚ್ಚಿ ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಜಂಬಿಗಾ ಗಳೂ ಪಿಸ್ತೂಲುಗಳೂ ಹೊರಟವು! ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತರಾಗಿ “ಮಥುರಾರಾಣಿಯ ದೂರದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಗೊಳಿದರೂ ಅಲ್ಪವೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ನೀನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಬಾಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೇಗೆ ಬಂದೆ?”

ಬೈರಾಗಗಳಿಗಿಂತ ಕಾವಡಿ ಧರಿಸುವ ಯಾತ್ರಿಕರ ವೇಷವೇ ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಬೈರಾಗಗಳಿಗೆ ಇಂಥ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಚರ್ಮದ ಅಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಚ್ಚಿಡುವುದು ಕಠಿಣವು; ಆದರೆ ಕಾವಡಿಧಾರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಕೂಲತೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇನಂದರೆ, ಹೊರಗೆ ಬಿದರಿನ ಕಾವಡಿ. ಅವುಗಳ ಮುಚ್ಚಳ ತೆಗೆದ ಬಳಿಕ ತಾಮ್ರದ ತಗಡಿನ ಮುಚ್ಚಳಕೆಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟ ಗಿಂಡಿಗಳಿರುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥವಿರುತ್ತದೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆಯಿಂದ ಯಾವ ಮನುಷ್ಯರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೆ ಹಚ್ಚುವದಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಆ ಗಿಂಡಿಗಳ ಹೊಟ್ಟಿಯೊಳಗಿನ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಚ್ಚಿಡಲು ಬರುತ್ತದೆ.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನೀನೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನೊಡನಿರು. ಅಂದರೆ ಅದುವರೆಗೆ ಈ ಜೀನಸುಗಳು ಈ ಕಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಗುಪ್ತವಾಗಿರಲಿ; ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲೆದ್ದು ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರ ಬದಲು ಮೂವರು ಜನರೂ ಅದೇವು.”

“ಹಾಗೇ ಆಗಲಿ; ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯನು ನನ್ನೊಡನೆ ಬರುವವನೋ ಅಥವಾ ಜೊತೆಗೆ ಸರ್ಜೀವ ಒಯ್ಯುವದಿದೆಯೆಂದು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೋಗುವನೋ?”

“ಅದನ್ನು ಈಗಲೆ ಹೇಳಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಆ ಸರ್ಜೀವನನ್ನೂ ಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಕದಾಚಿತ್ ವಾಹನದ ಅನುಕೂಲತೆಯಾದರೆ, ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೋಗಬಂದೀತು.”

“ಆದರಿನ್ನು ವಿಲಂಬವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತರವಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಪೋಲೀಸರು ನಮ್ಮಗಳ ಶೋಧ ದಲ್ಲರುವಂತೆ, ನಾವೂ ಅವರ ಶೋಧದಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ. ಆದರಿಂದ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಪೋಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬ್ರಿಟಿಶ ನಾಡಿನಂತೆ ಸಂಸ್ಥಾನೀ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿಯ ವಾರಂಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೇಬಿನಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿರುವರು ನೀವು ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿರುವುದು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಹೇಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾಯಿತೋ, ಅದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಅನುಕೂಲವೂ ಆಗಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕ ; ಯಾಕೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಂತೆ ಸರಗಂಗಾರಾಮರ ಈ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೇತುಗಳನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿ ತರಲಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಸ್ವಂತ ಸರಗಂಗಾರಾಮರು ಅನರರಿ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟರಿರುತ್ತಾರೆ; ಆದರೆ ಅವರ ಆ ಹುದ್ದೆಯದೇ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯಾದೀತು!”

ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಗುರುವುಹಾರಾಜರು:—“ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಈಗ ಯೋಚಿಸಿ, ನಸಕಿನಲ್ಲಿ ಏನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆನು.”

ಆ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಎದ್ದು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗಳಿಗೆ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ. ಬನ್ನೀಧರನೂ ಆ ನಿಚ್ಚಣಿಕೆಯಿಂದಿಳಿದು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡನು.

ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದ ಮೇಲೆ ಚಹದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಜ್ಜಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತಾನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸೋಗನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗದಿದ್ದ ನಾಟಕದ ಹಾಗು ನಾಟಕಗೃಹದ ವರ್ಣನಗಳನ್ನು ಸುಚ್ಛಾಗಿ ಉಪ್ಪು-ಕಾರ ಹಚ್ಚಿ ಮಾಡಿದನು; ಯಾಕೆಂದರೆ ಆತನಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಿದ್ದಿತೇನೆಂದರೆ, ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವವರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಆ ನಾಟಕ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದ ಸಂಭವವು ಯತ್ಪಿಂಚಿತ್ತೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದಾನ ಗುಪ್ತ ಸಂಶೋಧನ

ಚಂದುವು ಆಗಾಗ್ಗೆ ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇರಿಯ ಪತ್ರ ಹಾಗೂ ಆಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೂರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರವುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನಂದರೆ, ಮೇರಿಯು ಸತ್ತದ್ದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಆಕೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವೇನಾಯಿತು? ಅವಳು ಏತರಿಂದ, ಎಷ್ಟು ದಿನ ಪೀಡಿತಳಾಗಿದ್ದಳು? ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಯಾರ ಕಡೆಗಿದ್ದಳು? ಅವಳ ವಶ್ಯಾತ್ ಅವಳ ಕಡೆಯವರಾರಿರುತ್ತಾರೆ? ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನೂವರೂ ವಿಶ್ವಾಸನೀಯ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ದಿನ ತಂತಿಯು ಕಾಗದವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಅವನು ಒಂದು ತಂತಿಯನ್ನು ಒರೆಯುತ್ತೊಡಗಿದನು; ಆದರೆ ಮೊದಲು ಯಾರ ಹೆಸರಿಗೆ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ತಂತಿ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲೇ ಆತನು ಮುಂದುಗಾಣದಾದನು.

ಅವನಲ್ಲಿ ತಾ|| ೧೨ನೇ ಅಗಸ್ತದ ಮೇರಿಯ ಸ್ವದಸ್ತೂರದ ಪತ್ರವಿದ್ದಿತು. ಆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಆತನ ಪರಿಚಯದವೆಂದು ಆ ಕಾಗದವನ್ನು ಅವಳೇ ಬರೆದಳೆಂಬ ಒಗ್ಗು ಸಂದೇಹವಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆಂದು ಆ ಪತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲು, ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಳಾಸವನ್ನೇ ಬರೆದಿಲ್ಲವೆಂಬದು ಆತನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಬಳಿಕ ಆತನು ಆಕೆಯ ತಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಲಾಗ ಅದರ ಮೇಲೆ ತಂತಿಕಳಿಸುವವನ ಸಹಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ! ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಕಳಿಸುವವನ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸಾದಿಗಳು ಬಹುಶಃ ಇರುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ಬರೇ ಊರ ಹೆಸರಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಂತೆ ಆ ತಂತಿಯ ಮೇಲೂ 'ಲಂಡನ್' ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದವು; ಆದರೆ ಸಹಿಯೂ ಇರದಿರುವದೆಂತು? ಎಷ್ಟು ನೆನಪಿನಿಂದ ತಂತಿಕೊಟ್ಟವನು ಅದರ ಕಳಿಗೆ ತನ್ನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅವನೇನು ಇನ್ನು ಒಂದೆರಡು ಶಬ್ದಗಳ ಫೀಗಾಗಿ ಅಂಜುತ್ತಿದ್ದನೇ? ತಾನೂ ತಂತಿ ಕೊಡುವ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನು ಅಗತ್ಯದವನೇ ಇರಬೇಕು! ಹಾಗಾದರೆ ತನ್ನ ಹೆಸರು ತಿಳಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಅಗತ್ಯದ ಜೀವಾಳದಲ್ಲಿ ಭರತಿಯೇ ಉಂಟಾಗಲಾರದೆ?

ಹೇಗೋ ಇರಲಿ. ತಂತಿಯ ಸಂಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವೆಂದು ಮತ್ತೆ ಮಾಯಕ್ಕೆ ತರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾರಿಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬದು ಆತನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲೊಲ್ಲದು. ಇನ್ನು ಮೇರಿಯ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ವಿಳಾಸವಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು? ಆ ವಿಳಾಸಕ್ಕೆ ಬರೆಯುವದೆಂತು? ಆಕೆ ಸತ್ತ

ಬಳಿಕ ಇನ್ನು ಆ ವಿಳಾಸದ ಮೇಲೆ ಯಾರಿಗಿಂದು ಬರೆಯಬೇಕು? ಸ್ವಂತ ಅವಳಿಗೇ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಬರೆಯುವದಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ವಿಳಾಸದ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಪತ್ರ ಬರೆದು ಮಾಹಿತಿ ತರಿಸುವವೆಂದರೆ ಚಂದುವಿಗಾಗಿ ಆ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿಸಿ ಕಳಿಸುವ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದು ಮುಂದೆ ನೋಡದಂತಹ ಚಂದೂನ ಕೆಲ ಜನ ಸ್ನೇಹಿತರು ಲಂಡನ್ನ ಮತ್ತು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಬರೆದರೂ ಅವರಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುವ ಸಂಭವವು ಕಡಿಮೆಯೆಂದೇ ಚಂದೂನಿಗನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಲ್ಲಿಯ ಬಹು ಸ್ವಲ್ಪಜನರೇ ಕ್ವಿಟ್ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದೂ ಮೇರಿಯರು ಏಕತ್ರಿತ ರಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡಿರಬಹುದು; ಮತ್ತು ಈತನು ಔಪಚಾರಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಅವಳ ಗುರ್ತುಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು; ಆನರೂ ಅವಳು ಇರುತ್ತಿರುವದೆಲ್ಲೆಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿರುವ ಮನೆಗೆ ತನ್ನ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಗೆಳೆಯನೊಡನೆ ಅತನಂದೂ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅವರನ್ನು ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಕೊಂಡು ಅವಳಿಗೇ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಅವಳ ಸ್ವಂತದ ಮನೆಯಾದರೂ ಇದ್ದಿತೆಲ್ಲೆ?

ತಂತಿಯ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಸಹಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂದೇಹವು ಇಣುಕಿ ಹೋಯಿತೇನೆಂದರೆ, ಈ ತಂತಿಯು ಖೊಟ್ಟಿ ಬೇರೆ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಅಂದರೆ ಮೇರಿಯು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ತಿರದೆ, ಅವಳ ಕೇಡನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಇಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಹಗೆತನವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಸ್ಪೃಸಂಗಿ ದುಷ್ಟ ಕೇಡಿಯು ತನಗೇ ತಂತಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದೇನು? ಇದರಾಚೆಗಿನದೊಂದು ಶಂಕೆಯೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು ಹೋಯಿತು; ಆದರೆ ಅದು ಮೇಲಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಿಂತ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಉಳಿದಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಆ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಚಂದುವಿಗೆ ಸ್ವಂತದ ಬಗ್ಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಲ್ಪನೆಯು ತೀರ ಅಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲವೆ ಮೂರ್ಖತನದ್ದಿರುವದರಿಂದ ಅದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಿತೆಂದರೆ ದುಃಖಿತನಿಗೂ ನಗೆ ಬರಬೇಕು. ಆ ತಂತಿಯಿಂದ ಚಂದುವಿಗುಂಟಾದ ಆ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಕಲ್ಪನೆಯೆಂದರೆ, ಈ ತಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವತಃ ಮೇರಿಯೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಉದ್ದೇಶವೇನಿದ್ದೀತು? ಅವಳ ಸ್ವಭಾವವು ಒಂದಿಷ್ಟು ಚೇಷ್ಟೆ ವಿನೋದಪ್ರಿಯ ವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಜೀವ ಹೋಗುವ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವರ ಜೀವ ಕಳೆಯುವ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನು ಎಂಥ

ವಿನೋದಿಯಾದರೂ ಮಾಡುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನೆಂತು ತಾಳುವನು? ಆದರೆ ಆ ವಿಷಯದ ನೇಮವನ್ನಾದರೂ ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?

ತಾರುಣ್ಯದ ನಗೆಚೇಷ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಸೀಮೆ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ ಮೇರಿಯು ಕದಾಚಿತ್ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ತರುಣರು ಇತ್ತ ಬಂದಾಗ ಸವಿಸವಿ ಮಾತಾಡುವರು ಲಗ್ನದ ವಚನವನ್ನೂ ಕೊಡುವರು ಕುಮಾರಿಕೆಯರ ಮೋಹಸಾಶದಲ್ಲಿ ಸಿಗಬೀಳುವರು; ಆದರೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವೆಷ್ಟಿರಬೇಕೆಂಬ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಏತರಿಂದಾಗಬೇಕು? ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಲಗ್ನವಾದರೆ ವಿಹಿತವು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ ಮುಗಿಯಿತು. ಪ್ರೇಮ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತು! ಆದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಯುವತಿಯು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲುಳಿದು, ಹಿಂದೀ ತರುಣನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಟುಹೋದರೆ? ಆಗ ಅವರಿಬ್ಬರ ನಡುವಿನ ಅಂತರವಾಯಿತು ಏದಾರು ಸಾವಿರ ಮೈಲಿನದು! ಮತ್ತು ತಂತಿ-ಪತ್ರಗಳಿಗೊಂದಿಷ್ಟು ಮೋರೆತಪ್ಪಿಸಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎಲ್ಲವೂ ತೀರಿಹೋಗುವದು. ಅದರಿಂದ ಈ ಯುವಕರ ಪ್ರೇಮ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ, ಇಂಥ ವಿಸರೀತ ತಂತಿಕೊಟ್ಟೀಮಾಡಬಂದೀತು; ಅಂದರೆ ಈ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ನಡೆಯುವವೆಂಬದು ತಿಳಿದೀತು.

ನೀರಿನ ನೆಲೆ ನೋಡುವ ಒಂದು ರೀತಿಯು ಹೀಗಿವೆ. ಆ ನೀರಲ್ಲಿ ಹರಳು ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಅದು ತಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪಿ ಮೇಲೆ ಗುಳ್ಳಿ ಎಳಲಿಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಅವಕಾಶ ಹಿಡಿಯುವುದೆಂಬದನ್ನು ನೋಡಬೇಕು. ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಪ್ರೇಮದ ನೆಲೆ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಮೇರಿಯು ಈ ತಂತಿಯೆಂಬ ಹರಳನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ನೋಡಿರಬಹುದೇ? ನಾನು ಈ ತಂತಿಯಿಂದ ಅಂಜಿಬಿಟ್ಟು ದುಃಖಿತನಾಗಿ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಮಾಡಿದರೆ. ಅದರ ವೇಲಿಂದ ನನ್ನ ಮನೋಗತವನ್ನು ಅವಳು ಅನುಮಾನಿಸಬಹುದು; ಆದರೆ ನಾನು ಈ ತಂತಿಯು ಕಾಗದವನ್ನು ಜೇಬಿಗಿರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡರೆ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಅವಳಲ್ಲಿ ಖೊಟ್ಟಿ ಪ್ರೇಮ ತೋರಿದೆನೆಂಬ ಅನುಮಾನವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದೀತು ಬಳಿಕ ಮುಂದೆ ಏನಾದೀತೋ ಅದು, ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗಿದ್ದಿತೋ ಅದನ್ನ ವಲಂಬಿಸುವದು. ಅವಳ ಪ್ರೇಮವು ನಿಜವಿದ್ದರೆ, ಅವಳು ಆ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತದಿಂದ ದುಃಖಿನಿಯಾದಾಳು; ಮತ್ತು ಅವಳ ಪ್ರೇಮವಾದರೂ ಅಂತಿಂತಹದೇ ಇದ್ದರೆ, ಅವಳು 'ಆತನ ಹಾಳು ಕಾಟ ತಪ್ಪಿತು!' ಎಂದೆಂದು, ತಾನು ಸ್ವತಃ ವಚನದಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಿ, ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಶಹಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವಳು!

ಈ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆತನಿಗೆ ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. 'ಮೇರಿಯು ಮನದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವುದು ಅವಳಿಗಾಗಲಿ ನನಗಾಗಲಿ ಒಪ್ಪುವುದೇ?' ಆದರೆ ಕಲ್ಪನೆಯುಂಟಾದರೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಿವಾರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮಾಧಾನಕರವಾಗಿ ಮಾಡುವೆಂದರೆ, ಈ ತಂತಿಯ ಸಂಗತಿಯ ಸಟ-ದಿಟಗಳ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಬರೆದರೂ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಅವಳ ವಿಳಾಸಕ್ಕೂ ಕಳಿಸಬೇಕು ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ತಂತಿಯು ಆ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರವೂ ಪುರಾವೆಯೂ ಆದೀತು; ಇಲ್ಲವೆ ಚೇಷ್ಟೆಗೆ ಚೇಷ್ಟೆಯ ಉತ್ತರವೇ ದೊರೆತೀತು.

ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಯೋಚಿಸಿ ಚಂದುವು ಹಾಗೆ ಕಾಗದ ಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದನು. ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಉದಯಶಂಕರನಿಗೆ ಒರೆದನು. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ತಂತಿಯ ನಕಲನ್ನಿಟ್ಟು ಚಂದುವು ಅವನಿಗೆ ಬರೆದನೇನಂದರೆ:--"ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಳೂಸಳ ಮಾಹಿತಿಯು ನಿನಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ ಆದರೂ ನನ್ನ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿರುವುದು ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೋಷ್ಠಿನ-ಟಿಲಿ ಫೋನಿನ ಡಿರೆಕ್ಟರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇಲ್ಲವೆ ಇನ್ನಾವ ಉಪಾಯದಿಂದಲಾದರೂ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ದೊರಕಬಹುದಾದಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತೀವ್ರ ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು"

ಚಂದುವು ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಮಾರ್ಬಲ ಆರ್ಚದ ಪೋಷ್ಠ ಮಾಸ್ತರನಿಗೆ ಬರೆದನು. ಅದರಲ್ಲಿ:--"ನಾನೊಬ್ಬ ಅಪರಿಚಿತ ಮನುಷ್ಯನು ತಮಗೆ ಈ ಪತ್ರ ಬರೆದು ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವುದೇನೋ ನಿಜವು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ತಮಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆಯಲು ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದು ನನಗೆ ತಲುಪಿದ್ದ ಇದರ ಜೊತೆಗಿರುವ ತಂತಿಯ ನಕಲಿನಿಂದ ತಿಳಿದೀತು. ಕೆಲ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ಮುಂಚೆ ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಳೂಸ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ನಾನು ಮುನ್ನೂರು ಪೌಂಡುಗಳನ್ನು ತಂತೀ ಮನಿಆರ್ಡರ ಮೂಲಕ 'ಕೆಆರ್ ಆಫ್ ದಿ ಪೋಷ್ಠ ಮಾಸ್ತರ, ಮಾರ್ಬಲ್ ಆರ್ಚ ಪೋಷ್ಠ' ಈ ಅಡ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಅವಳು ಕಳಿಸಲು ತಿಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಳಿಸಿದ್ದೆನು. ಆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ ತಾವು ಅವಳ ಸಂಬಂಧದ ಕೆಲ ಗುರ್ತು-ಪರಿಚಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಆ ಪರಿಚಯದ ಮೇಲಿಂದ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಷಯದ ಕೆಲ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತಾವು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಶಕ್ಯವಿದ್ದರೆ ನಾನು ತಮಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಕೃತಜ್ಞನಾಗುವೆನು."

ಮೂರನೇ ಕಾಗದವನ್ನು ಆತನು ಕೆಂಟ ಪರಗಣೆಯೊಳಗಿನ ನೆವ್ಡಲ ಪೋರ್ಟ್ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ 'ಮಿರ್ಯಾಕಲ್' ಎಂಬ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾರ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕೆಂಬದು ಗೊತ್ತಿರದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಆ ಕಾಗದದ ವೇಲೆ

"Next best friend of Mary Woodhouse, Miracle, Post Navalport, Country Kent, England" ಹೀಗೆ ವಿಳಾಸ ಬರೆದಿದ್ದನು.

ಆತನು ನಾಲ್ಕನೇ ಕಾಗದವನ್ನು ಯೂನಿಯನ್ ಚರ್ಚದ ಅಧಿಕಾರಿಗೆ ಬರೆದನು; ಮತ್ತು ಐದನೇ ಪತ್ರ ಕಳಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಿತಿ ದೊರೆತೀತೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವನು ಅದನ್ನು ಯು. ವು. ಬ್ರಿ. ಅ. ನ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾದ ಎಲ್. ಎನ್. ಪೇರಿಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಏಲೇನ ಪೇರಿಯು ಮೇರೀ ವ್ರೊಡಹಾಲ್ಸಾಸಳ ದೂರಿನ, ಆದರೆ ಮಮತೆಯು ಅವಳಿದ್ದು, ಅವಳು ಆ ಅಸೋಸಿಯೇಶನ್ನದ ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಲಂಡನ್ನ ಮತ್ತು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್‌ಗಳ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ವರ್ಷ ಆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಚಂದುವಿಗೂ ಹಲವು ಸಾರೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏಲೇನ ಪೇರಿಯು ಭಾವಿಕಳೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಯವಳೂ, ಆದರೆ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ವಿನೋದಿಯೂ ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಕ್ರೋಕ್ತಿ ಪ್ರಿಯಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು; ಮತ್ತು ಯಾರಿಗಾದರೂ ನಡುವಂತೆ ಮರ್ಮಭೇದಕ ಮಾತನಾಡುವುದು ಆಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಸ್ವತಃ ಜೂಜು, ಸಿನೇಮಾ ಮುಂತಾದವುಗಳ ವಿರುದ್ಧಳಿದ್ದು, ಮೇರಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಧೈಯದ ಕಡೆಗೆಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳ ಪ್ರಯತ್ನವಿದ್ದಿತು. ಮೇರಿಯು ಹುಡುಗಾಟದ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೆ ಕೆಡಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಅವಳು ಚಂದುವಿನೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಆಗಲಿಕ್ಕೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಮಾತು ಹೊರಟಿತೆಂದರೆ, ಏಲೇನ ಪೇರಿಯು ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ: "ಛೇ-ಛೇ! ಆ ಮಾತು ಕಾಲತ್ರಯಗಳೂ ಘಟಿಸಲಾರದು. ಮೇರಿಯು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಳೇ! ದಾರಿ ನೋಡಿರಿ! ನಾನು ಇವಳನ್ನು ನನ್ನ ಶಿಷ್ಯಿಣಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಜೋಗತಿಯನ್ನಾಗಿಯೂ ಮಾಡುವವಳೆನ್ನೆ." ಏಲೇನಳು ಹೀಗೆಂದ ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ಚೇಷ್ಟೆಗಾಗಿ ನಗುವರು. ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಕೊಂಚ ಮಲ್ಲಾನವದನ ಮಾಡಿದನೆಂದರೆ, ಮೇರಿಯು ಏಲೇನಳೆದುರಿಗೇ ಅವನ ಚುಂಬನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಳು; ಹಾಗೂ 'ಮೂರ್ಖ ತರುಣಾ! ಈಗಾದರೂ ಖಾತ್ರಿ

ಯಾಯಿತಷ್ಟೇ?' ಈ ಹಾಗು ಇದೇ ಬಗೆಯ ಬೇರೆ ಹಲವು ಏಲೇನ ಪೇರಿಯ ವಿಷಯದ ನೆನಪುಗಳು ಚಂದೂನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮರೆಯದಂತಿದ್ದವು.

ಬೇಡ-ಬೇಕು ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಮನಸ್ಸುಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಆತನು ಸ್ವತಃ ಮೇರೀ ವೋಡಹಾಲುಸಳಿಗೂ ಒಂದು ವಿನೋದದ ಪತ್ರ ಬರೆದನು. ಅದು ಹೀಗಿದ್ದಿತು:— 'ನಿನಗೆ ಸಾವು ಬಂದ ಒಳ್ಳೇ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂತಿಯಿಂದ ತಿಳಿಸಿದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೇನು ಇನಾಮು ಕೊಡಲಿ? ವಿನೋದಕ್ಕಾದರೂ ಕೆಲ ಮೇರೆ ಇರಬೇಕು ಈ ತಂತಿ ಕಳಿಸುವ ನಿನ್ನ ಹೇತುವು ನನ್ನ ಕುಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಿತೋ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಸತ್ವಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದಿತೋ? ಏನೇ ಇರಲಿ. ನೀನಿತ್ತ ಬಂದ ಬಳಿಕ ನಿನಗೀ ಗುಡ್ಡೆಯ ಮಾಫ ದೊರೆತೀತು ಗುಡ್ಡೆ ಗಾರನಿಗೆ ಕ್ಷಮೆಮಾಡಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನಂತ ಹೆಚ್ಚು ದಯೆತೋರಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನೀನು ಬಂದರೆ ನಿನಗೆ ಕ್ಷಮೆದೊರೆಕೀತು; ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಲೆ ಇನಾಮೂ ದೊರತೀತು. ಆ ಇನಾಮಿನ ಹವಾಲಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿದ ಯಾವ ಹಕ್ಕಿಗೂ ನಾನು ಕೊಡಲಾರೆನು; ಯಾಕಂದರೆ, ಹಕ್ಕಿಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟ ಅನುಭವವು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಆ ಮೋಜಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನೀನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೇ ನಿನಗೆ ಸಮಕ್ಷ ತಿಳಿಸೇನು. ತಂತಿಗೆ ತಂತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ ಕೊಡುವದು ಯೋಗ್ಯ; ಆದರೆ ನಿನ್ನಷ್ಟು ವಿನೋದ ಪೂರ್ಣ ತಂತಿಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲೇ ಒರೆಯುವ ಪಾತ್ರತೆಯು ನನ್ನಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ನಿನಗಿದ್ದಷ್ಟು ವಿನೋದ ಪ್ರಕೃತಿಯೂ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನನ್ನದಿಲ್ಲ "

ಚಂದುವು ಇಷ್ಟು ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆದನು; ಆದರೆ ಎಲ್. ಎನ್. ಪೇರಿಯ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರದೂ ನಿಜವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾದೀತೆಂದು ಆತನಿಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿರಾಶೆಯ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ನಿರ್ವಿಫಾರ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ತೀರ ಯುಕ್ತಿಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಆತನು ಪತ್ರ ಬರೆಯುವ ಈ ಯಾವ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಿದ್ದನೋ ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕಾದರೆ—ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ತುಫಾನವುಂಟಾಗಿ ಯಾವುದೊಂದು ಹಡಗಿಗೆ ಅಪಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ; ಚುಕ್ಕಾಣಿ ಮುರಿಯುತ್ತದೆ; ಶೀಡುಗಳ ಹಗ್ಗಗಳು ಹರಿಯುತ್ತವೆ; ಅದರ ಪ್ರಾವರಣವು ಹರಿದುಹೋಗುತ್ತದೆ; ಕಟ್ಟಿಗೆಯೂ ಮುರಿದುಬೀಳುತ್ತದೆ. ಬರೇ ಒಂದೆರಡು ಮುರುಕು ಮುರುಕಾದ ಹುಟ್ಟುಗಳು ಬಾಕಿ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಸಾಧನದಿಂದ ಆ ತುಫಾನದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯ ಸ್ವಾಧೀನವಾಗಿ ಹಡಗು ಮತ್ತು ಅಂಬಿಗರು ಅಸಹಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತ ನಡೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಯಾರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು

ಪಾಯ ಕೇಳಬೇಕು? ಮತ್ತು ಕೇಳದ ಹೊರತು ಸಹಾಯ್ಯಮಾಡುವ ಬುದ್ಧಿಯು ಅದಾರಿಗಾಗಬೇಕು? ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಅಂಚಿಗರೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬರೆದು ಸಹಾಯ್ಯಮಾಡುವ ಬಿನ್ನಹ ಪತ್ರಿಕೆಯೂ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಸೀಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಕೆ ಅವುಗಳ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ದೈವದಿಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲವೆ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾರಕ್ಕೇಗಾದರೂ ವುಗಳೊಳಗಿನ ಯಾವುದೊಂದು ಸೀಸೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೆಂದರೆ, ಸಹಾಯವೂದಗುವ ಭವವಾಗುವದು; ಆದರೆ ಇಂಥ ಸೀಸೆಗಳ ಉಪಯೋಗವಾದ ಉದಾಹರಣೆ ಸು ವಿಶ್ವಸನೀಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುವದಿಲ್ಲ! ಚಂದುವಾದರೂ ಇಂದು ಅದೇ ರಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನು

ಉದಯಶಂಕರನಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ತರದ ಸಂಗತಿಯು ಈ ಪ್ರಕಾರವಿತ್ತು: ನೀನು ಸಾಸಾದ ತಂತಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಿಂದ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾರಪ್ರದರ್ಶಕ ತಂತಿಯು ತಲುಪಿತು ತದನಂತರ ನಿನ್ನ ಕಾಗದವೂ ಬಂತು; ಆದರೆ ಅದರೊಳಗಿನ ವಿಷಯದ ಮಾಹಿತಿಯು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಒಗೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಖೇದವೆನಿಸುತ್ತಿದೆ; ಆದರೆ ನಾನು ಆ ಮಾಹಿತಿ ಒರಕಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನಸರಿಯನ್ನೇನೂ ಮಾಡಿರುವದಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕ್ರಿದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಮದೆಗೂ ನನಗೂ ನೀನಿಲ್ಲಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲಿ ರುತು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟೆಯೆಂಬುದು ನನಗಂತೂ ಸ್ಮರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಕದಾಚಿತ್ ನೀನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟಿರಲೂ ಬಹುದು; ಆದರೆ ನಾನದನ್ನು ವರೆತಿ ಳನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಹೋಗು ರುವಾಗ ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟ ಗುರ್ತು-ಪರಿಚಯಗಳು ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳರು ಂತೆ ಮಹಾಪೂರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ರಾಗಿ ದೂರಾಗುವ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗಳಂತೆಯೇ ಸರಿ; ಆದರೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದೊಂದು ಗುಪ್ತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಳತಿದ್ದೆಯೋ ಹೇಗೆಂಬದನ್ನು ನೀನು ನನಗೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿಸು. ಇನ್ನು ಳತಿದ್ದರೂ ನೀನು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಈ ಕಿವಿಯಿಂದ ಆ ಕಿವಿಗೆ ತಿಳಿಯ ಂಡದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಂತಿಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಮೇರೀ ಮೊಡ ಂಲೂಸಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ನೀನು ಅದನ್ನು ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಗುಪ್ತ ಳ ಇರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೋಟಿನ ಕಾಲರಿನ ಮೇಲೆ ಯಾವು ಂದು ಬಿಲ್ಲೆಯಂತೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಂಡಿತವು.

ಇತ್ತ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ ತರುಣ ಹಿಂದೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನನಗೆ ದೊರಕುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಪ್ರಕಾರವೆಂದರೆ, ಅವರ ಪ್ರೇಮದ ಬಾಂಬು ಗುಪ್ತವಾಗಿ 'ಟಾಯಿಮ್ ಫ್ಯೂಜ್' ಹಚ್ಚಿದ್ದಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಆ ಬಾಂಬಿನ ಸ್ಫೋಟವಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಅದು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇತ್ತೆಂದು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಬಾಂಬಿನ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ ನಿನ್ನ ಬಾಂಬುಗಳು ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆಯೇ ಇದ್ದವು! ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗವು ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನೊಡನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ತರುಣ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಯುವತಿಯು ತನ್ನ ಖಾಸ ಪ್ರಿಯತಮೆಯೇ ಇರುವಳೆಂಬಂತೆಯೂ ಅವಳೊಡನೆ ಮುಂಚೆ ಲಗ್ನವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಅದು ಬೇಗನೆ ಆದೀತು, ಎಂಬಂತೆಯೂ ಆತನು ತನ್ನ ಹಿಂದೂ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಭಾಸವಾಗಗೊಡಲಿಕ್ಕೆ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಭ್ರಮವಾಗುವುದೇನಂದರೆ, ಈ ಮರ್ದಪುರುಷನು ಡಝನಗಟ್ಟಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮಡದಿಯರನ್ನು ತನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಕರೆಮೊಯ್ಯಲಿರುವನೋ ಎನೆಂದೆನಿಸುವದು! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರು ಯಾವುದೊಂದು ವಿಧಿಯಿಂದ ಧರ್ಮಾಂತರ ಹೊಂದಿದರೆಂದರೆ, ಆ ಡಝನಗಟ್ಟಿ ರಮಣಿಯರನ್ನು ಆತನು ಇಲ್ಲಿಯ ಕಾಯಿದೆಗನುಸರಿಸಿ ಲಗ್ನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದೀತು; ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯಿರುವುದೇನಂದರೆ, ಅವರೊಳಗಿನ ಯಾವಳೊಬ್ಬಳೂ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಬೂಟಿನ ತುದಿಯಿಂದ ಕೂಡ ಮುಟ್ಟಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಇರಲಿ.

ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಮಣಿಯೊಡನೆ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿತ್ತೇನೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಚ್ಛಿಸುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವುದೊಂದು ಹೆಸರು ನೆನಪಿಟ್ಟು ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಹತ್ತಿದನೆಂದರೆ ಅದು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದರೂ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದಲ್ಲೇ ಸ್ವಲ್ಪದರೂ ಪ್ರತಿಬಂಧ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೊನ್ನೆ 'ಸಂಡೇ ನ್ಯೂಜ್' ಎಂಬ ಸಚಿತ್ರ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೋದುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಚಿತ್ರವು ಕಂಡಿತು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನೇ ನಿನಗೀಗ ಕಳಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಇದರಿಂದ ನಿನಗೇನಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದೋ ಹೇಗೋ ನೋಡಿಕೋ! ಹೆಸರಿನಂತೆಯೇ ಅನೇಕ ಹೆಸರಿರುತ್ತವೆ ಈ ಚಿತ್ರವಿದ್ದ ಬಳಿಕ ಗುರ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಗಮಕ ಸಿಕ್ಕಿತು; ಆದರೆ ಈ ಚಿತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಸ ಮತ್ತು ಟಾಮ ಕೂಪರ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳಿದ್ದು, ಈ ಇಬ್ಬರು ಸಿನೇಮಾ ತಾರೆಗಳ ಲಗ್ನವು ಇದೀಗ ಆಯಿತು;

ಮತ್ತು ಒಂದು ವಿಖ್ಯಾತ ಸಿನೇಮಾ ಕಂಪನಿಯು ಇವರೊಂದಿಗೆ ನೌಕರಿಯ ಕರಾರು ಮಾಡಿ ಇವರನ್ನು ಅಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದಿದೆಯೆಂಬ ಸಂಗತಿಯಿದೆ ಈ ಶಕುನವಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಉತ್ತರ ದೊರೆತರೆ ನೋಡು ನನ್ನ ಸ್ಥಳಿಕ ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಮೇರಿಯ ಯಾವ ಮಾಹಿತಿಯೂ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಯಿತು ತೇನಂದರೆ, ಅಗಸ್ಟ್ ೨೦ನೇ ಮಂಗಳವಾರ ದಿವಸ ಸತ್ತಿದ್ದ ಹಾಗೂ ೨೮ನೇ ಬುಧವಾರ ದಿವಸ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಹುಗಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇರಿಯು ಇವಳು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಅಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ ಇವರ ವಿವಾಹದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ತಾರೀಖು ಆ ಮೃತ್ಯು ತಥಿಯ ನಂತರದ್ದೇ ಇದೆ. ಪ್ರಾಚೀನನರ ಎಂದು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರಿಸುತ್ತಾರೆ? ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಾಗ ನೀನೊಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಿವ್ವಿಲಿಯನ್ನಿನಂತೆ ಹಿಂದೀ ಜನರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರ ದೊರೆತವೆಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದಲೇ ಬಹುಶಃ ಬರೆದೀ. ನಿನ್ನ ಹೆಚ್ಚಳವೆಂದರೆ, ನೀನು ಹಿಂದೂ ಗುಹ್ಯೆಗಾರರಿಗೆ ಮಾಡುವಂಥ ದಂಡದ ಹಾಗೂ ತುರಂಗದ ಶಿಕ್ಷೆಗಳ ವೃದ್ಧಿಯೇ ಆದೀತು ”

‘ಮಾರ್ಬಲ್ ಆರ್ಟ್’ದ ಪೋಸ್ಟಮಾಸ್ಟರನಿಂದ ಬಂದ ಉತ್ತರವು ಹೀಗೆ: ‘ನೀವು ಕಳಿಸಿದ್ದ ೩೦೦ ಪೌಂಡಿನ ತಂತಿ ಮನಿಆರ್ಡರಿನ ಬತವಡಿಯು ಇದೇ ಪೋಸ್ಟ್‌ಸಿಂದಾಯಿತು ಹಣಪಡೆದವಳ ಹೆಸರು ಮೇರೀವೊಡಹಾಲುಸ ಎಂದಿತ್ತು. ಅವಳ ಗುರ್ತುಹೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ವಿಭಾಗದೊಳಗಿನ ಮಿಡ್ಲೆಂಡ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಒಬ್ಬ ಪರಿಚಯಸ್ಥ ನೌಕರನು ಬಂದಿದ್ದನು. ಆ ಗುರ್ತದ ಮೇಲಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವಳ ಸಹಿಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಆ ಹಣವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಆ ನಿಮ್ಮ ತಂತಿಯ ಹೊರತು ಆಕೆಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂದಂಥ ಯಾವ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಎಂದೂ ಬತವಡೆಮಾಡಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ಪೋಸ್ಟಮಾನ್ಸ್‌ನಿಗೆ ಸ್ಮರಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಹಿತಿಯು ಇಲ್ಲಿಂದ ನಿಮಗೆ ಸಿಗಲಿಕ್ಕೆ ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ.’

ಲಂಡನ್ನ ದೊಳಗಿನ ಯೂನಿಯನ್ ಚರ್ಚದ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಚಂದೂನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಹೀಗೆಂದು ಉತ್ತರ ಕಳಿಸಿದ್ದನು: “ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರದೊಳಗಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನೊದಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಕಾರಣ ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಬ್ಬ ರಮಣಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ತಾರೀಖಿಗೆ ಈ ಚರ್ಚದಲ್ಲೊಂದು ಧರ್ಮವಿಧಿಯಾದುದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಅದು ಅವಳ ಪ್ರೇತ ಸಂಸ್ಕಾರದ್ದೆಂದರೆ ದಫನವಿಧಿಯಾಗಿರದೆ ವಿವಾಹಸಂಸ್ಕಾರವಾಗಿತ್ತು!

ಲಗ್ನದ ರೇಚಿಷ್ಟರದಲ್ಲಿ ಆ ತಾರೀಖಿಗೆ ಅದೊಂದೇ ಲಗ್ನವು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ಅದರೊಳಗಿನ ವಧು-ವರರ ಹೆಸರುಗಳು ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಾಸ ಮತ್ತು ಟಾಮ್ ಕೂಪರ ಎಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರಬಹುದೇನಂದರೆ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಜಗ್ಗಿ ಕೊಳ್ಳಕೈಯೆಹತ್ತಿದ್ದಾರೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಇದರಿಂದ ನೀವೂ ನನ್ನನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಎಳೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಿರಿಂದೆನ್ನ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ನೀವು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೂ ಇರದ್ದರಿಂದ, ನಾನು ಆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಹ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಲಗ್ನ ರೇಚಿಷ್ಟರದ ಪುಸ್ತಕವು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ವರೂಪದ ಪುಸ್ತಕವಿರುವದರಿಂದ ನೀವು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಫೀ ಮತ್ತು ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಕಳಿಸಿದರೆ, ಅದರ ಸರ್ತಿ ಫಾಯಿಡ ಕಾಪಿಯನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಆಯುಷ್ಯ ವಿಮೆಯ ಹಣ ಪಡೆಯುವ ಯಾವುದೊಂದು ಬೇತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಈ ತಂತಿಯಿಂದ ಜಾಗರೂಕರಾಗಬೇಕು.”

ಕೆಂಟ ಪರಗಣೆಯೊಳಗಿನ ನೆವ್ಡೆಲ್ ಪೋರ್ಟ್ ಪೋಷ್ಟಿನ ಮಾಸ್ತರನು ಬರೆದು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನಂದರೆ, “ಈ ಊರಲ್ಲಿ ‘ಮಿರ್ಯಾಕಲ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮನೆಯಿರುವುದೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ನಮಗದು ‘ಮಿರ್ಯಾಕಲ್’ ಅಂದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಅನಿಸಿತು; ಯಾಕಂದರೆ, ಈ ಊರ ಈ ಪೋಷ್ಟ್ ಅಫೀಸು ನನ್ನ ಕಡೆಗಿರಹತ್ತಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಗ್ರಾಮದೊಳಗಿರುವ ನೂರು ಮನೆಗಳೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪರಿಚಯದ್ದಿದೆಯೆನ್ನಿರಿ! ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ರಮಣಿಯು ಅಥವಾ ಅವಳ ನೆಕ್ಸ್ಟ್ ಬೆಸ್ಪ್ ಫ್ರೆಂಡ್ ಇವರಲ್ಲಾರದೂ ಇಲ್ಲಿಯವರಾರಿಗೂ ಮಾಹಿತಿಯಿರದ್ದರಿಂದ, ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಡೆಡ್ ಲೆಟರ್ ಅಫೀಸಿಗೆ ರವಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಯಾವುದೊಂದು ಮೃತಾತ್ಮವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೇಕಾದರೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.”

ಕೊನೆಯ ಉತ್ತರವು ಎಲ್. ಎನ್. ವೇರಿಯಿಂದ ಬಂತು; ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಚಂದೂನ ಪತ್ರವು ಬೇಗನೆ ತಲುಪದಿದ್ದರೆ ಅವಳಿಂದ ಉತ್ತರವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಿತು:—

‘ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದವು ಹಲವು ಕಡೆಗೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಮೊನ್ನೆಯ ದಿನ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಶೋಧಿಸಿರಿ-ಅಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಿರಿ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಆ ಲಕ್ಕೋಟಿಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ-ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಶರಾ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಇಜಿಪ್ತ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಹಳೇ ‘ಇಸ್ಪಿಕಾ’ ಲೇಖದ

ಸ್ವರೂಪ ಬಂದಿತ್ತು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸುವೈವದಿಂದ ಅದು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದು, ಇಂದು ನಾನದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದು ಕಳಿಸುತ್ತಿರುವೆನು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾಳಿನ ಹಡಗದಿಂದ ನಾನು ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಹೊರಟು ಹೋಗಿದ್ದೆನೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಕಾಗದವು 'ಡೆಡ್ ಲೆಟರ್ ಆಫೀಸ್'ಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು! ಅಮೇರಿಕೆಯ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವು ತೀರ ಅಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ನಿಮ್ಮಿಂದ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿಯೇ ಯಾವುದೋಂದು ಕಾಗದ ಬರುವ ಸಂಭವವು ನನಗನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ನನಗೂ ನಿಮಗೂ ಮುಂಚಿನ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ವಿಳಾಸವಾದರೂ ನಿನ್ನ ಪಕ್ಕಾ ಗೊತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ ವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಕೊಂಚ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೆಂಬದು ನಿಜವು.

ಆದರೆ ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ, ಮೇರೀ ವೋಡಹಾಲ್ಡಾಸಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಏನನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದೂ ನನಗೆ ಅನಿಸಲೊಲ್ಲದು! ಮೊದಲು ಆ ತಂತಿಯ ಅರ್ಥವು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವುದನ್ನು ನಾನು ನಿಮಗೆ ತುಸು ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವೆನು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ನನಗಂತೂ ಅದರೊಳಗಿನ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬರೆದವರು ಬೇಕಂತಲೇ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಥದಿಂದ ಯೋಚಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ: -ಮೇರೀ ವೋಡಹಾಲ್ಡಾಸಳು ಅಂದು ಬೆಳಗಿನ ಮೂರೂವರೆಗೆ ತೀರಿಕೊಂಡಳೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಅವಳು ಶರೀರದಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಅಂದರೆ ಶೀಲದಿಂದ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯದಿಂದ ಸತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ! ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವ ತೋರಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿ, ಮಂದಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಆ ದಿನ ಬೆಳಗಿನ ಮೂರೂವರೆಗೆ ಅವಳು ತನ್ನೊಬ್ಬ ಲಘು ಪ್ರಿಯಕರನ ಕೈಹಿಡಿದು ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಓಡಿಹೋಗಿರುವಳು. ಮುಂದಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಬೆಳಗಿನ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಯೂನಿಯನ್ ಚರ್ಚದಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಹೂಳಲಾಯಿತೆಂದು! ಆದರೆ ಅದರ ಅರ್ಥವು ಆ ಲಘುನೊಡನೆ ಆಕೆಯ ಲಗ್ನವು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಒಂಬತ್ತು ಗಂಟೆಗೆ ಯೂನಿಯನ್ ಚರ್ಚದಲ್ಲಿ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಗಿ ಹೋಯಿತು. ಮೂರನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಅವಳ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿದ್ದಿತು, ಎಂದಿದೆ. ಇದರ ಅರ್ಥವು ಮುಂಚಿನ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಗುಡ್‌ನಾಯಟ್ ಎಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಕೊಂಡು ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳು ಮಾತಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ವಿಷಯಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೇ ತಿಳಿದಿದ್ದಳು; ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾದ ಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರ ಬಂದ ಮೇರೆಗೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಧ್ಯಾಸವು ಆಕೆಗೆ ಹತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಭಾಸ

ವನ್ನು ಅವಳು ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಅವಳು ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸತ್ತಿದ್ದು, ಅವಳ ದಫನವಿಧಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ನಿಜವಷ್ಟೆ?

‘ಅವಳು ಸತ್ತು ಹೋಗಲು, ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರಲ್ಲಿಲ್ಲವೂ ಬಂದು ಹೋಯಿತು; ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ದುಃಖದ ಪರಮಾ ವಧಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು; ಮತ್ತು ಅವಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮೋಸ ಪಡಿಸಿ ತನ್ನ ಬೇತು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡಳೆಂಬದು ತಿಳಿಯಲು, ಮುಂದೆ ನಿಮಗಾವ ದುಃಖವಾದೀತೋ, ಅದು ಮೃತ್ಯುವಾರ್ತೆಯ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲ್ಪವೇ ಇದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾದೀತು. ನಿನ್ನೊಡನೆ ಯಾರೋ ಕಪಟವನ್ನಾಚರಿಸಿರುವರು: ಆದರೆ ಅವರು ಅದನ್ನು ಈ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡಿರಬಹುದೇ?’

‘ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಸಳ ಕುಟುಂಬದ ಹಾಗು ನನ್ನ ಋಣಾನು ಬಂಧುತ್ವವು ಘನವಾದದ್ದು. ಆ ಮಾನದಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಋಣಾನುಬಂಧುತ್ವವು ಏನೂ ಇಲ್ಲೆಂದರೂ ನಡೆದೀತು? ಮೇರಿಯು ನನ್ನೊಡನಿದ್ದಾಗ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಯಾವುದೊಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಗಂಟುಬಿದ್ದು ಅವಳ ಸಂಬಂಧದ ಗುರ್ತಿನಿಂದ ನನ್ನ-ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳೇನು ನಡೆದಿದ್ದವೋ ಅಷ್ಟೇ; ಆದರೆ ಆ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ನನ್ನ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದದ್ದು ಅವಳ ಸಾತ್ವಿಕರಾದ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳ ಮೂಲಕ. ಆ ಬಡವರು ತೀರಿಕೊಂಡರು; ಮತ್ತು ಆ ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ಬಸವಿಯಾದಳು! ಅವಳ-ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವು ಕೊಂಚವೂ ಹೊಂದು ವಂತಿರಲಿಲ್ಲ; ಹಾಗು ನಿಮಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹೇಳಿ ಬಿಡುವುವೇನಂದರೆ, ಆ ಇದಿಯು ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿಡುಬಿಡದ್ದು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದೇವರ ಕೃಪೆಯೇ ಆಯಿತೆಂದು ತಿಳಿಯಿರಿ.

ನಾನು ಇಲ್ಲಿಯ ಯ. ಎ. ಜಿ. ಅ. ನ ಒಬ್ಬ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮೇರೀ ವೊಡಹಾಲುಸಳು ಅಮಲಗ್ರಸ್ತ, ಜೂಜಾಡುವ, ಒದ್‌ವಾಷ್ ಹಾಗು ಒಬ್ಬದಾಜಿಯ ಚಟವುಳ್ಳವರೂ ಅವರ ಆಶ್ರಿತರಾದ ಸಿನೇಮಾ ಸ್ವರ್ಪರೂ ಇವರ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇರತಕ್ಕಂಥವಳು? ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ನನ್ನ-ಅವಳ ರಹಸ್ಯವು ಎಷ್ಟಿದ್ದಿತೆಂಬದು ನಿಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದೀತು ಅವಳ ಶೀಲ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ಯಗಳು ಹೀಗೆ. ಅಂತೆಯೇ ಅವಳ ಜಾಲದೊಳಗಿಂದ ನೀವು ಮುಕ್ತರಾದ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

‘ಅವಳು ತನ್ನ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಬಹು ಚಾತುರ್ಯದಿಂದ ಕೊನೆ

ಯ ವರೆಗೂ ನಿಮ್ಮಿಂದ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ಕೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನಿಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕೆಂತಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ನಡತೆಯು ಸಹಜವಾಗಿ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದರ ಮೇಲಿಂದ ನೀವು ಸ್ವತಃ ಸದ್ಗುಣಗಳೂ ಸೌಜನ್ಯಪೂರ್ಣರೂ ಇರುತ್ತೀರೆಂಬದು ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ಈ ಇದಿಯು ನಿಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಕಷ್ಟ-ವಿಡಂಬನೆಗಳೆಷ್ಟಾಗುತ್ತಿದ್ದವೆಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆಯು ನನಗಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿವಂದಿಸುತ್ತೇನೆ; ಯಾಕಂದರೆ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವುಂಟಾದ ಬಗ್ಗೆ ಮೇರೆಯು ಯಾವ ನೋಟವನ್ನೂ ಯಾವ ನಾಟಕವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿದಳೋ, ಆಕೆಯು ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸಿರುವುದರಿಂದಲ್ಲ! ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಸುರೂಪವನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಂಡು.

‘ನಿಮ್ಮಂತಹ ಗರ್ಭ ಶ್ರೀಮಂತ ತರುಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕೆಂಬದು ಅವರಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ಪರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೀನಹಂಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಿಡಬಾರದೆಂಬದು ನಿಜ; ಆದರೆ ಅನವಶ್ಯಕ ಉದಾರತನದಿಂದ ತಮ್ಮ ನಿಘವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಗಿಂತ ತಾವು ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರೀಮಂತರುತ್ತೇವೆಂಬದನ್ನು ಭಾಸವಾಗಗೊಡಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಗೆಳೆಯರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ‘ಪ್ರಿನ್ಸ್’ ಎಂಬ ಶಬ್ದದ ಹೊರತು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲೆಂಬುದು ನಿಮಗೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು; ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ರಾಜಪುತ್ರನೆಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆತನ ಖರ್ಚುಕತನದ ಬಗ್ಗೆ ಇತ್ತಕಡೆಯ ಜನರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯೇನಿರುತ್ತದೆಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆಯು ನಿಮಗಿದ್ದೀತು.

‘ಹಿಂದುಸ್ತಾನದೊಳಗಿನ ಶ್ರೀಮಂತ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದೋಷಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಹುಷಾರ ಮಗನು ವಿಲಾಯತಿಗೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆಂದು ಹೋಗಲು, ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ದುಡ್ಡಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಅವರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಸುರಿವರು. ತಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಯಾರೂ ಜೀನಹಂಕನೆನಬಾರದೆಂದೂ ಆತನ ದೈನ್ಯವು ಕೊಂಚವೂ ತೋರಬಾರದೆಂದೂ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಬೇರೆಯೋಚನೆ ಏನಂದರೆ, ಮಗನು ದೂರ ಪರದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ; ಅವನನ್ನು ಸುಖಿಯನ್ನಾಗಿರಿಸುವದು ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವೇ ಸರಿ. ನಿಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತ ತಂದೆಯವರಂತೂ ಮಗನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಆಗುವದೆಂದರೆ, ಸ್ವರ್ಗವನ್ನೇ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿದಂತೆಂದು ನಿಮ್ಮ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಮಿತ್ರನ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ

ರುತ್ತೀನೆ. ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್‌ನಿಂದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಿಮಗುಂಟಾಗುವ ಐಶ್ವರ್ಯದ-ವೈಭವದ ನೇಧವೇ ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಹತ್ತಿರುವಂತೆ ಅವರು ನಿಮಗೆ ನಡೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ನೀವು ಮೇರಿಯ ಸಲು ವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದಿರಿ; ಹಾಗು ಕೇವಲ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಅನುಕೂಲತೆಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದಿರಿ, ಇದು ನಿಮ್ಮದು ನಿಮಗೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದೀತು! ಆದರೆ ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವ ಸಿದ್ಧತೆಗೆಂದು ನೀವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಮುನ್ನೂರು ಪೌಂಡು ತಂತಿಯ ಮೂಲಕ ಕಳಿಸಿದರೋ ಅದರದೇನಾಗಿದ್ದೀತೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನೀವು ಈಗಲಾದರೂ ಮಾಡಿರಿ!

‘ಇಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವತಂದ ಲಕ್ಷ್ಯವು ನಾಚು ರಂಗು ಮುಂತಾದ್ದರ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಚವೂ ಇರಲಿಲ್ಲೆಂದು ನನ್ನ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಅಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಕ್ಷ್ಯವಿತ್ತಿದ್ದಿರೆಯೇ ನೀಮಗೆ ಎಂ. ಎ., ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ ಮತ್ತು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪಾಸಾಗ ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಕೊನೆಗೂ ನಿಮಗೀ ರಮಣಿಯ ಕಪಟವು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ನಿಜವು!

‘ಮೇರಿಯು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಸುಂದರಳಿದ್ದಳೆಂಬದು ನನಗೆ ಸ್ಮೃತವಿದೆ. ಅವಳ ಬಳಿಯಲ್ಲೊಂದು ಬಗೆಯ ನೋಹಕ ನೋಹಿನಿಯಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸುಂದರ ಕುಮಾರಿಕೆಯಿರುವದೇ ಇಲ್ಲವೇ? ನನಗೆ ಖಾತ್ರಿ ಅನಿಸುವದೇನಂದರೆ, ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ನಿಮಗಾಗಿ ಯಾವಳೊಬ್ಬ ಸುಂದರ ಉಪವರ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಗರ್ಕರಾಗಿದ್ದಾರು; ಮತ್ತು ಇವಳಿಗಿಂತಲೂ ಅವಳು ವಿಹಿತ ಎಂಬಂತಿರುವ ಹತ್ತಿಂಟು ಮಂದಿ ಕುಮಾರಿಕೆಯರು ನೀವು ಮರಳಿ ಹೋದ ನಂತರ ವಿವಾಹೇಚ್ಛುಗಳೆಂದು ನಿಮಗೆ ತೋರಿಸ ಬರುತ್ತಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಇವಳ ನೋಹಕ್ಕೆ ಬಲಿಬಿದ್ದು, ವಿವಾಹವಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಇವಳಿಗಾವ ವಚನವಿತ್ತಿರೋ, ಅದರಿಂದ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಘಾತನಾಡಿದಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?

‘ಮಿಶ್ರವಿವಾಹಗಳಿಗೆ ಮೂಗುಮುರಿಯುವವಳು ನಾನಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಿಶ್ರವಿವಾಹ ಮಾಡುವಾಗ ಕೂಡ ವಧುವರರ ಸ್ವಭಾವದ, ಶೀಲದ, ಚಾರಿತ್ರ್ಯದ ಹಾಗು ಧೈಯಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆಯು ಉಭಯ ಪಕ್ಷದಿಂದಲೂ ಆಗಬೇಕಷ್ಟು ಆಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಅನ್ನಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ಹಾಗು ಮೊದಲೇ ಆದ ವಿಷಮ ವಿವಾಹದಲ್ಲಿ ಈ ಇತರ ಸಂಗತಿಗಳ ವಿಷಮತೆಯು ಭರ್ತಿಯಾಯಿ

ತೆಂದರೆ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಹೀಗೆಯೇ ಆಗುತ್ತ ಹೋದಾವು! ಇತ್ತ ಕಡೆಯ ಹುಡುಗಿಯರೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ಐದು ಜನರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೂಡ ಈ ಮಾತು ಸಮ್ಮತವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಷಾಗು ನಾನು ಹೀಗೆ ಅನ್ನುವೆನು, ಈ ಮಿಶ್ರವಿವಾಹದೊಳಗಿನ ಹಿಂದೂ ತರುಣರಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಯಾವಾಗ ಪುತ್ರರಾಗುವರೋ ಆಗ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಸ್ವತಃ ಇವರಿಗೂ ಅನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನು ತಪ್ಪುತ್ತಿರುವುದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದ ಪ್ರಸಂಗವು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಬರಲಿಬಾರದಿರಲಿ; ಆದರೂ ನಾನು ತುಸ ಅಡ್ಡ ದಾರಿಗೆ ಹೊರಳಿ ಇಂಥ ಅಪ್ರಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು! ಇವು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಕ್ಕುಂಟಾದ ನಿಜವಾದ ಕಾರಣವು ನೀವು ನನಗೆ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ತಮ್ಮನಂತೆ ತೋರುವುದೇ ಅಹುದು. ನಿಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಲತನವಿದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಷಮಿಶ್ರಿತ ಅಧ್ಯತೆಯು ಎಂದೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಕೊನೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಕೊಂಚವೇ ಬರೆಯುವುದೇನಂದರೆ, ಮೇರೀ ಪೊಡ ಹಾಲೂಸಳು ನಿಮಗೆ ಯಾವ ವೋಸವನ್ನು ತೋರಿದಳೋ, ಅದು ಅವಳ ದವಳಿಗೇ ಆಯಿತೆಂದು ನೀವಿನ್ನು ತಿಳಿಯಿರಿ! ಕೆಂಬಹುನಾ, ಅವಳು ಸತ್ತದ್ದರಿಂದ ಹೂಳಲ್ಪಟ್ಟಳೆಂದು ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಶಬ್ದದಿಂದ ನಿಮಗಾರು ತಿಳಿಸಿದರೋ ಅದನ್ನು ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಿಂದ ಬರೆದರೆಂದೇ ಬೇಕಾದರೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ; ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ವೋಹದ ಯಾವ ಆವರಣವು ಬಂದಿದ್ದಿತೋ ಅದನ್ನು ದೇವರು ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ಆತನಲ್ಲಿ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರಿ.

‘ಮೇರಿಯು ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಗಬೇಕಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ಅದರ ಪ್ರಾರಂಭದ ಮೇಲಿಂದಲೇ ಅನುಮಾನ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಅದು ಭಯಂಕರವೇ ಆದೀತು.

‘ಯಂಗ ವುಇಮೆನ್ನ ಅಸೋಸಿವಶನ್ನಿನ ಸೆಕ್ರೆಟರಿ’ ಎಂದು ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಣವು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರೆ ನಿಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯ ಲಾಭವಾದೀತೆಂಬ ಆಶೆಯನ್ನು ನಾನು ಅದೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? ಆದರೆ ನಾನು ಬಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಪತ್ನಿಯೂ ನಿಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳೂ ಇವರ ಗುರ್ತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾಗ್ಯವು ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತೆಂದು ನಾನು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.”

ಏಲೇನ ವೇರಿಯ ಈ ಪತ್ರ ಓದಿ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಜೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಹೊಡೆತ ಕುಳಿತಿತು. ಕೆಂಬಹುನಾ ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವಿನ ತಂತಿಯಿಂದ

ಬಿದ್ದ ಹೊಡೆತದಷ್ಟೇ ಈ ನೆಟ್ಟಾದರೂ ಇದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಈ ಎರಡು ನೆಟ್ಟುಗಳ ವರ್ಗವು ಮಾತ್ರ ಒಂದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪರಿಣಾಮವೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂತಿಯಿಂದ ಚಂದುವಿಗಾದ ದುಃಖವು ಸರ್ವಸ್ತು ನಾಶದ್ದಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದು ಮೇರಿ ಸತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಹಾಗೂ ಮೇರಿಯ ಪ್ರೇಮವು ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿದ್ದಿತೆಂಬ ನಂಬಿಗೆಯಿಂದ ಹಾಗಾಗಿತ್ತು. ಮೇರಿಯ ಪತ್ರದಿಂದಲೂ ಮೇರಿಯು ಸತ್ತಳು; ಆದರೆ ಅವಳು ದೇಹದಿಂದ ಸತ್ತಿರದೆ ಲಾಕ್ಷಣಿಕ ಅರ್ಥದಿಂದ ಸತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ತಂತಿಯಿಂದ ದುಃಖವಾಯಿತು; ಮತ್ತು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಈ ಪತ್ರದಿಂದ ಆತನಿಗಾದದ್ದು ಸುಖವೇ ಆಗಿತ್ತೆಂಬ ವಿರೋಧವನ್ನು ಮಂಡಿಸಲಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ದಿಟವಾಗಿ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವ ಮೇರಿಯು ಸತ್ತ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ಮೋಸಪಡಿಸಿ ಮೂರ್ಖರಲ್ಲೆ ಸೇರಿಸಿದಳೆಂಬ ತಿಳುವಿನ ದುಃಖ ಇವೆರಡೂ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ದುಃಖ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಶಬ್ದದಿಂದ ವರ್ಣಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅವು ಒಂದೇ ವರ್ಗದ ವೆಂತಾದಾವು? ಫಜೀತಿಯ ದುಃಖದ ಮಾನವು ಪ್ರಿಯ ಮನುಷ್ಯರ ವ್ಯತ್ಯವಿನ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಸರಿ. ಆ ತಂತಿಯು ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಚಂದುವು ಒಂದು ದೈವದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರ ಮೇಲೂ ಸಿಟ್ಟುಗಳು ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮೇರಿಯು ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕ್ಕೆ ಎಂದಾದರೆ, ಚಂದುವು ದೈವದ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಂತದ ಮೇಲೆಯೂ ಸಿಟ್ಟುಗಳಿಕ್ಕೆ ಸಬಲವಾದ ಕಾರಣವಿತ್ತು. ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಆತನಿಗೆ 'ಆ ಹುಡುಗಿಯು ಮೋಸಗಾರ್ತಿಯಾದಳು; ಆದರೆ ನೀನಂತೂ ಒಳ್ಳೇ ಬುದ್ಧಿವಂತನಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೆ? ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ಎಂ. ಎ. ಬ್ಯಾರಿಸ್ಟರ, ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಈ ಎಲ್ಲ ಪರೀಕ್ಷೆ ಪಾಸಾಗುವಷ್ಟು ನಿನಗೆ ಬುದ್ಧಿಯಿದ್ದಿತು; ಆದರೆ ಯೇಕೆಷ್ಟಿತ್ತಳಾದ ಒಬ್ಬ ಮಾಯಾವೀ ಹುಡುಗೆಯ ಅಂತರಂಗದ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿಯು ನಿನಗಿರಬಾರದೆ? ಅಂದಬಳಿಕ ಮಾನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ಅನ್ನುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮನುಷ್ಯನೆಂದರೆ, ಬುದ್ಧಿಶೂನ್ಯ ಹಾಗೂ ಭಾವನಾ ಪ್ರಧಾನ ಎಂಬುದೇ ನಿಜವೇನು?' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಿತ್ತು.

ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ, ಚಂದುವು ಮೇರಿಯನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರೂ, ದೇವರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದರೂ, ತನ್ನನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನದ ಯಾವ ಉಪಸತ್ತಿಯು ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆಯೋ, ಅದು ಇಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿದ್ದಿದ್ಧೀತೆ? ಜಾದೂ ಆಟ ಮಾಡುವ ಪ್ರೋಫೇಸರನು ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಜೀನಸುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲೇನು ಉಳಿಯು

ತ್ತದೆ? ನೋಡಿದ ನೋಟದ ಬಗ್ಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ತನ್ನ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಮುಗ್ಧಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಕಂಡು ತಾನೇ ನಗುವ ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಷ್ಟೇ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವನು. ಮೇರಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸುಖ-ದುಃಖ ಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಆ ಮಾಯಾಬರ್ಷಾರವು ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಕಲ್ಪಿತವಾಗಿ ಮುಗಿದ ಬಳಿಕ, ಮೇರಿಯು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವಳೋ, ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಚಂದುವಿಗುಂಟಾದ ವೈರಾಗ್ಯವೂ ಹೊರಟು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಾಚಕರೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅದನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತಿಳಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನು? ಆದರೆ ಬವಳಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬರುತ್ತದೆ; ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸ್ತೃತಿಯು ಮಾತ್ರ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬರಹತ್ತುತ್ತದೆ.

ಮಿದುಳಿನ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಬವಳಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮುಚ್ಚಲ್ಪಡುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೂಡಲೆ ತೆರೆಯುವದಿಲ್ಲ. ಅವು ನಿಧಾನವಾಗಿಯೇ ತೆರೆಯುವವು; ಮತ್ತು ಎಂತೆಂತು ತೆರೆದು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಹತ್ತುವವೋ, ಅಂತಂತೆ ಲುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಸ್ತೃತಿಯು ಮತ್ತೆ ಉಂಟಾಗಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಚಂದುವಿಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯಹತ್ತಿ ತೇನಂದರೆ, ಮೇರಿಯ ಮೃತ್ಯುವೇ ಸುಳ್ಳೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಲು, ಬೈರಾಗಿಯ ಶಾಪವೂ ದೇವರ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯವೂ ಇವುಗಳದೇನಾಗಬೇಕು? ಆ ಶಾಪದ ನಂತರವೇ ನಾನು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪಾಸಾದ ತಂತಿಬರಲಿಲ್ಲವೆ? ದೇವರು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಆತನು ನನ್ನ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಾಪಾಸೇಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ಪಾಸಾಗಗೊಟ್ಟನೆಂದ ಬಳಿಕ ದೇವರ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಅರ್ಥಕೃರ್ಥ ಕಾಟು ಬೀಳಲಿಲ್ಲವೆ? ಇನ್ನುಳಿದ ಅರ್ಥ ಅವಕೃಪೆಯು ನಾನು ಪಾಸಾಗ ಮೇರಿಯು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಹೃದಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ನಿಜವಾಯಿತೆಂದು ಅನ್ನಬಹುದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಮೇರಿಯು ಸತ್ತದ್ದು ದಿಟವಾಗಿದೆ, ಏಲೇನ ಪೇರಿಯು ಆ ಮರಣದ ತಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಿದ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿದರೆ, ಇಂಥ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತುಕ ರಮಣಿಯ ಪಾಶದೊಳಗಿಂದ ನಾನು ಮುಕ್ತನಾದದ್ದು ಒಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ನಿರಾಶೆ ಇಲ್ಲವೆ ವೋಸಗೊಳಿಸಿದ್ದಾಗಿದ್ದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಂತೆ ಅದು ದೇವರಕೃಪೆಯೇ ಎಂದೇಕೆನಬಾರದು? ಇನ್ನುಳಿದ ಇಡೀಕಥೆಯೆಂದರೆ ಬೈರಾಗಗಳದು. ತಂತಿ ಬೊಟ್ಟಿ, ಸಾವು ಬೊಟ್ಟಿ, ವಿಶ್ವಾಸಘಾತವಷ್ಟೇ ನಿಜ; ಅಂದ ಬಳಿಕ ಬೈರಾಗಿಗೆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವಿದ್ದಿತೆಂದು ತಾನು

ತಿಳಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವೇತರದು? ಅದು ಬೈರಾಗಿ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿಶ್ಚಿತ ಒತ್ತಾಯವೇ ಆಗದೇನು? ಅಂದರೆ ಅತ್ತು ಆ ಪುಡುಗಿಯು ಹಾಗೆ ಮೋಸ ಗೊಳಿಸಿದಳು; ಮತ್ತು ಇತ್ತ ಈ ಬೈರಾಗಳು ಹೀಗೆ ಮೋಸ ಪಡಿಸಿದರು! ಹಾಗೂ ಆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದ ಬಂಡವಲವು ಪುಕ್ಕಾಡರೆ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಗುರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೇನುಳಿಯಿತು? ಮತ್ತು ನಾನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಇವರ ಯಾವ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದೆನೋ, ಅಸೆಲ್ಲ ಆ ಕೃಪಿತಂಬನವನ್ನೇ ಮಾಡಿದಂತಲ್ಲವೆ? ಗುರುಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗಲು ತನಗೆ ದಿವ ಜ್ಞಾನಲಾಭವೆಂದೂ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ ವೈಯಾಗ್ಯದ ಕೃತ್ರಿಮ ಮನಸ್ಸನಾಧಾನವೇನು ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಲಭಿಸಿತೋ ಅಷ್ಟೇ! ಆದರೆ ನಾಳೆ ಈ ಎಲ್ಲ ರಹಸ್ಯದ ಸ್ಫೋಟವಾದರೆ ಮತ್ತು ಅದು ಎಂದಾದರೂ ಆಗದಿದ್ದೀತೇ? -ಆಗಿನ ನನ್ನ ಘಟಿ ತಿಗಿ ಮೇರೆಯೇ ಉಳಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಜನ ರೇನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನನ್ನ ಮೋರೆಯ ವೇಲೆ ಉಳುಕಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ; ಆದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಮುಖ ತೋರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ? ಮತ್ತು ಸ್ವಂತದ ಜೀವಾಳದ ಕೆಲಸ ದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಶಾತ್ರನಾದ ಏನು ನಾಳೆ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ದೊಡ್ಡ ಹುದ್ದೆಯ ಅಮಲ್ದಾರರ ಜನರ ಸ್ವಾಯುನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನೂ ಸರಕಾರ ದರ್ಬಾರುಗಳ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವವನು?

ಈ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೋಲ-ಕಲ್ಲೋಲ ವಾಯಿತು. ಆತನಿಂದ ಕುರ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡ ಕೂರಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಆತನು ಪಂಜರದಲ್ಲೆಟ್ಟಿ ಕಾಡು ವೃಗದಂತೆ ಆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಅಡ್ಡಾಡಹತ್ತಿದನು. ತಾನು ಸ್ಮತಿಯಿಂದಿರುವೆನೆಂಬ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಆತನು ತನ್ನ ಬೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಕಡಿಯ ಹತ್ತಿದನು. ಜ್ಞಾನತಂತುಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಉತ್ತೇಜನಗೊಳಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಅವನು ಸ್ವೆಲ್ಲಿಂಗ ಸಾಲ್ಪಿನ ಸೀಸೆಯ ನ್ನು ಮೂಸಿನೋಡತೊಡಗಿದನು. ಶಕುನ ವಂತಿಯೊಳಗಿಂದ ಸಂಶಯಗ್ರಸ್ತ ವನುಷ್ಯನಿಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವಂತೆ, ಆ ಕಾಗದಗಳೊಳಗಿಂದ ಅಂಥ ಉತ್ತರ ಸೂಚಿಸುವ ಯಾವುದೊಂದು ಕಾಗದ ಇಲ್ಲವೆ ಚೀಟಿ ಕ್ಲೈವೆ ಹತ್ತಿಬಹುದೆಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಆತನು ಸುಮ್ಮನೆ ತಿರುಗುವಿ ಹಾಕಹತ್ತಿದನು. ಆ ಕ್ಷೋಭನವು ಕುಗ್ಗಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಕೋಣೆಯು ಆತನಿಗೆ ಸಾಲದಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ದೂರ ಒಬ್ಬನೇ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ಶುದ್ಧ ತಾಜಾ ಹವೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತುಸ ಶಾಂತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಯೋಚಿಸಿ ಅವನು ಗೂಟದ ಮೇಲಿನ ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಕೈನಿಡಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿ

ಧರನು ಅವನ ಕೋಣೆಯ ಕನವನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಬದರೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿ ನೊಳಗಿನ ವಿಚಾರಶೃಂಖಲೆಯು ತುಂಡರಿಸಿತು; ಆದರೆ ಬನ್ನೀಧರನು ಬರೆ ತಕ್ಕನನ್ನಿಬ್ಬನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರದ್ದರಿಂದ, ಆತನು ತುಸ ತ್ರಾಸಗೊಂಡು: -
 “ಬನ್ನೀಧರ, ಏನಾದರೂ ವಿಶೇಷ ಕೆಲಸವಿದೆಯೇ? ಇರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೊರಗೆ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕವನಿದ್ದೇನೆ.”

ಬನ್ನೀಧರನು ನಕ್ಕು:-- “ಬಹೂತ ಅಚ್ಚಾ! ನಾನೂ ನಿನ್ನೊಡನೆ ತಿರು ಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಸಾಗೀತಲ್ಲವೇ?”

ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬುದು ಚಂದುನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಿಳಿಯಲೊ ಲ್ಲದ್ದು ‘ಹೂ’ ಎಂದರೂ ಕಠಿಣ! ಉಳೂ ಎಂದರೂ ಕಠಿಣ! ಆದರೆ ಅಪರ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಬನ್ನೀಧರನೇ ಮಾಡಿದನು. ಆತನು:-- ‘ಚಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು; ಆದರೆ ಬರಿಯ ನಿನ್ನದೇ ಅಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬವ ಹಿತಾ ಹಿತದ, ಸುಖ ದುಃಖದ, ಜೀವಾಳದ ಕೆಲ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಇಂದ. ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಒಡಲೇಬೇಕೆಂದೆ ಮುಂಚೆ ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಎರಡು ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೇನೂ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಂದು ಮಾತ್ರ ಕೊಡತಕ್ಕವನೇ. ಇಲ್ಲ, ಕೊಡಲೇಬೇಕು. ಅಂದವೇಲೆ ನಿನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯೇನು?”

ಆತನ ಈ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಮಾತಿಗೆ ಚಂದುನಿಂದ ಬೇಡವೆನ್ನಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಅದರಿಂದ ಅವನು:-- “ನಡೆ ಹಾಗಾ ರೆ ಮೊಟರಿನಲ್ಲೇ ದೂರ ಹೋಗೋಣ. ನಿವಾಂತಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಕೂಡೋಣ.”

‘ತುಸ ತಡೆ’ ಎಂದನು, ಬನ್ನೀಧರನು ಧಾವಿಸುತ್ತಲೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳದೊಂದು ಪೈಲು ಸಂಗಡ ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊರಹೊರಟರು. ಚಂದುವು ಮೊಟರ ಮನೆಯೊಳ ಗಿಂದ ತನ್ನ ಮೊಟರನ್ನು ಹೊರದೆಗೆದನು; ಆದರೆ ತನ್ನ ಮೊಟರಿನ ಜೊತೆಗೆ ಇರತಕ್ಕ ಮನೆಯ ಬೇರೊಂದು ಮೊಟರು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲೊಲ್ಲದು. ಆಗ ಚಂದುವು ಸಹಜವಾಗಿ-- “ಇನ್ನೊಂದು ಮೊಟರನ್ನು ಯಾರು ಒಯ್ದರು? ಮತ್ತು ನೀನು ಇಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಏಕೆ ನಿಂತಿರುತ್ತೀ?” ಎಂದು ಡ್ರೈವರನನ್ನು ಕೇಳಿದನು.

ಆ ಮೊಟರ ಡ್ರೈವರನು ಮೋರೆ ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು: - “ಆ ಮೊಟರನ್ನು ಬಿಂಬಾಬಾಯಿಯವರೂ ಮತ್ತು--”

“ಮತ್ತಾರೋ?” ಚಂದುವು ಉತಾವಳಿಯಿಂದ ಕೇಳಲು,

“ಬಿಂಬಾಣಾಯಿ ಇವರೂ ಮತ್ತೂ ಆ ಶಿಷ್ಯ ಬೈರಾಗಗಳೂ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಆ ಮೊಟರನಿಗೆ ಸ್ವರೂಪರಾದರು.” ದ್ರೌಪದನು ಹೇಳಿದನು.

ಚಂದುವು ನುಡಿಯಿತು: “ಈ ಸಂಗತಿಯು ಹೀಗೆಯೇ ಹಲವು ಸಾರೆ ನಡೆದುದನ್ನು ನುಡಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಇದರ ಅರ್ಥವೇನು?”

“ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆಂದೇ ನಾನು ನಿನೊಡನೆ ಬರತಕ್ಕವನಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದ ಬ್ರಹ್ಮನು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು.

ಮೊಟರು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತರು. ಚಂದುವು ಆ ಡ್ರಾಯವ್ವರನನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ: - “ಮೊಟರ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಕೈ ನೀನಿಲ್ಲಿ ಯೇ ಇರು. ಈ ಎರಡನೇ ಮೊಟರನಿಂದ ಅವರು ಯಾವಾಗ ತಿರುಗಿ ಬರುವರೆಂಬದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.”

ದಿನಿಯ ಮೂಲನ ಗುಣಗಿಷ್ಠಿ

ಮೊಟರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಮುಬ್ಬರೂ ಬಹು ದೂರ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ದಾಂಬಿಬಿದ್ದಿದ್ದ ಅಡ್ಡದಾಲಿಗೆ ತಿರುಗಿ ವರು; ಮತ್ತೂ ಮರು ಮುಲ್ಲಿನಿಂದ ಅಚ್ಚಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದಿನ್ನೆಯ ಕೆಳಗೆ ಮೋಟರು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ದಿನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತರು. ಸಂಜೆಯ ಮು ದಿನ ಎಳೆ ಬಿಸಿಲು ಇದ್ದರೂ, ಅದು ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಇದ್ದಿತು. ದಿನ್ನೆಯ ಕೆಳಗಡೆಗೆ ದೂರದವರೆಗೆ ರಮ್ಯವಾದ ನೋಟವು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತತ್ತು.

ಇಂಥ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಲು ಈಗ ಏಕಾಂತದೊರಕಿರುವದನ್ನು ಕಂಡು ಬ್ರಹ್ಮನು ಜೇವಿಸಿಂದ ಸಿಗರೇಟು, ಕಡ್ಡಿಪೊಟ್ಟಿ ತೆಗೆದನು; ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಸೇದುವ ಮುನ್ನ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಕ್ಕು, ಚಂದುವನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸಿ: - “ಚಂದೂ, ಅಂಜಬೇಡ. ನಾನು ನಿನಗ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಾದು ಈ ಸಿಗರೇಟು ತಗದಿಲ್ಲ. ನಾನೇ ಇದನ್ನು ಸೇವಕವನಿದ್ದೇನೆ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಸಿಗರೇಟಿನ ಚಟಬಿಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ವಿಷಯವೆಂದರವು ಅದೆಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ವ್ಯಸನವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಬಿಡಲಿಕ್ಕಾಗದಿದ್ದರೆ ಅವರು ಕಿಮಾನಸಕ್ತ ಎರಡು ಕೆಲಸವ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ತನ್ನ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಯಾವುದೊಂದು ಸದ್ಗುಣದಂತೆ ಭೂಷಣವೆಂದು ತಿಳಿದು ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಸರೀತವಾಗಿ ನಿಲುವು ತನದ ನೀತಿಧೈರ್ಯತೋರುವುದಕ್ಕೆಂದು ಅದನ್ನು ಜೀವಿಯವರ ಎದುರು ಮೆರೆಸಬಾರದ: ಹಾಗೂ ಯಾವುದು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಅಗುವದಿಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆಂಬ ಒಂದು ಆತನ

ಶ್ರೀಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಒಪ್ಪುವದೇ ಆ ಎರಡನೇ ಕೆಲಸವು.

ಚಂದುವು:- “ಬನ್ನೀ, ಈ ಮಾಯಾವೀ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯು ಸಾಕಾಯಿತು. ‘ಸೇತುವೆಯ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗಿದೆ.’ ಎಂದೊಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಾಣ್ಣುಡಿ ?; ಆದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ‘ಸೇತುವೆಯ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ನೀರು ಹರಿದು ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಿದೆ’ ಎಂಬ ಹೊಸ ನಾಣ್ಣುಡಿಯನ್ನು ನಾನು ಮಂಡಿಸೇನು. ನಾನು ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಲಿಕ್ಕೊಂದು ಅಣೆಮಾಡಿದೆನು; ಆದರೆ ನನ್ನ ದಿನ್ನೂ ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯವು ಗತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ ‘ಅಡವಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಿರುವಾಗ ಸಿಕ್ಕು ಹೊಡೆಯಬಾರದು’ ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯು ನನಗೆ ಜೊನ್ನಾಗಿ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ನಾನು ಸಿಗರೇಟು ಬಿಟ್ಟಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಅದರಬುದ್ಧಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಆಭಾರಮನ್ನಿಸುವದಾದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಮೃತ್ಯುಪತ್ರದಲ್ಲೇ ಮನ್ನಿಸೇನು. ಆದಿರಲಿ. ನಾವು ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೊಂದರೆ ಇಬ್ಬರೇ ಇರುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಏನು ಮಾತಾಡತಕ್ಕದ್ದಿದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಮಾತಾಡು.”

“ಆದರೆ ಮಾತಾಡುವ ಮೊದಲೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸಿಡುವುದೇನಂದರೆ, ಆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಾನೊಂದು ಬಗೆಯ ಹಿರಿಯತನದ ಹಕ್ಕು ಬಜಾಯಿಸತಕ್ಕವನಿದ್ದೇನೆ. ನಿನಗಿಂತ ನಾನು ಹತ್ತಿಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿರಿಯನಲ್ಲವೇ?”

“ಆದರೆ ನಿನ್ನೀ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನಾನೆಂದು ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ? ಮತ್ತು ಆ ನಿನ್ನ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕಿವಿಹಿಂಡುವ ಇಚ್ಛೆಯು ನಿನಗಿದ್ದರೆ ಇಗೋ ನೋಡು, ನಾನು ನನ್ನ ಕಿವಿಯನ್ನು ನಿನ್ನೆದುರು ಹಿಡಿದಿದ್ದೇನೆ.”

“ಶಾಬಾಸ್! ಆದರೆ ಬುದ್ಧಿವಂತನ ಕಿವಿಯನ್ನು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಹಿಂಡಬೇಕಾಗುವದೆಂತಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹೇಳತಕ್ಕವನಿರುವೆನೆಂಬ ತರ್ಕವನ್ನು ನೀನು ಕದಾಚಿತ್ ಮಾಡಿರಬಹುದು! ಆದರೆ ನಿನ್ನ ತರ್ಕದಲ್ಲಿ ಬಾರದಂತಹ ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಮೊದಲೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದಂದು ಬನ್ನೀಧರನು ಸಿಗರೇಟು ತುಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ಕಡ್ಡಿ ಕೊರೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಮಾತು ಸಣ್ಣದೇ ಇರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯ ದರ್ಶಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಬನ್ನೀಧರ “ಔತಣದ ದಿನ ಸಂಜೆಯು ಮುಂದೆ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಒಂದು ತಂತಿಯು ನಿನಗೆ ನೋರೆಕಿತು. ಅದನ್ನು ನೀನು ಇನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ತೋರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆ ಹುಡುಗಾ, ಆ ತಂತಿಯ ಸುದ್ದಿಯು ಇನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಹತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿನ್ನ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ!

ಇಗೋ ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ಆ ತಂತಿಯ ನಕಲನ್ನು. ಇದು ಮೂಲಪ್ರತಿಯಂತೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನೋಡಿ ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೋ.”

ಚಂದುವು ಚಟಕ್ಕನೆ ಆ ಕಾಗದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಓದಿ ನೋಡಿದನು; ಮತ್ತು ಬಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ:—“ಈ ನಕಲು ಮೂಲಪ್ರತಿಯಂತೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ನಿನಗೇ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಯಾರು ಹೇಳಿದರು?”

“ಇದು ಎಷ್ಟು ಗೂಢವಾಗಿ ತೋರುವದೋ ಅಷ್ಟು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಕಠಿಣವಿಲ್ಲ. ನೀನು ಬವಳಿ ಹತ್ತಿ ಬೀಳುವಾಗ ಒಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಮುದುಡಿ ಕೊಂಡು ಜೇಬಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲಂದರನು ನೋಡಿದನು. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಅವನು ಬರೀ ತರ್ಕಮಾಡಿದನೇನಂದರೆ, ಅದು ಯಾವುದೊಂದು ತಂತಿಯಿರಬೇಕೆಂದು; ಮತ್ತು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಆತನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿದೊಡ ನೆಯೇ ನಾನು ಅಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ತಂತೀ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ತಂತಿಯ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆನು. ನಾನು ಗುಪ್ತವೇಲೀಸ ಇಲಾಖೆಯೊಳಗಿನ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರನಿದ್ದ ಮೂಲಕ ನನಗಾ ಕೆಲವು ತೀರ ಸುಲಭವಾಯಿತು.”

“ಈ ತಂತಿಯ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನೀನು ಮತ್ತೆ ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿರುತ್ತೀ?”

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ಜಾಲಂದರ ಹಾಗು ಸರ ಸಾಹೇಬ ಇವರ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರಿಗೂ ಇದರ ಗಂಧವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿಯಗೊಟ್ಟಿರ ವದಿಲ್ಲ. ಆದರ ಚಿಂತೆಬೇಡ ಇರಲಿ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದುದು ಈ ತಂತಿಯೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಯವು ಸ್ವತಂತ್ರವಿವೆ; ಆದರೆ ಈ ತಂತಿಯೊಳಗಿನ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯು ಮೂಲಕ ನೀನು ಈ ಯಾವ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ತಾಳಿರುವೆಯೋ; ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗೂ ನೀನು ಗುರು ಮತ್ತು ಗುರುಬಂಧುಗಳೆಂದು ಆ ಯಾವ ಇಬ್ಬರು ಬೈರಾಗಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿರುವೆಯೋ ಅವರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನಾನು ಮಾತನಾಡುವದಿದೆ. ಅದರೂ ನಾನು ಅದನ್ನು ಹೇಳುವದಕ್ಕಿಂತ ಈ ಫೈಲಿನಲ್ಲಿಯ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ನೀನೇ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಓದು; ಇಲ್ಲವೆ ಬರಿಯ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿದರೂ ಪಕ್ಷಿನೋಟದಿಂದ ನಿನಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದೀತು. ನಿನ್ನ ಓದುವದಾಗುವವರೆಗೂ ನಾನು ನಡುವೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ವರೆಗೆ ಸಾಲುಪಟ್ಟು ಸಿಗರೇಟುಗಳು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿವೆ.”

ಚಂದುವು ಆ ಫೈಲನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡನು; ಮತ್ತು ಅದರೊಳಗಿನ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಆದರೆ ಮಿಗಿಲಾದ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಓದಿಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ಪೂರಾ ನೋಡಿ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು:—“ಬನ್ನೀಧರ! ನಾನು ನನ್ನ ಕಣ್ಣು

ಗಳನ್ನಾ ದರೂ ಹೇಗೆ ನಂಬಬೇಕು?”

“ಅದೇನವ್ವಾ! ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಕಾಣದಂಥಹ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೀನು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದು, ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ನಂಬಿ ನಿನ್ನ ಇಡೀ ಜೀವನಕ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಿ ಸಿರಲು, ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಓದಿದಂಥ ಈ ಸರಕಾರೀ ಕಾಗದಪತ್ರದೊಳಗಿನ ಮಾಹಿತಿ ಯನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ ನೀನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇಕೆ ಪಡ ಬೇಕು?”

“ಆದಿರಲಿ. ನೀನನ್ನು ನ ಆ ಎರಡನೇ ಮಾತು ಯಾವುದು?”

“ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ನಿನ್ನ ಅನುಮಾನದ ತಳ-ಬುಡ ಗಳನ್ನೇನೂ ನೋಡಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನಗನಿಸುವುವೇನೆಂದರೆ:—(೧) ನೀನು ಹಕ್ಕಿಗಳ ಬೇಟೆ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಶಪಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ಆ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಬಜಾಯಿಸಿದರು; ಮತ್ತು(೨) ಈ ತಂತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ನಿಶ್ಚಿತ ವೇಳೆ ಬರೆಯಲಾಗದೆಯೋ, ಇದು ಅದೇ ಗಳಿಗೆ ಯಾಗಿದ್ದು, ಆಗ ಮೇರೀ ಪ್ರೊಡವಾಲುಸಳು ಅಲ್ಲಿ ಸತ್ತಳು ಇವೆರಡೂ ಸಂಗತಿ ಗಳು ಹೊಂದಿದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳಲ್ಲೇನಾದರೂ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವಿರಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿತು.”

“ನೀನು ಅನುಮಾನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದು ಸರಿಯಿದೆ; ಆದರೆ ಮುಂದೇನೆನ್ನುತ್ತೀ?”

“ಮತ್ತೇನೆನ್ನಲಿ? ಈ ನಿನ್ನ ಅನುಮಾನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ದೋಷ ವಿದೆ; ಮತ್ತು ಈ ಅನುಮಾನ ಶೃಂಖಲೆಯೇ ನಿನ್ನ ತೀಕ್ಷ್ಣಬುದ್ಧಿಯ ಕಾಲಿಗೆ ಬೇಡಿ ಬಿದ್ದು, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆ ನಗೆಗೇಡು ಮಾಡಿ”. ಅದೇನೆಂದರೆ —೨೪ ತಾಸುಗಳ ಸಣ್ಣ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ೬೦ ಗಳಿಗೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಮತ್ತು ಈ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ೬೦ ಗಳಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡ ಲಿಕ್ಕೆ ಅಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಘಟಿಸುತ್ತಿರುವವಲ್ಲವೆ? ಅಂದಬಳಿಕ ಈ ಒಂದೊಂದು ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುವ ಕಿಮಾನ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಿ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳಿಗೆ ನೀನು ಪರಸ್ಪರಗಳ ಕಾರ್ಯಸಂಬಂಧ ಹಚ್ಚತಕ್ಕವನೇ ಏನು?”

“ಛಲೆ-ಛಲೆ! ಇಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡುವು ದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಾನು ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದು ನನ್ನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಎರಡು ಸಂಗತಿಗಳು ಐದಾರು ಸಾವಿರ ಮೈಲಿನ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಘಟಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಾನು ಮನ್ನಿಸಬಾರದೇನು?”

“ಹಾಗಾದರೆ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಘಟಿಸಿದ ಆ ಸಂಗತಿಯು ಇತ್ತ ಬೇಟೆ

ಯಲ್ಲಿ ಹಕ್ಕಿ ಕೊಂದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ದೇವರು ಘಟಿಸಿದನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದರೆ ನಾನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಜಗಳಕಾದಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಾಸ್ತಿಕ. ನೀನು ಆಸ್ತಿಕನಿರುತ್ತೀಯೆಂದು ನಾನು ಅಂದೇನಿಷ್ಟೇ. ದೇವರ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆ; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಭ್ಯಾತ್ಮಜ್ಞಾನವು ನನಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಿದೆ. ಮನಸ್ಸನ್ನು ಉಚ್ಚವಾತಾವರಣಕ್ಕೊಯ್ಯುವ ಇಂಥ ವಿಶ್ವಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೂ ಯಾರೊಡನೆ ಜಗಳಾಡಬಾರದು; ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆ ಬೈರಾಗಳ ಕರಾಮತು ಏನಿದೆಯೆನ್ನಾ ಚಂದೂ?"

“ಅದೇಕೆಲ್ಲ? ಈ ಗಂಗೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೋ; ಎಂದು ಆತನು ನನಗೆ ಬಜಾಯಿಸಿದುದು ಆತನಿಗೆ ಆ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಘಟಿಸುವ ಸಂಗತಿಗಳ ಅಂತ ಜ್ಞಾನವಾಗಿರಬೇಕಾದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೆ?”

“ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿನ್ನೊಡನೆ ವಾದಿಸಬಲ್ಲೆನು; ಯಾಕಂದರೆ, ನನಗೆ ಲೋಕದ ಯಾವ ಅನುಭವವಿವೆಯೋ ಅದು ನಿನಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನೀನು ತೀರ ಅಂತರ್ಗೃಹದಲ್ಲಿ ಪಾಲನ-ಪೋಷಣ ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ, ಈ ಬೈರಾಗಿಯ ಹೊರತು ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ಮಂದಿ ಬೈರಾಗಿಗಳಾದರೂ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವೇ ಇದೆ. ನೀನು ಈ ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿವಾಗ ಪ್ರಾಣವಧದ ನಿಷೇಧದಿಂದ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೊಂಚ ಬಲಹೀನವಾಗಿರಬೇಕು. ನೀನು ಬೇಟೆಗಾರ ಕ್ಷತ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದರೂ ಉಗ್ರಹಿಂಸೆಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಷಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕುದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿದ ರಕ್ತವು ಹುಟ್ಟು ದಯಾಬುದ್ಧಿಯ ಮನುಷ್ಯ ಧರ್ಮವನ್ನು ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸದೆ ಬಿಡದು. ನೀನು ಬೇಟೆಯ ಸಮರ್ಥನವನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ಮಾಡಿದರೂ ನಾನು ಆನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದೆ, ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಅರಿವು ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಆಗದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಮನಸ್ಸಿನ ಇಂಥ ಬಲಗುಂದಿದ ಅಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಭಯಪ್ರದ ವೇಷದ ಆ ಬೈರಾಗಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ನಿಷೇಧಿಸಿದರೆ ಅದರ ನೆನಪು ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮರೆಯದಿರತಕ್ಕುದೇ; ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಕನ್ನನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇ ನಂದರೆ, ನೀನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಂತೂ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳಿಗೆ ಬೈದು, ಅಂದು ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಥನ ಮಾಡಿ ಆ ಸಮಯವನ್ನು ನೀಗಿಕೊಂಡೆ; ಹಾಗೂ ಆ ಮೇಲೆ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ನಿನ್ನ ಆರ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಪಾಸಾದ ತಂತಿ ಬಂತು ಆಗಂತೂ ನೀನು ಆ ಬೈರಾಗಿಯೊಡನೆ ದೇವರ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ ಬುದ್ಧಿಯ ಚೇಷ್ಟೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆಯಂತೆ! ಆದರೆ ಈ ತಂತಿ ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನಿನ್ನ

ಹುಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಕೃತ್ರಿಮ ಬಗೆಯ ಧೈರ್ಯವೆಲ್ಲ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿತು. ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯು ದಿಬ್ಬೂಡವಾಯಿತು; ಹಾಗೂ ಬಳಿಕ ಆ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯುವಾಗ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದ ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳ ಗಡ್ಡವನ್ನೇ ಆಧಾರಭೂತವಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅವರಿಗೆ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಗುರುಪದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಬಿಟ್ಟೆ! ಅದರೆ ಈ ಘೈಲಿನೊಳಗಿನ ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳ ನಿಜವಾದ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ನಿನ್ನ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬಳಿಕಾದರೂ ನೀನೇನನ್ನು ತ್ರೀಹೇಳು! ಇಂಥ ನೀಚ ಜನರಿಗೆ ತನ್ನ ಇಡುಗಂಟಿನೊಳಗಿನ ದಿವ್ಯವಾ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವಷ್ಟು ದೇವರು ಮೂರ್ಖನಿರುವನು, ಅನ್ಯಾಯಿಯಿರುವನು, ತಾರತಮ್ಯಶೂನ್ಯನಾಗಿರುವನು ಹೀಗೆ ನೀನೇನಬೇಕಾಗಿದೆಯೇನು?”

ವಿಷಯವನ್ನು ಕೊಂಚ ಬದಲಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಚಂದುವು:—“ಆದರೆ ಈಗ ಆ ಮಾತಾಡಿ ಪ್ರಯೋಜನವೇನು?”

“ಉಪಯೋಗವಿಷ್ಟೆ, ನಾನು ಈ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸತಕ್ಕವನಿರುವೆನೋ ಅದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಗುರುಭಕ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿಮಣ್ಣು ಬಿದ್ದರಂತೂ ವಿಹಿತವೇ; ಆದರೆ ಆ ನಿನ್ನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಕ್ಕಾದರೂ ಅಡ್ಡಬರಬಾರದು! ಈ ಕರ್ತವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಹಿರಿಯ ಆಪ್ತನೆಂದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಾನೊಬ್ಬ ಜಬಾಬುದಾರ ಸರಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಿರುತ್ತೇನೆಂಬದನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡು; ಅಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುವದೇನಂದರೆ, ಈ ಗುರುವು ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಲಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೂ ಅದರಿಂದ ನನಗೇನೂ ಕೆಡಕೆನಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಈತನ ಶಿಷ್ಯನು ಬಿಂಬೆಯನ್ನು ಬಲಿತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಹೊಂಚು ಹಾಕಿರುತ್ತಾನೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರಲು, ಮನಸ್ಸು ನಡುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ! ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಏನಾದರೂ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?”

“ನಿನಗುಂಟಾದ ಸಂದೇಹವು ನನಗೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ದಿನ ಹಾಗೂ ಇಂದೂ ನಾನು ಮತ್ತು ನೀನು ಕೂಡಿ ಮಠದ ಕಡೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಜಂಬು-ಬಿಂಬೆಯರು ಮೊಟರು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗೆ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮಠದ ಕಾವಲುಗಾರನೂ ಮೊಟರ ಡ್ರೈವರನೂ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿರುತ್ತೇನೆ.”

“ಆದರೆ ನಾನು ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕೇಳಿರುವದನ್ನು ನೀನು ಕೇಳದಂತಿಲ್ಲ. ಅದಿರಲಿ ಅದೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ತಾನಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದೀತು. ನಿನ್ನಿಂದ ನನಗೀಗ ಒಂದೇ ವಚನ ಬೇಕಿದ್ದು, ನಾನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಏನು ಮಾಡುವೆನೋ

ಅದರಲ್ಲಿ ನೀನು ಕೈಹಾಕಬಾರವೆಂಬದೇ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನೀನು ಆ ನನ್ನ ಪುತ್ರಿಯೊಂದು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮನಮುಟ್ಟಿ ಸಹಾಯ ನೀಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮುಂದಿನ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ನಿನ್ನ ಗುರು ಭಕ್ತಿಗೂ ಸರಿಹೊಂದಿಸುವದು ನಿನ್ನಿಂದಾದರೆ ವಿಹಿತವೇ ಅದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಸರಿಹೊಂದಿಸಲಾಗಲಿ ಲ್ಲೆಂದು ಹರಿನೋಗೆದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದಂತೂ ಒಂಗಾರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ದ್ವಾದೀತ; ಮತ್ತು ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಿಂದಲೇ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸ ಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ನಾನು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ನಾವು ಮುಚ್ಚಿಂಚಿ ಯೋಳಗಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಲುಪುವ ವೇ ಯೋಗ್ಯವು.”

ಗುರು ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಇವರ ವಿಷಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಹೇಗೆ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಅಕುಂಚನವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ಚಂದುಮು ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಬನ್ನೀ ಧರನಿಗೆ ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿತ್ತನು ಎಂದು ಯೋಗ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ತನ್ನ ಮೂರ್ಖತನವನ್ನು ಲೋಕದವರೆದುರು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮುಂದೂಡಲಾದೀತೋ ಅಷ್ಟು ಯಾ ಗುದರೂ ಇಷ್ಟವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಇತ್ತ ತನ್ನ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು, ಅತ್ತ ಬನ್ನಿ ಸರನೊಡನೆ ಸ್ನೇಹ ದೋರಿ ಚಂದುವು ಅವನೊಡನೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರತಯನ್ನು ಮಾನ್ಯ ಮಾಡಿದನು.

ಮನೆಗೆ ತಲುಪಿದ ಕೂಡಲೆ ಬನ್ನೀಧರನು ಮಾಸಾಹೇಬನಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿಯಾ ದನು; ಹಾಗೂ ಚಂದುವಿನದುರಿಗೆ ಆತನು ಅವರನ್ನು ವೈಶಿಸಿ: “ಮಾಸಾ ಹೇಬ, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಂದುವು ನನಗೆ ನನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲ ಸಹಾಯ ಮಾಡ ತಕ್ಕವನಿರುತ್ತಾನೆಂಬದೊಂದೇ ಗುರ್ತಿನ ಮೂತು ಈಗ ಹೇಳುವೆನು. ಇಂದು ನೀವು ಮಠದೊಳಗಿನ ಗುರು, ಶಿಷ್ಯ ಹಾಗೂ ಆ ಯಾತ್ರಿಕ ಇವರನ್ನು ಮಠದಲ್ಲಿ ಉಣಗೊಡದೆ, ಆ ತ್ರಿವರ್ಗರನ್ನೂ ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೇ ಈ ದೊಡ್ಡಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಅವರಿಗೆ ಅಡಿಗೆಯಿವರಿಂದ ಬಡಿಸ ಹಚ್ಚಿರಿ. ಅವರ ಊಟದ ಸಮಾಚಾರ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ವತಿಯಿಂದ ಹಾಜರರಲಿಕ್ಕೆ ಬಿಂಬೆಗೆ ಹೇಳಿರಿ; ಅಂದರೆ ಆ ಮೇಲೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ದನ್ನು ನಾನು ಹೇಳುವೆನು.”

ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯ ಊಟದ ಸ್ಥಳವು ಬದಲಾಯಿತು; ಹಾಗೂ ಖುದ್ಧ ಮಾಸಾಹೇಬರ ನಿಮಂತ್ರಣದ ಮೇರೆಗೆ ದೊಡ್ಡವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ತ್ರಿವರ್ಗ ರನ್ನೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದ ಸುಗ್ಗಿ ಗುರುಮಹಾರಾಜರಿಗೆ ಅಪೂರ್ವವೇ ಅನಿಸಿತು. ಆ ಮೂವರೂ ಅತ್ತ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅವರ ಊಟವು ಪ್ರಾರಂಭ

ವಾದ ಕೂಡಲೆ ಅಡಿಗೆಯವನನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕರೆದು ಉಣ್ಣುವವರಿಗೆ ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಆಗ್ರಹ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಲಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಮಾಸಾಹೇಬ ಮತ್ತು ಚಂದೂ ಇವರೊಡನೆ ಬನ್ನೀಧರನು ಮಲಮೊಳಗೆ ಹೋಗುವನು. ಆತನು ಹಿಂದು ಮುಂದೂಡಿದ ಕಡೆಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು ಕಿಟಕಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡನು. ಆ ಯಾತ್ರಿಕನ ಕಾವಡಿಯ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅದರ ಮೇಲಿನ ಹೂವು ತೆಗೆದು ಒಳಗಿನ ಗಿಂಡಿಗಳ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು; ಹೂವು ಬಂದು ಗಿಂಡಿಯೊಳಗಿಂದ ಮೂರು ಜಂಬಿಯಾಗಳನ್ನೂ ಇನ್ನೊಂದು ಗಿಂಡಿಯಿಂದ ಮೂರು ಪಿಸ್ತೂಲುಗಳನ್ನೂ ಹೊರಬಿಡಿದನು. ಚಂದೂ ಹಾಗೂ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಆಸರ ಅರ್ಥವು ತಿಳಿಯಲೊಲ್ಲದು. ಆಗ ಬನ್ನಿಯು:—“ಈ ಇಬ್ಬರು ದರವಡೆಗಾರರಿಗೆ ಈ ಮೂರನೆಯವನೊಬ್ಬ ಸಾಧಿದಾಸನು. ಇವರಿಗೆ ಇಂದು ಇಲ್ಲಿವೆ ನಾಳೆ ರಾತ್ರಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ್ಯ ಮಾಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಂಗ ಬಿದ್ದರೆ ಬಚಾವಿಗಾಗಿ ಈ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಈ ಯಾತ್ರಿಕನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನು ನಾನು ಇವುಗಳನ್ನೇನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸುವೆನು, ಎಂದಂದು, ಆತನು ಆ ಮೂರೂ ಪಿಸ್ತೂಲಗಳನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಕಾಡತೂಸುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಜೇಬಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡನು; ಮತ್ತು ಜಂಬಿಯಾಗಳ ಸಾಣೆಯ ಮಗ್ಗಲು ಹಾಗೂ ತುದಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಫರಸುಗಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ತಿಕ್ಕಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೊಂಡಗೊಳಿಸಿದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಗಾಯಾಪಾಯಗಳಾಗದಂತಾಯಿತು. ಬಳಿಕ ಆತನು ಆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿದ್ದವೋ ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹಾಗೆಯೇ ಇರಿಸಿದನು. ಗಿಂಡಿಗಳ ಬಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದನು. ಕಾವಡಗಳ ಮೇಲೆ ಹೂದಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಆ ತ್ರಿವರ್ಗರೂ ಭೋಜನ ಶಾಲೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. “ನಿದಾನವಾಗಿ ಊಟವಾಗಲಿ” ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಬನ್ನೀಧರನು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಕರೆ ಕೊಂಡು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ:—“ಇಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೀವು ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೇ ಸಾವಧಾನದಿಂದಿರಿ. ಅವಶ್ಯವೆನಿಸಿದರೇ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಿರಿಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದನು. ನಡೆದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಷಾರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿರೂಪವನ್ನು ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿಸಲೇಬೇಕಿತ್ತು; ಆದರೆ ಆ ಕಲಸವನ್ನು ಆತನು ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ಬಳಿಕ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಲಗಿದರು.

ದೇವರ ನ್ಯಾಯನಿರ್ಣಯ!

ಬನ್ನೀಧರನೂ ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಮಲಗಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೋದನು; ಆದರೆ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೇನೋ ಕಲ್ಪನೆಯು ಸೂಚಿಸಲು, ಆತನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಎದ್ದು ಆ ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲವಿಕ್ಕೆ, ಆ ನಂದಭುವನದೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆತನು ಕೊತವಾಲನಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಕ್ರಮಗಬದ್ದರೆ ಮೂರು-ನಾಲ್ಕು ಜನ ಪ್ರೋಲೀಸರು ನಂದಭುವನಕ್ಕೆ ತೀರ ಸಮೀಪವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರೋಲೀಸ ಗೇಟಿನಲ್ಲಿ ತನಗೆ ದೊರೆಯುವ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮರಳಿದ ಅವನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗದೆ, ಮಠದ ಕಾವಲುಗಾರನಾದ ಗಿರಿಧರ ಹಾಗು ಮೋಟಿನ ಡ್ರೈವರ ಇವರುಗಳಿಗೆ ಆತನು ಭಿಟ್ಟಿಯಾದನು; ಮತ್ತು ಮುಂಚಿನಂತೆ ಇಂದೂ ಮಠದ ಮೇಲಿನ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು; ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಇದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಗೇನೂ ಚಲನವಲನ ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಇತ್ತ ವಾಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಾದರೂ ಚಂದುವು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ದೀಪವೆದುರು ಒದುತ್ತಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅಂದು ಆತನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲವು. ಅವನು ಕಣ್ಣಿಗೂ ತಲೆಗೂ ತಣ್ಣೀರು ಬಡೆದು ನೋಡಿದನು; ಮತ್ತು ವಾಚನವಂತೂ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಸಾಧನವೆಂದು ಅವನ ಅನುಭವವಿದ್ದು ಬಂದಿ, ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸು ರಮಿಸದಿದ್ದರೂ ನಿದ್ರೆಯ ಸಾಧನವೆಂದು ಆತನು ಓದಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಇಂದು ಆ ಉಪಾಯವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು! ಕೊನೆಗೆ ಬೇಸತ್ತು ದೀಪ ಆರಿಸಿ, ಅವನು ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡನು. ನಿದ್ರೆ ಹತ್ತಿರದಿದ್ದರೂ ಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನದಂತೆಯೇ ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಭ್ರಮಣವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಗಿಂತಲೂ ಕಿವಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ತೀಕ್ಷ್ಣವಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಉಪಯೋಗವಾಯಿತು. ಮೂಕಂದರೆ ಮುಂದೆ ಸರಾಸರಿ ಹದಿನೈದು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡೆಯ ಸಾವುವೋ ಒಂದು ಕದದ ಮೇಲೆ ಟಕ್ ಟಕ್ ಎಂಬ ಬಡೆದ ಸಪ್ಪಳವು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು.

ವೇದವೊದಲು ಅವನಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ಏಕೇಷವೇನೂ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಸಪ್ಪಳವು ಅನುಭವವಾದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಚಿಕ್ಕಿತ್ತೆಯಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಕೋಣೆಯ ಕಟ್ಟಿಕೆಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಒಂದಿಷ್ಟು ತೆರೆದು ಅದರೊಳಗಿಂದ ಕೆಳಗಡೆಗೆ ಬಣುಕಿ ನೋಡಿದನು. ಚಂದೂನ ಕೋಣೆಯು ಅಟ್ಟದಮೇಲಿದ್ದು, ಯಾವ ಬಾಗಿಲದ ಮೇಲೆ ಆ ಟಕ್ ಟಕ್ ಎಂಬ ಸಪ್ಪಳ

ವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ, ಅದು ಕೆಳಗಡೆಗೆ ಸರಾಸರಿ ಹತ್ತು ಪೂಟು ಅಂತರದ ಮೇಲಿದ್ದಿತು ಆ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳತಕ್ಕ ಕದವೇ ಅದಾಗಿದ್ದಿತು.

ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಣೆಯ ಕದವು ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದರೂ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲವೆ ಒಳಗೆ ಯಾರೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಸ್ತಿಲದೊಳಗೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಡೆಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಹೊಸ್ತಿಲದ ಹೊರಗೆ ಹೀಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ತೀರ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಗುಣುಗುಟ್ಟು ಹತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಿಷ್ಟು ಅಡ್ಡನುಗ್ಗಲಿನಿಂದ ಚಂದ್ರಪ್ರಕಾಶವು ಆ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ, ಹೊಸ್ತಿಲದ ಹೊರಗಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೂರೂ ಆಗಿರದೆ, ಜಂಬುವೇ ಆಗಿರುವನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಖಾತ್ರಿಯಾಯಿತು; ಯಾಕಂದರೆ ಅದು ಬಿಂಬೆಯ ಕೋಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಕೆಳಗಿನ ಹಾಗು ಗುಣುಗುಟ್ಟಿದ ಶಬ್ದಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಬರಬೇಕು? ಆದರೆ ಜಂಬುವು ಬಲಪೂರ್ವಕ ಆಗ್ರಹ ಪೂರ್ವಕ ಬಿಂಬೆಗೆ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದನು; ಹಾಗು ಬಿಂಬೆಯು ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಸಮ್ಭವ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು, ಎಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡುವವರ ಧ್ವನಿಯೂ ತುಸ ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಅವರು ತಿಳಿದೂ ತಿಳಿದು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಹಾಗೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂತಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು, ವಾದಿ ಸ್ವಾಟದ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಕೂಡಲೆ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಧ್ವನಿಯು ವಿಸ್ತರಿಸಿತು. ಹೀಗೆಯೂ ಸಾಲ್ವಾರು ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯಲು, ನಕಾರ ಇಲ್ಲವೆ ನಿಷೇಧಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಿಂಬೆಯ ಕೈಯು ಹೊರಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಜಂಬುವು ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು:—“ನೊಟರ ಮನೆಯೊಳಗಿನ ನೊಟರನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಹೊರದೆಗೆದಿರುತ್ತೇನೆ; ಮತ್ತು ಹಾಗೆಯೇ ಇಳುಕಲಿನಲ್ಲಿ ದೂಡಿಕೊಂಡೊಯ್ಯು ತುಸ ದೂರ ನಂದ ಭುವನದ ಮಾಹಾದ್ವಾರದ ಬಳಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಹೋಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡು; ಅಂದರೆ ನಾನು ಇಂಜನ್ನು ಸುರುವು ಮಾಡವೆ, ಆ ನೊಟರನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇನ್ನಷ್ಟು ದೂರ ದೂಡುತ್ತೇನೆ. ಬಳಿಕ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಬರುವರು. ಕೂಡಲೆ ನಾನೆಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಇನ್ನೂ ಬೆಳಗಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ ಐಡು ತಾಸಿನಲ್ಲಿ ನೂರು ಮೈಲಾದರೂ ಅಂತರವನ್ನು ಕ್ರಮಿಸಿ, ಪರಕೀಯ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣ ನೀನು ಯಾವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಕಪಾಟಿನೊಳಗಿನ

ಅಮೂಲ್ಯ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗಳ ಸ್ವ ಸಂದುಕನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಸಾಕು; ಆದರೆ ಬೇಗನೆ ಹೊರಡು; ತಪನಾಡಬೇಡ. ನಾವು ಇದೆಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದ ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿವೆ.”

ಆದರೆ ಬಿಂಬೆಯು ಜಂಬೂನ ಪಾಶದಲ್ಲೆ ಎಷ್ಟೇ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೂ, ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಆತನೊಡನೆ ಹೊರಟುಹೋಗುವ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ರುಚಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲವೆ ಭಯಪ್ರದವೆನಿಸಿರಬಹುದು. ಅವಳು ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ನಕಾರ ತೋರಿಸಿದಳು. ಮೊದಲು ಕಕ್ಕುಲಾತಿಯಿಂದ, ಬಳಿಕ ಸವಿವಾತಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವಳು ನಕಾರ ತೋರಿ: “ಜಂಬೂ, ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು. ಈ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ನೀನೂ ಬೀಳಬೇಡ; ನನ್ನನ್ನು ಕೆಡಕಬೇಡ” ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಜಂಬುವು ಏನಾದರೂ ಆಕೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಜಗ್ಗುವದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡ-ಕೇಳಿತೊಂಡ-ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ದೇಹಸ್ತ್ರೋತಿವಿಹಿತನಾದನು ಆತನು ತನ್ನ ಕಪಾಟದ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಅದರೊಳಗಿನಮೊಂದು ಚಿಕ್ಕಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈನೀಡಿ ಪಿಸ್ತೂಲ ತೋರಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಡತೂಸುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದನು; ಮತ್ತು ಅದರ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ಆ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ತನ್ನ ಜೇಬಿನೊಳಗೆಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆತನು ಹಾಗೆಯೇ ಬರಿಗಾಲಿನಿಂದ ಕೋಣೆಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ವೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನಿಳಿದು ಬಂದು ಜಂಬೂನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಸುಮ್ಮನೆ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಂಬೂನ ಎಡಗೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಜಂಬುವು ತಾನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬಿಂಬೆಯ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಬಿಂಬೆಯು ಸಂಧಿಸಾಧಿಸಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿ ಚಿಲಕಹಾಕಿಕೊಂಡಳು. ತಾನು ಕದತೆಗೆದು ಯಾರೊಡನೆಯಾದರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆತ್ತಣಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದು ಆಕೆಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು? ಆದರೆ ತಾನಂತರ ಏನು ನಡಬೇಡತೋ, ಅದರಲ್ಲಾದರೂ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವುಂಟಾಗಬಾರಕೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಅವಳು ಕದವನ್ನಿಕ್ಕಿಕೊಂಡಳು.

ಚಂದುವು ಜಂಬೂನ ಕೈಜಗ್ಗಿ ಆತನನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿಲದ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಎಳೆದು:--“ಬದ್ಧನಾಪ! ಇದೇ ಏನು ನಿನ್ನ ಬೈರಾಗಿನವು! ಇದೆಯೋ ನಿನ್ನ ವೈರಾಗ್ಯವು! ಇದೇ ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯತ್ವವೇನು? ನಿನ್ನನ್ನು ಕಂಡಾಗಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ನಿಜಸ್ವರೂಪವು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ, ನೀನು ಕಾಣುವಂತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲೆಂಬದು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಜಾತ್ರಿಯಾಗಿಹೋಗಿತ್ತು. ನೀನು ನನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆಯ

ಹೊರತು ನನ್ನ ಮೊಟರನ್ನೊ ಯ್ತು ಬಿಂಬೆಯೊಡನೆ ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತೀ ಏಕೆಂದು ನಾನು ನಿನಗೆ ಬಜಾಯಿಸಿ ಕೇಳಿದಾಗ, ನೀನು ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ವರ್ತನವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದ್ದೆ; ಆದರೆ ಆ ನನ್ನ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಯ ಮೂಲಕ ನೀನು ನಿನ್ನೀ ಹುಡುಗಾಟವನ್ನು ಬಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟೀಯೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನೀ ವರ್ತನದ ದೂರನ್ನು ಆ ಎರಡನೇ ಬೈರಾಗಿಯ ಎದುರು ಇದುವರೆಗೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೇಳಲು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇಂವೇ ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಆ ಇ-ನ್ನೊ ಬೈರಾಗಿಯ ನಿಜಸ್ವರೂಪವೂ ಮುದ್ದೆ-ಮಾಲಿನೊಡನೆ ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಇದು ಮಠವಾಗಿರದೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ನಿಮ್ಮಂಥ ದುಷ್ಟ ಸರ್ಪಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ಹೋರನ್ನೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಒಳ್ಳೇದು. ಈಗಿಂದೀಗಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೀಗೆಯೇ ಆತನ ಕಡೆಗೆಳೆಯೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ; ಹಾಗು ಅವನೆದುರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಜಬಾಬು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಬನ್ನೀಧರನು ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ನಿಮ್ಮಗಳ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ ನಾನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪದಿಂದ ಹುಚ್ಚನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮಗಳಂತೆಯೇ ನನಗೆ ನನ್ನ ಮೇಲೂ ಕೋಪವುಂ ಟಾಗಿದೆ; ಆದರೆ ನಡೆ. ಕೊನೆಗೆ ಏನು ಮಾಡುವದೋ ಅದನ್ನು ಮಠದಲ್ಲೇ ಮಾಡುವೆನು.”

ಎಂದಂದು, ಚಂದುವು ಜಂಬುವನ್ನು ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡು ಮಠದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು. ಜಂಬುವು ಬಲಿಷ್ಠನಿದ್ದರೂ ಅವನಿಂದ ಚಂದುವಿನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ತನ್ನ ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ಮಾತಾ ಡುವಾಗ ಚಂದುವು ಚೇಬಿನೊಳಗಿಂದ ತನ್ನ ಪಿಸ್ತೂಲು ತೆಗೆದುದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡಿದ್ದನು. ಆದರಿಂದ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳಿಲ್ಲದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದುವಿ ನೊಡನೆ ಒಗಳ ಕಾದಿ, ಅಕ್ಕಸಕ್ಕದ ಜನರನ್ನು ಎಷ್ಟರಗೊಳಿಸುವದರ ಬದಲು ಇವನೊಡನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಆ ಇನ್ನಿಬ್ಬರ ಸಹಾಯವಾದರೂ ದೊರಕೇತು, ಕದಾಚಿತ್ ಕಾನಡಿಯವನ ಕಾವಡಿಯೊಳಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿದ್ದ ಯಾವುದೊಂದು ಶಸ್ತ್ರವಾದರೂ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ಬಿದ್ದೀತು' ಎಂದು ಜಂಬುವು ಯೋಚಿಸಿರಬಹುದು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಠದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕರು. ಚಂದುವು ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸ್ವಿಚ್ ಒತ್ತಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದನು; ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತಲೆ, ಗುರುಮಹಾರಾಜರೂ ಕಾವಡಿ ಯವನೂ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆ ಬರೆ ಸಾಮಾನುಗಳ ಗಂಟು ಮೊಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು, ಓಡಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಕುಳಿತು, ಯಾರದೋ ದಾರಿ ಕಾಯು ತ್ತೀರುವ ಹಾಗೆ ತೋರಿತು. ವಿದ್ಯುದೀಪವು ಅಕಸ್ಮಿತವಾಗಿ ಹತ್ತಲು, ಅವರಿ

ಬೃರೂ ಮೆಟ್ಟಿಬಿದ್ದರು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಜಂಬುವನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಜಗ್ಗುತ್ತ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪಿಸ್ತೂಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವ ದನ್ನು ಕಂಡ ಬಳಿಕಂತೂ ಅವರು ಗಾಬರಿಗೊಂಡೇಬಿಟ್ಟರು!

ಬೈರಾಗಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಗರ್ಜಿಸಿ ಹಾಗೂ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಸತ್ತ ಪಕ್ಷಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟುದೋರಿ ಚಂದುವು:—“ಈ ಪಕ್ಷಿಯ ಹಿಂಸೆ ಮಾಡಿದ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ದೇವರು ಯಾವ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸಿದನೋ ನಾನದನ್ನು ಸಹಿಸಿದೆನು; ಆದರೆ ಬೈರಾಗಮಹಾರಾಜರೇ, ನಿಮ್ಮಗಳ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಸರತಿ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ನೀಚಾ! ನಿನ್ನನ್ನು ನಾನು ಗುರುವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಕರೆತಂದೆನು; ಆದರೆ ನೀನು ಒಂದದ್ದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧವಿರದೆ, ನನ್ನದೇ ಮೂರ್ಖತನವಿದ್ದಿತು ಮಠದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರತಕ್ಕಿದ್ದ ಬಳಿಕ ನೀನು ನನ್ನದೇನೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನೂ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಇತ್ತ ನೋಡು, ನಿನ್ನ ಪಟ್ಟಸಿಷ್ಯನೆಂದು ಮೆರೆಯುವ ಈ ಜಂಬ್ಯಾನ ಕಡೆಗೆ! ಇವನು ಶಿಷ್ಯನೆಂಥವನು! ಬದ್ಧವಾಸರ ಸಾಧಿದಾರನು! ನಿನಗೆ ಈತನು ಸಾಧಿದಾರ, ಇವನಿಗೆ ನೀನು ಸಾಧಿದಾರ! ಈ ದುಷ್ಟನು ಆ ಆಜ್ಞಾಬಿಂಬೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಕಡಹಿ, ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮಾನವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಕೆಲಸ ನಡೆಸಿರುವನೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ನೀನು ಇವನನ್ನು ಪರಾವೃತ್ತಗೊಳಿಸದಿದ್ದ ಮೂಲಕ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ನಾನು ನಿದ್ರೆಹತ್ತದೆ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದ ಮೂಲಕವೇ ನನಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಆಯಿತು; ಆದರೆ ಇಂದು ನನಗೆ ನಿವ್ವೆಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಈಗೇನಾ ಗುತ್ತಿತ್ತೆಂಬದರ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇಷ್ಟು ದಿನ ಈ ಜಂಬಾನ ಮೇಲಿನ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ತಡೆದಿರಿಸಿದ್ದೆನು; ಆದರೆ ಇಂದು ಈತನ ಈ ಅಧಮ ವರ್ತನವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿದ ಬಳಿಕ ನನ್ನಿಂದ ಆ ಸಿಟ್ಟು ತಡೆಯದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಇವನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಮಕ್ಷದಲ್ಲಿ ದೇಹಾಂತ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಕೊಟ್ಟರೂ ಯೋಗ್ಯವೇ ಆದೀತು.” ಎಂದಂದು ಚಂದುವು ಜಂಬಾನ ಮೇಲೆ ಪಿಸ್ತೂಲಿನ ಗುರಿಯಿಟ್ಟನು.

ಆಗ ಗುರುವುಹಾರಾಜರಾದರೂ ಕೂಗಿ:—“ಹಾ, ಹಾ! ಇದೇನು ವಿಪರೀತವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತೀ? ನೀನು ಅಹಿಂಸೆಯ ಶಪಥ ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಮೀನೆಂದು ಕೊರಳಲ್ಲಿ ತುಳಸೀಮಣಗಳ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿರುವಿಯಿಲ್ಲವೇ? ಆ ಆಣೆಯನ್ನೂ ಆ ಮಾಲೆಯನ್ನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಸ್ಪಂಸು. ಒಂದು ಹಿಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ದಂಡಿಸಿದುದು ಸಾಕಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಬಹಳವಾದರೆ

ಅದು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಹಿಂಸೆಯಾಗಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಈಗ ನೀನು ಮನುಷ್ಯವಧಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾಗುವೆಯಲ್ಲ, ಇದಕ್ಕೇನೆನಬೇಕು?"

ಚಂದುವು ಆ ಬೈರಾಗಿಯ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋಗಿ, ಹೇಳಿತು:—“ವೋಸಗಾರ ಬೈರಾಗ! ನನ್ನಲ್ಲಿಯ ಶಿಷ್ಯತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯು ನಷ್ಟವಾದದ್ದು ನಿನಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀನು ನಿನ್ನ ಗುರುಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧನಿಲ್ಲವೆ? ಒಳ್ಳೆದು. ಏಕತರ್ಫಿಯ ಛಾತ್ರನೆಯಿಂದ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯತ್ವಗಳು ಉಳಿಯುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯ ಆಣೆಯ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕಾಗೆಯೇ! ನಿನ್ನ ನಿಷೇಧವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ನೀನಿನ್ನು ನಿನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೋ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊರಹೊಡಿಸಿದರೆ ಅನ್ನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮೂರ್ಖನಾದ ಅಹಿಂಸೆಗೆ ಜಾಮೀನಾಗಿರುವ ಈ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಇವೋ, ಈಗಲೇ ಹರಿಸೋಗೆಯುತ್ತೇನೆ ನೋಡು. ನಿಮ್ಮಂಥ ಕಾಲಸರ್ಪಗಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಲಿಂದಲ್ಲೇ ಜಜ್ಜಿಬಿಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಯೇಕೆಂದು? ಗುರುಮಹಾರಾಜ, ಈ ನಿಮ್ಮ ಮುಂಚಿನ ಶಿಷ್ಯನಗೂ ಇಂಥ ಕಪಟದ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ನಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ನಾನು ಅಹಿಂಸೆಯ ಆಣೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಒಳದನೆಯಿಂದ ಮನದಲ್ಲಿ ಅಂದದ್ದೇನಂದರೆ, ‘ಈ ಅಹಿಂಸೆಯ ಶಪಥವು ದೀನ ಹಾಸು ಬಲಹೀನ ನಿರಪರಾಧಿ ಪಶು ಪಕ್ಷಿಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಿದೆ. ಅದು ದುಷ್ಟ ಮನುಷ್ಯನಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲ.’ ಇನ್ನು ನಾನು ಈ ದುಷ್ಟನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ನನಗೇನು ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಪರಿಣಾಮ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾದೀತೋ, ಅದು ಇಂದಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನಾನು ಇವನನ್ನು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿ ಈತನ ನೆತ್ತರವನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಸಿಂಪಡಿಸಿದ ಹೊರತು ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಶಾಂತವಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡಿದರೇ ಅದು ಹಿಂಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲ, ಎಂಬ ಕಾಲು ದಾರಿಯನ್ನೂ ನಾನು ತೆಗೆಯಬಲ್ಲೆನು” ಎಂದೆಂದು, ಆತನು ಚಂದೂನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಪಿಸ್ತೂಲನ್ನು ಹಾರಿಸಿದನು. ಆ ಕೂಡಲೆ ಅದರ ಗುಂಡು ಪಾದದೊಳಗಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅತ್ತ ದೂರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಜಂಬೂನ ಕಾಲು ರಕ್ತದಿಂದ ಮುಳುಗಿತು. ಅವನು ಆ ವೇದನೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾರದೆ ನೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದನು. ಬಂದುವು ಹೀಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಅವಮಾನಗೊಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಕೃಪೆಯೊಳಗಿನ ಪಿಸ್ತೂಲಿನ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಗುರುಮಹಾರಾಜರು ತಮ್ಮ ಸಂಘಿದಾರನಾದ ಕಾವಡಿಯವನನ್ನು

ಕಾರಿತು:—“ಎಲೋ, ಇನ್ನೂ ಏನು ನೋಡುವೆ? ಆ ಕಾವಡಿಯೊಳಗಿನ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆ. ಈಗ ಜೀವದ ಮೇಲೆಯೇ ಬಂದಂತಾಗಿದೆ”

ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಲೆ ಕಾವಡಿಯವನು ಅವಸರದಿಂದ ಕಾವಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು, ಗಿಂಡಿಗಳ ಮುಚ್ಚಳ ತೆರೆದನು. ಒಳಗಿನ ಶಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಇನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾನೆಂಬದನ್ನು ಕಂಡು ಚ. ದುವು ನಕ್ಕು: “ಗುರುಮಹಾರಾಜ, ನಿಮ್ಮಂತೆ ನನಗೂ ವೇವರು ಕೆಲ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನವಿತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಂದು ರಾತ್ರಿ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಿಮ್ಮ ಸುಗ್ರಾಸ ಭೋಜನ ವಡಿದಾಗ ನಾವು ನಿಮ್ಮ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಮೊದಲೇ ಕೈಯಾಡಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಪಿಸ್ತೂಲುಗಳೊಳಗಿನ ಗುಂಡುಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ನಾವು ಅವುಗಳ ಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ಊಮಗೊಳವೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿರುತ್ತೇವೆ. ನಿಮ್ಮ ಜಂಬಿಯಾಗಳನ್ನು ಚಿಣ್ಣೆಕೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೂ ಬಾರದಾಗಿವೆ!”

ಕಾವಡಿಯವನು ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಪಿಸ್ತೂಲುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೂ ಗುಂಡಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಜಂಬಿಯಾಗಳೆಲ್ಲ ಮೊಂಡಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು!

ಆದರೆ ಆಗ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಸೃಷ್ಟಿಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಮೊರೆಯಿಲ್ಲ; ಯಾಕಂದರೆ ಬಸ್ವೇಧನ ಈ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸ ಗೇಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇಬ್ಬರು ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿಗಳಾದ ಪೋಲೀಸರೊಡನೆ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದವನೇ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮಠಮೊಳಗೇ ಬಂದು ನಿಂತನು; ಹಾಗೂ ಆ ಕೂಡಲೆ ಆತನು ಆ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಆ ಇಬ್ಬರು ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನೂ, ಆ ಕಾವಡಿಯ ಯಾತ್ರಿಕನನ್ನೂ ಪ್ರತಿಬಂಧಿಸಿ ಅವರ ಕೈಕಾಲುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿ ಹಾಕಲು ಹೇಳಿದನು.

ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಇತ್ತ ಮಠಸಲ್ಲಾದ ಪಿಸ್ತೂಲಿನ ಸಪ್ತಕ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಗದ್ದಲ ಕೇಳಿ ನಂದಭುವನಮೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚತ್ತರು; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ವಿದ್ವಾಂಸ ದ್ವೀಪಗಳು ಝಗಝಗಿಸಹತ್ತಿದವು. ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ತಮ್ಮ ಶಿಸಾಯಿಯೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಿನ ವಿಧ್ವಂಸಿನ ಮೊಡ್ದೆ ಓಡ; ನ್ನು ಬೆಳಗಿಸುತ್ತ ಮಠದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಕಾರವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೆ ಚಂದವು ಬಂದಿತು! ಏನು ಮೂಢು ತನ್ನವು ಮಿತಿಯಿರಿತು! ಮತ್ತು ಅದರೊಡನೆ ಇಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯತ್ವದ್ದೂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಯೊಂದಿ ಹೋಯಿತು!!”

ಪುನರ್ಭಂಗವು ಯೋಗಾಯೋಗವು

ಬೈರಾಗಳು ನಂದಭವನದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಲಾಸುತಿಯಿಂದ ಸರಕಾರೀಘಾಷಿನ ಒಂದು ರೆಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ಡ್ ಲೆಕ್ಕೋಟಿಯು ಚಂದೂಲಾಲನ ಹೆಸರಿಗೆ ಬಂತು. ಗುರುನುಹಾರಾಜರು ಹೊರಟು ಹೋದರು; ಬೇಟಿಯು ಮುಗಿಯಿತು; ಅದರಿಂದ ಈಗ ಚಂದೂನ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲವು ದೊಡ್ಡ ಪಡಸಾಲೆಯೆ ಳಗಿನ ಆ ಒಳುವೊಡ್ಡ ತೂಗುಮಣಿಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಆತನಿಗೇ ಆ ತೂಗುಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕೂಡುವ ಮರು ರುಚಿಸಹತ್ತಿತ್ತು; ಹಾಗೂ ಅವನು 'ಪವಾ!' ಎಂದು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಕರೆವನು. ಅವರು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು:—“ಪವಾ, ಇದನ್ನು ನೋಡಿವಿರಾ? ಅಂದು ಸ್ವೇದ ಸಕ್ರಮಣಿಯು ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ರಾಜಿನಾಮೆಯನ್ನು ಪಾಕೇಟಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಆ ಪಾಕೆಟಿನ ಮಂಚು ಟಪಾಲಿನಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲುವ ಸಲುವಾಗಿ ನಾನು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನು ನೀವು ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದಿರಷ್ಟೆ?”

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಚಂದೂನ ತಪ್ಪೆಲಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡದೆ, ಆತನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಆ ರೆಜಿಸ್ಟ್ರಾರ್ಡ್ ಕಾಗದವನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಪಾರೆ ಓದಿ ನೋಡಿದರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಆ ಆನಂದದ ಭರದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ತಾವೇ ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕೂಗಿ ಕರೆದು:—“ಚಂದುವಿಗೆ ನೌಕರಿಹತ್ತಿಕೆಂದರೆ ನೀವು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈತನೊಡನೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿರುವಿರಲ್ಲವೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಸಿದ್ಧತೆಮಾಡಿ ಇದು ನೋಡಿರಿ, ಚಂದೂನ ನೌಕರಿಯು ಪ.ಕುಮು!” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

“ಶಾಬಾಸ! ಈತನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆಯೇ ಹೋಗುವುದಾದರೆ, ನೊದಲನೇ ಸಲದ ಸಂಸಾರಹೂಡಿಕೊಡಲಿಕ್ಕೊಂದು ನಾನು ಹೋಗುವವಳು. ಅದಿರಲಿ. ನೌಕರಿಯ ಹುಕುಮೇ? ಅದೆಂತಾಯಿ ತವ್ವಾ! ಚಂದುವು ಅಂದು ತನ್ನ ಐ. ಸಿ. ಎಸ್. ನೌಕರಿಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ಕಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆ?”

“ಹೌದು, ಕಳಿಸಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆ ರಾಜಿನಾಮೆಯೊಳಗಿನ ಕಾರಣವು ಸ್ವೇಟ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ, ಅದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಅದನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.” ಸರ ಸಾಹೇಬರು ಒಳ್ಳೇ ಅಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದರು.

“ಆದರೆ ಪವಾ! ನನ್ನ ಕಾರಣವೆಂದು ನಾನು ಏನನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಆ ರಾಜಿನಾಮೆಯಲ್ಲ! ಅಂದಬಳಿಕ ಅದು ಅವರಿಗೆ ಮಾನ್ಯವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು?” ಚಂದುವು ನಕ್ಕು ಕೇಳಿದನು.

“ಅದೂ ಸರಿಯೇ. ನಿಷ್ಕಾರಣ ಅಂದರೆ ಕಾರಣವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ ಕಳಸಿದ ರಾಜನಾಮೆಯನ್ನು ಸ್ವೇಚ್ಛ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯು ಏಕೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವನು? ತರುಣ ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್. ಮೇಜರ್‌ನಿಗಿಂತ ಸ್ವೇಚ್ಛ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೌಢಬುದ್ಧಿವಂತನೂ ನಾಲ್ಕು ಮಳೆಗಾಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡಂಥವನೂ ಇರತಕ್ಕವನೇ. ಈ ಉಮೇದವಾರನಿಗಿಂತ ಸ್ವೇ. ಸೆ. ಗೇ ಈತನ ಹಿತಾಹಿತಗಳು ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಅದಿರಲಿ. ನೀನು ನೌಕರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಲಿಕ್ಕೆಂದು ಯಾವಾಗ ಹೊರಟುವವನು? ಮೊದಲು ನಿನಗೆ ಆ್ಯಸಬೋರ್ನ್ ಸಾಹೇಬನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೆಂಬದೊಂದು ಏಕಿತವೇ ಆಯಿತು ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ್ಯಸಬೋರ್ನ್ ಸಾಹೇಬನು ನನ್ನ ಪರಮ ಸ್ನೇಹಿತನು. ನೀನು ಇನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಆತನನ್ನೊಮ್ಮೆ ಖಾಸಗಿ ಔತಣಕ್ಕೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವೆನೆಂದರಾಯಿತು.”

ಅದಕ್ಕೆ ಚಂದುವು - “ಒಳ್ಳೇದು. ಆ ಮಾತಿನ ಒಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದಿಷ್ಟೇ ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟನು.

ಈ ಉತ್ತರವು ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಬಂದಿಷ್ಟು ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿಯೇ ತೋರಿತು. ಆದರಿಂದ ಅವರು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಗನ ಕೈಹಿಡಿದು, ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ಅವನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲಿ ಖುರ್ಚಿಗಳ ಮೇಲೆ ಎದುರುಬದುರಾಗಿ ಕುಳಿತ ಬಳಿಕ ಮಾಸಾಹೇಬರು: “ಚಂದೂ, ಅವದ್ವಾಗಿಹೋಯಿತು ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸುವ್ಮನೆ ಕೆಡಕಿನಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಬೇಡ ಆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾದುದು ನಿನ್ನೊಬ್ಬನ ಮೇಲಲ್ಲ; ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯೂ ಬಂದಿತ್ತು; ಆದರೆ ವೇವರ ವಯೆಯಿಂದ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿವಾರಣವಾಯಿತು. ಮೋಸಗೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನೀನೊಬ್ಬನೇ! ನೀನು ಬೇರೆ ಅದಾರನ್ನೂ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮೋಸ ಹೋಗುವದ್ದಲ್ಲಿಯೂ ಭೇದವಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ನೀನು ಮೋಸಗೊಂಡದ್ದರ ಕಾರಣವು ನಿನಗೆ ಲೋಕದ ಅನುಭವದ ಕೊರತೆಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ ಆದರೆ ನಿನ್ನಂತಹ ತರುಣ ಹುಡುಗರು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತಪ್ಪಿಯಾದರೂ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಿಷ್ಠೆಯಿಡುವವರು ಎಷ್ಟು ಜನರು ದೀವೆಯುವರು? ಆ ದೇವರು ನಿನಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಧಿಯನ್ನು ನಿನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಅದನ್ನು ಆ ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಯೇ ಸಾಧಿಸಿಕೋ; ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಂದೇಹವಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ, ನಿರ್ಮಲ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಿನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿ.”

ಚಂದು: “ಮಾಸಾಹೇಬ, ನನ್ನಿಂದ ಯಾವ ತಪ್ಪುಗಳಾದವು, ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವೇನು ಎಂದು ನನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಇರಿಸುವಾಗ, ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳದೆ ಇಡಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲೆಂಬ ವಚನವನ್ನೇ ನಿಮಗೇಗ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ಅಂದರಾಯಿತಲ್ಲವೆ?”

ಆ ಉತ್ತರದಿಂದ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದವಾಗಲು, ಅವರು ಚಂದೂನ ಗದ್ದವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಅಲ್ಲಾಡಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದುಪು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಬಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪ್ರೇಶಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ನಗೆನೊಗದಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ: “ಎನು? ಚಂದುವೇನೆಂದನು?”

“ಅವನೇನನ್ನು ವನು?—ಹೌದ್ದಾದು ಅವನು ಈಗ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೇ ನಂದರೆ—” ಮಾಸಾಹೇಬರು ಗಂಡನ ಚಿಪ್ಪೆ ಮಾಡುವದಕ್ಕೊಂದು:— ಆತನು ಹೇಳಿದನೇನಂದರೆ:—“ನಾನು ಆ ಬೈರಾಗಿಗಳನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ಆನರ ಭಜನೆಗೆ ತೊಡಗುವಾಗ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯೊಂದು ಮಸಣಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು; ಅದರೆ ಹಿರಿಯರಾದರೂ ತಮ್ಮ ತಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಿಸಬೇಕೆಂದಿತ್ತೋ ಬೇಡವೋ? ಅವರೂ ನನ್ನ ಗುರುಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಮ್ಮೆಳವಾದರು! ಅಂದ ಬಳಿಕ ನಾನು ತಪ್ಪುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು?” ಎಂದು ಹೇಳಿ; ನಾನು ಆ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬೀಳದೆ ಸುಮ್ಮನಿರಲಿವೆ? ಸುದೈವದಿಂದ ಬನ್ನಿಧರನು ಬಂದನು ಆತನು ಆ ಗೊಂದಲವನ್ನೆಲ್ಲ ನಿವಾರಿಸಿದುದು ವಿಹಿತವಾಯಿತು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಈ ಗೊಂದಲವು ಯಾವ ಮಜಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ಅದಾರು ಹೇಳಬೇಕು?”

“ಮಾಸಾಹೇಬ, ನೀವನ್ನು ವುದು ನಿಜವಿದೆ. ಚಂದೂನ ತಂತ್ರದಂತೆಯೇ ಮೊದಲು ನಡೆಯುವದು ವಿಹಿತವೆಂದು ನಾನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆನು. ನಮ್ಮ ಬೇತು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಒಲವಿನಂತೆಯೇ ಬಂದಿಷ್ಟು ನಡೆಯುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರವು; ಆದರೆ ಮಾಸಾಹೇಬ, ನಾನೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆನಲ್ಲ, ಅದೇಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಿದೆ ನಿಮಗೆ ಅಥವಾ ಚಂದುವಿಗೆ?”

“ಅದಾವುದು?”

“ಇತ್ತ ಕಿವಿಮಾಡಿರಿ; ಅಂದರೆ ಹೇಳುವೆನು.”

“ಇಶ್ಯ!” ಎಂದಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ಕಿವಿ ಹೊರಳಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಸರ ಸಾಹೇಬರು:— ಅವನನ್ನು ಅಸಿದ್ಧಂಟ ಕಲೆಕ್ಕರನೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ಹುಕುವು

ಇಂದು ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಚಂದೂನ ರಾಜಿನಾಮೆಯು ಸ್ವೇಟ ಸೆಕ್ರೇಟರಿಯ ಕೈಗೆ ಹೋಗಿ ತಲಾಬಿದ್ದರೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತೇ ಮಾಸಾಹೇಬ?"

“ಅದೇಕಿಲ್ಲ? ತನ್ನ ರಾಜಿನಾಮೆಯು ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿತೆಂದೇ ಚಂದುವಂತೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂದಬಳಿಕ ನಿಜಸಂಗತಿಯೇನು?”

“ಅವೇ ನೋಜಿನದಾಗಿದೆ! ಆ ರಾಜಿನಾಮೆಯನ್ನು ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆಂದು ನಾನು ಅವನಿಂದ ಇಸಕೊಂಡೆನು; ಆದರೆ ಆದರೆ—”

“ಆದರೆ ನೀನದನ್ನು ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಲೇ ಇಲ್ಲವೇನು?”

ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು:—“ಮಾಸಾಹೇಬ, ‘ಕಾಗೆಗಿಂತಲೂ ಕಾಗೆಯ ಮರಿಯು ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ!’ ಎಂಬದೊಂದು ನಾಣ್ಣುಡಿಯು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದೇ ನಾನಂತೂ ಈ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಣ್ಣುಡಿಯನ್ನು ಸುಳ್ಳುಮಾಡಿದೆನು. ಇದು ನೋಡಿರಿ, ಚಂದೂನ ರಾಜಿನಾಮೆಯ ಲಕ್ಶ್ಯೋಟಿಯನ್ನು! ಇದನ್ನು ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆಂದು ಅವನಿಂದ ಇಸಕೊಂಡೆನು; ಆದರೆ ನಾನು ಆಗ ಟಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕವಿದ್ದ ಲಕ್ಶ್ಯೋಟಿಯೇ ಇದು! ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ತಿಜೋರಿಯೊಳಗಿನ ಸ್ಥಳವಿತ್ತಿದ್ದೆನು; ಮತ್ತು ಇಂದಿಗೆ ಇದರ ಅವತಾರ ತೀರಿದ್ದರಿಂದ ಇದೇ, ನಾನಿದನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದಂದು, ಅವರು ಆ ಕಾಗವಗಳನ್ನು ತೀರ ಸಣ್ಣ ಚೂರು ಮಾಡಿ, ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೆ ಅಗ್ನಿಷ್ಟಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಚಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮಾಸಾಹೇಬ:—“ನಿನ್ನೂ ಮೋಸಕ್ಕೆ ದೇವರಾದರೂ ಹೇಗೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟನು? ಪ್ರೇಮವು ಮನಸ್ಸಿನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನಷ್ಟಗೊಳಿಸುತ್ತದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ; ಅದೇ ಅದೇ ಪ್ರೇಮವೇ ಎಷ್ಟೋ ಮಂದಿಯು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಂಬದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ?”

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರೋಗವು ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನದಿಂದ ಗುಣವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಅಭೂವ ವಿಷಕ್ಕೆ ಧತ್ತೂರಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಆ ವಿಷವಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಜ್ವರದ್ದಾದರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಷವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನ ವಿಷವೆಂದು ಬಚನಾಗವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಕ್ಷೋಭಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭ, ದಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿದಾಹವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಅಥವಾ ಬಾಹ್ಯ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ವೈದ್ಯನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ರೋಗ ಉಂಟಾಗುವದೋ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿರುವ ಕಾರಣಗಳು; ತನ್ಮುಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದು ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಮತ್ತು ಬದಲಾ

ಗುವದೊಂದು ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನವೇ ಇದೆ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೆರೆ ಕುಡಿದು ಮೂರ್ಛೆ ಬಂದವನಿಗೆ ದುಃಖದ ವಾರ್ತೆ ತಿಳಿದರೆ ಆ ಮದ್ಯನಿಶೆಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಂಥವೇ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನದ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.

ಗುರುಮಹಾರಾಜರ ನೀರಸ ಸಂಗತಿಯ ಜೇಸರಿಕೆ, ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ ಅವರ ಅಜ್ಞಾನ, ಅವರಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ ದೈವೀ ಅಂತರ್ಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವಗಳಲ್ಲದೆ ಇದೀಗಿನ ಅವರ ನೈತಿಕ ಅಧಮತನದ ಪುರಾವೆ ಹಾಗೂ ಅವರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನದಿಂದ ಜಂಬುವು ಬಿಂಬಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ್ದ ಅತಿಪ್ರಸಂಗ ಇವೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನಗಳು ಲಭಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಚಂದೂನ ಗುರುಭಕ್ತಿಯೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯೂ ಕಳಚಿಬಿದ್ದಿದ್ದರಲ್ಲೇನಾಶ್ಚರ್ಯ? ಅವು ಕಳಚಿ ಬೀಳದಿದ್ದರೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಮನುಷ್ಯಮಾತ್ರರು ದೈವೀಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಗುಣ ಇವುಗಳನ್ನು ಮಾನವೀ ಗುಣಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವುದೇನೂ ಅವರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನು ದೇವರನ್ನು ತನ್ನಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ನೀತಿ, ಸೌಂದರ್ಯ, ಕಲ್ಯಾಣ, ಮಂಗಳ ಇವೆಲ್ಲ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆತನು ಅಖಂಡ ನಿಧಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಎಂದು ಮನುಷ್ಯನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ತನಗೆ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದೆಯೋ. ಆಷ್ಟು ಮನುಷ್ಯನು ದೇವರಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವನಲ್ಲವೆ? ಆದರೆ ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾವಿನಿಂದ ಅಕೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವನ ಸ್ವಭಾವಗುಣದಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೀನತ್ವವು ಕಂಡು ಬಂದರೆ, ಆತನಲ್ಲಿಯ ದೈವೀ ಕಲ್ಪನೆಯು ಆದಂತು ಸ್ಥಿರವುಳಿದೀತು? ಅನೀತಿ ಮಂತ ಹಾಗೂ ದುಷ್ಟನಾದಂಥ ಗುರುವಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿರಿಸುವ ತಜ್ಞ ತಿಷ್ಯನು ಈ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸ್ವಂತವೇ ಅಷ್ಟು ಅನೀತಿಮಂತ-ದುಷ್ಟ ನಿರಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಭೋಕೇ ಸ್ವಭಾವದವನಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನು ಅನೀತಿಮಂತ ಅಥವಾ ದುಷ್ಟನು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಅಂಥ ಅಧಮ ಗುರುವಿನ ಮೇಲಿನ ಆತನ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ ಸರಿ.

ಆದರೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಸಲಟೆ ಹೊಡೆದದ್ದರಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಪುನಃ ಬುದ್ಧಿ ಪ್ರಮಾಣದ ದಾರಿಗೆ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧನಾದರೂ, ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಮುನಾಗ ಆತನಿಗೆ ತುಸು ಲಜ್ಜೆಯೇ ಎನಿಸುವದು. ಪ್ರಾಂಜಲತನದಿಂದ ತನ್ನ ತಪ್ಪನ್ನೊಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಆತನಿಂದಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಅಂತೆಯೇ ಮುಂಚೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ನೂರ್ಗ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಾದರೂ ಹೇಗೆ ನೆವನಾಗುವರೋ,

ಹಾಗೆಯೇ ಆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸಾರಾಸಾರದ ಯೋಗ್ಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕೂ ಯಾರಾದರೂ ನೆನಮಾತ್ರವಾದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಬೇಕೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಮುಂಚೆ ಅದ್ದೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಆ ಬೈರಾಗಿಯ "ಅದ್ಭುತ"ವು ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಈಗ ಸರಳ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದೂನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಬಹು ಇಷ್ಟವಾದ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಹಾಗೂ ಅನುಕೂಲವಾದ ಕಾರಣವಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣವು ಯಾವಾಗಲಾದರೂ ಸಿದ್ಧವೇ ಇತ್ತು ಅದರಿಂದ ಹಿಂದೆ ಹೆಚ್ಚು ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತ ನಡೆಯುವಾಗ ಚಂದುವು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಭಿಡೆ-ಮುರುವತ್ತಿಗೆ ಬಲಿಬಿದ್ದ ನೆನ ಮಾಡಿದನು. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಆಣೆ ಹಾಗೂ ಆಯ್. ಪಿ. ಎಸ್ಸಿನ ರಾಜೀನಾಮೆ ಇವೆರಡು ಗುದುಕಲಗಳೊಳಗಿಂದ ಚಂದುವು ಹೊರಹೊರಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ರಾಜೀನಾಮೆಯನ್ನು ಟಿಪಾಲಿಗೆ ಹಾಕದೆ ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರು ಒಂದು ಗುದುಕಲವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಶಫಕ ಮುರಿಯುವ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಆತನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಮಗನ ಹಿತದ್ದೇ. ಹಾಗೂ ಅದಾದರೂ ಸ್ವಾರ್ಥ-ತ್ಯಾಗಪೂರ್ವಕವಾದಂಥದನ್ನು ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳು ಮಾಡಿದರೂ ಅವರ ಉಪಕಾರವು ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಎಂಬುದೊಂದು ಈ ಲೋಕದ ರೀತಿಯೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ! ಆದರೆ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸದಂತಹ ಹಾಗೂ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ನೋಡಗಿಂತಲೂ ತುಚ್ಛರೆಂದೆಣಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನೇ ಮಾಡುವಂತಹ ಕುಪುತ್ರರೇನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಜನರಿರುವರೇ? ತಮ್ಮ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ, ಅವರಿಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯುವ 'ಉಪಕಾರ'ಗಳನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಚಂದುವು ಸಿದ್ಧನಾದುದೇನು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೇ? ಇಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಗಣನೆಯು ಸುಪುತ್ರರಲ್ಲೇ ಆಗುವದು! ಇರಲಿ.

ಚಂದುವು ನೌಕರಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಹಾಜರಾಗತಕ್ಕವನಿದ್ದನು. ಆ ಸಂಗತಿಯು ಘಟಿಸಿ ಚಂದೂನ ನೆನಪಿನವನವ ರಾಹುಟಿಯ ಮೊದಲನೇ ಗೂಟವು ಹೂತು ಗಟ್ಟಿಯಾಯಿತೆಂದೆ, ಬಳಿಕ ಆತನ ಲಗ್ನದ ಎರಡನೇ ಗೂಟವನ್ನು ಹೂಳುವವೆಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಮನದಲ್ಲೇ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಸ್ನೇಹ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯ ಪತ್ರ ಬಂದ ಒಳಿಕೆ ಮುಂದೆ ರಡು ದಿನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಂತದ ಗವರ್ನರನಿಂದ ಚಂದೂನಿಗೆ ಕರೆಬಂದಿತು. ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಹಿಂದೂ ಸಿವ್ವೀಲಿಯನ್ಸ್‌ರನ್ನು ಭಿಟ್ಟಿಗೆ

ಕರೆಯುವದೊಂದು ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಶಿಷ್ಯಾಚಾರವೇ ಆಗಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಗವರ್ನರನೂ ಪ್ರಾಯಶಃ ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಚಂದೂನ ವೈರಾಗ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದ ಸಂಗತಿಗಳು ಇಳುಕಲಿ ನಲ್ಲಿಯ ಯಾವುದೊಂದು ತುಂಬಿದ ಬಂಡಿಯಂತೆ ಆತನ ಮೈಮೇಲೆಯೇ ಬರಹತ್ತಿದವು. ಆದರಿಂದ ಆತನ ಅರ್ಯ. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ನೌಕರಿಯ ಹುಕುಂ ಸ್ವೇಟೆಸೆಕ್ರೆಟರಿಯಿಂದ ಬಂದು, ಪ್ರಾಂತದ ಗವರ್ನರನಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಕರೆಬರಲು ಈಗ ಮತ್ತೆ ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನುವ ಶಕ್ತಿಯು ಆತನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಹುಕುಮಿನಂತೆ ನೌಕರಿಗೆ ಹಾಜರಾಗುವೆನೆಂದು ಆತನು ಸ್ವೇಟೆ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದನಲ್ಲದೆ, ತಮ್ಮ ಕರೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಭಿಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಇಂಥ ದಿವಸ ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಪ್ರಾಂತದ ಗವರ್ನರನಿಗೂ ಬರೆದನು; ಮತ್ತು ಅದ ರಂತೆ ಆತನು ನಾಳೆಯ ದಿನ ಅತ್ತ ಹೊರಡುವವನು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೇ ಅವ ನಿಗೆ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಬೇರೊಂದು ಪತ್ರವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬಂತು. ಅದು ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡಿನೊಳಗಿನ ಆತನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಪುಸ್ತಕದ ಜೀವಾನ್ವರಿಯ ಬಂದಿ ದ್ದು, ಅದರ ಸಂಗತಿಯು ಹೀಗಿದ್ದಿತು:--

‘ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಮತ್ತೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದೀತೆಂದು ನನಗನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿ ಗಳು ಯೋಗಾಯೋಗದಿಂದಲೇ ಘಟಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಪ್ರಸ್ತುತದ ಯೋಗ ವೆಂದರೆ, ಸಿಮ್ಲಾದಲ್ಲಿ ವಾಯಿಸರಾಯರ ಸೆಕ್ರೆಟರಿಎಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ವೇಶಲ್ಲಾಗಿ ನೇಮಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಹಾಜ ರಾಗಲಿಕ್ಕೆಂದು ನಾನು ಕೊರಡಲಿದ್ದೇನೆ; ಮೇಲ ಹಡಗಿನಿಂದಲೇ ಹೊರಡು ತ್ತಿರುವದರಿಂದ, ನಾನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಯಾವ ದಿವಸ ಬಂದು ತಲುಪುವೆನೆಂ ಬದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದೇ ತಿಳಿದೀತು. ನಾನು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಸಿಮ್ಲಾಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವವನಿದ್ದೇನೆ. ಅದರಿಂದ ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀನು ಮುಂಬೈಗೆ ಬಂದು ನನಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವೆಯೇ? ಹಿಂದುಸ್ತಾನದೊಳಗಿನ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊರುಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರವು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರದ್ದರಿಂದ, ಸಹಜವಾಗಿ ‘ಮುಂಬೈಗೆ ಬಂದು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗು’ ಎಂದು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವೆನು; ಆದರೆ ಈ ಪ್ರವಾಸವು ನಿನಗೆ ತೊಂದರೆಯದಾಗುವದೋ ಹೇಗೆಂಬದನ್ನು ನೀನೇ ಯೋ ಚಿಸು. ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ನನಗಾವ ಬಗೆಯಿಂದಲೂ ಅಡ್ಡಿಯಾಗ ಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನೀನು ಬಂದರೆ ಮಾತ್ರ ಭಿಟ್ಟಿಯ ಸಂತೋಷವಾದೀತೆಂಬ ದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.’”

ಈ ಕಾಗದವನ್ನೋದಿ ಚಂದೂನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಯಾಕಂ ದರೆ ಆ ಪ್ರೌಢಸರರ ಪ್ರೇಮವು ಈತನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ಗುರುವೆಂದ ಕೂಡಲೆ ಅವನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಹುಟ್ಟುಬುದ್ಧಿಯು ಚಂದು ನಿನಲ್ಲಿದ್ದಿತೆಂಬದನ್ನು ನಮ್ಮ ವಾಚಕರಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ತಿಳಿಸುವ ಕಾರಣವಿರುವ ದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ.

ಚಂದುವು ಗವರ್ನರನ ಭಿಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರೂ ಅವ ನೊಡನೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಗವರ್ನರನ ಭಿಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ರಾಜಿ ನಾಮೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲೆಂದು ಈಗ ಅವರ ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ವೈರಾ ಗ್ಯದ, ಆ ಕೈಗಡದ ಹುಚ್ಚು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗಿಯಾದುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಕೆಲ ಜನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರೆದುರಿಗೆ “ಇದುಕೋ, ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ತಂದೆ!” ಎಂದು ಮೆರೆಯುವ ವೈಭವವನ್ನು ಅವರು ಉಪಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಹೊಸ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲೊಂದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಸಂಗವು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಅದು ಘಟಿಸಿದ ನಂತರ ಅವಳ ಗೆಳತಿಯರು ಅವಳ ಸುತ್ತಲೂ ಕೂಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಬಾರದಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಗವ ನರ್ನರಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಮೊಟರಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಾಗ ಸರ ಗಂಗಾ ರಾಮರಾದರೂ ಚಂದುವಿಗೆ ಅಂಥ ಹಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುಲ್ಲನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದರು! ಆದರೆ ಇಂಥ ಭಿಟ್ಟಿಯು ಸರ್ವಸಾಧಾರಣ ಔಪಚಾರಕದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರಿಂದ ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವಾಗ ಅದ್ಭುತವನ್ನೇ ನೂ ಅವನಿಂದ ಹೇಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಇಂಗಿತವನ್ನನುಲಕ್ಷಿಸಿ ಚಂದುವು ಸುಳ್ಳು ಸುಳ್ಳೇ ಒಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಅದೇನೆಂದರೆ:—“ಸರ ಗಂಗಾರಾಮರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ತಿಳಿಸಿರೆಂದು ಗವರ್ನರ ಸಾಹೇಬರು ಕೊನೆಗೆ ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು” ಗವರ್ನರ ಸಾಹೇಬರು ಸ್ವಂತ ತಮ್ಮನ್ನೇ ಭಿಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಕರೆದು, ತಮ್ಮ ಅಭಿನಂದನ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗನಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯುಂಟಾಯಿತು.

ಚಂದುವು ಗವರ್ನರ ಸಾಹೇಬನ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದ ಬಳಿಕ ಸರ ಗಂಗಾ ರಾಮರು ಚೋದ್ಯವುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಚಂದುವು ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮುಂಬೈಗೆ ಪ್ರೌಢಸರರಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಿಲಿಕ್ಕಿಂದು ಹೊರಟನು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಲ್ಲಿಯ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ಭಿಟ್ಟಿ

ಯಾದನು. ಅದರಿಂದ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಹತ್ತಿತು. ಕೆಲ ಜನ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಮಧ್ಯಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ಈತನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರದ ಹಾರಿಕೆಯ ಸುದ್ದಿ ಹತ್ತಿ, ಈತನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಯೋಚನೆಯಂಟಾಗುತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಸ್ವತಃ ಮತ್ತೆ ಮುಂಚಿನ ಉಡುಪಿನಲ್ಲೇ ಬಂದು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಚಿಂತೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಯಿತು. ವೇಟಿಯೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲ ಜೀನ ಸುಗಗಳನ್ನು ಕೊಂಡನು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಸರ ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ಮಾ-ಸಾಹೇಬರಿಗೂ ರುಚಿಸುವಂತಹವಾಗಿದ್ದವು. ಅವುಗಳೊಡನೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಿತ್ತಾಳೆಯ ಪುಜರವನ್ನೂ ಅವನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡನು. ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿಚಿತ್ರ ಬಣ್ಣಗಳಿಂದ ಸುಂದರವಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲದೆ, ಅದರೊಳಗೊಂದು ಬಹು ಮಂಜುಳವಾದ ಗಂಟಿಯೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಿತು. ಅದರೊಳಗಿನ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಲಿಸ ಹತ್ತಿದ ಕೂಡಲೆ ಅದರ ನಾದವು ಇಂಪಾಗಿ ಕೇಳ ಹತ್ತು ವಂತಿತ್ತು.

ಅಂದು ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಅವನು ತಾಜಮಹಾಲ ಹೋಟೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಜೀವಾನ್ಸರ ಪತ್ನಿ ಹಚ್ಚಿ ಅವನು ಅವರ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದನು. ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಸಂಬಳದ ನೌಕರಿಗಳು ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು. ಆಗ ಪ್ರೊಫೆಸರನು:—“ಮಿ. ಚಂದೂಲಾಲ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನೇ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಸಂದರ್ಶಿಸುತ್ತೇನೆ! ಆದರೆ ಇನ್ನು ಈಗಲೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ, ಊಟದ ವೇಳೆಯೊಳಗಾಗಿ ತಿರುಗಿ ಬಂದು, ರಾತ್ರಿಯ ಪಂಜಾಬ ಮೇಲನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.”

ಚಂದು:—“ಹಾಗಾದರೆಂದು ಹಡಗವು ಬಂದರಕ್ಕೆ ಬಹು ತಂದವಾಗಿ ಬಂದಿತೆನಬೇಕು.”

“ಅಹುದು. ಮುಂಬಯಿಯಿಂದ ೧೦೦ ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಹಡಗದ ಎಂಜಿನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಟ್ಟಿತ್ತು. ಈ ಹಡಗವು ಮುಂದೆ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಕ್ಕೆ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಬಂದರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವಸರದಿಂದ ಬಂದರದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೂ ತಡವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.”

ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಉಭಯತರಲ್ಲಿ ಮಾತು ಕಡೆಗಳಾದ ಬಳಿಕ:—
 “ಒಳ್ಳೇದು. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಉಂಟಾಗುವವೇ.” ಎಂದಂದು, ಪ್ರೊಫೆಸರರು ಚಂದುವಿಗೆ ಹೊರಡಲಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತರು. ಚಂದುವು ತಾಜದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಆಗ ಐದು ಗಂಟೆಯ

ಸಮಯ. ತಾನು ಮಾಡತಕ್ಕ ಕೆಲಸಗಳೇನೂ ಉಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಲಿನಿಂದ ನಡೆದು ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗು ಬಂದರದ ನೋಟವನ್ನು ನೋಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಅವನು ಬಂದರದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದನು.

ಆ ಬಂದರದ ಮೇಲಿನ ಕಲ್ಲು ಕಟಾಂಜನಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿ ನಿಂತವರಿಗೆ ಬೇಕಾದರೆ ಸಮುದ್ರದ ಹಾಗು ಅದು ಬೇಡಾದರೆ ಬಂದರದ ಕಡೆಯ ಪಟ್ಟಣದ ಭಾಗದ ವೋಜನ್ನು ನೋಡಲು ಮೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಚಂದುವು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಸೊಬಗನ್ನು ದೆಷ್ಟೋ ನೋಡಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಸ್ಥಳಭೇದದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂದರದ ಶೋಭೆಯು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಂದರದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬಂದ ಬಳಿಕ ಯಾವ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಮುಖದ ಅಭಿಮತ ಶೋಭೆಯುಳ್ಳ ಅಗಸಿಯು ಕೊತ್ತಳವು ಹತ್ತುವದೋ, ಅದನ್ನು ಚಂದುವು ಈ ಮೊದಲು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಗೇಟ-ವೇ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಭಿಟ್ಟಿಯ ಯೋಗಾಯೋಗದ ಸ್ಥಳವೇ ಅದ! ಅಗಸಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೂರೆಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಒಳಗೆ ಹೋದರೆ ಯಾವುದು ಹೇಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದೀತೆಂಬದನ್ನು ಹೇಗೆ ಹೇಳಬೇಕು?

ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಇಂದು ಚಂದುವಿಗೆ ಆ ಅನುಭವವು ಬಂತು ಬಂದರದ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳು ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕಂಥದೊಂದು ಸಮನೆಲದ ಫರಸುಗಲ್ಲಿನ ಪ್ರದೇಶವಿದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಂದುವು ನಿಂತು ಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅದರ ಮೇಲಿಂದ ಕೆಲವರು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು; ಕೆಲವರು ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗುವವರು ಬಹುಶಃ 'ಹೋಡ' 'ನಾವು'ಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಂದರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೋಗುವವರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗಾಗಿಯೇ ಹಲವು ಸಣ್ಣದೊಡ್ಡ ಹೋಡಿ-ನಾವುಗಳನ್ನು ಲಂಗರ ಹಾಕಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರದ ಅಂಬಿಗರು ಹುಮ್ಮಸದ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ದಾರಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಕೆಲಸವಿರದಾಗ ಇಂಥ ಯಾವುದೊಂದು ನಾವಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬಂದರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಬರುವಂತಹ ಬೇರೆ ಮೋಜು ಇನ್ನಾವುದಿರಬೇಕು? ಚಂದುವು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಅವನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮುಂದಾಗಿ ಹಿಂದೆಡೆ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನಿಳಿದು ಹೋಗುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಅಂಬಿಗರು "ನನ್ನ ನಾವಿಗೆ ಬ್ರ" "ನನ್ನ ನಾವಿಗೆ ಬ್ರ" ಎಂದು ಕೂಗಾಟವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದರು. ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗಿನ ಅಂಬಿಗರು ಹೀಗೆಂದೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಂದಲದೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾರಾಗುವದಿಲ್ಲ! ಎಂದು ಚಂದುವಿಗನಿಸಿತು.

ಕಡೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಅಂಬಿಗನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಅವನು ಒಂದು ನಾವಿನೊಳಗೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು. ಈ ನಾವು ಶೀಡಿನದೂ ಹುಟ್ಟಿನದೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದೇ ಅವನಿಗೆ ವಿಹಿತವೆನಿಸಿತು. ಆತನು ಮೋಟರ ಲಾಂಚನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಚಂದುವು ನಾವಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು; ಆದರೆ ಆದರಲ್ಲಿದ್ದ ಇಬ್ಬ ರೊಳಗಿನ ಒಬ್ಬ ಅಂಬಿಗನಿಗೆ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಕೆಟ್ಟಿದೆಯೆಂಬದು ಕಂಡು ಬರಲು, ಬೇರೊಂದನ್ನು ತರಲಿಕ್ಕೆಂದು ಅವನು ಅವಸರದಿಂದ ನಾವಿನಿಂದಿಳಿದು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಹೋದನು. ಉಳಿದಿದ್ದ ಅಂಬಿಗನು ಚುಕ್ಕಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿರಿಸಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತನು. ಆ ನಾವೆಯು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿ, ಆದರೆ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಸರಾಸರಿ ಆರೇಳು ನಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ಹುಟ್ಟು ತರಲಿಕ್ಕೆಂದು ಹೋಗಿದ್ದ ಆ ಅಂಬಿಗನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ಹುಟ್ಟು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನಿಳಿದು ಹತ್ತಿದನು; ಆದರೆ ಅವನಿಗೇ ಒಬ್ಬನೇ ಬರದೆ, ಅವನೊಡನೆ ಒಬ್ಬ ನವತರುಣ ಅಂಗ್ಲಯುವತಿಯೂ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಂಬಿಗನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಅವಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವವನಂತೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದನು; ಹಾಗೂ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ತನ್ನ 'ಝಗಾ' ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ, ಎತ್ತರದ ಹಿಂಬಡದ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಊರುತ್ತ, ಒಂದೊಂದೇ ಮೆಟ್ಟಿಲನ್ನು ಸಾವಧತೆಯಿಂದಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ನಾವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಅಂಬಿಗನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ನಾವಿನ ಕಂಟವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈಯಿಂದ ನಾವಿನಲ್ಲಿಳಿಯುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡ ಕೂಡಲೆ ಚಂದುವು ಎದ್ದು ನಿಂತನು. ಅವನು ಅವಳ ಮೋರೆಯನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿ ಎಂದು ನೋಡಿದನು; ಹಾಗೂ ಸ್ತಂಭಿತನಾದನು! ಆದರೆ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ನಗುತ್ತ:—“ಭಲೆ! ಇದೇ ಏನು ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ತರುಣರ ಸ್ತ್ರೀದಾಕ್ಷಿಣ್ಯ? ಈ ಅಲ್ಲಾಡುತ್ತಿರುವ ನಾವಿನಲ್ಲಿಳಿಯುವಾಗ ನಾನು ರೈಫಲಿ ಹೋಗಿ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರೆ ಸತ್ತೇನಲ್ಲ! ಹೀಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನೋಡುವಿರೇನು? ಕೈಕೊಡಿರಿ, ನಾವಿನಲ್ಲಿಳಿಯಲಿಕ್ಕೆ!”

ಮನಸ್ಸಿರದಿದ್ದರೂ ಚಂದೂನ ಕೈಗಳು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಹಾಗೆ ಮುಂದಾದವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆ ರಮಣಿಯು ನಾವಿನಲ್ಲಿಳಿದಳು; ಮತ್ತು ಚಂದುವನ್ನು ಬಾಕಿನ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿ, ತಾನೂ ಅದೇ ಬಾಕಿನ ಮೇಲೆ ಆತನಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಕುಳಿತಳು!

ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಅಂಬಿಗನು ತನ್ನ ಸಂಗಡಿನನ್ನು ಕುರಿತು ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ:--“ಎಲೋ, ನೀನೊಳ್ಳೇ ಎವೆಗಾರನಾಗಿ ತೋರುತ್ತೀ. ಈ ನಾವಿ ನಲ್ಲಿ ಕರೀ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮೊದಲು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿರುವುದು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಈ ಬಿಳೀ ಅಂಗ್ಲ ಯುವತಿಯನ್ನು ಇದೇ ನಾವಿಗೆ ಕರೆತರುವ ಧೈರ್ಯವು ನಿನಗೆಂತಾಯಿತೋ? ದುಡ್ಡು ಉಚ್ಚುವ ಲೋಭವಾದರೂ ನಿನಗೆಷ್ಟಾಗಬೇಕು? ಸಾಗತೆಂದು ಸಾಗಿತು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮಗನೇ, ತನ್ನ ಅವಮಾನವಾಯಿ ತೆಂದು ಇವಳು ನಿನ್ನ ಕುಂಡಿಯ ಮೇಲೆ ಬೂಟಿನಿಂದ ಒದ್ದು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಡಹಿದ್ದರೆ? ಇನ್ನೂ ವಿಹಿತವು. ಇವಳ ಬಿಳಿ ಮದನು ಇವಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದದ್ದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನು ನಿನ್ನ ಚರ್ಮವನ್ನೇ ಸುಲಿಸು ತ್ತಿದ್ದನು.”

ಆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಅಂಬಿಗನು:--“ಭಲೇ! ನೀನು ನನ್ನನ್ನೇನು ಬುದ್ಧಿ ಗೇಡಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವೆಯಾ? ಈ ಕರೀ ಮನುಷ್ಯನ ಬಾಡಿಗೆ ಮೊದ ಲು ತಕ್ಕೊಂಡದ್ದೇನು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ನಿಜ ಸಂಗತಿಯು ಹೀಗಾಯಿತು ನೋಡು: ಅಂಬಿಗರ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ರಮಣಿಯು ನಾಲ್ಕು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದ ಬಳಿಕ ಇವಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಾವು ಕಾಣಿಸಿತು. ಇದ ರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಕುಳಿತಿರುವರೆಂಬದನ್ನು ಇವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಬಳಿಕ ಇವಳು ತಾನೇ ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಆ ಅಂಬಿಗರ ಗುಂಪನ್ನು ದೂರ ಸರಿಸಿ, ನಮ್ಮ ನಾವಿನ ಕಡೆಗೇ ನಡೆದಳೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದೆನು. ಆಗ ನಾನಿವಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರುತ್ತ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದೆನು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಓಣೆಯೊಳ ಗಿನ ಕಚ್ಚುವ ಹೆಣ್ಣಾಯಿಯಂತೆ ಈ ಬಿಳೀ ಮಡಮ್ಮಳು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು; ಹಾಗು ಬೂಟುಗಾಲಿನಿಂದ ಒದೆಯದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲೆಂಬದು ನನಗೇನು ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲವೋ? ಈ ಹೆಂಗಸಿಗೂ ಈ ಗಂಡಸಿಗೂ ಮುಂಚಿನ ದೆಲ್ಲಿಯಾದಾದರೂ ಗುರ್ತರಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲೋ, ಬಿಳಿದು ಹಾಗು ಕಂದು ಇವೆಲ್ಲ ಮದನನಾಟದ ರಂಗಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ. ಹೇಗೆ ಹೆಗಲಿಗೆ ಹೆಗಲು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ ನೋಡಿದೆಯಾ?”

ಆ ಇಬ್ಬರು ಅಂಬಿಗರ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನೆವದಿಂದ ಚಂದೂ ಹಾಗು ಆ ಅಂಗ್ಲ ಸ್ತ್ರೀ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಬಳಿಕ ಆ ಹೆಂಗಸು ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾತಾಡಹತ್ತಿದಳು:--“ಮಿಷ್ಠರ ಚಂದೂ, ನಿನಗೆ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೇನು? ಹ್ಯಾಂಪಸ್ಟೆಡ್ ಹೀಥದ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿ ಲಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೊದಲು ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದೆನು. ಬಳಿಕ ದೈವಯೋಗದಿಂದ

ನೀನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ; ಹಾಗೂ ಹಾಗೆ ಬಂದವನೇ ಆ ನನ್ನ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಗಿನ ತೆರವಿದ್ದ ಆ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಬಂದು ಕುಳಿತೆ! ಆದರೆ ಇಂದು ಅದಕ್ಕೆ ತೀರ ವಿಪರೀತವಾಗಿಯೇ ಘಟಿಸಿತು! ಅದು ಹೇಗೆಂದರೆ, ನೀನು ಈ ನಾವಿ ನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಸ್ಥಳ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತುಕೊಂಡೆ; ಬಳಿಕ ಇದರೊಳಗಿನ ತೆರ ವಿದ್ದ ಈ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಳವು ನನಗೆ ದೊರೆಕಿತು! ನೀನು ಅಂದಿನ ನನ್ನ ಸಾಲ ವನ್ನು ಇಂದು ತೀರಿಸಿದೆಯೆನಬೇಕು!”

“ಮೇ-ರೇ” ಚಂದುವು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ತಡವರಿಸುತ್ತಲೇ ನುಡಿದನು:—“ಮೇರೇ! ಆದರೆ ನಾನು ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬೇರೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯ ಳನ್ನು ಕರೆದು, ಅವಳ ಅವಮಾನ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಘಜೀತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ? ಬಾಳು, ನೀವು ಮೇರೇ ವೊಡಹಾಳೂಸರೇ ಹಾದೇ ನು? ನಾನೇನೂ ತಪ್ಪು ತಿರುವದಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ?”

“ಎಲೋ ಹುಚ್ಚಾ, ಚಂದೂ! ನಾನು ಮೇರೇ ವೊಡಹಾವೂಸಳಾಗಿ ದಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ನಾನಾಗಿ ಒಬ್ಬ ನೆಟಿವ್ವನ ಜೊತೆಗೆ ಈ ನಾವಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನೇ? ಚಂದೂ, ನಿನ್ನ ಭ್ರಮನಿರಸನಗೊಳಿಪಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಇನ್ನಾವ ಗುರ್ತನ್ನು ನಿನಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಲಿ? ಈ ಅಂಬಿಗರು ಹತ್ತಿರವ ರೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಾಗಿದೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಯಾವುಮೊಂದು ಗುರ್ತನ್ನೇ ಮೇರೇ ವೊಡಹಾಳೂಸಳದೆಂದು ನಿನಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿ ಕೊಡದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!” ಎಂದಂದು, ಅವಳು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಚಂದುವಿನೆಡೆಗೆ ಸರಿದು ಕೂಳತಳ. ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಆ ಅಂಬಿಗನು ಮತ್ತೆ:—“ಎಲಾ ಇವಳ! ಇವಳು ಈತನ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೇ ಹೆಗ್ಗಣವು ಹೋರಿನಲ್ಲಿ ಸೇರುವಂತೆ ಹೋಗಹತ್ತಿದಳಲ್ಲ!” ಆ ಅಂಬಿಗರ ಕೊಂಕಣೆಗರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಭಾಷೆಯು ಚಂದೂ-ಮೇರಿಯರಿಗೆಂತು ಅಸ ಗತವಾದೀತು?

ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು:—“ಚಂದೂ, ಇಂದು ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಥಕ್ಕಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದೇ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸಿರುವಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.”

“ಅದು ಹೇಗೆ?”

“ನನ್ನನ್ನು ಗುರ್ತಿಸದ ವೇಷವನ್ನು ಬಹು ಚನ್ನಾಗಿ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವೆ ಯೆನಬೇಕು! ನೀನು ಮಾತಾಡುವಾಗ ಇಷ್ಟು ಅಂಜುವುದೇಕೆ? ತಡವರಿಸು ತ್ತಿರುವುದೇಕೆ?”

“ಎನು? ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗಲೂ ಹೆದರಬಾರ ದೇನು? ನೀನು ಮೇರೇ ವೊಡಹಾಳೂಸ ಆಗಿರದೆ, ಆಕೆಯ ಹೆಸರಿನ ಭೂತ

ವಾಗಿರಬೇಕು; ಯಾಕಂದರೆ, ಮೇರಿ ವೊಡಹಾಲುಸಳು ಸತ್ತ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತಂತಿಯೇ ಬಂದಿತ್ತು!”

“ಹೌದು; ಹಾಗಾದರೂ ಏನಾಯಿತೋ? ನಿಮ್ಮ ಹಿಂದುಗಳಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆಯಿರುತ್ತದಷ್ಟೇ?”

“ಹೌದು; ಆದರೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಪಡೆದ ಆತ್ಮನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದರೂ ಹಳೇ ದೇಹದಿಂದ ಹಾಗೂ ವೇಷದಿಂದ ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗದೆ, ಆದರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಧರಿಸುತ್ತದೆ. ಮೇರಿಯು ಪುನರ್ಜನ್ಮವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವಳು ನನಗೆ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದಾಳು; ಆದರೆ ಕದಾಚಿತ್ ಯಾವುದೋಂದು ನಾಯಿಯು ಇಲ್ಲವೆ ಹಂದಿಯು ದೇಹದಿಂದ ಭಿಟ್ಟಿಯಾದಾಳು! ಮತ್ತು ತನಗೆ ಅಂಥ ಹೀನ ಅಪವಿತ್ರ ದೇಹ ದೊರೆತ ಬಗ್ಗೆ ಲಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ಹೇಸಿಗೊಂಡು, ಅವಳು ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಹ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಾಳು. ನಿನ್ನಂತೆ ಹೀಗೆ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಾಗ ನನ್ನ ಮೈಗೆ ಮೈ ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಎಂದಿಗೂ ಕೂಡಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ನಾನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ನಾವೆಯಲ್ಲೇ ಬೇಕಂತ ಬಂದು ಹೀಗೆ ಅತಿ ಪ್ರಸಂಗವೆಸಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.”

ಹೀಗೆ ಮಾತನಾಡುವಾಗ ಚಂದಾನ ದನಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಏರಹತ್ತಿತ್ತು. ಕೂಶಲೆ ಅತನು ಮೇರಿಯಿಂದ ಸರಿದು ಒಂದು ಘೂಟಿನ ಅಂತರದ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತನು.

ಅಂಬಿಗರು ಈ ಮೊದಲೇ ಸೀಡುಬಿಚ್ಚಿ ನಾವನ್ನು ಚಲಿಸಹತ್ತಿದ್ದರು; ಹಾಗೂ ಚುಕ್ಕಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಅಂಬಿಗನು ಬಂದರಮೊಳಗಿನ ಗೋಲಾ ಕಾರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಂಜೆಯ ಗಾಳಿಯು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ರಿಂದ ನೀರಲ್ಲಿ ತೆರೆಗಳೆದ್ದು ನಾವೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಅಲ್ಲಾಡಹತ್ತಿತು. ಅದರಿಂದ ಒಳಗೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಚಂದಾನ ಹಾಗೂ ಮೇರಿಯರು ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲೇ ತೂಗಾಡ ಹತ್ತಿದರು. ಆ ಒತ್ತರದ ತೂಗಾಟವೇ ನಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡುವ ಮುಖ್ಯ ಮೋಜು. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವದಕ್ಕಂದೇ ಹುಮ್ಮಸದ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರು ಅಂಥ ನಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಮೇರಿಗೆ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ನೀರಿನ ಇಂಥ ತೂಗಾಟದ ರೂಢಿಯು ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳು ಹೆದರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವಳು ಅಂಜಿದ ಮಿಷಮಾಡಿ ಚಂದಾನ ಕಡೆಗೆ ಸರಿದು:-“ಚಂದಾನ, ಡಾರ್ಲಿಂಗ್, ಅಂದು ಆ ಜಾತ್ರೆಯೊಳಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲದಲ್ಲಿ ಬವಳ ಬಂದಾಗ ನಿನ್ನೀ ಕೈಗಳ ಆಶ್ರಯವು ನನಗೆಷ್ಟು ಸುಖಕರವಾಗಿತ್ತು! ಇಂದಾ

ದರೂ ನನಗೆ ಅದೇ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ನನಗೇನು ಬವಳ ಬಂದಿದೆ" ಎಂದಂದು, ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಆತನ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಗೋಣಿಟ್ಟಳು.

ಚಂದುವಿಗೆ ಆಕೆಯ ಆ ಅಪ್ಪಿಯ ವರ್ತನವು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಆ ಅಂಬಿಗರೆದುರಿಗೆ ದೂರ ದೂಡುವುದೂ ವಿಹಿತವೆನಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರಿಂದ ಅವನು:—“ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಯಾವನ ಕೈಯ ಹಾಗು ಹೆಗಲ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀನು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವೆಯೋ ಆ ನಿನ್ನ ಸಂಗಡಿಗನೆಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ?”

ಚಂದುವು ಹೀಗೆ ಮೇರಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಡಬೇಕೆಂದೇನೋ ಅಂದನು; ಆದರೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಅದೇಶನಾದನು; ಮೇರಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಮೋಸಪಡಿಸಿದಳು, ನಗೆಗೇಡು ಮಾಡಿದಳು. ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವೇದನೆಗಳಾದವು. ನಿಜವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆತನು ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ವರ್ತಿಸುವಾಗ ಆತ್ಮಂತ ಸಂಭಾವಿತ ಹಾಗು ಗಂಭೀರ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆತನು ಅಲ್ಲಿಯ ಮಿಶ್ರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಪಾರ್ಟಿ--ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ನಾಚಿನ ಮೋಜು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ತಿಕ್ಕೇಟು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು ಸಹ; ಆದರೆ ಪಾರ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನಾಚು ನೋಡುವನೇ ಹೊರತು, ತಾನು ಸ್ವತಃ ಅದರಲ್ಲೆಂದೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಮೇರೀ ನೋಡಹಾಲುಸಳಿಗೂ ಅವನಿಗೂ ದೈವವು ಗಂಟು ಹಾಕದಿದ್ದರೆ, ವಿಲಾಯತಿಯಿಂದ ಆತನು ಕೇವಲ ನಿಷ್ಕಲಂಕನಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಮೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಮೋಹಕವಾದ ಮೋಹನಿಯದ್ದಾದರಿಂದ ಅವಳು ಅವನಿಗೆ ಶರಯೂಳ ವಿಸ್ತರಣವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದಳು; ಹಾಗು ತನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಒಡಂಬಡಿಸಿದಳು. ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಿಶ್ರವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದಂತಹ ಮನಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯು ಚಂದೂನದಿರಲಿಲ್ಲ. ಶರಯೂಳ ಸಂಬಂಧವಾಚ್ಛಾನಿಶ್ಚಯವಾದದ್ದನ್ನು ಅವನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಶರಯೂಳ ಶರೀರಕ್ಕೆ ಇವನು ತನ್ನ ದೊಂದು ಬೊಟ್ಟಿನಿಂದ ಕೂಡ ಆತನು ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಿರಲಿ. ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಯೊಡನೆ ಆತನ ವಾಚ್ಛಾನಿಶ್ಚಯವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಂಭಾವಿತ ವಧು-ವರರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಕಾರದ ಯಾವ ಪ್ರಣಯಲೀಲೆಗಳನ್ನೆ ಸಗುವರೋ, ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಮುಟ್ಟಲಿಗೆ ಚಂದುವು ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಆತನು ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಡನೆನ್ನು

ವವರಾರಿದ್ದರು? ಮೇರಿಯಂತೂ ಸ್ವೈರವೃತ್ತಿಯವಳೂ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರಳೂ ಆಗಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆ ಉಭಯತರ ಪ್ರಣಯ ಲೀಲೆಗಳು ಮೇರೆದಪ್ಪದಂತೆ ವರ್ತಿಸುವ ಶ್ರೇಯಸ್ಸೆಲ್ಲ ಚಂಪೂವಿಗೇ ಇತ್ತು. ಆತನ ವಿಷಯದ ಹೆಚ್ಚೆಯು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದದ್ದೇ ಆದರೆ, ಆದು ತಾನು ಅವಳೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾಗುವ ವಚನ ಕೊಡುವಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಅವಳಿಂದ ಆ ವಚನ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಆಗಿತ್ತು. ಆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮೇರಿಯು ತನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನ್ಯಾಯ ಮಾಡಿದಳು, ಮೂರ್ಖರಲ್ಲಿ ಗಣಿಸಿದಳು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಚಂಪೂವಿಗ ದುಃಖವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಆ ದುಃಖಕ್ಕಿಂತಲೂ ಆತನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಂದು ಆದರಿಂದ ಅವನು:-- "ಮೇರೀ, ನೀನು ಸ್ತ್ರೀಯಿದ್ದು, ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಸಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಆದರಿಂದ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಠೋರತನದಿಂದ ವರ್ತಿಸಲಾರೆನು ನೀನು ಈಗ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟೇ ಉಪಕಾರ ಮಾಡು; ನಿನ್ನ ವೃತ್ತ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ತಂತಿಯನ್ನು ನನಗೆ ನೀನೇ ಕಳಿಸಿದ್ದೆಯೋ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾರಾದರೂ ಕಳಿಸಿದ್ದರೋ? ಇದನ್ನು ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಹೇಳು ನೋಡೋಣ "

ಮೇರಿ: - ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಲತನವನ್ನು ಕಂಡು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ದೇಹವನ್ನೇ ನಿವಾಳಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ವೈವದುವರ್ಷಾಕಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಯಾರು? ನಿನ್ನ ಕೊನೆಯ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಸಹಜವಾಗಿ ಒಂದು ಬುಕ್ಕಿನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋದೆನು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ಸಂಬಂಧದ ಕೆಲ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಳ್ಳುವದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ಬೀರುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೋಡಿದೆನು ಅವುಗಳಲ್ಲ ದೊರೆತ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದೊಳಗಿನ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಗಳು, ಹಾವು ಚೇಳುಗಳ ವಾಸ್ತವ್ಯ, ಹುಲಿ-ಸಿಂಹಗಳ ನಿವಾಸ ಮುಂತಾದ ಭೀಷಣ ವರ್ಣನಗಳಿದ್ದವು. ಅವುಗಳನ್ನೊದಿ ನನ್ನ ಮೈ ಮೇಲೆ ಮುಳ್ಳುಗಳೇ ಎದ್ದವು. ಹಿಂದುಸ್ತಾನದೊಳಗಿನ ಮಾಟಗಾರ್ತಿಯರು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂದೂ, ಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಭೂತ-ಪಿಶಾಚಿಗಳು ಹಗಲು ಹಾಡಿನಲ್ಲೇ ಗೊಂದಲವೆಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವರೆಂದೂ ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದೆನು. ಬಳಿಕ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಇಂಥ ಭಯಂಕರವಾದ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಇಡೀ ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಕಲ್ಪನೆಯು ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಅನಿಸಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇಮಪಾಶವನ್ನು ಹೇಗೆ ಹರದೊಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚಿಸಿದೆನು; ಆಗ ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇನೆಂದರೆ, ನಾನು ಸತ್ತ ತಂತಿಯನ್ನೇ ನಿನಗೆ ಕಳಿಸಬೇಕು; ಅಂದರೆ ನಿನಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ದುಃಖವು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಆಗಿಬಿಟ್ಟೀತು; ಹಾಗೂ ಆ

ಮೇಲೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತು ಬಿಡುವೆ!”

“ಹೀಗೋ?” ಚಂದುವು ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಅಂದು:— “ಅಂದರೆ ಆ ಮಿಗಿಲಾದ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬೇರೆಯವನೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾದ ಗೌಣ ದುಃಖವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬೆರೆತು ಹೋಗಬೇಕೆಂದಲ್ಲವೇ? ಆನೆಯ ಕಾಲೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಕಾಲುಗಳೂ ಸಮಾವೇಶವಾಗುವಂತೆ, ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಭಂಗದ ದುಃಖವೂ ಕೂಡಿ ಹೋಗುತ್ತದಲ್ಲವೇ? ಅದಿರಲಿ. ನಿನ್ನ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ ವಿನ ಸಂಗತಿ ಸುಳ್ಳಾದ ಬಳಿಕ ಯೂನಿಯನ್ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಪ್ರೇತಸ ಸ್ಮಾರ ವಾದ ಸಂಗತಿಯೂ ಸುಳ್ಳೇ ಇರಬೇಕು; ಆದರೆ ಆ ಸಂಗತಿಯು ನಿನ್ನ ತಂತಿಯ ಲ್ಲೇಕೆ ಇತ್ತು?”

ತಾನು ನುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದೇನೂ ವಿಶೇಷವಲ್ಲ, ಎಂಬ ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿ ತನದಿಂದ ಮೇರಿಯು:— “ಒಂದು ಸುಳ್ಳಿನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಕ್ಕಳಗಳು ಇರತಕ್ಕವೆ! ಯೂನಿಯನ್ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು ಹೂಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದು ನನ್ನ ಪ್ರೇತ ವಾಗಿರದೆ, ನಿನಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಲಗ್ನದ ವಚನವು; ಹಾಗೂ ಆ ಚರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಅಂದು ನಿಜವಾಗಿ ಘಟಿಸಿದುದು ನನ್ನ ಮದುವೆಯು.”

“ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನಂಥ ನಂಬಿಗೆಯ ರಮಣಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಚರಣಿ ಯನ್ನಾಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಆ ಭಾಗ್ಯವಂತ ಪುರುಷನಾರು? ಇಷ್ಟು ಲ್ಲೇ ಆತನಿಗೂ ಮಂಕು-ಬಾದಿ ಹಚ್ಚಿ ನೀನು ಹಿಂದುಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ಬಂದೆಯಾ?”

“ಇಲ್ಲೋ. ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಕರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ನಾನು ಸಿನೇಮಾ ನಟಿಯಾಗಿ ನನ್ನ ವೈವರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಸವಿದ್ದಿತು; ಮತ್ತು ಅದು ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದು ನಾನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡದೊಳಗಿನ ಒಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಿನೇಮಾ ಕಂಪನಿಯ ಮ್ಯಾನೇಜರನೊಡನೆ ಲಗ್ನವಾದೆನು. ಆತನೂ ನಾನೂ ಕೂಡಿ ಆಪ್ತೇಲಿಯಕ್ಕೆ ಹೊರಡುತ್ತೇವೆ; ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಚಿತ್ರಪಟದ ಮುಂದಿನ ಕಥಾನಕವು ಆ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಜೀವನದೊಳಗಿಂದಲೇ ಆರಿಸಲ್ಪ ಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಗಳ ಶೂಟಿಂಗು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾ ಗಿದೆ.”

“ಆ ಶೂಟಿಂಗವು ಬೇಟೆಯೊಳಗಿನದೋ-ಸಿನೇಮಾದ್ದೋ?” ಎಂದು ಚಂದುವು ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದನು.

“ಇಬ್ಬಗೆಯದೂ ಇದೆ; ಆದರೆ ನಿನಗೇಕೆ ನಗೆ ಬಂತು?” ಮೇರಿಯು ಕೇಳಿದಳು.

“ಹಿಂದುಸ್ತಾನದೊಳಗಿನ ಕ್ರೂರ ಶ್ವಾಸದಗಳಿಂದ ಉಳುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಿಂದು

ನೀನು ನನ್ನ ಪ್ರೇಮಭಂಗ ಮಾಡಿದಂತೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ವಾಪದವು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದರೆ? ಈ ಬಗ್ಗೆ ನೀನೇನಾದರೂ ಅಲೋಚಿಸಿರುವೆಯಾ?”

ಚಂದುವಿಗೆ ಅವಳು ಈಗ ತೀರ ಬೇಸರದ ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದ ಯಾವುದೊಂದು ಶ್ವಾಪದವು ತನ್ನ ಎದುರಿನಲ್ಲೇ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಹಾರಿದ್ದರೂ, ಅವಳು ಇವನನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದರೂ ಇವನು ಗುರುನುಹಂ ರಾಜರವರು ಮಾಡಿದ ಅಹಂಸೆಯ ಆಣೆಯ ನೆನಪನ್ನು ಆಗ ಹೇಳದಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ಅವೇನನ್ನೂ ತೋರಗೊಡದೆ ಆತನು:—“ಮೇರೀ, ಇನ್ನು ಆ ತಂತಿಯೊಳಗಿನ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನಷ್ಟೇ ತಿಳಕೊಳ್ಳುವುದುಳಿದಿದೆ. ನೀನು ಸಾಯುವಾಗ ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿತ್ತು ಅ. ದರೇನು?”

“ಇದರಲ್ಲೇನು ಗೂಢವಿದೆ? ಸಮ್ಯಂಥ ವಿವಾಹೋತ್ಸುಕ ತರುಣಿಯರ ನಾಲಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೊಂದು ಹೊಸ ಹೆಸರು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಯಾವುದೊಂದು ಹಳೇ ಹೆಸರು ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ, ಆಗ ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿದ್ದಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಏನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.”

ಮೇರಿಯು ಆ ತಂತಿಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ವಿವರಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಚಂದೂನ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಘನ್ನಿನ ಪೆಟ್ಟುಗಳು ಬೀಳುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅನಿಸಿತು. ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವನಿಗೆ ಚಮತ್ಕಾರವೆನಿಸಿತು. ತನ್ನ ಸರಳ ಯಾಗು ಒಮ್ಮುಖ ಮನಸ್ಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಆತನು ಹೇಯಗೊಂಡನು. ಸ್ವಪ್ನ ಕಂಡ ಬಳಿಕ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಾಗುವವರ ಹಾಗೆ ಆತನ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು.

“ನಿನ್ನ ಹೊಸ ಹೆಸರು ಏನೆಂದಿದೆ? ಅದು ಕೂಸರವಲ್ಲವೆ? ನಾನು ಇದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನ ಹಳೇ ಹೆಸರಾದ ಮಿಸ್ ಮೇರೀ ವ್ರಾಡಹಾಲ್ಟಾಸ ಎಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸಿವೆನು ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು; ಆದರೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದಿಷ್ಟೇ, ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ವಿಷಯಗಳ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಎಂದು ನನ್ನ ದೇಶದ ಯಾವ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದೆಯೋ ಅದು ಸಜವಲ್ಲ ಅದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹ ವಿಲ್ಲೆಂದೆನ್ನುವವರ ಮಾತೂ ನಿಜವಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ನಿನ್ನ ಸಹವಾಸದ ನಂತರ ನನಗಾರಾಪದೂ ಕೇಳಿದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ‘ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸರ್ಪ ಜಾತಿಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿವೆ; ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ನಾಗರಹಾವುಗಳಿಗೆ ಮನುಷ್ಯ ವಾಣಿಯೂ ಇದೆ.’ ಎಂದು ಹೇಳಿಸು ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಅಪೂರ್ವ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕಿಸುವ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಕಳಿಸಿದ ಮುನ್ನೂರು ಪೌಂಡುಗಳು ಸಾಕಾಗದಿದ್ದರೆ ಹೇಳು. ನಿನಗೆ

ಮತ್ತೆಕೊಡುವೆನು; ಯಾಕಂದರೆ, ನಮ್ಮ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತದ ವಿಧಿಯೊಳಗೆ ದ್ರವ್ಯದಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.”

ಈಗ ಅವರ ಆ ಸಂಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಆಪ್ತಿಯವಾದ ಸುತ್ತು ಸುತ್ತ ಹತ್ತಿದುದು ಸ್ಪಷ್ಟನಾಯಿತು; ಆದರೆ ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಬಂದರದೊಳಗಿನ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆ ನಾವು ದಂಡೆಗೆ ಬಂತು. ಆ ನಾವಿನೊಳಗಿಂದ ಮೇರಿಯೇ ಮೊದಲಿಳಿದಳು. ಅದರಿಂದ ಈಗ ಯಾರೂ ಯಾರಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋದರು, ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಚಿಂಗಿಬಿಂಗಿ ವೇಷವ ಇಂಗ್ಲಿಷ ತರುಣನು ನಿಂತಿದ್ದನು ಅವನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಮೇರಿಯು:—“ಟಾವ್, ಬಂದರದೊಳಗಿನ ನಾಯುಸಂಚಾರವು ಎಷ್ಟು ಚನ್ನಾ ಗಾಯಿತೆನ್ನಲಿ!” ಎಂದಂದಳು.

ಅದಕ್ಕೆ ಆ ತರುಣನು:—“ಅದನ್ನೇನು ಕೇಳಬೇಕು? ಇವನಂತಹ ಯುವಕ ಸಂಗಡಿಗನೊಡನೆ ನಿನ್ನಂತಹ ಹುಮ್ಮಸದ ತರುಣಿಯ ಸಮಯವು ಆನಂದದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುವುದು! ಆದರೆ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಅದೇ ನಾವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಗಂಟು ಬಿತ್ತು?”

ಮೇರಿ:— “ಅಪ್ಪಾ, ಇವೆಲ್ಲ ಯೋಗಾಯೋಗಗಳಿರುತ್ತವೆ! ಈ ಯುವಕನಿಗೂ ನನಗೂ ವಿಲಾಯತಿಯಲ್ಲಿ ಗುರ್ತಾಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಈ ಮುಂಚ್ಚಿ ಯೊಳಗೆ ಆ ಗುರ್ತಿನ ಉಜಳಣೆಯಾದೀತೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟದಲ್ಲೂ ಅನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.”

ಚಂದುವು ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ; ಅವಳಿಗೆ ಶೆಕ್ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಕೊಡಲು ತನ್ನ ಕೈ ಕೂಡ ಮುಂದೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮೇರಿಯು ಮಾತ್ರ ಆತನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ನಸುನಗುತ್ತ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಜೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ತುಟಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚುಂಬಿಸಿ ತನ್ನ ಪುರುಷದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದಳು ಚಂದುವು ಬರಿಯ ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು; ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿರುಗಿದವನೇ ಸಮೀಪದ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳ ನಿಲ್ದಾಣದ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿದನು

ಆಗ ಆದದ್ದೆಲ್ಲವೂ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಗಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಚಂದುವು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಾಚಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದವು. ಅವನು ಹೇಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದನು; ಹಾಗೂ ಅವನು ಸರದಾರ ಗೃಹಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿ “ವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜ್ವರವೇರಿತು. ಪ್ರೇಮಲ ಅವರಿ ಗಂಭೀರವೃತ್ತಿಯ ಆ ತರುಣನಿಗೆ ಸೊಂದು ಧಕ್ಕೆಯೇ ತಗಲಿದಂತಾಯಿತು!

ವೈರಾಗ್ಯದ ಪರಿಮಾಟ

ಚಂದುವು ಅಂದು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜ್ವರದಿಂದ ಬಳಲಿದನು. ಆತನ ನೌಕರನು ಡಾಕ್ಟರನನ್ನು ಬರಮಾಡಬೇಕೇನೆಂದು ಕೇಳಲು-ಬೇಡ, ನಾಳೆ ನೋಡೋಣ, ಎಂದನು. ಮನಃಸಂತಾಪದಿಂದಂಟಾದ ಆತನ ಜ್ವರವು ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಡಿಮೆಯಾದವು. ಮರುದಿನ ಮುಂಬೈಯಿಂದ ಹೊರಟು ಜೋಡ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಜ್ವರ ಬಂದಿತ್ತೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಗಾಬರಿಗೊಂಡರು ಅವರು ಡಾಕ್ಟರ ಜಾಲದರನನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ಚಂದುವು ಆತನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ—“ಗಿಳಿಯಾ, ಇವರ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಾಗಿ ನನಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಾದಾ ಔಷಧ ಕೊಡು. ನನ್ನ ಜ್ವರವು ನಿಂತಿವೆ. ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ನಿನಗೆ ಆ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸುವೆನು.” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಚಂದುವು ಮುಂದೆ ೨-೩ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ತನ್ನ ನೌಕರಿಯ ಊರಿಗೆ ಹೊರಟನು. ಅವನು ಹೊರಡುತ್ತಲೆ ಆತನ ಸಂಸಾರ ಹೂಡಿಕೊಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಹೊರಟಿತು ಆಗ ಮಾಸಾಹೇಬರಿಗೆ ಆತನ ಲಗ್ನದ ವಿಚಾರ ಉಂಟಾದದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಆಗ ಜಾಲದರನು:—
 ‘ಮಾಸಾಹೇಬ, ಆ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಹಂಚಿಕೆಮಾಡಿರಿ.’

ವಿಚಾರವಿವಿಧವಾಗಿ, ಆ ಹಂಚಿಕೆಯು ಹೀಗೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು: ಮೊದಲು ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರೊಬ್ಬರೇ ಚಂದೂನ ಸಮಾಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬರಬೇಕು; ಆ ಮೇಲೆ ಅವರ ಮನೆಯ ಹೆಂಡತಿ-ಮಕ್ಕಳು ಬರಬೇಕು. ಅದರಂತೆ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರು ಬಂದು ಚಂದೂನನ್ನು ಕಂಡರು ಚಂದುವು ಅವರೊಡನೆ ಕೇವಲ ಹಳೇ ನೆಂಟೆಸ್ತರೊಡನೆ ಮಾತಾಡುವಂತೆ ಆಡಿದನು. ಆತನ ನೌಕರಿಯ ಮಕ್ಕಳವು ಶಾಮಪುರಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಊರು ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರ ಮೂಲ ನಿವಾಸಸ್ಥಳವು; ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಜಮೀನುದಾರಿಕೆಯೂ ಊರೊಳಗಿನ ಹಳೇ ವಾಡಿಯೂ ಹಾಗೂ ಊರಹೊರಗೆ ಹೊಸಪದ್ಧತಿಯ ಬಂಗ್ಲೆಯೂ ಇದ್ದವು. ಆಗ ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರು:—“ಅಲ್ಲಿಯ ಊರಹೊರಗಿನ ನಮ್ಮ ಬಂಗ್ಲೆಯು ತೆರವಿದೆ ನಿಮ್ಮ ಅಡ್ಡಿಯಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ನಿವಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಚಂದುವು ಅದಕ್ಕೆ ನಕಾರ ಹೇಳಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಮರುದಿನ ಅಪರಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಚಂದುವು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಅಡ್ಡಾಗಿ ಯೇ ಅಂದಿನ ವೃತ್ತಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾಸಾಹೇಬರು ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ಅವರ ಮಗಳಾದ ಶರೆಯೂ ಇವರೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಕೀಯರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಮಧ್ಯಂ

ತರದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ವಿಚ್ಛೇದದಿಂದ ಪರಕೀಯತ್ವದ ಸಂಕೋಚವುಂಟಾದುದೇನೋ ನಿಜ; ಅಲ್ಲದೆ ವಧುಪಕ್ಷವು ಯಾವಾಗಲೂ ನಮ್ರವಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕಾಗುವದು. ಇರಲಿ. ಆ ಮೂವರ ಋರ್ಷಿಗಳೂ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದು, ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಇಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಮಾತಾಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಸಾಹೇಬರು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ರಾಯಬಹಾದ್ದೂರರ ಹೆಂಡತಿಯು ನಡುನಡುವೆ ಯಾವುದೊಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಮೌನದ ನಂಜು ಮುರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡುವಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು! ಆದರೆ ಆಗ ಮೌನಗೋವೃತ್ತವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವಳು ಶಯ್ಯೂಳೊಬ್ಬಳೇ. ಚಂದುವು ನಿಯೋಜಿತ ವರನು; ಅವನು ಸ್ವಂತಃ ಆಕೆಗೂ ಒಪ್ಪಿತನಾದವನೇ ಆಗಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಸಮನಾದ ಅನುರೂಪರು-ತುಲ್ಯಗುಣಿಗಳು; ಆದರೆ ಚಂದುವು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆಗಿದ್ದನು; ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಶರಯೂಳಿಗೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೋಪ ಬಂದಿರಲಾರದೇ? ಅವಳಿಗೇನು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ಚಂದೂನ ಬದಲು ಶರಯೂಳೇ ಗೊತ್ತಾದ ಲಗ್ನಕ್ಕೆ ಅಸಮ್ಮತಿ ತೋರಿದ್ದರೆ, ಚಂದುವಿಗೆ ಕೋಪ ಬಾರದಿರುತ್ತಿತ್ತೇ? ಅದರಂತೆಯೇ ಶರಯೂ ಸಿಟ್ಟಾಗಿದ್ದಳು! ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕಿನ ಯೋಗ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ದುಮುಕಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನೀ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭಾವನೆಯ ಬಾಬಿನಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕನ್ನು ಆಗಲೂ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸದೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆಯೇ ಶರಯೂಳು ಆ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದಳು. ಅವಳ ಚಂದೂನ ಕೋಪಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳಿತಿದ್ದರೂ ಆಕೆ ತುಸು ಅಡ್ಡ ಕಳೆದ್ದರಿದ್ದರೂ, ಚಂದುವಿಗೂ ಆಕೆಗೂ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆಲ ಕ್ಷಣಗಳು ಹೀಗೆ ಕ್ರಮಿಸಿದ ಬಳಿಕ ಒಬ್ಬ ಚಾಕನು ಬಂದು ಮಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕರೆದನು: ಅವರು ಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವರ ಕಠಿಣ ಬಂದಿತೆಂದು ಶರಯೂಳ ತಾಯಿಯೂ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು. ಅವಳು ಹೋಗುವಾಗ: -- “ಶರಯೂ, ಎಳಬೇಡ. ನನಗೆ ಹೊರಗೆ ತುಸು ಕೆಲಸವಿದೆ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ನಾನು ೨-೩ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಬರುವೆನು. ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದು ಹೋಗುವುದು ಸಂಯುಕ್ತ” ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಪೂರಾ ಜಗ್ಗಿಕೊಂಡಳು. ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಅದೊಂದು ನಾಟಕವೇ ಆಗಿತ್ತು!

ಶರಯೂ ಒಬ್ಬಳೇ ಉಳಿದುದರಿಂದ, ಚಂದೂನ ಸ್ತ್ರೀ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವು

ಪ್ರಭಾವಿಯಾಯಿತು ಆಕೆಯ ನೋರೆ ಕೂಡ ತನ್ನ ಕಡೆಗಿರುವುದಿಲ್ಲೆಂಬ ದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಹೆಸರುಗೊಂಡು ಕರೆದನು. ಅದರಿಂದ ಶರಯೂಳಿಗೆ ಆತನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳುವ ಭಾಗವೇ ಬಿತ್ತು. ಆಗ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಿ ದಾಗ ಅವಳ ಮುಖವು ಅಶ್ರುಗಳಿಂದ ಮಲಿನವಾಗಿತ್ತು! ಗಂಡಸರ ಕಣ್ಣೀರು ಕೇವಲ ದುಃಖದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಕಂಬನಿಗಳು ದುಃಖದಂತೆ ಕೋಪದ ನಿದರ್ಶಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ಆಗಿರುತ್ತವೆ. 'ರೋದನವೇ ನಮ್ಮ ಅಯು ಧವು' ಎಂದು ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರಂತೆ ಹೆಂಗಸರೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ! ಆದರೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ 'ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಜಯಿಯಾಗುವುದು!' ಎಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರ ರೋದ ನದ ಬಗ್ಗೆ ಒಬ್ಬ ಕವಿಯು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವಂತೆ ಶರಯೂಳ ಅಳುವೂ ವಿಜಯಿ ಯಾಯಿತು.

ಮಾತನಾಡದೆ ವಾದದ ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿತ್ತು. ಚಂದುವು ವಿಲಾಯತಿಯೊಳಗೆ ಮೇರಿಯ ಹತ್ತರ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದಿದ್ದು ಹೋಗಿ ಅವಳ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನೊರೆಸುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಆತನಿಗೆ ಹಿಂದೂ ಕುಮಾರಿಕೆಯೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನು; ಆದರೂ ಕೈ ಯಿಂದ ಕಂಬನಿಗಳನ್ನೊರೆಸುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ನೈತಿಕ ಮೂಲ್ಯವಿದ್ದಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆತನು ಮಾಡಿದನು. ಅವಳ ಅಶ್ರುಗಳ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯ ಲಿಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೇನು ಅವಕಾಶ ಹತ್ತುತ್ತಿತ್ತೇ? ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ಶರಯೂಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದನು; ಹಾಗು ಸದ್ಗದಿತ ಕಂಠದಿಂದ: — 'ಶರಯೂ, ನಾನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು ವೆಯಾ?' ಆದರೆ ಆತನ ಆ ಕ್ಷಮಾಯಾಚನೆಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಅಶ್ರುಗಳು ಕಟ್ಟಾ ಗದೆ, ಅವು ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತರದಿಂದ ಪ್ರವಹಿಸತೊಡಗಿದವು!

ಇಂಥ ಭಾವನಾಕ್ಷೋಭಗಳ ಪರಿಮಾರ್ಜನವು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದಾಗು ವದೇ ವಿಹಿತವು! ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಚಂದುವಿಗೊಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹೊಳೆಯಿತು ಆಗ ಅವನು: — "ಶರಯೂ, ನನ್ನದೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡು ನೋಡೋಣ! ಆ ಹಿತ್ತಾಳಿಯ ಪಂಜರವನ್ನು ಕೆಳಗಿಳಿಸು; ಹಾಗು ಅದರ ಬಾಯಿ ತೆರೆ."

"ಆದರೆ ಅದರೊಳಗಿನ ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾರಿ ಹೋದರೆ?" ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಶರಯೂಳ ಬಾಯಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹೊರಟಿತು; ಆದರೆ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಯೂ ಅವಳು ಎದ್ದು, ತನ್ನ ಕೈಗೆ ನಿಲುಕುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪಂಜರವನ್ನು ಕೆಳ ಗಿಳಿಸಿದಳು.

ಚಂದೂ: — 'ಶರಯೂ ಹೌದು, ಪಂಜರದ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದ ಕೂಡಲೆ ಆ

ಹಕ್ಕಿಯು ಹಾರಿ ಹೋದೀತು; ಆದರೆ ನಾನಾದರೂ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಈ ಬಡ ಹಕ್ಕಿಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಾನು ತುಬಾಕಿಯಿಂದ ಕೊಂಬೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ದುಃಖ ಕೊಟ್ಟ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನನ್ನ ಪ್ರೇಮವು ಇದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿತು. ಅಂತೇ ನಾನಿದನ್ನು ಪಂಜರದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದೆನು; ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದಲೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾಳು-ನೀರು ಹಾಕಿದೆನು. ಇದೆಲ್ಲವೂ ನಿಜ; ಆದರೆ ನಾನು ಮೂರ್ಖನಲ್ಲವೇ?”

‘ಪ್ರೇಮಲ ಮೂರ್ಖ!’ ಶರಯೂಳಿಗೆ ಇದು ವಿರೋಧಾಭಾಸವೆನಿಸಲು, ಅವಳು ವಿನೋದದಿಂದ: -“ಅದು ಹೇಗೆ?”

ಚಂದೂ: - ‘ಯಾಕೆಂದರೆ, ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ; ಆದರೆದು ಶಬ್ದಶಃ ಅವನನ್ನು ಕೈದಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಾಕಿದ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಪಂಜರದಲ್ಲೆಟ್ಟು ನಾವು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ತುರಂಗವಾಸವನ್ನೇ ಹೇರುತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಹವಾಸದೊಳಗಿನ ಪ್ರೇಮವೇ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವು ಈ ಹಕ್ಕಿಯು ಪಂಜರದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದ ಬಳಿಕ ತಾನಾಗಿ ಹಾರಿ ಬಂದು ನನ್ನ ಕೈ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮವೆಂದೇನು; ಆದರೆ ಅದು ಎಂತಾದೀತು? ನಾನು ಇದರ ಪ್ರಿಯಕರಿಣೆಯ ಕೂಲಿಗೆಯ್ದೆನು. ಪಂಜರದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೊಂದು ಹೊಸ ಪ್ರೇಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಅಶಕ್ಯಗೊಳಿಸಿದೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ಒತ್ತಾಯದ ಸಂನ್ಯಾಸ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅದರೊಡನೆ ತುರಂಗವಾಸವನ್ನೂ ವಿಧಿಸಿದೆನು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾನಿಷ್ಟು ಅಪರಾಧ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಇದಾದರೂ ನನ್ನ ಮೇಲೇಕೆ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡಬೇಕು? ಬೇರೆ ನನ್ನ ಮೂರ್ಖತನವೆಂದರೆ, ನಾನು ಇದರ ಹೆಣ್ಣಿನ ಚರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿ, ಅದನ್ನು ಇದರ ಮುಂದಿರಿಸಿರುತ್ತೇನೆ ಅದರಿಂದ ನನಗೆ ತಾತ್ವಿಕ ಸಮಾಧಾನವು ಲಭಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ದುಃಖವಾಗುವದೋ ಇಲ್ಲವೋ?”

ಚಂದೂನ ಈ ಅತ್ಯದೂಷಕ ವಿವೇಚನದಲ್ಲಿ ಶರಯೂಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗದಂಥದೇನಿದ್ದಿತು? ಆದರೆ ಏನನ್ನಾದರೂ ಅನ್ನಬೇಕೆಂದು ಅವಳು:— “ಹಾಗಾದರೆ ನನಗನಿಸುವದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಪಕ್ಷಿಯನ್ನು ಈ ಪಂಜರದೊಳಗಿಂದ ಹೇಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಈ ಹುಲ್ಲುತುಂಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಇದರ ಸಹಚರಿಯನ್ನು ಕೂಡ ದೂರಿಯ್ದು ಬೈಲೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು; ಅಂದರೆ ಒಂದರೊಡನೆ ಇಬ್ಬರ ಮುಕ್ತಕೆಯೂ ಆದೀತು.”

ಈ ಸೂಚನೆಯು ಮಾರ್ಮಿಕತನದ್ದೆನಿಸಲು, ಚಂದುವು:—“ಯಾವ ಇಬ್ಬರ ಮುಕ್ತತೆ? ಹಾಗು ಅದೆಂತು?”

ಶರಯೂ:—“ಪಂಜರದೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿತೆಂದರೆ ಹೇಗೆ ಒಂದು ಹಕ್ಕಿಯ ಮುಕ್ತತೆಯಾಗುವನೋ, ಅದರಂತೆಯೇ ಆ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಣ್ಣರೆ ಮಾಡುವವುಂದ ಆ ಬೇಟೆಗಾರನು ದುಃಖದಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಂತಾದೀತು! ಅಂದರೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಳೆವಂತೆ ಮುಂದಿನ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಆತಂಕವಿರಲಾರದು.”

ಈ ನಾರ್ಮಿಕ ಉತ್ತರದಿಂದ ಚಂದುವಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಆ ನು:—“ಒಳ್ಳೇದು. ಶರಯೂ, ಅವೆರಡೂ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನೀನೇ ಮಾಡು.”

ಶರಯೂ ಪಂಜರದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಳು. ಕೂಡಲೆ ಆ ಕಛೇತಪಕ್ಷಿಯು ಹಾರಿಹೋಯಿತು. ಬಳಿಕ ಒಬ್ಬ ನೌಕರನನ್ನು ಕರೆದು, ಆತನಿಗೆ ಆ ಹುಲ್ಲು ತುಂಬಿದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ದೂರ ಇಟ್ಟು ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಸಂದಿದ ಎರಡೂ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂತೋಷಟ್ಟು, ಅವಳು ಚೇಷ್ಟೆಯಿಂದಲೇ:—“ಇನ್ನು ಈ ತೆರವಾದ ಪಂಜರವನ್ನು ಇನಾಮೆಂದು ನಾನು ಒಯ್ಯುತ್ತೇನೆ. ಇದು ನನಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮೆಚ್ಚಿನದಾಗಿರುತ್ತದೆ.”

ಚಂದು:—“ಅದೇತಕ್ಕೇ?”

“ನಾನು ಇದರಲ್ಲಿ ನನ್ನದೊಂದು ಮೆಚ್ಚಿನ ಒಡವೆಯನ್ನಿಡತಕ್ಕವಳಿದ್ದೇನೆ.”

ಇಷ್ಟು ನಗೆ-ಕೆಲೆದಾಟದ ಸಂಭಾಷಣವಾದ ಬಳಿಕ ಚಂದುವು ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ಕುಳಿತನು. ಹೊರಗಿದ್ದ ಮಾಸಾಹೇಬರೂ ಶರಯೂಳ ತಾಯಿಯೂ ಒಳಗೆ ಬಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ಚಹ, ಹಣ್ಣು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಚಂದುವಿಗೆ ಕೇಳಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿದನಿಯಿಂದ ಶರಯೂಳ ತಾಯಿಯು ಮಾಸಾಹೇಬರನ್ನು ದ್ದೇಶಿಸಿ—“ಪುನರ್ಭಿಟ್ಟಿಯಾವಾಗ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಮಾಸಾಹೇಬರಾದರೂ ನಕ್ಕು ಅಷ್ಟೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ:—“ನಮ್ಮ ಜೊಯ್ವರು ಮುಹೂರ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟಾಗ.”

ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೇ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಥೆಯು ಮುಗಿದಂತಾಯಿತು. ಚಂದೂ ಶರಯೂ ಇವರ ಸಂಸಾರವು ಹೇಗಾಯಿತು? ಚಂದುವು ಆಯ್. ಸಿ. ಎಸ್ಸಿನ ನೌಕರಿ ಹೇಗೆ ಮಾಡಿದನು? ಇವುಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮಷ್ಟೇ ನಿಮಗೂ ಮಾಡಬಂದೀತು; ಆದರೆ ಈಗಾದದ್ದು ಹೇಗೆ ಅದ್ಭುತವಾಯಿತೋ, ಮುಂದಾಗುವದೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆದೀತೆಂದು ಅನಿಸುವದಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಅದ್ಭುತ ಮತ್ತು ಚಿರಸ್ಮರಣೀಯಗಳಾದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಪ್ರಾಯಶಃ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯೇ ಘಟಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ!

ಉಪಸಂಹಾರ

ಯೋಗಾಯೋಗ ಅಥವಾ ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯ! ಎಂಬೀ ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯುವ ಹೇತುವು ನನಗೆ ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಒಂದು ತತ್ತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಒಂದು ಅನುಭವ ಇವೆರಡನ್ನೂ ವಿಶದವಾಗಿ ಹೇಳುವದಿತ್ತು. ನಾನು ಸ್ವತಃ ನಾಸ್ತಿಕನಾಗಲ್ಲ; ಆದರೆ ಕೆಲ ತತ್ತ್ವಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಕೆಲ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ದೈವವಾದಿಯೇ ಇರುತ್ತೇನೆ; ಆದರೆ ದೈವವನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ತನ ನಿಯತಿಯ ಒಂದು ಭೇದವೆಂದು ಎಣಿಸಿದರೂ, ಮನುಷ್ಯನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅಧೀನವಾಗಬಾರದು. ದೈವಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಇದೆಯೋ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೂ ಮನ್ನಣೆಯಿದ್ದು, ಕೊನೆಗುಂಟಾಗುವ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಗ್ರಾಹ್ಯವೆನಬೇಕೆಂಬ ಮತದವನು ನಾನಿದ್ದೇನೆ.

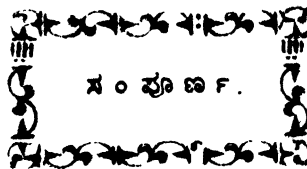
‘ಯೋಗಾಯೋಗ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಆ ಸಮಾಸದ ವಿಗ್ರಹವು ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಯೋಗ ಹೀಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಭಾಷಾವಿಸ್ತಾರ ಕ್ಯಾಗಿ ದ್ವಿರುಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೀರ್ಭಕರಣ ಇಂಥ ಒಂದೆರಡು ಬಗೆಯ ತತ್ತ್ವಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಯೋಗಾಯೋಗ ಶಬ್ದವು ಕೇವಲ ಯೋಗ ಎಂಬರ್ಥದಿಂದಲೇ ಕೂಡಿದ್ದಿದೆ. ಇಚ್ಛಾಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮರ್ಯಾದೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಘಟಿಸಿದಂಥ ಕೆಲ ಯೋಗಗಳು ಇದ್ದೇಇರುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಹಲವು ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯು ಪ್ರಭಾವಿಯಿರುವದಿಲ್ಲ; ಬೇರೆ ಯಾವವಾದರೂ ಶಕ್ತಿಗಳು ಪ್ರಭಾವಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಯೋಗಾಯೋಗಕ್ಕೆ

‘ಕಾಕತಾಲೀಯ ನ್ಯಾಯ’ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದವಿದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ಕಥೆಗೆ ಯೋಗಾಯೋಗ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಇದರೊಳಗಿನ ವಿಷಯಗಳ ದಿಗ್ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಆಗುವಂತಿದೆ.

ಯೋಗಾಯೋಗದ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮವು ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಂದ ಆಥವಾ ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅದೇ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾನೀ ಕಥೆಯ ರೂಪದಿಂದ ವರ್ಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಗುರುವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದರಲ್ಲೇನೂ ಬಕ್ಷ್ಣವಿಲ್ಲ; ಯಾಕೆಂದರೆ, ‘ಗುರು’ ಅಂದರೆ ‘ಶಿಕ್ಷಕ’ನೇ ಸರಿ; ಮತ್ತು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನೂ ಸರ್ವಜ್ಞನಿರದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ತನಗೆ ಗೊತ್ತಿರದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕನೆಂದು ಗುರುವಿನ ಉಪಯೋಗಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವೇ ಇದೆ; ಆದರೆ ಗುರುವಾದೂ ಅವನಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವಿರುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಆತನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದಾದರೆ ಆ ವಿಷಯದ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ ತತ್ತ್ವವು ಯಾವಾಗ ಕಳಚುವದೋ, ಅದು ಅಸಮರ್ಥನೀಯ, ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯದಾಗುತ್ತಿರುವದೋ ಅವಾಗಲೇ ಆ ಕೆಲಸ ಕೆಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀಮತ್ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಜಡಭರತನು ಒಬ್ಬನಲ್ಲ, ಇಪ್ಪತ್ತಾ ಲ್ಪು ಗುರುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬ ಕಥೆಯಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಗುಣದ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾವ ಗುರುವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡನೆಂಬುದು ಅದರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವದರಿಂದ, ಗುರುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮರ್ಮವು ಸಹಜವಾಗಿ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಭಗವದ್ಗೀತೆಯೊಳಗಿನ ವಿಭೂತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ಭಾಗವತದೊಳಗಿನ ಗುರು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇವು ಬೋಧದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದೇ ಆದುವು. ಅಂದರೆ ಒಂದೊಂದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಣವಿದೆ. ಯಾವುದೊಂದು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಹಾಗೂ ಗುರುವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ, ನಮಗಿಂತ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುರುವು ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಏನು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆಯೋ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಗುರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ದಾಖಲೆಯಾದೀತು; ಆದರೆ ಗುರುವಿನ ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆತನೊಡನೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗುಡ್ಡದ ದರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಲ್ಲವೆ ಇಳುಕಲೊಳಗೆ ಉರುಳುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಈ ಅರ್ಥವು ತಪ್ಪಿನದಾದೀತು.

ಅಂಪಮೇಲೆ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಜನರಿಂದ ಈ ತಪ್ಪಿನ ಅರ್ಥದ ಗುರುಕರಣವು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ? ಹಾಗೂ ಅದರ ಕಾರಣವೇನು? ಈ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಲು, ಒಂದು ಸ್ಥೂಲ ಗಮಕವು ಕಂಡುಬರುವುವೇನೆಂದರೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮನುಷ್ಯನು ಕೆಲ ದುಃಖದ ನೇಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕನೆಂದರೆ ಆತನ ಬುದ್ಧಿಯು, ಅನುಮಾನ ಶಕ್ತಿಯ ಶುದ್ಧತೆಯು ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಮುಮುಕ್ಷುವು ಒಬ್ಬನು ದೊರೆತರೆ, ಅರ್ಥಾರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಆರ್ತ ಅಂದರೆ ದುಃಖಿಗಳಾದ ಹಲವರು ಗುರು ಭಜಕರಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯುವರು. ಎಲ್ಲ ಗುರುಪೂಜಕರೂ ಮೋಸಗಾರರಿರುತ್ತಾರೆಂತಲ್ಲ; ಕೆಲವರಿಗೆ ಗುರುಪೂಜನದಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಅನಂದವು ಲಭಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ದುಃಖದ ನಿರಾಕರಣವಾದ ಬಳಿಕ ಇಲ್ಲವೆ ಅರ್ಥವು ಲಭಿಸಿದ ನಂತರ, ಅವರ ಗುರುಭಕ್ತಿಯು ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಇರುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದೆ. ಯಾವುದೋಂದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಕ್ಷೋಭನಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯು ಚಲಿಸಿತೆಂದರೆ, ಅದು ಪ್ರತಿಕ್ಷೋಭನಿಂದ ಮರಳಿ ದಾರಿಗೆ ಬಂದೀತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯೂ ಯೋಗ್ಯವಾದೀತು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಾಚಕರು ಮಾನಸ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ನೋಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೇದು.

ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾದಂಬರಿ:—೧ ಅಲ್ಲಾಹೊ ಅಕಬರ ೧೦೮, ೨ ಅಡ ಮುಟ್ಟಿಸಿಪಾಯಿ ೩ ಆ, ೩ ಅಮಾತ್ಯರಾಕ್ಷಸ ೪ ಆ, ೪ ಅಮಾತ್ಯ ನಂದಿನಿ ೧||, ೧| ರೂ. ೫ ಅತ್ಯಬಲಿ ೧, ೦-೧೪-೦ ರೂ, ೬ ಈಶಸಂಕಲ್ಪ ೧೨ ಆ, ೭ ಊರ್ಮಿಕೆ ೧೨ ಆ, ೮ ಎಚ್ಚಮನಾಯಕ ೮ ಆ, ೯ ಕಂಕಣಜೋರ ೧| ರೂ, ೧೦ ಗಜಪತಿ ಸಪ್ತಾಂಗ ಹರಣ ೧|, ೧ ರೂ, ೧೧ ಗೆಲುವಿನ ಕತ್ತಿ ೧೨ ಆ, ೧೨ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅಭ್ಯುದಯ ೧೨ ಆ, ೧೩ ಜೋಡ್ಯಪುರದ ಜೋಜಿಗರಾಯ ೨ ರೂ, ೧|| ರೂ, ೧೪ ಚದುರೆ ೧|, ೧ ರೂ, ೧೫ ಜಕಣಾಚಾರ್ಯ ೧೪ ಆ, ೧೬ ಮಹಾತ್ಮಾ ತುಲಸೀದಾಸ ೧||, ೧| ರೂ, ೧೭ ತಾಯಿನಾಡು ೧ ರೂ, ೧೮ ದೈವಸಂಕಲ್ಪ ೧೨ ಆ, ೧೯ ದಳವಾಯಿ ಸಾತನಾಮಿ ೪ ಆ, ೨೦ ನರವೀರ ಕಾಸೀಮ ೧ರೂ, ೨೧ ನೇತಾಜಿ ೮ ಆ, ೨೨ ಪತಿಕೋದ್ಧರಣ ೪, ೩ ಆ, ೨೩ ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಪ್ರಹಾರ ೪ ಆ, ೨೪ ಪರಾವರ್ತನ ೮ ಆ, ೨೫ ಪ್ರಾಣ ದಾನ ೩ ಆ, ೨೬ ಪ್ಲಾಸಿಯಕದನ ೩ ಆ, ೨೭ ಪರಮೇಶ್ವರ ೬ಆ, ೨೮ ಪರಿಣಾಮ ೧|, ೧-೨-೦ ರೂ, ೨೯ ಭಿರಂಗಿಗಳ ಉತ್ಪಾತ ೧ರೂ, ೩೦ ಬಲಿದಾನ ೧|, ೧-೨-೦ ರೂ, ೩೧ ಭಯಂಕರ ಸೇಡು ೧||, ೧| ರೂ, ೩೨ ಭಾಗ್ಯೋದಯ ೮ ಆ, ೩೩ ಮಾತ್ಸ್ಯ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ೩ ಆ, ೩೪ ಮಂದಾಕಿನಿ ೧೨ ಆ, ೩೫ ರಕ್ತಸಿಂಚನ ೨ ಆ, ೩೬ ರಾಣೀ ಕುರಂಗಿ ೩ ಆ, ೩೭ ರಾಣೀ ಅರುಣಕುಮಾರಿ ೧ ರೂ, ೩೮ ವಡಗಾವದ ವಿಷಯ ೧|, ೧ ರೂ, ೩೯ ವಿಮಲಾ ೧೪, ೧೨ ಆ, ೪೦ ವೀರಕಾಂತಾ ೧೦ ಆ, ೪೧ ವೀರಕುಮಾರಿ ಕನಕಲತೆ ೩ ಆ, ೪೨ ಶಕ್ತಿಮಯಿ ೧, ೦-೧೪-೦ ರೂ, ೪೩ ಶೌರ್ಯಸಂಜೀವನ ೧೪ ಆ, ೪೪ ಸತ್ಯಮೇವಜಯತೆ ೧೨ ಆ, ೪೫ ಸೂರ್ಯಾಸ್ತ ೮ ಆ, ೪೬ ಸೂರ್ಯಗ್ರಹಣ ೧ ರೂ, ೪೭ ಹೆಂಸಾ ೧| ರೂ, ೪೮ ಹಿಂದೂ-ಮುಸಲ್ಮಾನ ಐಕ್ಯ ೩ ಆ.

ಸಾನಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ:—೧ ಅಪರಾಜಿತ ೪ ಆ, ೨ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ ೮ ಆ, ೩ ಕರಿನೀರು ೨ ರೂ, ೪ ಕಮಲಾಕಾಂತ ಸಾಧು ೧೦ ಆ, ೫ ಗ್ರಹಲೀಲೆ ೧೨ ಆ, ೬ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ೧೦ ಆ, ೭ ಜಯಪರಾಜಯ ೮ ಆ, ೮ ನೀಚ ಇಸಾವಾ ದಾರ ೧೦, ೧೨ ಆ, ೯ ನನ್ನ ಗೃಹಿಣಿ ೧೦ ಆ, ೧೦ ನನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ೬ ಆ, ೧೧ ಪರಿವರ್ತನ ೪ ಆ, ೧೨ ಬಂಧುವ್ರೇಮ ೮ ಆ, ೧೩ ಭಾಮಿನಿ ೮ ಆ, ೧೪ ಭಾವಭಿನ್ನತೆ ೨ ಆ,

೧೫ ಮೆಡೆ ೬ ಆ, ೧೬ ಮಹಾತ್ಮಾ ೩ ಆ, ೧೭ ಯೋಗಾಯೋಗ ೧-೮-೦ ರೂ.
 ೧೮ ರಾಜನಂದಿನಿ ೮ ಆ, ೧೯ ರಾಕಾಚಂದ್ರ ೮ ಆ, ೨೦ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಸಾರ ೩ ಆ,
 ೨೧ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪತಿಸೇವೆ ೪ ಆ, ೨೨ ಸುಮತಿ ೬ ಆ, ೨೩ ಸೌಭಾಗ್ಯ ತಿಲಕ ೧,
 ೦-೧೪-೦ ರೂ, ೨೪ ಸದ್ಗುಣಿಕಮಲಾ ೧ರೂ ೨೫ ಸತಿಸಾಹಸ ೪ ಆ, ೨೬ ಸ್ಯೂಲ
 ಮಿಸ್ಟ್ರಿಸ್‌ಗ್ಲ ರೂ, ೨೭ ಸಾಧನ-ಕುಟೀರ ೧, ೧-೨-೦ ರೂ.

ಪತ್ನಿದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ:—೧ ಅಂಬಿಕೆ ೧ ರೂ, ೨ ಇಂದುಮುಖಿಲಲ,
 ೩ ಕಳವೊ ಕೊಲೆಯೊ ೬ ಆ, ೪ ಕಳ್ಳನಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ೮ ಆ, ೫ ಕೃತಕ ಕೈಬೆರಳು
 ೧ ರೂ, ೬ ಘಾತುಕ ಶಿಶಿಕಂಠ ೧೦ ಆ, ೭ ತುಟ್ಟುಗಾರಸುಬ್ಬಣ್ಣ ೧ ರೂ, ೮ ನಿಗೂಢ
 ಕೊಲೆ ೮ ಆ, ೯ ಪತ್ನೀದಾರ ನರಸಿಂಗರಾಯಳ ಆ, ೧೦ ನನ್ನ ಗತಿ (ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ) ೧೧
 ಫಿರಂಗಿಯ ಪ್ರತಿಹಂಸೆ ೧ ರೂ, ೧೨ ಭಗವಾನ್‌ದಾಸ ೧ ರೂ, ೧೩ ಭಯಂಕರ
 ಕೊಲೆ ೧೨ ಆ, ೧೪ ಭೀಷಣ ಸಾಹಸ ೧೪ ಆ, ೧೫ ಮಗನೇ ಅಲ್ಲ ೨ ಆ, ೧೬
 ಮೋಹಿನಿ ೧||, ೧| ರೂ. ೧೭ ಮೋಜನ ಜೀವನ ೧, ೧ ರೂ, ೧೮ ಮಾಯಾವತಿ
 ೧| ರೂ, ೧೯ ರಾಜಕೀಯ ಗುಪ್ತರಹಸ್ಯ ೧||, ೧| ರೂ ೨೦ ಲಲಿತೆ ೧೦ ಆ, ೨೧
 ವಿಚಿತ್ರ ಚಟೆ ೮ ಆ, ೨೨ ವಿಲಕ್ಷಣ ಸಾಹಸ ೮ ಆ, ೨೩ ಶ್ವೇತಾಂಬರಿ ೩ ಆ.

ಸೌರಾಣಿಕ ಕಾದಂಬರಿ:—೧ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ೩ ಆ, ೨ ಸತೀ-ಸುಕನ್ಯೆ
 ೮ ಆ, ೩ ವೀರ ವಿದುಲೆ ೩ ಆ, ೪ ಸತೀ-ಸೀಮಂತಿನಿ ೨ ಆ.

ಚರಿತ್ರೆಗಳು:—೧ ಅನಂದಮೂರ್ತಿ ೩ ಆ, ೨ ಶ್ರೀ ಏಕನಾಥ ಚರಿತ್ರೆ ೧ ರೂ,
 ೩ ಕೇಶವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ೨ ಆ, ೪ ಕನಕಮಹಿಮಾದರ್ಶ ೮ ಆ, ೫ ಗಿರಿಯಮ್ಮನ
 ಚರಿತ್ರೆ ೮ ಆ, ೬ ಗುಜರಾಥದ ಇತಿಹಾಸ ೬ ಆ, ೭ ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರ ವಿಜಯ ೧|| ರೂ,
 ೮ ಜಯರಾಮ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ೩ ಆ, ೯ ಟಿಂಬೇಮಹಾರಾಜರು ೧೦ ಆ, ೧೦ ನಾರಾ
 ಯಣ ಭಗವಾನರು ೮ ಆ; ೧೧ ನಾರಾಯಣ ಮಹಾರಾಜ ೪ ಆ, ೧೨ ಸಾಗಲಿಂಗಪ್ಪ
 ನವರು ೨ ಆ, ೧೩ ಸಂತ-ತುಕಾರಾಮ ೧ ರೂ, ೧೪ ಬೆಳದಡಿ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು ೨ ಆ,
 ೧೫ ಶ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮೇಂದ್ರಸ್ವಾಮಿ ೪ ಆ, ೧೬ ಮರಾಟರೂ-ಇಂಗ್ಲಿಷರೂ ೧ ರೂ, ೧೭
 ಸ. ರಾಮದಾಸರು ೧-೨-೦ ರೂ, ೧೮ ರಾಘವೇಂದ್ರವಿಜಯ ೧|| ರೂ, ೧೯ ರಂಗ
 ನಾಥ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ೫ ಆ, ೨೦ ಸ್ವಾಮಿ ಶ್ರದ್ಧಾನಂದ ೧೨ ಆ, ೨೧ ಶ್ರೀಪಾದರಾಜ
 ಕಥಾವ್ಯುತ ೧೨ ಆ. ೨೨ ಶೇಷಾಚಲಸಾಧು (ಪದ್ಯ) ೧೦ ಆ, ೨೩ ಸಾ ಸದಾಶಿವ
 ಲೀಲೆ ೪ ಆ, ೨೪ ಸಮರ್ಥ ಪಂಚಾಯತನ ೨ ರೂ, ೨೫ ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ೫ ಆ, ೨೬ ಜ.ಸು.
 ಆಚಾರ್ಯರು ೧೨ ಆ, ೨೭ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರರು ೮ ಆ.

ನಾಟಕಗಳು:—೧ ಆಚಾರ್ಯ ವ:ಗಳು ೪ ಅ, ೨ ಜಲಂಧರ ೮ ಅ, ೩ ದೇವ-
ದಾನವರು ೧೨ ಅ, ೪ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ಭಾರತಿ ೬ ಅ, ೫ ನಾರದಲೀಲಾ ೮ ಅ, ೬ ಪನ್ನೆ
೬ ಅ, ೭ ಪ್ರೇಮಲೀಲಾ ೧ ರೂ, ೮ ಮೋಜನ ಮರಣ ೮ ಅ.

ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ-ಇತರ:—೧ ಆನಂದರಾಮಾಯಣ ೧|| ರೂ, ೨ ಈಶಾ
ವಾಸ್ಯೋಪನಿಷತ್ತು ೧೦ ಅ. ೩ ಏ. ಅನಧೂತಗೀತೆ ೧ ರೂ, ೪ ದಿನಕರರಾಮದಾಸ-
ಐಲಗೀತೆ ೮ ಅ ೫ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ ೨|| ರೂ, ೬ ಸಾಸಬೋಧ(ಸಿಲ್ಪು ಇಲ್ಲ)
೬ ರೂ, ೭ ಮಡಿ-ಮೈಲಿಗೆಗಳ ಗುಟ್ಟು ೪ ಅ, ೮ ಮಲ್ಲಾರಿ ಮಹಾತ್ಮ್ಯ ೮ ಅ, ೯
ರೇಣುಕಾ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ೪ ಅ, ೧೦ ವೇಂಕಟೇಶ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ ೧ ರೂ, ೧
ಶೇಷಾಚಲ ಬೋಧಾಮೃತ ೧ ರೂ, ೧೨ ಹಂಸಗೀತೆ ೬ ಅ. ೧೩ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ
ದೇವತೆಗಳು ೧೦ ಅ, ೧೪ ಜ್ವರ ಪ್ರಕರ್ಣ ೧ ರೂ, ೧೫ ಧರ್ಮಸಿಂಧು ೧ ರೂ, ೧೬
ಪ್ರಗತಿ-ದಾಸ್ತವಿಮೋಚನ ೬ ಅ, ೧೭ ಮಿತ್ರದುಃಖ ೪ ಅ.

ಧಾರ್ಮಿಕ:—೧ ಕಾಣ್ಯತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯಾ ೨ ಅ, ೨ ಕಾಣ್ಯ ನಿತ್ಯವಿಧಿ ೮ ಅ
ದೇವನಾಗರಿ ಲಿಪಿಯ ಕಾಣ್ಯ ವೈದಿಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು—೧ ಶು. ಯ. ಕಾಣ್ಯ ಸಂಹಿತೆ
೩ ರೂ, ೨ ಶಾಂತಿಮಾರ್ತಂಡ ೨ ರೂ, ೩ ಶ್ರಾದ್ಧ ನಾರ್ತಂಡ ೧ ರೂ, ೪ ಸಂಸ್ಕಾರ
ಮಾರ್ತಂಡ ೨ ರೂ, ೫ ನಿತ್ಯವಿಧಿ(ಆಚಾರಮಾರ್ತಂಡ) ೧ ರೂ, ೬ ಉತ್ಪರ್ಜನೋ
ಪಾಕರಣ (ಶ್ರಾವಣಿ) ೮ ಅ, ೭ ಅಗ್ನಿಮುಖ ವಿಧಿ: ೨ ಅ, ೮ ಪುಗ್ನೇದೀಯ
ತ್ರಿಕಾಲಸಂಧ್ಯಾ ೨ ಅ.

ವಿಳಾಸ— ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆ, ಪೋಷ್ಠ, ಆನಂದವನ, ಜಿಲ್ಲಾ ಧಾರವಾಡ.

❀ ಭೀಷಣ ಸಾವಸ ❀

ಇದೊಂದು ಪತ್ತೆದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ. ಇದರಲ್ಲಿದ್ದ ವಿಷಯಗಳು:—

೧ ನೋಟ ಬುಕ್ಕಿನ ಕಳವು, ೨ ರತ್ನಗಳ ಕಳವು, ೩ ಕೈಬೆರಳುಗಳ
ರಹಸ್ಯಮಯ ಅಚ್ಚು, ೪ ಹಾರ್ಕರನ ಫಜೀತಿ, ೫ ಮೇಡಿನನ ಮನೆ,
೬ ನೋರಳ ಆಪತ್ತಿ, ೭ ರೇಡಿಯಮ್ಮನ ಅಪಹರಣ, ೮ ದಿ ಓಲ್ಡ್ ಸ್ಟ್ರೀಟ್
೯ ಗಾಯಗೊಂಡ ಮನುಷ್ಯ, ೧೦ ರೇಡಿಯಮ್ಮನ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ೧೧ ಒಬ್ಬ
ಸಾಕ್ಷಿದಾರನ ಕೊಲೆ, ೧೨ ಟಾಮಿಯ ಪಲಾಯನ, ೧೩ ರಹಸ್ಯಭೇದ
೧೪ ಉಪಸಂಹಾರ. ಪುಟ ೧೮೪, ಬೆಲೆ ೧೪ ಆಣೆ, ಟಿ. ಖ. ಬೇರೆ.

ವಿಳಾಸ:— ಶ್ರೀ ಶೇಷಾಚಲ ಪ್ರೆಸ್, ಪೊ. ಆನಂದವನ (ಹಾವೇರಿ)

ೃಷಿರಂಗಿಗಳ ಉತ್ಪಾತಕಿ

ಲೇಖಕ, ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆ. ಣಿರಂಗಿ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಶಕ್ತಿಜಹಾನ ಬಾದಶಹನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಎಷ್ಟು ಪರಿಯಿಂದ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೊಗಲರ ದರ್ಬಾರ. ಅಂತಃ ಪುರದೊಳಗಿನ ಅನನ್ಯತ ಕೃತ್ಯ ಇವುಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಡೆಮ್ಮಿ ಪುಟ ೧೮೦. ಬೆಲೆ ೧ ರೂಪಾಯಿ

ಬಗವಾನ್ ದಾಸ

ಲೇಖಕ ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆ, ಪುಟ ೧೮೦. ಇಂದಿಯ ಸುಂದರನಾದ ಪತ್ತೆದಾರೀ ಕಾದನಿಯು. ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಮಾರ್ಗಿಕತೆ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ. ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ನೆವದಿಂದ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಶಿಲಭೃಷ್ಟಿಯಾಗುವರೆಂಬದನ್ನು ಇದು ಬಹು ಸರಸವಾಗಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ೨ ನೇ ಅವೃತ್ತಿ ಬೆಲೆ ೧ ರೂ

ಸದ್ಗುಣಿ ಕಮಲಾ

(೨ ನೇ ಅ.) ಲೇಖಕ ವಿರಪ್ಪ ರುದ್ರಪ್ಪ ಜಡಿ, ಪುಟ ೧೮೦. ಇಂದಿಯ ಮನೋಹರವಾದ ಕಾದಂಬರಿ. ನೀಚರಾಜ ಅಜ್ಜಿ-ತಮ್ಮಂದಿರು ಎಷ್ಟು ಬಗೆಯಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆದರೂ, ಸಮಾಜಿಗಳು ಸಹಜನ ಮೂಲ, ಹೆಣ್ಣು ಹೇಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದೆ. ಬೆಲೆ ೧ ರೂ.

ಇಕಾಶಾಚಾರ್ಯ

(೨ ನೇ ಅವೃತ್ತಿ) ಲೇಖಕ ಶು. ಕ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಪುಟ ೧೮೦. ತಿಳಿದಿರದ ಸವನು. ಟೆನಾದ ಇಕಾಶಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ಅಂಬಿ ಧರ್ಮ ಕಾದಂಬರಿಯು. ಅದರ ಮನೋಹರವಾದ ಬೆರಗು ಅಂತಿ

ಸಂತ ತುಕಾರಾಮ

(೨ ನೇ ಅ.) ಲೇಖಕ ಬಾಸುದೇವನಾಗ್ರಜ ಪುಟ ೧೮೦. ಭಾಂಡುರಂಗನ ಪರಮ ಭಕ್ತ ಶಿವಾಮಣಿಯಾದ ಸಂತ ತುಕಾರಾಮನ ದಿವ್ಯ ಚರಿತ್ರವು ಭೃಗು ಪುಣ್ಯನ ವೈರಾಗ್ಯಪರವೂ ಇರುವುದು. ಬೆಲೆ ೧ ರೂ.

ವೈದ್ಯರ ಪ್ರಕರಣಿಕಿ

ಅನುವಾದಕ, ಭಿ. ಪ. ಕಾಳೆ. ಡೆಮ್ಮಿ ಪುಟ ೨೦೮. ಬೆಲೆ ೧ ರೂ.
 ಸರ್ವ ಬೇನೆಗಳಗೂ ಮೂಲನಾದ ಜ್ವರದ ವಿವರಣ, ನಿವಾರಣ, ದೇಶೀ ಹಾಗೂ ವಿದೇಶಿ ಔಷಧಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಈ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪುಸ್ತಕವನ ಪ್ರತಿಮೊಟ್ಟನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.
 ನಿರ್ಗಮ:—ಶ್ರೀಶೇಷಾಚಲ ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ, ಅನಂದವನ, ೬ ಧಾರವಾಡ

